

סֵפֶר
אֲשֶׁר בַּנַּחַל
חֵלֶק כ״ג

וְהוּא קֹבֶץ מִכְתָּבִים וּשְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת אֲשֶׁר בַּנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה יְסֻדָתָם, עִנְיָנִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים, עֵצוֹת יְקָרוֹת, הִתְחַזְּקוּת וְהִתְעוֹרְרוּת לְהִתְקָרֵב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, יְהִי מִי שֶׁיִּהְיֶה.

* * *

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ
הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ

רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

וּמְשֻׁלָּב בִּפְסוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים, וּמַאֲמְרֵי חַכָּמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

הוּבָא לְדְפוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
יַבְנְאֵל
עִיר בְּרֶסְלֶב, בַּגָּלִיל
שְׁנַת תשע״ו

סֵפֶר

אֲשֶׁר בַּנַּחַל

ניתן להשיג
את הספר הקדוש הזה
ועוד שאר ספרים
"קרן הדפסה והפצה
חסידות ברסלב"
יבנאל
טל. 04-6708356
נייד. 054-2287882

הדפסה:
כתר הוצאה לאור בע"מ
טל. 02-6557822
ירושלים

גרפיקה ועימוד:
יצחק ישראל יוקר
054-6554554
כריכה
הרב אברהם אוחיון

פְּתַח דָּבָר

הִנֵּה חֶלְקֵי שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת "אֲשֶׁר בַּנַּחַל", נִדְפְּסוּ כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים בְּכַמָּה מַהֲדוּרוֹת, וְנִתְפַּשְׁטוּ מְאֹד בָּעוֹלָם, עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁמְּחַיִּים וּמְחַזְּקִים עַצְמָם עִם סְפָרִים אֵלּוּ, וְכָל חִיּוּתָם וְהַתְמָדָתָם בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הִיא רַק עַל יָדָם, וּמַה גַּם שֶׁאַפִּלּוּ אֶת הַנְּהָגָתָם בְּגַשְׁמִיּוּת הֵם גַּם־כֵּן לוֹקְחִים מִסְּפָרִים אֵלּוּ, כִּי הַסְּפָרִים מְדַבְּרִים אֶל הָאָדָם כְּדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וְהָאָב אֶל בְּנוֹ, וְהָרַב אֶל תַּלְמִידוֹ.

וְהִנֵּה סְפָרִים אֵלֶּה נִדְפְּסוּ עַד עַתָּה שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר הַשָּׁנִים, רַק בְּכָל כֶּרֶךְ מְעֹרָבִים מִכְתָּבִים מִכַּמָּה שָׁנִים, וְכֵן חֲסֵרִים הַרְבֵּה מִכְתָּבִים מִכַּמָּה שָׁנִים, לָזֹאת לָקַחְנוּ עַל עַצְמֵנוּ לְסַדֵּר אֶת כָּל חֶלְקֵי שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת "אֲשֶׁר בַּנַּחַל", מֵהַמִּכְתָּב הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּדְפַּס עַד עַתָּה, דָּבָר הַמְסֻתָּכֵם בְּיוֹתֵר מֵעֶשְׂרִים אֶלֶף מִכְתָּבִים, וְסִדַּרְנוּ אֶת הַמִּכְתָּבִים עַל־פִּי סֵדֶר הַשָּׁנִים, וְכֵן הוֹסַפְנוּ מִכְתָּבִים רַבִּים שֶׁהִגִּיעוּ לְיָדֵינוּ אַחַר־כָּךְ מִכְּתַב יָד, אֲשֶׁר טֶרֶם רָאוּ אֶת עֵין הַדְּפוּס, וּכְמוֹ־כֵן סִדַּרְנוּ אֶת הַמִּכְתָּבִים בְּהַדְפָּסָה מְחֻדֶּשֶׁת עִם נִקּוּד בְּתַכְלִית הַהֲדוּר וְהַיְפִי, וְהִכְנַסְנוּ אֶת כָּל מַרְאֵי הַמְקוֹמוֹת מִפְּסוּקֵי תַּנַ"ךְ וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים זַ"ל, כַּאֲשֶׁר עֵינֵיכֶם תִּרְאֶינָה, גַּם הוֹסַפְנוּ מַפְתֵּחַ הָעִנְיָנִים עַל

כָּל מִכְתָּב וּמִכְתָּב, הַמֵּבִיא תַּמְצִית הַנּוֹשְׂאִים שֶׁמְּדַבֵּר עֲלֵיהֶם בַּמִּכְתָּב.

וּלְאַחַר עָמָל וִיגִיעָה רַבָּה, אָנוּ מַדְפִּיסִים עַתָּה אֶת כֶּרֶךְ כג, וּמְקַוִּים לְהוֹצִיא אַחֲרָיו אֶת כָּל שְׁאָר הַכְּרָכִים כְּפִי סֵדֶר הַשָּׁנִים, כֶּרֶךְ אַחַר כֶּרֶךְ, וּבְלִבֵּנוּ תִּקְוָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁיִּקְרָא בָּזֶה, יֵהָנֶה וְיִחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ מְאֹד, כִּי מִכְתָּבִים אֵלּוּ הֵם אוֹצָר כְּלִי חֶמְדָּה, הַפּוֹתְחִים דֶּרֶךְ חֲדָשָׁה בְּפֵרוּשִׁים נִפְלָאִים עַל פְּסוּקֵי תַּנַ״ךְ וְעַל מַאֲמְרֵי חַזַ״ל הַקְּדוֹשִׁים בִּגְמָרָא וּמִדְרָשִׁים וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכוּ׳, וְגִלּוּיִים חֲדָשִׁים בְּהַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּת, מְלֻבָּשִׁים בְּכַמָּה לְבוּשִׁים מִלְּבוּשִׁים שׁוֹנִים, עַד אֲשֶׁר אֲפִלּוּ הַיָּרוּד וְהַנָּמֵךְ בְּיוֹתֵר, יוּכַל גַּם־כֵּן לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַשָּׁגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאֹפֶן נִפְלָא וְנַעֲלֶה מְאֹד, מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן לְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן, מֵעֵילָא לְעָלוֹל, כַּאֲשֶׁר יוֹדֶה מִי שֶׁרָגִיל בָּהֶם.

וְכָל הַמִּכְתָּבִים הֵם עֵצוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵיךְ לְהַחֲזִיק מַעֲמָד עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, וְנוֹתְנִים עֵצוֹת נִפְלָאוֹת אֵיךְ לְהִתְמוֹדֵד עִם כָּל בְּעָיוֹת הַחַיִּים שֶׁעוֹבְרוֹת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁיִּתְמִיד בָּהֶם, וְאָז יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, יְדִידוּת, זִיו וְחִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִזְכֶּה לְאוֹר אֲמִתִּי וְנִצְחִי לָאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים, חַ׳בָלִים נָ׳פְלוּ לָ׳נוּ בַּ׳נְּעִימִים, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר עַ׳יִן ל׳א רָ׳אֲתָה אֱ׳לֹקִים זּ׳וּלָתֶיךָ יַ׳עֲשֶׂה, וְיִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁ׳לֵ׳מָ׳ה׳, אָמֵן וְאָמֵן!

הַמּוֹצִיאִים לָאוֹר

הַקְדָּמָה

מְבאָר בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ס״א: עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִשְׁפָּטֵינוּ לָאוֹר.

הַיְנוּ מִכָּל הַלִּמּוּדִים שֶׁאָדָם לוֹמֵד, צָרִיךְ שֶׁיְּקַבֵּל וְיוֹצִיא מֵהֶם מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִשְׁפָּט מְעֻקָּל, שֶׁיְּקַבֵּל וְיִלְמַד מִכָּל הַלִּמּוּדִים שֶׁלּוֹמֵד מִשְׁפְּטֵי הַנְּהָגוֹת, שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג — הֵן לְעַצְמוֹ וְהֵן לַאֲחֵרִים, שֶׁמִּתְנַהֲגִים לְפִי דַּעְתּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ, וּכְפִי הַמֻּמְשָׁלָה וְהָרַבָּנוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ, הֵן לְרַב אוֹ לְמְעַט, וְכָל זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים וְכוּ׳.

וְהִנֵּה עִקַּר שְׁלֵמוּת אֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא, כְּשֶׁיִּזְכֶּה לְסַלֵּק אֶת דַּעַת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, וְיֵדַע וְיָבִין בֶּאֱמֶת בְּאֵיזֶה מַעֲמַד וּמַצָּב אֲנִי נִמְצָא, וְעַל־כֵּן עָלַי לְסַלֵּק אֶת דַּעְתִּי לְגַמְרֵי, וְכָל מַה שֶּׁאוֹמֵר לִי הֶחָכָם הָרַב הָאֱמֶת, אֲנִי צָרִיךְ לְקַבֵּל עָלַי כָּל אֲשֶׁר יֹאמַר כְּהוּא זֶה — דָּבָר קָטָן וְדָבָר גָּדוֹל, וְלִבְלִי לִנְטוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, מִדְּבָרָיו יָמִין וּשְׂמֹאל, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סִפְרִי, שׁוֹפְטִים יא): אֲפִלּוּ אוֹמֵר לְךָ עַל יָמִין שֶׁהוּא שְׂמֹאל וְכוּ׳; וּלְהַשְׁלִיךְ מֵאִתּוֹ כָּל הַחָכְמוֹת, וּלְסַלֵּק דַּעְתּוֹ כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם שֵׂכֶל בִּלְעֲדֵי אֲשֶׁר יְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר. וְכָל זְמַן שֶׁנִּשְׁאָר אֶצְלוֹ שֵׂכֶל עַצְמוֹ, הוּא אֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְאֵינוֹ מְקֻשָּׁר וּמְקֹרָב לַצַּדִּיק, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הַצַּדִּיק וְהָרַב הָאֱמֶת, אָז יָכוֹל לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ עֵצוֹת עַל כָּל דָּבָר, הֵן לוֹ וְהֵן לַאֲחֵרִים — הַחֲפֵצִים לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קכג), וְגַם יִזְכֶּה לָצֵאת מִשִּׁגְעוֹנוֹ וּמִשְׁטְיוֹתָיו, שֶׁנִּדְבְּקוּ בּוֹ עַל־יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו (עַיֵּן שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן סז),

כִּי הַצַּדִּיק הוּא מָלֵא עֵצוֹת וְחִדּוּשִׁים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים מִגְּדוֹל וְעַד קָטָן, דְּרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, וְעַל־כֵּן עָלֵינוּ רַק לְהַעְתִּיק דִּבְרֵי הַצַּדִּיק כְּפִשׁוּטָם וּלְהַלְבִּישָׁם בְּכֵלִים מְכֻלִּים שׁוֹנִים לְכָל הַשּׁוֹאֲלִים אוֹתָנוּ דְּבַר הַשֵּׁם, וְלִבְלִי לוֹמַר וּלְהַמְצִיא סְבָרוֹת כְּרִסְיוֹת וְכוּ׳, כִּי כָּל אֵלּוּ הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק, לְמוּדָם הוּא מְמוּתָרוֹת, אֲשֶׁר מִשָּׁם יוֹצֵא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל, וְלֹא דַּי שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים אֲפִלּוּ לְהַנְהִיג אֶת עַצְמָן, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְהַנְהִיג אֶת אֲחֵרִים וְכוּ׳.

וְעַל־כֵּן הָעִקָּר לָשׁוּב עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, וּכְשֶׁאָחָד שׁוֹאֵל אֵיזֶה דָּבָר אוֹ אֵיזוֹ עֵצָה בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, הָעִקָּר לְהָשִׁיב דִּבְרֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְעַל־יְדֵי שֶׁזֶּה מַקְשֶׁה וְשׁוֹאֵל, וְזֶה מֵשִׁיב וּמְתָרֵץ אֶת הַשְּׁאֵלָה, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה סֵפֶר שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְחַדְּשׁוּ הַרְבֵּה סְפָרִים לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת הָרַב הָאֱמֶת, שֶׁהוּא שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַדְּרָגוֹת וְכוּ׳.

וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל: יֵשׁ כַּמָּה סְפָרִים עַכְשָׁו וְגַם עֲתִידִים לִהְיוֹת עוֹד כַּמָּה סְפָרִים, וְכֻלָּם צְרִיכִים לָעוֹלָם, וְאָסוּר לִלְעֹג עֲלֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם (עַיֵּן לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קִדּוּשִׁין, הֲלָכָה ג), כִּי רַק הַסְּפָרִים הַמְדַבְּרִים מֵחֲקִירוֹת צְרִיכִין לְהַרְחִיקָם כִּמְטַחֲוֵי קֶשֶׁת, וּלְבַעֲרָם מִבֵּיתוֹ בְּבִעוּר חָמֵץ וּשְׂאוֹר וְיוֹתֵר וְכוּ׳ וְכוּ׳, וְרָאוּי לִגְזוֹר שֶׁלֹּא לְהַדְפִּיסָם עוֹד, כִּי שׁוֹרְפִים נִשְׁמוֹת הַקּוֹרְאִים בָּהֶם וְכוּ׳, אֲבָל כָּל הַסְּפָרִים הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּדֶרֶךְ אֲבוֹתֵינוּ, בְּדֶרֶךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּוַדַּאי מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהַדְפִּיסָם לְהַרְבּוֹת סְפָרִים כְּחוֹל הַיָּם, כִּי כָּל סֵפֶר שֶׁמְּדַבֵּר מֵעִנְיְנֵי תּוֹרָה הֵן בְּדֶרֶךְ פְּשָׁט, אוֹ דְּרוּשׁ, אוֹ רֶמֶז, אוֹ סוֹד, אוֹ פְּרוּשׁ, אוֹ בֵּאוּר, אוֹ סִפְרֵי הַפּוֹסְקִים וּשְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת, אוֹ סִפְרֵי מוּסָר וְאַגָּדוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם, כֻּלָּם נְכוֹחִים לַמֵּבִין, וְכֻלָּם צְרִיכִים לָעוֹלָם, כֻּלָּם אֲהוּבִים, כֻּלָּם קְדוֹשִׁים, כִּי כֻּלָּם מְדַבְּרִים מֵרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, הַנֶּעֱלָם בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, וּבְוַדַּאי אָסוּר לָקוּץ בְּרִבּוּי סְפָרִים, כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָאִים קְצָת, אֲשֶׁר עֵינָם צָרָה כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ עוֹד אֵיזֶה סֵפֶר חָדָשׁ, וְעָתָק יוֹצֵא מִפִּיהֶם כְּאִלּוּ מִצְטַעֲרִים עַל הָרֹאשׁוֹנִים, שֶׁכְּבָר יֵשׁ הַרְבֵּה סְפָרִים, וְלָמָּה לָהֶם עוֹד; וּבֶאֱמֶת לֹא בְּדַעַת יְדַבְּרוּ, כִּי ״לַכֹּל זְמַן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ״ (קֹהֶלֶת

ג, א), כִּי מִי יַכְרִיחַ אוֹתָם לִלְמֹד זֶה הַסֵּפֶר, וְאִם לֹא יִהְיֶה לָהֶם פְּנַאי לִלְמֹד זֶה הַסֵּפֶר הֶחָדָשׁ, רַק יְבַלּוּ יְמֵיהֶם בִּסְפָרִים שֶׁיֵּשׁ מִכְּבָר, מִי יִמְחֶה בְּיָדָם, וּמָה אִכְפַּת לָהֶם, שֶׁיֵּשׁ עוֹד סְפָרִים בָּעוֹלָם, אוּלַי יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁמִּסְגָּל לָהֶם זֶה הַסֵּפֶר דַּוְקָא, כְּמוֹ שֶׁרוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חִיּוּת מִסֵּפֶר זֶה, וְיֵשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁמְּחַיֶּה אוֹתָם סֵפֶר אַחֵר, וְגַם בְּאָדָם אֶחָד בְּעַצְמוֹ יֵשׁ שִׁנּוּיִים בֵּין הַזְּמַן, לִפְעָמִים מִתְעוֹרֵר לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי דָּבָר זֶה שֶׁבְּסֵפֶר זֶה, וְלִפְעָמִים אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְעוֹרֵר כִּי אִם עַל־יְדֵי דִּבְרֵי תוֹרָה וּמוּסָר שֶׁבְּסֵפֶר אַחֵר, וְגַם מִי שֶׁנַּפְשׁוֹ חָשְׁקָה בַּתּוֹרָה, וּמְבַלֶּה יָמָיו עָלֶיהָ כָּרָאוּי כִּי לְכָךְ נוֹצָר, יֵשׁ פְּנַאי בִּימֵי הָאָדָם אֲשֶׁר הוּא חַי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה לְעַיֵּן וּלְהַבִּיט בְּסְפָרִים הַרְבֵּה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ כַּמָּה גְּדוֹלִים, שֶׁהָיוּ בְּקִיאִים בְּכַמָּה סְפָרִים הַרְבֵּה מְאֹד, וְלָמָּה לֹא נִלְמַד קַל וָחֹמֶר מֵהַגּוֹיִם, שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכָל עִנְיָנֵי חָכְמָתָם בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא הֶבֶל וָרִיק, צֵל עוֹבֵר, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן יֵשׁ לָהֶם הַרְבֵּה סְפָרִים בַּאֲרִיכוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וּבְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה נִתְחַדְּשִׁים אֶצְלָם סִפְרֵיהֶם הַרְבֵּה מְאֹד בְּכָל שָׁנָה וְכִמְעַט בְּכָל יוֹם, וְאֵינָם קָצִים בִּרְבּוּי סִפְרֵיהֶם, וּמַדּוּעַ נִבְגֹּד אֲנַחְנוּ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַקְפִּיד, חַס וְשָׁלוֹם, עַל רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר הִיא חַיֵּינוּ וְאוֹרְךְ יָמֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ וְטוֹב לְעוֹלְמֵי עַד וְלָנֶצַח נְצָחִים?! וַהֲלֹא כַּמָּה תַּחְבּוּלוֹת עוֹשִׂים וְכַמָּה סְפָרִים לַאֲלָפִים וְלִרְבָבוֹת מְחַבְּרִים בִּשְׁבִיל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, קַל וָחֹמֶר בֵּן בְּנוֹ שֶׁל קַל וָחֹמֶר כַּמָּה אַלְפֵי אֲלָפִים וְרֹב רִבֵּי רִבְבוֹת רִבְבוֹת וְכוּ' סְפָרִים עַד אֵין קֵץ, אָנוּ צְרִיכִים לְחַבֵּר וּלְהַדְפִּיס בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹנָה לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי אָנוּ צְרִיכִים לְהָכִין לְעַצְמֵנוּ צֵידָה לְדַרְכֵּנוּ הָרְחוֹקָה מְאֹד מְאֹד, וּכְבָר נִלְבְּדוּ רַבִּים מְאֹד מְאֹד בְּתַאֲוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה וּבַהֲבָלָיו וּבְטָעֲיוֹתָיו וְכוּ', וְכַמָּה סְפָרִים וְתַחְבּוּלוֹת אֵין מִסְפָּר אָנוּ צְרִיכִים לְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם, כְּדֵי לִמְצֹא עֵצָה וְתַחְבּוּלָה לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ וְנַפְשׁ בָּנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ וְהַתְּלוּיִים בָּנוּ לְהַצִּיל כֻּלָּם מִנִּי שַׁחַת, וּלְהַחֲיוֹתָם עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה בְּחַיִּים נִצְחִיִּים, לְקָרְבָם אֶל הַתּוֹרָה וְאֶל הָעֲבוֹדָה, וְגַם כִּי הָעוֹלָם אוֹמְרִים בְּשֵׁם הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ, כִּי תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, כִּי לֹא נָגְעוּ בָּהּ עֲדַיִן.

נִמְצָא, שֶׁכָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים שֶׁכְּבָר נִמְצָאִים בָּעוֹלָם, עֲדַיִן לֹא נָגְעוּ בְּעֶצֶם הַתּוֹרָה, וְעַתָּה רְאֵה וְהָבֵן כַּמָּה סְפָרִים צְרִיכִים עוֹד, עַד שֶׁנַּתְחִיל לִגַּע בַּתּוֹרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לָבוֹא לַחֲדָרֶיהָ וְלֵירֵד לְעָמְקָהּ, עַל־כֵּן כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁחִבְּרוּ עַד הֵנָּה, עֲדַיִן אֵינָם חֵלֶק אֶחָד מֵאֶלֶף מֵעִמֶּק רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁיִּתְגַּלּוּ עוֹד, בְּעֵת שֶׁיִּתְגַּלּוּ סִתְרֵי וְרָזֵי הַתּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים, עַל־כֵּן צְרִיכִים לְהֶזָּהֵר לֹא לִלְעֹג וּלְבַזּוֹת שׁוּם סֵפֶר הַהוֹלֵךְ עַל־פִּי דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל־פִּי הַגְּמָרָא וְהַמִּדְרָשִׁים וְסִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְהָאֲרִיזַ״ל, כִּי כֻּלָּם צְרִיכִים לָעוֹלָם, וְגַם כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה מְדִינוֹת וַעֲיָרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּבִמְקוֹמוֹת אֵלּוּ מִתְפַּשְׁטִים אֵלּוּ הַסְּפָרִים וְהֵם מְחַיִּין אֶת עַצְמָן בָּהֶם, וּבִמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים מְחַיִּין אֶת עַצְמָן בִּסְפָרִים אֲחֵרִים דַּיְקָא וְכוּ׳.

וְהִנֵּה תַּמְצִית הַסֵּפֶר הַזֶּה הִיא מִכְתָּבִים, אֲשֶׁר נִכְתְּבוּ לְמְקֹרָבִים חֲדָשִׁים, אֲשֶׁר, תְּהִלָּה לָאֵל, בָּאִים וּמִתְקָרְבִים אֶל הָאוֹר הַגָּנוּז וְהַנֶּעֱלָם, אוֹרוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וּמְרִיצִים מִכְתְּבֵיהֶם לְהוֹרוֹתָם הַדֶּרֶךְ, לִרְאוֹת אוֹר וְלָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ וְהָרָע שֶׁנִּלְכְּדוּ בּוֹ וְכוּ׳ וְכוּ׳, וְהַמִּכְתָּבִים הָאֵלּוּ נִכְתְּבוּ תְּשׁוּבוֹת עַל מִכְתְּבֵיהֶם.

וּבָאֱמֶת לֹא נִתְחַדֵּשׁ בּוֹ שׁוּם דָּבָר, כַּאֲשֶׁר יִרְאֶה הָרוֹאֶה, רַק נִלְקַט מִכָּל סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּכֵלִים מְכֵלִים שׁוֹנִים, וּכְדֶרֶךְ הָרוֹפֵא אֲשֶׁר מְעָרֵב כַּמָּה סַמִּים יַחַד (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נז), כִּי כָּל הָרְפוּאוֹת הֵן הָרְכָּבוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁלּוֹקְחִים סַם פְּלוֹנִי וְעֵשֶׂב פְּלוֹנִי בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל כָּךְ וְכָךְ, וְכֵן עֵשֶׂב אַחֵר, שֶׁמִּשְׁקָלוֹ כָּךְ וְכָךְ, וְכֵן שׁוֹקְלִים מִכַּמָּה מִינִים, וְכָל עֵשֶׂב וָעֵשֶׂב יֵשׁ לוֹ כֹּחַ אַחֵר, וּמְעָרְבִין אֵלּוּ הַמִּינִים בְּיַחַד, וְעוֹשִׂין מֵהֶם הַהַרְכָּבָה, וְזֹאת הַהַרְכָּבָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְרַפֵּא הַחוֹלַאַת, כִּי עִקַּר הָרְפוּאָה הוּא עַל־יְדֵי הַרְכָּבָה דַּיְקָא, שֶׁנַּעֲשָׂה לָהּ כֹּחַ אַחֵר חָדָשׁ, עַל־יְדֵי הַכֹּחַ שֶׁקִּבְּלָה מִכָּל אֵלּוּ הָעֲשָׂבִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ, וּבְזֶה הַכֹּחַ הֶחָדָשׁ שֶׁל הַהַרְכָּבָה דַּוְקָא מְרַפְּאִין כָּל מִינֵי חוֹלָאוֹת וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; וְדָבָר זֶה יָכוֹל כָּל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ וּמְחֻיָּב לַעֲשׂוֹתוֹ — לְגַלּוֹת וּלְפַרְסֵם אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, וּלְהַצִּיל נְפָשׁוֹת מֵרֶדֶת שַׁחַת, וּבִפְרָט אִם בָּא אֶחָד וְשׁוֹאֵל

אוֹתוֹ, מֻטָּל עָלָיו חִיּוּב לַעֲנוֹת לוֹ, כִּי הַרְבֵּה דּוֹרוֹת תְּלוּיִים בְּנֶפֶשׁ זוֹ, וְאִם תִּרְחַקְהוּ בַּעֲנָוָה שֶׁל שֶׁקֶר, אַתָּה הוֹרֵג אוֹתוֹ וְכָל הַתְּלוּיִים בּוֹ וְכוּ', וְזֶהוּ הַחֶסֶד הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר בָּעוֹלָם, וְאֵין עוֹד חֶסֶד גָּדוֹל מִזֶּה — כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַכְנִיס אֶת הַדַּעַת הָאֱמֶת בַּחֲבֵרָיו, וּבִפְרָט בָּעִתִּים הַלָּלוּ אֲשֶׁר הַחשֶׁךְ וְהָאֲפֵלָה נִתְפַּשְׁטוּ בָּעוֹלָם, וְנִתְקַיֵּם בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים (אֵיכָה ד, א): "תִּשְׁתַּפֵּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת", דְּהַיְנוּ יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים מִתְגַּלְגְּלִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, וּבִפְרָטִיּוּת נַעֲרֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם בָּעִתִּים הַלָּלוּ נִסְיוֹנוֹת כָּאֵלּוּ, אֲשֶׁר לֹא שְׁעָרוּם אֲבוֹתֵינוּ וַאֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ בְּלִי שׁוּם גֻּוְמָא כְּלָל, מַמָּשׁ כְּמוֹ בְּדוֹר הַמַּבּוּל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאֵין מִי שֶׁיְּרַחֵם עֲלֵיהֶם כְּלָל, כִּי נִתְפַּשְׁטוּ סִפְרֵי מִינוּת וְנֹאוף לַאֲלָפִים וְלִרְבָבוֹת, אֲשֶׁר רַבִּים נִתְפְּסוּ בָּזֶה בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְחַבְרָא חַבְרֵי אִית לֵיהּ, וְחַבְרָא דְּחַבְרֵי חַבְרֵי אִית לֵיהּ, וְאֶחָד מַכְשִׁיל אֶת חֲבֵרוֹ, וְשׁוּם רֹאשׁ יְשִׁיבָה וּמַשְׁגִּיחַ אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִזֶּה כְּלָל (אוֹ עוֹשֶׂה אֶת עַצְמוֹ כְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ), וְעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁקָעִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם; עַל־כֵּן הַהֶכְרֵחַ לְהַרְחִיב אֶת הַדִּבּוּר בְּכַמָּה מִינֵי דִּבּוּרִים, כַּאֲשֶׁר אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל, לְמוֹהַרַנַ"תְ זַ"ל: כְּשֶׁיַּגִּיעַ בִּכְתִיבָתוֹ לְעִנְיַן "אֱמוּנָה" אוֹ "צַדִּיק", יַרְחִיב אֶת הָעֵט, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל וְלָצֵאת מֵהַחשֶׁךְ, כִּי אִם עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֲשֶׁר מְגַלֶּה אֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְרַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא הָרוֹפֵא הָאֱמִתִּי, הָרוֹפֵא הַמֻּמְחֶה מְאֹד מְאֹד (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן ל), וְהוּא וַאֲנָשָׁיו יְכוֹלִים לֵירֵד אֶל כָּל מִינֵי צְנוֹרוֹת שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא לְהַכְנִיעָהּ, לְשַׁבְּרָהּ וּלְבַטְּלָהּ, וּלְהָרִים אֶת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּשְׁקְעוּ שָׁם (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן ח).

עַל־כֵּן אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מִיחִידֵי הַדּוֹרוֹת, שֶׁהוּא גְּמַר כָּל הַתִּקּוּנִים וְכוּ', שֶׁהוּא תִּקְוַת כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְתִקְוַת כָּל הַדּוֹרוֹת וְתִקְוַת כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ', נַחַל הַנּוֹבֵעַ בּוֹ מְקוֹר הַחָכְמָה הַקְּדוּמָה הַיּוֹצֵאת מִשָּׁלֹשׁ רֹאשׁוֹנוֹת דְּעַתִּיק וְכוּ', גְּאֻלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וְאֶל אֲנָשָׁיו הַיְקָרִים שֶׁבְּכָל דּוֹר, שֶׁהֵם צַדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר, כִּי כָּל אֶחָד מֵאֲנָשָׁיו הוּא אֵיבָר

לַצַּדִּיק, וּבְהִתְחַבְּרוּתָם יַחַד, שָׁם כָּל הַצַּדִּיק וְכוּ׳.

וְאָז יִזְכֶּה לְתִקּוּן אֲמִתִּי וְנִצְחִי, וְיִזְכֶּה לְהִתְגַּלּוּת הָאוֹר הַגָּנוּז, אֲשֶׁר
עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹקִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה וְיִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה,
אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן!

❖ ❖ ❖

סֵפֶר
אֲשֶׁר בַּנַּחַל
כְּרֶךְ כג

ג׳ תמה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם רְבִיעִי לְסִדֶּר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

רְאֵה לְדַבֵּק עַצְמְךָ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְשׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם לֹא יוּכַל לִשְׁבֹּר אוֹתְךָ. עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר כָּל הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, זֶהוּ גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּמַדְרֵגָה הֲכִי עֶלְיוֹנָה, גִּלּוּיִים כָּאֵלּוּ שֶׁעוֹד לֹא נִתְגַּלּוּ בָּעוֹלָם, וְיִתְגַּלּוּ כְּשֶׁיָּבוֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁהוּא יָבֹא וְיָבְהִיר דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל; כִּי כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל ׳צַדִּיק׳, זֶה סוֹבֵב עַל רַבֵּנוּ זַ״ל, וּבְיוֹתֵר מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, שֶׁבֹּא יָבוֹא וְלֹא יְאַחֵר, וְיִפָּרֵשׁ דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל; כִּי בֶּאֱמֶת דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל כְּלוּלִים מֵהַסּוֹדוֹת שֶׁבַּזֹּהַר וּבַתִּקּוּנִים, וּמִכָּל כִּתְבֵי הָאַרַ״י זַ״ל, וּמִכָּל כִּתְבֵי הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע, שֶׁנִּתְגַּלּוּ עַל יָדוֹ וְעַל־יְדֵי תַּלְמִידָיו. וְרַבֵּנוּ זַ״ל כִּנֵּס הַכֹּל בְּפֶנְדָּק אֶחָד, וְעַל־יְדֵי סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל מְבִינִים אֶת כָּל רָזִין וְסִתְרֵי הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה לֹא יְכוֹלִים לְסַפֵּר מִפֶּה לְאֹזֶן, כִּי הוּא עִנְיָן טָמוּן וְגָנוּז מְאֹד וְכוּ׳ וְכוּ׳. וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ, שֶׁיֵּשׁ הַמִּתְלוֹצְצִים מִזֶּה, אֲבָל בֹּא יָבוֹא וְלֹא יְאַחֵר מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, וְיִגָּלֶה וְיִפָּרְסֵם

תּוֹרַת רַבֵּנוּ זַ״ל בִּשְׁלֵמוּת, וְאָז כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יִתְקָרְבוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי בֶּאֱמֶת עִנְיַן רַבֵּנוּ זַ״ל זֶה תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה, עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ נִשְׁבָּר; כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד מַשְׁבְּרִים וְגַלִּים, אֲשֶׁר לֹא יֵאָמֵן כִּי יִסָּפֵר, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּחֲזִיק מַעֲמָד, וְאֵינוֹ נִשְׁבָּר כְּלָל. וְזֶה זוֹכִים דַּיְקָא עַל־יְדֵי הַלִּמּוּד הֶעָמֹק שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל. וּבֶאֱמֶת כְּבָר גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁעַל־יְדֵי כָּל תּוֹרָה וְתוֹרָה שֶׁלּוֹ, יְכוֹלִים לַעֲבֹר וּלְפָרֵשׁ אֶת כָּל סִפְרֵי הַתַּנַ״ךְ וְסִפְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים. כִּי סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל מְלֵאִי הַקְדָּמוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת. וְתַאֲמִין לִי, יְדִידִי, שֶׁהָיִיתִי יָכוֹל לְהַאֲרִיךְ לְךָ בְּדָבָר זֶה, אֲבָל, כָּאָמוּר לָעֵיל, שֶׁגַּם מִפֶּה לְאֹזֶן אִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר אֶת זֹאת, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי לא, כג): ״נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ״, וְדָרְשׁוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ח״א קג:): ׳כָּל חַד וְחַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּיהּ׳.

בְּעֵת שֶׁהָיְתָה הַמַּחֲלֹקֶת עַל מוֹהַרַנַ״תְּ זַ״ל, שֶׁרָצוּ רַק לְעָקְרוֹ וּלְשָׁלְחוֹ לְסִבִּיר, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְדִבְּרוּ עָלָיו מַה שֶּׁדִּבְּרוּ, הִתְבַּטֵּא פַּעַם מוֹהַרַנַ״תְּ זַ״ל וְאָמַר: אֲנִי מְאֹד מַכִּיר טוֹבָה לְרַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁקִּבֵּעַ לִי שְׁעוּרִים קְבוּעִים לִלְמֹד בַּתּוֹרָה, וְלָכֵן אֵין לִי זְמַן כְּלָל אֲפִלּוּ לַחֲשֹׁב מֵהַמַּחֲלֹקֶת וּמֵהַהִתְנַגְּדוּת שֶׁיֵּשׁ עָלַי. וּמִכָּל שֶׁכֵּן, שֶׁאֵין לִי זְמַן לְהִתְוַכֵּחַ, וְלָכֵן אִם תַּכְנִיס עַצְמְךָ הֵיטֵב הֵיטֵב בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, תִּרְאֶה שֶׁאֵין זְמַן לְהַכָּנֵס בְּוִכּוּחִים וּבִשְׁטְיוֹת שֶׁל אֵילּוּ זְקֵנִים, זְקֵנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ, שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ד׳): מַאֲרִיכֵי יָמִים שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם שְׁלֵמוּת, עַיֵּן שָׁם.

נָא וְנָא רְאֵה לְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים עִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, זוֹ הַצְלָחָה נִצְחִית, הַצְלָחָה כָּזוֹ, שֶׁאֵין לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר כְּלָל.

רְאֵה לִשְׁמֹר עַל הַזְּמַן הַיָּקָר, לֹא לְהַכָּנֵס בְּוִכּוּחִים וּבִדְבָרִים בְּטֵלִים, כִּי חֲבָל עַל כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים בְּבַטָּלָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תמו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, הֶחָפֵץ לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת צַחְצָחוֹת מֵהַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

לָנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ, אֲשֶׁר בּוֹ אַתָּה שׁוֹפֵךְ אֶת מַר לִבְּךָ וְכוּ׳ וְכוּ׳.

עָלֶיךָ לָדַעַת כִּי מִי שֶׁפָּגוּם בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, הַחֵטְא הַזֶּה הוּא הַכִּי מְגֻנֶּה, וְעוֹקֵר אֶת לֵב הָאָדָם לְגַמְרֵי, עַד שֶׁאָדָם נִכְנָס בְּדִכָּאוֹן פְּנִימִי, וְקָשֶׁה לוֹ לָצֵאת מִזֶּה, וְכָל יְמֵי חַיָּיו נִמְצָא בִּמְרִירוּת וּבְדִכָּאוֹן וּמִתְיָאֵשׁ מֵחַיָּיו, וְלָכֵן אֵין עֵצָה אַחֶרֶת אֶלָּא לְהִתְקָרֵב לְרַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁהַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֵנוּ בְּהִתְחַזְּקוּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּלִי הִתְחַזְּקוּת, כִּי כָּל הַחַיִּים בּוֹרְחִים כְּהֶרֶף עַיִן, וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהַחֲזִיק מַעֲמָד וְאֵינוֹ נִשְׁבָּר.

עָלֶיךָ לְהָבִין, הֱיוֹת שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ כָּל־כָּךְ בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, יָמִים וְשָׁנִים, נִשְׁבְּרוּ מִמְּךָ כָּל הַצְּמִצּוּמִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִגְרָם לְךָ מַה שֶּׁנִּגְרַם, כִּי נִשְׁבָּר לְךָ הַכְּלִי, וְאָז אַתָּה כְּשִׁכּוֹר, עוֹלֶה וְיוֹרֵד בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נא, כא): ״וּשְׁכֻרַת וְלֹא מְיָיִן״, וְלָכֵן הָיִיתִי מְיַעֵץ לְךָ, שֶׁאַל תְּבַלְבֵּל עַצְמְךָ מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וְלֹא מִשּׁוּם דָּבָר, וְהַרְגֵּל עַצְמְךָ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר הַבֵּן אֶל אָבִיו, וְאִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, אֲשֶׁר כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ — נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ מַעֲלַת הַתְּפִלָּה וְהַדִּבּוּר שֶׁאָדָם מֵשִׂיחַ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, הָיִיתָ עוֹסֵק בָּזֶה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וְרַק זֶה יַצִּיל אוֹתְךָ, וְרַק זֶה יְצַמְצֵם אֶת הִתְלַהֲבוּת לִבְּךָ. וּבֶאֱמֶת גְּלָה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן עו), אֲשֶׁר כְּמוֹ שֶׁאָדָם הַצָּמֵא בִּלְי צְמָצוּם וְשׁוֹתֶה מַיִם מְלוּחִים, שֶׁאָז גּוֹרֵם שֶׁיִּתְרַבֶּה צְמָאוֹנוֹ כַּמּוּבָן, כְּמוֹ־כֵן אִם אָדָם אֵין לוֹ דֶּרֶךְ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵין לוֹ צְמָצוּם,

וְהוּא תָּמִיד בִּבְחִינַת תְּשׁוּקָה וְכוּ׳, וְאֵין לוֹ שׁוּם חַיִּים וְכוּ׳, אֲבָל אִם אָדָם זוֹכֶה וּמִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֲזַי פּוֹקֵחַ לוֹ אֶת הָעֵינַיִם, וּמַרְוֶה צְמָאוֹנוֹ, שֶׁמַּרְגִּישׁ עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, זִיו, חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְרָאוּי לְךָ לִלְמֹד מַאֲמָר זֶה, וְלוֹמַר עָלָיו הַתְּפִלָּה מ״לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת״ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, שֶׁשָּׁם מְדַבֵּר הַרְבֵּה אֵיךְ לָצֵאת מִקַּטְנוּת הַמֹּחִין, וְלָבוֹא לִגְדֻלּוּת הַמֹּחִין. אַשְׁרֵי מִי שֶׁחָזָק בָּזֶה, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

עֲשֵׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לֹא לְהִשָּׁבֵר, אֲנִי יוֹדֵעַ וּמֵבִין מִכָּתְלֵי לִבָּךְ שֶׁאַתָּה כּוֹתֵב לִי בְּכָל פַּעַם מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ. וְהֵן אֱמֶת שֶׁמָּר וְצַר לְךָ מְאֹד, שֶׁאַתָּה קִבַּלְתָּ עַל עַצְמְךָ קַבָּלוֹת חֲזָקוֹת לֹא לַחֲזֹר אֶל הַהֲבָלִים, וְהִנֵּה אַתָּה חוֹזֵר וְנוֹפֵל, עִם כָּל זֹאת רְאֵה לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, וְכָל זֶה תִּזְכֶּה עַל־יְדֵי תִּקֶּף הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁתַּדְבִּיק נַפְשְׁךָ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא תִּרְצֶה מִשּׁוּם דָּבָר רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, וְאַל תִּסְתַּכֵּל בְּשׁוּם מָקוֹם שֶׁשּׁוֹבְרִים אוֹתְךָ.

פַּעַם בָּא אַבְרֶךְ אֶל מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל, וְאָמַר לוֹ, שֶׁלּוֹמֵד בַּסֵּפֶר ״רֵאשִׁית חָכְמָה״, אֲבָל הַסֵּפֶר הַזֶּה מַכְנִיס בּוֹ מְרִירוּת, עַד שֶׁנּוֹפֵל לְמָקוֹם שֶׁנּוֹפֵל וְכוּ׳, וְעָנָה וְאָמַר לוֹ מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל בִּפְשִׁיטוּת: אִם אַתָּה חָשׁ שֶׁסֵּפֶר זֶה מַפִּיל אוֹתְךָ — אַל תִּלְמַד בּוֹ. וְאַחַר־כָּךְ הֵחֵל לְפָרֵשׁ לוֹ, שֶׁאֵין כַּוָּנַת סֵפֶר ״רֵאשִׁית חָכְמָה״ לְרַחֵק אֶת הָאָדָם, אֶלָּא לְהוֹרוֹת לוֹ הָאֱמֶת, מַה שֶּׁקּוֹרֶה בַּשָּׁמַיִם, וְאָדָם שֶׁחָטָא בִּפְגַם הַבְּרִית, אֵילּוּ עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים מַגִּיעִים לוֹ, וְאֵין כַּוָּנָתוֹ לִשְׁבֹּר אֶת הָאָדָם, אֶלָּא שֶׁמַּזְהִירוֹ שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה זֹאת, וְאִם אָדָם פָּגַם, יַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

וּבֶאֱמֶת, אֲהוּבִי, יְדִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, אִם אָדָם מַתְמִיד בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, יֵשׁ לוֹ הִתְחַזְּקוּת מִכָּל הַסְּפָרִים שֶׁבָּעוֹלָם; כִּי בֶּאֱמֶת רַבֵּנוּ זַ״ל רָצָה שֶׁנִּטַּיֵּל בְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְנַתְמִיד בְּכָל הַסְּפָרִים (כַּמּוּבָא שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן כח), אֲשֶׁר רָאוּי לָאָדָם שֶׁיַּעֲבֹר וְיֵלֵךְ בְּזֶה הָעוֹלָם בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְלִלְמֹד אֶת כֻּלָּם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּכָל מָקוֹם, עַיִן שָׁם; וְאִם אָדָם יֵשׁ לוֹ הַקְדָּמוֹת רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲזַי אֵינֶנּוּ מְפַחֵד לְהִסְתַּכֵּל בְּשִׁאָר סְפָרִים, אַדְרַבָּה בְּכָל הַסְּפָרִים מוֹצֵא רְמָזִים אֵיךְ

לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ לְהִתְקָרֵב בְּיוֹתֵר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן אַל תִּשָּׁבֵר מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם.

וְהִנֵּה אֲנִי נוֹתֵן לְךָ כַּמָּה הַנְהָגוֹת טוֹבוֹת הַיּוֹצְאוֹת מִכָּתְלֵי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, כְּדֵי שֶׁמֵּהַיּוֹם וָהָלְאָה לֹא תִּפֹּל יוֹתֵר וְתִהְיֶה שָׁמוּר.

א. רְאֵה לִשְׁמֹר מְאֹד עַל דִּבּוּר פִּיךָ, וְאַל תַּרְבֶּה לְדַבֵּר עִם בְּנֵי־אָדָם, כִּי בֶּאֱמֶת אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יט), אֲשֶׁר בְּרִית הַלָּשׁוֹן וּבְרִית הַמָּעוֹר תְּלוּיוֹת זוֹ בָּזוֹ, וּכְפִי שֶׁאָדָם מְקַדֵּשׁ דִּבּוּרוֹ, כֵּן זוֹכֶה לְקִדֻּשַׁת הַבְּרִית, וּכְפִי שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְקִדֻּשַׁת הַבְּרִית, כֵּן זוֹכֶה לִשְׁמִירַת הַדִּבּוּר. וְכֵן מוּבָא בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן (חֵלֶק א׳, סִימָן כט), שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד עַל לְשׁוֹנוֹ, שֶׁזֶּה הַגִּיד שֶׁבּוֹ תָּלוּי הַבְּרִית, כִּי הַדִּבּוּר גַּם־כֵּן בִּבְחִינַת בְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ב, כד): ״וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ״; וְזֶה תָּלוּי בָּזֶה, כְּפִי שֶׁאָדָם אֵינוֹ גּוֹרֵם כְּתָמִים לַשְׁכִּינָה, כָּךְ זוֹכֶה לְקִדֻּשַׁת הַדִּבּוּר, וְאָז נִתְרַחֵב לוֹ מֹחוֹ, וְזוֹכֶה לַחֲשֹׁב רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֹׁרֶשׁ רוּחַ הַצַּדִּיקִים, ״צַדִּיק הֲוָיָ״ה בְּכָל דְּרָכָיו״ (תְּהִלִּים קמה, יז), צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּלְהֶפֶךְ כְּשֶׁאָדָם גּוֹרֵם כְּתָמִים לַשְׁכִּינָה, עַל־יְדֵי עֲוונוֹת פְּגַם הַבְּרִית, מָאן דְּזָרִיק פֵּרוּרִין דְּנַהֲמָא עֲנִיוּת רָדִיף בַּתְרֵיהּ (זֹהַר חֵלֶק ג׳ רמד.), מִכָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּזָרִיק פֵּרוּרִין דְּמֹחָא, עֲנִיוּת רָדִיף אַבַּתְרֵיהּ, אָז נוֹפֵל רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, בְּחִינַת (עָמוֹס ה, ב): ״נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם״, וְנִלְחָצִים הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, וְהוּא נוֹפֵל, וְהַכֹּל בָּא עַל־יְדֵי פְּגַם הַדִּבּוּר, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, שֶׁזֶּה מַלְחִיץ לָאָדָם אֶת הַמֹּחִין. וְכֵן מוּבָא (בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לח), שֶׁמְּפָרֵשׁ רַבֵּנוּ זַ״ל אֶת הַפָּסוּק (תְּהִלִּים קמח, ח): ״רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְּבָרוֹ״, כָּל רוּחַ סְעָרָה בְּמֹחוֹ שֶׁל אָדָם בָּאָה רַק עַל־יְדֵי הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּדַבֵּר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ, שֶׁזֶּה מַלְחִיץ אֶת מֹחוֹ, וְנוֹפֵל לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא. לֹא־כֵן כְּשֶׁאָדָם שׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרוֹ זוֹכֶה לְמֹחִין קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים, שֶׁהֵם בְּסוֹד תְּפִלִּין, שֶׁזּוֹ הַדְּבֵקוּת, לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאֵין דָּבָר טוֹב מִזֶּה. לָכֵן רְאֵה, יְדִידִי הַיָּקָר, לִשְׁמֹר עַל דִּבּוּר פִּיךָ, וְאָז טוֹב לְךָ כָּל הַיָּמִים.

ב. רְאֵה לִשְׁמֹר מְאֹד מִכַּעַס וּקְפִידוּת, וְאַף שֶׁמִּי שֶׁחָטָא בַּחֵטְא

הַמְגֻנֶּה שֶׁל הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, עָלָיו לִהְיוֹת בְּכַעַס וּרְצִיחָה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן רנט), שֶׁכְּתִיב (בְּרֵאשִׁית לח, ז): ״וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי הַוָיָ״ה״, מַדּוּעַ רַע וְלֹא רָשָׁע? אַךְ מִי שֶׁעוֹבֵר עֲבֵרָה זוֹ שֶׁל עֵר, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, הוּא רַע בְּעֵינֵי ה׳, שֶׁקּוֹרִין בֵּייז, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא אִישׁ רַע וּבְכַעַס תָּמִיד. כִּי מִי שֶׁחָטָא בַּחֵטְא הַזֶּה, הוּא כַּעַסָן גָּדוֹל, וְכָל דָּבָר קָטָן מְעַצְבֵּן אוֹתוֹ, וּמִתְקוֹטֵט עִם כָּל הַנִּקְרָה בְּדַרְכּוֹ, וּמְחַפֵּשׂ כָּבוֹד וְיֵשׁוּת וְגַאוּת. וְלָכֵן רְאֵה, יְדִידִי הַיָּקָר, לַעֲקֹר מֵעַצְמְךָ אֶת מִדַּת הַכַּעַס, שֶׁהוֹרֶסֶת אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, וְשׁוֹבֶרֶת אֶת הַחוֹמָה מִמֶּנּוּ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סח), שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְאַבֵּד אֶת פַּרְנָסָתוֹ. וּכְפִי שֶׁתּוְכֶה לְהַאֲרִיךְ אַפְּךָ, וְלֹא לִהְיוֹת בְּכַעַס, אָז תּוְכֶה לְיִשּׁוּב הַדַּעַת, וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, יְדִידִי הַיָּקָר! לִמְסֹר נַפְשְׁךָ לִהְיוֹת מַאֲרִיךְ אַף עַל כָּל הָעוֹבֵר עָלֶיךָ, וּלְעוֹלָם אַל תִּהְיֶה קַפְּדָן בְּבֵיתְךָ — לֹא עַל אִשְׁתְּךָ וְלֹא עַל יְלָדֶיךָ, כִּי מִי שֶׁחָטָא בְּחֵטְא הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, עָלָיו לִמְסֹר נַפְשׁוֹ לֹא לִהְיוֹת בְּכַעַס, וְלֹא לְהִתְעָרֵב בְּשׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, עַד שֶׁיִּהְיֶה כְּמֵת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה אִכְפַּת לוֹ שׁוּם דָּבָר, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ, שֶׁזֶּה הַדָּבָר הֲכִי קָשֶׁה, כִּי טֶבַע שֶׁל הָאָדָם לְהִתְעַצְבֵּן עַל כָּל דָּבָר קָטָן, וּבְפָרָט מִי שֶׁחָטָא בַּחֵטְא הַמְגֻנֶּה הַזֶּה שֶׁל הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, הוּא כַּעַסָן תָּמִיד. לָכֵן עִקַּר תִּקּוּנוֹ — לִשְׁמֹעַ בִּזְיוֹנוֹ וְלִדֹּם וְלִשְׁתֹּק, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ו׳), וְיַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּאַסְקוּפָּה הַנִּדְרֶסֶת, וּבִכְלָל לֹא יִתְעָרֵב בִּדְבָרִים שֶׁאֵינָם שַׁיָּכִים אֵלָיו וְכוּ׳ וְכוּ׳, וַאֲפִלּוּ בְּמָה שֶׁשַּׁיָּךְ אֵלָיו — יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק, כִּי זֶה הַנִּסָּיוֹן שֶׁמְּנַסִּים אֶת הָאָדָם, לִרְאוֹת אִם הוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא אוֹ רָץ אַחַר הַהֶבֶל.

ג. יַעַן שֶׁפַּגַּמְתָּ בָּעֵינַיִם, וְהִסְתַּכַּלְתָּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, בְּתְמוּנוֹת תּוֹעֵבָה וְעַל נָשִׁים, רַחֲמָנָא לִצְלָן וְכוּ׳ וְכוּ׳, עָלֶיךָ לִרְאוֹת לְקַדֵּשׁ אֶת עֵינֶיךָ, וּמֵהַיּוֹם וָהָלְאָה אַל תִּסְתַּכֵּל עַל נָשִׁים בִּכְלָל. כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד עַל הָעֵינַיִם, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רנד), שֶׁהָעֵינַיִם הֵם גְּבוֹהִים מְאֹד מְאֹד, וְרוֹאִים תָּמִיד רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, אֶלָּא שֶׁהוֹלֵךְ כָּל־כָּךְ בִּמְהִירוּת, עַד שֶׁאֵין בָּא לָאָדָם לַדַּעַת

וְלַשֵּׂכֶל לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל מָה רוֹאֶה, וְלָכֵן צְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד עַל הָעֵינַיִם, וּבִפְרָט מִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁחָטָא וּפָגַם יָמִים וְשָׁנִים בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, וְהִסְתַּכֵּל בַּמְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, צָרִיךְ לְהִשָּׁמֵר בָּזֶה מְאֹד.

ד. מִי שֶׁחָטָא בַּחֵטְא הַמְגֻנֶּה הַזֶּה שֶׁל פְּגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, עָלָיו לִרְאוֹת לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תוֹרָה. כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קה), שֶׁעַל־יְדֵי חִדּוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁמַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה מְתַקֵּן מַה שֶּׁהִרְהֵר עַד כֹּה בְּהִרְהוּרִים רָעִים, וּמַרְעִין בִּישִׁין. וְלָכֵן רְאֵה לְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם חִדּוּשֵׁי תוֹרָה, וְכָל חִדּוּשׁ וְחִדּוּשׁ יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ רָאוּי מְאֹד, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא): כְּשֶׁאֵין לָאָדָם אֱמוּנָה בַּחִדּוּשִׁים שֶׁלּוֹ, גּוֹרֵם עָלָיו מַחֲלֹקֶת, כִּי יֵשׁ סְפָרִים וַעֲתִידִים לִהְיוֹת סְפָרִים, וְכֻלָּם נִצְרָכִים בָּעוֹלָם, וְלָכֵן כָּל דָּבָר קָטָן רְאֵה לִכְתֹּב, וְזֶה תַּעֲשֶׂה תִּקּוּן הַבְּרִית, תִּקּוּן גָּמוּר מְאֹד.

ה. מִי שֶׁחָטָא בַּחֵטְא הַמְגֻנֶּה הַזֶּה שֶׁל פְּגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, עָלָיו לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, שֶׁזֶּה תִּקּוּן הַבְּרִית (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רסד), כִּי כְּנֶגֶד זֶה שֶׁהִשְׁפִּיעַ בַּמְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים אֶת זַרְעוֹ וּשְׁפָכוֹ לְבַטָּלָה, עָלָיו לַעֲסֹק בְּתִקּוּנוֹ עַל־יְדֵי שֶׁיִּקָּרֵב הַיְסוֹד אֶל הַמַּלְכוּת. וְהוּא עַל־יְדֵי רִבּוּי צְדָקָה. וְעִקַּר הַצְּדָקָה — לָתֵת בַּעֲבוּר הַדְּפָסַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר, הֲלָכָה ה׳), שֶׁזֶּה מַה שֶּׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט, קמב): ״צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת״; אֵיזוֹ צְדָקָה נִשְׁאֶרֶת לָאָדָם לְעוֹלָם? כְּשֶׁנּוֹתֵן וּמְנַדֵּב עַל הַדְּפָסַת סִפְרֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וְאַל יִהְיֶה דָּבָר זֶה קַל בְּעֵינֶיךָ, אֶלָּא תִּמְסֹר נַפְשְׁךָ לְהַדְפִּיס אֶת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וּלְזַכּוֹת אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאָז תָּבֹא אֶל תִּקּוּנְךָ. כִּי אֵין עוֹד תִּקּוּן גָּדוֹל יוֹתֵר מִלְּנַדֵּב צְדָקָה לְסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל.

ו. וְעַל כֻּלָּם — רְאֵה לְהַרְגִּיל עַצְמְךָ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הוּא הַצָּלָחָה נִצְחִית, הַצָּלָחָה כָּזוֹ, שֶׁאֵין לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר כְּלָל. וְעָלֶיךָ לָדַעַת, שֶׁעִקַּר

תִּקּוּן הַבְּרִית — רַק עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, לְצָעֵק וְלִזְעֹק לְרַחֲמֵי שָׁמַיִם, כִּי הַמֹּחִין יְשֵׁנִים, וּבִפְרָט מִי שֶׁחָטָא בַּחֵטְא הַמְגֻנֶּה הַזֶּה, עָלָיו לְצָעֵק ע׳ קָלִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לו). וּצְרִיכִים לִבְכּוֹת הַרְבֵּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבִפְרָט בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר: ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָ״ה אֱלֹקֵינוּ יְהוָ״ה אֶחָד״, ״בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד״, צְרִיכִים לוֹמַר שְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ בִּדְמָעוֹת שְׁלִישׁ, לִבְכּוֹת וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל מַר נַפְשׁוֹ. וְאִם תִּהְיֶה חָזָק בָּזֶה — לְדַבֵּר תָּמִיד אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, תִּנָּצֵל מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁמְּסַבְּבִים אוֹתוֹ, כִּי עָלֶיךָ לָדַעַת, מִי שֶׁחָטָא בְּהוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, כָּל חַיָּיו יִהְיוּ רְצוּפֵי צָרוֹת — הֵן מֵאִשְׁתּוֹ, הֵן מִילָדָיו, הֵן מֵאֲנָשִׁים, כִּי תֹּבֶת מַזָּ״ל — רָאשֵׁי תֵּבוֹת: מ׳וֹצִיא זֶ׳רַע לְ׳בַטָּלָה, עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מוֹצִיא זַרְעוֹ לְבַטָּלָה, מְאַבֵּד אֶת מַזָּלוֹ, וְהוֹלֵךְ לוֹ הַכֹּל לְהֶפֶךְ. וְלָכֵן רְאֵה מַה לְּפָנֶיךָ, הַרְגֵּל עַצְמְךָ לְצָעֵק וּלְהִתְחַנֵּן וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּרְאֶה נִסִּים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמְּךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

ז. רְאֵה לְהַרְגִּיל עַצְמְךָ לְטַבֵּל בְּכָל יוֹם בַּמִּקְוֶה, וְאַף שֶׁבָּא לְךָ דָּבָר זֶה מְאֹד קָשֶׁה, עִם כָּל זֹאת רְאֵה לְטַבֵּל בְּכָל יוֹם חֹק וְלֹא יַעֲבֹר פַּעַם אַחַת בַּיּוֹם לִהְיוֹת בְּמִקְוֶה כָּשֵׁר, אִם תּוּכַל לָלֶכֶת תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאַתָּה קָם — אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה, וְאִם קָשֶׁה לְךָ תֵּלֵךְ אַפְלוּ בְּאֶמְצַע הַיּוֹם, הָעִקָּר שֶׁלֹּא יֶחְסַר יוֹם אֶחָד בְּלִי טְבִילַת מִקְוֶה, כִּי כָּךְ הִבְטִיחָנוּ מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל, שֶׁמִּי שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בִּטְבִילַת מִקְוֶה, אֲפִלּוּ עָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה, יֵשׁ לוֹ תִּקּוּן לְתַקֵּן הַכֹּל.

אֲנִי מְאֹד מְקַוֶּה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁתַּחֲזִיק מִכְתָּב זֶה תָּמִיד אֶצְלְךָ וּתְעַיֵּן בּוֹ, וּתְקַיֵּם כָּל הַנֶּאֱמַר בּוֹ, וְאָז תֵּעָשֶׂה אָדָם אַחֵר לְגַמְרֵי.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תמז.

בְּעֻזַּרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ, וְגָדֵל שִׂמְחָתִי לִשְׁמֹעַ הַטּוֹב מִמְּךָ — אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל.

וְאוֹדוֹת מַה שֶּׁבִּקַּשְׁתָּ עֵצָה נֶגֶד קַמְצָנוּת, אוֹמֵר הָרַמְבַּ״ם בְּהִלְכוֹת דֵּעוֹת (פֶּרֶק ב׳, הֲלָכָה ב׳), שֶׁאִם יֵשׁ לָאָדָם מִדָּה רָעָה בְּאֹפֶן קִיצוֹנִי, יֵלֵךְ לַצַּד הַשֵּׁנִי בְּקִיצוֹנִיּוּת, הַיְנוּ אִם אָדָם קַמְצָן יַתְחִיל לְפַזֵּר כַּסְפּוֹ לִצְדָקָה. וּבְעִנְיַן לִהְיוֹת קַמְצָן בַּבַּיִת לָאִשָּׁה, זוֹ הָרִשְׁעוּת הֲכִי גְּדוֹלָה, וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא מְצִיעָא נט.): אוֹקִירוּ לְנָשֵׁיכוּ כִּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְּרוּ; תְּכַבְּדוּ וּתְיַקְּרוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה תִּתְעַשְּׁרוּ; וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סט), שֶׁכָּל הַכֶּסֶף בָּא לָאָדָם רַק בִּזְכוּת אִשְׁתּוֹ. וְלָכֵן אִם אָדָם קַמְצָן בְּבֵיתוֹ, הוּא עוֹשֶׂה רִשְׁעוּת מֵאֵין כְּמוֹתָהּ, כִּי הַכֶּסֶף אֵינוֹ שֶׁלּוֹ, אֶלָּא שֶׁל אִשְׁתּוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ס׳), שֶׁכָּל הָעֲשִׁירוּת שַׁיֶּכֶת לָאִשָּׁה. וְלָכֵן אִם תִּזְכֶּה לְיַקְּרָהּ וְלָתֵת לָהּ רְצוֹנָהּ וְחֶפְצָהּ וְכָל צָרְכֶיהָ, יַשְׁפִּיעַ עָלֶיךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תמח.

בְּעֻזַּרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ עִם הַמָּעוֹת לְהַדְפָּסָה, וּתְשׁוּאוֹת חֵן לְךָ עַל זֶה.

אוֹדוֹת שֶׁשָּׁאַלְתָּ וְכוּ׳, בֶּאֱמֶת כָּתוּב (שְׁמוֹת יז, טז): ״מִלְחָמָה לַה׳ בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר״; הַיְנוּ מֵאָז שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְהָלְכוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁנַּעֲשׂוּ לְעָם, [כִּי רַק עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה עַם יִשְׂרָאֵל עַם, וְרַק לְחֵקֵי הַתּוֹרָה אֲנַחְנוּ מְחֻיָּבִים לִשְׁמֹעַ, וְרַק אֶל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, חַכְמֵי הַתּוֹרָה מְצֻוִּים לְצַיֵּת]. הִתְחַבְּרוּ אֲלֵיהֶם עֵרֶב־רַב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יב, לח): ״וְגַם עֵרֶב־רַב עָלָה אִתָּם״; וַעֲמָלֵק הָיָה הָרִאשׁוֹן מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁבָּא לִלְחֹם עִם יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵין רַשׁ״י תֵּצֵא כה, יח): מָשָׁל לְאַמְבָּטִי רוֹתַחַת שֶׁלֹּא הָיְתָה בְּרִיָּה יְכוֹלָה לֵירֵד בְּתוֹכָהּ, בָּא בֶּן־בְּלִיַּעַל וְקָפַץ לְתוֹכָהּ, אַף־עַל־פִּי שֶׁנִּכְוָה, הֵקֵרָהּ לִפְנֵי אֲחֵרִים, כָּךְ עֲמָלֵק וְכוּ׳; הַיְנוּ מָשָׁל לְאַמְבַּטְיָה חַמָּה, שֶׁאַף אֶחָד לֹא הָיָה יָכוֹל לְהִכָּנֵס לְתוֹכָהּ מֵחֲמַת הַחֹם, עַד שֶׁבָּא לֵיצָן אֶחָד וְקָפַץ לְתוֹכָהּ וְקֵרְרָהּ, וְגָרַר אַחֲרָיו אֶת כֻּלָּם. כְּמוֹ־כֵן בְּשָׁעָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, נָפַל פַּחְדָּם עַל כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וַעֲמָלֵק הָיָה הָאֻמָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהֵעֵזָּה לִלְחֹם עִם יִשְׂרָאֵל, וּמֵחֲמַת שֶׁרָאוּ הָאֻמּוֹת, שֶׁעֲמָלֵק מַצְלִיחַ לַעֲשׂוֹת שַׁמּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, אֲזַי הִתְּירוּ לְעַצְמָם גַּם־כֵּן לְהִתְנַכֵּל לְיִשְׂרָאֵל. וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר נִמְצָא עֲמָלֵק בְּדְמוּת אַחֶרֶת. וְהִתְבּוֹנֵן נָא לֹא הַרְחֵק, בְּעֵת הַשּׁוֹאָה הָאֲיֻמָּה, שֶׁהָעֲמָלֵקִים, יִמַּח שְׁמָם, רָצְחוּ אֲנָשִׁים חַפִּים מִפֶּשַׁע, מִנַּעַר וְעַד זָקֵן, טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, וְחָנְקוּ בְּתָאֵי הַגָּזִים, וְשָׁחֲטוּ וְטָבְחוּ בָּהֶם בְּכָל מִינֵי מִיתוֹת מְשֻׁנּוֹת, אֲשֶׁר אֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת כָּךְ לְבַעֲלֵי־חַיִּים — זוֹ רְצִיחָה גְּדוֹלָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לִבְנֵי־אָדָם, אֲזַי אֵיךְ אֶפְשָׁר לִשְׁכֹּחַ אֶת זֹאת?! וְזוֹהִי הַמִּצְוָה שֶׁל מְחִיַּת עֲמָלֵק. וְאַף בְּיָמֵינוּ אֵלּוּ יֶשְׁנוֹ עֲמָלֵק — עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, אֲשֶׁר מִתְפָּאֲרִים שֶׁיַּשְׁלִיכוּ אֶת כֻּלָּנוּ לַיָּם, וּלְבַל נְדַמֶּה בְּנַפְשֵׁנוּ שֶׁיַּשְׁלִימוּ עִם יִשְׂרָאֵל, כִּי מֵאָז שֶׁיָּרְדָה תּוֹרָה לָעוֹלָם, יָרְדָה שִׂנְאָה לָעוֹלָם (שַׁבָּת פט:), וְכֵן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי: הֲלָכָה הִיא בְּיָדוּעַ, שֶׁעֵשָׂו שׂוֹנֵא לְיַעֲקֹב (סִפְרִי בְּהַעֲלוֹתְךָ ט, י); גּוֹי יֵשׁ לוֹ שִׂנְאָה לִיהוּדִי, הוּא מְקַנֵּא בּוֹ עַל שֶׁמְּסֻבָּב הוּא בְּמִצְוֹת, עַל הֲלִיכוֹתָיו הַנְּעִימוֹת, עַל שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַגְבָּלוֹת וְחֻקִּים רְאוּיִים לְהִתְנַהֵג עַל יָדָם כָּרָאוּי.

וְלָכֵן רָאוּי לְכָל אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי בְּעֵת כָּזֹאת, בִּמְקוֹם לֵילֵךְ

וּלְהַשְׁלִים עִם הָעַמָּלֵק, אֲשֶׁר לֹא יַשְׁלִים בְּלָאו־הָכִי עִם יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּם פָּנִים, אֲזַי יֵלֵךְ לְהַרְבּוֹת בְּשָׁלוֹם עִם זוּלָתוֹ, כִּי עַם יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהִתְאַחֵד בֵּינֵיהֶם בְּאַחְדוּת אַחַת וּבְאַהֲבָה גְּדוֹלָה; כִּי עִקַּר קִלְפַּת הָמָן־עֲמָלֵק — לְהַפְרִיד בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר (אֶסְתֵּר ג, ח): ״יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד״, עַל־כֵּן זֶה לְעֻמַּת זֶה יִרְאֶה כָּל אֶחָד לַחֹדֶל מֵהֶסָּתוֹת, כֻּלָּנוּ יְהוּדִים בְּנֵי אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, כֻּלָּנוּ בְּנֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי יד, א): ״בָּנִים אַתֶּם לַהֲוָ״ה אֱלֹקֵיכֶם״; וְאֶת קִלְפַּת עֲמָלֵק, שֶׁרוֹצֶה בְּ׳הַפְרֵד וּמְשֹׁל׳ — צְרִיכִים לְהַכְנִיעַ.

וְהָאֱמֶת אֹמֵר לְךָ, אֲשֶׁר כְּבָר נוֹכַחְנוּ לִרְאוֹת, שֶׁכָּל אֵלּוּ שֶׁהִתְבּוֹלְלוּ בֵּין הַגּוֹיִים, וְנִתְקוּ פְּתִיל שַׁיְכוּתָם עִם מָסֹרֶת עַם יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִגִּיעוּ הַגּוֹיִים לְכַלּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לֹא בָּדְקוּ בַּצִּיצִיּוֹת אִם פְּלוֹנִי שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹות אִם לָאו, אֶלָּא הִכְנִיסוּ אֶת כֻּלָּם לְבוֹרוֹת הַמָּוֶת לְלֹא הֶפְרֵשׁ כְּלָל, וּשְׁאָר הָאֻמּוֹת בִּלִי יוֹצֵא מִן הַכְּלָל שָׁמְחוּ לְאֵידָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאֶת זֹאת צְרִיכִים לִזְכֹּר הֵיטֵב, וְכֵיצַד? עַל־יְדֵי שֶׁנִּזְכֹּר מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. כִּי כָּךְ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵין בְּרָכוֹת נח.): בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יֵשֵׁב עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ, וְתִהְיֶה הַמַּמְלָכָה שֶׁלּוֹ, וְיִהְיֶה הַכִּסֵּא שָׁלֵם, אָז תִּהְיֶה מְחִיַּת עֲמָלֵק; הֵינוּ אִם נִגָּלֶה וְנִפָּרְסֵם אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְיָשׁוּבוּ כֻּלָּם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְתִהְיֶה אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל תְּמִימָה, אֲזַי יִמָּחֵק עֲמָלֵק כָּלִיל, לְלֹא זֵכֶר וּתְקוּמָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תמט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֶצַח נְצָחִים.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ בְּעִנְיַן וְכוּ׳, עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר כָּל הָאֲסוֹנוֹת הַפּוֹקְדִים אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, הַכֹּל נוֹבֵעַ מֵהַשִּׂנְאַת חִנָּם שֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת בֵּינֵיהֶם. כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, הֵבִיאוּ הָעֵרֶב־רַב גּוֹיִים וְגוֹיוֹת, לְבוֹלְלָם בֵּין יִשְׂרָאֵל, וְשִׂנְאַת הַגּוֹיִים מַחְדִּירִים בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁשּׁוֹנְאִים יְהוּדִים זֶה אֶת זֶה, וְהַגִּזְעָנוּת אוֹכֶלֶת בָּנוּ בְּכָל פֶּה, לֹא יַכְנִיסוּ מֵעֵדָה מְסֵיֶּמֶת לְבֵית־חִנּוּךְ מְסֻיָּם וְכוּ׳, אֵיךְ יִתָּכֵן כַּדָּבָר הַזֶּה?! אִם־כֵּן יֵשׁ אֶצְלֵנוּ הַרְבֵּה מַה לְתַקֵּן, וְכֵיצַד נְחַפֵּשׂ מוּמִים בְּפוֹרְקֵי הָעֹל, וְנַחְפֵּץ שֶׁהֵם יָשׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה, וְיִקַּבְּלוּ עֲלֵיהֶם עֹל הַתּוֹרָה, בְּשָׁעָה שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ מַתְחִיל אֶת סִפְרוֹ — סֵפֶר הַתְּהִלִּים (סוֹף פֶּרֶק א׳): ״עַל־כֵּן לֹא יָקֻמוּ רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט — וְחַטָּאִים בַּעֲדַת צַדִּיקִים״; הֵיכָנוּ לָמָּה אֶת הָרְשָׁעִים לֹא יְקֻחוּ לְמִשְׁפָּט? כִּי, לְדַאֲבוֹנֵנוּ הָרַב, יֵשׁ חַטָּאִים בְּקֶרֶב הַצַּדִּיקִים. אִם לֹא נַעֲקֹר מִקִּרְבֵּנוּ אֶת הַגִּזְעָנוּת הָאֲרוּרָה שֶׁל אַשְׁכְּנַזִּים וּסְפָרַדִּים, וּבֵין הַסְּפָרַדִּים יֶשְׁנָן עֲדוֹת עֲדוֹת, וּבֵין הָאַשְׁכְּנַזִּים — חֲסִידִים וְלִיטָאִים וְכוּ׳, וַחֲסִידֵיוֹת לְמִינֵיהֶן, הַשִּׂנְאַת אַחִים הַזּוֹ הוֹרֶסֶת אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהִיא מַרְבֶּה אֶת הַמַּחֲלוֹת וָחֳלָאִים רָעִים; בַּאֲשֶׁר אֵין מָקוֹם שֶׁלֹּא יִהְיֶה נָגוּעַ בְּשִׂנְאַת חִנָּם, אֵין עִיר, אֵין עֲיָרָה, אֵין כְּפָר וּמוֹשָׁבָה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁם שְׁלִיחַ הַסָּמ״ךְ־מ״ם, שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ ׳הַפְרֵד וּמְשֹׁל׳ — לְהַפְרִיד אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכָךְ הוּא מְנַצֵּחַ. כִּי אִם עַם יִשְׂרָאֵל הָיוּ מִתְאַחֲדִים יַחַד וּמְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה, וְאוֹהֲבִים אִישׁ אֶת זוּלָתוֹ, אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (כְּתֻבּוֹת סו:): אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל, בִּזְמַן שֶׁעוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם — אֵין שׁוּם אֻמָּה וְלָשׁוֹן שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם; וּמָה רְצוֹן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא? שֶׁיַּחֲזִיקוּ עַצְמָם בְּצַוָּתָא, ׳כְּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד׳. וּמֶה הָיָה בִּימֵי הָמָן הָרָשָׁע? שֶׁבָּא אֶל אַחַשְׁוֵרוֹשׁ וְאָמַר לוֹ (אֶסְתֵּר ג, ח): ״יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים וְגוֹ׳, וְאֵין שֹׁוֶה לַמֶּלֶךְ לְהַנִּיחָם״, וְעִקַּר עֲבוֹדַת אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, שֶׁהִצִּילָה אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי שֶׁבָּאָה לְמָרְדְּכַי וְאָמְרָה לוֹ (שָׁם ד, טז): ״לֵךְ כְּנֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים״.

עַל־כֵּן הָעִקָּר לַעֲבֹד עַל נְקֻדַּת הָאַחְדוּת, עַל חֶסֶד, לֶאֱהֹב אֶת כָּל

בַּר יִשְׂרָאֵל, כִּי אוֹי לָנוּ מַה יָּבוֹא לָנוּ! וְכֵן לַעֲשׂוֹת עֲצֶרֶת תְּפִלָּה וּלְבַקְּשׁוּ יִתְבָּרַךְ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, שֶׁיִּמְחֹל וְיָחוּס וְיִרַחֵם עַל עַמּוֹ, אֲשֶׁר אֵין דָּבָר גָּדוֹל מִזֶּה. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹמֵר: תַּרְאוּ לִי דֻּגְמָא! וְלָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא בַּתְרָא י׳), שֶׁקֹּדֶם הַתְּפִלָּה צְרִיכִים לָתֵת צְדָקָה, כִּי בָּזֶה מוֹכִיחִים שֶׁאוֹהֲבִים אֶת הַזּוּלַת, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ עַל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁהָיָה נוֹתֵן פְּרוּטָה לֶעָנִי, וְאַחַר־כָּךְ הָלַךְ לְהִתְפַּלֵּל, וּבָזֶה גִּלָּה אֶת עִנְיַן הַחֶסֶד וְאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל, וְרַק כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם וּצְדָקָה וָחֶסֶד, יְכוֹלִים לָבֹא וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי אִם מְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּסִיר מֵאִתָּנוּ אֶת כָּל גְּזֵרוֹת רָעוֹת, צְרִיכִים לְהַרְאוֹת דֻּגְמָא שֶׁל אַחֲוָה וְרֵעוּת בֵּין הַבְּרִיּוֹת, לְהָסִיר אֶת הַקִּנְאָה וְהַשִּׂנְאָה, אֲשֶׁר אֵין מָקוֹם אֶחָד, שֶׁתִּשְׁכּוֹן בּוֹ אַחְדוּת מֻשְׁלֶמֶת, בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר יֶשְׁנָם פֵּרוּדִים, כָּל אֶחָד רוֹצֶה לְהִתְגַּדֵּל עַל הַשֵּׁנִי, וְלִרְדּוֹת וְלִמְשֹׁל בּוֹ וְכוּ׳, אֲשֶׁר הַכֹּל הֶבֶל הֲבָלִים, וְנוֹבֵעַ מִקְּלִפַּת עֲמָלֵק, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יג, סִימָן ה׳): ״גַּאֲוַת אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ״ (מִשְׁלֵי כט, כג) — זֶה עֲמָלֵק; עֲמָלֵק הוּא גַּאֲוָתָן. וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לְזַלְזֵל בְּאֵיזֶה בַּר יִשְׂרָאֵל?! כֵּיצַד נִתָּן לְהָקֵל בִּכְבוֹד כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל?! הִגִּיעָה הָעֵת לִשְׂרֹף אֶת הַגִּזְעָנוּת, אָז נִהְיֶה בְּטוּחִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יֹאמַר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית: הֶרֶף! וְלֹא נֵדַע יוֹתֵר מִצָּרוֹת.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תנ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

לָנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אוֹדוֹת שֶׁשָּׁאַלְתָּ וְכוּ׳, כָּל הָעִנְיָן הַזֶּה הוּא מַסָּע הַצְּלָב בְּנֻסַּח מוֹדֶרְנִי, זֶה לֹא הָיָה רַק לִפְנֵי אֶלֶף שָׁנָה, גַּם לֹא רַק לִפְנֵי אַלְפַּיִם שָׁנָה

וְכוּ׳, אֶלָּא בִּזְמַנֵּינוּ אֵלּוּ מַמָּשׁ, מַסְעֵי הַצְּלָב, שֶׁמִּלְיוֹנִים יְהוּדִים, לְדַאֲבוֹנֵנוּ הָרַב, יִסְתַּכְּלוּ בְּפֶלְחָן שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, יִרְאוּ צְלָבִים וּשְׁאַר עוֹבְדֵי אֱלִילִים. וְזוֹ גְּזֵרָה נוֹרָאָה מְאֹד. וְעִקַּר תַּפְקִידֵנוּ — רַק לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, לְהַרְאוֹת שֶׁאָנוּ יְהוּדִים גֵּאִים בְּבוֹרְאֵנוּ, וְאֵינֵנוּ מִתְפַּעֲלִים מֵהֶם כְּלָל! הַכֹּל שֶׁקֶר אֶחָד גָּדוֹל, עֲבוֹדָה זָרָה זֶה שֶׁקֶר גָּמוּר! הָבָה לֹא נַחֲזֹר לַהִיסְטוֹרְיָה שֶׁלִּפְנֵי אַלְפַּיִם שָׁנָה, אֶלָּא לֹא מִזְּמַן, לִפְנֵי כְּאַרְבָּעִים שָׁנָה, כַּמָּה דַּם יִשְׂרָאֵל נִשְׁפַּךְ כַּמַּיִם עַל־יְדֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם?! וְכָל אַדְמַת אֵירוֹפָּה רְווּיַת דַּם יְהוּדִי. וְכָךְ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (ראש השנה כג.): אוֹי לָהֶם לְעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁאֵין לָהֶם תַּקָּנָה; וְלָכֵן עִקַּר תַּפְקִידֵנוּ רַק לְגַלּוֹת בְּגַאֲוָה אֶת הָאֱמוּנָה, וְלִזְכֹּר הֵיטֵב אֶת מַעֲשֵׂי עֲמָלֵק, כִּדְכְתִיב (דְּבָרִים כה, יז): "זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק"; וְאֵלּוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁעָבְרוּ אֶת הַשּׁוֹאָה, עֲלֵיהֶם לְהַנְצִיחַ אֶת אֲשֶׁר רָאוּ בְּמוֹ עֵינֵיהֶם וְחָווּ עַל בְּשָׂרָם, כִּי, לְצַעֲרֵנוּ הָרַב, עַכְשָׁו מִסְתּוֹבְבִים מֵאוֹת וְאַלְפֵי יְהוּדִים, שֶׁעֲדַיִן הַמִּסְפָּר חָקוּק עַל זְרוֹעָם, וַעֲדַיִן הַדָּם לִפְנֵי עֵינֵיהֶם, עֲדַיִן הֵם זוֹכְרִים וְאֵינָם יְכוֹלִים לִשְׁכֹּחַ מְאוֹרְעוֹת הַשּׁוֹאָה וְנוֹרְאוֹתֶיהָ, וּכְבָר יֵשׁ גּוֹיִים מְנֻוָּלִים, שֶׁמַּכְחִישִׁים אֶת הַכֹּל; אֲזַי מַה נַּעֲשֶׂה בַּדּוֹר הָאַחֲרוֹן, בַּדּוֹר הַבָּא?! לָכֵן מִצְוָה גְּדוֹלָה, שֶׁכָּל אֵלּוּ שֶׁעָבְרוּ אֶת הַשּׁוֹאָה, יְחַבְּרוּ סְפָרִים, וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ צְלוּמִים — יַנְצִיחֻם בְּסֵפֶר, שֶׁנַּרְאֶה אֶת זֹאת לְבָנֵינוּ וְלִבְנֵי בָּנֵינוּ לַדּוֹרוֹת הַבָּאִים, נוֹכִיחַ וּנְפָרְסֵם לְמָה אֻמּוֹת הָעוֹלָם מְסֻגָּלִים! יַעֲזֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁכְּשֵׁם שֶׁזָּכָה עַם יִשְׂרָאֵל לִרְאוֹת בְּמַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק, כֵּן נִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּמַפָּלָתָם שֶׁל כָּל הָעֲמָלֵקִים שֶׁהָרְגוּ וְרָצְחוּ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַיִן בְּעַיִן נִרְאֶה בְּשׁוּב ה׳ צִיּוֹן.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תנא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ, וּמִפְּאַת טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת נִתְעַכֵּב.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! עָלֶיךָ לִזְכּוֹר, שֶׁכָּל אָדָם — נִשְׁמָתוֹ הִיא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, נְשָׁמָה שֶׁיָּרְדָה מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת, מֵעֶצֶם גִּלּוּי אֱלקוּת, אֶל עוֹלָם הָעַשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי הַזֶּה. וְהַנְּשָׁמָה מִסְתּוֹבֶבֶת בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאֵינָהּ רוֹאָה דָּבָר, רַק גַּשְׁמִיּוּת, עֲבִירוֹת וְגַסּוּת, נְאוּף, כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת. וּמַה מַּעֲלַת נְשָׁמָה כָּזוֹ? כְּשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עַל הַכֹּל וּמִתְחַזֶּקֶת בֶּאֱמוּנָה, וְאוֹמֶרֶת: "לֹא וָלֹא! הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לֹא יִסָּתֵר מֵאִתִּי!" וְכָךְ מִשְׁתַּדֵּל הָאָדָם, שֶׁהוּא חֵלֶק מֵאֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, לְמָצְאוֹ יִתְבָּרַךְ מִכָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, וְכִדְאִיתָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן א׳), שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בַּשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, בֶּאֱלקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל פְּרָט, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֵלָיו הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ. וְזוֹ עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים, שֶׁיְּגִיעִים יָמִים וְשָׁנִים, עַד שֶׁמְּסִירִים מֵעַצְמָם לְאַט לְאַט אֶת הַהֶעָלְמוֹת וְכִסּוּיִים, וְזוֹכִים לְגִלּוּיִים קְדוֹשִׁים מְאֹד. וּמַה צַּדִּיק, שֶׁלֹּא חָטָא כְּלָל, וְהוּא קָדוֹשׁ בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה מְאֹד, וְכָל חַיָּיו מִתְבּוֹדֵד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלוֹמֵד תּוֹרָה וּמְקַיֵּם מִצְוֹות, וְאוֹרֵךְ לוֹ זְמַן עַד שֶׁמּוֹרִיד אֶת כָּל הַמְּחִיצוֹת בֵּינוֹ לְבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַד שֶׁרוֹאֶה לִפְנֵי עֵינָיו אֶת הַוַּי״ה בָּרוּךְ הוּא, וְנוֹכַח לִרְאוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אָדָם, שֶׁעָבַר עַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לֶאֱרֹךְ לוֹ זְמַן, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִרְאוֹת בְּעֵינֵי הַבָּשָׂר, בְּעֵינֵי הַשֵּׂכֶל, אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְלָכֵן רְאֵה לְהִתְאַזֵּר בְּסַבְלָנוּת גְּדוֹלָה, וּבְוַדַּאי כַּאֲשֶׁר תִּזְכֶּה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְתַתְמִיד הַרְבֵּה בַּתּוֹרָה: מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, הֲלָכוֹת וְאַגָּדוֹת, בְּרַיְתוֹת וְתוֹסָפְתוֹת, וּתְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ קַלָּה כְּבַחֲמוּרָה, אֲזַי סוֹף כָּל סוֹף תִּזְכֶּה שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֵלֶיךָ מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, אֲשֶׁר לֹא תֵאָרֵךְ וְלֹא שְׁעָרֵךְ בְּדַעְתְּךָ כְּלָל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תנב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזָּרַח לָנֶצַח.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ עִם הַמָּעוֹת לְהַדְפָּסָה, וּתְשׁוּאוֹת חֵן לְךָ עַל זֶה.

אוֹדוֹת אֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁשָּׁאַלְתָּ וְכוּ׳, רַבֵּנוּ זַ״ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עג), שֶׁאֲמִירַת תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה; כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ זָכָה וּפָתַח לָנוּ אֶת שַׁעֲרֵי הַתְּשׁוּבָה, עַד כְּדֵי כָּךְ, שֶׁמִּי שֶׁרַק רָגִיל בָּזֶה, נִפְתָּחִים לוֹ הַשְּׁעָרִים, וַאֲפִלּוּ אָדָם שֶׁלֹּא הָיְתָה לוֹ הִתְעוֹרְרוּת בִּתְשׁוּבָה, אוֹ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִתְעוֹרְרוּת, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ הַדֶּלֶת לְהִכָּנֵס אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים פּוֹתֵחַ אֶת כָּל הַשְּׁעָרִים, וּמְקַשֵּׁר אוֹתוֹ אֶל הָאוֹת וְהַשַּׁעַר הַשַּׁיָּךְ לְשָׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ. וְלָכֵן דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לוֹמַר תְּהִלִּים — הֵן בְּיָחִיד, וְהֵן בְּקִבּוּצוֹת. תְּהִלִּים מֵבִיא לָאָדָם נִסִּים, וּכְכָל שֶׁאָדָם מַרְבֶּה בִּתְהִלִּים כָּךְ מַרְבֶּה בְּנִפְלָאוֹת.

וְדָוִד הַמֶּלֶךְ בִּקֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁכָּל מִי שֶׁיֹּאמַר תְּהִלִּים, יִהְיֶה חָשׁוּב כְּמוֹ שֶׁלּוֹמֵד נְגָעִים וָאֳהָלוֹת (מִדְרָשׁ שׁוֹחֵר טוֹב תְּהִלִּים א׳). וְלָמָּה בִּקֵּשׁ דַּיְקָא עַל מַסֶּכְתּוֹת אֵלּוּ? אֶלָּא כַּיָּדוּעַ, נְגָעִים בָּאִים עַל לְשׁוֹן הָרָע; כְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּר רַע עַל הַזּוּלַת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, נַעֲשֶׂה מְצֹרָע, וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (עֲרוּבִין טו:): מַה זֶּה מְצֹרָע — מוֹצִיא שֵׁם רַע, מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רַע, אֵינוֹ מַרְגִּישׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, נִסְתָּר מִמֶּנּוּ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עַיֵּן מִדְרָשׁ תְּהִלִּים יב, ב): אֵין אָדָם מְדַבֵּר לְשׁוֹן־הָרָע, אֶלָּא אִם־כֵּן נִסְתָּר מִמֶּנּוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא; וְאִם־כֵּן נְגָעִים בָּאִים עַל לְשׁוֹן הָרָע. וּמַסֶּכֶת אָהֳלוֹת מְדַבֶּרֶת מִטֻּמְאַת מֵת; וְאִיתָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לו): אַבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה — זוֹ תַּאֲוַת נאוּף; וְלָכֵן דָּוִד הַמֶּלֶךְ בִּקְּשׁוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּשָׁעָה שֶׁיֹּאמְרוּ יִשְׂרָאֵל תְּהִלִּים, יִהְיֶה חָשׁוּב בְּעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ לָמְדוּ נְגָעִים וְאָהֳלוֹת, הַיְנוּ שֶׁתְּכַפֵּר לָהֶם אִם

נִכְשְׁלוּ בִּלְשׁוֹן־הָרָע וּבְתַאֲוַת נְאוּף.

וְלָכֵן עִנְיַן אֲמִירַת תְּהִלִּים חָשׁוּב מְאֹד, וְאַשְׁרֵי הָאָדָם הָעוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ חֹק וְלֹא יַעֲבֹר, לוֹמַר ״יוֹם תְּהִלִּים״. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת נז:): הָרוֹאֶה סֵפֶר תְּהִלִּים בַּחֲלוֹם — יְצִפֶּה לַחֲסִידוּת; סִימָן שֶׁאָהוּב הוּא בַּשָּׁמַיִם. וְכֵן אוֹמְרִים (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳, סִימָן ג׳): תֵּל תַּלְפִּיּוֹת — סֵפֶר שֶׁאָמְרוּ לוֹ פִּיּוֹת הַרְבֵּה; אָדָם הָרִאשׁוֹן, אַבְרָהָם אָבִינוּ, דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שְׁלֹמֹה וְאָסָף, וְכֻלָּם חִבְּרוּ אֶת הַתְּהִלִּים בְּיַחַד. וְעַל־כֵּן כָּל זְמַן שֶׁיַּחֲזִיקוּ יִשְׂרָאֵל אֶת עַצְמָם בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים, יִהְיוּ מֻבְטָחִים שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם יְשׁוּעָה.

וּמִפְּאַת טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת — אֲקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תנג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ, וְשָׂמַחְתִּי לִשְׁמֹעַ הַטּוֹב מִמְּךָ.

אוֹדוֹת ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳ שֶׁשָּׁאַלְתָּ וְכוּ׳, הֲלֹא הֵם הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים, שֶׁגְּלָה רַבֵּנוּ זַ״ל, וְאָמַר, שֶׁהֵם תִּקּוּן גָּמוּר לִפְגַם הַבְּרִית. וְלָכֵן מִי שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית, אִם יֹאמַר עֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים אֵלּוּ, רַבֵּנוּ זַ״ל עָרֵב עַל תִּקּוּנוֹ. וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אִם יָבוֹא אָדָם לְצִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְיֹאמַר שָׁם הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים אֵלּוּ, הַנִּקְרָאִים ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, וְיִתֵּן פְּרוּטָה לִצְדָקָה, אֲזַי הִבְטִיחַ רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁאֲפִלּוּ אִם עֲצָמוֹ וְגֶבְהוּ חֲטָאָיו וּפְשָׁעָיו, יוֹצִיאוּ מֵהַשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל: אֲנִי יוֹדֵעַ, אַף שֶׁהוּא דָּבָר קָטָן לוֹמַר אֶת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁאֲנִי אָמַרְתִּי אֶת זֹאת, הַסָּ״ךְ־מ״ם יַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת לְהַפְרִיעַ לָאָדָם לֹא לְאָמְרָם, וְלֹא לְהַאֲמִין בָּזֶה.

וְלָכֵן אַשְׁרֵי הָאָדָם הָאוֹמֵר בְּכָל יוֹם עֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים, שֶׁהֵם הַ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, וְזֶה מִלְּבַד הַסֵּדֶר שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ — לְסַיֵּם ״יוֹם תְּהִלִּים׳ בְּכָל יוֹם. כִּי אֵין זֶה נוֹגֵעַ אֶחָד לַשֵּׁנִי. וּכְמוֹ שֶׁבְּתְפִלַּת שַׁחֲרִית יֶשְׁנָם מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים: ׳הַלְלוּיָהּ׳, אוֹ ׳מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת׳, ׳אַשְׁרֵי׳ וְכוּ׳, וְכָל אָדָם אוֹמְרָם, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן בְּעֵת שֶׁמַּגִּיעַ לְמִזְמוֹרִים אֵלּוּ בַּאֲמִירָתוֹ תְּהִלִּים, לֹא יְדַלֵּג עֲלֵיהֶם, כִּי אֵין לָזֶה כָּל קֶשֶׁר, כְּמוֹ־כֵן הַ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳ זֶהוּ תִּקּוּן אֶחָד, שֶׁהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד, וְהוּא סְגֻלָּה לְפַרְנָסָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נט), וּסְגֻלָּה לִרְפוּאָה, וּלְכַפָּרַת עֲוֹנוֹת, וּמִלְּבַד זֹאת יֶשְׁנוֹ תִּקּוּן אַחֵר לְסַיֵּם כָּל יוֹם ״יוֹם תְּהִלִּים׳, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְסַיֵּם בְּשָׁבוּעַ אֶת כָּל סֵפֶר־הַתְּהִלִּים, וְכֵן יֶשְׁנָם עוֹד מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים שֶׁאוֹמְרִים בְּמֶשֶׁךְ הַיּוֹם: בְּשַׁחֲרִית, מִנְחָה וּמַעֲרִיב, וְכֵן בַּחֲצוֹת, וְאֵין זֶה סוֹתֵר כְּלָל. אַשְׁרֵי הָאָדָם הָאוֹמֵר בְּכָל יוֹם ״יוֹם תְּהִלִּים׳, וְאַשְׁרֵי וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לוֹמַר עֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים, שֶׁהֵם הַ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, וְיִזְכֶּה לְתִקּוּן גָּמוּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תנד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

חֶמְדַּת לְבָבִי! הֲלֹא כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי פֵּאָה א, א): אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁלֹּא מוֹעִיל עָלָיו תְּשׁוּבָה, אֲפִלּוּ אָדָם שֶׁכּוֹפֵר בַּכֹּל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, יָכוֹל לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ זוּטָא כב): יָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פְּרוּסוֹת תַּחַת כַּנְפֵי הַחַיּוֹת, וְאוֹמֵר: מָתַי יַעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל תְּשׁוּבָה?! וְכֵן אָמְרוּ (פְּסִיקְתָּא דְּרַב כַּהֲנָא כה) עַל הַפָּסוּק (הוֹשֵׁעַ יד, א): ״שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל״ — אֲפִלּוּ כָּפַרְתָּ בָּעִקָּר, אָדָם עוֹמֵד וּמְחֻרָּף וּמְגֻדָּף בַּשּׁוּק, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־

הוּא אוֹמֵר לוֹ: עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה בֵּינִי לְבֵינְךָ וַאֲנִי מְקַבֶּלְךָ. וְרַבֵּנוּ זַ״ל גִּלָּה לָנוּ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עח), אֲשֶׁר אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל; וְאֵין מֻשָּׂג כָּזֶה לְהִתְיָאֵשׁ. וְלָכֵן כָּל אָדָם יָכוֹל לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, אֲפִלּוּ עָשָׂה כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם.

וְלָכֵן אַף אִם לָקַחְתָּ בְּרִבְּית, שֶׁזֶּה עָוֹן חָמוּר מְאֹד, בְּוַדַּאי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁתַּחֲזִיר אֶת אֲשֶׁר נָטַלְתָּ, אֲבָל לְעֵת עַתָּה, מֵאַחַר שֶׁאֵין לְךָ כְּלוּם, אֲזַי שׁוּב תָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּתְבַקֵּשׁ בְּכָל יוֹם וָיוֹם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּתֵּן לְךָ שֶׂפַע, וְתוּכַל בֶּאֱמֶת לְהָשִׁיב גְּזֵלָתְךָ. וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אָב הָרַחֲמִים, בְּוַדַּאי יִשְׁמַע תְּפִלָּתְךָ, וְיִמְחֹל לְךָ עַל הַכֹּל, וִימַלֵּא לְךָ חֶסְרוֹנְךָ, הָעִקָּר אַל תִּתְיָאֵשׁ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תנה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לָנֶצַח.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ בְּעִנְיַן שְׁלוֹם־בַּיִת וְכוּ׳, עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר תָּמִיד צְרִיכִים לִשְׁמֹעַ אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים, כִּי כָּל מַטְבֵּעַ יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי צְדָדִים, וּבְוַדַּאי גַּם לָהּ יֵשׁ מָה לוֹמַר. עִם כָּל זֹאת, אִם נָנִיחַ, שֶׁאַתָּה צוֹדֵק בְּטַעֲנוֹתֶיךָ, אֲזַי אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (גִּטִּין צ.), שֶׁאֲפִלּוּ הַמִּזְבֵּחַ מוֹרִיד דְּמָעוֹת כְּשֶׁמִּתְגָּרְשִׁים זֶה מִזֶּה. וּבִפְרָט כְּשֶׁיֵּשׁ יְלָדִים. וְנִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה, הֲלֹא בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ הָיָה אָרוֹן, הָיוּ כְּרוּבִים, הָיְתָה פָּרֹכֶת, הָיָה שֻׁלְחָן שֶׁל זָהָב, מִזְבַּח הַזָּהָב, הַמְּנוֹרָה, הַכִּיּוֹר, וּמַדּוּעַ דַּיְקָא הַמִּזְבֵּחַ הוֹרִיד דְּמָעוֹת? אֶלָּא עַל מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת הִקְרִיבוּ קָרְבָּנוֹת. וּכְשֶׁבְּנֵי זוּג מִתְגָּרְשִׁים, הַמִּזְבֵּחַ מוֹרִיד דְּמָעוֹת וְאוֹמֵר: מַסְפִּיק קָרְבָּנוֹת הֵבִיאוּ עָלַי, אַל תּוֹסִיפוּ עוֹד; כִּי בָּרֵגַע שֶׁמַּגִּיעִים לִידֵי גֵּרוּשִׁין, מִי

סוֹבֵל? הַיְלָדִים הֵם הַקָּרְבָּן, וְנִגְרֶמֶת לָהֶם צַלֶּקֶת לְכָל הַחַיִּים, בִּהְיוֹתָם עֵדִים לִמְרִיבוֹת הַהוֹרִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁמִּתְפָּרְדִים זֶה מִזֶּה, אֵין עֹנֶשׁ גָּדוֹל יוֹתֵר בַּעֲבוּר הַיְלָדִים, וּמַמָּשׁ רוֹצְחִים אֶת נַפְשָׁם. וְלָכֵן אָסוּר לְהִתְגָּרֵשׁ, וּבְוַדַּאי עַל־יְדֵי הִדַּבְּרוּת יְכוֹלִים לִפְעֹל הַכֹּל.

עִקַּר עֲצָתִי לָכֶם, לְעָרֵב גּוּף שְׁלִישִׁי, שֶׁיִּשְׁמַע אֶת כָּל הַטְּעָנוֹת, וּבְוַדַּאי עַל־יְדֵי רָצוֹן טוֹב, יְכוֹלִים לְגַשֵּׁר אֶת כָּל הַפְּעָרִים, וְלַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם־בַּיִת, אֲשֶׁר זוֹ מִצְוָה גְּדוֹלָה מְאֹד. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה יז.): אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ — שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם, אֵצֶל הָאִישׁ יֵשׁ י׳ וְאֵצֶל הָאִשָּׁה יֵשׁ ה׳, לֹא זָכוּ — אֵם מוֹצִיאִים אֶת י׳ ה׳ — שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מִבֵּינֵיהֶם, נַעֲשֶׂה אֵשׁ וָאֵשׁ; מִי יוֹדֵעַ אִם לֹא גֵּרַשְׁתֶּם אֶת הַשְּׁכִינָה מֵהַבַּיִת, וְלָכֵן נַעֲשֶׂה אֵשׁ. לָכֵן רְאוּ הָעִקָּר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְיַעֲזֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁלֹּא נִשְׁמַע מְצָרוֹת, וְלֹא נִתְבַּשֵּׂר מִגְּרוּשִׁין וְכוּ׳, שֶׁבָּזֶה מְגָרְשִׁים אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

הַמְצַפֶּה לִשְׁמֹעַ בְּשׂוֹרוֹת מְשַׂמְּחוֹת מִמְּךָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תנו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב אֶל ...

בְּעִנְיַן חֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה, צְרִיכִים לָדַעַת, אֲשֶׁר הָעִקָּר לַחֲזֹר רַק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּלְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות. עַל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עָלֶיהָ נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי ג, יז): ״דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם״; אִם הִיא תִּהְיֶה פִּקְחִית, יְכוֹלָה בְּנָקֵל לַהֲפֹךְ דַּעַת בַּעְלָהּ. וּכְמַאֲמָר הֶחָכָם מִכָּל הָאָדָם (שָׁם יד, א): ״חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ״; אוֹמְרִים עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יח, סִימָן כ׳): ״חַכְמוֹת נָשִׁים״ — זֶה אוֹן בֶּן פֶּלֶת, שֶׁאִשְׁתּוֹ הִצִּילָה אוֹתוֹ, הִרְגִּיעָה אוֹתוֹ, דִּבְּרָה עַל לִבּוֹ, חִזְּקָה וְעוֹדְדָה אוֹתוֹ לִפְרֹשׁ

מִקֹּרַח, בְּאָמְרָהּ: מַה יֵּשׁ לְךָ מִמֶּנּוּ?! וּלְהֶפֶךְ — ״וְאוֶלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ״ — זוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁל קֹרַח, שֶׁהֵסִיתָה אֶת בַּעְלָהּ נֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, נֶגֶד הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, וְנַעֲשָׂה קֹרַח. וְלָכֵן רוֹאִים, שֶׁיֵּשׁ לָאִשָּׁה כֹּחוֹת הַנֶּפֶשׁ גְּדוֹלִים מְאֹד.

לָכֵן הָיִיתִי מְיַעֵץ לְהַחֲזִיק בִּשְׁלוֹם־בַּיִת, לְכַבֵּד אֶת הַבַּעַל, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה ט): אִשָּׁה כְּשֵׁרָה עוֹשָׂה רְצוֹן בַּעְלָהּ; וְאַט אַט לְהַסְבִּיר לוֹ אֶת יְפִי הַיַּהֲדוּת, יְפִי קִיּוּם הַמִּצְוֹות, חֵן שֶׁל הַתּוֹרָה, עַד שֶׁיִּכָּנֵס בְּלִבּוֹ גַּם־כֵּן לָשׁוּב לְצוּר מַחֲצַבְתּוֹ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תנז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם חֲמִישִׁי לְסִדְרָה עֶקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

לָנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ, עִם הַמָּעוֹת לְפִדְיוֹן, יַעֲזֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּמְתְּקוּ מִמְּךָ כָּל הַדִּינִים עַל־יְדֵי פֶּלֶא יוֹעֵץ.

אוֹדוֹת שֶׁשָּׁאַלְתָּ וְכוּ׳, בְּוַדַּאי כֵּן הוּא, יֶשְׁנָן כַּמָּה מִשְׁפָּחוֹת שֶׁהֵם נְכָדִים שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְיוֹדְעִים בְּדִיּוּק מִי הֵם. אֲבָל יָדוּעַ, שֶׁאֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל הָיוּ חֲשׁוּבִים תַּלְמִידָיו כְּבָנָיו בְּדִיּוּק. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת סד.) עַל הַפָּסוּק (יְשַׁעְיָה נד, יג): ״וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה׳״, אַל תִּקְרֵי ׳בָּנַיִךְ׳ אֶלָּא ׳בּוֹנָיִךְ׳; מִי שֶׁבּוֹנֶה דַּעַת הַצַּדִּיק, הוּא בֶּן הַצַּדִּיק; וְכֵן אוֹמְרִים (סַנְהֶדְרִין יט:): כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן תַּלְמִידוֹ תּוֹרָה, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ יְלָדוֹ; וְלָכֵן מִי שֶׁלּוֹמֵד אֶת תּוֹרַת רַבֵּנוּ זַ״ל, כְּאִלּוּ הוּא בְּנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

וּמִקְצָר הַזְּמַן — הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תנח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֶצַח־נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְנִצְטַעַרְתִּי מְאֹד לִשְׁמֹעַ בְּצַעַרְךָ הַקָּשֶׁה.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳, אֵין הַנִּדּוֹן דּוֹמֶה לָרְאָיָה; כִּי אֵצֶל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, הוּא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הַיֶּלֶד שֶׁיִּחְיֶה, וְלִמֵּד אוֹתָנוּ עִקַּר גָּדוֹל, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאָדָם חַי — יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת י׳): אַפִּלּוּ חֶרֶב חַדָּה מֻנַּחַת לוֹ עַל צַוָּארוֹ שֶׁל אָדָם, אַל יִמְנַע עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים; וְכֵינָן שֶׁמֵּת הַיֶּלֶד, רָחַץ אֶת פָּנָיו, וְאָכַל וְהִמְשִׁיךְ אֶת דַּרְכּוֹ חַיָּיו. וּשְׁאָלוּהוּ — מַה זֶּה? וְאָמַר: כָּל זְמַן שֶׁהָיָה חַי, בִּקַּשְׁתִּי וְהִתְחַנַּנְתִּי אוּלַי אֶפְעַל, אֲבָל בָּרֶגַע שֶׁלֹּא פָּעַלְתִּי, אֵין לִי מַה לְהִתְפַּלֵּל, אֲבָל זוֹ לֹא רְאָיָה שֶׁלֹּא יָשַׁב שִׁבְעָה. כִּי אָבֵל צָרִיךְ לָשֶׁבֶת שִׁבְעָה עַל נְפָטָר, וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מוֹעֵד קָטָן כז.): כָּל הַשִּׁבְעָה הַחֶרֶב שְׁלוּפָה עַד ל׳ יוֹם, וּלְאַחַר י״ב חֹדֶשׁ חוֹזֶרֶת לְתַעְרָהּ; וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהִזָּהֵר וּלְקַיֵּם מִצְוָה מִדְּרַבָּנָן לָשֶׁבֶת שִׁבְעָה, שֶׁזֶּה לְטוֹבַת הַנִּפְטָר, וְאַל תִּהְיֶה חָכָם בְּעֵינֶיךָ. וְאִם־כֵּן בַּפָּסוּק לֹא כָתוּב, שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ לֹא יָשַׁב שִׁבְעָה, אֶלָּא רַק שֶׁהֵסִיר שַׂקּוֹ מֵעָלָיו, וְחָדַל לְהִתְעַנּוֹת, וְיָשַׁב וְאָכַל.

וְשֶׁלֹּא נֵדַע מִצָּרוֹת, מִי שֶׁאִבֵּד אֶת יַקִּירוֹ, צָרִיךְ לָשֶׁבֶת אַחֲרָיו שִׁבְעָה, וּלְקַיֵּם מִצְוָה זוֹ כְּהִלְכָתָהּ, אֲשֶׁר הִיא לְטוֹבַת הַנִּפְטָר.

הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הַמְנַחֵם צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם — יְנַחֵם אֶתְכֶם.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תנט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֵצַח־נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳, בַּשָּׂלָב הַזֶּה — הַצֶּדֶק עִמָּהּ. כִּי מַה לֹּא יַעֲשֶׂה אָדָם בַּעֲבוּר יְלָדָיו?! וְאִם אֵין בַּסְּבִיבָה בָּהּ חִנּוּךְ תּוֹרָנִיִּים בַּעֲבוּרָם, עָלָיו לִהְיוֹת פִּקֵּחַ וּלְרַחֵם עֲלֵיהֶם, אֲשֶׁר הֵם הֵם נְכָסָיו, וּלְטַכֵּס עֵצָה מַה לַּעֲשׂוֹת — לְגַדְלָם עַל טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ. וּבְוַדַּאי אֵינְךָ רוֹצֶה, שֶׁיְּלָדֶיךָ יִגְדְּלוּ פְּרִאֵי אָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲלִימִים וְחַסְרֵי כָּל רֶסֶן, וִידַרְדְּרוּ עַד שְׁאוֹל תַּחְתִּית וְכוּ׳. וְלָכֵן הִיא צוֹדֶקֶת, בָּזֶה שֶׁהָיָה רָאוּי וּכְדַאי לָכֶם לַעֲבֹר דִּירָה לִמְקוֹם שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹות. אַךְ מֵאִידָךְ גִּיסָא — זֶהוּ דָּבָר גָּדוֹל לָגוּר בֵּין פּוֹרְקֵי עֹל, וּלְהַרְאוֹתָם, שֶׁהַיַּהֲדוּת אֵינָהּ כְּפִי שֶׁצִּיְּרוּ לָהֶם הָעֵרֶב־רַב, וְאַדְרַבָּה הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות הֵן הַחֵן וְהַיֹּפִי שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל. וְאִם הָיָה בְּיָדְךָ לְהָקִים בֵּית חִנּוּךְ קָדוֹשׁ וְטָהוֹר לִילָדֶיךָ בְּמָקוֹם מִתְנַכֵּר זֶה — הָיִיתָ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ לָגוּר שָׁם, וּלְחַנֵּךְ יְלָדֶיךָ עַל־פִּי דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל סָבָא, אֲבָל בְּשָׂלָב זֶה אֵין בְּיָכְלְתְּךָ לְהוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כִּסּוּפְךָ, אֲזַי אַל תִּהְיֶה חָכָם בְּעֵינֶיךָ, וּרְאֵה לְרַחֵם עַל יְלָדֶיךָ, וְלַעֲבֹר לִמְקוֹם תּוֹרָה, וְלִסְבִיבָה שֶׁל בְּנֵי תּוֹרָה; הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַצְלִיחַ דַּרְכְּכֶם!

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תס.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֵצַח־נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וּמְאֹד מְאֹד נִצְטַעַרְתִּי לִשְׁמֹעַ מִמַּה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר עַל הַכֹּל תִּשּׁוּבָה מוֹעֶלֶת, וַאֲפִלּוּ רוֹצֵחַ — יֵשׁ לוֹ תְּשׁוּבָה. וּבְעִנְיַן שֶׁשָּׁאַלְתָּ — מַהִי תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל וְכוּ׳? יַעֲזֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְתִזְכּוּ לְעוֹד יְלָדִים, וְתַרְבּוּ לַעֲשׂוֹת מִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לְצָרְכֵי הָרַבִּים, לְטוֹבַת הַכְּלָל, לְהַשְׁלִים מַה שֶּׁהֵם הָיוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת, וּבְוַדַּאי יְכֻפַּר לָכֶם. אֲבָל אֵין זוֹ עֵצָה לוֹמַר: "מֵאַחַר שֶׁרָצַחְתִּי, מֵאַחַר שֶׁעָשִׂיתִי הֲכִי גָּרוּעַ — אֵין לִי תְּשׁוּבָה"; אֵין מֻשָּׂג כָּזֶה, כִּי כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶק יח): גָּדוֹל כֹּחָהּ שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁמְּטַהֶרֶת אֶת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, בִּזְמַן שֶׁעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה, אֲפִלּוּ מֵעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבְּיָדָם; אָדָם עָבַד עֲבוֹדָה זָרָה, אִם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה — נִתְכַּפֵּר לוֹ. וְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שָׁם, פֶּרֶק ה׳): עָבַר אָדָם עֲבֵרָה לְפָנַי, אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אִם חָזַר וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה, הֲרֵי אֲנִי מְקַבְּלוֹ בְּרַחֲמִים, וְאֵינִי זוֹכֵר לוֹ אֲפִלּוּ מִקְצָת עֲוֹונוֹתָיו; הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ, שֶׁאִם אָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵינוֹ זוֹכֵר לוֹ אֲפִלּוּ מִקְצָת חֲטָאָיו, וּמוֹחֵל לוֹ עַל הַכֹּל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תסא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסִדְרָה עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזָּרַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְשָׂמַחְתִּי מְאֹד לִשְׁמֹעַ הַטּוֹב מִמְּךָ.

אוֹדוֹת הָעִנְיָן וְכוּ׳, שֶׁקָּשֶׁה לָהּ לַחֲבֹשׁ כִּסּוּי רֹאשׁ, מִפְּאַת הַבּוּשָׁה מֵהַסְּבִיבָה וְכוּ׳, וּמַה יַּגִּידוּ. עֲלֵיכֶם לָדַעַת, אֲשֶׁר אֵין לְהִתְפַּעֵל כְּלָל מֵחֲבֵרִים, כִּי לְצַעֲרֵנוּ הָרַב, הֶחָבֵר הַטּוֹב בְּיוֹתֵר לָאָדָם, עָלוּל לְמָחָר

לִבְעֹט בּוֹ וְכוּ׳, וְלָכֵן עָלֵינוּ לָשִׂים עַל כַּף הַמֹּאזְנַיִם; מֵחַד גִּיסָא — מַזְהִירָנוּ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עַל צְנִיעוּת, וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְסַפְּרִים לָנוּ (עַיֵּן יוֹמָא מז.) עַל קִמְחִית, שֶׁזָּכְתָה לִרְאוֹת שִׁבְעָה כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים יוֹצְאִים מִבֶּנֶיהָ, אֲשֶׁר אֵין זְכוּת גְּדוֹלָה מִזּוֹ. וּשְׁאָלוּהָ: בְּיַצַד זָכִית לְמַעֲלָה גְּדוֹלָה כָּזוֹ? וְאָמְרָה: מִימַי לֹא רָאוּ קוֹרוֹת בֵּיתִי שֵׂעָר רֹאשִׁי. וְכֵן פָּתוּב בַּזֹּהַר (חֵלֶק ג׳ קכה:): קְלָלָה תָּבוֹא עַל בַּעַל שֶׁמַּנִּיחַ לְאִשְׁתּוֹ לָלֶכֶת בְּגִלּוּי שֵׂעָר; כְּשֶׁשּׁוֹמְעִים דְּבָרִים כָּאֵלּוּ, מְשַׁנִּים אֶת הַדַּעַת; מִפְּנֵי הַחֶבְרָה, שֶׁאָנוּ בּוֹשִׁים בָּהּ, הַקְּלָלָה תִּשְׁרֶה עָלֵינוּ, חַס וְשָׁלוֹם?! אוֹ שֶׁלֹּא נִזְכֶּה לִילָדִים טוֹבִים?! הֲלֹא כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג:): בִּשְׂכַר צְנִיעוּת שֶׁהָיְתָה בְּרָחֵל, זָכְתָה וְיָצָא מִמֶּנָּה שָׁאוּל, וּבִשְׂכַר צְנִיעוּת שֶׁהָיְתָה בּוֹ בְּשָׁאוּל, זָכָה וְיָצְאָה מִמֶּנּוּ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, שֶׁזָּכְתָה שֶׁדַּיְקָא עַל יָדָהּ תָּלוּ אֶת הָמָן; לְמֵדִים מִכָּאן, מַהִי מַעֲלַת צְנִיעוּת בְּאִשָּׁה, שֶׁהוֹלֶכֶת בִּבְגָדִים צְנוּעִים וּבְכִסּוּי רֹאשׁ, וְאֵילּוּ שַׁעֲשׁוּעִים גּוֹרֶמֶת בַּשָּׁמַיִם; וְאַדְרַבָּה, הֲגַם שֶׁמֵּאִידָךְ גִּיסָא — בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים יִלְעֲגוּ לָהּ, אֲבָל אִם תִּהְיֶה חֲזָקָה בְּעִנְיָנָהּ, וְתֹאמַר לְסִבְיָבָתָהּ: "שַׁבְתִּי בְתִשּׁוּבָה, וַאֲנִי חֲזָקָה בְּדַרְכִּי, וְזֶהוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לָשִׂים כִּסּוּי רֹאשׁ"; אָזַי לֹא יֵאָרֵךְ זְמַן רַב, וְיִטְפְּחוּ עַל שִׂכְמָהּ, וְיַעֲרִיכוּ אֶת עַקְשָׁנוּתָהּ וַעֲמִידָתָהּ עַל עֶקְרוֹנוֹתֶיהָ, וִישַׁבְּחוּהָ עַל כָּךְ. עַל־כֵּן אֵין צָרִיךְ לְהִתְיַחֵס מַה הַסְּבִיבָה אוֹמֶרֶת, אֶלָּא לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגַאֲוָה וּבְגָאוֹן, וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְמַלֵּא רְצוֹנוֹ, וּבְרָכָה תָּחוּל עָלָיו.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תסב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה אֵל הָאַבִּירְךָ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳, הֲלֹא יֵשׁ מַאֲמַר הֶחָכָם: אֵין חֹזֶק הַחֲסִידוּת כִּתְחִילָתָהּ. כְּשֶׁאָדָם מַתְחִיל אֶת דַּרְכּוֹ הַחֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה, אָז מַרְגִּישׁ הִתְעַלּוּת רוּחָנִית מְאֹד גְּדוֹלָה, וּבִפְרָט כְּשֶׁהָיָה מֻנָּח בְּחֹשֶׁךְ שָׁנִים עַל גַּבֵּי שָׁנִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אֶחָד שֶׁהָיָה עַד כֹּה רָחוֹק לְגַמְרֵי מֵהַיַּהֲדוּת וּמֵהַקְּדֻשָּׁה, לֹא קִבֵּל חִנּוּךְ תּוֹרָנִי, וְהִתְחִיל לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְנִכְנְסָה בּוֹ תְּשׁוּקָה עֲצוּמָה, וּמַרְגִּישׁ שֶׁכָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁמְּקַיֵּם, רוֹאֶה אוֹרוֹת וְזִקּוּקִים, חָשׁ כָּל מִינֵי טְעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מַרְגִּישׁ הִתְעַלּוּת רַבָּה, מְגַדֵּל זָקָן וּפֵאוֹת, וְחָשׁ כְּצַדִּיק גָּמוּר, וְכָל פְּרָט וּפְרָט בַּיַּהֲדוּת, זֶה אֶצְלוֹ הִתְעַלּוּת רוּחָנִית, אֲבָל כְּכָל שֶׁמִּתְרַגֵּל בָּזֶה, נִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא עָשָׂה מְאוּמָה, וְזֶה מַה שֶּׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קיז): מַה שֶּׁמְּבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם כְּשֶׁמַּתְחִיל לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, שֶׁהִנֵּה מַרְגִּישׁ אוֹר גָּדוֹל, וְאַחַר־כָּךְ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, נִכְשָׁל בַּעֲבֵרוֹת וּבַחֲטָאִים וּמִקְרֵי לַיְלָה, אוֹ שְׁאָר עֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁהִנֵּה לֹא צְרִיכִים אוֹתוֹ, אֲבָל בֶּאֱמֶת זוֹ שְׁטוּת, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה וְחָפֵץ אֶת כָּל אֶחָד. אֶלָּא עַד כֹּה הָיָה אָדָם בַּחֹשֶׁךְ, לֹא רָאָה שׁוּם אוֹר, וְהִנֵּה שָׁב בִּתְשׁוּבָה, וּמַתְחִיל לְהָאִיר לוֹ אוֹר גָּדוֹל, אֲבָל מֵהַשָּׁמַיִם רוֹצִים לְנַסּוֹתוֹ, לִרְאוֹת אִם בֶּאֱמֶת מִתְכַּוֵּן לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה אוֹ כָּל הַחֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה שֶׁלּוֹ זֶה ״מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה״ (יְשַׁעְיָה כט, יג), הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁרוֹאֶה בְּנֵי־אָדָם מַצְלִיחִים בַּיַּהֲדוּת וּבַתּוֹרָה וּבְמִצְוֹות, אֲזַי גַּם הוּא רוֹצֶה לִהְיוֹת כְּמוֹהֶם, וּכְשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵינֶנּוּ מַצְלִיחַ, הוּא נִשְׁבָּר, וְנוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ, וְנֶחְלָשׁ וְנִתְקָרֵר לְגַמְרֵי.

עַל־כֵּן, חֻמְדַּת לִבָּבִי! עָלֶיךָ לֵידַע, שֶׁכָּל הַחֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה צְרִיכָה לִהְיוֹת רַק בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּבַתְּחִילָה מַרְגִּישִׁים אוֹר, וְאַחַר־כָּךְ נוֹטְלִים מִמֶּנּוּ אֶת הָאוֹר, וְכָל זֹאת בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, רוֹצִים לִרְאוֹת אֵיךְ יַמְשִׁיךְ לֵילֵךְ. כְּמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן פו), אֲשֶׁר אֵיךְ מְלַמְּדִים יֶלֶד לֵילֵךְ, הֲלֹא הִנֵּה הוּא זוֹחֵל, וְהַהוֹרִים רוֹצִים לִרְאוֹתוֹ פּוֹסֵעַ פְּסִיעוֹת, אֲזַי מַגְבִּיהִים אוֹתוֹ עִם הָאֶצְבָּעוֹת, וּמַתְחִיל לֵילֵךְ צַעַד אַחַר צַעַד, וּכְשֶׁחָשִׁים שֶׁהַיֶּלֶד כְּבָר יַצִּיב דַּיּוֹ לִפְסֹעַ בְּעַצְמוֹ לְלֹא סִיּוּעַ הוֹרָיו — עוֹזְבִים אוֹתוֹ, וְהוּא

נוֹפֵל, כִּי עֲדַיִן אֵיֶנּוּ רָגִיל לָלֶכֶת. כְּמוֹ־כֵן הוּא בַּחֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה, בַּהַתְחָלָה, כְּשֶׁיּוֹצֵא מֵהַהֶפְקֵד אֶל הַהֶפְקֵד, מַרְגִּישׁ אוֹר כָּזֶה, שֶׁהוּא רָץ יָשָׁר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְכָל דָּבָר קָטָן בַּיַּהֲדוּת מֵאִיר לוֹ, וְאַחַר־כָּךְ עוֹזְבִים אוֹתוֹ, וְרוֹצִים לִרְאוֹת אֵיךְ יִתְחַזֵּק בְּכֹחוֹת עַצְמוֹ, וּבְנֵי־אָדָם אֵינָם יוֹדְעִים דָּבָר זֶה וְנוֹפְלִים, אַךְ אִם יֵשׁ לָהֶם שֵׂכֶל וְדַעַת, וּמְקָרְבִים אֶל הַצַּדִּיק שֶׁמְּעוֹדֵד וּמְחַזֵּק וּמְשַׂמֵּחַ אוֹתָם, אֲזַי יוֹדְעִים, אֲשֶׁר כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת, כִּי (מִשְׁלֵי כד): ״שֶׁבַע׳ יִפֹּל׳ צַדִּיק׳ וְקָם״, אֲבָל אִם אֵינָם יוֹדְעִים אֶת זֹאת, אֲזַי נוֹתָרִים בַּחֹשֶׁךְ. וְלָכֵן סוֹפֵי תֵּבוֹת שֶׁל פָּסוּק זֶה: עַ׳מ׳לֵ׳ק׳, שֶׁמַּכְנִיס סְפֵקוֹת וּקְרִירוּת בָּאָדָם, הַיְנוּ בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה, הִרְגִּישׁ הֶאָרָה עֲצוּמָה, וְהִנֵּה פִּתְאֹם הַכֹּל נִסְתָּר וְנֶעֱלָם מִמֶּנּוּ, וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, וּכְאִלּוּ אֵין לוֹ כָּל תַּקָּנָה. אֲזַי עִקַּר הַפִּתָּרוֹן וְהָעֵצָה — שֶׁיַּתְחִיל מֵחָדָשׁ. כִּי זֶה הָעִקָּר בַּחֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה, שֶׁבְּכָל יוֹם, בְּכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע, צְרִיכִים לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלֹא לוֹמַר: ״חָזַרְתִּי בִּתְשׁוּבָה וְזֶהוּ זֶה״. וּכְמוֹ שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל מְגַלֶּה לָנוּ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ו׳), שֶׁהַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ דָּבוּק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵינוֹ מַסִּיחַ דַּעַת כְּרֶגַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּבְכָל זֹאת עוֹשֶׂה תָּמִיד תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, פֶּן וְאוּלַי גַּשֵּׁם אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, חָשַׁב שֶׁהִשִּׂיג אֱלֹקוּת, וְרוֹאֶה לְפֶתַע, שֶׁרָחוֹק מֵאֱלֹקוּת; וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה צָרִיךְ לֵידַע הֵיטֵב, שֶׁאַף שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה אַךְ לֹא יִרְאֶה רַק אוֹרוֹת וְזִקּוּקִים, אֶלָּא תָּמִיד יִפֹּל וְשׁוּב צָרִיךְ לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ, וְאָז יַרְגִּישׁ נֹעַם וַעֲרֵבוּת בַּחֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה, אַשְׁרָיו וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ!

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תסג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ...

אוֹדוֹת הַשְּׁאֵלָה בְּעִנְיַן וְכוּ׳, חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (תָּנָא דְּבֵי

אֵלְיָהוּ רַבָּה ט): אִשָּׁה כְּשֵׁרָה הָעוֹשָׂה רָצוֹן בַּעְלָהּ. וְאוֹמֵר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ (מִשְׁלֵי יד, א): ״חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ״; מִכָּאן, שֶׁלְּאִשָּׁה יֵשׁ כֹּחוֹת הַנֶּפֶשׁ בִּלְתִּי רְגִילִים, אִשָּׁה יְכוֹלָה לִבְנוֹת אֶת הַבַּעַל וּלְהֶפֶךְ — לִשְׁבֹּר אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. אַךְ דָּא עָקָא, שֶׁאִשָּׁה אֵינָהּ יוֹדַעַת אֶת כֹּחוֹת הַנֶּפֶשׁ הַגְּנוּזִים בָּהּ, כִּי אִם הָיְתָה יוֹדַעַת מִגֹּדֶל כֹּחוֹתֶיהָ, הָיְתָה יְכוֹלָה לְהָפְכוֹ כְּרֶגַע. וְעַל־כֵּן — אִם הַבַּעַל אֵינוֹ לוֹמֵד, אֵינוֹ מִתְפַּלֵּל, אֵינוֹ מְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות, אֵינוֹ עוֹבֵד וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה מְאוּמָה, זֶה סִימָן שֶׁל יֵאוּשׁ וְדִכָּאוֹן שֶׁנִּמְצָא בּוֹ, כִּי אַחֶרֶת הָיָה מִתְעַסֵּק בְּמַשֶּׂהוּ: אוֹ לוֹמֵד, אוֹ מְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות, אוֹ מֵבִיא פַּרְנָסָה, אוֹ מִתְעַסֵּק בִּצְדָקָה וָחֶסֶד וְכוּ׳, אֲבָל כְּשֶׁהוֹלֵךְ בָּטֵל, סִימָן שֶׁשָּׁרוּי בּוֹ דִּכָּאוֹן פְּנִימִי. וְאֶת זֹאת צְרִיכִים לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ. וּמִי עוֹד יָכוֹל לַעֲקֹר אֶת הָעַצְבוּת מִן הַבַּעַל כְּמוֹ הָאִשָּׁה! אַךְ עִקַּר הַבְּעָיָה, שֶׁהָאִשָּׁה בְּטִבְעָהּ הִיא הַמְקַבֶּלֶת וְהַמַּשְׁפַּעַת, וּמְחַפֶּשֶׂת תְּשׁוּמֶת לֵב, וּכְשֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת אֶת זֹאת, הִיא מִתְפָּרֶצֶת עַל בַּעְלָהּ, וְלֹא דַּי שֶׁבַּעְלָהּ מְמֻרְמָר מֵעַצְמוֹ, וְהוֹלֵךְ מְדֻכְדָּךְ וּבְמַצָּב נַפְשִׁי יָרוּד, עוֹד נַעֲשָׂה מֵשְׁפֵּל מֵאִשְׁתּוֹ. אֲבָל אִם יֵשׁ לָאִשָּׁה דַּעַת וָשֵׂכֶל, וְיוֹדַעַת: ״זֶה בַּעְלִי, אֲשֶׁר חֲנָנִי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאִם הִתְחַתַּנּוּ יַחַד, בְּוַדַּאי זֶהוּ זִוּוּגִי״, וְאִם־כֵּן אִם הוּא הוֹלֵךְ בָּטֵל, זֶה צָרִיךְ לְהַדְלִיק לָהּ אוֹר אָדֹם, וּבְוַדַּאי לֹא בִּכְדֵי הוּא, וְיֶשְׁנָהּ אֵיזוֹ סִבָּה, וּמַה גַּם, שֶׁהוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה, כִּי עָלוּל לְהִקָּלֵט אֵצֶל חֲבֵרִים רָעִים. וְעַל־כֵּן הִיא הוֹפֶכֶת אֶת הַיּוֹצְרוֹת, וְנַעֲשֵׂית הַמַּשְׁפִּיעָה, וְנוֹתֶנֶת לוֹ הִיא תְּשׁוּמֶת לֵב, וּמְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת, אֵינָהּ מְבַזֶּה אוֹתוֹ חָלִילָה, אַף שֶׁרוֹאָה אוֹתוֹ מִסְתּוֹבֵב בְּחֹסֶר מַעַשׂ וְכוּ׳, עִם כָּל זֹאת, הִיא מְחַזֶּקֶת אוֹתוֹ, וּמְדַבֶּרֶת עַל לִבּוֹ דִּבְרֵי עִדּוּד וְנִחוּמִים, וְאָז בְּנָקֵל תַּעֲקֹר מִמֶּנּוּ אֶת הָעַצְבוּת, וּתְקַבֵּל בַּעַל חָדָשׁ, וַיַּתְחֵל לְשַׂקֵּם אֶת עַצְמוֹ וְיִשְׁתַּנֶּה לְגַמְרֵי. כִּי אִם הוּא נִכְנָס בְּתוֹךְ עַצְמוֹ, וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה מְאוּמָה, סִימָן שֶׁפָּגְעוּ בּוֹ בְּכְבוֹדוֹ וְכוּ׳, אוֹ עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, אֲזַי הָאִשָּׁה צְרִיכָה לִהְיוֹת פִּקְחִית וְלִבְנוֹתוֹ מֵחָדָשׁ, וְאָז יִזְכּוּ לְחַיִּים נְעִימִים. וְאַשְׁרֵי הָאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ שֵׂכֶל וְדַעַת לְהִתְנַהֵג עִם בַּעְלָהּ בְּצוּרָה כָּזוֹ, אֲזַי תִּהְיֶה הַמְאֻשֶּׁרֶת בְּיוֹתֵר בְּחַיֶּיהָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תסד.

בְּעֻזַּרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוּ יָאִיר.

אֶת מִכְתָּבְךָ לָנְכוֹן קִבַּלְתִּי, וְלַהֲשִׁיבְךָ — יִקָּצְרוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! אוֹדוֹת בְּעָיָתְךָ וְכוּ׳. עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר הַכֹּל מֻשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִי פְּרָטִית, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אָב הָרַחֲמָן, וּמְפַרְנֵס וְזָן אֶת כָּל בְּרִיָּה, וְאֵין אָדָם שֶׁאֵין לוֹ פַּרְנָסָה. וְכָךְ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (כְּתֻבּוֹת סז:): מְלַמֵּד שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹתֵן לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פַּרְנָסָתוֹ בְּעִתּוֹ. וְאִם־כֵּן לָמָּה אָנוּ רוֹאִים בְּנֵי־אָדָם הַמִּסְתּוֹבְבִים בָּטֵל וְנֶעְדֶּרֶת פַּרְנָסָתָם?! אֶלָּא זֶה מֵחֲמַת גַּאוּת וְיֵשׁוּת. אָדָם רוֹצֶה לִהְיוֹת עַצְמָאִי, לַעֲבֹד דַּיְקָא בְּמָקוֹם מְסֻיָּם, וְאֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲבֹר מֵעֵסֶק לְעֵסֶק, אֲבָל אִם הָיָה מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ וָעֵד, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זָן וּמְפַרְנֵס מִקַּרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִּנִּים, וְאֵין שׁוּם בְּרִיָּה מֻנַּחַת בְּלִי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי אֵינוֹ בוֹחֵל בְּשׁוּם דָּבָר, וְאִם לֹא הוֹלֵךְ לוֹ בְּעֵסֶק זֶה, מַתְחִיל בְּעֵסֶק אַחֵר, וְאֵינֶנּוּ נִשְׁבָּר. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קִדּוּשִׁין פב.): הָרָאִיתָ מִיָּמֶיךָ חַיָּה וָעוֹף שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֻמָּנוּת?! וְהֵן מִתְפַּרְנְסִין שֶׁלֹּא בְּצַעַר, וְהֲלֹא לֹא נִבְרְאוּ, אֶלָּא לְשַׁמְּשֵׁנִי, וַאֲנִי נִבְרֵאתִי לְשַׁמֵּשׁ אֶת קוֹנִי, אֵינוֹ דִּין שֶׁאֶתְפַּרְנֵס שֶׁלֹּא בְּצַעַר?! אֶלָּא שֶׁהֵרַעוֹתִי מַעֲשַׂי וְקִפַּחְתִּי פַּרְנָסָתִי. לָכֵן כְּשֶׁאָדָם מֻבְטָל, זֶה נוֹבֵעַ מֵחֲמַת שֶׁמְּזַלְזֵל בַּמִּצְוֹת, וְאָז כִּבְיָכוֹל מְזַלְזֵל בֶּאֱמוּנָה, כִּי כְּשֶׁאָדָם מַאֲמִין בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲזַי יְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּכָּנֵס בּוֹ שִׂמְחָה עֲצוּמָה. וְלָכֵן אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת שִׂמְחָה, סִימָן א׳), כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה בְּשִׂמְחָה, סִימָן שֶׁלִּבּוֹ שָׁלֵם לֵאלֹקָיו, וּבָרֵגַע שֶׁאָדָם שָׁלֵם עִם עַצְמוֹ, אֵינֶנּוּ מְפֻחָד, אֶלָּא יוֹדֵעַ —

הַיּוֹם תִּהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה זוֹ, וּלְמָחָר פַּרְנָסָה אַחֶרֶת, וּלְמָחֳרָתַיִם פַּרְנָסָה שְׁלִישִׁית, הָעִקָּר שֶׁיָּבִיא תָּמִיד פַּרְנָסָה לַבַּיִת, וְזֶה תָּלוּי כְּפִי חֹזֶק הָאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ. וְלָכֵן לֹא בְּחִנָּם שֶׁאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה לא, סִימָן יא): אִלּוּ נִתְקַבְּצוּ כָּל יִסּוּרִין לְצַד אֶחָד, וְהָעֲנִיּוּת לְצַד אֶחָד — הָעֲנִיּוּת מַכְרַעַת לְכֻלָּן. כִּי הָעֲנִיּוּת מַעֲבֶרֶת עַל דַּעְתּוֹ וְעַל דַּעַת קוֹנוֹ. בְּוַדַּאי מְאֹד מְאֹד קָשֶׁה לָאָדָם כְּשֶׁאֵין לוֹ פַּרְנָסָה, אֲבָל עַל־פִּי־רֹב הָאָדָם בְּעַצְמוֹ אָשֵׁם בַּדָּבָר, כִּי נַעֲשָׂה 'לֹא־יֵצָלַח'. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא קַמָּא צב.): בָּתַר עַנְיָא אֲזָלָא עַנְיוּתָא; הָעֲנִיּוּת הוֹלֶכֶת אַחַר הֶעָנִי. וּמַה נִּקְרָא עָנִי? זֶה שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת וָשֶׂכֶל, וְאֵיזוֹ דַּעַת? (דְּבָרִים ד, לה): "אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת, כִּי יְיָ"ה הוּא אֱלֹקִים, אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ", אִם אָדָם מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, אֲזַי הוּא הוֹלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּמִנְיָן דַּיְקָא: שַׁחֲרִית, מִנְחָה, עַרְבִית, וּכְשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּמִנְיָן — יֵשׁ לוֹ דָּבָר שֶׁבְּמִנְיָן. וְכֵן הוֹלֵךְ וְלוֹמֵד תּוֹרָה, אֲשֶׁר אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא תְּשָׂא): כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, פַּרְנָסָתוֹ מִן הַתּוֹרָה; כְּשֶׁאָדָם יֵשׁ לוֹ דַּעַת וָשֶׂכֶל, וּמִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם בְּמִנְיָן, וְלוֹמֵד תּוֹרָה, אֲזַי יֵשׁ לוֹ שָׁלוֹם־בַּיִת, וּמְכַבֵּד וּמְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ, וְאָז יֵשׁ לוֹ שֶׁפַע בְּפַרְנָסָה, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (בָּבָא מְצִיעָא נט.) אוֹקִירוּ לְנָשַׁייכוּ כִּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְּרוּ; וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סט), שֶׁכָּל הַפַּרְנָסָה בָּאָה לָאָדָם רַק בִּזְכוּת אִשְׁתּוֹ. וְלָכֵן מִי שֶׁמְּחֻסָּר פַּרְנָסָה, הָעֵצָה — שֶׁלֹּא יִהְיֶה בַּטָּלָן, וְלֹא יִסְתּוֹבֵב בְּבַטָּלָה וּבְשַׁעֲמוּם, כִּי הַבַּטָּלָה מְבִיאָה לִידֵי זִמָּה (עֵין כְּתֻבּוֹת נט.), אֶלָּא יִכָּנֵס לְבֵית־הַכְּנֶסֶת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם, עֶרֶב, בֹּקֶר וְצָהֳרַיִם, וְיִתְפַּלֵּל: עַרְבִית, שַׁחֲרִית וּמִנְחָה בְּמִנְיָן דַּיְקָא, וְיִקַּבֵּעַ לְעַצְמוֹ שִׁעוּרֵי תּוֹרָה, וִיכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ, וְאָז תֵּגְדַּל דַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ, שֶׁפִּתְאוֹם יָבוֹא לוֹ שֶׁפַע כָּזֶה, שֶׁאַף פַּעַם לֹא יֶחְסַר לוֹ דָּבָר, וְכָל צְרָכָיו יְקֻבַּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תסה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסִדְרַ עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

אֶת מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳. הֲלֹא אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ב.), שֶׁאַרְבָּעִים יוֹם קֹדֶם יְצִירַת הַוָּלָד, בַּת קוֹל יוֹצֵאת וְאוֹמֶרֶת: בַּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי. וְאִם־כֵּן אֵין מֻשָּׂג כָּזֶה שֶׁאֵין לְבָחוּר זְוּוּג, כִּי יֵשׁ לְכָל אֶחָד זְוּוּגוֹ, וּמַדּוּעַ אֵינָם מוֹצְאִים זֶה אֶת זֶה? כִּי יֵשׁ בָּהֶם גַּאוּת וְיֵשׁוּת, הַבָּחוּר חוֹשֵׁב: אֲנִי צָרִיךְ מַשֶּׁהוּ מְיֻחָד, כִּשְׁרוֹנוֹת מְיֻחָדִים, עֹשֶׁר רַב וְכוּ׳, וּמְחַפֵּשׂ וְתָר, וְתָר וּמְחַפֵּשׂ, וְאֵינוֹ מוֹצֵא מְבֻקָּשׁוֹ, אֲזַי נוֹתָר רֵיקָן, וְכֵן הַבַּחוּרָה חוֹשֶׁבֶת שֶׁהִיא צְרִיכָה מַשֶּׁהוּ מְיֻחָד בְּמִינוֹ, וְכֵיוָן שֶׁאֵינָהּ מוֹצֵאת, נוֹתֶרֶת לְבַד שָׁנִים רַבּוֹת וְכוּ׳. אֲבָל אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת סג.): נְחוֹת דַּרְגָּה וּנְסִיב אִתְּתָא; הַיְנוּ אַל תְּחַפֵּשׂ בִּגְדוֹלוֹת, תִּתְחַתֵּן לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּדֵי לְהָקִים בַּיִת בְּיִשְׂרָאֵל וּלְהַנְצֵל מֵעֲבֵרוֹת, וְאָז תִּמְצָא זְוּוּגְךָ. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פט), שֶׁהַצַּדִּיק הוּא הַשַּׁדְכָן וּמְשַׁדֵּךְ כָּל הַשִּׁדּוּכִים, וְלָכֵן צְרִיכִים לָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק וְלִשְׁמֹעַ תּוֹרָה מִפִּיו, וְאָז מוֹצְאִים אֶת הַזְּוּוּג, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ב, ז): ״כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת, וְתוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ״, רָאשֵׁי תֵּבוֹת: שִׁ״יד״וּךְ׳; הַשִּׁדּוּךְ הוּא בִּידֵי הַצַּדִּיק, וְאֵיךְ? הַצַּדִּיק מַכְנִיס דַּעַת בָּרוּךְ וּבָרוָקָה — מָה אַתֶּם מְחַכִּים?! הִגַּעְתֶּם לְגִיל עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע, שְׁלֹשִׁים, שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ וְכוּ׳, וַעֲדַיִן אַתֶּם בּוֹרְרִים?! הֲלֹא הַשִּׁדּוּךְ הָרִאשׁוֹן שֶׁמַּצִּיעִים לָכֶם — תִּתְחַתְּנוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְאָז תִּרְאוּ אֵיזוֹ סִיעָתָא דִּשְׁמַיָּא תִּהְיֶה לָכֶם. וְאִם חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים, שֶׁצְּרִיכִים לָרֶדֶת מַדְרֵגָה וְלִמְצֹא אִשָּׁה, זֶה כְּשֶׁאָדָם בַּעַל מַעֲלָה, אֲזַי אוֹמְרִים לוֹ, עַל אַף כָּל מַעֲלוֹתֶיךָ, שֶׁאַתָּה בָּחוּר פִּקֵּחַ, עָשִׁיר, לַמְדָן וְכוּ׳ וְכוּ׳, עִם כָּל זֹאת תֵּרֵד דַּרְגָּה, וְאָז תִּמְצָא זְוּוּגְךָ. אֲבָל אִם אָדָם עוֹרֵךְ לְעַצְמוֹ חֶשְׁבּוֹן: הֲלֹא אֲנִי כְּלוּם, אֵינִי שָׁוֶה

מְאוּמָה, אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁאֵין דַּי בָּזֶה, תֵּרֵד עוֹד יוֹתֵר, וּמַה יּוֹתֵר נָמוֹךְ מִכְּלוּם? כְּלוּם שֶׁבַּכְּלוּם, אָז תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמַּצִּיעוּ לְךָ הַצָּעָה, תִּתְחַתֵּן בְּשִׂמְחָה רַבָּה, וְתִבְנֶה בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל. וְכֵן הַדָּבָר לְגַבֵּי בַּחוּרָה, וְכָךְ יִזְכּוּ לִבְנוֹת בִּנְיַן עֲדֵי־עַד, וְהַשְּׁכִינָה תִּשְׁרֶה בְּתוֹךְ בֵּיתָם, וְיִהְיוּ הֲכִי מְאֻשָּׁרִים, וְכָךְ עָשׂוּ אֲבוֹתֵינוּ וַאֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ, וְהֵקִימוּ מִשְׁפָּחוֹת לְאוֹת וּלְשֵׁם בְּעַם יִשְׂרָאֵל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תסו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסִדֶּר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְיִרְדְּפוּ לִידִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, צָמוּד בִּפְנִימִיּוּת לְבָבִי כָּל הַיָּמִים ... נֵרוֹ יָאִיר, הַשּׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! מַמָּשׁ חַיִּים נָפַחְתָּ בִּי, שֶׁאַתָּה כּוֹתֵב שֶׁלָּקַחְתָּ עַצְמְךָ בַּחֲזָרָה אֶל תּוֹרָה וַעֲבוֹדָה. הֲלֹא רַק זֶה רוֹצֶה מֵאִתָּנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר פַּעַם אַחַת בְּעַצְמוֹ (חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן שלה): הֲלֹא כָּל הַנַּחַת־רוּחַ וְהַתַּעֲנוּג שֶׁלִּי הוּא רַק, כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה אֵיזֶה דִּבְרֵי יַהֲדוּת וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֶחָד מֵאֲנָשַׁי וְכוּ׳; הֲלֹא כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה אֵיזוֹ עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּעָנִי שֶׁבַּעֲנִיִּים, שֶׁהוֹלֵךְ בְּכוֹבַע קָרוּעַ וּמַלְבּוּשִׁים קְרוּעִים וּמְנֻעָלִים קְרוּעִים, הוּא יָקָר אֶצְלִי מְאֹד יוֹתֵר מֵהָעֲבוֹדוֹת שֶׁלִּי. וּבְכֵן, בַּקָּשָׁתִי מְאֹד מִכֶּם, הֱיוּ אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים, כִּי זֶה כָּל יִשְׁעִי וְכָל חֶפְצִי, עַיֵּן שָׁם (לְפִי הַחַיֵּי־מוֹהַר״ן, כְּתַב יָד).

וְעַל־כֵּן, חֲמֻדַּת לְבָבִי! אַל תִּהְיֶה בַּטְלָן, אַתָּה זוֹכֶה לִהְיוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מְקוֹם הִתְגַּלּוּת הַשְּׁכִינָה, תָּמִיד עֵינֵי ה׳ בָּהּ בְּהִתְגַּלּוּת יוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְכוּ׳, עַל־כֵּן רְאֵה לְהַתְמִיד בְּיוֹתֵר בִּלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה טז, סִימָן ד׳) עַל

הַפָּסוּק: ״וּזְהַב הָאָרֶץ טוֹב״ — אֵין תּוֹרָה כְּתוֹרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא חָכְמָה כְּחָכְמַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם; וְאָמְרוּ (מִדְרָשׁ שׁוֹחֵר טוֹב, תְּהִלִּים קה): אַתָּה מְבַקֵּשׁ לִרְאוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, עֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם; וּבִפְרָטִיּוּת לִלְמֹד עַל־פִּי סֵדֶר־הֶדֶךְ־הַלִּמּוּד שֶׁקִּבְּלוּ מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, אֵין לְךָ עוֹד נֹעַם וַעֲרֵבוּת מֵעִנְיָן זֶה. וּבִפְרָטִיּוּת עַכְשָׁו, שֶׁכְּבָר הִתְחִילָה הָאָרַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר מִיּוֹם חֲמִשָּׁה־עָשָׂר בְּאָב כְּבָר מַתְחִילָה לְהִתְנוֹצֵץ הָאָרַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּוַדַּאי רָאוּי לְךָ לְהַתְמִיד בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּבְהִתְבּוֹדְדוּת. וְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים הָיוּ אוֹמְרִים, שֶׁמִּיּוֹם ט״ו בְּאָב עַד כ״ה בֶּאֱלוּל הֵם אַרְבָּעִים יוֹם, וְהֵם אַרְבָּעִים יָמִים קְדוֹשִׁים מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ מִקְוֶה שֶׁל אַרְבָּעִים סְאָה הַמְטַהֵר, וּכְמוֹ שֶׁמִּקְוֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת שָׁלֵם בְּאַרְבָּעִים סְאָה, וְאִם חָסֵר אֲפִלּוּ קוֹרְטוֹב — פָּסוּל; כְּמוֹ־כֵן צְרִיכִים לְמַלֵּא אֶת הָאַרְבָּעִים יוֹם הָאֵלּוּ בִּשְׁלֵמוּת, וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן; אַשְׁרֵינוּ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ, שֶׁאָנוּ זוֹכִים לֵידַע מֵרַבִּי אֱמֶת כָּזֶה, טוֹב לְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ. וּלְמַעַן הַשֵּׁם אַל תְּבַלְבֵּל אֶת עַצְמְךָ מִבִּלְבּוּלֵי חִנָּם, מַחֲלֶקֶת שֶׁל הֶבֶל הַנִּמְשֶׁכֶת מִמּוֹתָרוֹת שֶׁבַּמֹּחַ, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִים כָּל מִינֵי חֲלוּקַת הָעֵצוֹת וְכָל מִינֵי לֵיצָנוּת עַל סְפָרִים חֲדָשִׁים, שֶׁבָּא מִקִּלְקוּל אֱמוּנַת חֲכָמִים (עַיֵּן הֵיטֵב בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא; וּבְלִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, רֹאשׁ־חֹדֶשׁ, הֲלָכָה ז׳, עַיֵּן שָׁם).

לְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָתְךָ הַנִּצְחִית, רַחֵם עַל עַצְמְךָ, וְתִסְתַּכֵּל תָּמִיד רַק עַל עַצְמְךָ, וְתִשְׁאַל תָּמִיד אֶת עַצְמְךָ בִּשְׁעַת הִתְבּוֹדְדוּת: מַה יִּהְיֶה עִמָּדִי?! מָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אֲנִי לְבֵיתִי הַנִּצְחִי?! אֲבָל יוֹתֵר מִזֶּה אַל תִּתְבַּלְבֵּל כְּלָל מִמַּה שֶׁנַּעֲשָׂה בֵּין אֲחֵרִים. אַדְרַבָּה, רְאֵה לִהְיוֹת בְּיַחַד עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים תָּמִיד, כִּי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אָמְרוּ, שֶׁרָאוּ בְּחוּשׁ בְּכָל הַדּוֹרוֹת, מִי שֶׁהִפְרִיד אֶת עַצְמוֹ מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים מֵאֵיזוֹ סִבָּה שֶׁרַק תִּהְיֶה, לְבַסּוֹף נִתְרַחֵק גַּם מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, וְנִתְקָרֵר לְגַמְרֵי מֵהַהִתְעוֹרְרוּת וְהַהִתְחַזְּקוּת שֶׁקִּבֵּל. (וְדַעַת לְנָבוֹן, שֶׁכַּוָּנָתָם הָיְתָה מִי שֶׁמַּפְרִיד עַצְמוֹ מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הָאֲמִתִּיִּים, עוֹבְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ). וּתְהִלָּה לָאֵל, לֹא אַלְמָן יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ וַיֵּשׁ גַּם הַיּוֹם בֵּין

אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ חִדּוּשִׁים עֲצוּמִים, אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְאַבֵּק בַּאֲבַק רַגְלֵיהֶם, וְשׂוֹחֶה בַּצָּמָא דִּבְרֵיהֶם, וְאָז טוֹב לוֹ לָנֶצַח.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תסז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסִדֵּר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוּ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וּמֵרֹב טִרְדוֹתַי נִתְעַכֵּב.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! הָעִקָּר לָצֵאת מִסְּפֵקוֹת, כִּי סָפֵ״ק גִּימַטְרִיָּה עֲמָלֵ״ק, וְאָסוּר לִהְיוֹת מְסֻפָּק בְּשׁוּם דָּבָר, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מְסֻפָּק, אֲזַי נִתְמָרְרִים חַיָּיו וּמִתְבַּלְבֵּל, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לָשִׂית עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ. עַל־כֵּן אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל: אֵיךְ שֶׁעוֹשִׂים — עוֹשִׂים, הָעִקָּר לֹא לַעֲשׂוֹת רַע. וְהִיא יְדִיעָה נִפְלָאָה. כִּי בְּכָל פַּעַם נִכְנָסוֹת בָּאָדָם מַחֲשָׁבוֹת וּסְבָרוֹת אֲחֵרוֹת — מַה לַּעֲשׂוֹת וְאֵיךְ לַעֲשׂוֹת וְכוּ׳, וְזֶה מְבַלְבְּלוֹ. וּבֶאֱמֶת אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא), אֲשֶׁר עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים יְכוֹלִים לְהוֹצִיא מִשְׁפָּטֵינוּ לָאוֹר, וְיכוֹלִים לִתֵּן עֵצָה לְנַפְשׁוֹ.

וְעַל־כֵּן, אָחִי הַיָּקָר! חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים בְּרַבֵּנוּ זַ״ל, וּזְכֹר מֶה עָשָׂה כְּבָר רַבֵּנוּ זַ״ל לְנַפְשְׁךָ. וְעַל־כֵּן רְאֵה לִהְיוֹת מְקֻשָּׁר אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וְאַל תֹּאבֶה לִשְׁמֹעַ אֶל שׁוּם מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב, כִּי בְּנַפְשְׁךָ הוּא; כִּי צְרִיכִים לַחֲקֹק הֵיטֵב הֵיטֵב בְּדַעְתּוֹ, אֲשֶׁר בָּזֶה שֶׁמְּקָרְבִים אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, אֵין עוֹשִׂים שׁוּם טוֹבָה לְשׁוּם בְּרִיָּה — רַק לְעַצְמוֹ. וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁתִּתְבָּרֵר לְךָ יְדִיעָה זוֹ, תִּהְיֶה חָזָק בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים בְּרַבֵּנוּ זַ״ל; כִּי בֶּאֱמֶת כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת בֶּאֱמֶת מְקֻרָב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲזַי חַיָּיו חַיִּים עֲרֵבִים וּמְתֻקִּים; אַשְׁרֵי לוֹ וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ!

וְהִנֵּה אוֹדוֹת עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁשָּׁאַלְתָּ כְּדָת מַה לַּעֲשׂוֹת. אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אָמְרוּ, שֶׁאִם אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל עִם הַקִּבּוּץ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מֵאֵיזֶה טַעַם שֶׁל פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ וְכוּ׳, אוֹ שְׁלוֹם־בַּיִת וְכַדּוֹמֶה, עַל־כָּל־פָּנִים צְרִיכִים לִמְסֹר נַפְשׁוֹ לְהִתְפַּלֵּל עִם הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר פַּעַם אַחַת, כִּי מַה שֶּׁצַּדִּיקִים אֲחֵרִים מְתַקְּנִים מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד שִׂמְחַת תּוֹרָה, הוּא מַמְשִׁיךְ אֶת כָּל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים לַאֲנָשָׁיו בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן (כַּיָּדוּעַ, אֲשֶׁר תְּפִלַּת הַלַּחַשׁ שֶׁל לֵיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אָרְכָה לְרַבֵּנוּ זַ״ל כַּמָּה שָׁעוֹת, וְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הָלְכוּ לְבֵיתָם, וְקִדְּשׁוּ וְאָכְלוּ וּבֵרְכוּ בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן, וְאַחַר־כָּךְ חָזְרוּ לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ, וַעֲדַיִן מָצְאוּ אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל מִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הַלַּחַשׁ, וְחִכּוּ עָלָיו לוֹמַר לוֹ ״לְשָׁנָה טוֹבָה״ וְכוּ׳). וּבֶאֱמֶת יֵשׁ עֵצָה, לוֹמַר לְרֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ אֶל מְפֻרְסְמֵי הַזְּמַן, כְּגוֹן: ״אֲנִי הוֹלֵךְ אֶל הַבַּעְלְזֶער״ וְכוּ׳, ״אֲנִי הוֹלֵךְ אֶל הַגֶּרֶער״ וְכוּ׳, כִּי לֹא יִמָּלֵט אֲשֶׁר אֵין בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֶחָד אֲשֶׁר בָּא מֵאֵלּוּ הַחֲסִידֵיּוֹת, אוֹ לְבָחוּר לְיטָאִי שֶׁיֹּאמַר שֶׁהוֹלֵךְ אֶל הַמִּירֶער אוֹ אֶל הַסְּלַבּוֹדְקֶער וְכוּ׳, וְגַם הַכַּוָּנָה כַּנַּ״ל, שֶׁבֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ יֵשׁ אֶחָד מֵהֶם, וְאֵין זֶה שֶׁקֶר כְּלָל, כִּי (תְּהִלִּים יח, כו): ״עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם, עִם נָבָר תִּתְבָּרָר וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל״ וְגוֹ׳; כִּי בֶּאֱמֶת לֹא לְהַנִּיחַ לְבָחוּר לֵילֵךְ אֶל קִבּוּץ מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, הֵיא סְתָם רִשְׁעוּת, כִּי לְכָל מְפֻרְסְמֵי הַזְּמַן מַנִּיחִים הָרָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת וְהַמַּשְׁגִּיחִים, אֲבָל לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֵינָם מַנִּיחִים, זוֹהִי רִשְׁעוּת גְּמוּרָה, פְּשׁוּטוֹ כְּמַשְׁמָעוֹ, כִּי אִם הָיוּ אוֹסְרִים לְכָל הַבַּחוּרִים לֵילֵךְ מֵהַיְשִׁיבָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, עוֹד יְכוֹלִים לְהָבִין דָּבָר זֶה לָמָּה מְעַכְּבִים, כִּי אֵין עוֹשִׂים שׁוּם הֶבְדֵּל כְּלָל, (אַף־עַל־פִּי־כֵן הָיוּ צְרִיכִים לָבוֹא עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהִזְהִיר רַבֵּנוּ זַ״ל עַל זֶה מְאֹד מְאֹד, וְאָמַר בְּפֵרוּשׁ: אֵין דָּבָר גָּדוֹל מִלִּהְיוֹת אֶצְלִי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ תְּלוּיִים בָּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלִּי וְכוּ׳). אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁמַּנִּיחִים לְבַחוּרִים לִנְסֹעַ אֶל מְפֻרְסְמֵי הַזְּמַן, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת בְּשׁוּם חֲסִידוּת לֹא הִקְפִּידוּ שֶׁמֻּכְרָחִים לָבוֹא אֲלֵיהֶם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, מִלְּבַד חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב, שֶׁיֵּשׁ אֶצְלֵנוּ עַל זֶה כַּמָּה וְכַמָּה אַזְהָרוֹת, וְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מוֹסְרִים נַפְשָׁם לָבוֹא. וְאִם־כֵּן כְּשֶׁהֵם מוֹנְעִים, הוּא רַק מִצַּד רִשְׁעוּת גְּמוּרָה אוֹ מִדַּת הַנִּצָּחוֹן וְכוּ׳. וְעַל־כֵּן מֻתָּר לְשַׁנּוֹת, וְאֵין בָּזֶה שׁוּם

אִסּוּר כְּלָל, כִּי הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, כַּיָּדוּעַ דָּבָר זֶה לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, וְכָל הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה הוֹלְכִים כְּבָר בְּאֹפֶן אַחֵר — אִם זָכוּ לִהְיוֹת אֵצֶל הַקִּבּוּץ שֶׁלָּנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה.

[וּבֶאֱמֶת אוֹדוֹת הַקִּבּוּץ, יֵשׁ עוֹד הַרְבֵּה לְדַבֵּר, וְיִתְבָּאֵר בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּסִפְרִי ״בֵּאוּר הַסְּפִקוֹת״, כִּי עִקַּר מְקוֹם הַקִּבּוּץ הוּא בְּאוּמָן, וּכְשֶׁאִי אֶפְשָׁר לִנְסֹעַ עַכְשָׁו, מִפְּנֵי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁהִתְפַּשְׁטָה שָׁם, אֲזַי הֵיכָן שֶׁרַק מִתְקַבְּצִים עֲשָׂרָה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שָׁם הוּא הַקִּבּוּץ, וְאֵין לְשׁוּם בְּרִיָּה כֹּחַ לוֹמַר, שֶׁקִּבּוּץ זֶה גָּדוֹל מִקִּבּוּץ זֶה, כִּי כָּל הַקִּבּוּצִים שֶׁמִּתְקַבְּצִים אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, הֵם קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְרַבֵּנוּ זַ״ל הוּא שָׁם].

עַל־כָּל־פָּנִים בָּעִנְיַן שֶׁלְּךָ לֹא כְּדַאי לְבַלְבֵּל אֶת עַצְמְךָ אִם קָשֶׁה לְךָ. רְאֵה עַל־כָּל־פָּנִים לִמְסֹר נַפְשְׁךָ לָבוֹא עַל הַלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן וְכוּ׳. וַאֲנִי זוֹכֵר בִּימֵי נְעוּרַי, הָיוּ לִי בְּשָׁנָה אַחַת מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת, מַמָּשׁ שֶׁל פִּקּוּחַ נְפָשׁוֹת, אַף־עַל־פִּי־כֵן אָמַרְתִּי לְנַפְשִׁי, וִיהִי מָה, בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן אֲנִי מֻכְרָח לְהִתְפַּלֵּל עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְהִתְבּוֹדַדְתִּי הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִקַּשְׁתִּי עַל זֶה הַרְבֵּה. וּתְהִלָּה לָאֵל, זָכִיתִי לְהוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְכוּ׳. אַחַר־כָּךְ הִתְפַּלַּלְתִּי הַרְבֵּה, שֶׁאוּכַל לָבוֹא גַּם בַּבֹּקֶר, וּבִקַּשְׁתִּי הַרְבֵּה, וּתְהִלָּה לָאֵל, זָכִיתִי לִהְיוֹת גַּם בַּבֹּקֶר, אַחַר־כָּךְ הִתְפַּלַּלְתִּי הַרְבֵּה שֶׁאֶזְכֶּה לָבוֹא גַּם בַּלַּיְלָה הַשֵּׁנִי, וְכֵן הָיָה; וְהִתְפַּלַּלְתִּי שֶׁאֶזְכֶּה לִהְיוֹת גַּם בַּבֹּקֶר, וּתְהִלָּה לָאֵל, כָּךְ עָבַר עָלַי כָּל הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אַף שֶׁבִּתְחִלָּה עָמְדוּ עָלַי הַמְּנִיעוֹת כְּחוֹמַת בַּרְזֶל מַמָּשׁ, אַף־עַל־פִּי־כֵן מֵרֹב תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה, תְּהִלָּה לָאֵל, זָכִיתִי לְהוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. הָעִקָּר תֵּדַע שֶׁאָסוּר לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, וְלִהְיוֹת חָזָק וְאַמִּיץ, וְלֹא לְהִתְפַּחֵד כְּלָל.

וְאוֹדוֹת אָבִיךָ, רְאֵה לְקַיֵּם מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם, שֶׁהִיא מִצְוָה רַבָּה עַד מְאֹד, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קִדּוּשִׁין לב.), שֶׁהַקִּישׁ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּבוֹדוֹ לִכְבוֹדָם. וּבְוַדַּאי כַּוָּנַת הָאָב הִיא רַק לְמַעַן טוֹבַת בְּנוֹ, כִּי רוֹצֶה לִרְאוֹת רַק נַחַת מִבְּנוֹ, וּבֶאֱמֶת אִם הָיָה

הָאָב יוֹדֵעַ לְאֵיזֶה נַחַת יִזְכֶּה מִבְּנוֹ, אִם יִסְתּוֹבֵב בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, הָיָה מוֹלִיךְ אֶת בְּנוֹ עַל כְּתֵפוֹ, וְהָיָה מְבִיאוֹ אֶל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. אַךְ מַה לַּעֲשׂוֹת? הַבְּחִירָה וְכוּ׳ גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, וְכֵן הַתְּמוּרוֹת מִבְּפָנִים נִתְפַּשְּׁטוּ וְכוּ׳, עַד שֶׁחוֹשְׁבִים מִי יוֹדֵעַ מַה זּוֹ חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב.

וּבֶאֱמֶת כָּל עִנְיַן רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא רַק לְהִתְקָרֵב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהַתְמִיד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּלְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וּלְדַבֵּק עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות בְּשִׂמְחָה, וּבִפְרָטִיּוּת מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם. וּמְסֻפָּר, כִּי אָבִיו שֶׁל מוֹהַרְנַ״תְּ זַ״ל הָיָה רָגִיל לוֹמַר בְּסוֹף יָמָיו: ״כָּל הַחִיּוּת וְהַנַּחַת יֵשׁ לִי מִבְּנִי ר׳ נָתָן, יוֹתֵר מִכָּל בָּנַי״; כִּי הוּא מָסַר נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּר כִּבּוּד אָבִיו. וְהָיְתָה דַּרְכּוֹ שֶׁל אָבִיו לִקְרֹא אוֹתוֹ: ״ר׳ נָתָן״, וְלֹא סְתָם ״נָתָן״, כְּדֶרֶךְ שֶׁאָב קוֹרֵא אֶת בְּנוֹ (וְאַף שֶׁבִּתְחִלָּה רָדַף אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד, עַל שֶׁנִּתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, כַּמְסֻפָּר הַרְבֵּה בְּ״יְמֵי מוֹהַרְנַ״תְּ״ זַ״ל), אַךְ אַחַר־כָּךְ כְּשֶׁזָּכָה מוֹהַרְנַ״תְּ זַ״ל אֶל מַה שֶׁזָּכָה עַל־יְדֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְקִיֵּם כָּל מִצְוָה בְּהִדּוּר רַב, הָיָה נִזְהָר גַּם בְּמִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם בְּדֶרֶךְ נִפְלָאָה, עַד שֶׁאָמַר אָבִיו כַּנַּ״ל, שֶׁיֵּשׁ לוֹ נַחַת מִבְּנוֹ ר׳ נָתָן יוֹתֵר מִכָּל בָּנָיו. וּפַעַם אַחַת אָמַר מוֹהַרְנַ״תְּ זַ״ל לְאַבְרֵךְ אֶחָד שֶׁהָיוּ לוֹ מְנִיעוֹת: מִ׳דַּארְף זַיין זַייעֶר נִזְהָר אִין כִּבּוּד אָב, אָבֶּער וָואס שַׁיָּךְ דֶּעם רֻבִּי׳נְס זַאךְ, זָאלְסְטוּ נִישְׁט פָּאלְגִין[א]. כִּי בֶּאֱמֶת הָאַבָּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ בַּמֶּה רַבֵּנוּ זַ״ל מְזַכֶּה אֶת בְּנוֹ, כִּי אִם הָיָה יוֹדֵעַ, הָיָה מַסְכִּים לָזֶה בְּמֵאָה אֲחוּז. וְגַם עָלַי עָבַר בִּימֵי נְעוּרַי מַה שֶּׁעָבַר, וְהַכֹּל מִפְּנֵי שֶׁאָבִי, מוֹרִי וְרַבִּי שְׁלִיטָ״א לֹא יָדַע בִּכְלָל מַהִי חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב?! וּמִי הֵם?! וְעַל־כֵּן מָנַע אוֹתִי. אֲבָל הַיּוֹם הוּא מְכַבֵּד מְאֹד מְאֹד אֶת חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב, וְגַם עוֹזֵר לִי הַרְבֵּה לְמַעַן קִיּוּם וַהֲפָצַת דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל. וּפַעַם אַחַת לִפְנֵי כַּמָּה שָׁנִים הִתְפַּלֵּל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל הַקִּבּוּץ שֶׁלָּנוּ, וְאַף שֶׁהוּא רַב מְפֻרְסָם מְאֹד, וְגָאוֹן אֲמִתִּי, אַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא עוֹזֵר וּמְכַבֵּד מְאֹד מְאֹד אֶת חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב. וְכַמָּה פְּעָמִים כְּשֶׁהָיָה בַּאֲסִיפַת הָרַבָּנִים, וְדִבְּרוּ מֵחֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב, הָיָה מִתְפָּאֵר בִּפְנֵיהֶם, שֶׁבְּנוֹ הוּא ׳בְּרֶסְלֶבֶר חָסִיד׳, וְכֵן מְפָאֵר תָּמִיד אֶת

א) צְרִיכִים לְהַזְהֵר מְאֹד בְּכִבּוּד אָב, אַךְ מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל אַל תִּצְטָיֵת.

חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב בִּפְנֵי כָּל מִי שֶׁבָּא אֵלָיו.

וְאוֹדוֹת לְקָרֵב רְחוֹקִים אֶל דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל, צְרִיכִים לִלְמֹד הַרְבֵּה אֶת הַתּוֹרָה ״הֵיכַל־הַקֹּדֶשׁ״ בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נ״ט, וְלוֹמַר עָלֶיהָ הַתְּפִלָּה מִלִּקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת, וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְקַיֵּם כָּל הַנֶּאֱמַר בָּהּ. אֲבָל צְרִיכִים לִבְרֹחַ מִמַּחֲלֹקֶת.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

תֵּכֶף־וּמִיָּד בְּקַבָּלָתְךָ מִכְתָּבִי זֶה, תִּכְתֹּב לִי אִם קִבַּלְתָּ, כִּי אֲנִי חוֹשֵׁשׁ שֶׁלֹּא יֹאבַד, חַס וְשָׁלוֹם.

ג׳ תסח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, צָמוּד בִּפְנִימִיּוּת לְבָבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֵצַח נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ לָנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְגֹדֶל שִׂמְחָתִי — אֵין לְשַׁעֵר וּלְסַפֵּר כְּלָל. כִּי זֶה כַּמָּה רָצִיתִי לִכְתֹּב לְךָ, אֲבָל לֹא הָיְתָה לִי הַכְתֹּבֶת שֶׁלְּךָ, וּבָרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר טוֹב גְּמָלָנִי לִשְׁמֹעַ הַטּוֹב מִמְּךָ. וְהִנְנִי מְבָרֶכְךָ בִּבְרָכַת ״מַזָּל טוֹב״, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַזְכֶּה אוֹתְךָ לְגַדְּלָהּ וּלְחַנְּכָהּ עַל־פִּי דַּרְכֵי הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאָה, וּלְהַשִּׂיאָהּ לְחָרֵד אֲמִתִּי.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! צְרִיכִים לִשְׂמֹחַ מְאֹד מְאֹד עַל נֹעַם חֶלְקֵנוּ, אֲשֶׁר בַּנַּחַל שָׁם גּוֹרָלֵנוּ, שֶׁזָּכִינוּ לִהְיוֹת בְּחֶלְקוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל. נָא וְנָא רְאֵה לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמְךָ בְּכָל מִינֵי אֶפָנִים, כִּי שִׂמְחָה הִיא הַיְסוֹד וְהָעִקָּרִית בְּקִיּוּם הָאָדָם — בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. וְרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר, שֶׁתֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁרוֹצִים לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר, עֲבֵרָה גְּדוֹלָה הִיא — כְּשֶׁהוּא בְּעַצְבוּת (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן מח); וְאָמַר, שֶׁמִּצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כה);

עַל־כֵּן רְאֵה הָעִקָּר לַעֲבֹד עַל נְקֻדַּת הַשִּׂמְחָה, וּכְשֶׁתִּהְיֶה שָׂמֵחַ — תַּצְלִיחַ, כַּמּוּבָא בְּסֵפֶר־הַמִּדּוֹת (אות שִׂמְחָה, סִימָן א׳): מִי שֶׁהוּא שָׂמֵחַ תָּמִיד, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַצְלִיחַ, עַיִן שָׁם. וְיֵשׁ סְפוּרִים רַבִּים בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים עַל אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ תָּמִיד שְׂמֵחִים, וְהָיְתָה לָהֶם הַצְלָחָה מְרֻבָּה. הָרַב הֶחָסִיד ר׳ אַהֲרֹן קוֹבְּלִיטְשֶׁער זַ״ל (חוֹתֵן ר׳ לֵוִי יִצְחָק גֶּרוֹ יָאִיר [זַ״ל]), שֶׁהָיָה חִדּוּשׁ נִפְלָא בְּמִדַּת הַשִּׂמְחָה, וְאַף שֶׁהָיָה עָנִי גָּדוֹל, אַף־עַל־פִּי־כֵן מָסַר נַפְשׁוֹ תָּמִיד עַל מִצְוַת הַשִּׂמְחָה, וּכְשֶׁהָיָה נִכְנָס לְבֵיתוֹ, תֵּכֶף־וּמִיָּד עָשָׂה שָׂמֵחַ בַּבַּיִת (הָיוּ לוֹ כַּמָּה בָּנוֹת בַּבַּיִת, וּבַיָּמִים הָהֵם הָיוּ חוֹשְׁשִׁים מְאֹד, אֵיךְ יַשִּׂיאוּ אֶת הַבָּנוֹת, כִּי צְרִיכִים לִנְדוּנְיָה גְּדוֹלָה, וּבִפְרָט שֶׁהָיָה עָנִי מָרוּד, וְלֹא הָיָה לוֹ לֶחֶם לֶאֱכֹל לַשָּׂבַע, פְּשׁוּטוֹ כְּמַשְׁמָעוֹ, אַף־עַל־פִּי־כֵן תָּמִיד הָיָה שָׂמֵחַ. וּכְשֶׁבָּא אֶל בֵּיתוֹ שָׂמַח אֶת כָּל בְּנֵי הַבַּיִת). וּפַעַם אַחַת שְׁאָלוֹ אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: ״ר׳ אַהֲרֹן, אֵיךְ אַתֶּם יְכוֹלִים לִשְׂמֹחַ? עֵס גֵייט אַייךְ עֶפֶּעס גוּט?״[ב] וְהֵשִׁיב בִּתְמִימוּת: ״הֲלֹא אֲנִי מַאֲמִין, שֶׁבָּעוֹלָם הַבָּא סוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה טוֹב, וְיִהְיֶה מִמַּה לִשְׂמֹחַ, וְעַל־כֵּן אֲנִי לוֹוֶה לְעַצְמִי שִׂמְחָה מֵהָעוֹלָם הַבָּא״ (בָּאוְרג אִיךְ זִיךְ אוֹיס אַ שִׂמְחָה פּוּן יֶענֶע וֶועלְט); וְהָיָה רַק בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה וְשָׂמַח אֶת אֲחֵרִים. וּפַעַם אַחַת נִלְקַח לַצָּבָא, וְשָׂמַח אֶת כָּל הַגְּדוּד, וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁשִּׁחְרְרוּ אֶת הַחַיָּלִים, וְרָצוּ לְפָטֵר גַּם אוֹתוֹ, הַמְפַקֵּד לֹא הִנִּיחַ, כִּי אָמַר, אֲשֶׁר הַחַיָּל הַזֶּה מְשַׂמֵּחַ אֶת כָּל הַגְּדוּד וַחֲבָל לְפָטְרוֹ וְכוּ׳. וְהָיוּ לוֹ נִסִּים אֵיךְ שֶׁנִּפְטַר מֵהַצָּבָא (וְיֵשׁ מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה סִפּוּרִים, וְיִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר). עַל־כָּל־פָּנִים מִצְוַת הַשִּׂמְחָה הִיא הָעִקָּרִית, וּבִפְרָט בְּבַיִת שֶׁיֵּשׁ שָׁם שִׂמְחָה — הַשְּׁכִינָה שְׁרוּיָה שָׁם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא בַּתְרָא י׳.): מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם וְיִהְיֶה לוֹ בָּנִים זְכָרִים? יְשַׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ וְכוּ׳, עַיִן שָׁם. וּבִכְלָל, רָאוּי לְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ וּלְהַרְחִיב אֶת דַּעְתָּהּ מְאֹד מְאֹד, וְרַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִיר עַל זֶה מְאֹד מְאֹד, כִּי דַּי לָהּ בַּמֶּה שֶׁמְּצַטַּעֶרֶת עִם הַיְלָדִים וְכוּ׳ (עַיֵּן שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן רסד), וְעַל־יְדֵי שֶׁמְּכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ, יִהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה וְשֶׁפַע, כִּי הַמָּמוֹן תָּלוּי בְּאִשְׁתּוֹ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סט).

ב) הוֹלֵךְ לָכֶם כָּל־כָּךְ בְּטוֹב?

חֶמְדַּת לְבָבִי! הָעִקָּר שֶׁבְּכָל הָעִקָּרִים — אַל תִּשְׁכַּח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּרְאֵה לַחֲטֹף בְּכָל יוֹם אֲפִלּוּ כַּמָּה רְגָעִים שֶׁל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, כִּי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא חָשׁוּב אֶצְלוֹ מְאֹד מְאֹד, וּמַמְשִׁיךְ אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ לְמַטָּה. ר׳ נַחְמָן אַלְשִׁיךְ (הָיָה בְּנוֹ שֶׁל ר׳ דָּוִד צְבִי בֶּן ר׳ יִצְחָק בֶּן מוֹהַרַנ״תְּ זַ״ל, וְקָרְאוּ אוֹתוֹ כָּךְ, כִּי לָמַד בִּקְבִיעוּת אַלְשִׁיךְ, וְהָיָה שָׁגוּר עַל פִּיו), הָיָה רָגִיל לוֹמַר: מַה שֶּׁכָּתוּב אֵצֶל אַבְרָהָם אָבִינוּ — ״וַיִּטַּע אֶשֶׁל״ וְגוֹ׳, הַכַּוָּנָה הָיְתָה, כִּי אַבְרָהָם אָבִינוּ נָטַע אֶשֶׁל כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה י׳): פּוּנְדָּק הָיָה לוֹ, וְנָתַן לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת, וְלִוָּה אוֹתָם, אֲשֶׁר זֶה נוֹטָרִיקוֹן: א״שֶׁ״ל׳: אֲ׳כִילָה, שְׁ׳תִיָּה, לְ׳וָיָה. וְגִלָּה לָהֶם אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵיךְ שֶׁאֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל מִמֶּנּוּ. וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁיָּצְאוּ לַחוּץ, כְּבָר עָמַד נִמְרוֹד עִם שְׁלוּחָיו, וְעָשָׂה עַצְמוֹ אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְהִטְעָה אֶת כָּל הָעוֹלָם. וּמֶה עָשָׂה אַבְרָהָם אָבִינוּ? נָטַע בָּהֶם עִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת, הַיְנוּ מִלְבַד א״שֶׁ״ל׳, שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שָׁם) עַל אֲ׳כִילָה, שְׁ׳תִיָּה, לְ׳וָיָה, נָטַע בָּהֶם גַּם עִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת: א״שְׁפּוֹךְ לְ׳פָנָיו שִׂ׳יחִי, שֶׁכָּל אֶחָד יִשְׁפּוֹךְ שִׂיחוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּתְוַדַּע אֵלָיו הָאֱמֶת; כִּי מַעֲלַת הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ עוֹלָה עַד אֵין סוֹף, וְנֶחְקֶקֶת בָּאָדָם אֱמֶת, וְכָל מִי שֶׁמַּרְבֶּה בְּהִתְבּוֹדְדוּת, נִתְבָּרֶרֶת אֶצְלוֹ הָאֱמֶת יוֹתֵר.

וּמֻחָמַת טִרְדוֹת הַשַּׁבָּת — אֲקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

גַּם תֵּדַע, כִּי הָאַבְרֵךְ ... מַדְפִּיס אֶת כָּל הַסְּפָרִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל־כֵּן רָאוּי לְךָ לְהִתְקַשֵּׁר עִמּוֹ.

ג׳ תסט.

בְּעֻזַּרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסִדֵּר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִיד נַפְשִׁי, הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי

מְאֹד, גֵּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֵצַח נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ מִיּוֹם י״א בְּאִיָּר — הַיּוֹם קִבַּלְתִּי, וּכְפִי הַנִּרְאֶה נִתְעַכֵּב אֵצֶל הַשּׁוֹלֵחַ וְכוּ׳. עַל־כָּל־פָּנִים כָּל עַכָּבָה לְטוֹבָה, וּבְוַדַּאי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִי פְּרָטִית.

מָה אֹמַר לְךָ, אֶת גֹּדֶל שִׂמְחָתִי לִשְׁמֹעַ מִמְּךָ — אֵין אַתָּה יָכוֹל לְשַׁעֵר כְּלָל. וּבִפְרָטִיּוּת מֵאַחַר חֲתֻנָּתְךָ לֹא שָׁמַעְתִּי מִמְּךָ, וְגַם אֵינִי יוֹדֵעַ הַכְּתֹבֶת לִכְתֹּב לְךָ.

חֶמְדַּת לִבִּי! הָעִקָּר לְהַכְנִיס עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְלֵידַע אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, רַק הוּא יִתְבָּרַךְ צִמְצֵם עַצְמוֹ בִּלְבוּשִׁים אֵלּוּ, אַךְ בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל. וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁנִּתְוַדַּע לָאָדָם יְדִיעוֹת אֵלּוּ — נִגְאָל מִכָּל צָרוֹתָיו, כִּי יוֹדֵעַ וָעֵד, אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ אִתּוֹ, עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ, וְעַל־כֵּן פּוֹתֵחַ פִּיו לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת גְּמוּרָה, אֲשֶׁר זוֹהִי הַצָּלָחָה נִצְחִית. וּלְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְטוֹבָתְךָ הַנִּצְחִית, הַחֲזֵק בַּמִּדָּה הַיְקָרָה הַזּוֹ — לְדַבֵּר תָּמִיד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּתְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבְּךָ וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, אָחִי! כָּל מַה שֶּׁמְּדַבְּרִים עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, יוֹתֵר מִזְּדַּכֵּךְ הַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל, וְיָכוֹל לְהָבִין מַה שֶּׁלּוֹמֵד, כִּי מַעְיַן הַשֵּׂכֶל מִן הַתְּפִלָּה יוֹצֵא (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ח׳).

וּבִפְרָט עַכְשָׁו מִתְקָרְבִים יְמֵי אֱלוּל הַקְּדוֹשִׁים, צְרִיכִים לְנַצֵּל אֶת הַזְּמַן מְאֹד מְאֹד — הֵן בְּתוֹרָה וְהֵן בִּתְפִלָּה, וְלֹא לֵילֵךְ בָּטֵל, חַס וְשָׁלוֹם. וְאֵשֶׁת הָרַב הֶחָסִיד ר׳ אַבְרָהָם שְׁטֶעְרִינְהַארְץ זַ״ל, שֶׁהָיְתָה בִּתּוֹ שֶׁל ר׳ יוֹסֵף יוֹנָה בֶּן מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל, הָיְתָה רְגִילָה לוֹמַר בְּשֵׁם אָבִיהָ, שֶׁשָּׁמַע מֵאָבִיו מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל: אַז עֶס קוּמְט חֹדֶשׁ אֱלוּל, וֶוערְט מֶען פְּרוּם פְּרוּם מֶען בְּרֶענְט מֶען בְּרֶענְט אוּן מֶען הֶערְט אוֹיף

לֶערנֶען און דַאוועֶנען[ג]; ובֶאֱמֶת כָּךְ הוּא, כְּשֶׁאָדָם מִתְלַהֵב בְּהִתְלַהֲבוּת שֶׁל מַה בְּכָךְ, עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא מְלֹהָב, הוּא מַפְסִיק לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל.

הַכְּלָל, אָחִי: אֵין שׁוּם תַּכְלִית אַחֶרֶת בְּזֶה הָעוֹלָם — רַק תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כְּמַאֲמַר רַבֵּנוּ זַ״ל: דַאוועֶנען און לֶערנֶען און דַאוועֶנען[ד], רַק זֶה עִקַּר הַתַּכְלִית, וְרַק זֶה יִשָּׁאֵר מֵאִתָּנוּ. וּמִלְּבַד זֶה הַכֹּל הֶבֶל, הֶבֶל הֲבָלִים וְכוּ׳ וְכוּ׳.

וְעַל־כֵּן, אָחִי הַיָּקָר! כְּלָל זֶה תִּנְקֹט בְּיָדֶיךָ — כָּל זְמַן שֶׁאוֹחֲזִים בְּשִׁעוּרִים כְּסִדְרָן, אֲפִלּוּ מְעַט מְעַט בְּכָל יוֹם וְכוּ׳, כָּל זְמַן שֶׁאוֹחֲזִים בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, אֲפִלּוּ רַק כַּמָּה דִּבּוּרִים בְּכָל יוֹם וְכוּ׳, עֲדַיִן אוֹחֵז בַּהִתְלַהֲבוּת הָאֲמִתִּית, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמַּזְנִיחִים אֶת שִׁעוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ׳ — הַכֹּל דְּמְיוֹן גָּדוֹל. כִּי לִפְעָמִים גַּם עֵץ רָקוּב מֵאִיר בַּלַּיְלָה, וְהָבֵן. רַבֵּנוּ זַ״ל הִנִּיחַ לָנוּ הֲנָאָה הַזּוֹ: וָואס הָאט אַ אִיד אוֹיף דֶעם עוֹלָם? נָאהָר דַאוועֶנען און לֶערנֶען און דַאוועֶנען[ה]; אָז כָּל מִי שֶׁמְּדַבֵּר נֶגֶד זֶה, אוֹ מִתְנַגֵּד נֶגֶד זֶה, הוּא שׁוֹרֶה בְּדִמְיוֹן גָּדוֹל, וְרַחֲמָנוּת גְּדוֹלָה עָלָיו. הָעִקָּר לִשְׁמֹר אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר. וְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מְסַפְּרִים, שֶׁפַּעַם אַחַת הָיָה מֶלֶךְ, וְהָלַךְ לְטַיֵּל, וְרָאָה שֶׁבְּאֵיזֶה יַעַר יוֹשֵׁב זָקֵן אֶחָד, וְלוֹמֵד תּוֹרָה בְּחֵשֶׁק גָּדוֹל, וּמְאֹד נָעְמָה חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ, וְנִגַּשׁ אֵלָיו הַמֶּלֶךְ, וְאָמַר לוֹ: ״אֲנִי הַמֶּלֶךְ, וְכָל מַה שֶּׁאַתָּה תְּבַקֵּשׁ עַכְשָׁו מִמֶּנִּי — אֶתֵּן לְךָ״. וְהֵשִׁיב לוֹ הַזָּקֵן: ״אִיךְ וויל זָאלְסטוּ מִיר נִישְׁט צוּ נָעמֶען דִי צַייט״[ו]; וְהַמֶּלֶךְ הִתְפַּלֵּא עַל זֶה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְנָעְמָה חֵן מְאֹד מְאֹד בְּעֵינָיו, אֵיךְ שֶׁכָּל בַּקָּשָׁתוֹ — שֶׁלֹּא יִקְחוּ לוֹ אֶת זְמַנּוֹ, עַד שֶׁאֵין לוֹ זְמַן, אֲפִלּוּ לְדַבֵּר עִם הַמֶּלֶךְ. עָמֹד וּרְאֵה וְהִתְבּוֹנֵן מַה נִּקְרֵאת שְׁמִירַת הַזְּמַן. וּמְאֹד מְאֹד נָתַתָּ שִׂמְחָה בְּלִבִּי, שֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ לְהַדְפִּיס אֶת סֵפֶר ״שְׁמִירַת־הַזְּמַן״ — אַשְׁרֶיךָ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ! וְתִהְיֶה זְכוּתְךָ בִּזְכוּת הָרַבִּים גְּדוֹלָה מְאֹד.

ג) כְּשֶׁבָּאִים יְמֵי אֱלוּל, מִתְלַהֲבִים כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁמַּפְסִיקִים לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל.

ד) לְהִתְפַּלֵּל, לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל.

ה) מַה יֵּשׁ לַיְהוּדִי לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם? רַק לְהִתְפַּלֵּל וְלִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל.

ו) אֲנִי רוֹצֶה שֶׁלֹּא תִּקַּח לִי אֶת זְמַנִּי.

הָעִקָּר חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה. וּמוֹהַרַנַ״תְ זַ״ל אָמַר פַּעַם אַחַת לְאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: אִם תִּהְיֶה תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, לֹא תִּהְיֶה רוֹאֶה פְּנֵי גֵּיהִנּוֹם.

וּמֵחֲמַת טִרְדוֹת הַשַּׁבָּת — אֲקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תע.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

אָחִי הַיָּקָר! רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד, וְאַל תִּפֹּל בְּדַעְתְּךָ כְּלָל. הָעִקָּר שֶׁתִּהְיֶה כָּל עֲבוֹדָתְךָ עִם אֱמֶת וְעֶרְעֶנְסְט, אָז תִּהְיֶה לְךָ הַצָּלָחָה רַבָּה. כִּי אֱמֶת חֲשׁוּבָה לְמַעְלָה מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁמְּדַבְּרִים עִם בְּנֵי הַנְּעוּרִים, צְרִיכִים עַל־כָּל־פָּנִים גַּם־כֵּן לַחְפֹּץ לְהַגִּיעַ אֶל אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּדַבְּרִים, וְאָז יִהְיוּ דִּבּוּרִים הַיּוֹצְאִים מִן הַלֵּב, וְיִהְיוּ נִכְנָסִים בְּלֵב הַשּׁוֹמְעִים. וְהָעִקָּר רְאֵה שֶׁיִּהְיֶה עִם אֱמֶת, וְאָז תִּהְיֶה לְךָ הַצָּלָחָה רַבָּה עִם בְּנֵי הַנְּעוּרִים.

וַאֲנִי זוֹכֵר לְפָנַי כַּמָּה שָׁנִים דִּבֵּר עִמִּי הָרַבָּה ר׳ לֵוִי יִצְחָק, נֵרוֹ יָאִיר [זַ״ל] בְּעִנְיָן זֶה — לְדַבֵּר עִם בְּנֵי הַנְּעוּרִים, וְאָז סִפֵּר לִי, שֶׁאַחַר הִסְתַּלְקוּת גִּיסוֹ הָרַב הֶחָסִיד ר׳ מֹשֶׁה טְשֶׁעְנְסְטָחוֹבֶר זַ״ל, רָאָה אוֹתוֹ בַּחֲלוֹם, וְשָׁאַל אוֹתוֹ: מֹשֶׁה, וָואס הֶערְט זִיךְ?[ז] וְהֵשִׁיב לוֹ: דֶעם רֶבִּי׳נְס זַאךְ אַז מֶען נֶעמְט עֶס אָן מִיט אַיין אֱמֶת אִיז דָאס דָא זֵייעֶר חָשׁוּב[ח].

וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבָּבִי! מֵאַחַר שֶׁכְּבָר מָסַרְתָּ נַפְשְׁךָ כָּל־כָּךְ

ז) מֹשֶׁה, מַה נִּשְׁמַע?

ח) אֶת דְּבַר רַבֵּנוּ זַ״ל אִם לוֹקְחִים עִם אֱמֶת, זֶה חָשׁוּב כָּאן מְאֹד מְאֹד.

בַּהַדְפָּסָה, רְאֵה שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל עִם אֱמֶת, וְתַרְבֶּה לְדַבֵּר רַק מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ — תּוֹרָה שִׁעוּרִים כְּסִדְרָן, וּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְאָז תַּצְלִיחַ. וּלְעוֹלָם אַל תְּדַבֵּר מִדִּבּוּרִים אֲחֵרִים. הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִים תָּמִיד לְדַבֵּר רַק מֵרַבֵּנוּ ז״ל וּמֵעֲצוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, וְאָז ׳אַיְדִי דְּטָרִיד לְמִפְלַט לֹא בָּלַע׳, לֹא יִהְיֶה פְּנַאי לִשְׁמֹעַ אֶת הַשְּׂטֵיּוֹת וְהַהֲבָלִים וְהַמַּחֲלֹקֶת וְהַלֵּיצָנוּת שֶׁהַלָּה מְדַבֵּר, וְלֹא יַזִּיק לוֹ. וְעַל־כֵּן רְאֵה רַק לְדַבֵּר תָּמִיד מֵרַבֵּנוּ ז״ל וּמֵעֲצוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, וְאַל תִּכָּנֵס בְּשׁוּם וִכּוּחִים, וְאָז טוֹב לְךָ לְנֶצַח נְצָחִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תעא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצָאֵי־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסִדְרָה עֵקֶב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצְדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

וְאוּדוֹת, שֶׁכַּמָּה לֵצִים רְשָׁעִים מִתְלוֹצְצִים מֵהַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים וְכוּ׳, כְּבָר פָּסַק דִּינָם רַבֵּנוּ ז״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא), שֶׁלִּבָּם הוּא מְטֻנָּף כְּבֵית־הַכִּסֵּא וּמֹחָם מָלֵא טִנּוּף וּמוֹתֵרוֹת וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וּמוֹהֲרַנ״תְ ז״ל מֵבִיא בִּלְקוּטֵי־הֲלָכוֹת (רֹאשׁ חֹדֶשׁ, הֲלָכָה ז׳, אוֹת ט׳) עַל־פִּי מַאֲמָרָם ז״ל: שְׁלֹשָׁה סְפָרִים נִפְתָּחִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה: צַדִּיקִים לְאַלְתַּר לְחַיִּים, וּרְשָׁעִים לְאַלְתַּר לְמִיתָה וְכוּ׳. וּמְפֹרָשׁ: צַדִּיקִים — אֵלּוּ הַכּוֹתְבִים סְפָרִים קְדוֹשִׁים, וְעוֹסְקִים לְהַרְבּוֹת סְפָרִים בָּעוֹלָם וְכוּ׳. רְשָׁעִים — הֵם הַמַּלְעִיגִים עַל רִבּוּי סְפָרִים וּמִתְלוֹצְצִים מֵהֶם וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; וְעַל־כֵּן מַה יֵּשׁ לִי לְהוֹסִיף עַל דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים?!

וְהַיּוֹם בְּשַׁבַּת־קֹדֶשׁ בְּסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית לָמַדְנוּ אֶת הַתּוֹרָה ״חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן״, וְהָיוּ, תְּהִלָּה לָאֵל, דִּבּוּרִים נִפְלָאִים, וּבַבֹּקֶר לָמַדְנוּ בְּסִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת (מַעֲשֶׂה ה׳) מֵאֲבָנִים טוֹבוֹת, וְשַׁיָּךְ לְכָל הַנַּ״ל. כְּשֶׁתֵּרֵד

הַצָּרַעַת — אֵלּוּ הָרְשָׁעִים הַמַּלְעִיגִים עַל הַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים, אָז יִתְגַּלֶּה הָאֲבָנִים טוֹבוֹת וְהַסְּגֻלּוֹת שֶׁבָּהֶן, וְיוֹתֵר מִזֶּה אֵין לִי עַכְשָׁו מַה לְּהַאֲרִיךְ לְךָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תעב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר רְאֵה ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, דּוֹלֶה וּמַשְׁקֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזָּרַח לְנֶצַח נְצָחִים.

מְאֹד אֲנִי מִתְפַּלֵּא עָלֶיךָ, שֶׁלֹּא עָמַדְתָּ בְּדִבּוּרְךָ שֶׁהִבְטַחְתָּ לִי לִשְׁלֹחַ לִי אֶת הַקְּבָצִים. אֲקַוֶּה שֶׁתִּרְאֶה לְתַקֵּן.

הָיָה רָאוּי לָכֶם לִלְמֹד עַכְשָׁו בִּימֵי אֱלוּל אוֹ בִּימֵי תִּשְׁרֵי הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ לְטוֹבָה אֶת הַתּוֹרָה: ״חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן״ (בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא), וּלְהִתְבּוֹנֵן בָּהּ וּלְחַדֵּשׁ בָּהּ — כָּל אֶחָד כְּפִי חֶלְקוֹ. וּבִפְרָטִיּוּת הַכּוֹתֵב הָרָאשִׁי שֶׁלְּךָ ... הָיָה רָאוּי לוֹ לְעַיֵּן הֵיטֵב בְּ״בְּאוּר הַלִּקּוּטִים״ עַל תּוֹרָה זוֹ, וּבִפְרָטִיּוּת מַה שֶּׁכּוֹתֵב ר׳ אַבְרָהָם זַ״ל בָּאוֹת ט״ו, ״שֶׁאִם זוֹכִין לְהִכָּלֵל וּלְהַאֲמִין בְּהַצַּדִּיק, יֵשׁ לָהֶם לְהִכָּלֵל וּלְהַאֲמִין גַּם זֶה בָּזֶה״, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן יְעַיֵּן בָּאוֹת י׳: ״וְלֹא יַאֲמִין בְּדִבְרֵי הַחֲכָמִים הַנִּמְצָאִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר (וְרִבּוּי סִפְרֵיהֶם שֶׁמְּחַדְּשִׁים וּמוֹצִיאִים בְּדִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים), אֵין לָנוּ טוֹעֶה וְתוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת יוֹתֵר מֵאִתּוֹ״ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם אֵיךְ שֶׁמַּאֲרִיךְ בִּגְדֶל הַהֶכְרֵחַ לִסְפָרִים חֲדָשִׁים בְּכָל דּוֹר, וְהַלּוֹעֵג עֲלֵיהֶם הוּא מֵהַסְּרָחוֹן וְהַמּוֹתֵרוֹת שֶׁבְּמֹחוֹ, כְּמוֹ דּוֹאֵג שֶׁדָּן שֶׁאֵין דָּוִד רָאוּי לָבֹא בְּקָהָל ה׳ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְאִם תַּעֲשֶׂה הַקֹּבֶץ שֶׁלְּךָ בְּמָה לְעוֹרֵר מְדָנִים, צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, אָחִי! כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַאֲרִיךְ אַפּוֹ, וּלְבַסּוֹף גָּבֵי דִּילֵיהּ. וּצְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד מִגַּחֲלָתָן וְכוּ׳, וְהַכְּוִיָּה יְכוֹלָה לִגַּע גַּם בִּנְפָשׁוֹת וְכוּ׳, וּמִי רוֹצֶה דָּבָר כָּזֶה?! וּלְחַכִּימָא בִּרְמִיָּא.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ, וּמְצַפֶּה לִשְׁמֹעַ מִמְּךָ...

ג׳ תעג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר רְאֵה ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, גֶּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוּ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֶצַח נְצָחִים.

הִנֵּה בָּאתִי לְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ וְכֵן לְהַזְהִירְךָ בְּאַזְהָרָה חֲמוּרָה, שֶׁאַל תַּכְנִיס שׁוּם מוֹדָעוֹת וּפִרְסוּמִים בָּעִתּוֹנִים, וּבִפְרָט עַכְשָׁו, שֶׁנִּכְנָסָה בְּדַעְתְּךָ שְׁטוּת חֲדָשָׁה וְכוּ׳. אֲבַקֵּשׁ אוֹתְךָ מְאֹד מְאֹד, כַּלֵּךְ מִדַּרְכְּךָ זוֹ, לֹא מִפְּנֵי שֶׁאֲנִי מְפַחֵד מֵאֵיזֶה מִתְנַגֵּד לֵץ וְכוּ׳, אֶלָּא שֶׁזֶּה לֹא חָסֵר לָנוּ כְּלָל. תְּהִלָּה לָאֵל, אָנוּ יוֹדְעִים בִּידִיעָה מֻחְלֶטֶת, שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל מִמֶּנּוּ, וְאִם הוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לְפַרְסְמֵנוּ — יְפַרְסֵם, וְאִם לֹא יִהְיֶה בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, לֹא יוֹעִילוּ שׁוּם פִּרְסוּמִים וְכוּ׳, וְהַכֹּל דִּמְיוֹן. הָאָדָם אֵינוֹ חַי לְעוֹלָם, וּבְכָל יוֹם מוּכָנִים לַעֲזֹב אֶת זֶה הָעוֹלָם וְכוּ׳, וְעַל־כֵּן מַה וָּלָמָּה לְבַזְבֵּז אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר וְהַמָּעוֹת לִשְׁטֻיּוֹת כָּאֵלּוּ? יוֹתֵר טוֹב לְךָ לִשְׁלֹחַ סְפָרִים לְאַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַסְּפָרַדִּים, עֲנִיִּים מְרוּדִים, וְעוֹבֵר עֲלֵיהֶם בְּחַיֵּיהֶם מַה שֶּׁעוֹבֵר וְכוּ׳, צָרוֹת וַעֲנִיּוּת וְדַחֲקוֹת וְכוּ׳, עַד שֶׁיֵּשׁ עֲנִיִּים מְרוּדִים כָּאֵלּוּ, שֶׁיֶּחְסַר לָהֶם לֶחֶם לֶאֱכֹל וְכוּ׳, פְּשׁוּטוֹ כְּמַשְׁמָעוֹ, וּבִפְרָטִיּוּת עַכְשָׁו, אֲשֶׁר נִתְקַיְּמָה נְבוּאַת חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה מט.): 'וְהַיְקָר יַאֲמִיר', וְהֵם שְׁבוּרִים וּמְדֻכָּאִים, וּבִפְרָטִיּוּת מִצַּד הָרוּחָנִיּוּת, שֶׁגָּזְלוּ מֵהֶם לְגַמְרֵי וְכוּ׳, וְעַל־כֵּן אִם תַּעֲשֶׂה עַכְשָׁו כָּל מִינֵי מַאֲמַצִּים לִשְׁלֹחַ לָהֶם סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וּבִפְרָטִיּוּת לְכָל בֵּית־כְּנֶסֶת סְפָרַדִּי, אֲזַי תִּחַיֶּה נְפָשׁוֹת וְתַצִּילֶם מֵרֶדֶת שַׁחַת. עַל־כֵּן עֲזֹב אֶת כָּל עִנְיְנֵי הַפִּרְסוּמִים, וַעֲלֵה וְהַצְלַח לְהָפִיץ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְאִם תְּצֵיתֶ בָּזֶה, תִּרְאֶה הַצְלָחָה מְרֻבָּה, וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם, תַּעֲמֹד בְּמִרְדְּךָ — תֵּעָנֵשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּעֹנֶשׁ גָּדוֹל הַמַּגִּיעַ בַּעֲבוּר חִלּוּל הַשֵּׁם. כִּי אֵין לָנוּ שׁוּם עֵסֶק עִם מִינִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים, וְאָסוּר לָנוּ לִתֵּן לָהֶם שׁוּם כֹּחַ וַאֲחִיזָה, וּבָזֶה שֶׁאַתָּה מְפַרְסֵם בְּעִתּוֹנֵיהֶם, אַתָּה נוֹתֵן לָהֶם כֹּחַ וַאֲחִיזָה וְכוּ׳, וְכֵן אֵין אָנוּ צְרִיכִים, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, הַסְכָּמָה מֵהֶם. אוֹי לוֹ לָאָדָם שֶׁחוֹשֵׁב

לַעֲלוֹת לִגְדֻלָּה, עַל־יְדֵי שֶׁיַּחֲנֹף אֶת הָרְשָׁעִים. וּכְמוֹ־כֵן מִי צָרִיךְ מִכְתָּבִים שֶׁל ... וְכוּ׳, הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת־רוּחַ, מִי צָרִיךְ לִתֵּן לָהֶם אֵיזֶה כֹּחַ?! כָּל עִנְיַן חֲסִידוּת בְּרֶסֶלֶב הוּא גִּלּוּי שֶׁיְּגַלֶּה מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, לֵידַע כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְכָל כֹּחֲנוּ הוּא רַק בַּפֶּה, וְאֵין שׁוּם מְצִיאוּת שֶׁל ״כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה״, וְעַל־כֵּן מָשִׁיחַ יְגַלֶּה אֶת כָּל עִנְיַן הַתְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת — לִהְיוֹת רָגִיל לְדַבֵּר תָּמִיד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבּוֹ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, וּלְבַקֵּשׁ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁצְּרִיכִים, כִּי חַרְבּוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הִיא תְּפִלָּה (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳), וּבָזֶה יִכְבֹּשׁ אֶת הָעוֹלָם. וּמוּבָא בְּמִגְלַת סְתָרִים, שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל: ״מָשִׁיחַ וֶועט אָפּ נֶעמֶען דִי וֶועלְט אָן אַיין שָׁאס פּוֹלוֹוֶועט״[ט]; כִּי כָּל עִנְיָנוֹ הוּא תְּפִלָּה. וְעַל־כֵּן הָיוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ רְגִילִים לוֹמַר לְאֶחָד שֶׁעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת אוֹ אֲפִלּוּ דִּבֵּר בְּקוֹל גָּדוֹל, וְצָעַק עַל חֲבֵרוֹ, בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: דוּ שִׁיסְט שׁוֹין פּוֹלוֹוֶועט[י]; כְּאוֹמֵר, הֲלֹא זֶה אֵינוֹ דִּבֵּר רַבֵּנוּ זַ״ל כְּלָל.

תַּאֲמִין לִי, כִּי יָבוֹא הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה וְהָרֶגַע, שֶׁתִּתְפָּרְסֵם דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל בָּעוֹלָם, וְכֻלָּם יָרוּצוּ וְכוּ׳, וּלְעֵת עַתָּה עָלֵינוּ לִמְסֹר נַפְשֵׁנוּ וְלַעֲזֹר לַהֲפָצַת מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה חוּצָה, וּלְבָרֵחַ מֵרְשָׁעִים וְלֵצִים כְּמוֹ שֶׁבּוֹרְחִים מֵאֵשׁ שׁוֹרֵף, וּלְהָפִיץ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּכָל מִינֵי אֻמָּנִים, וּבִפְרָטִיּוּת בֵּין עֲדוֹת הַמִּזְרָח, אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַתֵּימָנִים וְהַסְּפָרַדִּים, שֶׁהֵם אֲנָשִׁים תְּמִימִים מְאֹד מְאֹד, וְהָאֱמוּנָה מוֹרֶשֶׁת אָבוֹת לָהֶם מִדּוֹר דּוֹר. וּבְאֵלּוּ הַשָּׁנִים נִתְפַּשְּׁטָה עֲלֵיהֶם הַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּכָל מִינֵי לְבוּשִׁים וְכוּ׳, לְעָקְרָם מִשָּׁרְשָׁם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהֵם סוֹבְלִים מְאֹד מְאֹד. וּבִפְרָטִיּוּת בְּנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁלָּהֶם, אֲשֶׁר קִבְּלוּ אֶת הַחִנּוּךְ הַחִילוֹנִי הַטָּמֵא, וַאֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה רֹב רֻבָּם הוֹלְכִים בִּדְרָכִים עֲקַלְקַלּוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאָחוּז הַכִּי גָּדוֹל הַמְסֻבָּכִים בְּמַעֲשֵׂי פְּשַׁע וְכוּ׳, הֵם מִבֵּינֵיהֶם. וְעַל־כֵּן עָלֵינוּ לַעֲזֹר לָהֶם עַכְשָׁו וּלְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם לָהֶם דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁיִּתֵּן יָד וְכָתֵף לַעֲזֹר לָנוּ,

---

ט) מָשִׁיחַ יִכְבֹּשׁ אֶת הָעוֹלָם בְּלִי יְרִיָּה אַחַת.

י) אַתָּה יוֹרֶה כְּבָר חִצִּים.

וְאָז יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ בִּבְיאַת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

הֵכִפַּל הַדָּבָר, נָא לְקַיֵּם אֶת כָּל הַנֶּאֱמַר כָּאן.

ג׳ תעד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לַסֵּדֶר רְאֵה ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, גֵּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

וְהִנֵּה אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ, הַאִם מֻתָּר לִישֵׁן יְחִידִי בַּבַּיִת? הִנֵּה בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ לֹא הֵבִיאוּ אֶת הַהֲלָכָה הַזֹּאת רַק בָּאַחֲרוֹנִים, אֲבָל חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בִּגְמָרָא וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הִקְפִּידוּ עַל זֶה מְאֹד, עַיֵּן בִּגְמָרָא (שַׁבָּת קנא): אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, אָסוּר לִישֵׁן בְּבַיִת יְחִידִי, וְכָל הַיָּשֵׁן בְּבַיִת יְחִידִי, אַחֲזָתוּ לִילִית, עַיֵּן שָׁם. וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית יט): בְּכָל אֲתַר דְּאַשְׁכְּחָן בְּנֵי נָשָׁא נַיְימִין יְחִידָאִין בְּבֵיתָא, שָׁכַן עֲלַייהוּ רוּחִין, וְאָחִיד לוֹן וּמִתְדַּבְּקִין בְּהוּ וְנָטְלֵי מִנַּייהוּ תְּאוּבְתָּא וְאוֹלִידָן מִנַּייהוּ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; וּבְבַיִת יְחִידִי נִקְרָא בְּדִירָה יְחִידִי, הַיְנוּ שֶׁאֵין עוֹד אֶחָד יָשֵׁן בַּדִּירָה הַהִיא, וְלֹא בְּחֶדֶר לְבַדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ רוֹצִים לוֹמַר, כִּי בְּחֶדֶר לְבַד מֻתָּר לִישֵׁן, וְהַרְבֵּה צַדִּיקִים יָשְׁנוּ לְבַד, אַךְ כַּוָּנַת הַגְּמָרָא וְהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הִיא בְּדִירָה יְחִידִי וְזֶה בָּרוּר.

וְהִנֵּה יָדוּעַ לָנוּ, כִּי מוֹהַרְנַ״תְּ זַ״ל בָּנָה לְעַצְמוֹ חֶדֶר עַל עֲלִיַּת בֵּיתוֹ, שֶׁהָיָה בְּקוֹמַת דִּירָתוֹ, וְהָיָה נִזְהָר לֹא לִישֵׁן יְחִידִי, וְהָיָה רָגִיל לָקַחַת אִצְלוֹ אֶת נַחְמָן בֶּן ר׳ עוֹזֵר זַ״ל, שֶׁהָיָה בָּחוּר צָעִיר, וְנִתְגַּדֵּל אֶצְלוֹ, וְהָיָה הוּא יָשֵׁן עִמּוֹ. וְכַמָּה פְּעָמִים הִתְפָּאֵר בְּעַצְמוֹ, שֶׁעַכְשָׁו יִרְאֶה אֶת עֲבוֹדַת מוֹהַרְנַ״תְּ זַ״ל בַּחֲצוֹת לַיְלָה. וְסִפֵּר, שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים בְּעֵת שֶׁנִּתְעוֹרֵר מוֹהַרְנַ״תְּ זַ״ל לַחֲצוֹת, הָיָה הוּא עֲדַיִן עֵר, וְעָשָׂה עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָשֵׁן, וְהָיָה מוֹהַרְנַ״תְּ זַ״ל נִגַּשׁ אֵלָיו וּשְׁאָלוֹ: פַּארְוָואס

שְׁלָאפְסְטוּ נָאךְ נִישְׁט?[כ] וְתֵכֶף־וּמִיָּד נָפְלָה עָלָיו שֵׁנָה וְהָיָה יָשֵׁן עַד הַבֹּקֶר. עַל־כָּל־פָּנִים רוֹאִים מִזֶּה, שֶׁמּוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל הָיָה נִזְהָר בָּזֶה, וְאוּלַי מִפְּנֵי שֶׁזֶּה הָיָה עֲלִיָּה, וְהָיָה כְּמוֹ דִּירָה אַחֶרֶת?! אוֹ אוּלַי חָשַׁשׁ וְהָיָה נִזְהָר בָּזֶה. וְהָעוֹלָם סוֹמְכִים, כְּשֶׁאֵין לָהֶם בְּרֵרָה, שֶׁיִּהְיֶה דָּלוּק אֵיזֶה אוֹר, וְגַם מַנִּיחִים אֵיזֶה סֵפֶר עַל יַד מִטָּתוֹ. וְרָאִיתִי כַּמָּה פְּעָמִים אֵצֶל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, כְּשֶׁלֹּא הָיְתָה לָהֶם בְּרֵרָה — יָשְׁנוּ לְבַד, וְשָׂמוּ ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן״ עַל יַד מִטָּתָם. עַל־כָּל־פָּנִים אֵיךְ שֶׁהוּא אַל תְּבַלְבֵּל עַצְמְךָ בָּזֶה, וְאַל תִּפְחַד פְּחָדִים שֶׁל הֶבֶל. וְרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת דֶּרֶךְ, חֵלֶק ב׳, סִימָן ה׳): בְּלַיְלָה שֶׁיֵּשׁ לְךָ פַּחַד בְּשִׁעַת שֵׁנָה, אַל תֵּלֵךְ בַּדֶּרֶךְ בַּיּוֹם, עַיֵּן שָׁם. עַל־כֵּן כַּלֵּךְ מִפְּחָדִים, וְתִרְאֶה לִלְמֹד בַּלַּיְלָה כַּמָּה דַּפִּים גְּמָרָא, כִּי תַּלְמוּ״ד גִּימַטְרִיָּה שְׁמָהּ מְכֻוָּן מַמָּשׁ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ריד), וְיֵשׁ בְּכֹחַ לִמּוּד הַגְּמָרָא לְהַכְנִיעָהּ. וְסִפֵּר לִי אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁהָיָה רָגִיל לִרְאוֹת אֵצֶל הָרַב הֶחָסִיד ר׳ שְׁמוּאֵל הוֹרְבִיץ זַ״ל, שֶׁהָיְתָה דַּרְכּוֹ לוֹמַר הֲמוֹן דַּפִּים גְּמָרָא בְּכָל לַיְלָה, וְאַחַר־כָּךְ הָלַךְ לִישֹׁן.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תעה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר רְאֵה ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לָנֶצַח.

אֶת מִכְתָּבְךָ עִם הַמָּעוֹת לְהַדְפָּסָה — לָנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וּכְדָאִית הַצְּדָקָה הַזּוֹ שֶׁהִיא זְכוּת הָרַבִּים לְדוֹרוֹת, שֶׁתָּגֵן בַּעַדְךָ תָּמִיד.

אוֹדוֹת שֶׁכָּתַבְתָּ וְכוּ׳, עָלֶיךָ לִזְכֹּר, אֲשֶׁר אֵין עוֹד דָּבָר יָפֶה בַּחַיִּים כְּמִדַּת הַסַּבְלָנוּת, לִסְבֹּל אֶת כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו, אֲשֶׁר לְפִי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קנה) תְּלוּיָה בֶּאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ; כִּי

כ) מַדּוּעַ אֵינְךָ יָשֵׁן עֲדַיִן?

הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, שֶׁמַּאֲמִין, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, הוּא אַף פַּעַם לֹא יִכָּנֵס בְּכַעַס, אֶלָּא יָבוֹא תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וַיַּכְנִיעַ עַצְמוֹ כְּתוֹלַעַת, וִיבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִבַּעַל הָרַחֲמִים, שֶׁיָּחוּס וִירַחֵם עָלָיו. וְעַל־כֵּן לֹא בְּחִנָּם שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נְדָרִים כב:): כָּל הַכּוֹעֵס אַפִּלּוּ שְׁכִינָה אֵינָהּ חַשּׁוּבָה בְּעֵינָיו. כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, אֲשֶׁר שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְצֵאת אִתָּנוּ, הוּא אַף פַּעַם לֹא יִהְיֶה בְּכַעַס. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קִדּוּשִׁין מא.): רַגְזָן לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ אֶלָּא רַגְזָנוּתָא; וְעַל־כֵּן מַה תִּפְעַל כְּבָר עִם הַכַּעַס שֶׁלְּךָ?! הַאִם לֹא יוֹתֵר טוֹב שֶׁאָדָם בָּא בְּלֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְשׁוֹטֵחַ כַּפָּיו אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְבַקֵּשׁ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, דָּבָר גָּדוֹל אוֹ דָּבָר קָטָן, כִּי הָעִקָּר בְּסַבְלָנוּת הוּא רַק תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁלִּמֵּד אוֹתָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר אֵין מִדָּה טוֹבָה הֵימֶנָּה, אַשְׁרֵי מִי שֶׁחָזַק בַּעֲבוֹדָה הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ — לְדַבֵּר הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז יִזְכֶּה לִבְנוֹת אֶצְלוֹ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְיִהְיֶה סָבְלָן גָּדוֹל עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְיִזְכֶּה לִחְיוֹת חַיִּים עֲרֵבִים וּמְתֻקִּים, חַיִּים דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס דִּבּוּרִים אֵלּוּ בְּתוֹךְ לִבּוֹ, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תעו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר רְאֵה ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח.

מִכְתָּבְךָ הַמָּלֵא מְרִירוּת — לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וַהֲלֹא כָּל סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּיָדֶיךָ, הַפּוֹךְ בָּהֶם דְּכֹלָּא בָּהֶם — הִתְחַזְּקוּת רַבָּה וְעֵצוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! הֲלֹא רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן

כד): מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וּלְהִתְגַּבֵּר לְהַרְחִיק הָעַצְבוּת וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה בְּכָל כֹּחוֹ, וְכָל הַמַּחֲלוֹת וְהֶחָלָאִים שֶׁבָּאִים לָאָדָם, זֶה בָּא מֵחֶסְרוֹן הַשִּׂמְחָה; כִּי בְּדֶרֶךְ כְּלָל כְּשֶׁאָדָם תָּמִיד שָׂמֵחַ, אָז לֹא נִדְבָּקֶת בּוֹ שׁוּם מַחֲלָה, כִּי כָּל הַמַּחֲלוֹת בָּאוֹת רַק מֵחֲמַת שֶׁאָדָם נִכְנָס בְּתוֹךְ עַצְמוֹ וְהוּא בִּמְרִירוּת גְּדוֹלָה, וְזֶה מַה שֶּׁהוֹרַס לוֹ אֶת הַחַיִּים. וּבֶאֱמֶת כָּל הַיַּהֲדוּת תְּלוּיָה בְּמִדַּת הַשִּׂמְחָה, כִּי כְּשֶׁאָדָם שָׂמֵחַ, אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אות שִׂמְחָה, סִימָן א׳): כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה בְּשִׂמְחָה, סִימָן שֶׁלִּבּוֹ שָׁלֵם לֵאלֹקָיו; כִּי עוֹשֶׂה אֶת הַמִּצְוָה בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. אֲבָל יָדוּעַ, שֶׁעַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹבְרִים מִקְרִים רָעִים וּפְגָעֵי הַזְּמַן, צָרוֹת וְיִסּוּרִים, וְקָשֶׁה לוֹ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא שָׂמֵחַ, וְזֶה יָבִיא אוֹתוֹ אַחַר־כָּךְ לְשִׂמְחָה אֲמִתִּית. כִּי לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה זוֹ הַמַּדְרֵגָה הַכִּי עֶלְיוֹנָה, וְלָכֵן רָאוּי לָאָדָם לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה עַל־יְדֵי פְּעֻלּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, וּלְבַסּוֹף בֶּאֱמֶת יַגִּיעַ לְשִׂמְחָה שֶׁתְּמַלֵּא אֶת תּוֹךְ תּוֹכוֹ וְכָל כֻּלּוֹ. וּכְגוֹן, כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה רְקוּד בְּאֵיזוֹ שִׂמְחָה, חֲתֻנָּה וְכַדּוֹמֶה, שֶׁרוֹקְדִים בְּמָחוֹל, תָּמִיד נִמְצָאִים כַּמָּה אֲנָשִׁים הַיּוֹשְׁבִים בַּצַּד, וְאֵינָם מִצְטָרְפִים לַמָּחוֹל, וּמִמַּה זֶּה נוֹבֵעַ? כִּי עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם מַשְׁבְּרִים וְגַלִּים, וְאֵין לָהֶם מַצַּב־רוּחַ לִרְקֹד, הֵם בְּצָרָה גְּדוֹלָה, חַיָּבִים חוֹבוֹת, יֵשׁ לָהֶם חוֹלֶה בַּבַּיִת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אוֹ שֶׁאִבְּדוּ בֵּן אוֹ בַּת, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר, וְשׁוֹאֲלִים: ״אֵיךְ אָנוּ יְכוֹלִים לִרְקֹד?!״ בְּכֵן, יוֹשְׁבִים מֵהַצַּד. אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר עַל זֶה אוֹמֵר הַנָּבִיא (יְשַׁעְיָה לה, י): ״שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה״; הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִים לְתָפְסָם וּלְהַכְנִיסָם בְּהֶכְרֵחַ לָעִגּוּל; כִּי אִלּוּ שְׁנֵי עִנְיָנִים, הֲגַם שֶׁיֵּשׁ לְךָ צָרוֹת, אֲבָל עַתָּה בֹּא וְתִשְׂמַח, וְתִשְׂכַּח כַּמָּה דַּקּוֹת מִצָּרוֹתֶיךָ, לָמָּה לִשְׁקֹעַ בָּהֶן כָּל הַזְּמַן?! עָלֶיךָ לִתְפֹּס אֶת הַשִּׂמְחָה וּלְהוֹצִיאָהּ מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וּמִמֵּילָא יָנוּסוּ כָּל הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה. וְכֵן הוּא בְּגוּפוֹ שֶׁל אָדָם, אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כג), שֶׁהַרְבֵּה פְּעָמִים רֹב חֶלְקֵי גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם שְׂמֵחִים, אֲבָל בְּכַמָּה אֵיבָרִים אֵינָנוּ שָׂמֵחַ, הַיְנוּ שֶׁשּׁוֹמֵעַ בְּאָזְנָיו מוּסָר, רוֹקֵד בְּרַגְלָיו, פִּיו מְפַזֵּם, מוֹחֵא כַּפָּיו מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, אֲבָל בְּלִבּוֹ הוּא מְמֹרְמָר, מֻחָמַת שֶׁעוֹבֶרֶת עָלָיו צָרָה מִבַּיִת וּמִבַּחוּץ. אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁצָּרִיךְ לִתְפֹּס אֶת כָּל גּוּפוֹ וּלְהַכְנִיסוֹ לְתוֹךְ

הַשִּׂמְחָה. וְלָכֵן דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא שָׂמֵחַ, וְאַחַר־כָּךְ יָבוֹא בֶּאֱמֶת לְשִׂמְחָה.

וּכְדֶגְמַת אָדָם נָחוּת מַעֲמָד הָרוֹצֶה לְהִכָּנֵס בַּעֲסָקִים עִם אֲנָשִׁים מְכֻבָּדִים, רָמֵי מַעֲלָה, אוֹ שֶׁרוֹצֶה לְהִשְׁתַּדֵּךְ עִם אֵיזֶה גְּבִיר וְכוּ׳, אִם יָבוֹא וְיַרְאֶה אֶת עַצְמוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא בְּעָנְיוֹ וְכוּ׳, תֵּכֶף־וּמִיָּד יֹאמַר הֶעָשִׁיר, שֶׁאֵין זֶה בִּשְׁבִילוֹ, אוֹ כְּשֶׁיִּפָּגֵשׁ עִם אַנְשֵׁי עֲסָקִים, וְיִרְאוּ אֶת הוֹפָעָתוֹ הַמְרֻשֶּׁלֶת, לָבוּשׁ בִּבְלוּיֵי סְחָבוֹת, יֹאמְרוּ בְּלִבָּם, הֲגַם שֶׁהוּא אִישׁ טוֹב, אֲבָל לֹא לְעִנְיָן עֵסֶק. בְּכֵן, מַה יַּעֲשֶׂה? יִלְוֶה בְּגָדִים נָאִים וְיִלְבָּשֵׁם, וְאָז יַחְשְׁבוּהוּ לֶעָשִׁיר, וְיַחְפְּצוּ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ מַשָּׂא מַתָּן וְכוּ׳ וְיַרְוִיחַ. אִם בְּגַשְׁמִיּוּת עוֹשֶׂה כֵּן, שֶׁעוֹשֶׂה עַצְמוֹ כְּרַם מַעֲלָה, וּלְבַסּוֹף מַצְלִיחַ, לָמָּה לֹא יַעֲשֶׂה כָּךְ בְּרוּחָנִיּוּת — שֶׁיַּעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא שָׂמֵחַ, עַד שֶׁבֶּאֱמֶת יַגִּיעַ לְשִׂמְחָה וְיַצְלִיחַ בְּכָל אֲשֶׁר יִפְנֶה, וְיִדְבַּק עַצְמוֹ בַּבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא רַק אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי־הַיָּמִים־א טז, כז): ״עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ״, כִּי שִׂמְחָה וֶאֱמוּנָה קְשׁוּרוֹת זוֹ בָּזוֹ; כִּי הַמַּאֲמִין הָאֱמִתִּי, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, הוּא תָּמִיד שָׂמֵחַ. וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה עַצְמוֹ שָׂמֵחַ, כְּבָר נִדְבָּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁנִּדְבָּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָז יִהְיֶה לוֹ עוֹד יוֹתֵר וְעוֹד יוֹתֵר שִׂמְחָה, וְאָז יֵצֵא מֵהַצָּרָה שֶׁלּוֹ, אַשְׁרָיו וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ!

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תעז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסִדֶּר רְאֵה ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי עִם הַמָּעוֹת לְפִדְיוֹן, יַעֲזֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּמְתְּקוּ מִמְּךָ כָּל הַדִּינִים עַל־יְדֵי פֶּלֶא עֶלְיוֹן.

אוֹדוֹת שֶׁשָּׁאַלְתָּ בְּעִנְיַן הַשֵּׁם וְכוּ׳; בְּדֶרֶךְ כְּלָל אִם אָדָם נִסְתַּלֵּק בְּגִיל צָעִיר — מוֹסִיפִים שֵׁם עַל שְׁמוֹ. אֲבָל אִם קָרְאוּ כְּבָר אֶת הַנֵּכֶד עַל שֵׁם אָדָם שֶׁנִּפְטַר בְּצְעִירוּתוֹ וְלֹא הוֹסִיפוּ עוֹד שֵׁם, יַחְשְׁבוּ שֶׁנִּקְרָא הַיֶּלֶד עַל שֵׁם נָבִיא שֶׁשְּׁמוֹ כָּךְ, וְאֵין צְרִיכִים לְהוֹסִיף אוֹ לְשַׁנּוֹת אֶת הַשֵּׁם, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַעֲזֹר לוֹ, שֶׁתִּהְיֶה לוֹ אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים עִם הַשֵּׁם הַזֶּה.

אֲבָל דָּבָר זֶה עָלֶיךָ לַחֲקֹק הֵיטֵב בְּדַעְתְּךָ, אֲשֶׁר עִם שֵׁמוֹת לֹא מְשַׂחֲקִים, כִּי זֶהוּ דָּבָר גּוֹרָלִי מְאֹד, וְהַשֵּׁמוֹת קוֹבְעִים מְאֹד. וּמָה אָנוּ רוֹאִים הַיּוֹם? שֶׁהָעֵרֶב־רַב הִכְנִיסוּ שֵׁמוֹת בְּדוּיִים, כְּגוֹן: טַל, שַׁחַר וְכוּ׳, שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם בָּסִיס, וְהַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ מַמְשִׁיכִים צָרוֹת לַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּקְרָאִים כָּךְ. וְלָכֵן אוֹדוֹת שֶׁשָּׁאַלְתָּ עוֹד בְּעִנְיַן שֶׁנָּתַתָּ כְּבָר שֵׁם בָּדוּי וְכוּ׳, הָיִיתִי מְיַעֵץ לְהוֹסִיף שֵׁם, כִּי זֶהוּ שֵׁם שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹר, וְגוֹרֵם אַחַר־כָּךְ צָרוֹת, כִּי כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁהִכְנִיסוּ הָעֵרֶב־רַב, זֶה כְּדֵי לַעֲקֹר אֶת זֵכֶר אֲבוֹתֵינוּ וְאִמּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁלֹּא יִקְרְאוּ עַל שְׁמָם, כְּגוֹן: אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שָׂרָה, רִבְקָה, רָחֵל וְלֵאָה, וְכֵן אַחֲרֵי נְבִיאִים וּנְבִיאוֹת וּשְׁאָר צַדִּיקֵי וְצִדְקָנִיּוֹת הַדּוֹר, אֲשֶׁר זֶה מַה שֶּׁמּוֹעִיל לַתִּינוֹק וְלַתִּינֹקֶת. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁנּוֹתֵן לִבְנוֹ אוֹ לְבִתּוֹ שֵׁם מֵהַתַּנַ״ךְ, שֵׁם שֶׁל נְבִיאִים וְצַדִּיקִים, אֲשֶׁר שֵׁם זֶה יוֹסִיף לְהַצָּלַחַת הַבֵּן אוֹ הַבַּת. וְעַל־כֵּן בַּנּוּדוֹן דָּנָן, הֱיוֹת שֶׁכְּבָר נָתַתָּ שֵׁם בָּדוּי, שֶׁאֵין לוֹ יְסוֹד כְּלָל, כְּדַאי לְהוֹסִיף שֵׁם מֵהַתַּנַ״ךְ שֶׁל אֵיזֶה צַדִּיק, כְּדֵי שֶׁהַיֶּלֶד לֹא יִסְבֹּל כָּל יְמֵי חַיָּיו שׁוּם סֵבֶל בְּעֶטְיוֹ שֶׁל הַשֵּׁם.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תעח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר רְאֵה ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוּ יָאִיר וְיִזְרַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת מַה שֶּׁשָּׁאַלְתָּ וְכוּ׳, זֶה מְאֹד מְצוּי בָּעִתִּים הַלָּלוּ, לְצַעֲרֵנוּ הָרַב. אַךְ זֹאת עָלֶיךָ לָדַעַת, יְדִידִי הַיָּקָר! אֲשֶׁר קֹדֶם כֹּל, עִקַּר חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב זֶה לְהַכְנִיס בָּאָדָם חֵשֶׁק לִלְמֹד וּלְטַיֵּל בְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְזֶה הָיָה רְצוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל, כַּמּוּבָא בִּשְׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת (שִׂיחוֹת־הַר״ן, סִימָן עו), שֶׁאָדָם יַרְגִּיל עַצְמוֹ לִלְמֹד אֶת כָּל הַתַּנַ״ךְ, אֶת כָּל הַשִּׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, אֶת כָּל בַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא, רַמְבַּ״ם, טוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, זֹהַר וְתִקּוּנִים, וְכָל סִפְרֵי הַמִּדְרָשִׁים כֻּלָּם. וְרַבֵּנוּ זַ״ל מְגַלֶּה לָנוּ דֶּרֶךְ קַלָּה וּנְעִימָה מְאֹד, אֵיךְ יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לְזֶה. וְאֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל הָיָה עִקַּר — גְּמָרָא וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ. וְיֵשׁ מִכְתָּב מֻדְפָּס בְּתְחִלַּת סֵפֶר ״עָלִים לִתְרוּפָה״, מִכְתְּבֵי מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל, שֶׁשָּׁם כּוֹתֵב רַבֵּנוּ זַ״ל לְחוֹתְנוֹ ר׳ יוֹסֵף: בְּקַשְׁתִּי מֵאַהוּבִי חוֹתְנִי, נָא לְהוֹדִיעֵנִי כַּמָּה דַּפִּים גְּמָרָא אַתָּה לוֹמֵד, וְכַמָּה דַּפִּים פּוֹסֵק אַתָּה לוֹמֵד, שֶׁלֹּא תַּעֲשֶׂה מֵהָעִקָּר טָפֵל; כִּי אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל הָעִקָּר — גְּמָרָא וּפוֹסְקִים.

אֲבָל כְּדֵי לְהַגִּיעַ לִתְשׁוּקָה וּלְחֵשֶׁק לִלְמֹד תּוֹרָה, וּבִפְרָט אָדָם שֶׁנִּכְשָׁל בַּעֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת, וּבִפְרָטִי פְּרָטִיּוּת כְּפִי שֶׁמָּצוּי הַיּוֹם, שֶׁאָדָם קֹדֶם שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה עָבַר עַל כָּל עֲרָיוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְחִלּוּל שַׁבָּת, וַאֲכִילַת טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת, אֲזַי כְּשֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה הַהֶכְרֵחַ לוֹ לִלְמֹד סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, כְּדֵי שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל יְחַזֵּק וְיעוֹדֵד וְיַשְׂמֵחַ אוֹתוֹ, וְאָז יוּכַל לִלְמֹד הַרְבֵּה גְּמָרָא וְהַרְבֵּה שֻׁלְחָן עָרוּךְ.

וְלָכֵן, יְדִידִי הַיָּקָר! כְּבוֹדוֹ בִּמְקוֹמוֹ מֻנָּח, וּמִי שֶׁמִּקָּרֵב אֶל רַב, צָרִיךְ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ, אֲבָל מְאֹד יִתָּכֵן שֶׁבְּעִנְיַן חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב אוֹתוֹ רַב אֵינוֹ בָּקִי מַה ה״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״ מְלַמֵּד אֶת הָאָדָם, וּמַהִי חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב בִּכְלָל, וְלָכֵן אָמַר לְךָ מַה שֶּׁאָמַר. וּבְוַדַּאי גַּם בָּזֶה צָרִיךְ הַרְבֵּה דַּעַת וָשֵׂכֶל וַעֲצוֹת אֵיךְ לִלְמֹד אֶת ה״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״ וּשְׁאָר סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל. וְאָנוּ עֵדִים שֶׁכָּל אֵלּוּ הַלּוֹמְדִים ״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״ וְסִפְרֵי בְּרֶסְלֶב, נִכְנָסִת בָּהֶם תְּשׁוּקָה עֲצוּמָה לֹא רַק לִלְמֹד תּוֹרָה, לִלְמֹד גְּמָרָא וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, אֶלָּא גַּם לְכַבֵּד אֶת הָרַב, וּלְכַבֵּד אֶת הָאָב וְהָאֵם.

וְלָכֵן עִקַּר עֲצָתִי לְךָ, הֱיוֹת שֶׁזָּכִיתָ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְאָסַר

לְךָ הָרַב לִלְמֹד ״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״, אֲזַי מִפְּנֵי כְּבוֹד הָרַב רְאֵה לְהַסְתִּיר שֶׁאַתָּה לוֹמֵד סֵפֶר זֶה. כִּי כָּךְ אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת אֱמֶת, סִימָן ב׳): מֻתָּר לְשַׁנּוֹת בִּדְבַר הַשָּׁלוֹם; וְתִלְמַד בְּהַצְנֵעַ, וּבְוַדַּאי תַּמְשִׁיךְ לִלְמֹד גְּמָרָא וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ. וְאֵיךְ אָמַר אֲבִי תְּנוּעַת הַמּוּסָר רַבִּי יִשְׂרָאֵל סַלַנְטֶר זַ״ל, כְּשֶׁשְּׁאָלוֹ פְּלוֹנִי: יֵשׁ לִי רַק שָׁעָה אַחַת בַּיּוֹם לִלְמֹד, וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה לִּלְמֹד, הַאִם לִלְמֹד מוּסָר אוֹ גְּמָרָא וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ? אֲזַי עָנָה וְאָמַר לוֹ: אֲנִי אוֹמֵר לְךָ שֶׁתִּלְמַד מוּסָר, כִּי אִם תִּלְמַד מוּסָר, תִּרְאֶה שֶׁיֵּשׁ לְךָ יוֹתֵר מִשָּׁעָה אַחַת בַּיּוֹם לִלְמֹד; כְּמוֹ־כֵן עֲצָתִי אֵלֶיךָ, אִם תִּלְמַד ״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״ וּשְׁאַר סִפְרֵי בְּרֶסְלֶב, יִתְוַדַּע לְךָ, שֶׁיֵּשׁ לְךָ כֹּחוֹת הַנֶּפֶשׁ הַטְּמוּנִים וַחֲבוּיִים בְּתוֹכְךָ, וְתוּכַל לִלְמֹד הַרְבֵּה גְּמָרָא וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ.

אֲבָל, הֵכֵפֶל הַדָּבָר, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּפְגַּע בָּרַב הַמְלַמֵּד אוֹתְךָ תּוֹרָה, כִּי חַיָּבִים לְכַבֵּד אֶת רַבּוֹ הַמְלַמְּדוֹ תּוֹרָה, אֲזַי תִּלְמַד בְּהַצְנֵעַ אֶת ה״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״, וְכָךְ תִּהְיֶה עִמּוֹ בְּשָׁלוֹם, וְכֵן תִּהְיֶה בְּשָׁלוֹם עִם עַצְמְךָ. וּבְכָלָל כָּתוּב (מִיכָה ו, ח): ״וְהַצְנֵעַ לֶכֶת עִם ה׳ אֱלֹקֶיךָ״, לֹא כְּדַאי לְגַלּוֹת וּלְפַרְסֵם, כְּדֵי לֹא לָבוֹא לְמַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת וְאִי הֲבָנוֹת, שֶׁהֵם אֲבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה. לָכֵן בִּשְׁבִיל הַשָּׁלוֹם כְּדַאי לְשַׁנּוֹת, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר, שֶׁבֶּאֱמֶת נַחֲזֹר כֻּלָּנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תעט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר רְאֵה ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, גֶּבֶר לְהַצְדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוּ יָאִיר וְיִזְרַח.

מִכְתָּבְךָ לָנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ שֶׁשָּׁאַלְתָּ בְּעִנְיַן נְסִיעָה לְצִיּוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל וְכוּ׳. עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל כְּשֶׁגִּלָּה אֶת הָעֲשָׂרָה מְזִמּוֹרֵי תְּהִלִּים

הַנִּקְרָאִים ״תִּקּוּן הַכְּלָלִי״ אָמַר כָּךְ: אַחַר הַהִסְתַּלְקוּת שֶׁלִּי, מִי שֶׁיָּבוֹא לַצִּיּוּן שֶׁלִּי, וְיִתֵּן פְּרוּטָה אַחַת לִצְדָקָה, וְיֹאמַר הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים הַנִּקְרָאִים ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, אֲפִלּוּ אִם עָצְמוּ וְגָבְהוּ חֲטָאָיו וּפְשָׁעָיו, אֲנִי אוֹצִיאוֹ מֵהַשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו. וְלָקַח עַל זֶה שְׁנֵי עֵדִים כְּשֵׁרִים: הָרַב הַקָּדוֹשׁ ר׳ אַהֲרֹן מִבְּרֶסְלֶב, שֶׁהָיָה מְקֻבָּל גָּדוֹל וְדָבוּק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהָרַב הַקָּדוֹשׁ ר׳ נַפְתָּלִי מִנֶּעמִרוֹב, שֶׁהָיָה מוּרָם מֵעַם, וְדָבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאָמַר לָהֶם, שֶׁאַתֶּם תִּהְיוּ עֵדַי שֶׁכָּךְ יִהְיֶה. וְלָכֵן הַתִּקּוּן הוּא בְּמֶשֶׁךְ כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, אֵימָתַי שֶׁאָדָם יָכוֹל לִנְסֹעַ לְצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל — יִסַּע, וּבְוַדַּאי רַבֵּנוּ זַ״ל יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ. כִּי אִם רַבֵּנוּ זַ״ל הִבְטִיחַ וּבְפָרָט עִם שְׁנֵי עֵדִים — יְקַיֵּם הַבְטָחָתוֹ. וְרָאִינוּ בְּחוּשׁ, שֶׁמִּי שֶׁהָיָה אֶצֶל צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל, הִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנִכְנְסָה בּוֹ תְּשׁוּקָה עֲצוּמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה סוֹבֵב עַל תִּקּוּן הַכְּלָלִי, תִּקּוּן הַנְּשָׁמָה — כָּל הַשָּׁנָה.

אֲבָל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה זֶה עִנְיַן אַחֵר לְגַמְרֵי. רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין, שֶׁדָּנִים בּוֹ אֶת הָאָדָם עַל כָּל הַשָּׁנָה. תְּשַׁעֵר בְּנַפְשְׁךָ, יְדִידִי הַיָּקָר, אָדָם עוֹמֵד לִפְנֵי מִשְׁפָּט, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם יֵצֵא חַיָּב אוֹ זַכַּאי, אִם יְחַיְּבוּ אוֹתוֹ — לְעֹנֶשׁ מָוֶת, חַס וְשָׁלוֹם, אִם יְזַכּוּהוּ — לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים, וּמָה הוּא עוֹשֶׂה בְּרֶגַע גּוֹרָלִי כָּזֶה? מְחַפֵּשׂ אֶת הָעוֹרֵךְ־דִּין הֲכִי גָּדוֹל, וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל כֶּסֶף כְּלָל וּכְלָל, שֶׁהֲרֵי עוֹמְדִים לָדוּנוֹ לְהוֹצָאָה לַהוֹרֶג, וּמְבַזְבֵּז אֶת כָּל הוֹנוֹ וּזְמַנּוֹ וּמִרְצוֹ הָעִקָּר לִמְצֹא אֶת הָעוֹרֵךְ־דִּין הֶעָצוּם הַזֶּה שֶׁיָּכוֹל לְהוֹצִיא לָאוֹר מִשְׁפָּטוֹ. כְּמוֹ־כֵן אִם רוֹפֵא גְּלָה אֵצֶל אֵיזֶה אָדָם מַחֲלָה מַמְאֶרֶת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הָאָדָם מַתְחִיל לְהִתְרוֹצֵץ מֵרוֹפֵא לְרוֹפֵא, אוּלַי יֵשׁ תְּקָנָה וּמָזוֹר לְמַחֲלָתוֹ, וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הֶפְסֵד מָמוֹן כְּלָל, נוֹסֵעַ עַד בּוֹסְטוֹן וְכוּ׳ כִּי שָׁמַע שֶׁשָּׁם יֵשׁ פְּרוֹפֶסוֹר גָּדוֹל, אוֹ הוֹלֵךְ מִקְצֵה הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ בְּכָל פִּנּוֹת כַּדּוּר הָאָרֶץ, הֵיכָן שֶׁשָּׁמַע שֶׁיֵּשְׁנוֹ רוֹפֵא מֻמְחֶה הַיָּכוֹל לְרַפְּאוֹתוֹ, וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם מְנִיעָה כְּלָל, כִּי רוֹצֶה הָעִקָּר לִהְיוֹת בָּרִיא. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דָּנִים אֶת הָאָדָם מַה יִּהְיֶה סוֹפוֹ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (ראש השנה ח:): מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִדּוֹן מַה יִּהְא בְּסוֹפָהּ; אֲזַי אָדָם צָרִיךְ לְעוֹרֵךְ־דִּין גָּדוֹל מְאֹד, רוֹפֵא מֻמְחֶה עָצוּם, כְּדֵי לִזְכּוֹת

בַּדִּין. וְלָכֵן דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לִנְסֹעַ לְרַבֵּנוּ זַ״ל לְאוּמָן לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא הָעוֹרֵךְ־דִּין הַטּוֹב בְּיוֹתֵר, רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא הָרוֹפֵא הַמֻּמְחֶה בְּיוֹתֵר. וְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בֵּיצָה טז.): כָּל מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם קְצוּבִים לוֹ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה; וּמִי לֹא צָרִיךְ תַּקְצִיב לְכָל הַשָּׁנָה?! וְהִנֵּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה קוֹבְעִים לָאָדָם מַה יִּקְרֶה עִמּוֹ כָּל הַשָּׁנָה! וְלָכֵן בָּאִים אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁהוּא דַּן אֶת הָאָדָם לְכַף זְכוּת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן א׳), שֶׁהַצַּדִּיק יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְיָכוֹל לָדוּן אֶת כֻּלָּם לְכַף זְכוּת. וּמִי אֵינֶנּוּ זָקוּק לִישׁוּעוֹת?! וַהֲלֹא דָּנִים אָז מִי יִחְיֶה וּמִי יָמוּת?! וּמַה יַּעֲבֹר עַל כָּל אֶחָד, תְּאֻנַת דְּרָכִים, חַס וְשָׁלוֹם, גְּנֵבוֹת, שְׁרֵפוֹת, עֲנִיּוּת וְדַחֲקוֹת, עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר מַה שֶּׁשּׁוֹמְעִים הַיּוֹם מִקְּרִים מְזַעְזְעִים, אֲשֶׁר הַכֹּל נִקְבָּע בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאִם יֵשׁ לָאָדָם שֵׂכֶל וֶאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְשָׁמַע שִׁיחַ מָקוֹם בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁיֵּשׁ שָׁם צַדִּיק, שֶׁלָּקַח עַל עַצְמוֹ וְאָמַר: בֹּאוּ אֵלַי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּמִי שֶׁהָיָה אֶצְלִי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, יָכוֹל לִשְׁמֹחַ כָּל הַשָּׁנָה; ״אִכְלוּ מַעֲדַנִּים וּשְׁתוּ מַמְתַקִּים כִּי חֶדְוַת ה׳ הִיא מָעֻזְּכֶם״ (נְחֶמְיָה ח, י); אֲזַי אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁאַחֲרֵי דִּבּוּרִים כָּאֵלּוּ, אֵין כְּבָר שׁוּם סָפֵק כְּלָל וְשׁוּם בְּחִירָה לָבוֹא אֵלָיו לְצִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּעִיר אוּמָן לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעוֹד יַגִּיעַ זְמַן, שֶׁתִּפֹּל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, וְנִזְכֶּה לָבוֹא לְאוּמָן כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה.

אֲבָל עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי יֵשׁ כָּאן שְׁנֵי עִנְיָנִים: מִי שֶׁנּוֹסֵעַ לְצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל כָּל הַשָּׁנָה — אַשְׁרֵי לוֹ וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ, וּמִי שֶׁנּוֹסֵעַ אֵלָיו זַ״ל לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אָז הוּא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי, כִּי אָז דָּנִים אֶת הָאָדָם מַה יִּהְיֶה עִמּוֹ כָּל הַשָּׁנָה, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה נו, סִימָן יג): כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה יִשְׂרָאֵל נֶאֱחָזִים בַּעֲבֵרוֹת, וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הֵן נוֹטְלִים שׁוֹפָר וְתוֹקְעִין בּוֹ, וְנִזְכָּרִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהוּא מוֹחֵל לָהֶם; וְלָכֵן אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ה׳): אַשְׁרֵי הַשּׁוֹמֵעַ תְּקִיעַת שׁוֹפָר מִבַּעַל תּוֹקֵעַ הָגוּן הַדָּבוּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; וְלָכֵן אַשְׁרֵי וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁבָּא לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל בָּעִיר אוּמָן, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת בְּאֶמְצַע הַשָּׁנָה אֵצֶל צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל, וְלִפְעֹל שָׁם יְשׁוּעוֹת.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תפ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר רְאֵה ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, וָתִיק וְחָסִיד, הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּבָר דִּבַּרְנוּ הַרְבֵּה, אֲשֶׁר אֵין בָּזֶה חֲלֻקַּת עֵצוֹת כְּלָל, מַה שֶּׁרוֹצִים לַעֲשׂוֹת — יַעֲשׂוּ הָעִקָּר לִבְרֹחַ מִמַּחֲלֹקֶת, אֲשֶׁר זֶהוּ הִפּוּךְ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁאָז נִתְכַּלְלִין הַנְּפָשׁוֹת יַחַד (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא), וְהַמַּחֲלֹקֶת בָּאָה מֵעֲשָׂנִים סְרוּחִים שֶׁבְּמֹחַ, עַיֵּן שָׁם. קִבַּלְנוּ קַבָּלָה מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: ״דֶּער קִבּוּץ רֹאשׁ הַשָּׁנָה אִיז נָאהֶר אִין אוּמַן, אַז נִישְׁט, אִיז ווִי עֶס פַּאר קְלֵייבֶּען זִיךְ צָען פּוּן אוּנְזֶעֶרָע לַייט הֵייסְט אַ קִבּוּץ״[ל], וְאֵין לְשׁוּם בְּרִיָּה כֹּחַ לוֹמַר, שֶׁקִּבּוּץ זֶה גָּדוֹל מִקִּבּוּץ זֶה, כֻּלָּם אֲהוּבִים, כֻּלָּם בְּרוּרִים, הָעִקָּר הַקִּבּוּץ שֶׁיִּהְיֶה בְּאַחְדוּת וּבְהִתְכַּלְלוּת אִישׁ אֶל אָחִיו, עַד שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים כְּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד. וְאִם יֵשׁ, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה חִלּוּקֵי דֵּעוֹת וּמַחֲלֹקֶת, יַעֲשֶׂה כָּל אֶחָד קִבּוּץ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְלֹא יִתְקוֹטֵט עִם חֲבֵרוֹ, בְּוַדַּאי הָיָה טוֹב וְנָאֶה וְהָגוּן, כְּשֶׁכָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הָיוּ מִתְפַּלְּלִים יַחַד בְּאַהֲבָה וְאַחְוָה וְרֵעוּת, כַּאֲשֶׁר בֶּאֱמֶת הָיָה רָאוּי, כִּי אֲנַחְנוּ שׁוֹתִים מִבְּאֵר אַחַת, אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כְּשֶׁעָלוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, גַּם עֵרֶב־רַב עָלָה עִמָּהֶם, וְעָשׂוּ אֶת הַחֻרְבָּן עַל־יְדֵי הֶקְמַת הָעֶגֶל, כֵּן, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, נִתְקַיֵּם בֵּינֵינוּ, שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה לְצִים מִסְטָרָא דְּעֵרֶב־רַב, וְגוֹרְמִים בְּכָל שָׁנָה מַחֲלֹקֶת וּפֵרוּדִים, וְעַל־כֵּן יֹאחַז כָּל אֶחָד אֶת דַּרְכּוֹ וְיֵלֵךְ בְּאֵיזֶה קִבּוּץ שֶׁלִּבּוֹ מוֹשֵׁךְ, וְהָעִקָּר שֶׁיְּזַהֵר מְאֹד מְאֹד, שֶׁלֹּא יֹאמַר: ״קִבּוּץ זֶה נָאֶה, וְקִבּוּץ זֶה לֹא נָאֶה״,

---

ל) הַקִּבּוּץ שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא רַק בְּאוּמַן, וְאִם לֹא (הָיְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְשָׁם, מִפְּאַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁנִּתְפַּשְׁטָה שָׁם), אֲזַי בְּכָל מָקוֹם שֶׁרַק מִתְקַבְּצִים עֲשָׂרָה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שָׁם הוּא קִבּוּץ.

כִּי הַכֹּל דִּמְיוֹן, יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ הֶבֶל, וְהַיָּמִים פּוֹרְחִים, וְלֹא יִהְיֶה נִשְׁאָר מֵאִתָּנוּ שׁוּם דָּבָר, רַק מַה שֶּׁנִּזְכֶּה לַחֲטֹף בְּכָל יוֹם אֵיזֶה טוֹב תּוֹרָה וּמִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, שִׂיחוֹת וּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, וְיוֹתֵר מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל. וְעַל־כֵּן מַה וְלָמָּה לְהִכָּנֵס בְּוִכּוּחִים וּמַחֲלֹקֶת וְסִכְסוּכִים, הַכֹּל הֶבֶל, הֶבֶל הֲבָלִים, הָעִקָּר לִשְׁמֹר כָּל הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֶת הַמַּחֲשָׁבָה, וְלַחֲשֹׁב רַק טוֹב, כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל, וְלִבְרֹחַ מִמַּחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁבּוֹרְחִים מֵאֵשׁ לוֹהֵט, וְדָבָר זֶה הוּא בָּרוּר, בְּרוּר הֲלָכָה בְּלִי שׁוּם סָפֵק, וְיֵשׁ לְךָ לִסְמֹךְ עַל זֶה, כִּי בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשָּׁנִים רָאִיתִי מַה שֶּׁרָאִיתִי אֶת גֹּדֶל הַקִּלְקוּלִים שֶׁיָּצְאוּ וְכוּ׳, וְעַל־כֵּן מַה וְלָמָּה צְרִיכִים לְהִכָּנֵס בְּמַחֲלֹקֶת עִם וְכוּחִים?! יֹאחַז כָּל אֶחָד דַּרְכּוֹ, וַאֲנַחְנוּ נֹאחַז עַצְמֵנוּ בְּרַבֵּנוּ זַ״ל, וְאָז טוֹב לָנוּ.

וְאוֹדוֹת בַּעֲלֵי הַתְּפִלּוֹת, בְּוַדַּאי טוֹב מְאֹד שֶׁיִּהְיוּ מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ דַּיְקָא, שֶׁהֵם יוֹדְעִים אֶת הַנֵּסַח שֶׁלָּנוּ, שֶׁזֶּה הוֹלֵךְ עוֹד חֲזָרָה עַד בַּעֲלֵי הַתְּפִלּוֹת שֶׁהִתְפַּלְּלוּ אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל עִם הַתְּנוּעוֹת וְהַנִּגּוּנִים וְכוּ׳ וְכוּ׳. וּמַה טּוֹב שֶׁיִּהְיֶה הַבַּעַל תְּפִלָּה אֶחָד שֶׁהָיָה בְּצִיּוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲבָל עַל־כָּל־פָּנִים אֵיךְ שֶׁהוּא צְרִיכִים לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. וְהָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה יָרֵא וְחָרֵד, וְכָל הַמַּעֲלוֹת שֶׁאָמְרוּ בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עַל בַּעַל תְּפִלָּה שֶׁל יָמִים הַנּוֹרָאִים, עַיֵּן שָׁם.

פַּעַם אַחַת הָיָה הַבַּעַל תְּפִלָּה בְּאוּמַן הַייְזֶעריק[מ], עָנָה וְאָמַר עַל זֶה ר׳ אַבְרָהָם בְּר׳ נַחְמָן זַ״ל: נוּא אִיז וּוינְצִיגֶער גֶּאוּת[נ]... כְּאוֹמֵר, שֶׁלֹּא צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת עִקָּר מֵהַקּוֹל, וְרַחֲמָנָא לִבָּא בָּעֵי. וּמְסֻפָּר בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, אֲשֶׁר פַּעַם אַחַת שָׁלַח רַבֵּנוּ זַ״ל אֶת אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לְהִתְפַּלֵּל בְּעֵת הַקִּבּוּץ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְלֹא הָיָה חַזָּן כְּלָל, וּבֶאֱמֶת לֹא הָיָה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל, אַךְ מֵחֲמַת כְּבוֹד רַבֵּנוּ זַ״ל נִגַּשׁ אֶל הָעֲמוּד, וּמֵרֹב פַּחַד (אֵימָתָא דְּצִבּוּרָא וְאֵימַת רַבּוֹ) בָּכָה כָּל הַתְּפִלָּה בִּבְכִיּוֹת נוֹרָאוֹת. אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה עָנָה וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל: אוֹי, הָאט

מ) צָרוּד, שֶׁלֹּא הָיָה קוֹלוֹ נִשְׁמָע.

נ) נוּ, תִּהְיֶה לוֹ גֶּאוּת פָּחוֹת...

עֶר גוּט גִידַאוֶוענְט[ס]. הָעִקָּר, חֶמְדַּת לִבָּבִי: שֶׁיִּהְיֶה בְּלֵב אֱמֶת וּבְחִיּוּת וּבְשִׂמְחָה, שֶׁתְּהִלָּה לָאֵל, אָנוּ זוֹכִים לְהִתְפַּלֵּל יַחַד עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים בַּקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁלָּנוּ, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר: וָואס זָאל אִיךְ אַיִיךְ זָאגְן, קַיין גְּרֶעסֶערְס דֶער פּוּן אִיז נִישְׁט פַּאר הַאנְדְן[ע]. וּמוֹהַרַנַ״תְ זַ״ל דִּבֵּר פַּעַם אַחַת מִשִּׂיחָה זוֹ שֶׁאָמָרָה רַבֵּנוּ זַ״ל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹן מֵחַיָּיו בְּעָלְמָא הָדֵין: ״רַבֵּנוּ זַ״ל זָכָה בְּזֶה הָעוֹלָם לְמַה שֶּׁזָּכָה: סֵפֶר הַגָּנוּז, סֵפֶר הַנִּשְׁרָף, סֵפֶר ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן״, וְהַ״סִּפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת״, וְכָל הַגְּדוֹלוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת אֲשֶׁר נֶעֱלָמִים מֵעַיִן כָּל חַי, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן אָמַר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹן: ״אֵין לָכֶם דָּבָר גָּדוֹל מִלִּהְיוֹת אֶצְלִי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה״. וְנוֹכַל לְשַׁעֵר בְּדַעְתֵּנוּ נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת מַעֲלַת הַקִּבּוּץ שֶׁלָּנוּ, וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל בֵּין קִבּוּץ חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב, וְיִזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת תִּקּוּנֵי רַבֵּנוּ זַ״ל. וְהָעִקָּר לֹא לִהְיוֹת בַּטְלָן, וּלְבַלּוֹת כָּל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂמְרַת הַדִּבּוּר, וּבְקִדֻּשַׁת וְטָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבָה, וְלַחֲשֹׁב רַק טוֹב וְכוּ׳.

וְיוֹתֵר מִזֶּה אֵין לִי מַה לְהוֹסִיף לְךָ עַכְשָׁו, וְעוֹד חָזוֹן לַמּוֹעֵד לִכְתֹּב לְךָ עוֹד שִׂיחוֹת נִפְלָאוֹת הַכְּתוּבוֹת אֶצְלִי מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים שֶׁבְּכָל דּוֹר, וּבִפְרָטִיּוּת סִפּוּרִים מִמַּעֲלַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תפא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר רְאֵה ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ בְּצֵרוּף עִם הַמָּעוֹת לְהַדְפָּסָה — לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, אַשְׁרֶיךָ

ס) אוי, אִיךְ שֶׁהִתְפַּלֵּל טוֹב.

ע) מָה אֹמַר לָכֶם, אֵין דָּבָר גָּדוֹל לְמַעְלָה מִזֶּה.

וְאַשְׁרֵי חֶלְקְךָ! כִּי, תְּהִלָּה לָאֵל, אָנוּ מַדְפִּיסִים עַכְשָׁו סֵפֶר חָדָשׁ: ״פַּרְנָסָה טוֹבָה״, אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּצְלִיחַ רֹשֶׁם טוֹב בָּעוֹלָם, וְיִמְשַׁךְ פַּרְנָסָה וְשֶׁפַע לְכָל יִשְׂרָאֵל. כִּי הַסֵּפֶר מְגַלֶּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּדְרוּשִׁים נִפְלָאִים מִ״לִּקּוּטֵי־הֲלָכוֹת״ אֵיךְ לִמְסֹר אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

וְאוֹדוֹת הַמַּחֲלֹקֶת עַל הַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים; מָה אֹמַר לְךָ, בָּעִתִּים הַלָּלוּ אֲנִי עוֹסֵק בַּתּוֹרָה: ״חֲדִי ר׳ שִׁמְעוֹן״, בִּלְקוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ס״א, וְשָׁם מְבָאֵר רַבֵּנוּ זַ״ל בְּפֵרוּשׁ, מֵהֵיכָן נִמְשֶׁכֶת הַמַּחֲלֹקֶת עַל סְפָרִים חֲדָשִׁים, מֵהֲעֲשָׂנִים הַסְּרוּחִים שֶׁבַּמֹּחַ, וַאֲשֶׁר לְבָם מְטֻנָּף כְּבֵית כִּסֵּא וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; מוֹהַרַנַ״תְ זַ״ל אָמַר, שֶׁכָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשֶׁכֶת מֵעֲשָׂנִים סְרוּחִים הָעוֹלִים לְמֹחַ הָאָדָם, וּמְסַבְּבִים אוֹתוֹ, עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁחֲבֵרוֹ טוֹעֶה וְכוּ׳. וְהַמַּחֲלֹקֶת הָרִאשׁוֹנָה הִתְחִילָה מִקַּיִן וָהֶבֶל, שֶׁעָלוּ עֲשָׂנִים סְרוּחִים בְּמֹחוֹ, וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ מֵהַפְּסֹלֶת דַּיְקָא, וּמִמֶּנּוּ נִמְשֶׁכֶת כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת וְכוּ׳, וְכֵן הַמַּחֲלֹקֶת עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מִקֹּרַח וַעֲדָתוֹ, נִמְשֶׁכֶת מֵעֲשָׂנִים סְרוּחִים שֶׁעָלוּ בְּמֹחָם וְכוּ׳, עַד שֶׁהִתְלוֹצְצוּ מִכָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות (עַיֵּן לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, רֹאשׁ חֹדֶשׁ, הֲלָכָה ז׳, בְּהָרְאשֵׁי פְּרָקִים); וְעַל־כֵּן כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּלִבְּךָ אֵיזֶה צַד מַחֲלֹקֶת, תֵּדַע שֶׁזֶּה בָּא מֵהֲעֲשָׂנִים הַסְּרוּחִים שֶׁעָלוּ בְּמֹחֲךָ וְכוּ׳, וְתָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אֲמִתִּית, וּבְרַח לְךָ מִמִּצְוֹות כָּאֵלּוּ לִרְדֹּף אֶת אֵיזֶה בַּר יִשְׂרָאֵל. אֲקַוֶּה שֶׁתָּבִין אֶת אֲשֶׁר אֲנִי מְרַמֵּז לְךָ.

וּכְדַאי לְךָ לַחֲזֹר אֶת הַתּוֹרָה הַנִּפְלָאָה הַזּוֹ, וּלְעַיֵּן בְּכָל הַהֲלָכוֹת מִ״לִּקּוּטֵי־הֲלָכוֹת״ עַל זֶה, וְתִרְאֶה נִפְלָאוֹת.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תפב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר רְאֵה ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ תָּמִיד, לְהַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, נֵר הָרוֹצֶה לְהָאִיר

נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ אֲשֶׁר בּוֹ אַתָּה שׁוֹפֵךְ אֶת לִבְּךָ הַמָּר — לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי. וּבֶאֱמֶת לַהַשִׁיבְךָ — יִקְצְרוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת, וּבִפְרָטִיּוּת כִּי סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּיָדֶךָ, וְכֵן נִדְפְּסוּ עַד עַכְשָׁו י״ב חֲלָקִים מִסֵּפֶר ״אֲשֶׁר בַּנַּחַל״, אֲשֶׁר בּוֹ מְדַבֵּר מִכָּל מִינֵי בְּעָיוֹת וְצָרוֹת וּמְרִירוּת שֶׁעוֹבֵר וְכוּ׳, וּבִפְרָטִיּוּת עַל בְּנֵי הַנְּעוּרִים, וּמַה יֵּשׁ לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם?! רַק לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ לִלְמֹד וּלְעַיֵּן בָּהֶם.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! מָה אֹמַר לְךָ, יָדַעְתִּי וַאֲנִי מֵבִין מֵרָחוֹק מַכְאוֹבֵי נַפְשְׁךָ, אֲבָל אֵין זוֹ עֵצָה לְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמְךָ כָּל־כָּךְ אֶל הַצַּעַר, וּבִפְרָטִיּוּת אַחֲרֵי, שֶׁתְּהִלָּה לָאֵל, זָכִיתָ בִּזְכֻיּוֹת חִנָּם וְנִתְעוֹרַרְתָּ בְּהִתְעוֹרְרוּת עֶלְיוֹנָה, וְזָכִיתָ לְהִתְוַדַּע מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר הִבְטִיחַ, שֶׁיְּתַקֵּן אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַיְרוּדוֹת וְהַנְּפוּלוֹת וְהַפְּגוּמוֹת מְאֹד וְכוּ׳. וּבְוַדַּאי גַּם לְךָ יִהְיֶה תִּקּוּן נִפְלָא. הָעִקָּר רְאֵה וְגַם רְאֵה לִהְיוֹת אַךְ שָׂמֵחַ תָּמִיד, וּתְהִלָּה לָאֵל, יֵשׁ וְיֵשׁ לָנוּ בַּמֶּה לִשְׂמֹחַ, שֶׁזָּכִינוּ לִהְיוֹת בְּחֶלְקוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל.

אָחִי, אָחִי! אֵין לְךָ עוֹד נֹעַם וַעֲרֵבוּת בָּעוֹלָם מִלְּצַיֵּת אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל, וּבִפְרָט בָּעִנְיָן הַנִּשְׁגָּב וְהַנּוֹרָא שֶׁל שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, לִהְיוֹת רָגִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לִבְּבוֹ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, מָה אֹמַר לְךָ, אֲנִי יוֹדֵעַ וּמֵבִין מֵרָחוֹק שֶׁקָּשֶׁה וְכָבֵד עָלֶיךָ לְקַיֵּם זֹאת וְכוּ׳, וּבִפְרָט מֵרֹב פְּגָמֶיךָ וְכוּ׳, נִתְעַקֵּם מֹחֲךָ וְדַעְתְּךָ. אַךְ צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ הוּא אָב הָרַחֲמָן וּמְרַחֵם עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו וּבִפְרָטִיּוּת עַל הַיְרוּדִים וְהַנְּפוּלִים וְכוּ׳. וְרַבֵּנוּ זַ״ל הוּא הָעוֹרֵךְ־דִּין שֶׁל כָּל הַיְרוּדִים וְהַנְּפוּלִים וְהַמְלֻכְלָכִים בַּעֲוֹנוֹת וַחֲטָאִים, וּמוֹסֵר נַפְשׁוֹ בַּעֲדָם, וּמַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסָּמ״ךְ־מ״ם הָרָשָׁע, שֶׁמַּכְשִׁיל בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה וְכוּ׳ וְכוּ׳, עַד שֶׁמֻּכְרָח לְהָקִיא אֶת כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבָּלַע, בְּסוֹד (אִיּוֹב כ טו): ״חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֶנּוּ״; וְעַל־כֵּן מֵאַחַר שֶׁזָּכִיתָ בִּזְכֻיּוֹת חִנָּם לְהִתְוַדַּע מֵרַבִּי אֱמֶת כָּזֶה, מֵרַבִּי רַחֲמָן כָּזֶה, כָּזֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לְךָ

לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמְךָ, כִּי בְּוַדַּאי יְתַקֵּן אוֹתְךָ בְּתִקּוּן נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד, וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת כְּשֶׁתִּזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל גַּם בְּהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁלָּנוּ (הֵיכָן שֶׁרַק מִתְקַבְּצִים עֲשָׂרָה מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִהְיוֹת בְּאוּמַן), אָז בְּלִי שׁוּם סָפֵק שֶׁיִּהְיֶה לְךָ תִּקּוּן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! הַחֵטְא הַמְגֻנֶּה שֶׁל פְּגַם הַבְּרִית וְכוּ׳, מְשַׁבֵּר אֶת לֵב הָאָדָם לְגַמְרֵי, עַל־כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן הוּא רַק עַל־יְדֵי תֹּקֶף הַשִּׂמְחָה, לַהֲפֹךְ אֶת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְכֵן לְהַרְבּוֹת בְּשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבּוֹ וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, כַּאֲשֶׁר מְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ. וְכָל מַה שֶּׁיַּתְמִיד בָּזֶה יִרְאֶה נִפְלָאוֹת, כִּי יְזַדַּכֵּךְ בְּיוֹתֵר מֵחוֹ, עַד שֶׁצָּרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מֵהַהֶרְגֵּל הָרָע שֶׁל הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה וְכוּ׳ וְכוּ׳, כִּי אִם עַל־יְדֵי תֹּקֶף הַשָּׂשׂוֹן וְהַשִּׂמְחָה, וְעַל־יְדֵי שְׁקִידָה נִפְלָאָה בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת.

מֻחָמַת רֹב טִרְדוֹתַי, הַהֶכְרֵחַ לִי לְקַצֵּר, אֲבָל לְדַעְתִּי, כְּבָר הֶאֱרַכְתִּי בְּהַקְדָּמַת סֵפֶר "שְׁמִירַת הַבְּרִית", וּתְקַיֵּם כָּל הַנֶּאֱמַר שָׁם, וְאָז תִּזְכֶּה לָצֵאת מִמְּרִירוּתְךָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תפג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר רְאֵה, כ״ו אָב ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וְיֵשַׁע רַב יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ עִם הַמָּעוֹת — לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְקָנִיתִי בָּזֶה צָרְכֵי שַׁבָּת כִּרְצוֹנְךָ, וִיחַיֶּה אוֹתְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר הֶחֱיֵיתָ אוֹתִי.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! אֲנִי שָׁמֵחַ מְאֹד מְאֹד, שֶׁתְּהִלָּה לָאֵל, אַתָּה לוֹמֵד בְּקֹרֶת חוּצוֹת, כִּי לְבָחוּר צָעִיר אָסוּר לִהְיוֹת בָּעִיר בִּימֵי

הַקַּיִץ, וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁבּוֹרֵחַ לִישִׁיבָה חוּץ לַיִּשּׁוּב. וּפֹה תְּקַבֵּל רָצוּף סֵפֶר חָדָשׁ שֶׁיָּצָא לָאוֹר בִּתְחִילַת הַקַּיִץ, וְנִדְפַּס כָּאן וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהוּא קוּנְטְרֵס: "הָעַיִן רוֹאָה", וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ, וְנִזְכֶּה לְקַדֵּשַׁת הָעֵינַיִם תָּמִיד, וּנְקַיִּם (קֹהֶלֶת ז, ב): "וְ׳הַחַי יִתֵּן אֶ׳ל לִ׳בּוֹ", אֲשֶׁר בִּזְכוּת זֶה נִזְכֶּה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָנוּ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ; כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ הִיא מְלֵאָה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַךְ בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן סְבִיב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סְבוּת לְטוֹבָה, וְעָשָׂה אֶת הֶחָלָל הַפָּנוּי (עַיִן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סד), שֶׁהוּא הַצִּמְצוּם בְּמֹחַ הָאָדָם, עַד שֶׁיִּחָשֵׁב תַּכְלִית הַהִפּוּךְ וְכוּ׳, וּמִשָּׁם נִתְהַוֶּה הַהִסְתָּרָה וְהַחֹשֶׁךְ, עַד שֶׁנִּדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁיִּשָּׁאֵר פֹּה לְעוֹלָם. וּמִזֶּה נִתְהַוּוּ הַמְּחִיצוֹת הַמַּבְדִּילוֹת בֵּינוֹ לְבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַה שֶּׁהָאָדָם מִסְתַּכֵּל יוֹתֵר עַל גַּשְׁמִיּוּת, כְּמוֹ־כֵן נִפְרָד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אַךְ כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִיתוֹ, אָז נִפְרָד מִמֶּנּוּ הַהֶסְתֵּר וְהַמְּחִיצָה, וְזֶהוּ "וְ׳הַחַי יִתֵּן אֶ׳ל לִ׳בּוֹ", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: אֵלּוּ צַדִּיקִים, שֶׁנּוֹתְנִים אֶת יוֹם מִיתָתָם לִפְנֵי עֵינֵיהֶם, וְאָז כְּבָר הוֹלֵךְ לוֹ כָּל הַחַיִּים בְּאֹפֶן אַחֵר לְגַמְרֵי, כִּי מִסְתַּכֵּל תָּמִיד רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְאוּלַי יֵשׁ לְרַמֵּז, שֶׁזֶּה רֹאשֵׁי תֵּבוֹת: אֶ׳לֶ״וֹ׳ — וְ׳הַחַי יִ׳תֵּן אֶ׳ל לִ׳בּוֹ, וְזֶה "וַיֵּרָא אֶ׳לֶ״וֹ׳ ה׳״ (בְּרֵאשִׁית יד, יג), בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְרָאֶה אֶ׳לֶ״וֹ׳ ה׳, צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן אֶל לִבּוֹ אֶת אַחֲרִיתוֹ, וְאָז יָאִיר עָלָיו אוֹרוֹ הַגָּנוּז.

וְהִנֵּה הַיּוֹם הוּא יוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁל הָרַב הַקָּדוֹשׁ מִסַּאטְמֶאר זַ״ל. וּבֶאֱמֶת מוּבָא הַטַּעַם, לָמָּה נִקְרָא יוֹם הַהִסְתַּלְקוּת יוֹמָא דְּהִילוּלָא, יוֹם הַחֲתֻנָּה? כִּי בֶּאֱמֶת בַּיּוֹם הָאַחֲרוֹן, אָז מִתְאַסְּפִים כָּל עֲבוֹדוֹתָיו שֶׁעָבַד כָּל יְמֵי חַיָּיו, וּבָאִים לְעָזְרוֹ, וְאָז בַּיּוֹם הָאַחֲרוֹן, הֵם עוֹלִים עִמּוֹ בְּמִחְיָצָתוֹ, כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ, וְאָז יוֹדֵעַ הָאָדָם מַה פָּעַל בְּזֶה הָעוֹלָם. וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֵר אֶת הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן בְּכָל יוֹם, בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְהַרְבּוֹת בְּכָל יוֹם בְּדִבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּבְקִיּוּם מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת וּבְדִבּוּרֵי אֱמוּנָה עִם חֲבֵרִים. וְיָדוּעַ אֲשֶׁר הַצַּדִּיק הַזֶּה הִצִּיל אֶת כָּל הַדּוֹר הַזֶּה מִכְּפִירוּת, כִּי לוּלֵא הוּא הָיָה חֻרְבַּן הָעוֹלָם, וְזֶה בָּרוּר. וּבֶאֱמֶת שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ הָיָה י׳וֹ׳א׳ל׳, שֶׁגַּם רָאשֵׁי תֵּבוֹת: "וְ׳הַחַי יִ׳תֵּן אֶ׳ל לִ׳בּוֹ", וּמִי עוֹד עוֹרֵר אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְצָעַק מִסּוֹף

הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ לְהִתְרַחֵק מִשִּׁיטַת הַמִּינוּת שֶׁל טֻמְאַת הָעֶרֶב־רַב, שֶׁהִיא אֲבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה, כִּי כָּל עִקַּר כַּוָּנָתָם הַטְּמֵאָה הִיא רַק לַעֲקֹר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְשָׁמַעְתִּי פַּעַם אַחַת מֹר׳ לֵוִי יִצְחָק, גֵּרוֹ יָאִיר [ז״ל], שֶׁבֶּאֱמֶת הָעֶרֶב־רַב הֵם כְּמוֹ הַקּוֹמוּנִיסְטִים מַמָּשׁ, שֶׁכָּל כַּוָּנָתָם הַטְּמֵאָה הִיא רַק לַעֲקֹר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲבָל הַקּוֹמוּנִיסְטִים בְּאַרְצָם הַטְּמֵאָה הִצְלִיחוּ, אֲבָל הָעֶרֶב־רַב לֹא יַצְלִיחוּ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל, כִּי זְכוּתָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, אֲשֶׁר ״תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה״ (דְּבָרִים יא, יב), לֹא יַנִּיחַ אוֹתָם. וּבֶאֱמֶת רוֹאִים אֶת זֹאת בְּחוּשׁ, אַף שֶׁעוֹשִׂים כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לַעֲקֹר אֶת הָאֱמוּנָה, וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, מַצְלִיחִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל אַף־עַל־פִּי־כֵן קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עוֹמֶדֶת לָהֶם בְּבֵית הַבְּלִיעָה, וּבְכָל פַּעַם נַעֲשִׂים שָׁם בָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת חֲדָשִׁים וִישִׁיבוֹת חֲדָשׁוֹת, וְאֵין בְּכֹחָם לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל. וּבֶאֱמֶת הָרַב הַקָּדוֹשׁ מִסַּאטְמָאר זַ״ל לָחַם עִמָּהֶם כָּל יְמֵי חַיָּיו, וּתְהִלָּה לָאֵל, זָכָה לְהַצִּיל אֶת כָּל הַדּוֹר הַזֶּה, וְהַכֹּל הָיָה, כִּי זָכָה לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְקַיֵּם בִּשְׁלֵמוּת ״וְ׳הַחַי יִתֵּן אֶ׳ל לִ׳בּוֹ״, כַּאֲשֶׁר רוֹאִים מִסְּפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהִנִּיחַ בְּרָכָה. וּבֶאֱמֶת אָמַר לִי ר׳ לֵוִי יִצְחָק, גֵּרוֹ יָאִיר [ז״ל]: כְּשֶׁמְּשִׁיחַ יָבוֹא, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן, אָז נִתְוַדַּע הֵיכָן הָיְתָה לְרַבֵּנוּ זַ״ל רֶגֶל בְּכָל מָקוֹם, ״וֶועֶן מָשִׁיחַ וֶועֶרְט קוּמֶען, וֶועט מֶען וויסֶען ווי דֶער הֵייליגֶער רַבִּי הָאט אַלְץ גֶיהַאט אַ פוּס״, וְדוֹ״ק. וּבֶאֱמֶת רוֹאִים שֶׁדִּבֵּר רַבֵּנוּ זַ״ל הָיָה יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינָיו. וְעַל־כֵּן אֲנִי שָׂמֵחַ מְאֹד מְאֹד, שֶׁאַתָּה לוֹמֵד סְמוּךְ וְנִרְאֶה אֵל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ. רְאֵה לְהִתְבּוֹדֵד שָׁם הַרְבֵּה וְיוֹעִיל לְךָ, בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכֵן תִּרְאֶה לְדַבֵּר עִם חֲבֵרֶיךָ בַּיְשִׁיבָה מֵרַבֵּנוּ זַ״ל בְּגָלוּי וּבְהֶסְתֵּר, הַכֹּל כְּפִי הָעִנְיָן. הָעִקָּר אַל תַּטְעֶה אֶת עַצְמְךָ, כִּי בְּוַדַּאי שָׁם אוֹתְךָ רַבֵּנוּ זַ״ל בִּישִׁיבַת סַאטְמָאר בְּאֹפֶן שֶׁתְּדַבֵּר שָׁם עִם חֲבֵרֶיךָ. וּכְבָר יָדוּעַ לְךָ, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל רָצָה שֶׁיְּדַבְּרוּ מִמֶּנּוּ, אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא יְזַכִּירוּ אֶת שְׁמוֹ כְּלָל. וְעַל־כֵּן אַל תִּהְיֶה בַּטְלָן כְּלָל, וּרְאֵה לְנַצֵּל אֶת הַזְּמַן בִּלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּבְחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא, וּלְדַבֵּר עִם חֲבֵרֶיךָ, וּבְוַדַּאי בּוֹא יָבוֹא הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה וְהָרֶגַע שֶׁתִּמְצָא אֶת זִוּוּגְךָ.

הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר מֵרֹב טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת, וּבִפְרָט שֶׁעוֹמְדִים עָלַי עַכְשָׁו כַּמָּה בַּחוּרִים, וְהַהֶכְרֵחַ לְדַבֵּר עִמָּהֶם.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תפד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר שׁוֹפְטִים ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצְדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ הָאָרֹךְ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְלַהֲשִׁיבְךָ — יִקְצְרוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת.

וְהִנֵּה אֵינִי יוֹדֵעַ לָמָּה כְּדַאי לְךָ לִהְיוֹת כָּל־כָּךְ שָׁבוּר מִכָּל דָּבָר. הֵן אֱמֶת שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ מַה שֶּׁעוֹבֵר מִבַּיִת וּמִבַּחוּץ — צָרוֹת וּמְרִירוּת וְכוּ׳, אַף־עַל־פִּי־כֵן זָכִינוּ בְּזֶכְיוֹת חִנָּם לְהִתְוַדֵּעַ מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁהוּא יְסוֹד הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הוּא מֵאִיר בָּנוּ אֶת הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית וְהַפְּשׁוּטָה, לֵידַע אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת שֶׁל טֶבַע כְּלָל, וְאֵין שׁוּם מְצִיאוּת שֶׁל (דְּבָרִים ח, יז): ״כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה״, כִּי הַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא. וְעָלֵינוּ רַק לְבַקֵּשׁ וּלְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ, וְלִמְסֹר נַפְשֵׁנוּ עַל כָּל סָעִיף קָטָן מִשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְקַיְּמוֹ בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גָּמוּר, וְרַק זֶה נִקְרָא יְהוּדִי, מִי שֶׁמִּתְנַהֵג עַל־פִּי שֻׁלְחָן עָרוּךְ, וְכָל כֹּחוֹ הוּא בְּפִיו — לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְהִנֵּה עַל־פִּי שֻׁלְחָן עָרוּךְ אָסוּר לְהַזִּיק אֶת שׁוּם בְּרִיָּה, מִכָּל שֶׁכֵּן הַמַּגְבִּיהַּ יָדוֹ עַל חֲבֵרוֹ, שֶׁאַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא הִכָּהוּ — נִקְרָא רָשָׁע (סַנְהֶדְרִין נח:); וְעַל־כֵּן מַה וְלָמָּה לְךָ לְהִתְעָרֵב עִמָּהֶם?! דְּבַר רַבֵּנוּ זַ״ל אֵינוֹ מְצֻמְצָם אֵצֶל מָקוֹם אֶחָד, ״רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא מַתָּנָה לְכָל יִשְׂרָאֵל״, וְכָל מִי שֶׁזָּכָה לְהַגִּיעַ אֶל מִדַּת הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ־כֵן מֵאִיר בּוֹ בְּיוֹתֵר אוֹרוֹ הַגָּנוּז שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל. וּלְהִפּוּךְ — אֵצֶל אֵלּוּ הַלֵּצִים וְהַקַּלִּים, אֲשֶׁר מְלֵאִים לֵיצָנוּת, וְכָל אֵימַת שֶׁיּוֹצֵא סֵפֶר חָדָשׁ, מְמַלְּאִים פִּיהֶם צְחוֹק, כְּבָר דָּנָם רַבֵּנוּ זַ״ל (בִּלְקוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא), שֶׁהֵם הֵם אֲשֶׁר לִבָּם מְטֻנָּף כְּבֵית הַכִּסֵּא, וּבְרֹאשָׁם שׁוֹרוֹת כָּל

הַמּוֹתָרוֹת וְכוּ׳. וְדָבָר זֶה סוֹבֵב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּלְי שׁוּם יוֹצֵא מֵהַכְּלָל (אֲפִלּוּ שֶׁמְּחַדֵּשׁ פִּלְפּוּלִים שֶׁל הֶבֶל), מֵאַחַר שֶׁלּוֹעֵג עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים, הַמִּינוּת מְבַצְבֶּצֶת בְּתוֹכוֹ, וּפוֹלֵט אֶת זֶה אַחַר־כָּךְ עַל הַכְּתָב, וְכוֹתֵב כִּתְבֵי פְּלַסְתֵּר. אַדְרַבָּה שֶׁיִּרְאֶה הַמְגֻלֶּל הַזֶּה רַק אֶחָד מִמְּקָרָבָיו... אֶת מִי קֵרֵב אֶל דַּרְכֵי רַבֵּנוּ זַ״ל עִם שְׁעוּרָיו בִּדְבָרִים בְּטֵלִים וְשֶׁל הֶבֶל, שֶׁמַּרְצֶה בְּבֵית מִדְרָשֵׁינוּ בְּמֵאָה שְׁעָרִים, וְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַתְּמִימִים יוֹשְׁבִים וּמַקְשִׁיבִים נִים וְלֹא נִים, תִּיר וְלֹא תִּיר, לַשְׁטֻיּוֹת הָרַבּוֹת, וּמַה לַּעֲשׂוֹת?! הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בְּאֹפֶן כָּזֶה — בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, וְלֵךְ נָא וּרְאֵה מַה שֶּׁכָּתַב הָרַב הַקָּדוֹשׁ מִקֹּאמַרְנָא זַ״ל בְּסִפְרוֹ ״הֵיכַל הַבְּרָכָה״, פָּרָשַׁת רְאֵה, בַּפָּסוּק (דְּבָרִים יג, ב): ״כִּי יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא״ וְגוֹ׳; כִּי כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת נִשְׁמַת צַדִּיק, אוֹר גָּדוֹל לָעוֹלָם, טוֹעֵן הַסָּמ״ךְ־מ״ם עַל מַה שֶּׁוְּא בָּרָאתָ?! לָמָּה בָּרָאתָ יֵצֶר הָרָע?! שֶׁהֲרֵי זֶה יַמְשִׁיךְ לְכָבוֹת בְּנֵי־אָדָם לְחַיִּים, לְאוֹר תּוֹרָה וְתִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה, וְהָיְתָה הַתְּשׁוּבָה כָּל בְּנֵי־אָדָם; כִּי כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק וְקָדוֹשׁ, שֶׁיָּאִיר אוֹר אַהֲבָה, וְיִרְאֶה אֵשׁ שׁוֹרֵף בְּלֵב בְּנֵי־אָדָם לְתוֹרָה וְלִתְפִלָּה וּלְמִצְוֹת וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים, כֵּן יִהְיֶה נֶגְדּוֹ רַמַּאי, אֲשֶׁר לִבּוֹ מָלֵא חֹשֶׁךְ, אֵין בּוֹ לֹא אַהֲבָה וְלֹא יִרְאָה, וּמַרְאֶה עַצְמוֹ קָדוֹשׁ וּפָרוּשׁ, וְיַמְשִׁיךְ רֹב בְּנֵי־אָדָם אֲצָלוֹ, וּמֵעַתָּה תִּהְיֶה הַבְּחִירָה חָפְשִׁית, לְדַבֵּק עַצְמוֹ אֶל אוֹר עֶלְיוֹן — צַדִּיק אֲמִתִּי, אוֹ לֵילֵךְ אֶל הַשֶּׁקֶר וְהָרַמָּאוּת, שֵׁד יְהוּדִי וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם.

אָחִי, אָחִי! חֲזַק וֶאֱמַץ בְּדִבּוּרִים אֵלּוּ, הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, אִם אָמְנָם הַלֵּב כּוֹאֵב וּמִתְפּוֹצֵץ, עַד מָתַי יִהְיֶה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עֲזֹךְ בַּשֶּׁבִי?! עַד מָתַי יִהְיוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹלָה?! עַד מָתַי יִהְיֶה אוֹר רַבֵּנוּ זַ״ל כָּל־כָּךְ מֻסְתָּר מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל?! אֵין שׁוּם תֵּרוּץ וְעֵצָה עַל זֶה, רַק לִבְכּוֹת וּלְהִתְאוֹנֵן בְּכָל לַיְלָה בְּעֵת חֲצוֹת, וְיוֹתֵר מִזֶּה אָסוּר לְפֹל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל. מַה לַּעֲשׂוֹת?! אוֹר רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא אוֹר רוּחָנִי, הַיָּכוֹל לְקָרֵב אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ אֶת הַכִּי גָּרוּעַ שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ׳, אַךְ טַעֲנַת הַסָּמ״ךְ־מ״ם נִצְחָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (תָּמִיד לב.): שִׁטְנָא נָצַח; וְכַמּוּבָא בְּסִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה מֵהַזּוּבוּב וְהָעַכְבִּישׁ, שֶׁמָּצָא הַסָּמ״ךְ־מ״ם עֵצָה, וְהֵבִיא עִמּוֹ אֶחָד זָקֵן וְשָׂחַק...

וְאָמְרוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁזֶּה סוֹבֵב בְּכָל דּוֹר, קָמִים כַּמָּה זְקֵנִים וְשׁוֹחֲקִים, וְיֵשׁ לוֹ כְּבָר עֵצָה. וְעַכְשָׁו נִתְקָעִים מִבִּפְנִים עַל־יְדֵי צְבִי שָׁבוּר... וְדֹב מְגֻשָּׁם... וְרוֹכֵל אֶחָד... הַמַּסְתִּיר עַצְמוֹ תַּחַת גֶּפֶן אֶחָד... וְכָךְ הֵם מוֹצִיאִים מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל רִשְׁעָתָם, לִרְדֹּף אוֹתִי, וַאֲנִי עֵינַי נְשׂוּאוֹת רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וַאֲנִי יוֹדֵעַ, כִּי בִּי עָוְונִי, וַאֲנִי צָרִיךְ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְה׳ אָמַר לָהֶם קַלֵּל, אַךְ אֲנִי רוֹשֵׁם אֶת זֶה עַל הַכְּתָב, לְמַעַן יֵדְעוּ דּוֹרוֹת הַבָּאִים, כִּי אֵין הַשְׁלִיחִים אֵיזֶה אִינְשֵׁי מֵעַלִּי, רַק סְתָם בַּעֲלֵי קְנָאָה וּבַעֲלֵי תַּאֲוָה, שׁוּעָלִים הַמְחַבְּלִים כְּרָמִים. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצִּילֵחַ דַּרְכִּי, וְיִרְאוּ שׂוֹנְאַי וְיֵבֹשׁוּ, כִּי אַתָּה ה׳ עֲזַרְתָּנִי וְנִחַמְתָּנִי.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תפה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר שׁוֹפְטִים ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, הַבָּחוּר הֲרוּצָה לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת שֶׁל הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוּ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ הָאָרֹךְ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְלַהֲשִׁיבְךָ — יִקְצְרוּ יְרִיעוֹת. וּבִפְרָטִיוּת בְּעִנְיָנְךָ, שֶׁנָּפַלְתָּ כְּבָר בִּבּוֹר עָמֹק וְחֹשֶׁךְ כָּזֶה וְכוּ׳. לְדַעְתִּי, תִּשְׁכַּח מִמֶּנָּה לְגַמְרֵי, כִּי כָּל כַּוָּנָתָהּ הִיא לֹא לְהִתְחַתֵּן וְכוּ׳. אֵיךְ שֶׁהוּא עָלֶיךָ לָשׁוּב בֶּאֱמֶת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְשׁוּבָה אֲמִתִּית.

וּלְמַעַן הַשֵּׁם תַּתְמִיד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי תַּאֲוָה זוֹ אֵינָהּ מִתְגַּבֶּרֶת אֶלָּא עַל לֵב הַפָּנוּי מֵחָכְמָה (רַמְבַּ״ם הִלְכוֹת אִסּוּרֵי בִּיאָה, פֶּרֶק כב, הֲלָכָה כא). וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, אִם תִּהְיֶה רָגִיל בְּיוֹתֵר בְּלִמּוּד מִשְׁנָיוֹת וְלִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ עַל־כָּל־פָּנִים מְחַבֵּר רַמָּ״א. וְהָיָה אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁהָיְתָה דַּרְכּוֹ לְסַיֵּם בְּכָל שָׁבוּעַ שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, הַיְנוּ בְּכָל יוֹם לָמַד סֵדֶר שָׁלֵם, וְכָךְ הִתְנַהֵג כַּמָּה שָׁנִים. וּכְבָר יָדַעְתָּ שֶׁרַבֵּנוּ הַבַּ״ית־יוֹסֵף, כְּשֶׁחִבֵּר אֶת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, חִלְקוֹ עַל כָּל הַחֹדֶשׁ, הַיְנוּ

לִהְיוֹת רָגִיל לְסַיֵּם אֶת ד׳ חֶלְקֵי שֻׁלְחָן עָרוּךְ בְּכָל חֹדֶשׁ, עַיֵּן בַּהַקְדָּמָתוֹ בַּהַדְפָּסָה הָרִאשׁוֹנָה. עַל־כָּל־פָּנִים אֵיךְ שֶׁהוּא, עָלֶיךָ לִהְיוֹת מְצֻמְצָם וְלִבְלִי לַהֲרֹס לַעֲלוֹת אֶל הַשֻּׁם. קַדֵּשׁ וְטַהֵר אֶת פִּיךָ, וּלְעוֹלָם אַל תְּדַבֵּר אֶלָּא דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית. וּלְעוֹלָם לֹא תַּקְפִּיד וְלֹא תִּכְעַס עַל שׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וְכֵן אַל תַּטֶּה אָזְנֶיךָ אֶל עִתּוֹנִים וְרַדְיוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּדְבָרִים בְּטֵלִים, וְקַדֵּשׁ וְטַהֵר אֶת עֵינֶיךָ לִרְאוֹת תָּמִיד רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֶת הָאֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, וְאָז אִם תִּהְיֶה חָזָק בְּכָל זֶה, קַוֹּה קִוִּיתִי שֶׁתִּשְׂתַּנֶּה לְגַמְרֵי.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! אַשְׁרֵינוּ וַאֲשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ, שֶׁזָּכִינוּ לְהִתְוַדַּע מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, טוֹב לְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ. וּלְמַעַן הַשֵּׁם לְטוֹבָתְךָ הַנִּצְחִית בְּרַח לְךָ מִלֵּצִים, אֲשֶׁר יְקָרְרוּ אוֹתְךָ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהַתְמֵד בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבְּךָ וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹלִיךְ אוֹתְךָ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת וְהַתָּמִים, וְיַמְתִּקוּ מִמְּךָ כָּל הַדִּינִים, וְיַמְשֵׁךְ עָלֶיךָ שֶׁפַע וְרַחֲמִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תפו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר כִּי תֵצֵא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, הַבָּחוּר הָרוּצֶה לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת הַנַּ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

מָה אֹמַר לְךָ, לְהַאֲרִיךְ לְךָ — אִי אֶפְשָׁר לִי מֵרֹב טִרְדוֹתַי. וּכְבָר נִדְפְּסוּ מִמֶּנִּי י״ב חֲלָקִים שׁו״ת ״אֲשֶׁר בַּנַּחַל״, וְשָׁם יֵשׁ יוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם מִכְתָּבִים נִפְלָאִים הַמְדַבְּרִים מִכָּל מִינֵי בְּעָיוֹת וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים שֶׁעוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת לְבַחוּרִים — קָחֵם מִשָּׁם.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! רָאוּי לְךָ לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד בְּמִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם,

אֲשֶׁר חָכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מִדְרָשׁ רַבָּה כִּי תֵצֵא, פָּרָשָׁה ו׳, סִימָן ב׳), שֶׁמִּצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם הִיא מֵהַחֲמוּרָה שֶׁבַּחֲמוּרוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְעַל־כֵּן עָלֶיךָ לְהִזָּהֵר בָּזֶה מְאֹד מְאֹד. וּדְבַר רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא לְמָסֹר נַפְשׁוֹ לְקַיֵּם אֶת כָּל מִצְוָה בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת. וְהִנֵּה מַה שֶּׁאָבִיךָ מוֹנֵעַ אוֹתְךָ מִלְּהִתְקָרֵב אֵלֵינוּ, הוּא מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַהִי ׳בְּרֶסְלֶבֶר חֲסִידוּת׳, וּבִפְרָט כְּפִי שֶׁיָּצָא שֵׁם רַע בָּעוֹלָם, שֶׁהִסְרִיחַ הַנָּזֵק... וְהַזְּקֵנִים מִבִּפְנִים... עַל־כָּל־פָּנִים אֲנִי מֵבִין אֶת אָבִיךָ, הוּא רוֹצֶה לִרְאוֹת רֹב נַחַת מִמְּךָ, וְאִם הָיָה יוֹדֵעַ אֵיךְ שֶׁלְּאִילָנָא רַבְרָבָא תִּצְמַח, אִם תִּהְיֶה מְקֹרָב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה מוֹנֵעַ אוֹתְךָ כְּלָל. וְעַל־כֵּן עָלֶיךָ רַק לְהַתְמִיד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כְּמוֹ שֶׁהוֹרָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל בְּסֵדֶר־דֶּרֶךְ־הַלִּמּוּד שֶׁלּוֹ (עַיֵּן שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן ע״ו), וּתְקַיֵּם אֶת כָּל מִצְוָה בְּתַכְלִית הַשִּׂמְחָה, וְתִהְיֶה תָּמִיד בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ גָּדוֹל, וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁאָבִיךָ יִשְׁתַּנֶּה לְגַמְרֵי, כִּי רַק אֶת זֶה רוֹצֶה.

וְעִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת יְכוֹלִים לְקַיֵּם בִּמְקוֹם סֵתֶר, וְלֵילֵךְ יְחִידִי, וְשׂוּם בְּרִיָּה לֹא תֵּדַע מִזֶּה כְּלָל, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת — לֵילֵךְ יְחִידִי (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נב), וְלֹא לֵילֵךְ בְּפוּמְבִּי עִם חֲבוּרָה עִם טֶנְדֶּר וְכַדּוֹמֶה, זֶה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ, וּמַבְאִישׁ רֵיחַ וְכוּ׳. עִנְיָנֵנוּ הוּא רַק בְּהַצְנֵעַ לֶכֶת. וּבִפְרָטִיּוּת עִנְיַן הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת, לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ, וּלְסַפֵּר לוֹ יִתְבָּרַךְ הַכֹּל, זֶה יְכוֹלִים לְקַיֵּם בְּהַצְנֵעַ, וְשׂוּם בְּרִיָּה לֹא תֵּדַע מִזֶּה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תפז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר כִּי תֵצֵא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, הַבָּחוּר הָרוֹצֶה לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת מֵהַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת פְּגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה וְכוּ׳ שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, הִנֵּה זָכְנִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַדְפִּיס סֵפֶר: ״שְׁמִירַת הַבְּרִית״, וְשָׁם מְדַבֵּר מֵעִנְיָנִים אֵלּוּ. וְעַל־כֵּן רָאוּי לְךָ לְעַיֵּן בּוֹ. וּפֹה תִּקַּבֵּל רָצוּף סֵפֶר אֶחָד, וּרְאֵה לְעַיֵּן הֵיטֵב בַּהַקְדָּמָה, וְשָׁם תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁךָ. כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לִי לִכְתֹּב לְךָ, כְּבָר כָּתוּב שָׁם.

הָעִקָּר אֶחֱז עַצְמְךָ בְּרַבֵּנוּ זַ״ל, וְתֵדַע כִּי מִי שֶׁפָּגַם בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה וְכוּ׳, יֵשׁ לוֹ נִסָּיוֹן גָּדוֹל, שֶׁמְּנַסִּים אוֹתוֹ שֶׁיִּשְׁמַע מַחֲלֶקֶת גְּדוֹלָה, וְאִם יִהְיֶה טִפֵּשׁ — יַחֲזֹר לְאָחוֹר. וְעַל־כֵּן רְאֵה מַה לְּפָנֶיךָ... רְאֵה אֵיךְ שֶׁהַסָּמָ״ךְ־מֵ״ם הִכְשִׁיל אוֹתְךָ זֶה יָמִים וְשָׁנִים בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, כַּאֲשֶׁר כָּתַבְתָּ לִי, וְעַכְשָׁו שֶׁזָּכִיתָ לְהִתְוַדַּע מִסְּפָרִים קְדוֹשִׁים כָּאֵלּוּ, אֲשֶׁר עוֹשִׂים לְךָ טוֹבָה בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, תִּשְׁמַע מַחֲלֶקֶת מֵאֵיזֶה קַלִּים וְרֵיקִים, נוֹאֲפִים גְּמוּרִים וְכוּ׳?! כִּי הַבַּעַל־דָּבָר רָאָה שֶׁאֵין לוֹ עֵצָה כְּבָר, כִּי תְּהִלָּה לָאֵל, זָכִיתִי לְהַדְפִּיס סְפָרִים כָּאֵלּוּ, אֲשֶׁר הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים גַּם־כֵּן יָכוֹל לִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ שָׁם, וְעַל־כֵּן לָקַח אֶת עַצְמוֹ מִבִּפְנִים, שֶׁעוֹרֵר מַחֲלֶקֶת עֲצוּמָה עָלַי, עַל־יְדֵי רוֹכֵל אֶחָד, אַךְ מַה לַּעֲשׂוֹת?! הַכֹּל כְּדֵי לְרַחֵק אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי... (עַיֵּן הֵיטֵב בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ה׳).

וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, אִם תַּרְגִּיל עַצְמְךָ לִלְמֹד בְּכָל יוֹם קְצָת בְּ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן״ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, וְלוּמַר עָלֶיהָ הַתְּפִלָּה מִ״לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת״, וְאָז טוֹב לְךָ לָנֶצַח; כִּי הִיא זְכוּת גְּדוֹלָה לְהַנְשָׁמָה, שֶׁתִּהְיֶה מְשׁוֹטֶטֶת בְּתוֹרַת רַבֵּנוּ זַ״ל.

וּמֵחֲמַת הַטְּרָדוֹת שֶׁל הַיּוֹם, וְגַם הַהֶכְרֵחַ לִי לְהָשִׁיב הַיּוֹם לְהַרְבֵּה מִכְתָּבִים — אֲקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

הֶכְפֵּל הַדָּבָר, רְאֵה לְעַיֵּן בְּהַקְדָּמַת סֵפֶר: ״שְׁמִירַת הַבְּרִית״, וְשָׁם

תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשֶׁךָ. וְהִנֵּה הַסֵּפֶר הַזֶּה נִדְפַּס כְּבָר פְּעָמִים, וְאִם אַתָּה רוֹצֶה לְתַקֵּן אֶת פְּגָמֶיךָ, רְאֵה לְהַדְפִּיסוֹ עוֹד פַּעַם, וּבָזֶה תַּעֲזֹר לְבַחוּרִים אֲחֵרִים, שֶׁגַּם־כֵּן נָפְלוּ בַּחֵטְא הַמְזֹהָם הַזֶּה.

ג׳ תפח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר כִּי תֵצֵא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לְהָאַבְרֵךְ הַשּׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ בְּצֵרוּף הַמָּעוֹת לְהַדְפָּסָה קִבַּלְתִּי. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַמְתִּיק מִמְּךָ כָּל הַדִּינִים בִּזְכוּת הַצְּדָקָה.

מָה אֹמַר לְךָ, אֵין לְךָ עוֹד צְדָקָה גְּדוֹלָה מִצְּדָקַת הַדְפָּסַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, הַמְקָרְבִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וּמְחַזְּקִים וּמְאַמְּצִים וּמְחַיִּים אֶת כָּל הַיְרוּדִים וְהַנְּפוּלִים וְהַמֻּשְׁלָכִים בְּחַטֹּאתֵיהֶם וַעֲוֹנוֹתֵיהֶם וְכוּ׳ וְכוּ׳. וְהִנֵּה הָיָה רָאוּי, שֶׁכָּל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ יַדְפִּיס אֶת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְעַל־כָּל־פָּנִים מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל, יִרְאֶה שֶׁהַצְּדָקָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלּוֹ תִּהְיֶה לְהַדְפָּסָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַמְשִׁיךְ אֶת הָאוֹר הַגָּנוּז לְדוֹרוֹת עוֹלָם.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תפט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר כִּי תֵצֵא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, הָאַבְרֵךְ הָרוֹצֶה לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת, מֵהַנַּ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁלוֹם־בַּיִת, תֵּדַע שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר גָּדוֹל אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל.

וּכְבָר הֵאֲרַכְנוּ הַרְבֵּה בַּסֵּפֶר ״אֶרֶךְ אַפַּיִם״, עַיֵּן שָׁם עִנְיָנִים נִפְלָאִים. אַךְ בֶּאֱמֶת יֵשׁ וְיֵשׁ עוֹד לְהַאֲרִיךְ וּלְהַרְחִיב אֶת הַדִּבּוּר בָּזֶה. וְיֵשׁ דִּבּוּר מִמּוֹהַרַנַ״תְ זַ״ל, אֲשֶׁר בְּעִנְיָנִים שֶׁל בֵּינוֹ לְבֵינָהּ הָיָה יָכוֹל לְחַבֵּר פִּי־שִׁשָּׁה פְּעָמִים ״לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת״ מִמַּה שֶּׁחִבֵּר, עָמֹד וּרְאֵה וְהָבֵן.

וְהָיָה כְּדַאי לְךָ לְהִתְוַעֵד עִמִּי, כִּי דְּבָרִים אֵלּוּ אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ עַל פְּנֵי הַכְּתָב. וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה דָּבָר קָשֶׁה לְךָ, אַךְ לְדַעְתִּי, כְּדַאי לְךָ הַהוֹצָאוֹת, וּלְבַטֵּל כַּמָּה יָמִים, וְנַאֲרִיךְ אֲרִכּוֹת בְּדָבָר זֶה, כִּי אַחֶרֶת חַס וְשָׁלוֹם, תְּאַבֵּד אוֹתָהּ, חַס וְשָׁלוֹם, וְתִשְׁבֹּר בֵּיתְךָ וְכוּ׳. וַאֲנִי יוֹדֵעַ וּמֵבִין מֵרָחוֹק, כִּי הִיא אִשָּׁה כְּשֵׁרָה וּצְנוּעָה, רַק כַּמָּה דְּבָרִים צְרִיכִים לְתַקֵּן — הֵן אֶצְלְךָ וְהֵן אֶצְלָהּ, וְאָז תָּדוּרוּ בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, וְיִהְיֶה לָכֶם שְׁלוֹם־בַּיִת. וְאִם הִיא רוֹצָה גַּם־כֵּן לָבֹא — הָיָה יוֹתֵר טוֹב, אַךְ כְּפִי הַנִּרְאֶה, הִיא בְּכַעַס עָלֶיךָ וְכוּ׳, וְאוּלַי כְּפִי הַנְּהָגָתְךָ עִמָּהּ רָאוּי לָהּ לִהְיוֹת בְּכַעַס וְכוּ׳. עַל־כָּל־פָּנִים צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי אֶת הַכֹּל יְכוֹלִים לְתַקֵּן, וּבִפְרָטִיּוּת עַל־פִּי דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁהוּא דֶּרֶךְ נַעַם... דֶּרֶךְ עֲרֵב... דֶּרֶךְ אַהֲבָה... דֶּרֶךְ רַחֲמָנוּת... דֶּרֶךְ טוֹב... אַשְׁרֵי מִי שֶׁיֹּאחַז בְּדַרְכֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְאָז טוֹב לוֹ — הֵן בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן בְּגַשְׁמִיּוּת.

לְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְטוֹבָתְךָ הַנִּצְחִית, תּוֹצִיא מִמַּחֲשַׁבְתְּךָ גֵּט, כִּי הַמְּזַבֵּחַ מוֹרִיד דְּמָעוֹת עַל הַמִּגְרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (גִּטִּין צ.); וְיֵשׁ לוֹמַר עַל־פִּי זֶה: שְׁ׳לּ׳וֹם רָאשֵׁי תֵּבוֹת (בְּרֵאשִׁית יב, ז): ״לְ׳זַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת״; כִּי עַל־יְדֵי שָׁלוֹם, הוּא בּוֹנֶה מִזְבֵּחַ וְכַנַּ״ל. וּפְסוּק זֶה נֶאֱמַר בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ קֹדֶם שֶׁיָּרַד מִצַּרְיָמָה, שֶׁבָּנָה מִזְבֵּחַ, וְרָאָה שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם עִמָּהּ, וְאָז אַף שֶׁיִּרְצוּ לְקַחְתָּהּ מִמֶּנּוּ — לֹא יוֹעִיל, וְהָבֵן.

וּבְשַׁבָּת זוֹ לָמַדְנוּ אֶת הַתּוֹרָה לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פ״ז, הַמְדַבֶּרֶת מֵהַסּוֹד שֶׁגִּלָּה אַבְרָהָם לֶאֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ בְּעִנְיַן שְׁלוֹם־בַּיִת, שֶׁמְּסַגֵּל לְתַקְּנוֹ עַל־יְדֵי כַּוָּנַת אֱלוּל, עַיֵּן שָׁם. וְשָׁאַל אוֹתִי אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, לָמָּה מָסַר אַבְרָהָם אֶת הַסּוֹד לֶאֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ? הָיָה לוֹ לִמְסֹר אֶת זֹאת לִבְנוֹ יִצְחָק, כִּי הֲלֹא הוּא צָרִיךְ לֵידַע אֶת זֹאת?

וְהֵשַׁבְתִּי לוֹ תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּפִי שֶׁהֵאִיר ה׳ לִי אָז; כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ, שֶׁאֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ רָצָה לְשַׁדֵּךְ עַצְמוֹ עִמּוֹ, וְהוּא לֹא רָצָה, כִּי אֵין אָרוּר מִתְדַּבֵּק בְּבָרוּךְ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה נט, סִימָן יב). וּמָצִינוּ בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁאֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם, הָיָה קַפְּדָן, כַּמּוּבָא שָׁם בַּמִּדְרָשׁ, כְּשֶׁהָיָה בִּסְדוֹם הִתְקוֹטֵט עִם הַסְּדוֹמִית, וְעַל־כֵּן גִּלָּה לוֹ דַּיְקָא אֶת כַּוָּנַת אֱלוּל, לֵידַע כִּי עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל כַּוָּנַת אֱלוּל וְלִהְיוֹת מֻחְלָק יִשְׂרָאֵל הוּא — לִדֹּם וְלִשְׁתֹּק לְכָל אֶחָד הַמְצַעֲרוֹ וּמְבַזּוֹ, וְזֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַיַּהֲדוּת — לִדֹּם וְלִשְׁתֹּק לִמְחָרְפוֹ וְלִמְבַזּוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה תֹּאבֶה הָאִשָּׁה, אֲזַי תִּהְיֶה מְרֻצָּה. כִּי צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲשֶׁר אִשָּׁה צוֹעֶקֶת וְכוּ׳, אַךְ בֶּאֱמֶת אֵין בִּלְבָּהּ כְּלוּם... וְאִם רַק שׁוֹתְקִים לָהּ, וּמְקַבְּלִים בְּאַהֲבָה, וְאַחַר־כָּךְ מְדַבְּרִים אֵלֶיהָ בִּנְעִימוּת וְכוּ׳, הַכֹּל נִשְׁכַּח מִמֶּנָּה. וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה, אַךְ הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר. תִּרְאֶה לָבוֹא אֵלַי וְאִם אֶפְשָׁר גַּם עִמָּהּ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תצ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר כִּי תֵצֵא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, הַבָּחוּר הָרוֹצֶה לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת הַנַּ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מִ׳קּוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

הִנֵּה אַחֲרֵי שֶׁדִּבַּרְנוּ הַרְבֵּה, שָׂכַחְתָּ אֶת כָּל הַסְּפָרִים בְּבֵיתִי, וַאֲנִי שׁוֹלֵחַ אוֹתָם עִם מוֹסֵר כְּתָב זֶה.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! עַיִן הַיּטֵב בַּקּוּנְטְרֵס "הָעַיִן רוֹאָה".

אוֹדוֹת עִנְיָנְךָ בִּפְגַם הָעֵינַיִם שֶׁבּוֹעֵר בְּךָ מְאֹד, מָה אֹמַר לְךָ, אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִזֶּהֲמָא זוֹ, רַק עַל־יְדֵי תִּקֻּף מִדַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, לְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַה שֶּׁיַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ יוֹתֵר אֱמוּנָה, כְּמוֹ־כֵן תִּתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ תַּאֲוָה זוֹ. וּבֶאֱמֶת עַל־פִּי זֶה בָּנוּי כָּל הַמַּאֲמָר בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ל״ו, שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם, שֶׁעַל־יְדֵי

אֲמִירַת ״שְׁמַע״ וּ״בָרוּךְ שֵׁם״, יִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנּוּ הַהֶרְהוּרִים רָעִים, וְהוּא כַּנַּ״ל; כִּי כָּל מַה שֶּׁיַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, יִהְיֶה בָּטֵל וּמְבֻטָּל בּוֹ יִתְבָּרַךְ. ר׳ אַבְרָהָם בְּר׳ נַחְמָן זַ״ל, אָמַר פַּעַם לְר׳ לֵוִי יִצְחָק, גֶּרוֹ יָאִיר [זַ״ל] בְּשֵׁם מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל: כְּשֶׁזּוֹכְרִים בְּיוֹם הַמָּוֶת, הוֹלֶכֶת הָעֲבוֹדָה בְּאֹפֶן אַחֵר לְגַמְרֵי. וְסִיֵּם ר׳ לֵוִי יִצְחָק, גֶּרוֹ יָאִיר [זַ״ל]: אַז מֶעֶן רֶעד זִיךְ אַיין אַז מֶען הָאט דֶעם זְכָרוֹן בְּעַלְמָא דְּאָתֵי[פ]; כִּי בֶּאֱמֶת אִם הָיָה לָנוּ זְכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, הָיוּ הַתְּפִלָּה וְהַתּוֹרָה וְהָעֲכִילָה וְהַנְּהָגָתֵנוּ בְּאֹפֶן אַחֵר לְגַמְרֵי, וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן.

וְעַל־כֵּן חֶמְדַּת לִבִּי! רְאֵה לְהִתְמִיד בִּלְמוּד ״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״, וְשָׁם תִּרְאֶה נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת, וְתִהְיֶינָה לְךָ עֵצוֹת עַל הַכֹּל. הָעִקָּר חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד בְּמִדַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וּשְׁמֹר עַל הַזְּמַן הַיָּקָר לֹא לְבַלּוֹת אוֹתוֹ, כִּי אֵין לְךָ עוֹד אֲבֵדָה כַּאֲבֵדַת הַזְּמַן, כְּמַאֲמַר הֶחָכָם (סֵפֶר חַסִידִים י, א): ״אָדָם דּוֹאֵג עַל אֲבוּד דָּמָיו, וְאֵינוֹ דּוֹאֵג עַל אֲבוּד יָמָיו, דָּמָיו אֵינָם עוֹזְרִים, יָמָיו אֵינָם חוֹזְרִים״, וְכָל יוֹם שֶׁעוֹבֵר בְּהֶבֶל וָרִיק, הוּא הֶפְסֵד נִצְחִי. עַל־כֵּן תִּרְאֶה לִשְׁמֹר מֵעַתָּה אֶת הַיָּמִים וְהַשָּׁעוֹת שֶׁלְּךָ. וּמְסַפְּרִים עַל מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל, שֶׁתָּמִיד אָחַז אֶת הַמּוֹרֶה־שָׁעוֹת לְנֶגֶד עֵינָיו.

הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תצא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסִדֵּר כִּי תֵצֵא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, גֵּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֶּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי. וּבֶאֱמֶת לֹא אֵדַע מַה לַּהֲשִׁיבְךָ, אַךְ רָאוּי לְךָ לְעַיֵּן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, בַּמֶּה שֶׁפֵּרֵשׁ הַפָּסוּק (תְּהִלִּים ד, ב): ״בַּצָּר

פ) אָנוּ מַטְעִים עַצְמֵינוּ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ זִכְרוֹן עַלְמָא דְּאָתֵי.

הִרְחַבְתָּ לִי״, שֶׁגַּם בְּתוֹךְ הַצָּרוֹת מָצָא הַרְחָבוֹת (עַיִן בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קצה), עַיִן שָׁם; וְעַל־כֵּן מַה וְלָמָּה לְךָ לִפֹּל כָּל־כָּךְ בְּדַעְתְּךָ?! יֵשׁ גַּם אַשְׁמָה בְּךָ, מִי בִּקֵּשׁ מִמְּךָ לְחַכּוֹת עַד רֶגַע הָאַחֲרוֹן?! בְּכָל דָּבָר צְרִיכִים לְהִתְיַשֵּׁב וְלַחֲשֹׁב מִקֹּדֶם וְלִתֵּן לְךָ זְמַן. וּמְסַפְּרִים עַל ר׳ אַבְרָהָם בְּר׳ נַחְמָן זַ״ל, שֶׁדַּרְכּוֹ הָיְתָה לְחַכּוֹת כְּבָר עַל שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, כִּי הָיָה מוּכָן עִם הַכֹּל. וְכֵן דַּרְכּוֹ הָיְתָה לְחַכּוֹת עַל זְמַן חֲצוֹת וְכוּ׳, כִּי בְּכָל דָּבָר צְרִיכִים לִהְיוֹת ״חָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ״, הַיְנוּ לְהִסְתַּכֵּל עִם עֵינָיו מַה יִּהְיֶה... וּבִפְרָטִיּוּת לִסְמֹךְ עַל עָרֵל, ״אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֵּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר״ וְכוּ׳ (תְּהִלִּים קמד, ח); וְעַל־כֵּן מֵאַחַר שֶׁעָבַר, אֵין זוֹ עֵצָה כְּלָל לִפֹּל כָּל־כָּךְ בְּדַעְתְּךָ בִּשְׁבִיל שְׁטוּת כָּזוֹ, וּבִפְרָטִיּוּת מֶה עָשִׂיתָ לְפָנֶיךָ שָׁנָה וּשְׁנָתַיִם וְכוּ׳, הַאִם זֶהוּ סוֹף הָעוֹלָם?! תַּאֲמִין לִי, שֶׁבְּנֵי־אָדָם יֵשׁ לָהֶם מְרִירוּת וְהַרְפַּתְקָאוֹת יוֹתֵר מָרוֹת מִשְּׁטוּת וְהֶבֶל זֶה...

וּבִכְלָל כְּפִי שֶׁהִרְגַּשְׁתִּי בְּךָ בִּהְיוֹתְךָ אֶצְלִי, אֲשֶׁר חֶסְרוֹנְךָ הוּא תָּמִיד לְהִסְתַּכֵּל מַה שֶּׁאֲחֵרִים יֹאמְרוּ... אוֹ אַתָּה רוֹצֶה דָּבָר בִּשְׁלֵמוּת... וְאִם אֵינוֹ הוֹלֵךְ כְּמוֹ שֶׁאַתָּה רוֹצֶה וְכוּ׳, אַתָּה מְשַׁבֵּר אֶת עַצְמְךָ אוֹן וֶועֶרְטְ גִיפַאלִין בַּיי זִיךְ[צ]; וּלְדַעְתִּי, כְּבָר הִגִּיעַ הַזְּמַן הַמַּתְאִים בְּיוֹתֵר, שֶׁתּוֹצִיא עַצְמְךָ מֵהַדִּמְיוֹן הַזֶּה... וּבְוַדַּאי עִם תְּפִלָּה יְכוֹלִים לִפְעֹל הַכֹּל. הָעִקָּר לִהְיוֹת סַבְלָן, כִּי זֶה הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹר בְּלִי סַבְלָנוּת, וְהַחַיִּים מְלֵאִים עִם נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים. וְאַף שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁצּוֹחֵק מִזֶּה, וְדִבּוּרִים אֵלּוּ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם הֵם לְלַעַג וּלְקָלֶס בְּעֵינֵיהֶם — מַה בְּכָךְ?! אַתָּה צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמְךָ וְלֹא עַל אֲחֵרִים, אַתָּה צָרִיךְ לְהַרְחִיב אֶת דַּעְתְּךָ, וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמְךָ. וּזְכֹר מַה שֶּׁהָיָה דֶּרֶךְ הַתָּם לוֹמַר: ״זֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלִּי וְזֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ״; וַאֲפִלּוּ אִם עֲבוֹדָתוֹ לֹא עָלְתָה בִּשְׁלֵמוּת, רַק נַעַל עִם שְׁלֹשָׁה קְצָווֹת, אַף־עַל־פִּי־כֵן הָיָה שָׂמֵחַ, כִּי זוֹ הָיְתָה עֲבוֹדָתוֹ, וּמָה אִכְפַּת לִי, אִם בַּעֲבוֹדַת חֲבֵרִי יֵשׁ יוֹתֵר שְׁלֵמוּת מֵעֲבוֹדָתִי?! הֲלֹא אֲנִי צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל עַצְמִי! וְאִם תֵּלֵךְ, אָחִי, בְּדֶרֶךְ זוֹ, יָאִירוּ לְךָ הַחַיִּים בְּאֹפֶן אַחֵר לְגַמְרֵי.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

צ) אַתָּה נוֹפֵל בְּעֵינֵי עַצְמְךָ.

ג׳ תצב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר כִּי תֵצֵא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, גֵּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וּמְאֹד אֲנִי שָׁבוּר מֵהָעִנְיָן שֶׁלְּךָ, וְנוֹסָף עַל זֶה, כִּי כָּל מַר נֶפֶשׁ וְכוּ׳ פּוֹנֶה, וּבִפְרָטִיּוּת עַל־יְדֵי מִכְתָּבִים שֶׁאֲנִי מְקַבֵּל בְּכָל פַּעַם מִכָּל מִינֵי מָרֵי נֶפֶשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁעוֹבֵר, וְכָל אֶחָד שׁוֹפֵךְ אֶת לִבּוֹ הַנִּשְׁבָּר וְהַנִּדְכֶּה וְהַנִּמְאָס וְכוּ׳, וְקָשֶׁה לִי לִכְתֹּב לְכָל אֶחָד תְּשׁוּבָה, וּבִפְרָטִיּוּת אִם הָיִיתִי עוֹנֶה רַק לַעֲשָׂרָה אֲחוּזִים, הָיִיתִי גַּם־כֵּן טָרוּד בִּכְתִיבַת מִכְתָּבִים יוֹמָם וָלַיְלָה, מֵרִבּוּי הַמִּכְתָּבִים הַמַּגִּיעִים אֵלַי, וּבִפְרָטִיּוּת מִבַּחוּרִים צְעִירִים. וּמַה לַּעֲשׂוֹת?! טִרְדּוֹתַי רַבּוּ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לַעֲנוֹת לְכֻלָּם, זֶה דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר כְּלָל. עַל־כֵּן תִּרְאֶה לָדוּן אוֹתִי לְכַף זְכוּת, וּבִפְרָטִיּוּת שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ אֶת גֹּדֶל הָרַעַשׁ שָׁעָשָׂה עָלַי הָרוֹכֵל הָאָרוּר, וְהוּא הַשֹּׂרֶשׁ פּוֹרֶה וְכוּ׳ לְכָל הַמַּחֲלֹקֶת, אַבְרֵךְ מְזֹהָם וּמְטֻנָּף בְּקִנְאָה וְכוּ׳. אַךְ מַה לַּעֲשׂוֹת?! הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן.

וְהִנֵּה כְּבָר הִדְפַּסְתִּי י״ב חֻלְקֵי ״אֲשֶׁר בַּנַּחַל״, וְשָׁם יֵשׁ אֲרִיכוּת גַּם עַל עִנְיָנִים שֶׁלְּךָ, וּמַה יֵּשׁ לְהוֹסִיף עַל זֶה? קָחֵם מִשָּׁם. וְאִם אֶזְכֶּה, אַחַבֵּר בְּקָרוֹב כַּמָּה סְפָרִים חֲדָשִׁים, אֲשֶׁר יְדַבְּרוּ גַּם מֵהָעִנְיָן שֶׁלְּךָ וְכוּ׳, וְגַם מִשְּׁאָר עִנְיָנִים בִּפְרָטִיּוּת, כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה יֵּלֵד יוֹם, וְהַהֶכְרֵחַ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אַךְ סֵפֶר נִשְׁאָר, וְהוּא כְּמוֹ שֶׁאֲנִי מְדַבֵּר עִם הַקּוֹרֵא בְּקִבְיעוּת. וְעַל־כֵּן רְאֵה לִמְחֹל לִי, אֵין לִי שׁוּם דָּבָר כְּנֶגְדְּךָ, חַס וְשָׁלוֹם, רַק אֵין לִי שׁוּם זְמַן כְּלָל, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, וְקָשֶׁה עָלַי הַכְּתִיבָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

בָּזֶה שֶׁאֲנִי כּוֹתֵב סֵפֶר, אֲנִי כּוֹתֵב אֶת זֶה לְכָלַל יִשְׂרָאֵל, וְכֵן כָּל מִכְתָּב נָתַתִּי לְכָל בָּחוּר וּלְכָל אַבְרֵךְ.

ג׳ תצג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסִדְּר כִּי תֵצֵא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי. וְהִנֵּה לַהֲשִׁיבְךָ — יִקָּצְרוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת. וַאֲנִי טָרוּד מְאֹד, בַּעֲוונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, בְּעֵסֶק הָרַבִּים.

אוֹדוֹת הַשָּׁכֵן שֶׁלְּךָ וְכוּ׳, תַּאֲמִין לִי, כִּי אֵין כְּדַאי לְהִכָּנֵס בְּמַחֲלֹקֶת, כִּי הֲלֹא הֶחָכָם מִכָּל אָדָם אָמַר (מִשְׁלֵי כז, י): ״טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק״, וְסוֹף כָּל סוֹף אַתָּה גָּר עִמּוֹ יַחַד דֶּלֶת אֶצֶל דֶּלֶת. הָעִקָּר בְּנִיחוּתָא וּבְדַרְכֵי נֹעַם בְּלִי מַחֲלֹקֶת. יֵשׁ דִּבּוּר מֵרַבֵּנוּ זַ״ל: מִיט גוּטָען פּוֹעֶל׳ט מָען גִיכֶער וִוי מִיט בֵּייזָען אוּן אַז מָען פּוֹעֶל׳ט שׁוֹין יָא אַ מָאהָל מִיט בַּייזָען, בַּדַארְף מָען וויסָען דָאס מִיט גוּטָען וָואלְט מָען גִיכֶער גִיפּוֹעֶלְט[ק]; עַל־כָּל־פָּנִים רַק בְּדֶרֶךְ אַהֲבָה וּבְנִיחוּתָא. וְעַל כֻּלָּם — רַק תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה. וּצְרִיכִים לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט, וַאֲפִלּוּ עַל דָּבָר קָטָן כָּזֶה... וְאִם תִּהְיֶה רָגִיל לְהִתְנַהֵג בָּאֹפֶן הַזֶּה, אָז תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת רַבּוֹת. מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! אֵין שׁוּם עֵצָה אַחֶרֶת בְּזֶה הָעוֹלָם, רַק לִהְיוֹת רָגִיל לְבָרֵחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט שֶׁצְּרִיכִים, כְּמוֹ תִּינוֹק קָטָן הַבּוֹרֵחַ אֶל אִמּוֹ. אֵין מִי שֶׁיַּעֲזֹר לְךָ, רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא אָב הָרַחֲמָן. וּכְבָר הִנְהִיג אוֹתָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל — לִהְיוֹת רָגִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבּוֹ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ בַּדֶּרֶךְ הַנָּעִים וְהַקַּל הַזֶּה, וְאָז טוֹב לוֹ לָנֶצַח.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ק) עִם טוֹב וְדַרְכֵי נֹעַם פּוֹעֲלִים יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עִם כַּעַס וּמַחֲלֹקֶת, וְאִם פּוֹעֲלִים פַּעַם בְּדֶרֶךְ כַּעַס וּקְפִידוּת, תֵּדַע שֶׁהָיִיתָ פּוֹעֵל יוֹתֵר בְּנָקֵל בִּדַרְכֵי נֹעַם.

ג׳ תצד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר כִּי תֵצֵא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לָנֶצַח.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ הָאָרוֹךְ, אֲשֶׁר בּוֹ אַתָּה שׁוֹפֵךְ לִבְּךָ מִכָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלֶיךָ וְכוּ׳.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! עִקַּר הָעֵצָה לָקוּם בַּבֹּקֶר מֻקְדָּם — לָלֶכֶת לִישֵׁן בַּלַּיְלָה מֻקְדָּם. כִּי בֶּאֱמֶת הַסָּמָ״ךְ־מֵ״ם עוֹשֶׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת בָּעוֹלָם, לִגְנֹב מֵהָאָדָם אֶת הַלֵּילוֹת, וּמְפַתֶּהוּ בַּלַּיְלָה לְבַטֵּל זְמַנּוֹ בְּרִיק, לֹא לִלְמֹד וְלֹא לַעֲסֹק בְּמִצְווֹת, אֶלָּא לֵישֵׁב בָּטֵל, וּלְדַבֵּר הֶבְלֵי הַבָּלִים, דִּבּוּרֵי סְרָק, לְהִסְתּוֹבֵב וּלְטַיֵּל לְלֹא תַּכְלִית כְּלָל, כִּי יוֹדֵעַ הַסָּמָ״ךְ־מֵ״ם, שֶׁאִם יִתְפֹּס אֶת הָאָדָם בַּלַּיְלָה, לְסוֹבְבוֹ שֶׁיִּישַׁן מְאֻחָר, בַּבֹּקֶר יַעֲבִירוֹ עַל זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, כִּי יָקוּם אַחַר הַזְּמַן, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ — לֹא גַּשְׁמִיּוּת וְלֹא רוּחָנִיּוּת. וְלָכֵן עִקַּר הָעֵצָה — לֵילֵךְ לִישֵׁן מֻקְדָּם, וְלֹא לִפֹּל בִּשְׁבִי הַיֵּצֶר. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א): ״וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר״, כְּפִי הָעֶרֶב שֶׁיֵּשׁ לְךָ, כֵּן הַבֹּקֶר יִהְיֶה, וְהָבֵן.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תצה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר כִּי תֵצֵא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַבָּחוּר הַיָּקָר, נֵר הָרוֹצֶה לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת צַח הַצַּחְצָחוֹת, נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וּמְאֹד מְאֹד נִצְטַעַרְתִּי לִשְׁמֹעַ מִכָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלֶיךָ.

בְּעִנְיָן וְכוּ׳, הֲלֹא רַבֵּנוּ זַ״ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לוֹ), שֶׁעִקַּר הַיְצֶר הָרָע זֶה נָאוּף; וּמְנַסִּים אֶת הָאָדָם בְּתַאֲוַת נָאוּף, כִּי הַתַּאֲוָה הַזּוֹ כְּלוּלָה מִכָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם; כִּי כָּל אֻמָּה וְאֻמָּה יֵשׁ לָהּ הַתַּאֲוָה שֶׁלָּהּ וְתַרְבּוּתָהּ, אֲבָל תַּאֲוַת נָאוּף זֶה כְּלָלִיּוּת מִכָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת. וְלָכֵן מְנַסִּים אֶת כָּל יְהוּדִי בְּתַאֲוָה זוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּדְכְתִיב (דִּבְרִים יד, א): ״בָּנִים אַתֶּם לַהֲוָיָ״ה אֱלֹקֵיכֶם״, כָּל יְהוּדִי הוּא בֶּן מֶלֶךְ, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת סז.): כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים; וְכָךְ מוּבָא בַּזֹּהַר (ח״ב קסג.), שֶׁהַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים אוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל מְנַסֶּה אוֹתָם לִרְאוֹת אֶל מִי יִפְנוּ, הַאִם אֶל רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת, אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אוֹ אֶל זֶהֱמָה שֶׁל נָאוּף, חַס וְשָׁלוֹם. מָשָׁל לְמֶלֶךְ, שֶׁרָצָה לִבְחֹן אֶת בְּנוֹ, אֲזַי הֶעֱמִיד זוֹנָה שֶׁתְּפַתֶּה אֶת בְּנוֹ, אִם הַבֵּן בַּר־דַּעַת, הוּא קוֹלֵט תֵּכֶף־וּמִיָּד מַה תַּכְלִיתוֹ וּמַעֲמָדוֹ, וְחוֹשֵׁב: ״הֲלֹא אֲנִי בֶּן מֶלֶךְ, וְיָכוֹל לָקַחַת בַּת מְלָכִים, וְכֵיצַד אֶתְפַּתֶּה לֵילֵךְ אַחַר הַזֹּהֲמָה, שְׁקוּץ וְזֹהַם״ וְכוּ׳. וְתֵכֶף מַתְחִיל לִבְכּוֹת וְלִצְעֹק: ״אַבָּא, אַבָּא״! וּבוֹרֵחַ אֶל אָבִיו, וְאָבִיו מְחַבְּקוֹ וּמְנַשְּׁקוֹ. אֲבָל מִסְכֵּן אוֹתוֹ בֶּן־מֶלֶךְ שֶׁאֵינוֹ קוֹלֵט שֶׁזּוֹ מַלְכָּדֶת שֶׁטָּמַן לוֹ אָבִיו, וּמְנַסֵּהוּ לִרְאוֹת אִם יִמָּשֵׁךְ אַחַר הַזֹּהֲמָה וְכוּ׳, וְנִמְשָׁךְ אַחֲרֶיהָ, אֲזַי אֵיזוֹ בּוּשָׁה וְחֶרְפָּה יֵשׁ לוֹ לַחֲזֹר אֶל הַמֶּלֶךְ. כֵּן הַדָּבָר עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, הַמָּלֵא עֲבֵיוֹת וְגַסּוּת, אִם זוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁמְּגַלֶּה לוֹ, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא פֹּה אִתָּנוּ, עִמָּנוּ וְאֶצְלֵנוּ, וְלֹא עָזַב הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, וּמִתְחַבֵּא, חַס וְשָׁלוֹם, בְּאֵיזֶה עוֹלָם, אֶלָּא נִמְצָא פֹּה עִמָּנוּ, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה: דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, אֲזַי מַצְלִיחַ לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל עַל אַבְרָהָם אָבִינוּ (עֵין סִפְרֵי הָאֲזִינוּ שיג), שֶׁזּוֹ הָיְתָה עֲבוֹדָתוֹ, שֶׁגִּלָּה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי עַד שֶׁלֹּא בָּא אַבְרָהָם לָעוֹלָם, כִּבְיָכוֹל לֹא הָיָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֶלֶךְ אֶלָּא עַל הַשָּׁמַיִם, אָבִינוּ אַבְרָהָם הִמְלִיכוֹ עַל הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ; הֵינוּ עַד אַבְרָהָם אָבִינוּ כֻּלָּם יָדְעוּ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם, אֲבָל חָשְׁבוּ שֶׁהוּא נִמְצָא רַק בַּשָּׁמַיִם, בָּא אַבְרָהָם וְהוֹרִיד אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְמַטָּה, שֶׁיֵּדְעוּ כֻּלָּם שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא עִמָּנוּ

פֹּה. וְאַבְרָהָם אָבִינוּ מָסַר אֶת זֹאת לְיִצְחָק בְּנוֹ, וְיִצְחָק אָבִינוּ מָסַר הָלְאָה לְיַעֲקֹב בְּנוֹ, וְיַעֲקֹב אָבִינוּ לִמֵּד אֶת זֹאת לִשְׁנֵים־עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ״ה, וְכָךְ מָסְרוּ אָבוֹת לַבָּנִים, וְעָבְרָה הַמָּסֹרֶת מִדּוֹר דּוֹר, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ, וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים, וּנְבִיאִים מְסָרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (אָבוֹת א); וְכָךְ נִמְסָר מֵהַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים וְהַגְּאוֹנִים וְהַמְקֻבָּלִים וְהַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים, עַד דּוֹרוֹתֵינוּ אֵלּוּ, שֶׁנּוֹדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא פֹּה עִמָּנוּ, אִתָּנוּ וְאֶצְלֵנוּ. וְתֵכֶף כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ דָּבָר זֶה, מִמֵּילָא נִשְׁבֶּרֶת מִמֶּנּוּ תַּאֲוַת נְאוּף.

וְלָכֵן אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לו), שֶׁזֶּה כְּלָל גָּדוֹל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם לְהָבִין וְלִתְפֹּס בְּדִבּוּר הַצַּדִּיק, אִם לֹא תִּקֵּן אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ. וְשׁוֹאֵל מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קְרִיאַת שְׁמַע, הֲלָכָה ה׳): אִם־כֵּן, מַה יַּעֲשׂוּ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כְּשֶׁכָּל הָעוֹלָם מָלֵא נְאוּף, וּרְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵהַקְּדֻשָּׁה, אֵיךְ יְכוֹלִים לְהָבִין אֶת דִּבְרֵי הַצַּדִּיק כְּשֶׁכָּל־כָּךְ פְּגוּמִים, וְהַמֹּחַ עָקֹם בְּנְאוּף וְכוּ׳, אֵיךְ מְסֻגָּלִים לְהָבִין רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, כְּשֶׁאֵין אֶת הַכֵּלִים לָזֶה? אֶלָּא אִם אָדָם מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְסַלֵּק דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ לְגַמְרֵי, וּמְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מְזַדַּכֵּךְ מֹחוֹ עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהִטָּהֵר לְגַמְרֵי. וּמַסְבִּיר רַבֵּנוּ זַ״ל, כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס בְּתַאֲוַת נְאוּף, הוּא צָרִיךְ לוֹמַר: ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַוַ״ה אֱלֹקֵינוּ הַוַ״ה אֶחָד״, ״בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד״, וְעַל־יְדֵי שְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ, שֶׁחוֹזֵר עֲלֵיהֶם תָּמִיד, שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הָאֱמוּנָה, וּבִפְרָט כְּשֶׁבּוֹכֶה בְּעֵת שֶׁאוֹמְרָם, נִצֹּל מִתַּאֲוַת נְאוּף. וְהוּא מֵבִיא דְּבַר פֶּלֶא; הִנֵּה מָצִינוּ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כה, ו): ״וְהֵמָּה בֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד״, בְּשָׁעָה שֶׁהִתְגַּבְּרָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל תַּאֲוַת נְאוּף, עַל־יְדֵי בִּלְעָם הָרָשָׁע, שֶׁהִכְשִׁיל אֶת נְשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עִם בְּנוֹת מוֹאָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם, פָּסוּק א׳): ״וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בַּשִּׁטִּים, וַיָּחֶל הָעָם לִזְנוֹת אֶת בְּנוֹת מוֹאָב״, אֲשֶׁר זוֹ הָיְתָה עֲצַת בִּלְעָם — לְהַכְשִׁילָם בְּנְאוּף. וְעַם יִשְׂרָאֵל הָיוּ אוֹבְדֵי עֵצוֹת, וּכְתִיב: ״וְהֵמָּה בוֹכִים פֶּתַח הָאֹהֶל״, אוֹמֵר הַתַּרְגּוּם יוֹנָתָן בֶּן עוּזִיאֵל: ׳בַּכְיִין וְקָרְאִין אֶת שְׁמַע׳; הַיְנוּ בָּכוּ וְקָרְאוּ קְרִיאַת שְׁמַע. אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁזֶּה הַסּוֹד — כְּשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עַל הָאָדָם תַּאֲוַת נְאוּף, עִקַּר הָעֵצָה — לְהִתְחַזֵּק

בֶּאֱמוּנָה וּלְדַבֵּר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלִצְעֹק אֵלָיו וְלִבְכּוֹת לְפָנָיו, וְעַל־יְדֵי־זֶה יְזַדַּכֵּךְ לוֹ הַמֹּחַ.

וְהִנֵּה יָדוּעַ, שֶׁאָסוּר לָאָדָם לִהְיוֹת רֵיק, וְהוּא מֻכְרָח לְהִתְחַתֵּן, אֲשֶׁר זוֹ הַמְצָוָה הָרִאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה. וְלָכֵן הִקְפִּיד רַבֵּנוּ זַ״ל מְאֹד, שֶׁלֹּא יָבוֹא אֵלָיו רֵיק, וְרָצָה שֶׁכָּל אֶחָד יִתְחַתֵּן מֵהֵר כְּכָל הָאֶפְשָׁר, בְּגִיל צָעִיר מְאֹד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי חֵטְא פְּגַם הַבְּרִית, פְּגַם הַמֹּחַ. וְלָכֵן, חֶמְדַּת לִבָּבִי, אוֹדוֹת מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךְ בְּתַאֲוַת נְאוּף וְכוּ׳, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁאַתְּה מַרְגִּישׁ שֶׁבּוֹעֶרֶת בְּךָ מְאֹד וְכוּ׳, לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ, יְחִידִי אָסוּר לִהְיוֹת, אֶלָּא צְרִיכִים תֵּכֶף־וּמִיָּד לְהִתְחַתֵּן, וְתוֹרִיד אֶת הַגַּאֲוָה שֶׁלְּךָ, וְתִמְצָא בַּת יִשְׂרָאֵל תְּמִימָה. וְלָכֵן רְאֵה לְקַבֵּל אֶת אֲשֶׁר אֲנִי אוֹמֵר לְךָ. וְעִקַּר עֲצָתְךָ — שֶׁתִּרְאֶה לְהִתְחַתֵּן תֵּכֶף־וּמִיָּד לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְלֹא לִהְיוֹת בַּרְרָן, וּבְעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ תִּזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרְךָ, וְיִתֵּן לְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְלָדִים צַדִּיקִים, וְאַתָּה בְּעַצְמְךָ תִּהְיֶה צַדִּיק נוֹטֵר הַבְּרִית.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תצו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר כִּי תֵצֵא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ שֶׁשָּׁאַלְתָּ וְכוּ׳; הֲלֹא רַבֵּנוּ זַ״ל בִּקֵּשׁ שֶׁנָּבֹא אֵלָיו בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּיְקָא, אֲשֶׁר אָז הוּא הָעִקָּר לָבוֹא אֵלָיו חֹק וְלֹא יַעֲבֹר. עַד כְּדֵי כָּךְ, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל הִתְבַּטֵּא וְאָמַר (חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן תה): הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לִי מַתָּנָה רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּמִי שֶׁמַּאֲמִין בִּי וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכִּי וְלוֹמֵד תּוֹרָתִי, שֶׁיִּגָּלֶה וְיִפָּרֵסֵם לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה

לִזְכּוֹת לְתִקּוּן נִצְחִי, לְשָׁנָה טוֹבָה וּמְתֻקָּה, שֶׁיָּבוֹא אֶצְלִי עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאִם תַּגִּידוּ, שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים שֶׁלֹּא הִקְפִּידוּ כָּל־כָּךְ לָבוֹא אֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְלָמָּה אֲנִי כָּל־כָּךְ מַקְפִּיד? עָנָה וְאָמַר (חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן תה): הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלִּי חָדוּשׁ גָּדוֹל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ שֶׁאֵין הַדָּבָר הַזֶּה בִּירוּשָׁה מֵאֲבוֹתַי, רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נָתַן לִי זֹאת בְּמַתָּנָה, שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ מַה זֶּה רֹאשׁ הַשָּׁנָה, לֹא מִבָּעֵי אַתֶּם כֻּלְּכֶם בְּוַדַּאי תְּלוּיִים בָּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלִּי, אֶלָּא בְּוַדַּאי כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ תָּלוּי בָּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלִּי. וְאִם־כֵּן רַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִיר מְאֹד הָעִקָּר עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָבוֹא אֵלָיו. וְלָכֵן אַחֲרֵי שֶׁשּׁוֹמְעִים מֵרַבֵּנוּ זַ״ל דִּבּוּרִים כָּאֵלּוּ מִגְּדֻלַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלּוֹ, שֶׁאֲפִלּוּ אֲנָשִׁים פְּגוּמִים כָּל־כָּךְ, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ לֹא יָכוֹל לְתַקְּנָם כָּל הַשָּׁנָה, אֲבָל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יָכוֹל לָתֵת לָהֶם תִּקּוּן, אָז אֵין שְׁאֵלָה, שֶׁכֻּלָּנוּ צְרִיכִים לִנְסֹעַ לְצִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִם רַק יִהְיֶה פָּתוּחַ הַגְּבוּל, וְלֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל כֶּסֶף וּשְׁאָר מְנִיעוֹת. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל: אֲנִי כְּבָר הֵכַנְתִּי כֶּסֶף לַאֲנָשַׁי, שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אֵיךְ לִנְסֹעַ, וְעַל זֶה אָמְרוּ (בֵּיצָה טו:): לְוּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ, וְזֶה הָעִקָּר — בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה.

אֲבָל בְּעֵת חַיִּים חַיּוּתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל בָּעוֹלָם הַזֶּה, בְּעוֹדוֹ בְּגוּפוֹ הַגַּשְׁמִי, הָיוּ אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ נוֹהֲגִים לִנְסֹעַ אֶצְלוֹ גַּם לְשָׁבוּעוֹת וּלְשַׁבָּת חֲנֻכָּה, כִּי אֵלּוּ הָיוּ הַשְּׁלֹשָׁה זְמַנִּים שֶׁבָּאוּ אֵלָיו. וְכֵן שָׁלֹשׁ פְּעָמִים נָסַע אֶל חַסִידָיו: בְּשַׁבָּת שִׁירָה, בְּשַׁבָּת נַחֲמוּ וּבְעוֹד שַׁבָּת שֶׁלֹּא הָיְתָה קְבוּעָה. וְכָל זֶה הָיָה בְּעוֹדוֹ רַבֵּנוּ זַ״ל בַּלְּבוּשׁ הַגַּשְׁמִי, אֲבָל אַחַר הַהִסְתַּלְּקוּת נִשְׁאָר הַדִּבּוּר שֶׁהִרְבָּה רַבֵּנוּ זַ״ל לְדַבֵּר לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּשְׁנַת תקע״א, שֶׁהָיָה הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹן שֶׁלּוֹ בְּעָלְמָא הָדֵין, שֶׁאָמַר אָז שֶׁרוֹצֶה, שֶׁכָּל מִי שֶׁרַק תּוֹרָתוֹ חֲשׁוּבָה בְּעֵינָיו — יָבוֹא אֶצְלוֹ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְלָכֵן כָּךְ הָיוּ נוֹהֲגִים רֹב רֻבָּם שֶׁל חַסִידֵי בְּרֶסְלֶב, שֶׁנָּסְעוּ רַק פַּעַם בַּשָּׁנָה לְצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל בָּעִיר אוּמַן — בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְזֶה דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, וּצְרִיכִים לְקַיֵּם אֶת זֹאת, וּלְפָרְסֵם לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁכֻּלָּם יָבוֹאוּ לְצִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, יִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה וְיִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, וְלֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל כְּלוּם, עַל שׁוּם מְנִיעוֹת — לֹא מֻחֲמַת כֶּסֶף, לֹא מֻחֲמַת כָּבוֹד, וְלֹא מֻחֲמַת אֲנָשִׁים, כִּי צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל זֶה מַתָּנָה לִכְלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאֵינוֹ מְצֻמְצָם אֵצֶל

יָחִיד וְכוּ׳, הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ וְכוּ׳. אֲבָל הָיוּ אֲנָשִׁים שֶׁהִמְשִׁיכוּ אֶת הַמְּנָהָג לָבוֹא גַּם בְּשָׁבוּעוֹת וְגַם בְּשַׁבָּת חֲנֻכָּה לְצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל. וְהָיוּ גַּם אֲנָשִׁים שֶׁבָּאוּ עוֹד כַּמָּה פְּעָמִים בַּשָּׁנָה לְצִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ, וְגַם אֲנִי זוֹכֶה לָזֶה, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַעְזְרֵנִי תָּמִיד לִזְכוֹת לָזֶה. כִּי לָבוֹא אֶל קִבְרוֹת צַדִּיקִים בִּכְלָל — זֶהוּ דָּבָר חָשׁוּב, וּלְצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל בִּפְרָט — זוֹ מַעֲלָה וַחֲשִׁיבוּת גְּדוֹלָה, אֲשֶׁר הִבְטִיחַ, שֶׁמִּי שֶׁיָּבוֹא אֶל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ, וְיִתֵּן פְּרוּטָה לִצְדָקָה, וְיֹאמַר שָׁם אֶת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים הַנִּקְרָאִים ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, אֲזַי יוֹצִיאוּ מֵהַשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו. אֲנִי חוֹשֵׁב, שֶׁבִּשְׁבִיל כַּמָּה מֵאוֹת דּוֹלָרִים, לֹא כְּדַאי לְהַחֲמִיץ אֶת הַזְּכוּת הַזּוֹ, כִּי אִם יֵשׁ צַדִּיק, שֶׁלָּקַח עַל עַצְמוֹ עִם שְׁנֵי עֵדִים קְדוֹשִׁים, וְאָמַר לָהֶם: ״אַתֶּם תִּהְיוּ עֵדַי בָּעוֹלָם הַבָּא, אִם לֹא אֶעֱשֶׂה לַנְּשָׁמָה הַזּוֹ תִּקּוּן, וְתִהְיֶה לוֹ תִּקְוָה לְתַקֵּן הַכֹּל״, אֲזַי בְּוַדַּאי אַשְׁרֵי מִי שֶׁנּוֹסֵעַ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ, אִם רַק יִפָּתַח הַגְּבוּל, כִּי עַכְשָׁו עַל־יְדֵי הִשְׁתַּדְּלוּת אֵצֶל הַשִּׁלְטוֹנוֹת מְקַבְּלִים וִיזָה, וְנוֹסְעִים, אַף שֶׁעַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה עֲדַיִן לֹא נוֹתְנִים, עִם כָּל זֹאת בְּאֶמְצַע הַשָּׁנָה יְכוֹלִים לִנְסֹעַ, מִי שֶׁבֶּאֱמֶת רוֹצֶה וְשׁוֹבֵר אֶת הַמְּנִיעוֹת.

וּבְעִנְיַן שֶׁהָאִשָּׁה טוֹעֶנֶת שֶׁאֵין הַפְּרוּטָה מְצוּיָה וְכוּ׳ וְכוּ׳, וְכֵיצַד יִסַּע וְכוּ׳? הִיא תַּעֲשֶׂה עִמּוֹ תְּנַאי: ״הַבְטַח לִי, שֶׁבָּרֶגַע שֶׁאַתָּה מַגִּיעַ לְצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל, אֵינְךָ מְדַבֵּר עִם אַף אֶחָד, וּתְקַיֵּם ׳תַּעֲנִית דִּבּוּר׳, וְתֵשֵׁב עַל הַצִּיּוּן, וּתְבַקֵּשׁ רַחֲמִים רַבִּים עַל פַּרְנָסָה״. וּמְקֻבָּל אֶצְלֵנוּ, שֶׁאִם יוֹשְׁבִים אֶצֶל צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל וּמִתְעַקְּשִׁים עַל מַשֶּׁהוּ — פּוֹעֲלִים. וְלָכֵן עָלֶיהָ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ עֵסֶק, מַשָּׂא־וּמַתָּן, שֶׁנּוֹתֶנֶת לוֹ רְשׁוּת לִנְסֹעַ לַצִּיּוּן, אַף שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דַּחֲקוּת וַעֲנִיּוּת, רַק בְּתִנַּאי שֶׁכָּל־כָּךְ יִרְבֶּה בִּתְפִלָּה עַל הַמַּצָּב הַכַּלְכָּלִי וְכוּ׳, עַד שֶׁיִּוָּשְׁעוּ בְּשֶׁפַע בְּרָכָה.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעְזֹר שֶׁיִּתְרַחֵב לָכֶם, וְגַם הִיא תִּסַּע עִמְּךָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תצז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצָאֵי־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסִדֵּר כִּי תֵצֵא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, שְׁאֵר בְּשָׂרִי הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, צָמוּד בִּפְנִימִיּוּת לִבָּבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לָנֶצַח.

לְעֵת צֵאת הַשָּׁנָה הִנְנִי מְבָרֶכְךָ בִּבְרִכַּת ״כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה״ בְּסִפְרָן שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִים, יִתֵּן לְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה, וְיָאִיר עָלֶיךָ אוֹרוֹ הַגָּנוּז בִּזְכוּת הָאֶשֶׁל שֶׁאָנוּ חוֹסִים בּוֹ.

חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא מִתְקָרֵב, וְנִזְכֶּה לִהְיוֹת אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר הוּא בְּעַצְמוֹ יוֹדֵעַ גְּדֻלַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַמְשִׁיךְ אֶת תִּקּוּנָיו לְכָלַל יִשְׂרָאֵל, וְנִזְכֶּה לִשְׁנַת תְּשׁוּבָה עִלָּאָה, וְיָאִיר אֲמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי נִפְלָא לְכָלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּבִפְרָטִיּוּת אַתָּה, יְדִידִי הַיָּקָר! רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד, לִמְסֹר נַפְשְׁךָ תָּמִיד עַל מִצְוַת הַשִּׂמְחָה, אֲשֶׁר הִיא כְּלָלִיּוּת כָּל הַמִּצְוֹות, וְעַל־יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹות בְּשִׂמְחָה, זוֹכִים לְגִלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ פָּנִים אֶל פָּנִים, בִּבְחִינַת ׳זֶה הַדָּבָר׳ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ה׳), וְזוֹכִים לְגִלּוּי אוֹר הָאֲצִילוּת, שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִנַּפְשִׁין, רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, שֶׁהֵם עֲשִׂיָּה, יְצִירָה, בְּרִיאָה (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כד), עַד שֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַמֹּחִין, וְזוֹכִין לְהַשִּׂיג בְּמֹחוֹ אֶת הַהֵיכָלִין דִּקְדֻשָּׁה; אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִרְדֹּף אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחַת עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ הַמִּצְוֹות. וְהָאֲרִיזַ״ל גִּלָּה לְתַלְמִידָיו, שֶׁהָעִקָּר שֶׁזָּכָה לְהַגִּיעַ אֶל מַדְרֵגָתוֹ, הָיָה רַק עַל־יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוֹות.

נָא וְנָא לִהְיוֹת רַק שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב תָּמִיד, וּתְהִלָּה לָאֵל, וְיֵשׁ לָנוּ עַל מַה לִּשְׂמֹחַ. גַּם תֵּדַע, יְדִידִי הַיָּקָר! שֶׁאֵין יוֹדְעִים כְּלָל וּמִי וּמָה וְאֵימַת וְכוּ׳ וְכוּ׳, וְעַל־כֵּן לֹא כְּדַאי לְדַבֵּר וּלְהַרְהֵר עַל שׁוּם בְּרִיָּה, כִּי לֹא תֵדַע מִי הוּא הָאִישׁ הַכָּשֵׁר, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר בָּזֶה מְאֹד.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תצח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצָאֵי־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר כִּי תֵצֵא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, הָאַבְרֵךְ הַשׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מִ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי. לְמַעַן הַשֵּׁם אַל תִּדְאַג כְּלָל, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִי פְּרָטִית, אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל. וְרָאוּי לְהַכְנִיס אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ בַּמֹּחַ תָּמִיד, וְלֵידַע כִּי שׁוּם דָּבָר אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, וַאֲפִלּוּ הַכֵּלִים הֵם אוֹרוֹת, וַאֲפִלּוּ הַמְנִיעוֹת הֵם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, ״וַה׳ אָמַר לוֹ קַלֵּל״ וְכוּ׳ (שְׁמוּאֵל־ב׳ טז, י); וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן. אַל תִּפְחַד כְּלָל, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַשְׁפִּיעַ עָלֶיךָ שֶׁפַע דִּקְדֻשָּׁה, וּתְשַׁלֵּם אֶת כָּל חוֹבוֹתֶיךָ בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת.

אַךְ לְמַעַן טוֹבָתְךָ הַנִּצְחִית, רְאֵה לְדַבֵּר עַכְשָׁו כַּמָּה מִלִּים עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּתְסַפֵּר לוֹ כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלֶיךָ הַיּוֹם הַזֶּה וּמֶה עָשִׂיתָ וְכוּ׳.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תצט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר כִּי תָבֹא אֶל הַקִּבּוּץ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב, בְּרָכָה וְהַצְלָחָה, כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה יִרְדְּפוּ אֶל רֹאשׁ הַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מִ׳קוֹר חָ׳כְמָה ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי זֶה פַּעֲמַיִם, אַךְ מֵרֹב טִרְדוֹתַי הָרַבִּים מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ בְּעֵסֶק הָרַבִּים, אֲשֶׁר רַבִּים דּוֹפְקִים עַל פְּתְחֵי מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ, הָיָה קָשֶׁה לִי לַהֲשִׁיבוֹ, וְעִמּוֹ הַסְּלִיחָה. גַּם אֲנִי מְקַוֶּה תֵּכֶף־וּמִיָּד אַחַר חַג הַסֻּכּוֹת לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְגַלֵּחַ אֶת בְּנֵי הַיָּקָר לִי מְאֹד בְּמֵרוֹן, יִתֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַחַיִּים.

חֶמְדַּת לְבָבִי! הָעִקָּר רְאֵה לְנַצֵּל אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר מְאֹד בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וּבִפְרָטִיּוּת אֵצֶל שְׁרִיד מִקְדָּשֵׁנוּ, שֶׁשָּׁם שַׁעַר הַתְּפִלָּה, וְדֶרֶךְ שָׁם עוֹבְרוֹת כָּל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעוֹלָם. וְכֵן תִּרְאֶה לְהַתְמִיד מְאֹד בִּלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.

אֲקַוֶּה שֶׁרָאִיתָ אֶת קוּנְטְרֵס "סֵדֶר־דֶּרֶךְ־הַלִּמּוּד", רְאֵה לְקַיֵּם אֶת כָּל הַנֶּאֱמַר שָׁם, וְאָז טוֹב לְךָ לָנֶצַח. וְכֵן רְאֵה לְעַיֵּן בַּסֵּפֶר הַנִּפְלָא "שְׁמִירַת־הַבְּרִית", וּבִפְרָט בַּהַקְדָּמָה, וְשָׁם תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁךָ.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! רָאוּי לָנוּ לִשְׂמֹחַ מְאֹד מְאֹד, כִּי זָכִינוּ לְהִתְוַדַּע מֵרַבֵּנוּ זַ"ל, וּבִפְרָט אַתָּה, שֶׁנִּתְקַיֵּם אֶצְלְךָ (תְּהִלִּים כז, י): "כִּי אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי" וְנִשְׁאַרְתָּ לְבַד וְכוּ', אַל תִּדְאַג כְּלָל, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִתְּךָ, עִמְּךָ וְאֶצְלְךָ, וְאִם תִּתְעַקֵּשׁ אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי הוּא יִתְבָּרַךְ יַזְמִין לְךָ שִׁדּוּךְ טוֹב, בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְרֹב תַּלְמִידֵינוּ זָכוּ לִמְצֹא שִׁדּוּךְ הָגוּן, רַק בִּזְכוּת שֶׁהִקְדִּימוּ הַרְבֵּה בִּתְפִלָּה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲזָרָם בְּ׳מָצָא אִשָּׁה — מָצָא טוֹב׳ (מִשְׁלֵי יב, ב), וּבָנוּ בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל. כֵּן יִהְיֶה עִמְּךָ, אִם תַּתְמִיד בִּתְפִלָּה וּבְתוֹרָה.

וְעַל כֻּלָּם — כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת הֶעָבָר, הַהֶכְרֵחַ לְקָרֵב אֲחֵרִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, בְּסוֹד (יִרְמְיָה טו, יח): "אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל" (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יד). וְעִקַּר הִתְקָרְבוּת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא רַק עַל־יְדֵי סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל, וְעַל־כֵּן רְאֵה וְגַם רְאֵה לֵילֵךְ אֶל הָאַבְרֵךְ ... גֵּרוֹ יָאִיר, וּתְקַבֵּל אֶצְלוֹ סְפָרִים, וּתְפִיצָם בֵּין אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַסְּפָרַדִּים. אָחִי, אָחִי הַיָּקָר! אֵין לְךָ עוֹד טוֹב וְנָעִים מִזֶּה, כִּי צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁיֵּשׁ נְשָׁמוֹת פְּגוּמוֹת מְאֹד בַּחֵטְא הַמְּגֻנֶּה שֶׁל הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה וְכוּ' וְנֹאוּף, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהֵם כְּבָר לְאַחַר יֵאוּשׁ, וְדָבָר זֶה לֹא נִרְאֶה מִבַּחוּץ כְּלָל (אַדְרַבָּה, מִבַּחוּץ נִדְמֶה שֶׁהוּא בָּחוּר מְצֻיָּן, לוֹמֵד וְכוּ'), וּבֶאֱמֶת מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ, רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת יוֹדֵעַ. וְעַכְשָׁו כְּשֶׁאַתָּה מְזַכֶּה אוֹתוֹ עִם סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל, הֲלֹא הִצַּלְתָּ נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל, וְהִמְשַׁכְתָּ עָלָיו עֲרֵבוּת, יְדִידוּת, אוֹר, זִיו, חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ; אַשְׁרֵי לְךָ וְאַשְׁרֵי חֶלְקְךָ!

וְעַל־כֵּן עֲשֵׂה מַה שֶּׁתַּעֲשֶׂה, כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, לְהָפִיץ

סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בֵּין בְּנֵי הַנְּעוּרִים, וְאֵין לְךָ מְצָוָה רַבָּה יוֹתֵר מִמְּצָוָה זוֹ, כִּי אַתָּה מַצִּיל נְפָשׁוֹת, וּבִפְרָטִיּוּת הַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים, שֶׁזְּכֵנִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם כֵּלִים לְהַשְׁקוֹת בָּהֶם אֶת הַצְּמֵאִים עִם מֵימֵי הַנַּחַל, בָּזֶה רָאוּי לְךָ לְהַתְמִיד מְאֹד מְאֹד, וְאִם תְּמַכֵּר בְּכַמָּה פְּרוּטוֹת בְּכָל יוֹם כַּמָּה מֵהַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים, שֶׁזְּכֵנִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְחַבֵּר בְּמֶשֶׁךְ אַרְבָּעִים יוֹם רְצוּפִים, מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ כַּמָּה סְפָרִים, בְּלִי שׁוּם סָפֵק, שֶׁתִּמְצָא זִווּג הָגוּן. אֲבָל בִּלְבָד, אָחִי, שֶׁלְּבַל יֶחְסַר לְךָ יוֹם, וְיִהְיֶה בְּקִבְיעוּת, אָז תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת, כִּי הַסְּפָרִים הָאֵלּוּ עָשׂוּ מַהְפֵּכָה רוּחָנִית, וְעַל־כֵּן לֹא בְּחִנָּם שָׂקָם הַסָּמֶ״ךְ־מֵ״ם וְכוּ׳, וְהִלְבִּישׁ עַצְמוֹ בְּכַמָּה קְלִפִּים וְרִיקִים וְכוּ׳, וְחוֹלְקִים עַל זֶה.

וְהִנֵּה אַתָּה רוֹצֶה לֵידַע מִי הֵם?! צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי לִי בֶּאֱמֶת לֹא אִכְפַּת כְּלָל, כִּי, תְּהִלָּה לָאֵל, אֲנִי מִתְחַבֵּא בְּמָקוֹם בָּטוּחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשׁוּם חֵץ לֹא יָכוֹל לְהַגִּיעַ, תְּהִלָּה לָאֵל. וּבֶאֱמֶת גַּם בִּסְפָרַי לֹא הֵצַרְתִּי לְהַזְכִּיר כְּלָל מֵהַמַּחֲלֹקֶת, כִּי, תְּהִלָּה לָאֵל, כָּל לְמוּדֵינוּ הוּא רַק אֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה חֲזָקָה, אֱמוּנָה בְּרוּרָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא יוֹדֵעַ, כִּי כֻּלָּם שְׁלִיחִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן לֹא כְּדַאי אֲפִלּוּ לְדַבֵּר מִזֶּה?! כִּי ״ה׳ אָמַר לוֹ קַלֵּל״ וְכוּ׳ (שְׁמוּאֵל־ב׳ טז, י). אַךְ מֵחֲמַת חֻלְשַׁת הַדּוֹרוֹת וְכוּ׳, יִהְיֶה נִדְמֶה שֶׁהָיְתָה עָלַי אֵיזוֹ מַחֲלֹקֶת שֶׁל ׳לְשֵׁם שָׁמַיִם׳, אוֹ אֵילּוּ צַדִּיקִים חָלְקוּ עָלַי, וּבִפְרָטִיּוּת, כִּי יָמִים יְדַבְּרוּ, וַיַּעַבְרוּ הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים, וּכְבָר אֶזְכֶּה לְהַפְשִׁיט אֶת גּוּפִי, וְאֶזְכֶּה לִהְיוֹת לְמַעְלָה וְכוּ׳, אֲזַי יַחְשְׁבוּ, מִי יוֹדֵעַ מִי חָלַק עָלַי?! וּמֶה הָיָה הַטַּעַם?! לָזֹאת הַהֶכְרֵחַ פַּעַם בְּפַעַם לְהַזְכִּיר, כִּי הָיוּ כַּמָּה בַּעֲלֵי קְנָאָה, צְבִי שָׁבוּר וְדֹב מָאוּס וְאָרוּר אֶחָד, אֲשֶׁר שָׁלְחוּ מֵהָכָא לְהָתָם שְׁלוּחִים, וְהוּא אַבְרֵךְ בַּעַל קְנָאָה, רוֹכֵל אֶחָד, אֲשֶׁר מִתְחַבֵּא בְּגֶפֶן, וּבְיַחַד יוֹרִים עָלַי חִצִּים. וּבִפְרָטִיּוּת הָרוֹכֵל שֶׁאַתָּה מַזְכִּירוֹ בִּלְשׁוֹן ר׳, הוּא הוּא אֲשֶׁר נוֹלָד בְּאֹפֶן פָּסוּל, וְחַי חַיִּים פְּסוּלִים, הוּא אֲשֶׁר כָּתַב אֶת נֻסַּח הַכְּתָב פְּלַסְתֵּר עַל הַסְּפָרִים וְכוּ׳, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַאֲרִיךְ אַפּוֹ, וּלְבַסּוֹף גָּבֵי דִּילֵיהּ וְכוּ׳.

אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן אֲבַקֵּשׁ אוֹתְךָ מְאֹד מְאֹד, כַּלֵּךְ מִכָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת, אֲנִי בְּדַרְכְּךָ כְּלָל לֹא כּוֹתֵב מִזֶּה כְּלָל, כִּי אֲנִי צוֹחֵק מֵהַכֹּל,

כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל כְּבָר דָּנָם בַּתּוֹרָה ׳חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן׳ (לְקוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא), אֲשֶׁר מִי שֶׁלּוֹעֵג עַל סְפָרִים חֲדָשִׁים, זֶה בָּא לוֹ מֵהַמּוֹתָרוֹת שֶׁעָלָה בְּמֹחוֹ, וְלִבּוֹ מְטַנֵּף כְּמוֹ בֵּית־הַכִּסֵּא וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; וּתְהִלָּה לָאֵל, בְּמַחֲנֵנוּ הוּא רַק הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת, וַאֲנַחְנוּ מְדַבְּרִים רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, אַךְ מִפַּעַם לְפַעַם שׁוֹאֲלִים אוֹתִי בְּנֵי הַנְּעוּרִים מַה זֶּה וְעַל מַה זֶּה?! הַהֶכְרֵחַ לְהָשִׁיב לָהֶם, שֶׁלֹּא יַחְשְׁבוּ כִּי יֵשׁ כָּאן אֵיזוֹ מַחֲלֹקֶת שֶׁל ׳לְשֵׁם שָׁמַיִם׳ וְכוּ׳, רַק הִיא מַחֲלֹקֶת שֶׁל קִנְאָה וְשִׂנְאַת חִנָּם, הָרוֹכֵל הַזֶּה גַּם הוּא מְחַדֵּשׁ וְכוּ׳, אֲבָל אֵין חִדּוּשָׁיו עוֹשִׂים רֹשֶׁם (וְהַסִּבָּה — מִפְּנֵי שֶׁבְּכָל חִדּוּשָׁיו חָסֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דּוֹק וְתִשְׁכַּח). וְעַל־כֵּן מֵרֹב קִנְאָתוֹ הַסְּרוּחָה יָצָא כְּנֶגְדִּי, וּבֶאֱמֶת הוּא טִפֵּשׁ, כִּי יָצָא כְּנֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ וְלֹא כְּנֶגְדִּי, כִּי מָה אֲנִי וּמַה חַיַּי?! אֲנִי בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאֵין לִי רָצוֹן אַחֵר — רַק לְהָשִׁיב אֶת כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבִפְרָטִיּוּת אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת הַיְרוּדוֹת וְהַמֻּשְׁלָכוֹת בְּתַאֲוַת נְאוּף, וּמְלֻכְלָכִים בְּזֻהֲמַת תַּאֲוֹתֵיהֶן הָרָעוֹת וְהַמָּרוֹת, וְאֵין לָהֶם שׁוּם עֵצָה אֵיךְ לָצֵאת, כִּי גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יָרְדוּ עַד מְקוֹמָם בְּחִבּוּרֵיהֶם וּבְסִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁזָּכוּ לְחַבֵּר וּלְחַדֵּשׁ, כָּל אֶחָד כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ וּמַצָּבוֹ וְכוּ׳, וְעַל־כֵּן עָלַי נָפַל עַכְשָׁו חוֹבַת הַיּוֹם, וּבָאִים בְּכָל יוֹם אֶל פִּתְחֵי נִשְׁמוֹת הַנַּ״ל, וְכֵן בְּכָל יוֹם בָּאִים וּמַגִּיעִים אֵלַי הֲמוֹן מִכְתָּבִים, עַל־כֵּן הַהֶכְרֵחַ לַהֲשִׁיבָם, וְלִפְעָמִים גַּם שׁוֹאֲלִים שְׁאֵלוֹת כָּאֵלּוּ, מָה וְלָמָּה הַמַּחֲלֹקֶת וְכוּ׳?! אֲשֶׁר בְּדַקּוּת הוּא מִצַּד הַסָּמ״ךְ־מֵ״ם בְּעַצְמוֹ, כִּי רָאָה כִּי כָּלְתָה אֵלָיו הָרָעָה. וּבְדוֹרוֹת אֵלּוּ עַל־יְדֵי הַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים יְכוֹלִים לְקָרֵב אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־כֵּן הִלְבִּישׁ עַצְמוֹ בְּכַמָּה טִפְּשִׁים, וְעָשׂוּ כָּל הָרַעַשׁ וְכוּ׳.

חֶמְדַּת לִבִּי! בְּרַח לְךָ מִכָּל הַהֶבֶל הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא מַחֲלֹקֶת, וּרְאֵה גַּם רְאֵה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ בְּכָל פַּעַם עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, זִיו וְחִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּרְאֵה וְגַם רְאֵה לְהָפִיץ אֶת הַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים שֶׁזָּכְנִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּרְאֶה יְשׁוּעָה כַּנַּ״ל. וּמַה גַּם כְּשֶׁיַּגִּיעַ בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ הַזְּמַן, שֶׁאֶצְטָרֵךְ לְהַפְשִׁיט אֶת גּוּפִי הַגַּשְׁמִי, וְנִשְׁמָתִי תַּעֲלֶה אֶל עַל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי גַּם מִי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַדְפִּיס אֵיזֶה סֵפֶר מֵהַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים שֶׁזָּכִיתִי לְהַדְפִּיס, אֶהְיֶה לוֹ לְמֵלִיץ יֹשֶׁר, וְיִזְכֶּה לִפְעֹל כָּל

מַה שֶּׁיִּרְצֶה: בָּנַי, חַיַּי וּמְזוֹנַי וְכוּ׳ וְכוּ׳. וַאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהַלֵּצִים יִתְלוֹצְצוּ גַּם מִזֶּה, אַךְ מַה יֵּשׁ לָנוּ עִמָּהֶם?! הַקַּלִּים וְהָרֵיקִים מִתְלוֹצְצִים גַּם־כֵּן, רַחֲמָנָא לִצְלָן, מֵהַיַּהֲדוּת וּמִקִּיּוּם הַמִּצְוֹות, וְהַכֹּל לְלַעֵג וּלְקֶלֶס בְּעֵינֵיהֶם, בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, רַחֲמָנָא לִצְלָן. כְּמוֹ־כֵן הָעִנְיָן הַזֶּה; כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁנִּלְכַּד בְּחֵטְא הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה וְכוּ׳ אוֹ בִּשְׁאָר מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים שֶׁל חֵטְא הַמְּגֻנֶּה שֶׁל נְאוּף וְכוּ׳, הוּא יִמְצָא לְעַצְמוֹ תְּרוּפָה בְּהַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים. וּלְרַפְּאוֹת נֶפֶשׁ אַחַת לָצֵאת מֵהַסַּרְטָן שֶׁל הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, כְּדַאי וּכְדַאי כָּל הַיְגִיעוֹת וְהַטָּרְחוֹת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ, וּכְדַאי וּכְדַאי לִסְבֹּל כָּל הַבְּזָיוֹנוֹת וְהַחֲרוּפִים וְהַגִּדּוּפִים שֶׁיֵּשׁ לִי מִכַּמָּה לֵצִים, וּבִפְרָטִיּוּת, שֶׁעַל־יְדֵי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים נִצְּלוּ כְּבָר מֵאוֹת מֵאוֹת מֵהַסַּרְטָן הַנַּ״ל, מַה שֶּׁיָּדוּעַ לִי, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לַאֲלָפִים וְלִרְבָבוֹת, מִמַּה שֶּׁעוֹד יִזְכּוּ לְהִנָּצֵל. וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַדְפִּיס אֶת הַסְּפָרִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לַהֲפִיצָם בֵּין בְּנֵי הַנְּעוּרִים וְכוּ׳, וְאָז יִזְכֶּה לִרְאוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת, וְיִפְעַל יְשׁוּעוֹת וְהַרְחָבוֹת בְּבָנָיו, חַיַּי וּמְזוֹנַי.

וּמֵחֲמַת טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת עַכְשָׁו — אֶקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה...

בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ אַחַר חַג הַסֻּכּוֹת, אִם יִתֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַחַיִּים, אֶזְכֶּה לִהְיוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

ג׳ תק.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר כִּי תָבֹא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לְהַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, הָרוֹצֶה לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת הַנַּ״חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

פֹּה תְּקַבְּלוּ רָצוּף כַּמָּה מִסְפְּרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,

שֶׁיִּהְיֶה לָכֶם לְמוֹרֵה־דֶּרֶךְ וּלְקוֹרַת־רוּחַ וְכוּ׳.

בְּעָמְדֵנוּ עַכְשָׁו קֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה, ״זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ״, וּמוּבָא בְּדִבְרֵי גּוּרֵי הָאֲרִיזַ״ל, שֶׁהַבְּרִיאָה הָיְתָה עַל־יְדֵי מִדַּת הַמַּלְכוּת, שֶׁנִּקְרֵאת ׳מַעֲשֶׂה׳, וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כֶּתֶר וּמַלְכוּת; הַיְנוּ קֹדֶם עוֹבֵר בְּמַחֲשָׁבָה, וְאַחַר־כָּךְ בְּדִבּוּר, וְאַחַר־כָּךְ בְּמַעֲשֶׂה, וּכְמוֹ שֶׁהָיָה אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעָבְרָה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִיא עֶצֶם הָאֲצִילוּת, עַל־יְדֵי הַבְּרִיאָה, יְצִירָה וַעֲשִׂיָּה, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבָה, הַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה, כְּמוֹ־כֵן בִּפְרָטִיּוּת צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וְדִבּוּרוֹ וּמַעֲשָׂיו. וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ בִּכְלַל הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ־כֵן יֵשׁ בִּפְרָטִיּוּת הַבְּרִיאָה, הָאָדָם שֶׁהוּא עוֹלָם קָטָן, ״זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ״, שֶׁיְּכוֹלִים לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ קַבָּלָה חֲזָקָה עַל קְדֻשַּׁת וְטָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה כְּלִי לְהַשְׁרָאַת אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא אֶצְלוֹ, שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֲצִילוּת.

וְהִנֵּה מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כד), שֶׁעַל־יְדֵי קִיּוּם הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, עַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לְהִתְעַלּוֹת לְמַעְלָה מִנַּפְשִׁין, רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, וּלְהַשִּׂיגוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּבְחִינַת: ׳מָטֵי וְלָא מָטֵי׳, שֶׁהוּא אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עֶצֶם הָאֲצִילוּת; כִּי עַל־יְדֵי תֹּקֶף שִׂמְחַת הַמִּצְווֹת, מַעֲלֶה אֶת עַצְמוֹ וְאֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמַמְשִׁיךְ אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ לְמַטָּה. וְיַעַן שֶׁעַכְשָׁו נִכְנָס חֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי, שֶׁנִּקְרָא ״רֹאשׁ הָאֵיתָנִים״ (וַעֲיֵן רֹאשׁ הַשָּׁנָה יא.), שֶׁהוּא אֵיתָן בְּמִצְווֹת: שׁוֹפָר, צוֹם כִּפּוּר, סֻכָּה וְאַרְבָּעָה מִינִים וְכוּ׳ וְכוּ׳, וְעַל־כֵּן יִרְאֶה לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד לִהְיוֹת רַק בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְלֹא לִדְאֹג כְּלָל, כִּי הַכֹּל יִהְיֶה בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל נָכוֹן.

וּבְלִבַד, אֲהוּבִי, אָחִי! רְאֵה וְגַם רְאֵה לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן שֶׁרָגִיל בָּהּ, וּתְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבְךָ בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת, וּתְבַקְּשׁוֹ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ לְטוֹבָה, וְיִזְכֶּה לָצֵאת מֵהַמְצוּקָה וְכוּ׳, וְיִתְבָּרֵךְ בִּכְתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה, שֶׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסִדֵּר כִּי תָבֹא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, הָאַבְרֵךְ הַשׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת הַבִּלְבּוּלִים שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו, לְדַעְתִּי, הוּא מִפְּנֵי שֶׁקּוֹרֵא בְּעִתּוֹנִים חִלּוֹנִיִּים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲשֶׁר מְלֵאִים כְּפִירָה וְנַאוּף. וּבֶאֱמֶת גַּם שֶׁל הַדָּתִיִּים אָסוּר לִקְרֹא, מִשּׁוּם ״אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קמט.): אַל תִּפְנוּ אֵל מַדַּעְתְּכֶם; כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמַּכְנִיס בְּמֹחוֹ שְׁטֻיּוֹת הַנִּקְרָאוֹת פּוֹלִיטִיקָה, וַחֲדָשׁוֹת שֶׁל הֶבֶל, תֵּכֶף־וּמִיָּד עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה נִבְנוֹת כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לה); וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַמֹּחַ מְאֹד מְאֹד, כִּי שָׁם בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם. וּמוֹהַרַנַ״תְ זַ״ל גִּלָּה לָנוּ נִפְלָאוֹת בְּמִצְוַת (דְּבָרִים כב, ח): ״כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ, וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ״, כִּי צְרִיכִים לְחַדֵּשׁ אֶת הַמֹּחַ, שֶׁהוּא הַבַּיִת, בְּכָל פַּעַם, אַךְ תֵּכֶף־וּמִיָּד צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת גַּם מַעֲקֶה לְגַגּוֹ, שֶׁלֹּא יִפֹּל הַנּוֹפֵל וְכוּ׳. וּבֶאֱמֶת מוּבָא שָׁם (בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן), כִּי לְמוּד גְּמָרָא הוּא בְּחִינַת שָׁנָה וְהִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין. לָכֵן, חֶמְדַּת לִבְבִי! רְאֵה לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לִלְמֹד בְּכָל פַּעַם עוֹד דַּף גְּמָרָא וְעוֹד דַּף גְּמָרָא, וּבְדֶרֶךְ זוֹ תִּזְכֶּה לִלְמֹד כַּמָּה דַּפִּים לְיוֹם אֶחָד. וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּעֲמִיק עַצְמוֹ בְּלִמּוּד גְּמָרָא וְתוֹסְפוֹת, שֶׁהוּא הוּא זְכוּךְ וְטָהֳרַת הַמֹּחִין.

חֶמְדַּת לִבְבִי! רְאֵה לְהַכְנִיס אֶת עַצְמְךָ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וּלְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְטוֹבָתְךָ הַנִּצְחִית, אַל תְּבַלֶּה אֶת יָמֶיךָ בִּשְׁטֻיּוֹת, כִּי הַזְּמַן הַיָּקָר שֶׁיְּכוֹלִים לִקְנוֹת בּוֹ תּוֹרָה וּתְפִלָּה, דְּבֵקוּת וְיִחוּדִים וְכוּ׳, לֹא יְכוֹלִים לְהַחֲזִיר בְּשׁוּם מָמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם.

רְאֵה גַּם רְאֵה, אֵיךְ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלֶיךָ בְּכָל יוֹם, וְאַתָּה

מַקְשֶׁה עֹרֶף וְכוּ׳. עַל־כֵּן חֲזֹר בְּךָ, וְהַדְבֵּק נַפְשְׁךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְנָא וְנָא שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ, וְאָז טוֹב לְךָ לָנֶצַח.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר כִּי תָבֹא ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לְהַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, הָרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה עַל־פִּי דֶּרֶךְ הָאֱמֶת וְהַתְּמִים שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ נ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

הִנֵּה מִכְתָּבוֹ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְגַם הַטְּשֶׁעק עַל סַךְ חֲמֵשׁ־מֵאוֹת דּוֹלָר בַּעֲבוּר הַדְּפָסָה, וּתְשׁוּאַת חֵן לוֹ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ לְטוֹבָה.

וְהִנֵּה מְאֹד מְאֹד יִכְאַב לִי שְׁאֵלָתוֹ וּבְכָלָל הַנְהָגָתוֹ לִלְמֹד עִם נָשִׁים וְכוּ׳, וְאַף שֶׁגַּם הֵן צְרִיכוֹת לְהִתְקָרֵב כְּמוֹ שֶׁכָּתַב, אֲבָל מָצִינוּ בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה לט, סִימָן כא): אַבְרָהָם מְגַיֵּר אֶת הָאֲנָשִׁים וְשָׂרָה אֶת הַנָּשִׁים וְכוּ׳; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קִדּוּשִׁין פב.): כָּל שֶׁעִסְקוֹ עִם הַנָּשִׁים — סוֹפוֹ רַע וְכוּ׳. וּבְפָרָטִיּוּת לִשְׁאֹל שְׁאֵלָה כָּזוֹ, שֶׁכַּמָּה מֵהֶן רוֹצוֹת לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין וְכוּ׳, מֵהָא דְּאָמְרוּ ׳מִיכַל בַּת שָׁאוּל הִנִּיחָה תְּפִלִּין׳, לְדַעְתִּי, לֹא רָאִיתָ שָׁם בַּתּוֹסְפוֹת, שֶׁאָמְרוּ בְּפֵרוּשׁ בְּשֵׁם הַפְּסִיקְתָּא, שֶׁבֶּאֱמֶת מִחוּ בָהּ (עַיֵּן עֵרוּבִין צ״ו בַּתּוֹסְפוֹת, דִּבּוּר הַמַּתְחִיל: מִיכַל בַּת כּוּשִׁי), וְכֵן נִפְסַק לַהֲלָכָה בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (אֹרַח חַיִּים, תְּפִלִּין, סִימָן לח, סָעִיף ג׳): נָשִׁים וַעֲבָדִים פְּטוּרִין מִתְּפִלִּין, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא. (הַגָּהָה): וְאִם הַנָּשִׁים רוֹצוֹת לְהַחְמִיר עַל עַצְמָן — מוֹחִין בְּיָדָם, עַיֵּן שָׁם; וְעַל־כֵּן כָּל הָעִנְיָן הוּא שְׁאֵלָה שֶׁל בּוּרוּת, וְיֵשׁ בָּהּ רֵיחַ שֶׁל רוּחַ הַזְּמַן, שֶׁנִּתְהַוָּה עַכְשָׁו בָּעוֹלָם וְכוּ׳.

וּבֶאֱמֶת, חֶמְדַּת לִבִּי! יֵשׁ הַרְבֵּה לְדַבֵּר, וְלֹא נִתָּן לְהִכָּתֵב, מִפְּנֵי

שֶׁיַּד כָּל אֶחָד מְמַשְׁמֶשֶׁת בָּזֶה, כָּל הַפְּרָטֵי פְּרָטִיּוּת שֶׁל הַקִּלְקוּלִים שֶׁיֵּשׁ, כְּשֶׁלּוֹמְדִים עִם נָשִׁים וְכוּ׳. צְרִיכִים לְסַדֵּר שֶׁאִשָּׁה מְלֻמֶּדֶת תִּלְמַד עִמָּהֶן. וְעַל־פִּי דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל אָסוּר דָּבָר זֶה וְזֶה בָּרוּר. אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל הָיָה עִנְיָן שֶׁל תִּקּוּן וּשְׁמִירַת וּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית הָעִקָּר, וּלְדַבֵּר עִם נָשִׁים הוּא הַהֵפּוּךְ לְגַמְרֵי. וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן (חֵלֶק א׳, סִימָן רמב); אַךְ הֵיכָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר, רָאִיתִי אֵצֶל אֲנָשַׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁמִּי שֶׁהוֹלֵךְ עִם מִשְׁקָפַיִם, הוֹרִיד אוֹתָן וְכוּ׳, לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מֵהִסְתַּכְּלוּת רָעָה. וּבֶאֱמֶת גַּם אוֹתִי הִזְמִינוּ כַּמָּה פְּעָמִים לְלַמֵּד לָהֶן, וְאֵינִי רוֹצֶה, אֶלָּא בְּאֹפֶן שֶׁאֶלְמַד עִם אֲנָשִׁים, וְהַנָּשִׁים תִּשַּׁבְנָה בְּעֶזְרַת נָשִׁים אָז וְתִשְׁמַעְנָה. אֲבָל עִם נָשִׁים עַצְמָן, לְדַעְתִּי, יֵשׁ אִסּוּר בַּדָּבָר, וְהוּא קַלּוּת גְּדוֹלָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאַל תָּשִׁיב לִי מִזֶּה... אוֹ מִזֶּה... כִּי לָנוּ אֵין אֶלָּא דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל. וְשָׁמַעְתִּי בְּפֵרוּשׁ מֹר׳ לֵוִי יִצְחָק (נֵרוֹ יָאִיר) [זַ״ל], שֶׁאֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל לֹא הִנִּיחוּ שׁוּם אִשָּׁה לְלַמְּרֵי לְהַכְנֵס, כִּי כָּךְ הָיָה רְצוֹנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, אֶלָּא מִי שֶׁהָיְתָה צְרִיכָה לְאֵיזוֹ עֵצָה אוֹ אֵיזוֹ יְשׁוּעָה, שָׁלְחָה אֵיזֶה אִישׁ, אֲבָל אִשָּׁה לְעוֹלָם לֹא נִכְנְסָה. וְדָבָר זֶה שָׁמַע הָרַבָּה פְּעָמִים מֹר׳ אַבְרָהָם בְּר׳ נַחְמָן זַ״ל, שֶׁשָּׁמַע מֵאָבִיו, שֶׁשָּׁמַע מִמּוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל וּמִשְּׁאָר תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ זַ״ל.

עַל־כָּל־פָּנִים לָשֶׁבֶת עִמָּהֶן יַחַד בְּשֻׁלְחָן אֶחָד, וּלְדַבֵּר וְלִלְמֹד עִמָּהֶן פָּנִים אֶל פָּנִים, יֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר חָמוּר, וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן הוּא קַל וָעֹמֶר־הָאָרֶץ וּבוּר גַּם יַחַד, בְּלִי שׁוּם סָפֵק. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נְדָרִים כ.): כָּל הַצּוֹפָה בְּנָשִׁים, סוֹפוֹ בָּא לִידֵי עֲבֵרָה; וְאָמְרוּ (כְּתֻבּוֹת יג.): אֵין אַפּוֹטְרוֹפּוֹס לָעֲרָיוֹת. וְאָמְרוּ (עַיֵּן יוֹמָא עד:): חֲמוּרָה הַהִסְתַּכְּלוּת יוֹתֵר מִגּוּפָהּ שֶׁל עֲבֵרָה; וְעוֹד הָרַבֵּה מַאֲמָרִים אֲשֶׁר מַחֲמִירִים עַל זֶה. וְאִם־כֵּן אֵיךְ נוּכַל לְהָקֵל בְּעַצְמֵנוּ וּלְהִתְלַבֵּשׁ בְּמִצְווֹת?! וְהַנִּרְאֶה בְּעֵינַי כָּתַבְתִּי.

וְאִם רוֹצֶה אַתָּה, תִּשְׁאַל גַּם אֶת שְׁאָר אֲנָשַׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, עוֹבְדֵי ה׳ דַּיְקָא, הֵינוּ אֵלֶּה הָעוֹסְקִים תָּמִיד בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה, וְאֵין מְדַבְּרִים מֵאֲחֵרִים כְּלָל, רַק דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת אֱמֶת. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלֵינוּ, וְיִשְׁלַח לָנוּ אֶת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וְיִגְאָלֵנוּ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקג.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר יֶזְרַח לָנֶצַח.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ עִם הַמָּעוֹת לְהַדְפָּסָה, וּתְשׁוּאוֹת חֵן לְךָ עַל זֶה.

אוֹדוֹת שֶׁשָּׁאַלְתָּ בְּעִנְיַן פַּרְנָסָה וְכוּ׳. עָלֶיךָ לְהָבִין, שֶׁאֵין עוֹד דָּבָר הַתָּלוּי בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּמוֹ פַּרְנָסָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זָן וּמְפַרְנֵס אֶת כָּל אֶחָד, וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה כ׳, סִימָן כב): קָשָׁה הִיא הַפַּרְנָסָה כְּפְלַיִם כְּלֵידָה. בְּלֵידָה כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית ג, טז): ״בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים״, וּבְפַרְנָסָה כְּתִיב: ״בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה״. וְאָנוּ רוֹאִים בַּמְּצִיאוּת, שֶׁעַד שֶׁזּוֹכִים לְהָבִיא יְלָדִים לָזֶה הָעוֹלָם, זֶה בָּא בְּקֹשִׁי רַב, עִם כָּל זֹאת אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, לְהָבִיא פַּרְנָסָה זֶה כְּפְלַיִם מִלֵּידָה. עַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבִּי! אָסוּר לְהִשָּׁבֵר, אֶלָּא לִזְכֹּר, שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה סְגֻלּוֹת לְהָבִיא פַּרְנָסָה בְּנָקֵל.

הַסְּגֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה: חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה יא, סִימָן א׳): ״בִּרְכַּת הַזָּ״ה הִיא תַּעֲשִׁיר״ — זוֹ הַשַּׁבָּת; כְּשֶׁיְּהוּדִי שׁוֹמֵר שַׁבָּת, וְהוּא שָׁשׂ וְשָׂמֵחַ כָּל הַשַּׁבָּת, וְאֵינוֹ מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ כְּרֶגַע מֵהַשַּׁבָּת, אֲזַי בָּאָה לוֹ פַּרְנָסָה, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לָנוּ מִצְוָה יְקָרָה, מַתָּנָה נִפְלָאָה שֶׁשַּׁבָּת שְׁמָהּ (עֵין שַׁבָּת י׳:), וּמְבַקֵּשׁ אוֹתָנוּ שֶׁנִּשְׁמֹר אֶת הַיּוֹם שֶׁלּוֹ — יוֹם הַשַּׁבָּת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (זֹהַר ח״ב פח׳:): שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא; עֶצֶם הַשַּׁבָּת זֶה הַשֵּׁם שֶׁל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּבְיוֹם הַזֶּה מִתְגַּלֶּה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּגִלּוּי רַב מְאֹד, וְאִם אָדָם שׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת וְשָׂמֵחַ בָּהּ, אוֹמֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: שְׁמַרְתָּם אֶת הַיּוֹם שֶׁלִּי, אֲנִי אֶשְׁמֹר אֶת הַשְּׁשָׁה יָמִים שֶׁלָּכֶם, שֶׁתִּהְיֶה לָכֶם פַּרְנָסָה בְּשֶׂפַע. וְלָכֵן הַשַּׁבָּת מְעַשֶּׁרֶת גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת, וְאִם אָדָם שׁוֹמֵר שַׁבָּת

וּמְדַקְדֵּק בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת, זֶה מֵבִיא לוֹ עֲשִׁירוּת נִפְלָאָה. וְאָכֵן יֶשְׁנָם יְהוּדִים הַחֲרֵדִים לִדְבַר ה׳ וְשׁוֹמְרֵי שַׁבָּת, וּשְׂמֵחִים בָּהּ, וְכָל הַשַּׁבָּת אֻצְלָם כֻּלָּהּ קֹדֶשׁ, הָאִשָּׁה מַדְלִיקָה נֵרוֹת, שׁוֹפֶכֶת לִבָּהּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּעֵת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת, הָאָב וְהַבָּנִים הוֹלְכִים לְבֵית־הַכְּנֶסֶת וּמִתְפַּלְלִים, שָׁבִים לְבֵיתָם, וּמוֹצְאִים שֻׁלְחָן עָרוּךְ, יַיִן לְקִדּוּשׁ, חַלּוֹת, דָּגִים וּבָשָׂר, אֵיזוֹ שִׂמְחָה אֵיזֶה נֹעַם, שָׁרִים זְמִירוֹת וְאוֹמְרִים דִּבְרֵי תּוֹרָה, וּבְבֹקֶר יוֹם הַשַּׁבָּת הוֹלְכִים שׁוּב לְבֵית־הַכְּנֶסֶת, מִתְפַּלְלִים, שׁוֹמְעִים קְרִיאַת הַתּוֹרָה, חוֹזְרִים וְעוֹשִׂים קִדּוּשׁ, וְאוֹכְלִים סְעֻדַּת שַׁבָּת, וְהוֹלְכִים לְבֵית־הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה, וְשָׁבִים לִסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית, וְכָךְ עוֹבֶרֶת הַשַּׁבָּת, אֵיזוֹ עֲרֵבוּת, אֵיזֶה אוֹר הוּא זֶה, וְאִם אָדָם מִתְנַהֵג כָּךְ כָּל הַשַּׁבָּת, מֻבְטָח לוֹ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה כָּל הַשָּׁבוּעַ. וְאִם תֹּאמַר: ״הֲלֹא אֲנִי שׁוֹמֵר שַׁבָּת, וְאֵינִי רוֹאֶה בְּרָכָה בְּכַסְפִּי, וְאֵין לִי פַּרְנָסָה בְּשֶׂפַע״, סִימָן שֶׁמַּשֶּׁהוּ חָסֵר בִּשְׁמִירַת הַשַּׁבָּת, וְצָרִיךְ לְבַדֵּק הֵיטֵב אִם שׁוֹמְרָהּ כָּרָאוּי, כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת שֵׁשׁ וְשָׂמֵחַ כָּל הַשַּׁבָּת, כִּי אֵין שִׂמְחָה כְּשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, וְאָז מֻבְטָח שֶׁתִּהְיֶה לְךָ פַּרְנָסָה.

סְגֻלָּה שְׁנִיָּה: אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא כִּי תִשָּׂא): כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה — פַּרְנָסָתוֹ מִן הַתּוֹרָה וּמִתְעַשֵּׁר וּמַצְלִיחַ. עַם יִשְׂרָאֵל קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּסִינַי, וַעֲלֵיהֶם לְלָמְדָהּ וְלַחֲזֹר עָלֶיהָ, וּלְחַנֵּךְ אֶת יַלְדֵיהֶם שֶׁיִּלְמְדוּ וְיֶהֱגוּ בָּהּ. וּבְוַדַּאי לֹא כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ הַזְּמַן, אֲבָל צָרִיךְ לִהְיוֹת ׳גַּנָּב׳ — ׳לִגְנֹב׳ מֵהַזְּמַן וְלִלְמֹד, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רפד), שֶׁשּׁוֹאֲלִים אֶת הָאָדָם כְּשֶׁהוּא עוֹלֶה לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן (עֵין שַׁבָּת לא.): קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה? קָבַעְתָּ לְשׁוֹן קֶבַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כב, כג): ״וְקָבַע אֶת קֹבְעֵיהֶם״, הַיְנוּ שֶׁשּׁוֹאֲלִים אֶת הָאָדָם, אִם גָּזַל מִזְּמַנּוֹ שֶׁהָיָה טָרוּד בּוֹ בַּעֲסָקָיו לְעִתִּים לַתּוֹרָה; כִּי אָדָם חוֹטֵף זְמַן לַתּוֹרָה מִתּוֹךְ עִסְקוֹ דַּיְקָא, אִם עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ חֹק קָבוּעַ, שֶׁבְּכָל יוֹם הוֹלֵךְ לְשִׁעוּר תּוֹרָה וְכוּ׳, וְנִכְנָס לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי תּוֹרָה, מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּתְעַשֵּׁר וְיַצְלִיחַ (עֵין עֲבוֹדָה זָרָה יט:); הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ, שְׁתֵּי עֵצוֹת שֶׁחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים, שֶׁאִם שׁוֹמְרִים שַׁבָּת וּשְׂמֵחִים בָּהּ, אִם לוֹמְדִים תּוֹרָה וּשְׂמֵחִים עִמָּהּ, וְקוֹבְעִים עִתִּים לַתּוֹרָה — זוֹכִים לְפַרְנָסָה. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּקַיֵּם עֵצוֹת אֵלּוּ, וְאָז יִזְכֶּה לְפַרְנָסָה בְּשֶׂפַע, וְלֹא

יֶחְסַר לוֹ מְאוּמָה.

אֲקַוֶּה שֶׁתְּצַיֵּת אוֹתִי בָּזֶה, וְאָז תִּרְאֶה בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ לִידִיד נַפְשִׁי, גֵּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לָנֶצַח.

אֶת מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳, עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר חֹק בַּחִנּוּךְ — שֶׁהָאָב וְהָאֵם צְרִיכִים לְהִשְׁתַּוּוֹת בֵּינֵיהֶם, וּלְהַגִּיעַ לְעֵמֶק הַשָּׁוֶה בְּכָל עֶקְרוֹנוֹת הַחִנּוּךְ. כִּי קֹדֶם שֶׁמְּחַנְּכִים אֶת הַיְלָדִים צְרִיכִים לָבֹא לְהַסְכָּמָה בֵּינֵיהֶם. וְעַל־כֵּן אַף פַּעַם לֹא לְהִתְוַכֵּחַ בְּנוֹכְחוּת הַיְלָדִים. וְאִם יֶשְׁנָן אִי הֲבָנוֹת בֵּין הַהוֹרִים, יֵשְׁבוּ הַכֹּל שֶׁלֹּא בְּסָמוּךְ לַיְלָדִים וְכוּ׳, כִּי זֶה לֹא בָּרִיא בַּעֲבוּרָם לִהְיוֹת עֵדִים לְוִכּוּחִים בֵּין הוֹרֵיהֶם. כִּי לִפְנֵי שֶׁרוֹצִים לַעֲשׂוֹת שִׁנּוּי דְּרַסְטִי בַּבַּיִת בִּכְלָלִיּוּת הַנְהָגוֹת הַבַּיִת, וּבִפְרָטִיּוּת עִם הַיְלָדִים, וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת בַּמִּקְרֶה דְּנָן שֶׁשָּׁאַלְתָּ, עַל הַהוֹרִים לְהִדַּבֵּר בֵּינֵיהֶם, וְכַמּוּבָן לֹא בִּפְנֵי הַיְלָדִים וְלֹא בְּאֶמְצַע הַבְּעָיָה, אֶלָּא צְרִיכִים לְלַבֵּן אֶת הַגִּישָׁה קֹדֶם לָכֵן, וְאָז יַצְלִיחוּ מְאֹד בַּחִנּוּךְ.

חֶמְדַּת לִבִּי! עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר יֶלֶד רוֹצֶה תְּשׁוּמֶת לֵב, וְזֶה טֶבַע בָּרִיא. אֲבָל יֶלֶד צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁיֶּשְׁנָהּ בַּשָּׂפָה הַמִּלָּה ״לֹא״, וְלֹא כָּל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה צְרִיכִים לָתֵת לוֹ. כִּי אִם אֵינוֹ לוֹמֵד שֶׁיֵּשׁ מֻשָּׂג שֶׁל ״לֹא״, אֲזַי יִגְדַּל בְּעָתִי, כִּי הַיֶּלֶד גָּדֵל וְגָדֵל וְלֹא נִשְׁאָר בְּקַטְנוּתוֹ, וְיַגִּיעַ לְגִיל עֶשְׂרִים, עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ, שְׁלֹשִׁים וְכוּ׳, וְאָז תַּתְחִלְנָה

הַבְּעָיוֹת, כִּי יַחֲשֹׁב שֶׁהַכֹּל הוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל, וְיֵצֵא לַחֻבְרָה וְיִשְׁמַע אֶת הַמִּלָּה ״לֹא״, שֶׁמְּסָרְבִים לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ וְכַדּוֹמֶה, אֲזַי יֶהֱפֹךְ לִבְעָיָתִי. וּמִי גָּרַם לָזֶה? הַהוֹרִים שֶׁלֹּא חִנְּכוּהוּ בִּנְעוּרָיו לֵידַע שֶׁיֶּשְׁנָהּ מְצִיאוּת מְסֻיֶּמֶת שֶׁל ״לֹא״. וְאַף שֶׁהַיֶּלֶד בּוֹכֶה בְּעֵת שֶׁמְּסָרְבִים לְמַלֵּא מְבֻקָּשׁוֹ, וּמַכֶּה רֹאשׁוֹ בַּקִּיר, וְזוֹרֵק עַצְמוֹ עַל הָאָרֶץ — לֹא נוֹרָא, זֶה בָּרִיא שֶׁיִּבְכֶּה, כִּי יְטַהֵר אֶת מֹחוֹ, וּכְכָל שֶׁיִּבְכֶּה יוֹתֵר, מֹחוֹ יִהְיֶה יוֹתֵר מְזֻקָּק. בְּוַדַּאי אָסוּר לְהִתְאַכְזֵר, חָלִילָה, לִילָדִים, אֲבָל יֶשְׁנָם עִנְיָנִים מְסֻיָּמִים, שֶׁהַהֶכְרֵחַ לוֹמַר לָהֶם ״לֹא״. וּכְגוֹן: תִּינוֹק הָרוֹצֶה לְהַכְנִיס אֶצְבְּעוֹתָיו לָאֵשׁ, הַאִם תַּרְשׁוּ לוֹ?! אוֹ יֶלֶד הַמְסוֹבֵב אֶת כַּפְתּוֹר הַגַּז, הַאִם תַּתִּירוּ לוֹ?! הֲלֹא הַיֶּלֶד הַזֶּה מַזִּיק לְעַצְמוֹ וּמַזִּיק לִסְבִיבָתוֹ, אֲזַי כְּשֶׁם שֶׁאָז אוֹמְרִים לוֹ ״לֹא״, כִּי מְבִינִים הֵיטֵב אֶת גֹּדֶל הַנֶּזֶק, אֲשֶׁר יֵשׁ כָּאן סַכָּנָה לַיֶּלֶד וּלְכָל הַמִּשְׁפָּחָה, כְּמוֹ־כֵן אִם מְבִינִים בְּדָבָר מְסֻיָּם, שֶׁצְּרִיכִים לוֹמַר לַיֶּלֶד ״לֹא״ מִבְּחִינָה חִנּוּכִית, אֵין לְהֵרָתַע לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּ״לֹא״, וְאַף שֶׁיִּבְכֶּה — לֹא צְרִיכִים לְהִתְפַּעֵל. וְאִם מִגִּיל קַטְנוּת יֵדַע שֶׁיֵּשׁ מֻשָּׂג שֶׁל ״לֹא״, אֲזַי כְּשֶׁיִּגְדַּל וְיִסָּרְבוּ לוֹ בְּאֵיזֶה עִנְיָן, אַכְזָבָתוֹ לֹא תִּהְיֶה עֲמֻקָּה כָּל־כָּךְ, כִּי כְּבָר הֻרְגַּל בָּזֶה, וְחָשׁ עַל בְּשָׂרוֹ הֵיטֵב אֶת מַאֲמַר הֶחָכָם: ׳לֹא כָל מַה שֶּׁמְּקַבְּלִים — רוֹצִים, וְלֹא כָל מַה שֶּׁרוֹצִים — מְקַבְּלִים׳; אַךְ בְּוַדַּאי קֹדֶם שֶׁאוֹמְרִים לַיֶּלֶד ״לֹא״, עַל הַהוֹרִים לְהַחְלִיט בֵּינֵיהֶם, שֶׁבְּדָבָר זֶה אָסוּר לְהִכָּנַע לַיֶּלֶד, וְלֹא שֶׁהָאֵם תֹּאמַר כֵּן, וְהָאָב יֹאמַר לָאו, כִּי אָז הַיֶּלֶד גָּדֵל עָקֹם, חַס וְשָׁלוֹם, וְאַף אֶחָד אֵינוֹ רוֹצֶה שֶׁיְּלָדָיו יִגְדְּלוּ בְּעָיָתִיִּים, כֻּלָּם חֲפֵצִים לִרְאוֹת נַחַת מִיַּלְדֵיהֶם. וְאִם תְּצַיֵּת לְדִבְרֵי אֵלּוּ — תִּרְאֶה נַחַת גָּדוֹל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תקה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר נְצָבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לָנֶצַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳; רֵאשִׁית, יֵשׁ לֵידַע מַדּוּעַ הִיא מִתְנַגֶּדֶת. וְהַטּוֹב בְּיוֹתֵר לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ שֶׁל הַסְּבָרָה, לְהַסְבִּירָהּ אֶת מַצַּב הַדּוֹר, אֲשֶׁר לְצַעֲרֵנוּ הָרַב, עַכְשָׁו יֶשְׁנוֹ בִּלְבּוּל גָּדוֹל בָּעוֹלָם, הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת מִתְפַּשְׁטִים, וּמִלְיוֹנֵי יְהוּדִים נִתְּקוּ מֵהָאֱמוּנָה. וְאִם הָיִינוּ נִמְצָאִים עַתָּה בְּעֵת הַשּׁוֹאָה, אֲשֶׁר מִלְיוֹנֵי יְהוּדִים הָיוּ בְּמַחֲנֵה הֶסְגֵּר, וְלֹא הָיָה לָהֶם מַה לֶּאֱכֹל, וְהָיוּ רְעֵבִים וּצְמֵאִים לְפַת לֶחֶם וּלְטִפַּת מַיִם, וְאִם בְּדֶרֶךְ לֹא דֶּרֶךְ, הָיִיתָ מַצְלִיחַ לְהַשִּׂיג כַּמָּה כִּכָּרוֹת לֶחֶם וּדְלִי מַיִם וְכוּ׳, וְהָיִיתָ הוֹלֵךְ לְחַלְּקָם בְּמִסִּירוּת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ לִשְׁאָר אַחֶיךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אִם הָאִשָּׁה הָיְתָה מוֹנַעַת מִמְּךָ דָּבָר זֶה, וְשׁוֹאֶלֶת: ״מָה אַתָּה עוֹשֶׂה?!״ הַאִם הָיִיתָ שׁוֹמֵעַ לְקוֹלָהּ? לָאו! כִּי הֲלֹא אַתָּה יוֹדֵעַ הֵיטֵב אֶת מַעֲשֶׂיךָ, שֶׁהֲרֵי אַתָּה מְקַיֵּם נְפָשׁוֹת מְמָוֶת בָּטוּחַ. כְּמוֹ־כֵן וְיוֹתֵר מִזֶּה בְּרוּחָנִיּוּת, הִנֵּה הַדּוֹר רָעֵב לִדְבַר הַשֵּׁם, צָמֵא לְמַיִם שֶׁל תּוֹרָה, וְזָכָנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִם לֶחֶם וּמַיִם — סִפְרֵי גִּלּוּי אֱלֹקוּת, דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, מַדּוּעַ לֹא לְחַלְּקָם בֵּין יְהוּדִים רְעֵבִים וּצְמֵאִים, שֶׁיִּרְווּ אֶת נַפְשָׁם הַדְּוּיָה בָּהֶם?! וְאִם הָאִשָּׁה מִתְנַגֶּדֶת לָזֶה, אוֹמְרִים לָהּ: ״הֲלֹא רְאִי נָא, זֶהוּ עֵת מָצוֹק, עָלַי לְהַצִּיל יְהוּדִים מִמַּחֲנֵה הֶסְגֵּר, וּלְתִתָּם אֹכֶל לֶאֱכֹל וּמַיִם לִשְׁתּוֹת״; הַיְנוּ כִּי הַדּוֹר כִּבְמַחֲנֵה הֶסְגֵּר עָצוּם, בְּשׁוֹאָה רוּחָנִית, וּכְמֵהִים לִדְבַר ה׳, וְהִנֵּה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רְחֵם עָלֵינוּ, שָׁלַח לָנוּ צַדִּיק קָדוֹשׁ כְּרַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר סְפָרָיו מְחַיִּים וּמְחַזְּקִים וּמְשַׂמְּחִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת: ׳מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה׳, וּמַחְדִּירִים בָּהֶם אֱמוּנָה בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מַכְנִיסִים בָּהֶם תִּקְוָה לְחָיוֹת. וְאִם־כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר לָהּ: ״כְּבוֹדֵךְ בִּמְקוֹמוֹ מֻנָּח, אֲבָל הַהֶכְרֵחַ לִי לַעֲזוֹר לִיהוּדִים שְׁבוּרִים וּרְצוּצִים, מְסֻפָּקִים וּמְדֻכָּאִים, אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם סְפֵקוֹת בֶּאֱמוּנָה, וּלְהַחְדִּיר בָּהֶם אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לְאַמְּצָם וּלְעוֹדְדָם״. וּבְוַדַּאי אִם תַּסְבִּיר לָהּ כָּךְ, אֲזַי לֹא רַק שֶׁלֹּא תִּתְנַגֵּד, אֶלָּא גַּם־כֵּן תְּסַיַּע בְּיָדְךָ.

אַךְ נָא נָא רְאֵה לְהִזָּהֵר לֹא לְהַגִּיעַ לִמְרִיבָה בַּבַּיִת, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה יז.): אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ — שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם, לֹא זָכוּ — אֵשׁ וָאֵשׁ אוֹכַלְתָּן; כִּי בָּרֵעַ שֶׁמּוֹצִיאִים אֶת הַשְּׁכִינָה מֵהַבַּיִת, אֶת הַי׳

מֵהָאִישׁ וְהַה׳ מֵהָאִשָּׁה, שֶׁזֶּהוּ שֵׁם הַוָי״ה בָּרוּךְ הוּא, נוֹתֵר אֵשׁ וָאֵשׁ. וְעַל־כֵּן רְאֵה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ שֶׁל נַחַת וְהֶסְבֵּר, לְהַסְבִּיר לָהּ: ״הַאִם בַּשׁוֹאָה הָיִית מוֹנַעַת מִמֶּנִּי לְהָבִיא אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה לְמֵאוֹת אַלְפֵי אֲנָשִׁים בַּמַּחֲנֶה, הֲלֹא הָיִית עוֹזֶרֶת בְּיָדִי לָשֵׂאת שַׂקֵּי אֹכֶל וּלְהַאֲכִיל בָּהֶם אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל״; כְּמוֹ־כֵן לְעִנְיַן סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, בָּזֶה שֶׁמְּפִיצִים סְפָרָיו זַ״ל, מַצִּילִים אַלְפֵי אַלְפִים נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה בִּזְכוּת הַסְּפָרִים הַלָּלוּ. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ יָד וָחֵלֶק בַּהַפָּצַת דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל בָּעוֹלָם — הֵן הַבַּעַל, הֵן הָאִשָּׁה וְהֵן הַיְלָדִים, כִּי עַם יִשְׂרָאֵל צְמֵאִים לִדְבַר ה׳, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְקָרֵב יְהוּדִים לִדְבַר ה׳. וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (נָשׂא קכח.): זַכָּאָה מָאן דְּאָחִיד בִּידֵיהּ דְּחַיָּבָא; עַתָּה הוּא הַזְּמַן, שֶׁכָּל עַם יִשְׂרָאֵל יִרְתְּמוּ עַצְמָם בְּצַוָּתָא, וְאִישׁ אֶת רֵעֵהוּ יֹאמַר חֲזַק, וּלְשַׂמֵּחַ זֶה אֶת זֶה, וּלְקָרֵב אֶת כֻּלָּם וְלַהֲשִׁיבָם לְצוּר מַחֲצַבְתָּם.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תקו.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב יְרַדְּפוּ לְהַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד, הָרוֹצֶה לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת הַיּוֹצֵא מִשָּׁלֹשׁ רֹאשׁוֹנוֹת דְּעַתִּיק וְכוּ׳ נַ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ הַמְשַׁבֵּר לְבָבוֹת — לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

מָה אֹמַר לְךָ, זָכִיתִי לְהַדְפִּיס סֵפֶר: ״שְׁמִירַת הַבְּרִית״, וּבוֹ כְּבָר מְבֹאָר כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְדַבֵּר מֵחֶטְא הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וּבִפְרָט בַּהַקְדָּמָה, עַיֵּן שָׁם; וְאֵין מַה לְהוֹסִיף עַל זֶה.

הָעִקָּר, חֶמְדַּת לִבִּי! הַרְגֵּל עַצְמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין לְךָ עוֹד דָּבָר הַמַּצִּיל אֶת בָּחוּר שֶׁנָּפַל בְּפֶגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, כְּמוֹ — לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַף שֶׁמֹּרֶב

בִּלְבוּל דַּעְתּוֹ וּסְפֵקוֹתָיו וְכוּ׳, נִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה וְכוּ׳, וְאֵין מִי שֶׁיִּשְׁמַע אוֹתוֹ וְכוּ׳, צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, יְדִידִי הַיָּקָר! כִּי הַכֹּל דִּמְיוֹן, שֶׁבָּנָה וְאָרַג אֶצְלְךָ הַסָּמ״ךְ־מ״ם הָרָשָׁע, כִּי לֹא דַּי שֶׁהִכְשִׁיל אוֹתְךָ כְּבָר בַּמֶּה שֶׁהִכְשִׁיל אוֹתְךָ, וְאַתָּה נוֹפֵל וּמִתְגַּעֵל בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר בַּחֵטְא הַמְגֻנֶּה הַזֶּה וְכוּ׳, עוֹד זֹאת שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיס בְּדַעְתְּךָ יֵאוּשׁ וְדִכְאוֹן הַנֶּפֶשׁ מְאֹד, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּתְרַשֵּׁל מִתְּפִלָּה.

וּבֶאֱמֶת צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי אֵין לְךָ עוֹד דָּבָר הַשּׁוֹרֵף אֶת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁבָּרָא עַל־יְדֵי הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, כְּמוֹ תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת. וְרַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ נִשְׁמַת מָשִׁיחַ, כִּי הַמָּשִׁיחַ בְּדַעְתּוֹ יִכְבֹּשׁ אֶת הָעוֹלָם, גְּלָה לָנוּ, אֲשֶׁר מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר, כִּי אִם עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וּמִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בָּזֶה, הוּא מְבֹהָל וּמְבֻלְבָּל, וּמוֹרֶה שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה חִסָּרוֹן בֶּאֱמוּנָתוֹ; כִּי הַמַּאֲמִין בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, אֲזַי לְעוֹלָם יְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הֲלֹא הוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא כָּאן, עִמִּי וְאֶצְלִי, וְאֵין בִּלְעָדָיו כְּלָל, רַק לָמָּה אֵינוֹ רוֹאֶה אֶת זֹאת? כָּל זֶה מִסִּבַּת הָעֲוֹנוֹת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְאָרְגָה וְנִבְנְתָה מְחִיצָה מַבְדֶּלֶת בֵּינוֹ לְבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַתְּפִלָּה וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ מְשַׁבֶּרֶת לְאַט לְאַט אֶת כָּל הַמְּחִיצוֹת וְהַחוֹמוֹת הַמַּבְדִּילוֹת וְכוּ׳, וְעַל־כֵּן עוֹשֶׂה הַסָּמ״ךְ־מ״ם הָרָשָׁע מַה שֶּׁעוֹשֶׂה — לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל וְאֶת אֲנָשָׁיו, וּבְנֵי־אָדָם מְזַלְזְלִים בָּהֶם, כִּי כָל עִקָּרָם הוּא תְּפִלָּה. וְעַל־כֵּן רְאֵה גַּם רְאֵה מַה שֶּׁעָשָׂה כְּבָר הַסָּמ״ךְ־מ״ם הָרָשָׁע עִמְּךָ, שֶׁהִכְשִׁילְךָ וּמַכְשִׁיל אוֹתְךָ בְּכָל פַּעַם. מַדּוּעַ תִּהְיֶה שׁוֹטֶה כָּל־כָּךְ, וְתִתְרַשֵּׁל מִתְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְגַם תִּשְׁמַע הִתְנַגְּדוּת עַל זֶה וְכוּ׳?!

חֶמְדַּת לִבָּבִי! אֲנָשַׁי שְׁלוֹמֵנוּ רְגִילִים לוֹמַר: ׳אִלְמָלֵא לֹא אֲתִינָא לְהַאי עַלְמָא, אֶלָּא לְהִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל וּלְהִתְוַדַּע מִמֶּנּוּ עִנְיַן הַתְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ — הָיָה כְּבָר כְּדַאי׳. וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת בֶּאֱמֶת מְקֹרָב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, הוּא מַצְלִיחַ מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל־פִּי הַדֶּרֶךְ הַקַּל וְהַנָּעִים שֶׁסִּדֵּר לְעַצְמֵנוּ (עַיֵּן שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן עו), וְנִדְפָּס כְּבָר קוּנְטְרֵס ״סֵדֶר־דֶּרֶךְ־הַלִּמּוּד״ בָּאֲרֻכָּה קְצָת — קָחֵהוּ מִשָּׁם.

עַל־כָּל־פָּנִים אֵיךְ שֶׁהוּא, מֵאַחַר שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ כְּבָר כָּל־כָּךְ בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, רְאֵה וְגַם רְאֵה לְהִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל בִּשְׁלֵמוּת, כִּי רַק הוּא יָכוֹל לְתַקֵּן אוֹתְךָ בְּתִקּוּן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁהַסָּמ״ךְ־מ״ם הָרָשָׁע יַכְנִיס בְּדַעְתְּךָ כָּל מִינֵי קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו וְעַל אֲנָשָׁיו, הָעִקָּר שֶׁתִּבְרַח מֵהֶם, וְגַם יַשְׁמִיעַ לְךָ מַחֲלֹקֶת בֵּין אֲנָשָׁיו (עַיֵּן הֵיטֵב בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ה׳), צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁכָּל זֶה בִּשְׁבִיל שֶׁפָּגַמְתָּ בְּטִפֵּי מֹחֲךָ, שֶׁעַל חֵטְא זֶה נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי ב, יט): ״כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן, וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם.

אֶתְמוֹל בַּלַּיְלָה לָמַדְנוּ בְּצַוָּתָא אֶת הַתּוֹרָה בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ל״ה, וּכְדַאי לְךָ לִלְמֹד עַכְשָׁו בְּתוֹרָה זוֹ, וְלוֹמַר עָלֶיהָ הַתְּפִלָּה בְּלִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת, וְלִלְמֹד עָלֶיהָ הִלְכוֹת ׳קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה׳, הֲלָכָה ב׳, הַבְּנוּיָה עַל תּוֹרָה זוֹ, וְשָׁם מְקֻשָּׁר מוֹהֲרַנ״תְ זַ״ל אֶת כָּל עִנְיַן חֵטְא הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה אֶל תּוֹרָה זוֹ. וְהַכְּלָל — כִּי הָעִקָּר לִשְׁמֹר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וְלֹא לְהַכְנִיס בְּעַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזוֹ מַחֲשָׁבָה רָעָה. כִּי עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת אֵינָהּ אֶלָּא לְהַשִּׂיג אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּתְהִלָּה לָאֵל, הָיְתָה אֲרִיכוּת גְּדוֹלָה, חֲבָל שֶׁלֹּא נִכְתַּב.

אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ, וּמַה נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ, עַל כָּל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ, שֶׁזָּכִינוּ לְהִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לְהָאַבְרֵךְ הַיָּקָר, הַמְקֻרָב אֶל הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְשָׂמַחְתִּי מְאֹד מְאֹד לִשְׁמֹעַ הַבְּשׂוֹרָה

טוֹבָה, שֶׁתְּהִלָּה לָאֵל, שֶׁלְּךָ הַשֶּׁתֶף. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעְזֹר לְךָ בְּכָל פַּעַם, שֶׁתִּהְיֶה לְךָ הָרְוָחָה בְּתוֹךְ כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא מִתְקָרֵב וּמַגִּיעַ. פַּעַם אַחַת דִּבֵּר מוֹהַרַנַ״תְ זַ״ל עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ קֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּפִתְאֹם נִתְלַהֵב מְאֹד מְאֹד, וְהִתְחִיל לוֹמַר בְּנִגּוּן הַמְעוֹרֵר מְאֹד מְאֹד: ״לְפָנַי ה׳ כִּי בָא כִּי בָא״ (תְּהִלִּים צו, יג); וְחָזַר עַל זֶה כַּמָּה פְּעָמִים: ״כִּי בָא כִּי בָא״, הָאט קוּמְט עֶר הָאן הָאט קוּמְט עֶר, וְנָפַל פַּחַד גָּדוֹל עַל כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ.

אַשְׁרֵינוּ, שֶׁנִּזְכֶּה לִהְיוֹת אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל עַל הַקִּבּוּץ. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי הֵיכָן שֶׁרַק מִתְקַבְּצִים עֲשָׂרָה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שָׁם רַבֵּנוּ זַ״ל. כִּי הָעִקָּר הוּא הִתְקַשְּׁרוּת לְרַבֵּנוּ זַ״ל בֶּאֱמֶת וּבְלֵב תָּמִים, וְלִמְסֹר עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ זַ״ל וּלְקַבֵּל תִּקּוּנָיו. וּבְוַדַּאי עִקַּר הַמָּקוֹם הַמְסֻגָּל לְזֶה הוּא בְּאוּמַן, אֲבָל אִם אִי אֶפְשָׁר עַכְשָׁו מִפְּנֵי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה שֶׁנִּתְפַּשְּׁטָה שָׁם, אֲזַי הֵיכָן שֶׁרַק מִתְקַבְּצִים אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה — הוּא קִבּוּץ, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אֵינוֹ מְצֻמְצָם — לֹא בִּירוּשָׁלַיִם וְלֹא בְּמֵרוֹן וְלֹא בְּאַרְצוֹת־הַבְּרִית וְלֹא בְּשׁוּם מָקוֹם פְּרָטִי, רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא נְשָׁמָה כְּלָלִית, וְשַׁיָּךְ לְכָל יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן הֵיכָן שֶׁמִּתְקַבְּצִים קִבּוּץ עַל שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ, זֶהוּ קִבּוּץ אֲמִתִּי, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל שְׁנַת גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה, וְנִזְכֶּה לְרוֹמֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לְהָאַבְרֵךְ הַשּׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי עִם הַמָּעוֹת לְהַדְפָּסָה, וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מַדְפִּיסִים עַכְשָׁו סֵפֶר ״פַּרְנָסָה טוֹבָה״, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעְזְרֵנוּ, שֶׁיֵּצֵא

בְּקֻרּוֹב לָאוֹר, וְכֵן קוּנְטְרֶס ״הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת״, גַּם אֲנִי מִתְכּוֹנֵן לְהַדְפִּיס עַכְשָׁו חֵלֶק ב׳ מִסֵּפֶר ״שְׁפַת הַנַּחַל״, וְכֵן בְּשָׁבוּעַ זֶה יֵצֵא לָאוֹר מְכָרָךְ הַסֵּפֶר: ״אֲשֶׁר בַּנַּחַל״, חֲלָקִים: ט׳, י׳, י״א, בְּכֶרֶךְ אֶחָד. גַּם הָאַבְרֶךְ ... נֶרוֹ יָאִיר, הִדְפִּיס בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵחָדָשׁ אֶת סֵפֶר ״שְׁפַת הַנַּחַל״, וּתְהִלָּה לָאֵל, יָצָא בְּהִדּוּר רַב, וְעוֹד הִדְפִּיס הַרְבֵּה סְפָרִים, וְרָאוּי וְנָכוֹן שֶׁתַּעֲזֹר לוֹ, כִּי אַתָּה לְבַד יוֹדֵעַ מַה שֶּׁעוֹבֵר עַכְשָׁו עַל בְּנֵי הַנְּעוּרִים, וְהַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים הֵם לָהֶם כְּמַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה׳, כְּמוֹ שֶׁאַתָּה בְּעַצְמְךָ כְּבָר הִרְגַּשְׁתָּ כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל־כֵּן רְאֵה לִתְמֹךְ בּוֹ הַרְבֵּה, וְכָל פְּרוּטָה שֶׁתִּתֵּן לוֹ, זֶה כְּמוֹ שֶׁנָּתַתָּ לִי, כִּי הוּא הִשְׁלִיךְ נַפְשׁוֹ מִנֶּגֶד, וְקָפַץ בְּתוֹךְ חוֹבוֹת עֲצוּמִים, וּמַדְפִּיס אֶת כָּל הַסְּפָרִים. וּתְהִלָּה לָאֵל, הַסְּפָרִים עוֹשִׂים פֵּרוֹת, אִם אָמְנָם גַּם צַד הָרַע אֵינוֹ שׁוֹתֵק, וְחוֹרֵק שִׁנָּיו וְכוּ׳ וְכוּ׳, מַה בְּכָךְ? ! כְּבָר אָמַר מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל פַּעַם אַחַת: ״כָּךְ הוֹלֵךְ דְּבַר רַבֵּנוּ זַ״ל, סוֹתְמִים אֶת הַדֶּרֶךְ וּמַשְׁאִירִים לָנוּ שְׁבִיל קָטָן״. וְרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר פַּעַם אַחַת עַל עִנְיָן כָּזֶה: כָּל זְמַן עֵר לָאזט מִיר אִיבְּער אַ שְׁמָאל טְשֶׁעסְקֶעלַע קֶען מֶען נָאךְ אַ דוּרְךְ, אָבֶּער אוֹיב עֵר וֶועט זִיךְ לֵייגֶען אוֹיף דֶער לֶענג אוּן דֶער בְּרַייט אוּן נִישְׁט לָאזְן אַרִיבֶּער וֶועט מֶען אִיהם אַרָפּ רוּימֶען פּוּן וֶועג; וְהָבֵן אֶת אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ.

הָעִקָּר — אַהֲבָה וְאַחְדוּת וְרֵעוּת, וְרָאוּי לָנוּ לִהְיוֹת בְּשָׁלוֹם עִם כְּלַל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְלֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם לֵץ וּמוֹנֵעַ. אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים ״חַסִידֵי בְּרֶסְלֶב״, צְרִיכִים לֶאֱהֹב זֶה אֶת זֶה בְּאַהֲבָה נִפְלָאָה, כִּי אָב אֶחָד וְרַב אֶחָד לְכֻלָּנוּ, וַאֲשֶׁרֵינוּ וַאֲשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ! וּמַה נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ, שֶׁזָּכִינוּ לְהִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְרָאוּי לָנוּ לַעֲזֹר אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי.

וּלְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָתֵנוּ הַנִּצְחִית, עָלֵינוּ רַק לְדַבֵּר

ר) הָיָה אֶחָד מִפַּרְסָם, שֶׁחָלַק עַל רַבֵּנוּ זַ״ל, וּפַעַם אַחַת הִתְבַּטֵּא בַּחֲרִיפוּת עַל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְאָמַר בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: ״אַנְיַי אֶת עַצְמִי לָאךְ וְלָרַחֵב לְמִנַּע דַּרְכּוֹ״. וְסִפְּרוּ אֶת זֶה לְרַבֵּנוּ זַ״ל, וְנִתְלַהֵב מְאֹד מְאֹד, וְעָנָה וְאָמַר: כָּל זְמַן שֶׁהַזְּאֵב יַנְיַי לָנוּ שְׁבִיל קָטָן לַעֲבֹר בּוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ — נַעֲזֹב אוֹתוֹ, אֲבָל אִם יַנְיַי אֶת עַצְמוֹ לְאֹרֶךְ וּלְרֹחַב הַדֶּרֶךְ וְלֹא יַנְיַי לַעֲבֹר, אֲזַי נַעֲבִירוֹ לְגַמְרֵי מִן הַדֶּרֶךְ.

מֵהַתַּכְלִית הַנִּצְחִית וַעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּלְעוֹלָם לֹא נַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת, אֲשֶׁר זֶה מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב... אוֹ זֶה מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב... בְּכָל פַּעַם רָאוּי לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל עַצְמֵנוּ, שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא נִהְיֶה מְעַכְּבִים.

וְהָעוֹלָם מְסַפְּרִים, שֶׁפַּעַם אַחַת נִסְתַּבֵּךְ צְבִי אֶחָד בְּקַרְנָיו בְּאֶחָד מֵעֲצֵי הַיַּעַר, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לָלֶכֶת, וְנִסְכַּם בְּדַעְתּוֹ, שֶׁיַּעֲקֹר אֶת כָּל עֲצֵי הַיַּעַר, וְעַל־יְדֵי־זֶה יוּכַל כְּבָר לָלֶכֶת בְּשָׁלוֹם, בְּאֵין מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב. וְהִתְחִיל לְהַכּוֹת בְּרַגְלָיו אֶת הָעֵץ שֶׁבּוֹ נִסְתַּבֵּךְ, וְהִכָּה וְהִכָּה, עַד שֶׁכָּאֲבוּ לוֹ רַגְלָיו וְנִתְיַגֵּעַ מְאֹד. וְעָבַר שָׁם שׁוּעָל, וְאָמַר לוֹ: שׁוֹטֶה שֶׁכְּמוֹתְךָ, בְּאֹפֶן שֶׁתַּעֲקֹר אֶת כָּל עֲצֵי הַיַּעַר, אֵין לְךָ דַּי יָמִים וְשָׁנִים וְכֹחוֹת שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לְבַלּוֹת עַל זֶה, אֶלָּא אִיעָצְךָ עֵצָה נְכוֹנָה, תִּרְאֶה לַחְתֹּךְ אֶת קַרְנֶיךָ, וְאָז תּוּכַל לַעֲבֹר בְּשָׁלוֹם בֵּין כָּל עֲצֵי הַיַּעַר, וְשׁוּם עֵץ לֹא יְעַכֵּב בַּעַדְךָ, וְהָבֵן מְאֹד מְאֹד אֶת הַנִּמְשָׁל, כִּי נָכוֹן הוּא; כִּי בְּדֶרֶךְ כְּלָל כְּשֶׁאֶחָד מִסְתַּבֵּךְ, הוּא אוֹמֵר שֶׁחֲבֵרוֹ אָשֵׁם, זֶה... וְזֶה... וְזֶה... וְהוּא רוֹצֶה לַעֲקֹר אֶת פְּלוֹנִי... וְאֶת אַלְמוֹנִי... וְרוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל, אֲזַי נוֹתְנִים לוֹ עֵצָה — רְאֵה לְתַקֵּן אֶת עַצְמְךָ, וַחֲתֹךְ אֶת הַמּוּמִים שֶׁל עַצְמְךָ, וַאֲזַי תּוּכַל לַעֲבֹר בְּשָׁלוֹם. הָעִקָּר לֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל אֲחֵרִים כְּלָל.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! תְּהִלָּה לָאֵל, יֵשׁ וַיֵּשׁ בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֲנָשִׁים תְּמִימִים, עוֹבְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. רְאֵה לֶאֱחֹז אֶת עַצְמְךָ בְּיַחַד עִם חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב, וְאַל תִּסְתַּכֵּל אִם מְדַבְּרִים עָלַי וְעַל הַסְּפָרִים — מַה בְּכָךְ?! זֶה מֵחֶקֵי הַבְּחִירָה, וּלְמַעַן שֶׁיִּתְרַחֵק מִי שֶׁפָּגוּם מְאֹד. וְדָבָר זֶה תִּרְאֶה בְּחוּשׁ, כִּי מִי שֶׁמִּתְרַחֵק מֵאֵלּוּ הַסְּפָרִים, הוּא מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהָאִיר עַל נַפְשׁוֹ הָאָרַת אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא הַמְאִירָה בְּהַסְּפָרִים; כִּי מִי שֶׁמַּכְנִיס דַּעְתּוֹ הֵיטֵב בְּהַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, אֲפִלּוּ יִהְיֶה לִבּוֹ לֵב הָאֶבֶן, יִתְפּוֹצֵץ וְיָאִיר עָלָיו אוֹרוֹ הַגָּנוּז, אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת, אַךְ מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְכָל זֶה, נִכְנָס בְּדַעְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת וְכוּ׳, עַד שֶׁמִּתְרַחֵק מִזֶּה. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כְּשֶׁהוּא פָּגוּם עוֹד יוֹתֵר, הוּא מוֹנֵעַ גַּם אֶת אֲחֵרִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהוּא בִּכְלַל ׳חוֹטֵא וּמַחֲטִיא אֶת הָרַבִּים׳, אֲשֶׁר אֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְאֵין עַל זֶה מְחִילָה, כַּיָּדוּעַ (סַנְהֶדְרִין קז:).

עַל־כָּל־פָּנִים אַתָּה, אֲהוּבִי, אָחִי! רְאֵה לַעֲזֹר לָאַבְרֵךְ ... נֵרוֹ יָאִיר, וּתְחַזְּקוֹ וּתְאַמְּצוֹ, שֶׁיְּדַפְּיס חֲזֹר וְהַדְּפֵס אֶת הַסְּפָרִים, וְתַעֲזֹר לוֹ לַהֲפִיצָם בְּזוֹל גָּדוֹל בֵּין כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹרֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמוֹ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב יְרִדְפוּ וְיַגִּיעוּ אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, הַבָּחוּר הַשּׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

הִנֵּה אֶתְמוֹל בַּלַּיְלָה בִּקַּשְׁתִּי מִמְּךָ... וְעַתָּה אַסְבִּיר לְךָ אֶת הָעִנְיָן קְצָת יוֹתֵר; כִּי תֵּדַע, אֲשֶׁר מִי שֶׁנִּכְשַׁל אֲפִלּוּ פַּעַם אַחַת בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, כָּתַב הָאֲרִיזַ״ל, שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת פ״ד תַּעֲנִיּוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁחָטָא הַרְבֵּה פְּעָמִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁפָּגַם אַלְפֵי וְכוּ׳ פְּעָמִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, לֹא יִהְיֶה לוֹ מַסְפִּיק גַּם אַלְפַּיִם שָׁנָה לְחִיּוֹת, בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְעַנֶּה כָּל הַחֶשְׁבּוֹן וְכוּ׳. וְהִנֵּה רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר, שֶׁאִם יְצִיתוּ אוֹתוֹ, הוּא מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ הַכֹּל, הָעִקָּר לְהַשְׁלִיךְ אֶת שֶׁכֶל עַצְמוֹ, וּלְקַיֵּם אֶת כָּל אֲשֶׁר יֹאמַר כְּהוּא זֶה (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קכג); וְהִנֵּה מִי שֶׁפָּגַם בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, הֲרֵי הִמְשִׁיךְ אֶת הַזֶּרַע, רַחֲמָנָא לִצְלָן, בַּקְלִפָּה וּבַסִּטְרָא אַחֲרָא, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל־כֵּן תִּקּוּנוֹ הוּא — עַל־יְדֵי צְדָקָה, כִּי כְּנֶגֶד שֶׁהִשְׁפִּיעַ בִּמְקוֹם קְלִפָּה, צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהַשְׁפִּיעַ בִּקְדֻשָּׁה, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי צְדָקָה (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רסד); וּבְיוֹתֵר — כְּשֶׁהַצְּדָקָה הִיא בַּעֲבוּר הַדְּפָסַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וּבִפְרָטִיּוּת הַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים, אֲשֶׁר מְחַזְּקִים וּמְעוֹרְרִים וּמְקָרְבִים גַּם אֶת שְׁאָר אַלְפֵי אֲלָפִים נְשָׁמוֹת, שֶׁנָּפְלוּ גַּם־כֵּן בַּחֵטְא הַמְּגֻנֶּה הַזֶּה. וְעַל־כֵּן עִם הַיָּד הַזּוֹ שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, עִם אוֹתָהּ הַיָּד רָאוּי לְךָ לֶאֱסֹף צְדָקָה לְהַדְפָּסַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל. וְרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר פַּעַם

לְאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁדֶּרֶךְ בִּפְשִׁיטוּת — הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, וְעַל־כֵּן אַל תִּפֹּל בְּדַעְתְּךָ, שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לֵילֵךְ בַּדְּרָכִים, כִּי הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל בַּעֲבוּרְךָ. וּבְיוֹתֵר — כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, יָבוֹא עָלֶיךָ בִּזָּיוֹן, שֶׁתִּשְׁתֹּק וְתִדֹּם, וְלֹא תָּשִׁיב לְמְחָרְפֶיךָ דָּבָר; כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא — לִשְׁמֹעַ בִּזְיוֹנוֹ וְיִדֹּם וְיִשְׁתֹּק. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי אִם יִהְיֶה לְךָ עוֹד מְעַט סַבְלָנוּת, וְתֶאֱסֹף צִדָּקָה לְהַדְפָּסָה, תִּמְצָא בְּקָרוֹב אֶת זִוּוּגְךָ בְּלִי שׁוּם סָפֵק.

וּלְמַעַן טוֹבָתְךָ הַנִּצְחִית, תִּרְאֶה לְהַתְמִיד עַכְשָׁו בָּזֶה מְאֹד — לֵילֵךְ לֶאֱסֹף צִדָּקָה בַּעֲבוּר הַדְפָּסָה, וּבָזֶה תִּזְכֶּה לְתַקֵּן אֶת כָּל פְּגָמֶיךָ, כִּי עִם הַיָּדַיִם וְהָרַגְלַיִם שֶׁחָטָאתָ בָּהֶם, דַּיְקָא עַל יָדָם תִּזְכֶּה לְתַקֵּן.

וּרְאֵה גַּם רְאֵה לִהְיוֹת חָזָק בִּלְמוּד גְּמָרָא, כִּי תַּלְמוּ״ד גִּימַטְרִיָּה הַקְּלִפָּה הַמַּחְטֵאת אֶת הָאָדָם בִּפְגַם הַבְּרִית (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ריד); וְהֵיכָן שֶׁאַתָּה נוֹסֵעַ רְאֵה לָקַחַת עִמְּךָ גְּמָרָא, וּתְסַיֵּם מַסֶּכֶת אַחַר מַסֶּכֶת, כִּי לִמּוּד גְּמָרָא מְסֻגָּל מְאֹד מְאֹד לְהַבְרָחַת הָרָע וְהַקְּלִפָּה שֶׁנִּדְבֶּקֶת בָּאָדָם מִפְּגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה. וְכֵן רְאֵה לִלְמֹד בְּכָל יוֹם קְצָת חֻמָּשׁ וְרַשׁ״י עִם הַתַּרְגּוּם מִפָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ, בְּאֹפֶן שֶׁתִּזְכֶּה לְסַיֵּם אֶת פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ בְּכָל שָׁבוּעַ עַל־כָּל־פָּנִים פַּעֲמַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם וּפְרוּשׁ רַשׁ״י, אֲשֶׁר גַּם זֶה הוּא תִּקּוּן נִפְלָא לִפְגַם הַבְּרִית, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִזָּהֵר בָּזֶה, לַעֲבֹר בְּכָל שָׁבוּעַ אֶת הַסִּדְרָא 'שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם'. וּפַעַם אַחַת שָׁאַל בָּחוּר אֶחָד אֶת אֶחָד מִגְּדוֹלֵי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, לָמָּה נִכְנָס בַּחֵטְא הַמְּגֻנֶּה הַזֶּה שֶׁל הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, וְאֵינוֹ יָכוֹל לָצֵאת מִזֶּה, וּבְכָל פַּעַם עוֹבֵר עַל חֵטְא זֶה יוֹתֵר וְיוֹתֵר? וְהֵשִׁיב לוֹ כְּלְאַחַר יָד: מִסְתָּמָא אַתָּה עוֹבֵר עַל 'מַעֲבִיר', וְחִיֵּךְ... וְלֹא הֵבִין, וְשָׁאַל אוֹתוֹ: מַה כַּוָּנָתוֹ? וְהֵשִׁיב: אֵינְךָ מַעֲבִיר אֶת הַסִּדְרָא; כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יט), כִּי מִקְרָא וְתַרְגּוּם מְקָרְרִים אֶת הַחֲמִימוּת מֵהָאָדָם, וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן; עַל־כָּל־פָּנִים רְאֵה לְהִזָּהֵר בָּזֶה מִשָּׁבוּעַ זֶה, כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ לַעֲבֹר אֶת הַסִּדְרָא: שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, וְגַם תִּלְמַד פֵּרוּשׁ רַשׁ״י.

וְעַל כֻּלָּם — רְאֵה לוֹמַר בְּכָל יוֹם פַּעַם אַחַת אֶת ה׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳ עִם הַתְּפִלָּה הַקְּדוֹשָׁה מִמּוֹהַרַנ״תְ זַ״ל, וְדָבָר זֶה יִהְיֶה לְחֹק קָבוּעַ כָּל

יְמֵי חַיֶּיךָ. וְכֵן תֵּלֵךְ לַמְקֻוֶה בְּכָל יוֹם, וְהִזָּהֵר מְאֹד מֵהֶעָוֹן הֶחָמוּר שֶׁל כַּעַס, אֲשֶׁר בְּדֶרֶךְ כְּלָל בָּא מִפְּגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה (עַיֵּן שִׁיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן רמט); וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, אִם תַּרְגִּיל עַצְמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּתְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבְּךָ וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, כְּדֶרֶךְ שֶׁשְּׁנֵי חֲבֵרִים טוֹבִים מְדַבְּרִים.

אָחִי, אָחִי! אֵין לְךָ עוֹד טוֹב מִדָּבָר זֶה, וּמִי שֶׁרָגִיל לְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבּוֹ, אֵין עָלָיו שׁוּם דִּין וְקַטְרוּג כְּלָל (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן טו).

הֶכְפֵּל הַדָּבָר, תִּקּוּן לְפִגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה הוּא: א) לֵילֵךְ לֶאֱסֹף מָעוֹת בַּעֲבוּר הַדְּפָסָה. ב) לְהַתְמִיד בְּלִמּוּד גְּמָרָא כְּסִדְרָן, וּלְסַיֵּם מַסֶּכֶת אַחַר מַסֶּכֶת. ג) לַעֲבֹר אֶת הַסִּדְרָא בְּכָל שָׁבוּעַ: שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם עִם פֵּרוּשׁ רַשׁ״י. ד) לוֹמַר אֶת הַ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳ בְּכָל יוֹם. ה) לֵילֵךְ לַמְקֻוֶה בְּכָל יוֹם. ו) וְלִהְיוֹת רָגִיל לְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ. ז) לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה, כְּפִי הַסֵּדֶר שֶׁתִּקֵּן הָאֲרִיזַ״ל (וְנִדְפַּס כְּבָר אֵצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים). ח) לִהְיוֹת רַק שָׂמֵחַ, וְלִרְקֹד בְּכָל יוֹם בְּהַמְחָאַת כַּף אֶל כַּף, וְעַל־יְדֵי־זֶה יֵמְתְּקוּ מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

תַּחְבִּיא אֶצְלְךָ אֶת מִכְתָּב זֶה.

ג׳ תקי.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לַאֲהוּבִי, יְדִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

הִנֵּה בַּמֶּה שֶׁאַתָּה מְבַקֵּשׁ, שֶׁאֶכְתֹּב לְךָ בְּכָל פַּעַם. צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי קְרוֹבָה יְשׁוּעָתְךָ לָבוֹא, וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁיַּעֲזֹר לְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְשַׁלֵּם

אֶת הַחוֹב, בְּוַדַּאי תְּוָשַׁע. וּמִלְּבַד אֲשֶׁר מִצְוָה רַבָּה הַוּא שֶׁל פְּרִיעַת בַּעַל חוֹב, תְּזָרֵז יְשׁוּעָתְךָ, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (כְּתֻבוֹת פו.): פְּרִיעַת בַּעַל חוֹב — מִצְוָה. וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ בְּכָל יוֹם: ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, זַכְנִי לָצֵאת מֵחוֹבוֹתַי — בֵּין בְּגַשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי״. הָעִקָּר לֹא לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ, לָמָּה נָפַל בְּחוֹב, כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מִטָּעֲמִים הַכְּמוּסִים, כִּי אֶת כָּל אֶחָד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנְהִיגוֹ בְּאֹפֶן וּבְדֶרֶךְ אַחֵר, וְהָעִקָּר — לִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ תָּמִיד.

וְהִנֵּה בְּלֵיל רְבִיעִי שֶׁעָבַר דִּבַּרְנוּ הַרְבֵּה עַל־פִּי הַתּוֹרָה בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ה׳, שֶׁשָּׁם מְדַבֵּר רַבֵּנוּ ז״ל, שֶׁקֹּדֶם גְּזַר־דִּין מִתְפַּלְּלִים כְּסֵדֶר הַתְּפִלָּה, וְאַחַר גְּזַר־דִּין צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ אֶת הַתְּפִלָּה. וְהִסְבַּרְנוּ, כִּי זֶה בְּחִינַת ׳בֵּין אָדָם לַמָּקוֹם׳ וּ׳בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ׳; קֹדֶם גְּזַר־דִּין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בִּפְשִׁיטוּת בֵּין אָדָם לַמָּקוֹם, וּלְבַקֵּשׁ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, הַיְנוּ כְּשֶׁאֱמוּנָתוֹ בָּרָה וּמְזֻכֶּכֶת, וּמַרְגִּישׁ אֶת עֲרֵבוּת נַעַם זִיו אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּהִתְגַּלּוּת נִפְלָאָה, זֶה נִקְרָא קֹדֶם גְּזַר־דִּין, כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאֶה וְיַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן אָז אֵינוֹ צָרִיךְ אֶת שׁוּם בְּרִיָּה כְּלָל, רַק תֵּכֶף־וּמִיָּד רָץ וּבוֹרֵחַ יָשָׁר רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן, כְּשֶׁהוּא אַחַר גְּזַר־דִּין, שֶׁנִּסְתָּר וְנֶעֱלָם מִמֶּנּוּ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ, וְהוּא מָלֵא קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת וְכוּ׳, וְאָז קָשֶׁה לוֹ לָבוֹא תֵּכֶף־וּמִיָּד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק אוֹ לְבַקֵּשׁ מִבֶּן אָדָם וְכוּ׳. וּבֶאֱמֶת כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת אֲמִתִּית, צָרִיךְ לֵידַע, כִּי גַּם שָׁם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, גְּנוּזָה וְנִסְתֶּרֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן גַּם כְּשֶׁמְּבַקֵּשׁ מִבָּשָׂר וָדָם, וְעוֹסֵק בְּאֵיזֶה עֵסֶק וְעֵבְדָּא, צָרִיךְ לֵידַע, כִּי אָז כְּשֶׁנִּקְרָא אַחַר גְּזַר־דִּין, שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לִרְאוֹת וּלְהַרְגִּישׁ תֵּכֶף־וּמִיָּד אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן אַחַר גְּזַר־דִּין צְרִיכָה לִהְיוֹת הַתְּפִלָּה בְּהִתְלַבְּשׁוּת וְכוּ׳, וְהָבֵן.

וְהִנֵּה בְּוַדַּאי אִם הָיְתָה לְךָ אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת, וְהָיוּ עֵינֶיךָ בִּלְתִּי לַה׳ לְבַדּוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קֹדֶם גְּזַר דִּין, שֶׁלֹּא נִסְתֶּרֶת מִמְּךָ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי לֹא הָיִיתָ צָרִיךְ אֶת שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁתִּמְצָא בִּשְׁבִילְךָ שִׁדּוּךְ הָגוּן, כִּי אָז הָיִיתָ בּוֹרֵחַ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּתָמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה, וְלֹא הָיִיתָ עוֹשֶׂה שׁוּם פְּעֻלָּה, וְהָיִיתָ מְחַכֶּה בְּסַבְלָנוּת גְּדוֹלָה

עַד מְאֹד, אַךְ מֵאַחַר שֶׁאֵינְךָ בְּמַדְרֵגָה זוֹ, וְאַתָּה נוֹפֵל בְּדַעְתְּךָ, עַל־כֵּן עָלֶיךָ לָבוֹא בְּכָל יוֹם וָיוֹם אֶל אָבִיךָ, וְלִצְעֹק: ״אֲנִי רוֹצֶה לְהִתְחַתֵּן״... (אַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, אַל תִּהְיֶה עַז פָּנִים, שֶׁהוּא עָוֹן חָמוּר), רַק תִּצְעַק: ״אֲנִי רוֹצֶה לְהִתְחַתֵּן״, וְהוּא עִנְיַן הִתְלַבְּשׁוּת הַתְּפִלָּה. וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה, אַךְ אֲקַוֶּה שֶׁתָּבִין אֶת אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקיא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, הָאַבְרֵךְ הַשּׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת עִנְיַן הַהִתְחַדְּשׁוּת שֶׁכָּתַבְתָּ, כֵּן הוּא הָאֱמֶת, וְכִמְעַט שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹר אֶת הָעוֹלָם בְּלִי הִתְחַדְּשׁוּת, וּמוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל מַאֲרִיךְ בְּלִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת (בָּשָׂר וְחָלָב, הֲלָכָה ד׳) הַרְבֵּה בְּעִנְיָן זֶה, וּמֵבִיא מִדִּבְרֵי הָאֲרִיזַ״ל, שֶׁבְּכָל רֶגַע וָרֶגַע מִשְׁתַּנֶּה כָּל פַּרְצוּף הָעוֹלָמוֹת, וְעַל־כֵּן בְּכָל עֵת וָרֶגַע נַעֲשֶׂה חִדּוּשׁוֹת לְגַמְרֵי, עַיֵּן שָׁם. הָעִקָּר רַק לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְחָלָה חֲדָשָׁה לְגַמְרֵי, וּכְאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל. וּבֶאֱמֶת לְפִי גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עֲדַיִן לֹא הִתְחַלְנוּ כְּלָל.

וְלִזְכּוֹת לְהִתְחַדְּשׁוּת — אִי אֶפְשָׁר, כִּי אִם עַל־יְדֵי מִדַּת הַשִּׁכְחָה, לִהְיוֹת רָגִיל לִשְׁכֹּחַ בְּכָל פַּעַם הֶעָבָר לְגַמְרֵי, וְזֶה תָּלוּי בָּזֶה; כְּפִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁכֹּחַ הֶעָבָר, כְּמוֹ־כֵן זוֹכֶה לְהִתְחַדֵּשׁ.

וְעַל כֻּלָּם הִיא תְּפִלָּה, לִהְיוֹת רָגִיל לוֹמַר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ: ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי רוֹצֶה לְהַתְחִיל מֵרֶגַע זֶה לְהִכָּנֵס אֶל תּוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה״ וְכוּ׳ וְכוּ׳. וְרַבֵּנוּ זַ״ל סִפֵּר, כְּשֶׁהָיָה רָגִיל בִּימֵי נְעוּרָיו לָצֵאת בַּשָּׂדֶה לְהִתְבּוֹדֵד, וּכְשֶׁחָזַר הָיָה נִדְמֶה לוֹ עוֹלָם חָדָשׁ לְגַמְרֵי, הַכֹּל חָדָשׁ וְכוּ׳. וְכָל זֶה עַל־יְדֵי בְּטוּלוֹ וְהִתְבַּלְּלוּתוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז בְּעֶצֶם רוֹאִים אֶת

הָאֱלֹקוּת הַמְחַיָּה וּמְהַוָּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה. ״וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית״ מַמָּשׁ, אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחַז בָּזֶה!

הָיָה אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁהָיָה רָגִיל לִתֵּן לְכָל אֶחָד שָׁלוֹם בְּבוֹאוֹ לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ, וּכְשֶׁשָּׁאֲלוּ לוֹ סִבַּת הַדָּבָר, הֵשִׁיב בִּתְמִימוּת: אֲנִי בָּא עַכְשָׁו מִמֶּרְחַקִּים, וְהַכֹּל חָדָשׁ אֶצְלִי, וְכֻלָּם פָּנִים חֲדָשׁוֹת וְכוּ׳. וְדָבָר זֶה בָּא מֵרִבּוּי הִתְבּוֹדְדוּת, מִי שֶׁרָגִיל לְהִתְבּוֹדֵד הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא מַרְגִּישׁ בֶּאֱמֶת אֶת עֲרֵבוּת נַעַם זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ; אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחַז בָּזֶה!

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקיב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר נְצָבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, הָאַבְרֵךְ הַשּׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְיךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי זֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים עִם הַמָּעוֹת לְהַדְפָּסָה, וְתִמְחַל לִי, שֶׁלֹּא כָּתַבְתִּי לְךָ, כִּי טְרֻדוֹתַי רַבּוּ עַד מְאֹד.

בֶּאֱמֶת אֵינִי יוֹדֵעַ, לָמָּה אַתָּה מִתְעַקֵּשׁ כָּל־כָּךְ אֶל מִכְתָּבִי, הֲלֹא כְּבָר נִדְפְּסוּ י״ב חֲלָקִים ״אַשְׁר בַּנַּחַל״, וּבָהֶם יוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם מִכְתָּבִים, וְכֵן בְּמַחֲנֶךָ יֵשׁ שָׁם, תְּהִלָּה לָאֵל, קִבּוּץ גָּדוֹל מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, יוֹסֵף עֲלֵיהֶם ה׳ אֶלֶף פְּעָמִים כָּכָה, וְיֵשׁ שָׁם הַרְבֵּה עוֹבְדֵי ה׳, כִּי הַקִּבּוּצִים שֶׁל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בִּבְנֵי־בְּרַק, הֵם, תְּהִלָּה לָאֵל, יָפִים מְאֹד מְאֹד; אַשְׁרֵי מִי שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּאֵיזֶה קִבּוּץ שֶׁיִּהְיֶה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, כִּי בְּוַדַּאי כֻּלָּם אֲהוּבִים, וְטוֹב מְאֹד לִהְיוֹת צַוָּתָא בְּאֶחָד מֵהַקִּבּוּץ שֶׁמּוֹשֵׁךְ לִבּוֹ.

וְהִנֵּה אוֹדוֹת הַסְּתָרָה... שֶׁכָּתַבְתָּ, דָּבָר זֶה סוֹבֵב בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִזֶּה כְּלָל. וְתֵדַע, כִּי ר׳ לֵוִי יִצְחָק (נֵרוֹ יָאִיר) [ז״ל], סִפֵּר לִי, כִּי בְּאוּמָן הָיְתָה מִסְעָדָה, שֶׁבָּהּ אָכְלוּ עֲשִׁירִים וּנְגִידִים, וְכֵן הָיְתָה מִסְעָדָה, שֶׁבָּהּ אָכְלוּ עֲנִיִּים מְרוּדִים וַאֲנָשִׁים בְּזוּיִים, רַחֲמָנָא

לִצְלָן, שֶׁהָלְכוּ קָרוּעַ וּבָלוּי, וְהָיוּ נוֹתְנִים שָׁם רַק מָרָק חַם עִם לֶחֶם שָׁחוֹר בְּזוֹל גָּמוּר. וּפַעַם אַחַת עָבַר דֶּרֶךְ שָׁם, וּמַה מְאֹד נִפְלָא בְּעֵינָיו לִרְאוֹת, אֵיךְ שֶׁהָאִישׁ הָאֶלֹקִי ר׳ אַבְרָהָם בְּר׳ נַחְמָן זַ״ל אוֹכֵל שָׁם, וְנִכְנָס וְהִתְחִיל לְהַפְצִירוֹ שֶׁיֵּצֵא מִשָּׁם, וַהֲיִתָּכֵן שֶׁיֹּאכַל שָׁם, כִּי לֹא מַתְאִים לֶאֱכֹל בְּמָקוֹם בָּזוּי כָּזֶה (ר׳ לֵוִי יִצְחָק הָיָה אָז עֲדַיִן בָּחוּר). וְהֵשִׁיב לוֹ בִּתְמִימוּת: מָה אֶעֱשֶׂה?! אֲנִי רוֹצֶה לֶאֱכֹל קְצָת מָרָק חַם, וְאַף אֶחָד לֹא אֵרַח אוֹתִי, וְאֵין לִי מָעוֹת רַק כַּמָּה פְּרוּטוֹת, וְעַל־כֵּן נִכְנַסְתִּי לֶאֱכֹל כָּאן, וְהָבֵן. מַה יֵּשׁ לְהוֹסִיף עַל סִפּוּר זֶה?! וְהָיָה טָמִיר וְנֶעְלָם מְאֹד כָּל יְמֵי חַיָּיו, רַק כַּמָּה בַּחוּרִים וְאַבְרֵכִים הִסְתּוֹבְבוּ סְבִיבוֹ, וּבְהַקְלוֹיז בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לֹא הִנִּיחוּ לוֹ לִלְמֹד וְכוּ׳. וְיֵשׁ הַרְבֵּה לְדַבֵּר בָּזֶה, וְאִי אֶפְשָׁר עַל פְּנֵי הַכְּתָב.

לִפְנֵי מִלְחֶמֶת הָעוֹלָם בִּשְׁנַת תרע״ד, יָצָא מֵהַמְּקוֹם וּבָכָה, וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ, לָמָּה בּוֹכֶה? אָמַר: כֵּיצַד לֹא אֶבְכֶּה?! כִּי רָאִיתִי הֲמוֹן רָאשִׁים שֶׁל בְּנֵי־אָדָם (קָעפּ פוּן מֶענְטְשְׁין) שָׁטִים עַל פְּנֵי הַמַּיִם, כִּי יַהַרְגוּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הֲמוֹן רַב מֵאַחֵנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאֵיךְ לֹא אֶבְכֶּה?! וְאָז הָיָה הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַלֵּצִים כִּצְחוֹק, וְאָמְרוּ, שֶׁרָאָה (שֶׁעִפְּלֶיךְ) פַּכִּים שֶׁל מַיִם שָׁטִים בַּמְּקוֹם, וְנִדְמֶה לוֹ לְרָאשִׁים... וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁפָּרְצָה הַמִּלְחָמָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְנֶהֱרְגוּ רְבָבוֹת רְבָבוֹת וְכוּ׳, אֲזַי מִי שֶׁרָצָה לְהוֹדוֹת — הוֹדָה, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הָיוּ שֶׁקָּרְאוּ לוֹ: אַבְרָהָם מְשׁוּגָּעְנָער... וְהַיּוֹם כֻּלָּם רוֹקְדִים: קָדוֹשׁ, קָדוֹשׁ, קָדוֹשׁ...

וּבֶאֱמֶת דָּבָר זֶה שַׁיָּךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, אַךְ מַה לַּעֲשׂוֹת?! הַלֵּצִים שֶׁבְּכָל דּוֹר עוֹשִׂים אֶת הַחֻרְבָּן, וְגַם בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיוּ לֵצִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ״י בְּפָרָשַׁת תּוֹלְדוֹת: ׳לְפִי שֶׁלֵּיצָנֵי הַדּוֹר אוֹמְרִים, מֵאֲבִימֶלֶךְ נִתְעַבְּרָה שָׂרָה׳ וְכוּ׳. וְשָׁמַעְתִּי מֵאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לְפָרֵשׁ, שֶׁהַלֵּצִים תּוֹלִים תָּמִיד אֶת הַקְּדֻשָּׁה אֵצֶל הַקְּטַנִּי עֵרֶךְ כְּמוֹ אֲבִימֶלֶךְ וְלֹא אַבְרָהָם. וְדָבָר זֶה הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְזֶה אֲרִיכַת גָּלוּתֵנוּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן. עַל־כָּל־פָּנִים מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעֵין הָאֱמֶת, יִזְכֶּה לֵידַע אֶת הָאֱמֶת.

וְאוֹדוֹת עִנְיַן ׳רֹאשׁ־בַּיִת׳, שָׁמַעְתִּי מֵר׳ לֵוִי יִצְחָק (נֶרוֹ יָאִיר)

[ז״ל] שֶׁאָמַר, בְּכָל דּוֹר יֵשׁ אֶחָד, שֶׁעַל יָדוֹ עוֹבֵר דִּבַּר רַבֵּנוּ ז״ל בָּעוֹלָם, וְהוּא נִקְרָא ׳רֹאשׁ־בַּיִת׳.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! אֵינוֹ כְּדַאי לְבַלְבֵּל אֶת עַצְמוֹ בַּחֲקִירוֹת וּשְׁטֻיּוֹת כָּאֵלּוּ, עָלֶיךָ רַק לְהַתְמִיד בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ ז״ל בִּתְמִימוּת וּבְפִשְׁיטוּת גְּמוּרָה, וּלְקַיֵּם אֶת כָּל אֲשֶׁר יֹאמַר כְּהוּא זֶה, וְאָז טוֹב לוֹ לָנֶצַח.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקיג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לְסִדֶּר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, הַבָּחוּר הַשׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

כַּמָּה שֶׁאַתָּה מְחַפֵּשׂ אֵיפֹה הָאֱמֶת וְכוּ׳, צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי זֶה לֹא דָּבָר קַל, וְרָאוּי לְךָ לַחֲזֹר הַרְבֵּה בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קי״ב וְסִימָן ט׳, וְשָׁם מְגַלֶּה רַבֵּנוּ ז״ל נִפְלָאוֹת — מַהוּ נִקְרָא אֱמֶת. וְרַבֵּנוּ ז״ל מִתְבַּטֵּא עַצְמוֹ שָׁם בַּלָּשׁוֹן הַזֶּה: ״וְהַמַּשְׂכִּיל הַמֵּבִין, יֵשׁ לוֹ לְהִתְפַּלֵּל כָּל יָמָיו, שֶׁיִּזְכֶּה פַּעַם אַחַת כָּל יְמֵי חַיָּיו לְדַבֵּר דִּבּוּר אֶחָד שֶׁל אֱמֶת לִפְנֵי ה׳ כָּרָאוּי״, עַיֵּן שָׁם. עָמֹד וּרְאֵה וְהִתְבּוֹנֵן, אֵיךְ נוֹכַל עִם טִנּוּף מַעֲשֵׂינוּ וְעַקְמוּמִיּוּת לִבֵּנוּ וּבִלְבּוּל דַּעְתֵּנוּ לַחֲקֹר אַחַר הָאֱמֶת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לוֹמַר דֵּעוֹת?!...

הָעִקָּר, חֶמְדַּת לִבָּבִי! בְּאֵיזוֹ דֶּרֶךְ וּבְאֵיזֶה אָדָם שֶׁמִּקָּרֵב וּמֵאִיר בִּי יוֹתֵר חַשְׁקוּת לִלְמֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבִטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתַי, שָׁם מְאִירָה יוֹתֵר אֱמֶת. וְהָעֵצָה — לֵילֵךְ אֶל כֻּלָּם כַּאֲשֶׁר מְגַלֶּה מוֹהֲרַנ״תְּ ז״ל בְּלִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, עַל־פִּי (שַׁבָּת נה.): ׳הַמְהַלֵּךְ בַּמִּדְבָּר, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵימָתַי שַׁבָּת׳ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם, שֶׁצָּרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת כֻּלָּם. וְעַל־כֵּן לֵךְ אֵצֶל כֻּלָּם, וּבִמְקוֹם שֶׁאַתָּה מִתְעַלֶּה בְּרוּחָנִיּוּת, הֵינוּ שֶׁאַתָּה זוֹכֶה לְהִתְבּוֹדֵד הַרְבֵּה וְלָקוּם

בַּחֲצוֹת, וְלִלְמֹד וּלְסַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ — שָׁם תִּשָּׁאֵר. וְהוּא כְּמוֹ מִסְעָדָה, אִם אַתָּה רוֹצֶה לֵידַע בְּאֵיזוֹ מִסְעָדָה נוֹתְנִים לֶאֱכֹל אֹכֶל טוֹב וְטָעִים, צָרִיךְ לֵילֵךְ קֹדֶם לֶאֱכֹל אֵצֶל כֻּלָּם. הָעִקָּר לֹא לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ, כִּי לִפְעָמִים יְכוֹלִים לוֹמַר עַל אֹכֶל מְקֻלְקָל שֶׁהוּא מַאֲכָל עָרֵב לַחֵךְ, הָעִקָּר רַק לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַל מִדַּת וּנְקֻדַּת הָאֱמֶת, וְאָז יִתְּנוּ לְךָ מַלְאָךְ שֶׁל אֱמֶת.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקיד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ הָאָרֹךְ לָנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

מָה אֹמַר לְךָ, אַשְׁרֵינוּ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ, שֶׁזָּכִינוּ לְהִתְוַדַּע מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, וְתֵדַע כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא מַמְשִׁיךְ אוֹר פָּשׁוּט, וְהַצִּיּוּר הוּא בְּיָדֵינוּ, שֶׁזֶּהוּ סוֹד הַבְּחִירָה (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לו); אִם זוֹכִים, מְצַיְּרִים אֶת הָאוֹר לְטוֹבָה, וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם, אֵינָם זוֹכִים, אֲזַי אֵין מְצַיְּרִים אֶת הָאוֹר לְטוֹבָה, כִּי אִם לְהִפּוּךְ, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְזֶהוּ כְּלַל הַמְּרִירוּת שֶׁעוֹבֶרֶת בָּעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, מִי שֶׁזּוֹכֶה בֶּאֱמֶת לִהְיוֹת מְקֹרָב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, הוּא זוֹכֶה לִחְיוֹת חַיִּים נְעִימִים וַעֲרֵבִים, מַמָּשׁ עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, עוֹלָמְךָ תִּרְאֶה בְּחַיֶּיךָ; אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְצַיֵּת אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל, וּלְקַיֵּם עֲצוּתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, וּבִפְרָטִיּוּת — 'תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת', לִהְיוֹת רָגִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתִמִּימוּת וּבְפָשְׁטוּת גְּמוּרָה, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ; כִּי הַמַּאֲמִין, שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, אֲזַי יִתְמִיד בָּזֶה תָּמִיד.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקטו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר נְצָבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצְדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְלַהֲשִׁיבְךָ בְּעִנְיָנֶיךָ — יִקְצְרוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת. וּבִפְרָטִיּוּת בְּעִנְיַן שְׁלוֹם־בַּיִת, אֲשֶׁר הוּא עִקַּר גָּדוֹל בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת. רַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִירָנוּ מְאֹד מְאֹד לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ (עַיֵּן שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן רסד): הָעִקָּר לְהַנְהִיג בֵּיתוֹ עִם אַהֲבָה, וְלִהְיוֹת מַעֲבִיר עַל מִדּוֹתָיו, וְלֹא לְדַקְדֵּק עִמָּהּ, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְבּוֹדֵד הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, נַעֲשֶׂה אִישׁ טוֹב, אִישׁ מְיֻשָּׁב, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם אִישׁ טוֹב, אִישׁ מְיֻשָּׁב, כְּבָר מַנְהִיג אֶת הַבַּיִת בְּאֹפֶן אַחֵר לְגַמְרֵי, בְּדֶרֶךְ נֹעַם וְאַהֲבָה וְחִבָּה יְתֵרָה. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין עו:): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ וְהַמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ וְכוּ׳, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר (אִיּוֹב ה, כד): ״וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ״, עַיֵּן שָׁם; וְאָמְרוּ (בָּבָא מְצִיעָא נט.): לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּכְבוֹד אִשְׁתּוֹ, שֶׁאֵין בְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, אֶלָּא בִּשְׁבִיל אִשְׁתּוֹ, עַיֵּן שָׁם.

חֶמְדַּת לִבִּי! כָּל אֵלּוּ הַדְּרָשׁוֹת שֶׁדּוֹרְשִׁים: ׳וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת׳ וְכוּ׳, ׳נָבָל בִּרְשׁוּת׳ וְכוּ׳, זֶה הַכֹּל דְּרָשׁוֹת יָפוֹת, אֲבָל לַעֲבֹר עֲבֵרָה אַחַת, הוּא, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עָוֹן מַר מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָטִיּוּת בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁעָנְשׁוֹ קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד. וְעַל־כֵּן כְּנֶגֶד עֲבֵרָה אַחַת, כָּל הַדְּרָשׁוֹת הֵן הֶבֶל, הֶבְלֵי הֲבָלִים. אַתָּה צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה לְךָ שְׁלוֹם־בַּיִת, כִּי אִם, חַס וְשָׁלוֹם, תַּעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁהַפְּתָאִים הוֹרוּךָ, אֲזַי לְבַסּוֹף יִהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, פִּרּוּד, וְיַעֲבֹר עָלֶיךָ מַה שֶּׁיַּעֲבֹר. תֵּדַע, לָנוּ אֵין רַק דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וּמַה שֶּׁאַחֵרִים אוֹמְרִים, זֶה שְׁטִיּוֹת וְהֶבְלֵי הֲבָלִים, וַאֲפִלּוּ שֶׁיִּתְקָרֵא עַצְמוֹ בְּשֵׁם ׳אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ׳... אִם רוֹצֶה לִשְׁבֹּר בֵּיתְךָ — זוֹ אִשְׁתְּךָ, תֵּדַע שֶׁהוּא שְׁלִיחַ הַסָּמ״ךְ־מ״ם מַמָּשׁ.

וְרָאוּי לְךָ לִלְמֹד עַכְשָׁו בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן מ״ד, וְלוֹמַר עָלֶיהָ הַתְּפִלָּה בְּלִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת, תְּפִלָּה נ״א, וְשָׁם תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל צוֹעֵק עַל אֵלּוּ הַמְחַפְּשִׂים חֻמְרוֹת יְתֵרוֹת. תֵּדַע, כִּי עָלֵינוּ רַק לְצַיֵּת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְלִבְלִי לִנְטוֹת מֵהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כְּלָל, וְלֹא לְהַטּוֹת אֹזֶן אֶל פִּתְיֵ וְכוּ׳, אֲשֶׁר בַּעֲצָתוֹ, עֲצַת נָחָשׁ, שֶׁמַּחֲמִיר עָלֶיךָ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שַׁחַר וְכוּ׳, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּלָּכֵד בִּמְצוּדָה רָעָה וּבְאֹפֶן מָר מְאֹד מְאֹד.

וּבֶאֱמֶת, תַּאֲמִין לִי, כִּי קָשֶׁה לִכְתֹּב אֶת כָּל זֶה עַל פְּנֵי הַכְּתָב, אֲקַוֶּה לְהִתְרָאוֹת עִמְּךָ פָּנִים אֶל פָּנִים, וְאָז נַאֲרִיךְ.

פַּעַם אַחַת שָׁאֲלוּ כַּמָּה אַבְרֵכִים אֶת ר׳ אַבְרָהָם בְּר׳ נַחְמָן זַ״ל הַנְּהָגוֹת לְהִתְנַהֵג עִמָּהּ וְכוּ׳, וְהֵשִׁיב לָהֶם בְּקִצּוּר נִמְרָץ: קִינְדֶערְלֶעךְ, הִיט זִיךְ פּוּן כְּרִיתוּת[ש]; וְיוֹתֵר מִזֶּה לֹא אָמַר; כִּי בֶּאֱמֶת רַבֵּנוּ זַ״ל לֹא אָמַר שׁוּם הַנְהָגוֹת כְּלָל, רַק לְהַזְהִיר מַה שֶּׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְשָׁם לֹא כָּתוּב הַנְהָגוֹת שֶׁנָּתַן לְךָ וְכוּ׳. וְעַיֵּן הֵיטֵב בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן י״א, מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם רַבֵּנוּ זַ״ל לְהִתְנַהֵג בָּזֶה עַל־פִּי הֲלָכָה, עַיֵּן שָׁם. וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בְּעִנְיָן זֶה מְאֹד מְאֹד, אַךְ קָשֶׁה עַל פְּנֵי הַכְּתָב.

הָעִקָּר צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, אָחִי! אִם יִשְׁבֹּר הַפְּתִי וְכוּ׳ אֶת בֵּיתְךָ, יַעֲזֹב אוֹתְךָ עַל הַיָּם... אַף אֶחָד לֹא יְרַחֵם עָלֶיךָ... מִי שֶׁעַכְשָׁו אוֹהֲבְךָ — יַעֲזֹב אוֹתְךָ אָז... וְעַל־כֵּן הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, וְשׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵרַע, מֵעֲצוֹתָיו שֶׁל נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, עֲצוֹת הַמּוֹן עַם אֲשֶׁר רְחוֹקִים מֵהַתַּכְלִית (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ז׳), אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה לְךָ שֵׂכֶל וְדַעַת, וּלְהַטּוֹת אָזְנֶיךָ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל רַבֵּנוּ זַ״ל.

הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר. רְאֵה לְהִתְוַעֵד עִמִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד, וַאֲפִלּוּ שֶׁיַּעֲלֶה לְךָ הוֹצָאוֹת, כְּדַאי הֵן הַהוֹצָאוֹת בְּאֹפֶן שֶׁתַּצִּיל בֵּיתְךָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ש) פָּנִים, שִׁמְרוּ עַצְמְכֶם מִכְּרִיתוּת!

ג׳ תקטז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, צָמוּד בִּפְנִימִיּוּת לְבָבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים, גֵּר לְהַצְדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

הָיִיתִי עָיֵף וְיָגֵעַ מְאֹד, מֵרֹב טִרְדוֹתַי שֶׁהָיוּ לִי הַיּוֹם, עַל־כֵּן הָלַכְתִּי לִישֹׁן מֻקְדָּם. תִּרְאֶה לְמָחֳל לִי, וַאֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁעוֹד נִתְוַעֵד וּנְדַבֵּר יַחַד הַרְבֵּה מֵעֲצוֹת רַבֵּנוּ זַ״ל.

וּלְדַעְתִּי, הַדִּבּוּרִים שֶׁדִּבַּרְתִּי עִמְּךָ אֶתְמוֹל בַּלַּיְלָה, רָאוּי שֶׁיְּחַזְּקוּ אוֹתְךָ לִזְמַן רַב. וְתַאֲמִין לִי, בִּימֵי בַּחֲרוּתִי, אִם הָיוּ לִי דִּבּוּרִים כָּאֵלּוּ שֶׁשָּׁמַעְתָּ אֶתְמוֹל בַּלַּיְלָה, הָיָה אֶצְלִי בְּטוּל הַבְּחִירָה לְגַמְרֵי, וְלֹא הָיִיתִי צָרִיךְ כְּבָר דִּבּוּרִים עַל כָּל יְמֵי חַיַּי.

עַל־כָּל־פָּנִים רְאֵה לְהַנִּיחַ אֶת הַמָּעוֹת תַּחַת דֶּלֶת בֵּיתִי, כִּי מָחָר בַּבֹּקֶר הַשְּׁכֵם, אֲנִי צָרִיךְ לְשַׁלֵּם בָּזֶה כַּמָּה חוֹבוֹת מֵהַדְּפָסָה.

רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד, כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתְךָ, וְכִמְעַט כָּל הַהַדְפָּסָה עוֹמֶדֶת עַל יָדְךָ, כִּי, תְּהִלָּה לָאֵל, זֶה כַּמָּה שָׁנִים שֶׁאַתָּה עוֹזֵר לִי בְּאֹפֶן שֶׁל מְסִירוּת נֶפֶשׁ, וְגַם כָּל בְּנֵין ״מְתִיבְתָּא הֵיכַל־הַקֹּדֶשׁ״ כְּמַעַט שֶׁעוֹמֵד עַל יָדְךָ. רַק חֲזַק וֶאֱמַץ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, וְהַרְגֵּל עַצְמְךָ לִתֵּן תָּמִיד תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְתַרְבֶּה בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, לָשִׂיחַ וּלְרַנֵּן שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וְכֵן תִּרְאֶה לִנְסֹעַ נְסִיעוֹת וּלְהִתְוַעֵד עִם אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּתְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר לְךָ, וְיוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל חֶשְׁקְךָ וּרְצוֹנְךָ, שֶׁתּוּכַל לְסוֹבֵב אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וּלְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה בְּהַשְׂגָּחָה פְּרָטִית, וּתְעוֹרֵר בְּנֵי־אָדָם שֶׁיְּדַבְּרוּ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקיז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסִדֵּר נְצָבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, צָמוּד בִּפְנִימִיּוּת לִבָּבִי, לְטוֹב כָּל הַיָּמִים, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוּ יָאִיר.

הִנֵּה יַעַן שֶׁנִּתְעוֹרַרְתָּ לְהָבִיא לִי בְּכָל יוֹם מָעוֹת לְהַדְפָּסָה, וְאַתָּה מְשְׁתּוֹקֵק כָּל־כָּךְ אַחַר מִכְתָּב מִמֶּנִּי, וַאֲנִי רוֹאֶה אֶת גֹּדֶל מְסִירוּת נַפְשְׁךָ שֶׁאַתָּה מוֹסֵר נַפְשְׁךָ בְּכָל יוֹם וָיוֹם לְהָבִיא לִי מָעוֹת לְהַדְפָּסָה, אָמַרְתִּי שֶׁגַּם אָנֹכִי אֶרְאֶה לִמְסֹר אֶת נַפְשִׁי בְּכָל יוֹם, וְלִכְתֹּב לְךָ מִכְתָּב, אַף שֶׁגֹּדֶל טִרְדוֹתַי בְּרוּחָנִיּוּת — מְעַכֵּב מִמֶּנִּי.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! בְּשַׁבָּת דִּבַּרְנוּ בְּסִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת מֵהַתָּם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁלָּקַח אֶת עַצְמוֹ בְּאֻמָּנוּת לִהְיוֹת תּ׳וֹפֵר מְ׳נָעָלִים (רָאשֵׁי תֵּבוֹת: תָּ׳ם). וְלָמָּה דַּיְקָא דָּבָר זֶה? כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הָאָדָם הוּא הָרַגְלַיִם, וְצָרִיךְ תָּמִיד לְחַשֵּׁב דַּרְכּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט): ״חִשַּׁבְתִּי דְרָכָי וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל עֵדוֹתֶיךָ״; הַיְנוּ לִרְאוֹת שֶׁרַגְלוֹ תֵּלֵךְ רַק בִּמְקוֹמוֹת קְדוֹשִׁים, לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ וּלְבֵית־הַכְּנֶסֶת, לְשַׁמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה, וּלְבַקֵּר חוֹלִים, וּלְנַחֵם אֲבֵלִים. וְעַל כֻּלָּם — לֵילֵךְ לֶאֱסֹף צְדָקָה, וּלְזַכּוֹת גַּם אֶת שְׁאָר אֲנָשִׁים, אֲשֶׁר אֵין לְמַעְלָה מִזְּכִיָּה זוֹ. וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁתִּהְיֶה לָהֶם גַּם־כֵּן זְכוּת לַעֲזֹר לְהַדְפִּיס וּלְהָפִיץ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל. וְעַל־כֵּן הָיָה הַתָּם עוֹסֵק בְּתִקּוּן נַעֲלַיִם דַּיְקָא, לְתַקֵּן הָרַגְלַיִם שֶׁתֵּלַכְנָה לִמְקוֹמוֹת קְדוֹשִׁים, וּבָזֶה מַכְנִיעִים אֶת הַנָּחָשׁ, אֲשֶׁר מֵסִית אֶת הָאָדָם: מַה וְלָמָּה לְךָ לֵילֵךְ אֶל מְקוֹמוֹת קְדוֹשִׁים, לְךָ יוֹתֵר טוֹב וְכוּ׳. וְעַל־כֵּן נ״עַ״ל׳ — רָאשֵׁי תֵּבוֹת: נָ׳חָשׁ עָ׳פָר לַ׳חְמוֹ; כִּי בְּתִקּוּן הַנַּעַל זוֹכִים לְהַכְנִיעַ אֶת הַנָּחָשׁ, וְכֵן בִּזְכוּת שֶׁהוֹלֵךְ לֶאֱסֹף צְדָקָה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הָרַגְלַיִן, תִּקּוּן חֵטְא הַנָּחָשׁ, אֲשֶׁר נֶאֱמַר בּוֹ (בְּרֵאשִׁית מט): ״הַנּוֹשֵׁךְ עִקְּבֵי״ וְגוֹ׳, עַל־יְדֵי־זֶה מוֹצְאִים אֶת הַזִּווּג. וְעַל־כֵּן נ״עַ״ל׳ בְּמִלּוּאוֹ כָּזֶה: נו״ן עי״ן למ״ד גִּימַטְרִיָּה: אִשָּׁה (עִם ג׳ אוֹתִיּוֹתֶיהָ עִם הַכּוֹלֵל). וְכֵן הוּא בַּתִּקּוּנִים עַל פָּסוּק: ״שַׁל נַעֲלֶךָ״ — דָּא אִיתְתָא, עַיִּן שָׁם; עַל־כָּל־פָּנִים רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר: דֶּרֶךְ הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, וְכֵן צְדָקָה הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית; וְעַל־כֵּן חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד לֵילֵךְ בִּתְמִימוּת

וּבִפְשִׁיטוּת לֶאֱסֹף צְדָקָה בְּכָל יוֹם, וּלְהָפִיץ אֶת הַסְּפָרִים, הֵינוּ כָּל אֶחָד שֶׁנּוֹתֵן לְךָ אֵיזוֹ נְדָבָה, תִּתֵּן לוֹ מַתָּנָה אֵיזֶה סֵפֶר, וַאֲנִי מִצִּדִּי אֶרְאֶה לְכְתֹּב לְךָ, בְּלִי נֵדֶר, בְּכָל יוֹם, לְמַעַן לְחַזְּקְךָ.

סִפֵּר אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁפַּעַם אַחַת נִכְנַס אֶל סַנְדְּלָר אֶחָד שֶׁהָיָה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וּמָצָא אוֹתוֹ בִּדְבֵקוּת גְּדוֹלָה, בְּשָׁעָה שֶׁתִּקֵּן נַעַל, וְשָׁר לְעַצְמוֹ בְּנִגּוּן מְעוֹרֵר מְאֹד: ״חִשַּׁבְתִּי דְּרָכָי וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל עֵדוֹתֶיךָ״ (תְּהִלִּים קיט, נא), וְהִדְגִּישׁ מְאֹד עַל תֵּבַת ״וָאָשִׁיבָה רַגְלַי״, וּבִקֵּשׁ אָז מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְאֵה מִי שֶׁיִּנְעַל נַעַל זוֹ, יֵלֵךְ רַק בִּמְקוֹמוֹת קְדוֹשִׁים, וְיִמְשֹׁךְ לְבָבוֹ רַק אֶל מְקוֹמוֹת טוֹבִים״.

הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר. וּבְעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּכָל יוֹם שֶׁתָּבִיא לִי מָעוֹת לְהַדְפָּסָה, תִּמְצָא עַל יָדְךָ מִכְתָּב.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקיח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה לִידִידִי הַיָּקָר, גֶּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

הִנֵּה אֲנִי אָץ לְדַרְכִּי עַכְשָׁו מְאֹד, וְחִכִּיתִי עָלֶיךָ. רְאֵה לְהַכְנִיס אֶת כָּל הַמָּעוֹת שֶׁאָסַפְתָּ בִּשְׁבִיל הַדְפָּסָה בְּמַעֲטָפָה זוֹ, וְתָשִׂים אֶת זֶה תַּחַת דֶּלֶת בֵּיתִי, כִּי מְאֹד מְאֹד נִצְרָךְ לִי כָּל פְּרוּטָה עַכְשָׁו, וְיֶתֶר הַמָּעוֹת, גַּם־כֵּן תָּשִׂים שָׁם, כִּי שַׁעְתָּא דְּחִיקָא לִי עַכְשָׁו מְאֹד מְאֹד, וְעַל־כֵּן זְכוּת הַמִּצְוָה הַגְּדוֹלָה הַזּוֹ שֶׁל צְדָקָה, תָּגֵן עָלֶיךָ מִכָּל רַע, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת לִבְּךָ לְטוֹבָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקיט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ לִידִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַ״חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

אֵין אַתָּה יָכוֹל לְשַׁעֵר מַעֲלָתְךָ, בָּזֶה שֶׁאַתָּה עוֹסֵק בַּהֲפָצַת סִפְרֵי וְדַעַת רַבֵּנוּ זַ״ל בָּעוֹלָם, כִּי הִיא הִתְקָרְבוּת הַגְּאֻלָּה מַמָּשׁ, וְאֵין אַתָּה יָכוֹל לְשַׁעֵר מַעֲלָתְךָ בְּקִבּוּץ וַאֲסִיפַת צְדָקָה בִּשְׁבִיל הָעֵסֶק הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, כִּי הוּא תִּקּוּן נְפָלָא בִּשְׁבִיל פְּגַם הַבְּרִית (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רסד), אֲשֶׁר זֶה בְּיוֹתֵר סוֹבֵב עַל צְדָקַת הַהַדְפָּסָה.

הִנֵּה אֲנַחְנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן תה): כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עוֹמְדִים וּתְלוּיִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלִּי. וְעַל־כֵּן רָאוּי לְךָ גַּם־כֵּן לְהָכִין אֶת עַצְמְךָ עַל־יְדֵי הַתְמָדָה בְּיָמִים אֵלּוּ שֶׁל יְמֵי הַסְּלִיחוֹת וְהָרַחֲמִים וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְכֵן לְהַרְבּוֹת בְּזִכּוּי הָרַבִּים, עַל־יְדֵי אֲסִיפַת צְדָקָה. וְתִהְיֶה מְקֻבָּץ צְדָקָה לְמַעַן הַדְפָּסַת וַהֲפָצַת סִפְרֵי וְדַעַת רַבֵּנוּ זַ״ל בָּעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּזֶה תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה.

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָנוּ תּוֹקְעִין בַּשּׁוֹפָר, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ זוּטָא, פֶּרֶק כב): לֹא נִבְרָא שׁוֹפָר אֶלָּא לְטוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁבַּשּׁוֹפָר נִתְּנָה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, וּבַשּׁוֹפָר נָפְלָה חוֹמַת יְרִיחוֹ, וּבַשּׁוֹפָר עָתִיד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִתְקֹעַ בְּשָׁעָה שֶׁמְּכַנֵּס גָּלֻיּוֹת יִשְׂרָאֵל לִמְקוֹמָן. הֲרֵי שֶׁפֵּרַט לְךָ שִׁלְשָׁה דְּבָרִים בִּתְקִיעוֹת שׁוֹפָר: ״קַבָּלַת הַתּוֹרָה״, ״בִּיאַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל״, ״כְּשֶׁיִּתְקַבְּצוּ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת הַגְּאֻלָּה״. וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁצְּרִיכִים לְכַוֵּן שִׁלְשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ בִּשְׁעַת שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר: קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וּבִיאַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלִזְכּוֹת לְהַגְּאֻלָּה. וּשְׁלִשְׁתָּם הֵם בַּעֲסָקֶיךָ, עֵסֶק אֲסִיפַת מָעוֹת לִצְדָקַת הַהַדְפָּסָה וַהֲפָצָה; כִּי סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל מְזַכִּים לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִלְמֹד בֶּאֱמֶת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, נִפְתָּח לוֹ לִבּוֹ לִלְמֹד וּלְטַיֵּל בְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכֵן זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ בְּעַצְמוֹ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכֵן עַל־יְדֵי

סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל נִזְכֶּה שֶׁתִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן!

וּבֶאֱמֶת שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ: קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וּבִיאַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְקִבּוּץ גָּלֻיּוֹת בִּשְׁעַת הַגְּאֻלָּה, הַשַּׁיָּכִים לִתְקִיעַת שׁוֹפָר, מוּבָאִים כְּבָר בְּלִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת.

״עִנְיַן קַבָּלַת הַתּוֹרָה״ (עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלַּת עַרְבִית, הֲלָכָה ד׳, אוֹת ג׳), וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ שָׁם: וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת שׁוֹפָר, כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפָר, וְכֵן מַזְכִּירִין קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ׳, כִּי עַל־יְדֵי קוֹל שׁוֹפָר מְעוֹרְרִין בְּחִינַת כֹּחַ קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם.

״עִנְיַן בִּיאַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל״ (עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּסְּעֻדָּה, הֲלָכָה ד׳, אוֹת ה׳), וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ שָׁם: כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְזֶה שֶׁמַּתְחִילִין מַלְכֻיּוֹת מֵ״עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ״, שֶׁהוּא שֶׁבַח נִפְלָא מִגְּדֻלַּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי הַשֶּׁבַח הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה נִכְנָסִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; כִּי אִיתָא, שֶׁיְּהוֹשֻׁעַ עִם יִשְׂרָאֵל כָּבְשׁוּ אֶת יְרִיחוֹ עַל־יְדֵי הַשֶּׁבַח הַזֶּה, כִּי אָמְרוּ אָז ״עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ״, וִירִיחוֹ הִיא הַתְּחָלַת גְּבוּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא, שֶׁנִּכְנְסוּ וְכָבְשׁוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי אֲמִירַת ״עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ״, וְגַם תָּקְעוּ אָז בַּשּׁוֹפָרוֹת וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם.

״עִנְיַן קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת בְּעֵת הַגְּאֻלָּה״ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, גְּבִינַת חוֹב מִלָּקוּחוֹת וְאַפּוֹתְקִי, הֲלָכָה ה׳, אוֹת יא), וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ שָׁם: שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְשֶׁל יוֹם כִּפּוּר וְשֶׁל יוֹבֵל, הֵם בְּחִינָה אַחַת וְכוּ׳, וְהֵם לְמִדִּים זֶה מִזֶּה וְכוּ׳; כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת שֶׁל קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה כז, יג): ״וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא, יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל, וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים״ וְכוּ׳, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַבְּזוּיִים וְהַגְּרוּעִים הָאוֹבְדִים וְנִדָּחִים בְּחֶרְפַּת עֲוֹונוֹתֵיהֶם, וְכֻלָּם יָשׁוּבוּ וְיָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לִפְנֵי ה׳ בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! רְאֵה לַעֲזֹר לִי בְּמָעוֹת לְהַדְפָּסָה, וְאָז אֵין אַתָּה יָכוֹל לְשַׁעֵר כַּמָּה סְפָרִים חֲדָשִׁים, שֶׁהֵם כֵּלִים קַלִּים וְנוֹחִים לְהַשָּׂקוֹת

דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל — אַדְפִּיס, בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקכ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, צָמוּד בִּפְנִימִיּוּת לְבָבִי כָּל הַיָּמִים, גֵּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה ... גֵּרוּ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֶצַח נְצָחִים.

חֶמְדַּת לְבָבִי! הַחַיִּים מְלֵאִים נִסְיוֹנוֹת, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל הַנִּסְיוֹנוֹת. וּבְפָרָט אַתָּה, אֲהוּבִי, יְדִידִי הַיָּקָר! אֲשֶׁר מִצַּד שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתְךָ אַתָּה סוֹבֵל כָּל־כָּךְ כָּל־כָּךְ וְכוּ׳, עִם כָּל זֹאת אָסוּר לְךָ לִפֹּל בְּדַעְתְּךָ, כִּי קְרוֹבָה יְשׁוּעָתְךָ לָבוֹא, וּבְפָרָט שֶׁאַתָּה עוֹסֵק לֶאֱסֹף צְדָקָה וּלְשַׁלֵּם חוֹבוֹתֶיךָ, יַעֲזֹר לְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּקָרוֹב לִישׁוּעוֹת וְנִסִּים נִגְלִים. הָעִקָּר תִּזָּהֵר עַל הַמָּעוֹת מְאֹד מְאֹד, וְאַל תִּתְּנֵם לְשׁוּם בְּרִיָּה וְכוּ׳, רַק תְּשִׁימֵם בַּמָּקוֹם הַזֶּה, שֶׁהִיא קֻפַּת הַדְּפָסָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקכא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַבָּחוּר הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה ... גֵּרוּ יָאִיר.

אֶת מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ בְּעִנְיַן טַעֲמֵי הַשֵּׁמוֹת וְגִימַטְרִיּוֹת וְכוּ׳, זֶה שַׁיָּךְ לְצַדִּיקִים קְדוֹשִׁים שֶׁאוֹחֲזִים בָּזֶה, וְאֵינֶנּוּ שַׁיָּךְ לְ׳עַמְּךָ׳ כְּלָל. וּבִכְלָל בְּעִנְיַן הַשֵּׁמוֹת צְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר בָּזֶה מְאֹד וְאֵינֶנּוּ מִשְׂחָק בְּעָלְמָא.

הִנֵּה אָנוּ מוֹצְאִים, שֶׁיֶּשְׁנָם הַהוֹלְכִים לַאֲנָשִׁים הַמִּתְחַזִּים לַחֲכָמִים

וּמְקֻבָּלִים, וּמְשַׁנִּים לָהֶם אֶת הַשֵּׁם חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים, אֲשֶׁר זֶה אִסּוּר מַמָּשׁ. וּבְעִנְיַן הַשְּׁדוּכִים אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ב.): אַרְבָּעִים יוֹם קֹדֶם יְצִירַת הַוָּלָד, יוֹצֵאת בַּת קוֹל וְאוֹמֶרֶת: בַּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי. יֵשׁ לְכָל אֶחָד אֶת זִוּוּגוֹ, וְלָמָּה מִסְתּוֹבְבִים אַלְפֵי אַלְפִים רַוָּקִים וְרַוָּקוֹת, שְׁבוּרִים וּרְצוּצִים, וְאֵינָם מוֹצְאִים זֶה אֶת זֶה? אֶלָּא הַגַּאֲוָה מוֹנַעַת מֵהָאָדָם לִמְצֹא זִוּוּגוֹ. כִּי הַבָּחוּר חוֹשֵׁב: אֲנִי צָרִיךְ מַשֶּׁהוּ מְיֻחָד מְאֹד, וְאֵינֶנּוּ מוֹצֵא מְבֻקָּשׁוֹ, וּמִסְתּוֹבֵב בְּעוֹלָם הַדִּמְיוֹן וַעֲדַיִן מְחַפֵּשׂ. כְּמוֹ־כֵן הַבַּחוּרָה חוֹשֶׁבֶת: אֲנִי חֲפֵצָה בְּמַשֶּׁהוּ מְיֻחָד בִּמְינוֹ, וַעֲדַיִן מְחַפֶּשֶׂת, אֲבָל אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת סג.): נְחוֹת דַּרְגָּה וּנְסִיב אִתְּתָא, תֵּרֵד דַּרְגָּה אַחַת וּכְבָר תִּמְצָא זִוּוּג. וְזֶה מְדֻבָּר עַל אָדָם, שֶׁיֵּשׁ לוֹ כָּל הַמַּעֲלוֹת: הוּא חָכָם, עָשִׁיר, מֻצְלָח, כִּשְׁרוֹנִי וְכוּ׳, אֲזַי הוּא צָרִיךְ לֵירֵד מַדְרֵגָה אַחַת וְלִמְצֹא בַּת זוּגוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאֵין לָאָדָם כְּלוּם — לֹא חָכְמָה, לֹא עֲשִׁירוּת, לֹא יִחוּס, גַּם לוֹ נוֹתְנִים עֵצָה: נְחוֹת דַּרְגָּה, אַתָּה כְּלוּם, אֲזַי תֵּרֵד עוֹד דַּרְגָּה וְתִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כְּלוּם שֶׁבַּכְּלוּם, וְאָז תִּמְצָא זִוּוּגְךָ. וְלָכֵן אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פט), שֶׁהַשַּׁדְּכָן הוּא הַצַּדִּיק הַמְשַׁדֵּךְ כָּל הַשִּׁדּוּכִים. וְלָכֵן מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְחַתֵּן צָרִיךְ לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ב, ז): ״כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ״ — רָאשֵׁי תֵּבוֹת ׳שִׁידּוּךְ׳, כִּי הַצַּדִּיק הוּא הַשַּׁדְּכָן, וְעַל־כֵּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים קז, טז): כִּי שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת, זֶהוּ שַׁדְּכָן׳, הַיְנוּ כִּי הַצַּדִּיק שׁוֹבֵר אֶת כָּל הַבְּרִיחִים וְהַדְּלָתוֹת, וּמַפְגִּישׁ בֵּין בְּנֵי הַזּוּג וּמְשַׁדְּכָם, וְכֵן שַׁדְּכָן׳ זֶהוּ רָאשֵׁי תֵּבוֹת: שֶׁקֶר דִּוֹבֵר כֶּסֶף נוֹטֵל — כְּשֶׁאֵינֶנּוּ אִישׁ הָגוּן. וְלָכֵן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר לָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק, אֲשֶׁר הוּא יִמְצָא אֶת הַזִּוּוּג לָאָדָם. וְלָכֵן אִם אַתָּה זָקוּק לְשִׁדּוּךְ, רְאֵה לְהִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְתִלְמַד בְּסִפָּרָיו הַקְּדוֹשִׁים, וּתְקַבֵּל דַּעְתּוֹ, וְאָז תִּמְצָא אֶת זִוּוּגְךָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקכב.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, צָמוּד בִּפְנִימִיּוּת לְבָבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים ... נֵרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אוֹדוֹת אֲשֶׁר שָׁאַלְתָּ וְכוּ׳, עִקַּר הָעֵצָה בַּעֲבוּרְךָ, שֶׁתַּעֲבֹר לָגוּר בֵּין יְהוּדִים שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹות, כִּי כָּךְ אוֹמֵר הָרַמְבַּ״ם בְּהִלְכוֹת דֵּעוֹת, שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי־אָדָם, שֶׁהֵם מֻשְׁפָּעִים מִן הַסְּבִיבָה, לָכֵן אִם אָדָם רוֹצֶה לְהַצְלִיחַ עִם יְלָדָיו, יַכְנִיסָם בְּחִנּוּךְ תּוֹרָנִי, וְיָגוּר בִּמְקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חִנּוּךְ עַל טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ, הַמְיֻסָּד עַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ מֻפְלָאָה, עַל תַּשְׁתִּית שֶׁל יִרְאַת שָׁמַיִם טְהוֹרָה, עַל אַדְנֵי אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן וְגַם אָז צְרִיכִים רַחֲמִים גְּדוֹלִים לְהַצְלִיחַ בַּחִנּוּךְ — וְזֹאת עַל־יְדֵי רִבּוּי תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְכוּ׳, אֲבָל עַל־כָּל־פָּנִים לִיצֹר בַּעֲבוּרָם תְּנָאִים רְאוּיִים לְחִנּוּךְ הַכָּשֵׁר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תקכג.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, צָמוּד בִּפְנִימִיּוּת לְבָבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים ... נֵרוֹ יָאִיר.

אֶת מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ בְּעִנְיַן פַּרְנָסָה, צְרִיכִים לֵידַע, שֶׁזֶּה לֹא תָּלוּי בִּידֵי אָדָם, אֶלָּא בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. אִם אָדָם רוֹצֶה לִזְכּוֹת לְפַרְנָסָה, עָלָיו לְקַיֵּם מִצְוֹות הַשַּׁיָּכוֹת לְפַרְנָסָה. חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (תַּנְחוּמָא תְּשָׂא כט): כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה — פַּרְנָסָתוֹ מִן הַתּוֹרָה, וּמִתְעַשֵּׁר וּמַצְלִיחַ.

עַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבָּבִי! אִם פִּטְרוּ אוֹתְךָ מֵעֲבוֹדָתְךָ, תִּשְׁתַּדֵּל לִשְׁמֹעַ בְּכָל יוֹם שִׁעוּר תּוֹרָה אֲפִלּוּ כַּחֲצִי שָׁעָה, אוֹ שָׁעָה, וּבִזְכוּת הַתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יְפַרְנֶסְךָ בְּנָקֵל. וּכְמוֹ־כֵן רְאֵה לְהַקְפִּיד עַל מִצְוַת שַׁבָּת, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה יא, סִימָן א׳) ״בְּרַכַת שַׁבָּת הִיא תַּעֲשִׂיר״ — זוֹ הַשַּׁבָּת; וְכֵן כָּתוּב בַּזֹּהַר (יִתְרוֹ סג:), שֶׁכָּל הַפַּרְנָסָה בָּאָה לָאָדָם בִּזְכוּת שְׁמִירַת שַׁבָּת, מִינֵיהּ מִתְבָּרְכִין שִׁיתָּא יוֹמִין. וְאִם אָדָם יֹאמַר: הֲלֹא אֲנִי שׁוֹמֵר שַׁבָּת, וְאֵין לִי פַּרְנָסָה? אֶלָּא סִימָן שֶׁאֵינֶנּוּ שׁוֹמֵר שַׁבָּת כָּרָאוּי; כִּי הַפְּשָׁט בָּזֶה — לִהְיוֹת בִּבְחִינַת שׁוֹמֵר, אֲשֶׁר הוּא עֵירָנִי כָּל רֶגַע וָרֶגַע, שֶׁלֹּא יִגְנְבוּ אֶת הַחֵפֶץ, וְלֹא יַזִּיקוּהוּ. כְּמוֹ־כֵן בִּשְׁמִירַת שַׁבָּת, כָּל הַשַּׁבָּת צָרִיךְ לִשְׁמֹחַ, שֶׁבָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ נִבְרָא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, וּמְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. וְהַשִּׂמְחָה הַזּוֹ תָּבִיא לוֹ פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע.

רְאֵה נָא וּתְנַסֶּה, וְיִבָּחֵן אִם כָּךְ הוּא אִם לָאו.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקכד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, צָמוּד בִּפְנִימִיּוּת לִבָּבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

אֶת מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

בְּעִנְיַן הַשֵּׁמוֹת וְכוּ׳, צְרִיכִים לָדַעַת אֲשֶׁר, לְצַעֲרֵנוּ הָרַב, הָעֵרֶב־רַב הִכְנִיסוּ בִּלְבּוּל גָּדוֹל בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהִמְצִיאוּ שֵׁמוֹת בְּדוּיִים, כְּמוֹ: טַל, שַׁחַר, אוֹר וְכוּ׳, שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם מָקוֹר, וְהַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ גּוֹרְמִים לָאָדָם צָרוֹת רַבּוֹת. וְלָכֵן אִם שִׁנְּתָה אֶת הַשֵּׁם לְשֵׁם קָדוֹשׁ: שָׂרָה, אוֹ שְׁאָר שֵׁמוֹת שֶׁל הָאִמָּהוֹת וְהַנְּבִיאוֹת וּשְׁאָר צִדְקָנִיּוֹת, הַשֵּׁם הֶחָדָשׁ יוֹעִיל לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכָה, כְּפִי הַשֵּׁם שֶׁל הַצַּדִּיק אוֹ הַצַּדֶּקֶת

שֶׁנִּקְרָאִים עַל שְׁמוֹ. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד, לֹא לָתֵת לִילָדִים שֵׁמוֹת בְּדוּיִים, אֲשֶׁר גּוֹרְמִים לָהֶם צָרוֹת וְיִסּוּרִים וְסֵבֶל גָּדוֹל. כִּי הַכֹּל תָּלוּי בַּשֵּׁם, וְהַשֵּׁם שֶׁל הָאָדָם — זוֹ נִשְׁמָתוֹ. וְלָכֵן צְרִיכִים לָתֵת לַיְלָדִים שֵׁמוֹת שֶׁל צַדִּיקִים, וּזְכוּת הַצַּדִּיקִים וְהַצִּדְקָנִיּוֹת תָּגֵן עַל הַיְלָדִים שֶׁנּוֹשְׂאִים אֶת שְׁמָם.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקכה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

אֶת מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי זֶה פַּעֲמַיִם, וּמִפְּאַת טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת נִתְעַכַּבְתִּי בִּתְשׁוּבָה.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳, עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר עֲבוֹדַת הַחִנּוּךְ מַתְחִילָה בַּבַּיִת. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין נו.): שׁוּתָא דִינוּקָא בְּשׁוּקָא אוֹ דְּאָבוּהּ אוֹ דְּאִמֵּיהּ; מַה שֶּׁהַיְלָדִים מְדַבְּרִים בַּחוּץ, זֶה בָּא מֵהַהוֹרִים; כִּי הַיְלָדִים מְחַקִּים אֶת הוֹרֵיהֶם, וְאִם הַהוֹרִים רוֹצִים לִזְכּוֹת לִילָדִים מְמֻשְׁמָעִים, עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת דֻּגְמָא מוֹפְתִית בַּעֲבוּרָם. כְּגוֹן: הִנֵּה לַהוֹרִים יֵשׁ גַּם־כֵּן הוֹרִים, אִם הַיְלָדִים רוֹאִים שֶׁהוֹרֵיהֶם מְכַבְּדִים אֶת הַסָּב וְהַסַּבְתָּא, וּמְדַבְּרִים עִמָּהֶם בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ גָּדוֹל, מְכַבְּדִים וּמְיַקְּרִים אוֹתָם, שׁוֹאֲלִים בִּשְׁלוֹמָם וְכוּ׳, הַיְלָדִים סוֹפְגִים אֶת זֹאת בַּבַּיִת, וּמְחַקִּים אֶת הוֹרֵיהֶם, וְגַם הֵם מְכַבְּדִים אוֹתָם. אֲבָל אִם הַיְלָדִים רוֹאִים שֶׁהוֹרֵיהֶם מְזַלְזְלִים בְּהוֹרֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, גַּם הֵם יִנָּהֲגוּ כָּךְ. כְּמוֹ־כֵן צְרִיכִים סַבְלָנוּת שֶׁל בַּרְזֶל לִילָדִים, וּלְצַעֲרֵנוּ הָרַב, לֹא כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ סַבְלָנוּת. יְלָדִים הֵם יַהֲלוֹמִים, אֲבָל צְרִיכִים לַעֲבֹר לִטּוּשׁ, וְזוֹ עֲבוֹדַת הַחִנּוּךְ. לָכֵן צְרִיכִים לָתֵת לָהֶם חִנּוּךְ טָהוֹר וְקָדוֹשׁ, לְהַכְנִיסָם בְּבָתֵּי חִנּוּךְ שֶׁלּוֹמְדִים שָׁם תּוֹרָה, אֱמוּנָה, יִרְאַת שָׁמַיִם,

מִדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ׳ וְכוּ׳, וְאִם הַיְלָדִים יְקַבְּלוּ אֶת הַחִנּוּךְ הַזֶּה, מִמֵּילָא יֵקֶל עַל הַהוֹרִים לְגַדְּלָם.

וְהָעִקָּר — יְלָדִים צְרִיכִים תְּשׁוּמֶת־לֵב רַבָּה, וְכַאֲשֶׁר יְקַבְּלוּהָ, הֵם יִשְׁתַּנּוּ לְגַמְרֵי. עַל־כֵּן בִּמְקוֹם לְצוֹחֵ עֲלֵיהֶם וּלְהַרְבִּיצָם, וְלָתֵת לָהֶם מַכּוֹת רֶצַח, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּדַאי יוֹתֵר טוֹב לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי נֹעַם וְאַהֲבָה, בְּנַחַת וּבְסוֹבְלָנוּת, וְאוֹתוֹ דָּבָר לְהַסְבִּירָם בְּשֶׁקֶט וּבְרֹגַע.

אַךְ בְּוַדַּאי עָלֶיךָ לָדַעַת, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִשְׁתַּנּוֹת בֵּן־רֶגַע, וְאִם עַד כֹּה צָעֲקוּ עַל הַיְלָדִים וְהִכּוּ אוֹתָם, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַתָּה עָשׂוּ שִׁנּוּי בְּדַרְכָּךְ הַהַנְהָגָה עִמָּהֶם, אֲזַי לֹא בֵּן יוֹם יִשְׁתַּנּוּ, אֶלָּא יֵאָרַךְ זְמַן עַד שֶׁיִּסְפְּגוּ אֶת הָאֲוִירָה הַחִיּוּבִית בַּבַּיִת, אֶת הַהֲבָנָה הַהֲדָדִית, וְאָז יִגְדְּלוּ כִּפְרִי הִלּוּלִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקכו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר נִצָּבִים־וַיֵּלֶךְ ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל ... נֵרוֹ יָאִיר.

אֶת מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳. עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר כַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ לֹא יִשְׁתַּוּוּ בֵּינֵיהֶם, לַחֲמוֹת נִדְמֶה שֶׁהַכַּלָּה לָקְחָה לָהּ אֶת בְּנָהּ, וְלָכֵן הִיא רוֹאָה בָּהּ אֶת יְרִיבָתָהּ בְּמוּבָן מְסֻיָּם, וְאֵין עַל זֶה תַּקָּנָה, אֶלָּא אִם לַחֲמוֹת יֵשׁ חָכְמָה וְדַעַת, וּמְבִינָה שֶׁאַדְרַבָּה, הַכַּלָּה נִכְנְסָה גַּם־כֵּן לַמִּשְׁפָּחָה, וְהָפְכָה חֵלֶק מִמֶּנָּהּ, וּבְעֶזְרַת הַשֵּׁם, תִּרְאֶה מֵהֶם נָכְדִים וְכוּ׳. וּבֶאֱמֶת הַכַּלָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת פִּקְחִית, וְלֹא לְדַבֵּר עַל חֲמוֹתָהּ, וּבִפְרָט שֶׁלֹּא בְּפָנֶי בַּעְלָהּ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף הִיא אֵם בַּעְלָהּ, וְכוֹאֵב לוֹ מְאֹד לִשְׁמֹעַ בְּמִגְרָעוֹתֶיהָ, וְאַף שֶׁהַצֶּדֶק עִמָּהּ, תְּזַהֵר לִבְלִי לְדַבֵּר בְּפָנָיו. וּבְוַדַּאי זֶהוּ חֹק, שֶׁכַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ אֵינָן מִשְׁתַּוּוֹת, אֲבָל עַל־יְדֵי חָכְמַת חַיִּים, יְכוֹלִים לְנַוֵּט אֶת הָעִנְיָנִים עַל הַצַּד הַטּוֹב בְּיוֹתֵר.

וְאָכֵן מְסֻפָּר בַּגְּמָרָא (שַׁבָּת כו.), שֶׁהָיְתָה חֲמוֹת שֶׁהָיְתָה שׂוֹנֵאת לָהּ לְכַלָּתָהּ, אָמְרָה לָהּ: לְכִי וְהִתְקַשְּׁטִי בְּשֶׁמֶן אֲפַרְסְמוֹן, הָלְכָה וְהִתְקַשְּׁטָה, כְּשֶׁחָזְרָה אָמְרָה לָהּ: לְכִי וְתַדְלִיקִי אֶת הַנֵּר, הָלְכָה וְהִדְלִיקָה נֵר, נָפְחָה בָּהּ הָאֵשׁ וְשָׂרְפָתְהּ; לְמֵדִים מִכָּאן, שֶׁעוֹד מִימֵי חַכְמֵי הַגְּמָרָא, כְּבָר הָיְתָה שִׂנְאָה נְטוּשָׁה בֵּין כַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ. אֲבָל כַּלָּה פִּקְחִית, צְרִיכָה לִהְיוֹת מַשְׂכֶּלֶת וּלְהִתְחַמֵּק בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים, וְלֹא לְהַגִּיעַ לְעִמּוּת כְּלָל וּכְלָל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל חֲמוֹתָהּ בְּפָנֵי בַּעְלָהּ, אֲשֶׁר זֶה מֵעִיק מְאֹד עַל לִבּוֹ, וַעֲלוּלָה לְעַרְעֵר אֶת שְׁלוֹם בֵּיתָהּ, חָלִילָה. וְאִם תִּנָּהֵג כֵּן, תִּרְאֶה שֶׁהַבְּעָיָה תִּפָּתֵר עַל נְקֻלָּה.

אֲקַוֶּה לִשְׁמֹעַ הַטּוֹב מִמְּךָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תקכז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם א׳ דִּסְלִיחוֹת ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוּ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ עִם הַמָּעוֹת לְפִדְיוֹן, יַעֲזֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיִּמְתְּקוּ מִמְּךָ כָּל הַדִּינִים עַל־יְדֵי פֶּלֶא עֶלְיוֹן.

עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר בְּזֶה הָעוֹלָם מְנַסִּים אֶת כָּל אֶחָד בְּנִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּחֲזִיק מַעֲמָד, וְאֵינוֹ נִשְׁבָּר מִשּׁוּם דָּבָר. וְעִקַּר הַנִּסָּיוֹן הוּא בִּדְבָרִים קְטַנִּים, שֶׁאָדָם אֵינוֹ תּוֹפֵס כְּלָל, שֶׁזֶּה נִסָּיוֹן. וּבַעֲבוּר זֶה לֹא כָּל אֶחָד יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ. וְזֶה מַה שֶּׁהִפְלִיגוּ בְּמַעֲלַת אַבְרָהָם אָבִינוּ (אָבוֹת פֶּרֶק ה׳): עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְעָמַד בְּכֻלָּם, לְהוֹדִיעַ כַּמָּה חִבָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל נִסָּיוֹן שֶׁרַק

בָּא עָלָיו, הֶחֱזִיק מַעֲמָד וְלֹא נִשְׁבָּר. כִּי בֶּאֱמֶת הָיוּ לוֹ נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים, הָיָה צָרִיךְ לִרְאוֹת, שֶׁלְּכָל אֻמּוֹת הָעוֹלָם לֹא חָסֵר דָּבָר, וְלוֹ אֵין כְּלוּם, לְכֻלָּם יֵשׁ יְלָדִים וְלוֹ אֵין יְלָדִים, לְכֻלָּם יֵשׁ בַּיִת וְיוֹשְׁבִים בְּמָקוֹם אֶחָד, וְלוֹ אֵין בַּיִת, וְסוֹבֵב נָע וָנָד, עִם־כָּל־זֹאת, אֲבִרָהָם אָבִינוּ לֹא הִרְהֵר אַחַר הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ. כְּמוֹ־כֵן כָּל אָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לֹא לִפֹּל בְּיֵאוּשׁ, אֲפִלּוּ שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, יְדִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד! מֵאַחַר שֶׁעָבַר עָלֶיךָ בְּחַיֶּיךָ מַה שֶּׁעָבַר, וְנָפַלְתָּ וְנִכְשַׁלְתָּ בַּמֶּה שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ, רְאֵה לָקַחַת עַצְמְךָ בְּיָדֶיךָ, וְשׂוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם לֹא יוּכַל לִשְׁבֹּר אוֹתְךָ.

הַרְגֵּל אֶת עַצְמְךָ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא הַצָּלָחָה נִצְחִית, הַצָּלָחָה כָּזוֹ, שֶׁאֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל. אַשְׁרֵי מִי שֶׁחָזָק בַּעֲבוֹדָה הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ.

אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַקְּדוֹשִׁים הָיוּ רְגִילִים לוֹמַר: אִם לֹא זָכִינוּ לְהִתְקָרֵב לְרַבֵּנוּ זַ״ל אֶלָּא לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הַהַנְהָגָה שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת, כְּבָר הָיָה כְּדַאי לְהִתְקָרֵב אֵלָיו זַ״ל; כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַהִתְקָרְבוּת אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל זֶה עִנְיַן תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ, כִּי עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם צָרוֹת וְיִסּוּרִים, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּחֲזִיק מַעֲמָד, וְאֵינוֹ נִשְׁבָּר. לָכֵן רְאֵה לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, וְאָז תִּרְאֶה נִסִּים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמְּךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקכח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם א׳ דְּסְלִיחוֹת ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ עִם הַכֶּסֶף לְהַדְפָּסָה.

הִנֵּה אָנוּ מְכִינִים אֶת עַצְמֵנוּ לִקְרַאת רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא.

רְאֵה לְבַטֵּל עַצְמְךָ לְגַמְרֵי לָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְתֵדַע שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַל תִּפְחַד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי מַה יַּעֲשֶׂה לְךָ אָדָם בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ?! וּכְשֶׁאָדָם מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז נִתְרַפֵּא מִכָּל הַמַּחֲלוֹת וְהֶחָלָאִים שֶׁלּוֹ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ה׳), אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְמְצֹא בְּעַצְמוֹ הֵיכָן אוֹחֵז בֶּאֱמוּנָה, כִּי יֵשׁ סוֹבְלֵי חֳלָאִים, שֶׁעִקַּר הַחוֹלָאַת שֶׁלָּהֶם זֶה רַק מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה. וּבִפְרָט חוֹלָאַת עֲצֵבִים בָּאָה לָאָדָם מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה. כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, שֶׁמַּאֲמִין שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הוּא אֵינוֹ רוֹצֶה אַף אֶחָד, כִּי יוֹדֵעַ, שֶׁמִּי שֶׁצָּרִיךְ אוֹתוֹ — יָבוֹא אֵלָיו וְיָעִירוּ אַף בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה. כִּי בֶּאֱמֶת הוּא יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ, כְּפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ. וְלָכֵן רְאֵה, יְדִידִי הַיָּקָר, לֹא לְהִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, מִי שֶׁיִּצְטָרֵךְ אֵלֶיךָ — יָבוֹא אֵלֶיךָ, אַתָּה רַק תְּבַטֵּל עַצְמְךָ לָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא תִּצְטָרֵךְ שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, רַק אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתָמִיד תִּשְׁתַּטַּח לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים שֶׁיַּעֲזֹר לְךָ, וְאָז יֶמְתְּקוּ מִמְּךָ כָּל הַדִּינִים; כִּי בֶּאֱמֶת בָּזֶה שֶׁאַתָּה מִתְפַּעֵל מִבְּנֵי־אָדָם, וְרָץ אַחֲרֵיהֶם לְהַשִּׂיג כֶּסֶף, אוֹ כָּבוֹד, אוֹ יֵשׁוּת, אוֹ גַּאֲוָה, אוֹ הִתְנַשְּׂאוּת וְכוּ׳ וְכוּ׳, הַכֹּל זֶה מֵחֲמַת קַטְנוּת הַמֹּחִין שֶׁבְּךָ, שֶׁאָז שְׁרוּיִים בְּךָ דִּינִים, אֲבָל אִם אַתָּה מְבַטֵּל עַצְמְךָ לָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֵינְךָ צָרִיךְ אַף אֶחָד רַק אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ יַנְהִיג כְּפִי רְצוֹנְךָ. וּכְמַאֲמַר הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ (אָבוֹת ב, ד): בַּטֵּל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ, כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל רְצוֹן אֲחֵרִים לִרְצוֹנְךָ. וְלָכֵן הָעִקָּר לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל לָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְזֶה, אֶלָּא עַל־יְדֵי רִבּוּי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נב), שֶׁצְּרִיכִים לָצֵאת בַּשָּׂדֶה וְלִצְעֹק קוֹלֵי קוֹלוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבִפְרָט בַּלַּיְלָה, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן אַל תִּהְיֶה בַּטְלָן! מַה וְּלָמָּה אַתָּה

צָרִיךְ לִהְיוֹת שָׁבוּר מִכָּל אָדָם הַמְדַבֵּר עָלֶיךָ?! אַתָּה רְאֵה אֲהוּבִי, יְדִידִי הַיָּקָר! לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל לָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאָז תִּרְאֶה אֶת גֹּדֶל הַנִּסִּים נִפְלָאִים שֶׁיַּעֲשֶׂה לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְכָל שׂוֹנְאֶיךָ יִפְּלוּ תַּחְתֶּיךָ, וְאַף אֶחָד לֹא יוּכַל לַעֲשׂוֹת לְךָ שׁוּם דָּבָר רַע, וְזֶה בָּרוּר. כִּי הָעִקָּר תָּלוּי כְּפִי הַבִּטּוּל שֶׁאָדָם מְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֶל עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְבִטּוּל כָּזֶה, וְאָז יֵמְתְּקוּ מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד מְאֹד...

ג׳ תקכט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם א׳ דִּסְלִיחוֹת ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל אֲהוּבִי, יְדִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גָּרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

רְאֵה לְחַזֵּק אֶת עַצְמְךָ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם, וּבִפְרָט שֶׁמַּתְחִילָה שָׁנָה חֲדָשָׁה, רְאֵה לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ. וְהָעִקָּר — תַּרְגִּיל עַצְמְךָ בְּמִדַּת הַזְּרִיזוּת, לִהְיוֹת זָרִיז בְּכָל עִנְיָנֶיךָ, וְאָז תַּצְלִיחַ אֶת דַּרְכְּךָ. כִּי מִדַּת הַזְּרִיזוּת הִיא הַיְסוֹד בַּעֲבוּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מַטְעֶה עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, אֶלָּא מְזָרֵז עַצְמוֹ בְּכָל פְּרָט וּפְרָט, אֲשֶׁר אָז מַצְלִיחַ. וְיָדוּעַ אֲשֶׁר מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל הָיָה זָרִיז בְּכָל עִנְיָנָיו, וְגַם מְעַט בְּשִׁנָּה. וּשְׁאָלוּהוּ פַּעַם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, אֵיךְ הוּא יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם בְּמִעוּט שֵׁנָה? עָנָה וְאָמַר: הִרְגַּלְתִּי עַצְמִי בְּמִדַּת הַזְּרִיזוּת, אֲזַי גַּם בְּשִׁנָּה אֲנִי זָרִיז... וְלָכֵן הָעִקָּר לִקְנוֹת לְעַצְמוֹ מִדַּת הַזְּרִיזוּת, שֶׁאֵין לְמַעְלָה מֵהַמִּדָּה הַיְקָרָה הַזּוֹ.

וְרוֹאִים שֶׁעַל־פִּי־רֹב בְּנֵי הַנְּעוּרִים מְבַטְּלִים אֶת הַזְּמַן בַּלַּיְלָה בִּשְׁטֻיּוֹת, הָעִקָּר לֹא לֵילֵךְ לִישֹׁן, וּמִסְתּוֹבְבִים בְּכָאן וּבְכָאן, מְפַטְפְּטִים

עִם פְּלוֹנִי אוֹ עִם אַלְמוֹנִי וְכוּ׳, וְנַעֲשִׂים עֲצֵלִים לֵילֵךְ לִישֹׁן, וְאֵינָם שָׂמִים עַל לֵב, שֶׁזֶּה מַעֲשֵׂה הַיֵּצֶר וְתַחְבּוּלוֹתָיו לְתָפֹס אֶת הָאָדָם, שֶׁבַּבֹּקֶר לֹא יוּכַל לָקוּם, עַל־כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת זָרִיז לֵילֵךְ לִישֹׁן מֵקֹדֶם מְאֹד.

וַאֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ סִפְּרוּ, שֶׁבְּאוּמַן הָיוּ כָּל־כָּךְ זְרִיזִים לֵילֵךְ לִישֹׁן מֵקֹדֶם מְאֹד, אֲשֶׁר הָיוּ כָּאֵלּוּ מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁאָמְרוּ קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה בַּקְלוֹזִ׳, כְּדֵי שֶׁיָּבוֹאוּ לְבֵיתָם, וְלֹא יִצְטָרְכוּ לְדַבֵּר, אֶלָּא כְּבָר יִכָּנְסוּ לַמִּטָּה לִישֹׁן אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית, כִּי קָמוּ בַּחֲצוֹת וְהָלְכוּ לְצִיּוּן רַבֵּנוּ ז״ל. לָכֵן הָעִקָּר לִהְיוֹת זָרִיז, לֵילֵךְ לִישֹׁן בְּשָׁעָה מֻקְדֶּמֶת, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לָקוּם מֵקֹדֶם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א, ה): ״וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר״ — אֵיזֶה עֶרֶב שֶׁיֵּשׁ לוֹ, כָּךְ בֹּקֶר יֵשׁ לוֹ; הַיְנוּ אִם הוֹלֵךְ לִישֹׁן מֵקֹדֶם, כָּךְ יָכוֹל לָקוּם מֵקֹדֶם.

וְשָׁמַעְתִּי שֶׁשָּׁאֲלוּ אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁיִּתֵּן לָהֶם סִגֻּלָה לָקוּם, עָנָה וְאָמַר בִּפְשִׁיטוּת: לְכוּ לִישֹׁן מֵקֹדֶם, תּוּכְלוּ לָקוּם מֵקֹדֶם, וְהָבֵן.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקל.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם א׳ דְּסְלִיחוֹת ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל אֲהוּבִי, הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

רְאֵה לְבַטֵּל עַצְמְךָ לְגַמְרֵי לָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאַל תִּתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם.

אָסוּר לְבָטֵחַ בְּשׁוּם בֶּן־אָדָם, כִּי בָּשָׂר וָדָם כֻּלּוֹ שֶׁקֶר, הִנֵּה יַבְטִיחַ לְךָ, וּלְבַסּוֹף לֹא יַחֲזִיק בְּדִבּוּרוֹ, וְלָכֵן לֹא בְּחִנָּם אָמַר הַנָּבִיא (יִרְמְיָה

יז, ה): ״כֹּה אָמַר יְהוָ״ה, אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בָּאָדָם, וְשָׂם בָּשָׂר זְרוֹעוֹ, וּמִן יְהוָ״ה יָסוּר לִבּוֹ״ וְגוֹ׳. וְלָכֵן רְאֵה רַק לִבְטֹחַ בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי (שָׁם, פְּסוּקִים ז, ח): ״בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיהוָ״ה וְהָיָה יְהוָ״ה מִבְטָחוֹ, וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו, וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבוֹא חֹם, וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת לֹא יִדְאָג וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי״ וְגוֹ׳.

אָדָם צָרִיךְ לְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֵידַע שֶׁדָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁצָּרִיךְ לָבוֹא אֵלָיו, זֶה גַּם־כֵּן מֵהַשְׁגָּחַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּמִי שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת הַשָּׁלִיחַ שֶׁיִּתֵּן לוֹ, זֶה גַּם־כֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן לָמָּה לְךָ לְבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּחִנָּם, עַל לֹא דָּבָר וְכוּ׳ וְכוּ׳, וְלָמָּה לְךָ לַחֲנֹף אֶת בְּנֵי־אָדָם?! יוֹתֵר טוֹב שֶׁתִּבְרַח אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָז תִּרְאֶה יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמְּךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

הָעִקָּר מַה שֶּׁאָדָם צָרִיךְ — לְבַטֵּל עַצְמוֹ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּמַלֵּא חֶסְרוֹנוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיךְ עָלָיו בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֶׂה יָדָיו.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקלא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם ב׳ דְּסְלִיחוֹת ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

אֶת מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

הִנֵּה קְרֵבָה וּבָאָה שָׁנָה חֲדָשָׁה. נָא וְנָא רְאֵה לִלְמֹד הַרְבֵּה סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, עַד שֶׁיִּהְיוּ שְׁגוּרִים עַל פִּיךָ. וּבִפְרָט אֶת הַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן״, שֶׁהִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל מְאֹד מְאֹד לִלְמֹד אֶת

סִפְרוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה שָׁגוּר עַל לְשׁוֹנֵנוּ בְּעַל־פֶּה. וְאָמַר מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל, שֶׁבְּגוּף שֵׁשׁ שָׁם ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן״, הַתּוֹלָעִים בַּקֶּבֶר לֹא יִגְּשׁוּ. וְעַל־כֵּן רְאֵה לְהַתְמִיד בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן״, שֶׁהִבְטִיחַ רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר מִי שֶׁיִּלְמַד בְּסִפְרוֹ, יִפָּתְחוּ קַשְׁיוּת גִּידָיו, וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה בַּעַל תְּשׁוּבָה גָּדוֹל וּבַעַל הַשָּׂגָה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ״ל (עַיֵּן חַיֵּי־מוֹהַרַ״ן, סִימָנִים: שמז, שמח, שמט).

אוֹדוֹת הַדְּפָסַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה. וְעַל כֻּלָּם — אַשְׁרֵי מִי שֶׁעוֹסֵק בַּהֲפָצַת מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה חוּצָה, וְאֵינוֹ מִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ.

עָלֶיךָ לִזְכּוֹר, אֲשֶׁר דְּבַר רַבֵּנוּ זַ״ל מֻכְרָח לְהִתְגַּלּוֹת בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁיַּעֲזוֹר, וְאוֹי לְמִי שֶׁיַּעֲצֹר. עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלָּנוּ לְהָפִיץ בַּבָּתִּים, וּבָרְחוֹבוֹת, וּבַשְּׁוָקִים, וּבְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וּבִישִׁיבוֹת, וּלְמַלֵּא אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עִם סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל. וְיֵשׁ בְּדַעְתִּי לְהַדְפִּיס בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְיֶתֶר עֹז, וְכָל אֲשֶׁר הִדְפַּסְתִּי עַד עַכְשָׁו זֶה כְּלֹא כְלוּם מַה שֶּׁיֵּשׁ בִּרְצוֹנִי — לְמַלֵּא אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עִם סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, עַד שֶׁיַּכִּירוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם, אֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה.

נָא וְנָא הַרְגֵּל עַצְמְךָ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲשֶׁר כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ הוּא הַצָּלָחָה נִצְחִית, הַצָּלָחָה כָּזוֹ, שֶׁאֵין לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר כְּלָל. כִּי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר הוּא כְּלִי לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וְדִבֵּקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

אֲנִי מְאֹד מְקַוֶּה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁבְּקָרוֹב מְאֹד יִגָּמֵר הַשִּׁדּוּךְ בְּכִי טוֹב, וְהָעִקָּר — אַל תִּדְאַג, כִּי גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ. וְרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר: מִמִּי שֶׁהוּא לוֹקֵחַ — הוּא נוֹתֵן.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקלב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם ב׳ דְּסְלִיחוֹת ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ .... גֵּרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ עִם הַכֶּסֶף לְהַדְפָּסַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל.

רְאֵה לְבַטֵּל עַצְמְךָ לְגַמְרֵי לָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא יִהְיֶה בְּדַעְתְּךָ שׁוּם מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת, רַק אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּתְצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ, אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הוּא אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאַתָּה נִמְצָא בְּתוֹךְ הָאוֹר, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכֶּה לְטַהֵר אֶת נַפְשְׁךָ מִבַּיִת וּמִחוּץ, עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְךָ שׁוּם חֵשֶׁק וְרָצוֹן לְתַאֲוֹת הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, אֶלָּא תָּמִיד תִּרְצֶה רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

רְאֵה לִהְיוֹת תָּמִיד רַק בְּשִׂמְחָה, כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא רְפוּאָה לַכֹּל — בֵּין בְּגַשְׁמִיּוּת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוּת. וְרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כד), אֲשֶׁר מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וְגַם חַכְמֵי הָרוֹפְאִים אָמְרוּ, אֲשֶׁר כָּל הַמַּחֲלוֹת וְהֶחֳלָאִים רָעִים הַבָּאִים לָאָדָם, הֵם רַק מֵחֲמַת עַצְבוּת וְעַצְלוּת וְדִכָּאוֹן הַתּוֹפֵס אֶת הָאָדָם, לָכֵן עֲשֵׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לִהְיוֹת רַק בְּשִׂמְחָה, וְתִרְקֹד בֵּינְךָ לְבֵין עַצְמְךָ, אוֹ תִּרְקֹד עִם חֲבֵרִים. וְלֹא בְּחִנָּם תִּקְּנוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, שֶׁבִּבְתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת הַנִּקְרָאִים עַל שְׁמוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, יִרְקְדוּ אַחַר כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה, כִּי בְּהֶכְרֵחַ לִרְקֹד בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי הַמְּרִירוּת וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה תּוֹפְסִים אֶת הָאָדָם, וְשׁוֹבְרִים אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁרֹּב בְּנֵי־אָדָם מְיָאְשִׁים לְגַמְרֵי. וּבֶאֱמֶת, לָמָּה לִהְיוֹת מְיָאְשִׁים, וְלָמָּה אָנוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת בְּדָאגוֹת?! עָלֵינוּ לִהְיוֹת רַק דְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁר אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה, כִּי הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הִיא הַתַּכְלִית שֶׁלִּשְׁמָהּ אָדָם נִבְרָא בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא נָשׂא ג): מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹלָמוֹ, נִתְאַוָּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים. וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמְדַבֵּק עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר אָז יִמְחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא

עַל כָּל חֲטָאָיו וּפְשָׁעָיו וַעֲוונוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת אֱמוּנָה, סִימָן לג): עַל־יְדֵי אֱמוּנָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִסְלַח לְךָ עַל כָּל עֲוונוֹתֶיךָ; וְלָכֵן לָמָּה לְךָ לִדְאוֹג? מַה שֶּׁעָבַר — עָבַר, נִכְשַׁלְתָּ בַּעֲוונוֹת וַחֲטָאִים, רְאֵה לְהִתְבּוֹדֵד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִתְוַדֶּה לְפָנָיו, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּרַחֲמָיו לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ, וְיִמְחֹל לְךָ עַל כָּל אֲשֶׁר עָשִׂיתָ.

הָעִקָּר רְאֵה לְהַתְמִיד בְּכָל יוֹם בִּלְמוּד מִשְׁנָיוֹת, וְתִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל עַל דָּבָר זֶה, לִלְמֹד בְּכָל יוֹם חֵ״י פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת. כִּי לִמּוּד מִשְׁנָיוֹת מְטַהֵר אֶת הַנֶּפֶשׁ מִכָּל מִינֵי חֲלָדָה, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ כְּלָל, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקלג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם ב׳ דְּסְלִיחוֹת ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אַל תִּפֹּל בְּדַעְתְּךָ כְּלָל, כִּי גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ. וּזְכֹר הֵיטֵב אֶת כָּל הַחֲסָדִים וְהָרַחֲמִים גְּמוּרִים שֶׁעָשָׂה עִמְּךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁזָּכִיתָ לְהִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל. אֲבָל מְאֹד מְאֹד אֲבַקֶּשְׁךָ אוֹתְךָ, שֶׁלֹּא תְּבַלְבֵּל עַצְמְךָ מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא לִמּוּד סְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר פָּנָיו, שִׂכְלוֹ וְחָכְמָתוֹ, הֵם טְמוּנִים וּגְנוּזִים בְּתוֹךְ הַסֵּפֶר, כַּמּוּבָא בִּסְפָרָיו זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קצב), וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁלּוֹמֵד יוֹתֵר אֶת סְפָרָיו זַ״ל, הוּא מְקַבֵּל יוֹתֵר אֶת פָּנָיו, אֶת שִׂכְלוֹ וְאֶת חָכְמָתוֹ. וְלָכֵן אַל יַטְעוּ אוֹתְךָ בְּנֵי־אָדָם, כְּאִלּוּ הַהִתְקָרְבוּת אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל תְּלוּיָה בְּדָבָר אַחֵר.

הַרְגֵּל עַצְמְךָ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים

אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הוּא הַצָּלָחָה נִצְחִית, הַצָּלָחָה כָּזוֹ שֶׁאֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל. וְאִם לֹא הָיִינוּ בָּאִים לְזֶה הָעוֹלָם, אֶלָּא לְדַבֵּר לָשִׂיחַ וּלְסַפֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבֵנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ — כְּבָר הָיָה כְּדַאי, כִּי יָבוֹא הַיּוֹם שֶׁנִּצְטָרֵךְ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, וְשָׁם נִחַיֶּה עַצְמֵנוּ עִם כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁדִּבַּרְנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

הַרְגֵּל אֶת עַצְמְךָ לְדַבֵּר עִם כָּל מְיֻדָּעֶיךָ רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית. כִּי בֶּאֱמֶת אָסוּר לִבְטֹחַ בְּשׁוּם בֶּן אָדָם, כִּי בְּנֵי־אָדָם בְּלִי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הֵם רַק כְּחַיָּה בִּדְמוּת אָדָם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ז׳); כִּי בֶּאֱמֶת אָדָם הַדָּבוּק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הוּא מָלֵא רַחֲמָנוּת, אֲבָל אָדָם שֶׁעוֹקֵר עַצְמוֹ מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הוּא אַכְזָר גָּדוֹל מְאֹד, וְלֹא כְּדַאי לַעֲמֹד בְּד׳ אַמּוֹתָיו.

עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וְהַכֹּל כְּפִי הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, וְלָכֵן אַל תִּירָא כְּלָל, כִּי גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְיֵשׁ לוֹ יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה שְׁלוּחִים לַעֲזֹר לְךָ. וְלָכֵן רְאֵה לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְהִתְחַזֵּק בְּבִטָּחוֹן חָזָק, לִבְטֹחַ רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּרְאֶה נִסִּים נִגְלִים שֶׁיֵּעָשֶׂה עִמְּךָ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְתִזְכֶּה לְשַׁלֵּם אֶת כָּל חוֹבוֹתֶיךָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקלד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ב׳ דְּסְלִיחוֹת ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוּ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! הַרְגֵּל עַצְמְךָ לִלְמֹד הַרְבֵּה סִפְרֵי רַבֵּנוּ

זַ״ל, תִּהְיֶה רָגִיל לִלְמֹד בְּ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן״, וְלוֹמַר עַל זֶה הַתְּפִלָּה מִ״לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת״, וְאָז תַּרְגִּישׁ חַיִּים אֲחֵרִים לְגַמְרֵי. כִּי בֶּאֱמֶת רַבֵּנוּ זַ״ל הִפְלִיג מְאֹד מְאֹד כְּשֶׁעוֹשִׂים מֵהַתּוֹרוֹת שֶׁלּוֹ תְּפִלּוֹת, וּבְפֵרוּשׁ גִּלָּה לָנוּ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַתּוֹרוֹת שֶׁלּוֹ יֵשׁ הִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וְאִם יִרְשְׁמוּ אֶת זֶה בִּתְפִלּוֹת, זֶה יַעֲשֶׂה הִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה מְאֹד. וְלָכֵן לָקַח עַל עַצְמוֹ מוֹהֲרַנ״תְּ זַ״ל, וְחִבֵּר אֶת הַ״לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת״, וּמִי שֶׁרָגִיל בָּהֶם רוֹאֶה אֶת הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם. וַאֲנַשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ תָּמִיד הָיוּ רְגִילִים לִלְמֹד בְּכָל יוֹם וָיוֹם עַל־כָּל־פָּנִים תּוֹרָה אַחַת בְּ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן״, הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, וְלוֹמַר עָלֶיהָ תְּפִלָּה אַחַת מִ״לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת״ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא. וּכְדַאי שֶׁתִּלְמַד עַכְשָׁו אֶת הַמַּאֲמָר בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קעט, שֶׁשָּׁם מְדַבֵּר רַבֵּנוּ זַ״ל, אֵיךְ שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ שֶׁפַע, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׁפִּיעַ שֶׁפַע, וְאִם יֵשׁ לָאָדָם שֵׂכֶל — הוּא מְקַיֵּם בְּכָל יוֹם וָיוֹם מִצְווֹת בְּשִׂמְחָה, וְזוֹכֶה לִלְמֹד תּוֹרָה, וּמִשְׁתּוֹקֵק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְחַיֶּה אֶת הַיּוֹם, וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם, אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה בַּיּוֹם הַזֶּה, אָז רַחֲמָנָא לִצְלָן, הַיּוֹם שֶׁלּוֹ מֵת לְגַמְרֵי, וּמְאַבֵּד אֶת הַשֶּׁפַע. וְרָאוּי לוֹמַר אֶת הַתְּפִלָּה עַל הַתּוֹרָה הַזּוֹ (לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת, חֵלֶק א׳, סִימָן קג), וְתִשְׁפֹּךְ אֶת נַפְשְׁךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּרְאֶה לְמָה יְכוֹלִים לִזְכּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, אִם רַק לֹא מַטְעִים אֶת עַצְמוֹ.

הָעִקָּר הָיָה אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל יִשּׁוּב הַדַּעַת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן י׳), מַה שֶּׁהָעוֹלָם רְחוֹקִים מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, זֶה מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם יִשּׁוּב הַדַּעַת, וְלָמָּה אֵין לָהֶם יִשּׁוּב הַדַּעַת? מִפְּנֵי שֶׁאֵינָם שְׂמֵחִים, וְלָמָּה אֵינָם שְׂמֵחִים? כִּי אֵינָם מוֹצְאִים בְּעַצְמָם נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, וְאֵינָם דָּנִים עַצְמָם לְכַף זְכוּת, וְעַל־כֵּן אַתָּה מְחֻיָּב לָדוּן עַצְמְךָ לְכַף זְכוּת, וְלוֹמַר לְעַצְמְךָ: מַה שֶּׁהָיָה הָיָה, מִכָּאן וּלְהַבָּא אֲנִי רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם וָיוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה, וְאָז תַּרְגִּישׁ עַצְמְךָ אָדָם אַחֵר.

יָדוּעַ שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר עַל עַצְמוֹ (חַיֵּי־מוֹהֲר״ן בַּהַקְדָּמָה, וּבְסִימָן ח׳ שָׁם), שֶׁהוּא חַי חַיִּים חֲדָשִׁים, וְלֹא מִבְּעֵי שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם וְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה אֶצְלוֹ חָדָשׁ, אֶלָּא אֲפִלּוּ כָּל דּוּךְ (נְשִׁימָה) בָּא עִם הִתְחַדְּשׁוּת. וְזֶה הָיָה כָּל הַסּוֹד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל — שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּכָל

פַּעַם מֻחְדָּשׁ, לֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל הֶעָבָר כְּלָל, וּכְשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּצוּרָה כָּזוֹ, אָז יֵשׁ לוֹ יִשּׁוּב הַדַּעַת.

צְרִיכִים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עַל כָּל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה, וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה וְנוֹתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אָז יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְבַקֵּשׁ וּלְדַבֵּר לְהַבָּא. אַשְׁרֵי מִי שֶׁחָזָק בָּזֶה, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקלה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ב׳ דְּסְלִיחוֹת ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

רְאֵה לִמְסֹר אֶת עַצְמְךָ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתֵדַע אֲשֶׁר דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן. וְעַל־כֵּן אֵינְךָ צָרִיךְ לִפְחֹד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שֶׁאָדָם פּוֹסֵעַ בְּזֶה הָעוֹלָם מֻשְׁגַּחַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה דָּבָר אֲשֶׁר לֹא יְכִילֵהוּ הָרַעְיוֹן, אֵיךְ כָּל דָּבָר גָּדוֹל וְקָטָן מֻשְׁגָּח רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְאִם אָדָם הָיָה מַכְנִיס בְּעַצְמוֹ גֹּדֶל הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׁגִּיחַ עָלָיו, תָּמִיד הָיָה רוֹקֵד, וְתָמִיד הָיָה שָׂמֵחַ, כִּי אַפִלּוּ מִי שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְגֹּשׁ בְּיוֹם זֶה, בְּשָׁעָה זוֹ וּבְרֶגַע זֶה, גַּם־כֵּן מֻשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית פְּרָטִית. וְעַל־כֵּן לָמָּה לְךָ לִרְדֹּף אַחַר זֶה אוֹ אַחַר הַהוּא וְכוּ׳ וְכוּ׳, יוֹתֵר טוֹב לְבָרֵחַ רַק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאַל תְּבַלְבֵּל עַצְמְךָ מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ. וְתַרְגִּיל עַצְמְךָ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין לָנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וַאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה

פְּשׁוּטָה זוֹ, אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְאָז יִחְיֶה חַיִּים טוֹבִים, חַיִּים נְעִימִים, חַיִּים אֲרֻכִּים.

הָעִקָּר זָכוֹר תִּזְכֹּר, כִּי אֶת מִי שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לִפְגֹּשׁ, זֶה כְּבָר מָנוּי וְגָמוּר אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת אֶת זֹאת, רַק עַל־יְדֵי תְּפִלָּה. וְלָכֵן כָּל צָרְכֵיךְ תְּבַקֵּשׁ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאָז תַּצְלִיחַ דַּרְכְּךָ תָּמִיד. וּבְפָרָט עַתָּה שֶׁאָנוּ מְכִינִים עַצְמֵנוּ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, רָאוּי לְךָ לְהִתְכּוֹנֵן כָּרָאוּי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁתִּכָּתֵב לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תקלו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ב׳ דְּסְלִיחוֹת ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

לָנֶכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

רְאֵה לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא הַצְלָחָה נִצְחִית, הַצְלָחָה כָּזוֹ, שֶׁאֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל. וְאַל תִּפְחַד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם. הֵן אֱמֶת שֶׁעֲבַרְתָּ עַל פְּגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה וְכוּ׳ וְכוּ׳, כְּבָר אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הַר״ן, סִימָן עא), שֶׁרַק הוּא מֵבִין פְּשָׁט בַּזֹּהַר, וְלָכֵן אָסוּר לְךָ לְהִתְבַּלְבֵּל מִזֶּה, אֶלָּא לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְחָלָה חֲדָשָׁה. וְעִקַּר הַהַתְחָלָה זֶה בְּעֵת שֶׁבָּא אָדָם לְהִתְבּוֹדֵד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, יַתְחִיל לוֹמַר: ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי רוֹצֶה לִהְיוֹת מֵעַכְשָׁו אִישׁ כָּשֵׁר, וַאֲנִי רוֹצֶה מֵעַכְשָׁו לְהִתְקָרֵב אֵלֶיךָ״; וְשׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתְךָ.

אֲבַקֵּשׁ אוֹתְךָ מְאֹד מְאֹד שֶׁתִּלְמַד בְּכָל יוֹם חַ״י פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת בְּעַקְשָׁנוּת גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, כִּי מִי שֶׁלּוֹמֵד בְּכָל יוֹם חַ״י פְּרָקִים

מִשְׁנָיוֹת, הוֹרֵג אֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלּוֹ. וְלָכֵן מִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁעָבַר עַל הַחֵטְא הַמְּגֻנֶּה וְהַמְזֻהָם הַזֶּה שֶׁל פְּגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, יִלְמַד בְּכָל יוֹם חַ״י פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת בְּגִרְסָה, וְאַל תִּפְחַד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקלז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ב׳ דִּסְלִיחוֹת ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

הָעִקָּר הוּא שָׁלוֹם, לִהְיוֹת בְּשָׁלוֹם עִם כֻּלָּם, כִּי לֹא כְּדַאי לָרִיב, כִּי מַה כְּבָר יֵצֵא לְךָ מִכָּל הַמְּרִיבוֹת וְהָאִי נְעִימוּת שֶׁנּוֹבַעַת מִזֶּה?! רַק רְאֵה לְהַדְבִּיק עַצְמְךָ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאִם תִּהְיֶה דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. תַּצְלִיחַ דַּרְכְּךָ תָּמִיד.

נָא וְנָא רְאֵה לְהַרְגִּיל עַצְמְךָ לְדַבֵּר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, מַדְבִּיק אֶת הָאָדָם אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הוּא אֵין סוֹף, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! אִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ מַדְרֵגַת הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם כָּל־כָּךְ דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁאֵין לִפְנֵי מַרְאֵה עֵינֵיהֶם רַק אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְיֵשׁ צַדִּיקִים, שֶׁזָּכוּ לְהַגִּיעַ לְבִטּוּל כָּזֶה, שֶׁמַּרְגִּישִׁים, שֶׁהַנֶּה הֵם כְּבָר אַחַר הַהִסְתַּלְקוּת, וְגוּפָם הוּא הַקֶּבֶר, וּכְשֶׁבְּנֵי־אָדָם נִגָּשִׁים אֲלֵיהֶם, הֵם נִגָּשִׁים אֶל קֶבֶר, כִּי נִשְׁמָתָם דְּבוּקָה וּצְמוּדָה בְּחַי הַחַיִּים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְעַל אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ה.): מִי שֶׁנַּעֲשֶׂה שָׁכֵן לֶעָפָר בְּחַיָּיו. כִּי הַצַּדִּיקִים הַלָּלוּ

מְצַיְּרִים בְּדַעְתָּם שֶׁהֵם כְּבָר לְאַחַר הַהִסְתַּלְקוּת, וְאֵינָם מִתְבַּלְבְּלִים מִשּׁוּם דָּבָר, אֶלָּא דְּבֵקִים בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַצְלִיחִים מְאֹד. כִּי מִי שֶׁמַּעֲלִים עַיִן מֵהֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כַּמּוּבָא בִּסְפוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת (מַעֲשֶׂה י״ג), מֵהַיּוֹם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהַבֶּעטְלֶיר הָעִוֵּר לֹא הָיְתָה לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; וְזוֹ הַמַּדְרֵגָה הֲכִי עֶלְיוֹנָה, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לָבוֹא לְבִטּוּל כָּזֶה, שֶׁלֹּא יִרְאֶה שׁוּם דָּבָר רַק אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲנַחְנוּ אֲנָשִׁים מְגֻשָּׁמִים רְחוֹקִים מִכָּל זֶה, אֵין לָנוּ מֻשָּׂג מַה זֶּה דְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מַה זֶּה בִּטּוּל לָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מַה זֶּה שֶׁאָדָם אֵין לוֹ שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ כְּלָל, וְלָכֵן עָלֵינוּ לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ לְזֶה, וְאָז טוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים.

מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים בְּאֹם תִּלְמַד בְּכָל יוֹם לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עב, וְתֹאמַר עַל זֶה הַתְּפִלָּה מִלִּקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת, וְאָז תַּרְגִּישׁ עַצְמְךָ אָדָם אַחֵר לְגַמְרֵי, וְתִזְכֶּה לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁעוֹד בַּחַיִּים חַיּוּתְךָ תַּרְגִּישׁ עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, יְדִידוּת, זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעוֹלָמְךָ תִּרְאֶה בְּחַיֶּיךָ. אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ כְּלָל בְּזֶה הָעוֹלָם, וּבְפֵרוּשׁ גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הַר״ן, סִימָן נא): הָעוֹלָם מַטְעֶה אוֹתָנוּ מְאֹד, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן שֶׁיַּטְעוּ אוֹתוֹ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקלח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ב׳ דְּסִלִּיחוֹת ה׳תש״ם.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

לָנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר בָּחוּר צָעִיר בְּדֶרֶךְ כְּלָל מְבַטֵּל אֶת זְמַנּוֹ, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁשּׁוֹמֵר מְאֹד עַל זְמַנּוֹ הַיָּקָר, כִּי חֶבֶל מְאֹד עַל כָּל רֶגַע שֶׁחוֹלֵף לְאִבּוּד, כִּי כָּל רֶגַע וָרֶגַע שֶׁעוֹבֵר לֹא יָשׁוּב לְעוֹלָם, וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַזְּמַן וּלְיַקְּרוֹ וּלְנַצְּלוֹ מְאֹד. וּבִפְרָט בָּחוּר צָעִיר בִּימֵי בַּחֲרוּתוֹ, אָז צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם, וְלֹא לַעֲזֹב עַצְמוֹ כְּרֶגַע. וְהָעִקָּר — תִּשְׁתַּדֵּל לְהִתְחַמֵּק מִבְּנֵי־אָדָם, כִּי עַל יָדָם תָּבֹא לִידֵי בִּטּוּל, לְבַטֵּל אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר שֶׁלְּךָ, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת חָכָם גָּדוֹל בָּזֶה, אֵיךְ לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת הַיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בִּזְמִירוֹת שַׁבָּת: ״אִם יָצָא חוֹבַת הַיּוֹם — אַשְׁרֵי לוֹ״; וְזֶה עַל־פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ערב), שֶׁפֵּרֵשׁ: ״הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ״, מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁאֵין לוֹ רַק הַיּוֹם הַזֶּה, וְכֵן צְרִיכִים לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל שָׁעָה וְשָׁעָה וְעַל כָּל רֶגַע וָרֶגַע, שֶׁלֹּא יֵלֵךְ לוֹ לְאִבּוּד, כִּי חֶבֶל מְאֹד מְאֹד.

ר׳ אַבְרָהָם בְּר׳ נַחְמָן זַ״ל (בַּעַל מְחַבֵּר סֵפֶר ״בְּאוּר הַלִּקּוּטִים״), אָמַר פַּעַם אַחַת לְאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: תַּעֲשֶׂה עִם הַשְּׂפָתַיִם, תַּעֲשֶׂה עִם הַשְּׂפָתַיִם, כְּאוֹמֵר: תְּדַבֵּר, תְּדַבֵּר, כִּי הַפֶּה שֶׁל הָאָדָם דּוֹמֶה לְטַחֲנַת קֶמַח, כָּל זְמַן שֶׁטּוֹחֶנֶת — מוֹצִיאָה סֹלֶת, כְּשֶׁפּוֹסֶקֶת לִטְחֹן — פּוֹסֶקֶת לְהוֹצִיא קֶמַח וְסֹלֶת; כְּמוֹ־כֵן הַדִּבּוּר שֶׁל הָאָדָם, כָּל זְמַן שֶׁאָדָם מְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מֹחוֹ נִדְבָּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּבָרֶגַע שֶׁאָדָם מַפְסִיק לְדַבֵּר לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, נִפְסֶקֶת הַדְּבֵקוּת, לָכֵן צְרִיכִים הַרְבֵּה לְדַבֵּר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהָעִקָּר לֹא לְהִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, אַף אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לְךָ מְאוּמָה, לָמָּה לְךָ לְהִכָּנֵס בִּלְחָצִים?! וְלָמָּה לְךָ לַחֲשֹׁשׁ מִמִּישֶׁהוּ?! הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִמְּךָ, אִתְּךָ וְאֶצְלְךָ, וְאִם תַּחְדִּיר בְּעַצְמְךָ יְדִיעוֹת אֵלּוּ — תִּהְיֶה הֲכִי מְאֻשָּׁר.

לָמָּה לְךָ לִנְסֹעַ לְפֹה וְכוּ׳?! אוֹ לְשָׁם וְכוּ׳?! בְּרַח לְךָ יוֹתֵר טוֹב אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, תִּטַּיֵּל לְעַצְמְךָ בְּאֵיזֶה יַעַר אוֹ שָׂדֶה, וְתֵשֵׁב שָׁם עַל סֶלַע, וּתְדַבֵּר לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְתָשִׂיחַ וּתְסַפֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבְךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ כָּל חַיֶּיךָ יִשְׁתַּנּוּ לְגַמְרֵי.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקלט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ, אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

לָנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

תְּהִלָּה לָאֵל, עָבַר עָלֵינוּ הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּהִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳, צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רנ), שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל הַהַשְׁגָּחָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְלִבְכּוֹת הַרְבֵּה מְאֹד, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר הַשְׁגָּחָה, וְלֹא יִפְחַד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וְאָז יוּכַל לְקַבֵּל בְּקַל כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו.

נָא וְנָא תַּעֲשֶׂה כָּל מִינֵי מַאֲמַצִּים שֶׁבָּעוֹלָם לֹא לְהִשָּׁבֵר, וְאָז תִּרְאֶה אֶת הַנִּסִּים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמְּךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

בְּעִנְיַן הַשְׁגָּחָה, זֶה פְּלָאִי פְּלָאִים, אִם אָדָם הָיָה מַטֶּה אֹזֶן אֶל קוֹל הָאֱלֹקוּת שֶׁבַּבְּרִיאָה, אָז שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם לֹא הָיָה שׁוֹבֵר אוֹתוֹ. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן נב), שֶׁמִּכָּל דָּבָר צוֹעֵק כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּצְרִיכִים לְהַטּוֹת אֶת הָאֹזֶן לִשְׁמֹעַ אֶת הָרְמָזִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְרַמֵּז לוֹ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד), שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצַמְצֵם עַצְמוֹ מֵאַיִן סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, וּמְרַמֵּז לָאָדָם רְמָזִים לָדַעַת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּזֶה הָעוֹלָם, הָעִקָּר לֹא לִפְחֹד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם. לָמָּה לְךָ לַחֲשֹׁשׁ מִמֶּנּוּ?! מַה יָּכוֹל לַעֲשׂוֹת לְךָ?! וְאִם תִּהְיֶה חָזָק בָּזֶה, וְתַדְבִּיק עַצְמְךָ בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אָז לֹא יִהְיוּ לְךָ שׁוּם פְּחָדִים שֶׁל הֶבֶל.

רְאֵה לְנַצֵּל אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר שֶׁלְּךָ, וְיִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ יָקָר מְאֹד כָּל

פָּסוּק וּפָסוּק שֶׁאַתָּה לוֹמֵד בְּמִקְרָא, וְכֵן כָּל מִשְׁנָה וּמִשְׁנָה שֶׁאַתָּה לוֹמֵד בְּמִשְׁנָיוֹת, וְכֵן כָּל מֵימְרָא וּמֵימְרָא שֶׁאַתָּה לוֹמֵד בִּגְמָרָא, וְכֵן כָּל הֲלָכָה וַהֲלָכָה שֶׁאַתָּה לוֹמֵד בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְזֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת אֶצְלְךָ בָּטוּחַ, שֶׁלְּמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב כָּל פָּסוּק, כָּל מִשְׁנָה וְכָל מֵימְרָא וְכָל הֲלָכָה שֶׁלּוֹמְדִים. וְעוֹד יָבוֹא זְמַן שֶׁתִּתְחָרֵט שֶׁיָּכֹלְתָּ לִלְמֹד הַרְבֵּה מְאֹד, וּבִזְבַּזְתָּ זְמַנְךָ הַיָּקָר בְּהֶבְלֵי הַבָּלִים, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה אֶצְלְךָ חָשׁוּב כָּל פָּסוּק וּמִשְׁנָה, מֵימְרָא וַהֲלָכָה. וְלָכֵן הֱיֵה פִּקֵּחַ, מַה כְּבָר בְּנֵי־אָדָם יְכוֹלִים לַעֲזֹר לְךָ?! רַק יְכוֹלִים לְקַלְקֵל לְךָ, כִּי אִם תֵּלֵךְ אַחַר דֵּעוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת — יוֹלִיכוּךָ שׁוֹלָל. וְרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן ו׳): הַיֵּצֶר הָרָע דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁרָץ עִם יָד סְגוּרָה, וְכֻלָּם רָצִים אַחֲרָיו וְחוֹשְׁבִים שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ מַשֶּׁהוּ, וּלְבַסּוֹף פּוֹתֵחַ יָדוֹ, וְרוֹאִים שֶׁאֵין בָּהּ כְּלוּם, וְהַכֹּל הֶבֶל הַבָּלִים. הִנֵּה רוֹאִים שֶׁבְּנֵי־אָדָם רָצִים אַחַר מִישֶׁהוּ, וְחוֹשְׁבִים — הִנֵּה הוּא קוֹפֵץ וְצוֹהֵל וְכוּ׳, צוֹעֵק וְצוֹוֵחַ וְכוּ׳, בְּוַדַּאי הוּא צַדִּיק גָּדוֹל, וְכֻלָּם רוֹדְפִים אַחֲרָיו, וְאֵין אִישׁ שָׁם עַל לֵב — נוּ, אָז מָה?! הוּא קוֹפֵץ, צוֹהֵל, צוֹעֵק, צוֹוֵחַ וְכוּ׳ וְכוּ׳, אַךְ מַה יֵּשׁ לִי מִזֶּה?! וְזֶה הַיִּשּׁוּב הַדַּעַת שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְיַשֵּׁב אֶת עַצְמוֹ, מַה יִּהְיֶה אִתִּי?! אֵיךְ אֲנִי אַצְלִיחַ?! מַה יֵּשׁ לִי עִם אֲחֵרִים?! אֲנִי צָרִיךְ לִהְיוֹת דָּבוּק רַק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עָלַי לְדַבֵּר בְּכָל יוֹם אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵין לִי בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלוּם רַק הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ! אִם תֵּלֵךְ בְּצוּרָה כָּזוֹ, תִּהְיֶה בֶּן חוֹרִין אֲמִתִּי. וַחֲבָל מְאֹד שֶׁלֹּא קִבַּלְתָּ אֶת הַדֶּרֶךְ הַזּוֹ מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, אֶלָּא הָלַכְתָּ שׁוֹלָל אַחַר וְכוּ׳ וְכוּ׳, עַל־כָּל־פָּנִים מֵעַכְשָׁו תַּחְזִיר בְּעַצְמְךָ דְּבָרִים אֵלּוּ, שֶׁחֲבָל עַל כָּל רֶגַע וָרֶגַע, וְלֹא כְּדַאי לְהִכָּנֵס בְּוִכּוּחִים עִם בְּנֵי־אָדָם טִפְּשִׁים וְכוּ׳. וְלָמָּה אֲנִי קוֹרֵא אוֹתָם טִפְּשִׁים? כִּי הַזְּמַן הַיָּקָר שֶׁיְּכוֹלִים לִהְיוֹת דְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מְבַלִּים בְּהֶבֶל וָרִיק, וְאוֹמְרִים: ״אֲנִי רוֹצֶה לְהַשְׁפִּיעַ שֶׁתַּחֲזִיק כָּמוֹנִי״ וְכוּ׳, אֲשֶׁר אֵין עוֹד צְחוֹק גָּדוֹל מִזֶּה, כִּי מַה כְּבָר יִהְיֶה, אִם אַתָּה תַּחֲזִיק כָּמֹהוּ וְכוּ׳?! הֲלֹא חָכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (תַּנְחוּמָא פִּינְחָס י׳): כְּשֵׁם שֶׁאֵין פַּרְצוּפֵיהֶם שָׁוִין זֶה לָזֶה, כֵּן אֵין דַּעְתָּן שָׁוָה; בְּנֵי־אָדָם אֵינָם יְכוֹלִים לְהִשְׁתַּוּוֹת, וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ב׳), אֲשֶׁר הָעִקָּר צְרִיכִים לִרְאוֹת שֶׁפְּעֻלּוֹת הַמְּשֻׁנּוֹת יִתְאַחֲדוּ

בְּאַחְדוּת הַפָּשׁוּט; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּחְדִּיר אֶת זֹאת בְּתוֹךְ לִבּוֹ, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקמ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וּגְמַר חֲתִימָה טוֹבָה יַשִּׂיגוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

רְאֵה לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַכְנָסַת אוֹרְחִים, אֲשֶׁר אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה. וְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מְסַפְּרִים, אֲשֶׁר מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל אָמַר, שֶׁבַּסֵּפֶר הַנִּשְׁרָף הָיָה כָּתוּב גְּדֶל מַעֲלַת הַכְנָסַת אוֹרְחִים, וּבִפְרָט עִנְיַן הַצָּעַת הַמִּטָּה לָאוֹרֵחַ.

וְשָׁמַעְתִּי מֹר׳ לֵוִי יִצְחָק (נֵרוֹ יָאִיר) [זַ״ל], שֶׁר׳ מ׳כַּלִי, נֶכֶד מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל, הָיָה נִזְהָר בָּזֶה מְאֹד מְאֹד, וְהָיָה לוֹ אָרוֹן עִם מַצָּעִים, סְדִינִים, כָּרִיּוֹת וְצִפּוּיִים רַק בַּעֲבוּר הָאוֹרֵחַ, וּכְשֶׁבָּא אוֹרֵחַ, הָיָה מֵכִין לוֹ אֶת הַמִּטָּה. וּפַעַם אַחַת לְעֵת זְקֻנוּתוֹ כְּשֶׁהָיָה חַלָּשׁ מְאֹד, רָצוּ לַעֲזֹר לוֹ בָּנָיו, עָנָה וְאָמַר: אֲנִי מַצִּיעַ אֶת הַמִּטָּה בִּשְׁבִילִי וְכוּ׳, כְּאוֹמֵר שֶׁזּוֹ מִצְוָה שֶׁתְּלָוֶה אֶת הָאָדָם לָעַד. לָכֵן רְאֵה גַּם אַתָּה לִהְיוֹת נִזְהָר בְּמִצְוָה זוֹ, וּבִפְרָט בְּהַצָּעַת הַמִּטָּה לָאוֹרֵחַ. וְכֵן סִפֵּר לִי, שֶׁר׳ מ׳כַּלִי זַ״ל אָפָה לֶחֶם גָּדוֹל מְאֹד, בְּאֹפֶן שֶׁהֶעָנִי לֹא יִתְבַּיֵּשׁ מִלֶּאֱכֹל הַרְבֵּה לֶחֶם, כִּי אִם הָיָה נוֹתֵן לוֹ לֶחֶם קָטָן, חִישׁ קַל הָיָה גּוֹמְרוֹ וְהָיָה מִתְבַּיֵּשׁ, וְלָכֵן הָיָה מֵכִין לֶחֶם גָּדוֹל מְאֹד, וְכַמָּה שֶׁאָכַל הֶעָנִי, לֹא הִרְגִּישׁוּ. לְמֵדִים מִכָּאן, שֶׁמַּעֲלַת הַכְנָסַת אוֹרְחִים — אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל. וְכֵן סִפֵּר לִי, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר, שֶׁהַכְנָסַת אוֹרְחִים מְסֻגָּל לְבָנִים, וְהָיוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מְדַיְּקִים, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל — לֹא יָדוּעַ אִם אָמַר שֶׁהוּא מְסֻגָּל

לְהוֹלִיד בָּנִים, אוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ נַחַת מִבָּנִים, וְאָמְרוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁהַכְנָסַת אוֹרְחִים מְזַכָּה לִשְׁנֵיהֶם — הֵן שֶׁיִּהְיוּ לוֹ בָּנִים, וְהֵן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ נַחַת מֵהֶם. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד בְּמִצְוָה זוֹ. וּבִפְרָט בָּעִתִּים הַלָּלוּ, שֶׁמִּסְתּוֹבְבִים מְשֻׁלָּחִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, יְהוּדִים יְקָרִים, שֶׁבָּאִים לַגּוֹלָה וְלַתְּפוּצוֹת לְקַבֵּץ נְדָבוֹת בַּעֲבוּר הַכְנָסַת כַּלָּה, יְהוּדִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שְׁבוּרִים וּרְצוּצִים, שֶׁצְּרִיכִים לְסִבֹּל עֶלְבּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, לֵילֵךְ עַל פְּתְחֵי נְדִיבִים, בְּעוֹד שֶׁיְּכוֹלִים לָשֶׁבֶת בְּבֵיתָם. אֶלָּא הַהֶכְרֵחַ לָהֶם לָצֵאת לְחוּץ־לָאָרֶץ. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיסָם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וּמְאָרְחָם, וְעַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מְאָרֵחַ תַּלְמִיד חָכָם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים כְּאִלּוּ הִקְרִיב תְּמִידִים. וְרַבֵּנוּ זַ״ל הֶאֱרִיךְ הַרְבֵּה מְאֹד בָּזֶה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כח). וְרָאוּי לְךָ לִלְמֹד עַכְשָׁו אֶת הַתּוֹרָה הַנִּפְלָאָה הַזּוֹ, וְכֵן לוֹמַר עָלֶיהָ הַתְּפִלָּה מִ״לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת״, וְאָז תֵּדַע מֶרָחוֹק מַהִי הַכְנָסַת אוֹרְחִים.

הָעִקָּר אַל תְּבַלְבֵּל עַצְמְךָ מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עִקַּר הַכְנָסַת אוֹרְחִים הוּא — לָתֵת לָהֶם אֹכֶל לֶאֱכֹל וּמִטָּה לִישֹׁן, וּמַה גַּם שֶׁמְּדַבְּרִים עִמָּהֶם דִּבּוּרֵי הִתְחַזְּקוּת וֶאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקמא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁעָבַר עָלֵינוּ הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּטוֹב וּבַנְּעִימִים.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳, הֲלֹא כְּבָר הִפְלִיגוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים

בְּמַעֲלַת הַמִּתְפַּלֵּל עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בָּבָא קַמָּא צב.): כָּל הַמְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל חֲבֵרוֹ, וְהוּא צָרִיךְ לְאוֹתוֹ דָּבָר, הוּא נַעֲנָה תְּחִלָּה; כִּי כְּשֶׁיְּהוּדִי חָפֵץ מְאֹד, שֶׁיִּהְיֶה לְכֻלָּם טוֹב, וְיִהְיֶה לְכֻלָּם פַּרְנָסָה וּבְרִיאוּת, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַמְשִׁיךְ עָלָיו כָּל טוּב. כְּשֶׁיְּהוּדִי מִתְפַּלֵּל עַל זוּלָתוֹ, שֶׁיִּהְיֶה אֶצְלוֹ שָׁלוֹם תָּדִיר וְהַקְּטָטָה נָדִיר, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׁמִיעַ אֶצְלוֹ שָׁלוֹם תָּמִיד וּמְבַשֵּׂר טוֹב בְּמְעוֹנוֹ. עַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבְבִי! רָאוּי לְךָ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְפַּלֵּל עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא הַצִּנּוֹר הַמַּמְשִׁיךְ טוֹב לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּנַצֵּל אֶת כֹּחוֹ לָזֶה; כִּי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ כֹּחוֹת לְהִתְפַּלֵּל אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וְכָל יְהוּדִי הוּא בְּחִינַת צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס, כא): ״וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים״, וְאָסוּר לְהִתְרַשֵּׁל וְלוֹמַר: הַתְּפִלָּה הִיא לִיחִידֵי סְגֻלָּה בִּלְבָד, לֹא וָלֹא! כָּל יְהוּדִי הַמַּאֲמִין בַּבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, תְּפִלּוֹתָיו מִתְקַבְּלוֹת בַּשָּׁמַיִם.

לָכֵן, נָא וְנָא רְאֵה לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בַּעֲבוּרְךָ וּבַעֲבוּר זוּלָתְךָ, וּבִזְכוּת זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לֹא יַעַזְבֶךָּ. וְלֹא חָסֵר עַל מָה לְהִתְפַּלֵּל, כִּי כְּפִי מָה שֶׁעוֹבֵר כְּהַיּוֹם — צָרוֹת רַבּוֹת וְסֵבֶל רַב, וְכָל אֶחָד וּבְעָיוֹתָיו הוּא, כָּל אֶחָד וּמַשְׂבֵּרָיו וּמֻחְדָּלָיו, וּצְרִיכוֹת הַבְּרִיּוֹת לִישׁוּעָה וּלְרַחֲמִים מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־כֵּן אַשְׁרֵי הַמַּחֲזִיק בִּכְלֵי נֶשֶׁק זֶה שֶׁל תְּפִלָּה, וְאָז יִוָּשַׁע בִּתְשׁוּעַת עוֹלָמִים.

גְּמַר חֲתִימָה טוֹבָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקמב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וּגְמַר חֲתִימָה טוֹבָה יַשִּׂיגוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוּ יָאִיר וְיִזְרַח לָנֶצַח.

אֶת מִכְתָּבְךָ עִם הַמָּעוֹת לְהַדְפָּסָה — לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, יַעֲזֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיִּמְתְּקוּ מִמְּךָ כָּל הַדִּינִים מֵאֵת פֶּלֶא יוֹעֵץ.

אוֹדוֹת מַה שֶּׁכָּתַבְתָּ וְכוּ׳, עִקַּר הָעֵצָה — לִהְיוֹת דֻּגְמָא חַיָּה לַמִּשְׁפָּחָה. כִּי לָמָּה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עַם יִשְׂרָאֵל עָזְבוּ אֶת הַדָּת? כִּי הָיְתָה הַסָּתָה פְּרוּעָה נֶגֶד הַיַּהֲדוּת, וְצִירוּ אֶת הַיַּהֲדוּת כְּאִלּוּ מָה וּמִי וְאֵימַת, וְלָכֵן רַבִּים נִמְנְעוּ וְנִסְתַּיְּגוּ מֵחֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה, בְּחָשְׁבָם אֶת הַחֲרֵדִים לִדְבַר הַשֵּׁם לְאֵיזֶה דָּבָר שֶׁאֵינֶנּוּ מֵעַלְמָא הָדֵין. אֲבָל כְּשֶׁמַּתְחִילִים לִרְאוֹת אֶת נְעִימוּת הֲלִיכוֹתָיו שֶׁל בַּעַל תְּשׁוּבָה, וּבִפְרָט אִם הוּא בֶּן מִשְׁפַּחְתָּם, וְחוֹזִים וְרוֹאִים עֲרֵבוּת הַטַּעַם שֶׁיֵּשׁ לִיהוּדִי מַאֲמִין, אֲשֶׁר טוֹעֵם טַעַם הָאֱמֶת, טַעַם שֶׁל חֶסֶד וָצֶדֶק, אֲזַי נִתְוַדְּעִים שֶׁצִּירוּ תְּמוּנָה שְׁחוֹרָה וְתוּ לֹא.

עַל־כֵּן, יְדִידִי הַיָּקָר! לְמַעַן הַשֵּׁם לְטוֹבָתְךָ הַנִּצְחִית, רְאֵה לְהַוּוֹת דֻּגְמָא אִישִׁית חִיּוּבִית מְאֹד, וְתִרְאֶה לְכַבֵּד אֶת הוֹרֶיךָ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, רְאֵה לְנַהֵג בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, וְאַל תִּכָּנֵס בְּוִכּוּחִים וּבְקִטָּטוֹת עִם שׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַנְהָגוֹתֶיךָ יִהְיוּ בִּמְשׁוּבָה וָנַחַת, וְעַל־יְדֵי כָּךְ תִּגְרֹם קִדּוּשׁ הַשֵּׁם גָּדוֹל מְאֹד, וְתָבִיא לְאַהֲדָה לַדָּת וּלְשׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְווֹת, וְתַכְנִיס שִׂמְחָה בַּמִּשְׁפָּחָה, וּתְזַכֶּה אֲחֵרִים גַּם־כֵּן לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה. כִּי עַם יִשְׂרָאֵל בְּנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים יד, א): ״בָּנִים אַתֶּם לַהֲוָ״ה אֱלֹקֵיכֶם״, וּמִשְׁתּוֹקְקִים כֻּלָּם לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, אֲבָל אֵינָם יוֹדְעִים אֶת הַדֶּרֶךְ, וְהִנֵּה בָּזֶה שֶׁיִּרְאוּ אוֹתְךָ, זֶה יַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם לְטוֹבָה, וְתִזְכֶּה לְהָשִׁיב רַבִּים מֵעָוֹן, כִּי תִּהְיֶה בִּבְחִינַת נֵר הַמֵּאִיר לְכָל הַמִּשְׁפָּחָה, אַשְׁרֶיךָ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ!

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקמג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

אֶת מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וּמִפְּאַת טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת נִתְעַכֵּב עַד כֹּה.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר בַּיִת צָרִיךְ לִהְיוֹת מֻשְׁתָּת עַל־פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמִי נִקְרָא שָׁלוֹם? הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת י.): שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שָׁלוֹם; עַל־כֵּן אִם מַכְנִיסִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַבַּיִת, אָזַי נַעֲשֶׂה ׳שְׁלוֹם־בַּיִת׳. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה יז.): אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ — שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶן, לֹא זָכוּ — אֵשׁ אוֹכַלְתָּן; אֵצֶל הָאִישׁ יֵשׁ אוֹת י׳ וְאֵצֶל הָאִשָּׁה יֵשׁ אוֹת ה׳ וּבְיַחַד מִצְטָרֵף הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ: י״ה, אִם מַכְנִיסִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בַּבַּיִת, בַּחַיִּים הַפְּרָטִיִּים, וְחַיִּים עַל־פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּמְקַיְּמִים אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ קַלָּה כְּבַחֲמוּרָה, אָזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּתוֹךְ הַבַּיִת הַזֶּה, אֲבָל אִם מוֹצִיאִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵהַבַּיִת, נִשְׁאָר אֵשׁ וָאֵשׁ, כִּי מוֹצִיאִים אֶת הַי׳ מֵהָאִישׁ וְהַה׳ מֵהָאִשָּׁה, וְאָז סוֹבְלִים סֵבֶל גָּדוֹל מְאֹד, וְאֵלּוּ כְּלַל הַמְּרִיבוֹת שֶׁיֶּשְׁנָן בַּבַּיִת. עַל־כֵּן יֵשׁ לְהִזָּהֵר מְאֹד בִּכְבוֹד שְׁנֵי בְּנֵי הַזּוּג, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ו.): אִשָּׁה — בַּעְלָהּ מְשַׂמְּחָהּ; וְכֵן אוֹמְרִים (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה ח): אִשָּׁה כְּשֵׁרָה עוֹשָׂה רְצוֹן בַּעְלָהּ; לְמֵדִים מִכָּאן, שֶׁשְּׁנֵיהֶם יֵשׁ לָהֶם תַּפְקִיד, וּצְרִיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר זֶה אֶת זֶה. וְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין עו:): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ וְהַמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר (אִיּוֹב ה, כד): ״וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהָלֶךָ״; הִנֵּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָזַר לָכֶם וּמְצָאתֶם זֶה אֶת זֶה, הֲלֹא לְמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם הָיוּ נְשָׁמָה אַחַת, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רסה), וּפֹה לְמַטָּה יָרְדוּ וְנִתְפַּצְלוּ, הָאִישׁ יָרַד דֶּרֶךְ זוּג הוֹרִים אֶחָד, וְהָאִשָּׁה יָרְדָה דֶּרֶךְ זוּג הוֹרִים אֲחֵרִים, וְעַד שֶׁמָּצְאוּ אֶת זִוּוּגָם אָרַךְ זְמַן רַב, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁמָּצְאוּ עַצְמָם — עֲלֵיהֶם לְיַדֵּעַ שֶׁהֵם נְשָׁמָה אַחַת. וּכְמוֹ שֶׁבְּגוּף אֶחָד — יָד יָמִין אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהַזִּיק לְיַד שְׂמֹאל, כִּי כָּל הַגּוּף חָשׁ אֶת הַכְּאֵב, כְּמוֹ־כֵן אֵצֶל בְּנֵי הַזּוּג, אִם מִתְקוֹטְטִים — מַכְאִיבִים לִשְׁנֵיהֶם.

וְלָכֵן דַּיְקָא עַתָּה, שֶׁמַּתְחֶלֶת שָׁנָה חֲדָשָׁה, נָא וְנָא רְאֵה לְצַיֵּת

אוֹתִי, וּלְהַתְחִיל דַּף חָדָשׁ, כִּי אַשְׁרֵי הַבַּיִת, שֶׁמַּכְנִיסִים בּוֹ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז יִזְכּוּ לְשָׁלוֹם אֲמִתִּי וְנִצְחִי.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

ג׳ תקמד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב יִרְדְּפוּ לִידִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה עָבַר עָלֵינוּ בְּטוֹב, וְזָכִינוּ לִהְיוֹת אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְגֹדֶל הַזְּכוּת הַנּוֹרָא וְהַנִּפְלָא הַזֶּה — אֵין לְשַׁעֵר וּלְסַפֵּר כְּלָל, וּבִפְרָטִיּוּת אַתָּה, אֲשֶׁר תֵּכֶף־וּמִיָּד עָשִׂיתָ מַעֲשֶׂה, וְהָלַכְתָּ לְהָפִיץ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה הוּא הִתְקָרְבוּת גְּאֻלָּתֵנוּ. וּמִי שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת עַל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁלָּנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַזֶּה, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה, כַּאֲשֶׁר יִתְגַּלֶּה סוֹף כָּל סוֹף וְכוּ׳.

מָה אֹמַר לְךָ, זֶה שָׁבוּעַ שֶׁכָּתַבְתִּי לְךָ מֵעִנְיַן נַ״עַ״ל׳, וְהַיּוֹם בָּא אֵלַי אַבְרֶךְ, וְהִשְׁאִיר אֶצְלִי מָעוֹת שֶׁאֶתֵּן לְךָ לִקְנוֹת נַעֲלַיִם לְרַגְלֶיךָ, וּבְוַדַּאי הוּא גַּם רֶמֶז נִפְלָא לְמַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְךָ, כִּי נַעַל אִיתְתָא (עֵין זֹהַר חָדָשׁ תִּצְוֶא עב:), אֲשֶׁר בְּקָרוֹב מְאֹד תִּמְצָא אֶת זִוּוּגְךָ. רְאֵה לְהַשְׁלִים אֶת הַמִּנְיָן... וְתִרְאֶה נִפְלָאוֹת רַבּוֹת, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר לְךָ לְשַׁלֵּם אֶת כָּל הַחוֹב, וַאֲנִי מְאַשֵּׁר קַבָּלַת הַסַּךְ: אֶלֶף וַחֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה דוֹלָר (1055 דוֹלָר), וְיָרַד מֵהַחוֹב סַךְ הַנַּ״ל, וְנִשְׁאָר שְׁלֹשָׁה־עָשָׂר אֶלֶף דוֹלָר. רַק חֲזַק וְאַל תִּדְאַג, כִּי גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ. וּבִפְרָט בִּזְכוּת הַצְּדָקָה שֶׁאַתָּה מְקַיֵּם. וּכְתִיב בְּפָרָשָׁה זוֹ (דִּבְרִים לג, ז): ״יָדָיו רָב לוֹ וְעֵזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶה״; וְיֵשׁ לוֹמַר: עַל־יְדֵי שֶׁיָּדָיו רַב לוֹ בִּצְדָקָה, זֶה יִהְיֶה לוֹ לְעֵזֶר, שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עָלָיו צָרָיו וְשׂוֹנְאָיו וְכוּ׳. וְכֵן צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, וְזֶה וְ׳עֵזֶר מִ׳צָּרָיו תִּ׳הְיֶה, רָאשֵׁי תֵּבוֹת: מָ׳וֶ׳תִ׳; הֵינוּ עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן בְּיָדוֹ — יִנָּצֵל מִמִּיתָה.

חֶמְדַּת לְבָבִי! לֹא כְדַאי לְךָ לִפֹּל בְּדַעְתְּךָ, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ וּמֵבִין צַעַרְךָ וּמַכְאוֹבֵי נַפְשְׁךָ מִכָּל מַה שֶּׁעָבַר וְעוֹבֵר וְכוּ׳ עָלֶיךָ, אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵין זוֹ עֵצָה לִפֹּל כָּל־כָּךְ בְּדַעְתְּךָ, סוֹף כָּל סוֹף מָסַרְתָּ כְּבָר נַפְשְׁךָ כָּל־כָּךְ כָּל־כָּךְ בַּעֲבוּר הַפָּצַת אוֹר רַבֵּנוּ זַ״ל, וְיֵשׁ לְךָ חֵלֶק בְּהִתְקָרְבוּת הַגְּאֻלָּה, לֹא נָאֶה לְךָ לִפֹּל בְּדַעְתְּךָ כְּלָל, וּמַה שֶּׁאַתָּה מִצְטַעֵר עַכְשָׁו מְאֹד, כִּי אֵינְךָ יָכוֹל לִלְמֹד, צָרִיךְ שֶׁתִּזְכֹּר מַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת ז׃): גְּדוֹלָה שִׂמּוּשָׁהּ שֶׁל תּוֹרָה יוֹתֵר מִלִּמּוּדָהּ; וּבִפְרָט שֶׁאַתָּה מְשַׁמֵּשׁ אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי לְעוֹרֵר בְּנֵי־אָדָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּלְקָרְבָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ רַק לְהַכְנִיס בָּהֶם אֵיזֶה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה כָּל שֶׁהוּא, הוּא גַּם־כֵּן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד, וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִי יוֹדֵעַ מַה יִּצְמַח בַּסּוֹף מִזֶּה, וּבְוַדַּאי יַרְאֶנּוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּקֶרוֹב נִפְלָאוֹת רַבּוֹת, רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקמה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

בָּאתִי לְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ מְאֹד מְאֹד, שֶׁתִּשְׁמֹר עַצְמְךָ מֵרַמָּאִים... אֲשֶׁר רַ׳מַ׳א׳י׳ רָאשֵׁי תֵּבוֹת: רַ׳ק מָ׳עוֹת אֲ׳חֵרִים יִ׳קַּח... כָּל הַתְּקוּנִים שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת עִמְּךָ יָ׳בֹא הַ׳שָּׂטָן וִ׳יבַטֵּל הָ׳עִנְיָן, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת גַּם הוּא שָׁלִיחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, לְמַעַן נַסּוֹתְךָ אֶת אֲשֶׁר עִם לְבָבְךָ, הַאִם כַּוָּנָתְךָ רְצוּיָה לַשָּׁמַיִם. וְעַל־כֵּן שְׁמֹר, אֲהוּבִי, בְּנִי, וּרְאֵה כִּי הֲלֹא הִזְהַרְתִּיךָ מִקֹּדֶם, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ תָּמִיד מִכָּל מִינֵי רַמָּאִים, וְנִזְכֶּה לְקַבֵּל תִּקּוּנֵי רַבֵּנוּ זַ״ל תָּמִיד.

הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר, וּבְקָרוֹב אֶכְתֹּב לְךָ עוֹד.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקמו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, גֶּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

תְּהִלָּה לָאֵל, עָבַר עָלֵינוּ הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּשִׂמְחָה וּבְהִתְעוֹרְרוּת וּבְדִבְקוּת גְּדוֹלָה, כֵּן יַעַזְרֵנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ.

אוֹדוֹת בִּלְבּוּלֵיךְ וְכוּ׳, צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לה), כִּי לִמּוּד — פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא — הוּא גַּם־כֵּן בְּחִינַת שֵׁנָה וְנִיחָא. לָזֹאת, רְאֵה לְהַרְגִּיל עַצְמְךָ לִלְמֹד וּלְעַיֵּן בְּכָל פַּעַם דַּף גְּמָרָא חָדָשׁ, כִּי לִמּוּד גְּמָרָא מְסֻגָּל מְאֹד מְאֹד לְטַהֲרַת הַמֹּחִין וְחִדּוּד הַשֵּׂכֶל. וְכֵן הַרְגֵּל עַצְמְךָ לְעַיֵּן בְּסִפְרֵי שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת, אֲשֶׁר כָּל תְּשׁוּבָה וּתְשׁוּבָה מְחַדֶּדֶת אֶת הַמֹּחִין כְּפִי הַבִּנְיָן וְכוּ׳, וְהַבְּקִיאוּת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ וְכוּ׳. נָא וְנָא אַל תִּפֹּל בְּדַעְתְּךָ כְּלָל, אֵין זוֹ עֵצָה. וּבְיוֹתֵר אַתָּה צָרִיךְ לְהִזָּהֵר לֹא לְעַיֵּן אֲפִלּוּ כְּרֶגַע בְּאֵיזֶה עִתּוֹן אוֹ שְׁאָר דְּבָרִים בְּטֵלִים וְכוּ׳, כִּי הַמֹּחַ הוּא כְּלִי לְהַשְׂרָאַת הַנְּשָׁמָה, וְאִם תַּכְנִיס בְּמֹחֲךָ חָכְמוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנוֹת וְכוּ׳, עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה תִּתְבַּנֶּה אֶצְלְךָ הַמִּדּוֹת רָעוֹת, וּבְפָרְטִיּוּת כַּעַס וּקְפִידוּת וְכוּ׳, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּצְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד אֶת הַזְּמַן, כִּי אֵין לְךָ עוֹד דָּבָר יָקָר בָּעוֹלָם כְּמוֹ הַזְּמַן, וְאֵין לְךָ עוֹד אֲבֵדָה כַּאֲבֵדַת הַזְּמַן. וּמְסֻפָּר בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁפַּעַם אַחַת עָזַר ר׳ נַחְמָן טוּלְטְשִׁינֶער זַ״ל לְמוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל בְּסִדּוּר בֵּיתוֹ קֹדֶם כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת, וְנוֹתְרוּ עוֹד חֲמִשָּׁה רְגָעִים עַד הַדְּלָקַת נֵרוֹת, וְעָנָה וְאָמַר ר׳ נַחְמָן לְמוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל: נִשְׁאֲרוּ עוֹד חֲמִשָּׁה רְגָעִים. וְהֵשִׁיב עַל זֶה מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: גְּרוֹיסֶע פִּינְף מִינוּט[ת], כְּאוֹמֵר שֶׁבַּחֲמִשָּׁה רְגָעִים יְכוֹלִים לַחֲטֹף הַרְבֵּה מְאֹד. וּבֶאֱמֶת מִי

ת) חֲמִשָּׁה רְגָעִים גְּדוֹלִים.

שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִשְׁמֹר אֲפִלּוּ עַל חֲמִשָּׁה רְגָעִים, אֲזַי זוֹכֶה לַחֲטֹף בְּכָל יוֹם הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָטִיּוּת לִהְיוֹת רָגִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ חֲמִשָּׁה רְגָעִים, וְאַחַר־כָּךְ יַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ — אוּלַי עוֹד חֲמִשָּׁה רְגָעִים וְכוּ׳ וְכוּ׳, וְכָךְ יְמַלֵּא אֶת כָּל הַיּוֹם עִם תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, פִּינְךְ מִינוּט דָּא, פִּינְךְ מִינוּט דָּארְט[א], כָּךְ יִתְמַלֵּא הַיּוֹם — הֵן בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְהֵן בְּחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא וְהֵן בְּרַקּוּדִין וְכוּ׳, לַחֲטֹף חֲמִשָּׁה רְגָעִים.

וּמֵחֲמַת טִרְדּוֹתַי הָרַבּוֹת עַכְשָׁו — אֲקַצֵּר.

גְּמַר חֲתִימָה טוֹבָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקמז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב וּגְמַר חֲתִימָה טוֹבָה, בְּרָכָה וְהַצְלָחָה יָחוּלוּ וְיִרְדְּפוּ וְיַשִּׂיגוּ אֶל רֹאשׁ הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֶצַח נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְשָׂמַחְתִּי כְּעַל כָּל הוֹן, שֶׁתְּהִלָּה לָאֵל, יֵשׁ נֶפֶשׁ הַמִּשְׁתּוֹקֶקֶת לְהָאִיר עַל נַפְשׁוֹ וְעַל נַפְשׁוֹת חֲבֵרָיו וִידִידָיו אוֹר הָאוֹרוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי! נָתַתָּ שִׂמְחָה בְּלִבִּי. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי כָּל עִקַּר לִמּוּד רַבֵּנוּ זַ״ל, הוּא פַּשְׁטוּת יַהֲדוּת, אֵיךְ לִזְכּוֹת לִהְיוֹת יְהוּדִי פָּשׁוּט, אֵיךְ לִזְכּוֹת לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְאֵיךְ לְהָאִיר עַל נַפְשׁוֹ עֲרֵבוּת זְיו נֹעַם הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וּבֶאֱמֶת מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת — נִפְתָּחוֹת עֵינָיו (עֵין לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן סז), לְהִסְתַּכֵּל

א) חֲמִשָּׁה רְגָעִים כָּאן, חֲמִשָּׁה רְגָעִים שָׁם.

עַל עַצְמוֹ לִרְאוֹת בְּמִדּוֹתָיו וְכוּ׳, וְזוֹכֶה לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּהֶאָרַת אוֹר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְיִזְכֶּה לִפְתִיחַת הָעֵינַיִם — הֵן לִרְאוֹת בְּגַדְלוּת הַבּוֹרֵא, וְהֵן לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ, אֵיךְ הוּא עוֹמֵד (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עב); וּבֶאֱמֶת צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, יְדִידִי הַיָּקָר! אֲשֶׁר תֵּכֶף־וּמִיָּד כַּאֲשֶׁר אָדָם זוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל ״בֶּאֱמֶת״, נִפְתָּח לִבּוֹ לְדַבֵּר וְלָשִׂיחַ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ס׳), וְעַל־יְדֵי־זֶה נִפְתָּח פִּיו לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתָמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עֲרֵבוּת נְעִימוּת זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַיֵּן שָׁם.

אוֹדוֹת שְׁאֵלוֹתָיו וּסְפֵקוֹתָיו בְּעִנְיַן חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב, תֵּדַע אָהוּבִי, אָחִי! כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד אַחַר חַג הַסֻּכּוֹת אֶזְכֶּה בְּרֹב רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ לִהְיוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וַאֲקַוֶּה לְהִתְוַעֵד עִמְּךָ וְעִם חֲבֵרֶיךָ, וּבְיַחַד נַרְבֶּה לְדַבֵּר מִדִּבּוּרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל.

וּלְעֵת עַתָּה אֲקַצֵּר מֵרִבּוּי טִרְדוֹתַי.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

יֶתֶר הַפְּרָטִים אוֹדוֹת בִּיאָתִי, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, תִּרְאֶה לְטַלְפֵּן לְהָאַבְרֵךְ הַיָּקָר, בָּא כֹּחִי, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל ... נֵרוֹ יָאִיר.

ג׳ תקמח.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִידֵנוּ הַיָּקָר, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֶצַח נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, אַךְ מֵרֹב טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת לֹא הָיָה לִי הַפָּנַאי לַהֲשִׁיבְךָ.

אוֹדוֹת סֵפֶר ״שִׂפַת הַנַּחַל״, חֵלֶק ב׳, יֻדְפַּס בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ בַּחֹרֶף הַזֶּה. לְעֵת עַתָּה אֲנִי שׁוֹלֵחַ לְךָ כַּמָּה חֲבִילוֹת סְפָרִים לְחַלְקָם בֵּין הַחֲבֵרִים, אֲקָוֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִהְיוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַחַר חַג הַסֻּכּוֹת, וְיַעֲזֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְוַעֵד יַחַד, וּלְדַבֵּר דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל. לְעֵת עַתָּה רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד לְקַיֵּם מִצְוָתָיו יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה אֵין סוֹפִית, כִּי הַמִּצְוֹות הֵן כְּבְיָכוֹל אֵבָרָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם הָעוֹלָמוֹת וְכוּ׳. וּבָזֶה שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות בְּשִׂמְחָה, זוֹכֶה לְהַכְלִיל בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקמט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי קֹדֶם הֶחָג ה׳תשמ״א.

שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְיִרְדְּפוּ לִידִיד נַפְשִׁי, צָמוּד בִּפְנִימִיּוּת לְבָבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים, נֵר לְהַצְדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ הַיָּקָר מִקֹּדֶם קִבַּלְתִּי וְגֹדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁהָיְתָה לִי, זֶה אֵין לְשַׁעֵר וּלְסַפֵּר כְּלָל, כִּי זֶה זְמַן רַב שֶׁהָלַכְתָּ וְנָסַעְתָּ מִכָּאן, וְלֹא רָאִיתִי אוֹתְךָ, אַךְ אַהֲבָתִי אֵלֶיךָ עֲדַיִן תְּקוּעָה בִּפְנִימִיּוּת לְבָבִי, וּבִפְרָטִיּוּת, שֶׁתְּהִלָּה לָאֵל זָכִיתָ לְסַיֵּם כַּמָּה מַסֶּכְתּוֹת, זֶה עוֹלֶה אֶצְלִי עַל הַכֹּל, מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! בְּוַדַּאי כָּךְ הוּא, כִּי לָאָדָם יֵשׁ עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת בְּכָל יוֹם, אַךְ עִקַּר הַהַצְלָחָה לְכָל דָּבָר הוּא מִדַּת הַשִּׂמְחָה, כִּי מִי שֶׁתָּמִיד בְּשִׂמְחָה — הוּא מַצְלִיחַ (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת שִׂמְחָה, חֵלֶק ב׳, סִימָן א׳); אַךְ עַל שִׂמְחָה יֵשׁ כָּל מִינֵי כְּבֵדוּת, כִּי מַה שֶּׁהַבַּעַל־דָּבָר רוֹצֶה מֵהָאָדָם הוּא רַק, שֶׁיֵּלֵךְ תָּמִיד בִּמְרִירוּת, וְשָׁבוּר וּמְדֻכָּא וְכוּ׳ וְכוּ׳. וְרַבֵּנוּ זַ״ל בָּא לַעֲקֹר אֶת דָּבָר זֶה מִן הָעוֹלָם, כִּי הוּא בֶּן הַשִּׂמְחָה, הַמְשַׂמֵּחַ אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא שָׂר לְפָנֶיהָ אֶת הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה (עַיֵּן בְּסִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה י״ג, מִיּוֹם ו׳).

וְעַל־כֵּן, אָחִי הַיָּקָר! מֵאַחַר שֶׁזָּכָה אוֹתְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּזְכוּת

חִנָּם לְהִתְוַדַּע מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, עָלֶיךָ לִשְׁמֹחַ עַל זֶה מְאֹד מְאֹד, כִּי הִיא לָנוּ זְכוּת נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד מְאֹד, לִהְיוֹת בְּחֶלְקוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁתִּזְכֶּה גַּם לְצַיֵּת אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל, לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ מִדֵּי פַּעַם בְּפַעַם לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן שֶׁאַתָּה רָגִיל בָּהּ (לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ), וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבְּךָ וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ. אָחִי, אָחִי! אֵין אַתָּה יָכוֹל לְשַׁעֵר אֶת גֹּדֶל הַשַּׁעֲשׁוּעִים שֶׁאַתָּה גּוֹרֵם אָז בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וַאֲפִלּוּ רַק כַּמָּה רְגָעִים, חֲמִשָּׁה רְגָעִים בַּיּוֹם לִהְיוֹת רָגִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הָעִנְיָנִים וְהַבְּעָיוֹת שֶׁלְּךָ. חֶמְדַּת לִבָּבִי! אֶל כָּל זֶה תִּזְכֶּה רַק אִם תִּהְיֶה תָּמִיד שָׂמֵחַ בְּשִׂמְחָה אֵין סוֹפִית, שֶׁתִּהְלָה לָאֵל, נִבְרֵאתָ מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, וּתְהִלָּה לָאֵל, אַתָּה מַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְנוֹתֵן כַּמָּה פְּרוּטוֹת לִצְדָקָה וְשׁוֹמֵר שַׁבָּת וְכוּ׳ וְכוּ׳, בָּזֶה רָאוּי לְךָ לִהְיוֹת מְאֹד מְאֹד, וְעַל־יְדֵי שֶׁתִּהְיֶה תָּמִיד שָׂמֵחַ, יִתְרַחֵב לִבְּךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, הַיְנוּ: ״שִׂמְחָה וְהִתְבּוֹדְדוּת״, כְּפִי שֶׁאָדָם שָׂמֵחַ, כֵּן מִתְרַחֵב לִבּוֹ, וְנִכְנָסֶת בּוֹ אַהֲבָה עֲצוּמָה וּתְשׁוּקָה חֲזָקָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְנִפְתָּח פִּיו לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכֵן לְהֵפֶךְ — כָּל מַה שֶּׁאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ־כֵן נִכְנָסֶת בּוֹ הִתְחַזְּקוּת וְשִׂמְחָה וּבְטָחוֹן חָזָק, עַד שֶׁתָּמִיד שָׂמֵחַ, כִּי יֵשׁ לוֹ לְפָנֵי מִי לְסַפֵּר אֶת הָעִנְיָנִים וְהַבְּעָיוֹת שֶׁלּוֹ, וְעַל־כֵּן נַעֲשָׂה לִבּוֹ כְּצוּר חָזָק וְאַמִּיץ, וּכְבָר אֵינוֹ מִתְיָרֵא מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי שִׂמְחָה וְהִתְבּוֹדְדוּת הֵן שְׁתֵּי הָרַגְלַיִם שֶׁל חָסִיד בְּרֶסְלֶב, שֶׁבָּזֶה הוֹלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכּוֹ, וּמִי שֶׁאֵינוֹ שָׂמֵחַ, וְאֵינוֹ מִתְבּוֹדֵד עַדַיִן, הוּא רָחוֹק מֵרַבֵּנוּ זַ״ל.

וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבָּבִי! אַל תִּהְיֶה בַּטְלָן, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָזַר לְךָ בִּזְכֻיוֹת חִנָּם, וְאַתָּה גַּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, רָאוּי לְךָ לִשְׂמֹחַ מְאֹד מְאֹד, כִּי אַתָּה כְּבָר הִסְתּוֹבַבְתָּ בַּחֲצֵי הָעוֹלָם, וּבְעֵינֶיךָ רָאִיתָ אֵיךְ שֶׁהַכֹּל הֶבֶל... הֶבֶל הֲבָלִים, כִּי כֻּלָּם יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג בְּכָל מָקוֹם — אִם אֵינוֹ בַּטְלָן...

רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד, וּרְאֵה לְהַמְשִׁיךְ מַסֶּכֶת יְמֵמוֹת בְּמָקוֹם שֶׁאַתָּה אוֹחֵז, כִּי לְמוּד גְּמָרָא הוּא שְׁמִירָה לְהָאָדָם, כִּי אַרְבָּעַת הַמַּלְאָכִים הַשּׁוֹמְרִים אֶת הָאָדָם, שֶׁהֵם: גַּ׳בְּרִיאֵל, מִ״יכָאֵל, רְ׳פָאֵל, א׳וּרִיאֵל, הֵם מְרֻמָּזִים בְּרָאשֵׁי תֵּבוֹת: גְּ׳מָ׳רָ׳א׳. וְאִם הָאָדָם לוֹמֵד

גְּ׳מָ׳רָ׳א׳, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָאַרְבָּעָה מַלְאָכִים הָאֵלּוּ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא מְצִיעָא לג.): גְּמָרָא אֵין לְךָ מִדָּה גְּדוֹלָה מִזּוֹ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; אַל תְּהִיֶה בַּטְלָן! חָזוֹר חָזוֹר בִּגְמָרָא, וְזֶה חֶלְקְךָ לָנֶצַח. רַק לִהְיוֹת שָׂמֵחַ תָּמִיד.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

אוֹדוֹת ... נֵרוֹ יָאִיר, לֹא קִבַּלְתִּי מִמֶּנּוּ שׁוּם מִכְתָּב, וְחַס וְשָׁלוֹם שֶׁיִּהְיֶה בְּלִבִּי עָלָיו, אַדְרַבָּה מְאֹד מְאֹד הִתְפַּלֵּאתִי עָלָיו, שֶׁהָיָה אֶצְלִי כְּמַעַט שָׁנָה, וְלֹא כָּתַב לִי אֲפִלּוּ שׁוּרָה אַחַת, וּבְפָרָט שֶׁשָּׁמַעְתִּי שֶׁהִתְחַתֵּן. פֹּה תְּקַבֵּל מִמֶּנִּי מִכְתָּב בַּעֲבוּרוֹ, וְתִמְסֹר לוֹ. אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִתְרָאוֹת עִמְּךָ פָּנִים אֶל פָּנִים, כִּי אֲנִי נוֹסֵעַ מִכָּאן תֵּכֶף־וּמִיָּד אַחַר הֶחָג בְּיוֹם רִאשׁוֹן, וְאִם יִרְצֶה ה׳ בְּיוֹם שֵׁנִי בַּבֹּקֶר אַגִּיעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הָאַכְסַנְיָה שֶׁלִּי תִּהְיֶה אֵצֶל ... נֵרוֹ יָאִיר.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר גַּם לְךָ לִמְצֹא בְּקָרוֹב זִוּוּג הָגוּן, וְתִבְנֶה בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל, וְתוֹלִיד בָּנִים וּבְנֵי בָנִים, וְיֵצְאוּ מִמְּךָ דּוֹרוֹת יְשָׁרִים. תִּרְאֶה לִהְיוֹת זָהִיר בְּמִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קִדּוּשִׁין ל׃): בִּזְמַן שֶׁאָדָם מְכַבֵּד אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ דָּרְתִּי בֵּינֵיהֶם וְכִבְּדוּנִי, עַיֵּן שָׁם. וְאָמְרוּ (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ, פֶּרֶק כז): כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְבַקֵּשׁ מִן הָאָדָם רַק שֶׁיְּכַבֵּד אָב וָאֵם וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם.

ג׳ תקנ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי קֹדֶם חֶחָג ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִידִי הַיָּקָר, נֵר הָרוֹצֶה לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת שֶׁל הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לָנֶצַח נְצָחִים.

אֶת דְּרִישַׁת שְׁלוֹמְךָ קִבַּלְתִּי מֵהַבָּחוּר ... נֵרוֹ יָאִיר, וּכְבָר שָׁמַעְתִּי,

שֶׁתִּהְלֶה לָאֵל, מָצָאתָ זִווּגְךָ וְהִתְחַתַּנְתָּ, הִנְנִי מְבָרְכְךָ בִּבְרִכַּת ״מַזָּל טוֹב״, יְצוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הַבְּרָכָה אִתְּכֶם, וְתִהְיֶה שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיכֶם תָּמִיד.

הָעִקָּר רְאֵה, שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם שָׁלוֹם וְאַהֲבָה וְשִׂמְחָה, כִּי בַּיִת שֶׁהוּא בְּשִׂמְחָה, הַשְּׁכִינָה מְצוּיָה שָׁם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּבָא בַּתְרָא י׃): מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם שֶׁיִּהְיוּ לוֹ בָּנִים? יִשַּׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ; וְאָמְרוּ (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ו׃): אִשָּׁה — בַּעְלָהּ מְשַׂמְּחָהּ; וְאָמְרוּ (שַׁבָּת קנב.): שִׂמְחַת לֵב — זוֹ אִשָּׁה; וְאָמְרוּ (יְבָמוֹת סב׃): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ וְהַמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: ״וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ״, עַיֵּן שָׁם; הָעִקָּר רְאֵה לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, כִּי הִיא סְגֻלָּה גְּדוֹלָה לְהַצְלָחָה וְלִשְׁלוֹם־בַּיִת.

לֹא קִבַּלְתִּי מִמְּךָ שׁוּם מִכְתָּב, וַאֲנִי דָּן אוֹתְךָ לְכַף זְכוּת. וּפְלִיאָה בְּעֵינַי עַל שֶׁתַּחֲשֹׁב שֶׁאֲנִי בְּכַעַס וּבְקִפְּדוּת עָלֶיךָ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן, פֶּרֶק טו): כְּשֵׁם שֶׁרוֹאֶה אֶת כְּבוֹדוֹ, כָּךְ יֶהֱא אָדָם רוֹאֶה אֶת כְּבוֹד חֲבֵרוֹ, וּכְשֵׁם שֶׁאֵין אָדָם רוֹצֶה שֶׁיֵּצֵא שֵׁם רַע עַל כְּבוֹדוֹ, כָּךְ יֶהֱא אָדָם רוֹצֶה שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא שֵׁם רַע עַל כְּבוֹד חֲבֵרוֹ, עַיֵּן שָׁם.

חֶמְדַּת לִבִּי! מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, שֶׁתְּבַקֵּר מִפַּעַם לְפַעַם אֵצֶל שְׁעוּרוֹ שֶׁל הָרַב הֶחָסִיד ר׳ ... נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁלּוֹמֵד בָּרַבִּים ״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״, וְאָז טוֹב לְךָ לָנֶצַח. כִּי אַשְׁרֵי וְאַשְׁרֵי הַמִּסְתּוֹבֵב אֵצֶל חַסִידֵי בְּרֶסְלֶב הָאֲמִתִּיִּים, וְשׂוֹחֶה בַּצָּמָא דִּבְרֵיהֶם.

אֲנִי מְקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַכְשָׁו, שֶׁזָּכִיתָ לִמְצֹא אֶת זִווּגְךָ, תִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת לְעַצְמְךָ סְדָרִים חֲדָשִׁים בִּלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ דַּרְכְּךָ, וְתִהְיֶה תָּמִיד שָׂמֵחַ.

זְכֹר לִשְׁלֹחַ אֵלַי אֶת הַסְּפָרִים שֶׁהִבְטַחְתָּ לִי.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

וְשָׁלוֹם לַחֲבֵרְךָ הַיָּקָר ... נֵרוֹ יָאִיר.

ג׳ תקנא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי קֹדֶם הֶחָג ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, גֵּרוּ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֶצַח נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְגָדֵל שִׂמְחָתִי לִשְׁמֹעַ הַטּוֹב מִמְּךָ — אֵין לְשַׁעֵר וּלְסַפֵּר כְּלָל. כִּי בֶּאֱמֶת רָצִיתִי לִכְתֹּב לְךָ קֹדֶם הַחֲתֻנָּה, אַךְ אָבְדָה אֶצְלִי הַכְּתֹבֶת, וְעַל־כֵּן נִמְנַעְתִּי, וְכָל הַזְּמַן לֹא יָדַעְתִּי הֵיכָן אַתָּה נִמְצָא, וּכְשֶׁקִּבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ, שַׂשְׂתִּי כְּעַל כָּל הוֹן.

מָה אֹמַר לְךָ?! אַשְׁרֶיךָ וְאַשְׁרֵי חֶלְקְךָ, שֶׁזָּכִיתָ לְהִתְיַשֵּׁב בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ צְפַת, תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן, סָמוּךְ וְנִרְאֶה אֶל צִיּוּנֵי הַצַּדִּיקִים: הָאֲרִיז״ל וְהַבֵּית־יוֹסֵף וְכוּ׳. רְאֵה לְנַצֵּל אֶת הַמָּקוֹם, וּמִדֵּי פַּעַם בְּפַעַם לֵךְ לְטַיֵּל שָׁם בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְתִזְכְּרֵנִי לְטוֹבָה.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! רָאוּי לְךָ לִשְׁמֹחַ מְאֹד מְאֹד עַל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמְּךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזִּמֵּן לְךָ אֶת בַּת זוּגְךָ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים קיב:): מְצָוָה וְגוּף טָהוֹר נוֹשֵׂא אִשָּׁה וְלוֹ בָּנִים; רְאֵה לִהְיוֹת רַק בְּשִׂמְחָה, כִּי בַּיִת אֲשֶׁר הוּא בְּשִׂמְחָה — שְׁכִינָה שְׁרוּיָה שָׁם. וּרְאֵה לְשַׂמֵּחַ אֶת בֵּיתְךָ, כִּי (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ו.): אִשָּׁה — בַּעְלָהּ מְשַׂמְּחָהּ; הָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיכֶם אַהֲבָה וְשִׂמְחָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת סג.): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ וְהַמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: ״וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ״, עַיֵּן שָׁם.

וְהִנֵּה הָיָה רָאוּי לְהַאֲרִיךְ לְךָ עַכְשָׁו בַּאֲרִיכוּת, כִּי אַבְרֵךְ אַחַר הַחֲתֻנָּה צָרִיךְ הִתְחַזְּקוּת וְכוּ׳, אַךְ טִרְדוֹתַי עַכְשָׁו רַבּוּ כְּפִי שֶׁרַבּוּ, וַאֲנִי בְּחַד כַּרְעָא לִיסַּע אֶל הַמַּדְפִּיס, שֶׁתְּהִלָּה לָאֵל, מַדְפִּיסִים עַכְשָׁו סֵפֶר חָדָשׁ: ״פַּרְנָסָה טוֹבָה״, וְיִגָּמֵר בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, מָחָר. גַּם אֲבַשֵּׂר לְךָ בְּשׂוֹרָה טוֹבָה, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד אַחַר הֶחָג, אֶזְכֶּה לִהְיוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִסְתָּמָא אֶהְיֶה גַּם בִּצְפַת, וְנִתְעַד פָּנִים אֶל פָּנִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

תִּרְאֶה לְהִתְקַשֵּׁר עִם הָאַבְרֵךְ ... גֵּרוּ יָאִיר, כִּי אֶצְלוֹ אֶתְאַכְסֵן.

ג׳ תקנב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי קֹדֶם הֶחָג ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ לִידִיד נַפְשִׁי, הָאוֹחֵז עַצְמוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת, הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ בְּתוֹךְ מִכְתַּב חֲבֵרְךָ — לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וּמְאֹד אֲנִי מִצְטַעֵר עַל הָרִיב שֶׁנִּתְהַוָּה בֵּינֵיכֶם וְכוּ׳, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁמֹּרֶב עִצְבוֹן לִבְּךָ וְדִכְאוֹן נַפְשְׁךָ וְכוּ׳ קַלַּלְתָּ אֶת עַצְמְךָ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲשֶׁר זֶה עָוֹן גָּדוֹל, כִּי יֵשׁ מַלְאָךְ מַזִּיק הַמְמֻמֶּה עַל זֶה, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל־כֵּן, לְדַעְתִּי, תִּקַּח תֵּכֶף־וּמִיָּד שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים, וְתֹאמַר לִפְנֵיהֶם: ׳יְהִי רָצוֹן׳ שֶׁלְּאַחַר הַתָּרַת נְדָרִים, שֶׁשָּׁם נִתְפָּרֵשׁ בְּפֵרוּשׁ עִנְיַן הַקְּלָלוֹת שֶׁאָדָם מְקַלֵּל אֶת עַצְמוֹ, אוֹ אֶת בְּנֵי בֵּיתוֹ וְכוּ׳, וְהַשְּׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים יְבַטְּלוּ אֶת זֶה. כִּי כְּשֵׁם שֶׁבֵּית־דִּין שֶׁל מַטָּה יָכוֹל לְבַטֵּל, כְּמוֹ־כֵן בְּבֵית־דִּין שֶׁל מַעְלָה יִתְבַּטֵּל. וְתִרְאֶה לְהַזָּהֵר עַל־כָּל־פָּנִים מֵעַכְשָׁו לֹא לְקַלֵּל אֶת עַצְמְךָ וְגַם לֹא אֶת אֲחֵרִים, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל מֵבִיא, כִּי קְלָלוֹת בָּאוֹת מֵעוֹלָם הַתֹּהוּ (עַיֵּן בְּסֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אות קְלָלָה); וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְבָרֵךְ אוֹתְךָ בְּשֶׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה, וְיָאִיר עָלֶיךָ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהֶאָרָה וּבְזִיו עָצוּם.

חֶמְדַּת לְבָבִי! יֵשׁ דִּבּוּר עֲמָמִי בְּאִידִישׁ: אַלַיין אִיז דִי נְשָׁמָה רַיין[ב]; הַיְנוּ כִּי קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לָצֵאת חוֹבַת שֻׁתָּפוּת, כִּי לֹא יִמָּלֵט שֶׁאֶחָד יַעֲשֶׂה אֵיזֶה עָוֶל לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ. וְעַל־כֵּן דַּעְתִּי בְּכָל פַּעַם לֹא לַעֲשׂוֹת שֻׁתָּפוּת עִם שׁוּם בְּרִיָּה, רַק כָּל אֶחָד יַעֲסֹק בְּעֵסֶק בְּעַצְמוֹ, וְיַקַּח שֻׁתָּף אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וַיַּפְרִישׁ צְדָקָה מֵעִסְקוֹ, אֲבָל לֹא לְהִכָּנֵס בְּשֻׁתָּפוּת עִם בֶּן אָדָם, כִּי סוֹף כָּל סוֹף יֵצֵא רִיב בֵּינֵיהֶם. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵרוּבִין ג׃): קְדֵירָא דְּבֵי שֻׁתְּפֵי לָא קְרֵירָא וְלָא חַמִימָא; וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁהַשֻּׁתָּף עוֹסֵק בַּעֲסָקִים לֹא כְּשֵׁרִים... אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי סַנְהֶדְרִין, פֶּרֶק א׳, הֲלָכָה ב׳): שֻׁתָּף לְיִסְטִים כְּלִיסְטִים, עַיֵּן שָׁם; וְעַל־כֵּן רְאֵה לְהַפְרִיד עַצְמְךָ מֵהַשֻּׁתָּפוּת וְכוּ׳.

ב) לְבַד הַנְּשָׁמָה נְקִיָּה.

אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁתֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁתִּפָּרֵד מִמֶּנּוּ, תִּהְיֶה לְךָ רַק הַצְּלָחָה וְכֵן לוֹ, כִּי יַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, וְדַי לַמֵּבִין.

וְהַנִּרְאֶה לִי כָּתַבְתִּי. הָעִקָּר לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ: ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְתַקְּנֵנִי בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ״.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקנג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי עֶרֶב סֻכּוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לָנֶצַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִהְיוֹת תֵּכֶף־וּמִיָּד אַחַר הֶחָג בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּכְפִי שֶׁאָמַר לִי, יְדִידֵנוּ הַיָּקָר ... נֵרוֹ יָאִיר, יִתְאַכְסֵן בְּבֵיתְךָ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּזְכוּת מִצְוַת סֻכָּה, אֲשֶׁר מְדַבֵּר מִזֶּה מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, דה״ב, הֲלָכָה ד׳), אֲשֶׁר בְּסֻכּוֹת מְקַבְּלִים כֹּחַ מֵאֲדוֹם לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי סֻכַּת שָׁלוֹם, נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל עִם כָּל הָאֻמּוֹת שֶׁלָּהֶם, אֲשֶׁר רֹאשׁ שֶׁלָּהֶם הוּא אֱדוֹם וְכוּ׳, וְזֶה שֶׁאָנוּ מַקְרִיבִין ע׳ פָּרִים אָז, בִּשְׁבִיל הָע׳ אֻמּוֹת וְכוּ׳. וְעַיֵּן שָׁם, אֵיךְ שֶׁהַז׳ אוּשְׁפִּיזִין שֶׁאָנוּ זוֹכִים שֶׁנִּכְנָסִים אֶצְלֵנוּ בַּסֻּכָּה, הֵם מָסְרוּ נַפְשָׁם בַּעֲבוּר לְגַלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב — לָהֶם הִבְטִיחַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לָתֵת לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן — זָכוּ לְהוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זָכִינוּ אַחֲרֵי־כֵן לְהִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. יוֹסֵף — חִבֵּב בְּיוֹתֵר אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהִשְׁבִּיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיַּעֲלוּ עַצְמוֹתָיו לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת. כָּבַשׁ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל — דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֵא מָשִׁיחַ, אֲשֶׁר הוּא יַכְנִיעַ אֶת כָּל הָאֻמּוֹת תַּחַת יִשְׂרָאֵל, וְיִהְיֶה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, וְלֹא תִּהְיֶינָה עוֹד מִלְחָמוֹת. וְכָל זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָאִיר עֵינֵינוּ בְּאוֹר תּוֹרָתוֹ, וְאֶזְכֶּה לְקַיֵּם בִּשְׁלֵמוּת מִצַוַת סֻכָּה, וּלְהַגִּיעַ בְּשָׁלוֹם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקנד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצָאֵי־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר בְּרֵאשִׁית ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ לִידִיד נַפְשִׁי, הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ הָאָרֹךְ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי עוֹד קֹדֶם הֶחָג, אַךְ מֵרֹב טִרְדוֹתַי לֹא הָיָה לִי הַפְּנַאי לַהֲשִׁיבְךָ, וְגַם עַכְשָׁו לֹא אוּכַל לְהַאֲרִיךְ לְךָ, כִּי בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲנִי נוֹסֵעַ מָחָר לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וַאֲנִי מְקַוֶּה לִכְתֹּב לְךָ וּלְכָל הַחֲבֵרִים מִשָּׁם.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתוֹ בְּעִנְיַן סְתִירַת הַסֻּכָּה בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב, אַתָּה צָרִיךְ לָדַעַת, כִּי הָעִנְיָן הַזֶּה שֶׁכָּתַבְתָּ, הוּא שְׁטוּת גְּדוֹלָה הַנּוֹבַעַת מֵחֲמְרוֹת יְתֵרוֹת, אֲשֶׁר אֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹר וְכוּ׳, כִּי מִצַוַת סֻכָּה הִיא רַק בֶּחָג, וְתֵכֶף־וּמִיָּד יְכוֹלִים לְסָתְרָהּ, וְאֵין לָזֶה שׁוּם עִנְיָן וּמָקוֹר לֹא לִסְתֹּר אֶת הַסֻּכָּה, מֵחֲמַת חֲבִיבוּת הַמִּצְוָה, כִּי הַמִּצְוָה הִיא רַק בְּסֻכּוֹת. וְכֵן שָׁמַעְתִּי פַּעַם מֵאֶחָד, שֶׁהוּא אוֹכֵל מַצָּה כַּמָּה שָׁבוּעוֹת אַחַר הַפֶּסַח, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לִפְעֹל בְּעַצְמוֹ לְהַתְחִיל חָמֵץ וְכוּ׳, גַּם זוֹ שְׁטוּת וְטִפְּשׁוּת גְּדוֹלָה הַנּוֹבַעַת מֵחֲמְרוֹת יְתֵרוֹת. וּכְדַאי לְךָ לִלְמֹד עַכְשָׁו (בִּלְקוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן מד), מַה שֶּׁרַבֵּנוּ זַ״ל מְדַבֵּר שָׁם מֵחֲמְרוֹת יְתֵרוֹת, וְהַשַּׁיָּךְ לָזֶה בְּשִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן רלה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב.

אוֹדוֹת שֶׁשָּׁאַלְתָּ, לְאֵיזוֹ עֲלִיָּה לַתּוֹרָה עָלָה רַבֵּנוּ זַ״ל בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה? שָׁמַעְתִּי מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל עָלָה חֲתַן תּוֹרָה, וּמוֹהֲרַנַ״תְ זַ״ל עָלָה חֲתַן בְּרֵאשִׁית. וְהָיְתָה דַּרְכּוֹ לוֹמַר: רַבֵּנוּ זַ״ל סִיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בְּשִׁלֵמוּת, עַל־כֵּן הָיָה יָכוֹל לַעֲלוֹת חֲתַן תּוֹרָה, אֲבָל אֲנִי צָרִיךְ לְהַתְחִיל עוֹד, וְעַל־כֵּן אֲנִי עוֹלֶה חֲתַן בְּרֵאשִׁית.

וְאוֹדוֹת הַשִּׁכְרוּת בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה, חַס מִלְּהַזְכִּיר, וְיֵשׁ אֶצְלֵנוּ סְפוּר, שֶׁפַּעַם אַחַת שָׁתָה ר׳ נַחְמָן טוּלְטְשִׁינֶעֶר הַרְבֵּה מְאֹד בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה, עַד שֶׁנִּגַּשׁ אֶל מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל וְנָפַל לְרַגְלָיו, וְהִתְחִיל לְנַשֵּׁק אֶת נְעָלָיו, וְצָעַק בִּבְכִיָּה רַבָּה כְּדֶרֶךְ שָׁתוּי: אִיהֵר זַייט מַיין חִיּוּת, אִיהֵר זַייט מַיין לֶעבּין[ג]. וְהֵשִׁיב מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: רִיכְטִיג רִיכְטִיג, אָבֶּער נָאהָר פּוּרִים נִישְׁט שִׁמְחַת תּוֹרָה[ד]; כְּאוֹמֵר שֶׁאָסוּר לִשְׁתּוֹת בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה. וְכֵן נוֹהֲגִים אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ רַק בְּפוּרִים, אֲבָל לֹא בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה; כִּי בֶּאֱמֶת בְּפוּרִים עִקַּר הַשִּׁמְחָה הִיא עַל־יְדֵי הָאֲכִילָה וּבִפְרָט הַשְׁתִיָּה, אֲבָל בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה הִיא שִׁמְחָה רוּחָנִית.

וּבְעִנְיַן שִׁמְחַת תּוֹרָה, יָדוּעַ אֶצְלֵנוּ, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל רָצָה שֶׁנִּרְקֹד הַרְבֵּה וְנִשְׂמַח מְאֹד מְאֹד בְּתִמִּימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה. וּפַעַם אַחַת יָשַׁב עִם גְּדוֹלֵי תַּלְמִידָיו בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה, וְדִבֵּר עִמָּהֶם עִנְיָנִים נִפְלָאִים בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדַרְכּוֹ, וּבְתוֹךְ כָּךְ נִכְנְסוּ אַנְשֵׁי הָעִיר בְּשִׁמְחָה גְּדוֹלָה, וְהִתְחִילוּ לִרְקֹד שָׁם מְאֹד, עָנָה וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל לִגְדוֹלֵי תַּלְמִידָיו: לְכוּ לָכֶם, עַכְשָׁו אֲבַלָּה עִמָּהֶם וְכוּ׳.

וְאוֹדוֹת שֶׁבִּקַּשְׁתָּ הִתְחַזְּקוּת, וְכֵן לְהָשִׁיב עַל כָּל שְׁאֵלוֹתֶיךָ וּסְפֵקוֹתֶיךָ, אֶכְתֹּב לְךָ, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקנה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר נֹחַ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל רֹאשׁ יְדִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

ג) אַתֶּם הַחַיּוּת שֶׁלִּי, אַתֶּם הַחַיִּים שֶׁלִּי.

ד) נָכוֹן, נָכוֹן, אֲבָל רַק בְּפוּרִים וְלֹא בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה. שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל.

הִנֵּה בָּאתִי לְקַיֵּם הַבְטָחָתִי אֵלֶיךָ לִכְתֹּב אֵלֶיךָ מֵאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ.

חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הִגַּעְתִּי פֹּה אֶתְמוֹל בַּבֹּקֶר, זֶה הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה שֶׁחִכִּיתִי וְקִוִּיתִי אֵלֶיהָ, בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ עַל כָּל הַטּוֹב וְהַחֶסֶד שֶׁגָּמַל עִמִּי. וְהִנֵּה קֹדֶם נְסִיעָתִי, בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים, נֶחֱלַשְׁתִּי כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁכִּמְעַט נִגְוַעְתִּי, חַס וְשָׁלוֹם, בְּלִי שׁוּם גֶּזֶמָא כְּלָל, וְהָיִיתִי חַלּוּשׁ כֹּחַ מְאֹד מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּבִשְׁדֵה הַתְּעוּפָה חָשַׁבְתִּי כִּי אָבַד מָנוֹס, חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵין שׁוּם דֶּרֶךְ הַטֶּבַע שֶׁאַגִּיעַ לְשָׁם, מֵרֹב חֻלְשָׁתִי, וְהָלַכְתִּי בְּרֹב חֻלְשָׁה, וּבָרוּךְ הַשֵּׁם, בָּרֶגַע שֶׁהִתְחַלְתִּי לְנְסֹעַ, הִתְחַלְתִּי לְהַרְגִּישׁ יוֹתֵר טוֹב, עַד שֶׁהִגַּעְתִּי לְאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, נֶחֱלַף כֹּחִי לְגַמְרֵי. וּבִשְׁעַת מַעֲשֶׂה נָפַל בְּרַעְיוֹנִי, אוּלַי הוּא אוֹתוֹ עִנְיָן הַיָּדוּעַ אֶצְלֵנוּ; כִּי קֹדֶם שֶׁרָצָה רַבֵּנוּ זַ״ל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ׳ הֶצְרַךְ וְכוּ׳, כַּמּוּבָא כְּבָר אֶצְלֵנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, מֵהַסִּפּוּר שֶׁל הַלֶּחֶם (עַיֵּן בַּסֵּפֶר פְּעֻלַּת הַצַּדִּיק וּבַמִּכְתָּב הַמְצֹרָף שָׁם), עַיֵּן שָׁם; וְעַל דֶּרֶךְ זֶה קֹדֶם שֶׁצְּרִיכִים לְהַשִּׂיג אֵיזוֹ קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה, הַהֶכְרֵחַ וְכוּ׳, וְאוּלַי אֵל זֶה כִּוְּונוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ה.): תַּנְיָא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי אוֹמֵר: שֶׁלֹּשׁ מַתָּנוֹת טוֹבוֹת נָתַן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְכֻלָּן לֹא נִתְּנָן, אֶלָּא עַל־יְדֵי יִסּוּרִין. אֵלּוּ הֵן: תּוֹרָה, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהָעוֹלָם הַבָּא; כִּי הַהֶכְרֵחַ לְהַחֲלִיף כֹּחוֹת וְחִיּוּת אֲחֵרִים, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה מז, לא): ״וְקַוֵּי ה׳ יַחֲלִיפוּ כֹחַ״; וְעַל־כֵּן הַהֶכְרֵחַ שֶׁיְּזַדַּכֵּךְ וְיִתְנַקֶּה גּוּפוֹ וְכוּ׳.

מָה אֹמַר לְךָ, אַשְׁרֵינוּ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ, שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, וְרָאוּי וְנָכוֹן לָנוּ לְהַתְמִיד מְאֹד מְאֹד בְּסִפָּרָיו הַקְּדוֹשִׁים, עַד שֶׁיִּהְיוּ שְׁגוּרִים עַל פִּינוּ מַמָּשׁ, כִּי אֵין לְךָ טוֹב מֵהֶם, וְהוּא פּוֹתֵחַ אֶת גִּידֵי קַשְׁיוּת לִבֵּנוּ לְהַרְגִּישׁ עֲרֵבוּת זִיו נֹעַם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. אַשְׁרֵינוּ, וּמַה נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ! טוֹב לְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ, חֲבָלִים נָפְלוּ לָנוּ בַּנְּעִימִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקנו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר נֹחַ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

בָּרוּךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר טוֹב גְּמָלָנִי. הִגַּעְתִּי אֶתְמוֹל לְאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ.

מָה אֹמַר לְךָ?! הָאוֹר וְהַחִיּוּת שֶׁמַּרְגִּישִׁים כָּאן, אֵין לְסַפֵּר וּלְשַׁעֵר כְּלָל. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי לא, כג): ״נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ״, כָּל חַד לְפוּם מַה דְּמִשַּׁעַר בְּלִבֵּיהּ וְכוּ׳ (עַיֵּן שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן א׳); כִּי בֶּאֱמֶת כָּל מְצָוָה וּמְצָוָה אֵין מְבִינִים עַל־פִּי שֵׂכֶל עִנְיַן הַמְּצָוָה, לָמָּה יִהְיֶה כָּךְ. לְמָשָׁל: מִצְוַת תְּפִלִּין הָיָה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וּבָתִּים שֶׁל עוֹר, וְלֹא שֶׁל כֶּסֶף וְכוּ׳ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לד); כְּמוֹ־כֵן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי, מַה שֶּׁלֹּא נִרְאֶה מִבַּחוּץ כְּלָל (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קטז); כִּי הָרוּחָנִיּוּת קָשֶׁה לְהִתְחַבֵּר עִם הַגַּשְׁמִיּוּת מֻחֲמַת הַצְּמְצוּם, אִם לֹא עַל־יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר הִיא הִיא הַקַּו הָעוֹבֵר מֵעֵבֶר אֶל עֵבֶר אַף בֶּחָלָל הַפָּנוּי (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סד); וּכְשֶׁאָדָם מְחַזֵּק עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה, כְּמוֹ שֶׁבְּכָל הַמִּצְוֹת אֵין אָנוּ מְבִינִים הֵיטֵב מַה וְלָמָּה כָּךְ, כְּגוֹן: צִיצִית וּתְפִלִּין וְכוּ׳ וְכוּ׳, אַף־עַל־פִּי־כֵן עָלֵינוּ לְקַיְּמָם בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה וּבֶאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה, שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהַשָּׂגַת הַשֵּׂכֶל וְהַדַּעַת וְכוּ׳. כְּמוֹ־כֵן הִיא קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁבִּפְרוּשׁ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהִיא מְקֻדֶּשֶׁת מִכָּל הָאֲרָצוֹת וְכוּ׳. וּבְוַדַּאי יֵשׁ כָּאן אוֹר וּקְדֻשָּׁה וְרוּחָנִיּוּת עֲצוּמָה, מַה שֶּׁאֵין בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, אַף שֶׁלֹּא נִרְאֶה מִבַּחוּץ כְּלָל, אַדְרַבָּה, תַּכְלִית הַהִפּוּךְ רוֹאִים וְכוּ׳. וְהוּא עַל דֶּרֶךְ שֶׁעַכּוּ״ם מִסְתַּכֵּל עַל בַּר יִשְׂרָאֵל הַמִּתְעַטֵּר עִם רְצוּעוֹת שֶׁל בְּהֵמָה, וּמִתְעַטֵּף בְּבֶגֶד צֶמֶר רְחֵלִים וְכוּ׳, בְּוַדַּאי כָּל עִנְיָן זֶה הוּא פְּלִיאָה נִשְׂגָּבָה בְּעֵינָיו, עַד שֶׁמַּחֲזִיק אֶת הַמִּתְעַטֵּר וְכוּ׳ לְמֻשָּׂגָע, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ־כֵן הוּא בְּעִנְיַן רוּחָנִיּוּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּוַדַּאי מִי

שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּחִיצוֹנִיּוּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לְתָמֵהַּ תְּמִיהוֹת רַבּוֹת וְכוּ׳, אַךְ כְּשֶׁאָחָד בָּא וְנִכְנָס בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עִם אוֹתָהּ הַהֲנָחָה, שֶׁגַּם אֶת מְצָוַת תְּפִלִּין אֵין מְבִינִים לָמָּה שֶׁיִּהְיֶה כֵּן בִּרְצוּעוֹת שֶׁל עוֹר בְּהֵמָה, כְּמוֹ־כֵן יְכוֹלִים לְהָבִין מֵרָחוֹק, כִּי בְּעִנְיַן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּקְדֻשָּׁתָהּ וְרוּחָנִיּוּתָהּ הוּא גַּם־כֵּן כָּךְ. וְאִם מִסְתַּכְּלִים בְּעֵין כָּזוֹ, הֵינוּ לְחַפֵּשׂ אַחַר רוּחָנִיּוּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲזַי זוֹכִים לִרְאוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַחֶרֶת.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! כְּשֶׁבָּאתִי לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, נָסַעְתִּי הַנְּסִיעָה הָרִאשׁוֹנָה אֶצֶל שַׁעַר הַשָּׁמַיִם הַכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי, אֲשֶׁר הַשְּׁכִינָה נִמְצֵאת שָׁם בִּקְבִיעוּת. וְרׄ אַבְרָהָם בְּרׄ נַחְמָן זַ״ל אָמַר, שֶׁאֶת רַבֵּנוּ זַ״ל יְכוֹלִים לִמְצֹא אוֹתוֹ שָׁם בַּחֲצוֹת לַיְלָה. וּמִשָּׁם נָסַעְתִּי אֶל הַר הַזֵּיתִים, וְחִפַּשְׂתִּי עִם כַּמָּה אַבְרֵכִים אֶת קֶבֶר אִמְּךָ, וְלֹא מָצָאתִי אֶת קִבְרָהּ, עַל אַף כָּל הַסִּימָנִים שֶׁמָּסַרְתָּ לִי. וּכְשֶׁהָלַכְתִּי מִשָּׁם, נִכְנַסְתִּי לִמְעָרַת הַנְּבִיאִים שֶׁל חַגַּי, זְכַרְיָה וּמַלְאָכִי, וּבִקַּשְׂתִּי קְצָת בַּקָּשׁוֹת, וְסָבַבְתִּי כַּמָּה פְּעָמִים בְּתוֹךְ הַמְּעָרָה, וְיִחַדְתִּי כַּמָּה יְחוּדִים קְדוֹשִׁים, וְנִכְנַס בְּרַעְיוֹנִי לְחַדֵּשׁ בְּדִבְרֵיהֶם וּלְפָרֵשׁ נְבוּאָתָם עַל־פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָאִיר עֵינַי בִּמְאוֹר תּוֹרָתָם, וְאֶזְכֶּה לְחִדּוּשֵׁי תוֹרָה אֲמִתִּיִּים. וּמִשָּׁם נָסַעְתִּי אֶל קֶבֶר שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק, וְהִתְפַּלַּלְתִּי שָׁם מִנְחָה, וְהַמָּקוֹם הוּא נִפְלָא מְאֹד, וּמְסֻגָּל שָׁם לְכָל הַבְּרָכוֹת, כִּי דַּע לְךָ, כִּי שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק עוֹמֵד וּמְבָרֵךְ תָּמִיד אֶת כָּל הַמְבַקְּרִים בְּקִבְרוֹ בִּבְרָכַת כֹּהֲנִים. וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְבָּרֵךְ עַל יָדוֹ! וְהָעִנְיָן הוּא פֶּלֶא גָּדוֹל, וְלֹא בְּחִנָּם, שֶׁאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ רְגִילִים לָבוֹא לְשָׁם בְּכָל פַּעַם, כִּי הוּא מָקוֹם מְסֻגָּל מְאֹד לִבְרָכוֹת, לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ בְּרָכוֹת מֵהַבְּרָכָה הָעֶלְיוֹנָה. אִם תִּהְיֶה בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, רְאֵה לִהְיוֹת שָׁם.

הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר עַכְשָׁו.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקנז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר נֹחַ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מִ׳קּוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

הִנֵּה אַחֲרֵי שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּךְ כָּל הַטְּעָנוֹת וְהַמְּעָנוֹת וְכוּ׳, וְשָׁתַקְתִּי וְלֹא עָנִיתִי לְךָ דָּבָר, אָמַרְתִּי לָבֹא עַל־כָּל־פָּנִים בִּכְתוּבִים אֵלּוּ אֵלֶיךָ.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַק מְעַט שֵׂכֶל, וְרוֹאֶה אֶת מְהִירוּת פְּרִיחַת הַזְּמַן שֶׁל הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, אֲזַי אֵין לוֹ כְּבָר זְמַן לְכָל הַשְׁטֻיּוֹת הָאֵלּוּ הַנִּקְרָאוֹת: פּוֹלִיטִיקָה שֶׁל שֶׁקֶר. וּבִפְרָט כִּי כָּל עִנְיַן רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא אוֹר רוּחָנִי; אַשְׁרֵי הַמְחַפֵּשׂ וְיַגִּיעַ אֶל זֶה וְכוּ׳. וְעַל־כֵּן אֵיךְ יֵשׁ זְמַן לְכָל זֶה?! לְדַעְתִּי, טָעִיתָ בָּזֶה טָעוּת גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד.

אֶתְמוֹל בָּאתִי לְכָאן, וַאֲסַפֵּר לְךָ סִפּוּר שֶׁרָאִיתִי בַּאֲוִירוֹן, אַחַר נְסִיעָה שֶׁל כְּשָׁלֹשׁ שָׁעוֹת נִתְקוֹטְטוּ שְׁנֵי בְּנֵי־אָדָם בֵּינֵיהֶם, זֶה אוֹמֵר: אַל תָּשִׂים אֶת הַחֲבִילָה שֶׁלְּךָ בִּמְקוֹמִי, וְזֶה אוֹמֵר: זֶה לֹא הַמָּקוֹם שֶׁלְּךָ, וְיֵשׁ גַּם לִי רְשׁוּת לָשִׂים אֶת הַחֲבִילָה שֶׁלִּי. וְכָךְ הִתְקוֹטְטוּ, וְכִמְעַט שֶׁהִכּוּ אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וּכְמוֹ בַּת שְׂחוֹק עָלְתָה עַל פִּי, הֲלֹא כָּל הַנְּסִיעָה מֵהָתָם לְהָכָא לוֹקַחַת כְּתֵשַׁע שָׁעוֹת, וּכְבָר נָסְעוּ כְּשָׁלֹשׁ שָׁעוֹת, וּבִשְׁבִיל עוֹד שֵׁשׁ שָׁעוֹת צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמַּחֲלֹקֶת וְהָרִיב הַזֶּה?! הֲלֹא עוֹד מְעַט יֵרְדוּ, וְכָל אֶחָד יִתְפָּרֵד לְמָקוֹם אַחֵר, וְעַל־כֵּן מַה וְלָמָּה כְּדַאי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַדִּין וּדְבָרִים הָאֵלּוּ?! וְנִכְנַס בִּרְעִיוֹנִי אָז דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ס״א, כִּי אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, וַאֲפִלּוּ הַשִּׁבְעִים שָׁנָה הֵם כְּרֶבַע שָׁעָה, לְמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעֵין אֱמֶת. וְאִם־כֵּן מַה וְלָמָּה כְּדַאי לְהִתְקוֹטֵט, וְלָצֵאת לָרִיב וּלְהִכָּנֵס בְּוִכּוּחִים, הַאִם עַל רֶבַע שָׁעָה כְּדַאי לַעֲשׂוֹת כָּל הַשְׁטֻיּוֹת וְהַמַּהְפֵּכָה הַזּוֹ וְכוּ׳?! וּבֶאֱמֶת, רוֹאִים עַל אֲוִירוֹן, שֶׁיְּכוֹלִים לֵישֵׁב שְׁנֵי אֲנָשִׁים יַחַד, וּמְדַבְּרִים יַחַד וְנַעֲשִׂים יְדִידִים הֲכִי טוֹבִים, וְאֶחָד מְסַפֵּר לַשֵּׁנִי עִנְיָנָיו, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו וְכוּ׳, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁיּוֹרְדִים, כָּל אֶחָד רָץ לְכִוּוּן אַחֵר, וְכָל אֶחָד הוֹלֵךְ לְחַפֵּשׂ אַחַר

חֲבִילָתוֹ, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ הַחֲבִילָה שֶׁלּוֹ, כְּבָר בּוֹרֵחַ לְמָקוֹם אַחֵר לְגַמְרֵי וְשׁוֹכֵחַ מִידִידוֹ וְכוּ׳. כְּמוֹ־כֵן הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּל אֶחָד מְדַבֵּר עִם הַשֵּׁנִי, וְהַלָּה חוֹשֵׁב שֶׁהוּא הֶחָבֵר שֶׁלּוֹ, וּלְבַסּוֹף כְּשֶׁיּוֹצְאִים מִזֶּה הָעוֹלָם, כָּל אֶחָד שׁוֹכֵחַ מֵהַשֵּׁנִי וּמִתְעַסֵּק בַּחֲבִילָה שֶׁלּוֹ וְכוּ׳.

וְעַל־כֵּן, חֻמְדַּת לִבָּבִי! זְרֹק מִמְּךָ אֶת כָּל הַדִּמְיוֹנוֹת וְהַשְׁטָיוֹת וְהַוּכּוּחִים, וּבְרַח לְךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהַרְגֵּל אֶת עַצְמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּתְמַעֵט בְּדִבּוּר מְאֹד, וְתַעֲשֶׂה בְּעַצְמְךָ כְּלָל גָּדוֹל לֹא לְהַתְחִיל לְדַבֵּר עִם שׁוּם בְּרִיָּה, כִּי אִם הַמֻּכְרָח לְךָ וְכוּ׳, וְתַתְמִיד בְּעִנְיָן זֶה מְאֹד מְאֹד, לְדַבֵּר רַק עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר הוּא הַצְלָחָה נִצְחִית. וּמַה שֶּׁאַתָּה מְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, זוֹהִי הַצְלָחָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה מְאֹד מְאֹד, וְזֶה חֶלְקְךָ לָנֶצַח, וְזֶה יִשָּׁאֵר מִמְּךָ. וְעַל־כֵּן רְאֵה לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם וּבְכָל מָקוֹם תְּפִלָּה חֲדָשָׁה, וְכֵן רְאֵה לְהַרְבּוֹת בִּלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר עַל יָדָהּ נוֹתָנִים כֹּחַ לַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, יְדִידוּת, זִיו אוֹר הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה. וּבִפְרָט אַתָּה, בְּנִי, חֲבִיבִי, יְדִידִי, יַקִּירִי! שֶׁאַתָּה נִמְצָא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה טז, סִימָן ד׳): אֵין תּוֹרָה כְּתוֹרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; עֲזֹב אֶת כָּל הַשְׁטָיוֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁלְּךָ, וְהַדְבֵּק עַצְמְךָ בְּהַתְמָדַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, לִלְמֹד בְּהַתְמָדָה רַבָּה וּבְתִשׁוּקָה עֲצוּמָה, וְתַעֲשֶׂה לְעַצְמְךָ שְׁעוּר בְּמִשְׁנָיוֹת וּבִגְמָרָא וּבַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכוּ׳ וְכוּ׳, וְכָל אֲשֶׁר תַּחְפֹּץ, הָעִקָּר לִהְיוֹת בְּכָל מְקוֹמוֹת תּוֹרָתְנוּ הַקְּדוֹשָׁה, כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר מִזֶּה רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן כח); וְכַלֵּךְ מִבְּנֵי־אָדָם לְגַמְרֵי, כִּי מַה יַּעֲשֶׂה לְךָ אָדָם?! וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם, וּבְנֵי־אָדָם הֵם מוֹנְעִים לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מֵהַיֵּצֶר הָרָע (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן פ); לֹא כְּדַאי לְהִכָּנֵס בְּשׁוּם וּכּוּחִים, רַק לְדַבֵּר מֵאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת, וּלְחַזֵּק אֶת חֲבֵרוֹ.

וּבֶאֱמֶת אַתָּה בְּעַצְמְךָ אוֹמֵר, שֶׁאַתָּה שָׁבוּר, וְאַתָּה צָרִיךְ הִתְחַזְּקוּת, וְאֵין לְךָ מִי שֶׁיְּחַזֵּק אוֹתְךָ. לָמָּה לֹא תִּקַּח אֵיזֶה בָּחוּר אוֹ אַבְרֵךְ, וּתְדַבֵּר עִמּוֹ מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וּתְחַזְּקוֹ בְּכָל מִינֵי חִזּוּק, וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה אוֹר יָשָׁר וְאוֹר חוֹזֵר (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קפד); וְאָמַר

רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ע״ר): כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ הִתְעוֹרְרוּת מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ־כֵן יֵשׁ לִפְעָמִים הִתְעוֹרְרוּת מֵעַצְמוֹ, עַיֵּן שָׁם; וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִפְקַח עֵינֶיךָ, וְתִרְאֶה עוֹלָם אַחֵר לְגַמְרֵי, וְתִזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ אֶת נַעַם זִיו אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה.

וּבִלְבָד, אָחִי הַיָּקָר! שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְךָ עֵסֶק עִם אַחֵר כְּלָל, אַתָּה הַדְּבֵק עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִם יִהְיֶה בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְפַרְסֵמְךָ, מִמֵּילָא יָבוֹאוּ אֵלֶיךָ בְּנֵי־אָדָם, וְלֹא יַנִּיחוּ אוֹתְךָ אֲפִלּוּ לִרְגַע, וְאִם אֵין בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְפַרְסֵמְךָ, מִמֵּילָא לֹא תּוֹעִיל שׁוּם פְּעֻלָּה שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ׳. וְעַל־כֵּן רְאֵה וְגַם רְאֵה עַד מָתַי פֶּתִי תִּרְדֹּף אַחַר פְּתָאִים, עַד מָתַי תִּרְדֹּף אַחַר הַהֶבֶל וְכוּ׳?! בְּרַח לְךָ יוֹתֵר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהַדְּבֵק עַצְמְךָ רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת אֱמֶת, כִּי הֲלֹא הַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְיכוֹלִים לְקַבֵּל רְמָזִים מִכָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי מֵהַכֹּל צוֹעֵק כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים, וְקוֹרְאִים אוֹתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן א׳, נד; וּבְשִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן נב); הָעִקָּר הַתְמֵד בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, עַד שֶׁתִּהְיֶה בָּקִי בָּהֶם בְּעַל־פֶּה, וְאָז תּוּכַל לִמְצֹא כָּל גְּנָזַיָּא דְּמַלְכָּא, אֲפִלּוּ בְּדִבּוּרֵי הָעוֹלָם; כִּי בְּוַדַּאי אֵין דָּבָר שֶׁיִּהְיֶה לְבַטָּלָה, וּמַה שֶּׁרוֹאִים וּמַה שֶּׁשּׁוֹמְעִים וּמַה שֶּׁמַּרְגִּישִׁים צְרִיכִים לְהוֹצִיא לְעַצְמוֹ רְמָזִים וְהַנְהָגוֹת וְעֵצוֹת וּדְרָכִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לִזְכּוֹת לָזֶה, כִּי אִם מִי שֶׁבָּקִי בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל הֵיטֵב (עַיֵּן שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן רד), עַיֵּן שָׁם.

אֲקַוֶּה שֶׁהַמִּכְתָּב הַזֶּה יִפְתַּח לְךָ קְצָת אֶת הָעֵינַיִם יֵשׁ עֻפְּעס הֶעכֶר׳ס (מַשֶּׁהוּ לְמַעְלָה) מִמַּחֲלֹקֶת עִם וְכוּחִים, בַּטְלָן... בַּטְלָן... הָאָדָם אֵינוֹ חַי לְעוֹלָם, וּמִי שֶׁנִּכְלָל יוֹתֵר בּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, וּמִי שֶׁלּוֹמֵד יוֹתֵר תּוֹרָה, מַעֲלָתוֹ גְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד שָׁם בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקנח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר נֹחַ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, וָתִיק וְחָסִיד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן הִגִּיעָנִי עַד הֲלוֹם, וְאֵין הֲלוֹם אֶלָּא מַלְכוּת (זְבָחִים קב.), שֶׁהִיא אַרְעָא קַדִּישָׁא, וּמְאֹד מְאֹד שָׂמַחְתִּי לִשְׁמֹעַ הַטּוֹב מִמְּךָ.

מָה אֹמַר לְךָ?! חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהֶבִיאַנִי עַד כֹּה.

אֶתְמוֹל זָכִיתִי לִהְיוֹת בָּעִיר חֶבְרוֹן, וּבִלִּיתִי קְצָת אֵצֶל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְשָׁפַכְתִּי שִׂיחִי וּתְפִלָּתִי לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שָׁם. וְתֹאמַר לְהַבַּחוּרִים, שֶׁהִזְכַּרְתִּי אֶת כֻּלָּם אֵצֶל צִיּוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רִבְקָה אִמֵּנוּ בִּבְכִיָּה רַבָּה, שֶׁיִּזְכּוּ לִמְצֹא אֶת זִוּוּגָם בִּמְהֵרָה וּבְנָקֵל, כִּי נִכְנַס שָׂם בְּרַעְיוֹנִי, כִּי כָּאן אֵצֶל רִבְקָה הוּא טוֹב מְאֹד מְאֹד לְבַקֵּשׁ עַל מְצִיאַת הַזִּוּוּג, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל מְגַלֶּה נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת עַד מְאֹד בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פ״ז, עַל מְצִיאַת הַזִּוּוּג בַּפָּסוּק: וְ׳אִם לֹ׳א תֹאבֶה הָאִשָּׁה לָ׳לֶכֶת אַ׳חֲרֶיךָ; הַיְנוּ עֵצָה אֵיךְ הָאִשָּׁה רִבְקָה תֹּאבֶה — עַל־יְדֵי כַּוָּנַת אֶ׳ל׳וֹ׳ל׳ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. כִּי עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית קֻ׳רְ׳י׳ אוֹ שׁ׳וְ׳ לְבַטָּלָה, מְאַבְּדִים אֶת הַזִּוּוּג, שֶׁהִיא הָאִשָּׁה, וְעַל־יְדֵי כַּוָּנַת אֱלוּל, שֶׁהוּא סוֹד הַתְּשׁוּבָה בְּבִטּוּל יֵשׁוּתוֹ וּבְסִבִּילַת עֶלְבּוֹנוֹת, נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, וְזוֹכֶה לְתִקּוּן, וְנֶחֱזֶרֶת הָאִשָּׁה אֵלָיו, עַיֵּן שָׁם; (ר׳בְּ׳קָ׳ה׳ עִם הָאוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹלֵל עוֹלֶה קֻ׳רְ׳י׳, וְכֵן שׁ׳וְ׳ רֶמֶז עַל הַנַּ״ל). וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמַע וְיַקְבֵּל אֶת תְּפִלָּתֵנוּ, וְיִמְצְאוּ כֻּלָּם אֶת זִוּוּגָם, וְיִהְיוּ לָהֶם לְעֵזֶר וּלְהוֹעִיל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּמִשָּׁם נָסַעְתִּי אֶל קֶבֶר רָחֵל. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעַזְרֵנוּ, שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְנַחֵם בְּנֶחָמָה אֲמִתִּית בְּבִנְיַן בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְקִבּוּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקנט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר לֶךְ־לְךָ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לָנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְהִנֵּה אַף שֶׁטִּרְדוֹתַי רַבּוּ פֹּה מְאֹד מְאֹד, כִּי תְּהִלָּה לָאֵל, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל חָבָל עַל הַזְּמַן בְּיוֹתֵר מִבְּחוּץ לָאָרֶץ, כִּי כָּאן הוּא מְקוֹם הַשְׁכִינָה, וּבְכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה יְכוֹלִים לְהַרְגִּישׁ אֶת עֲרֵבוּת נֹעַם זִיו אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ; אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְזֶה! כִּי כָּאן נֶאֱמַר (דִּבְרִים יא, יב): ״תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה״, שֶׁהוּא אוֹר יָשָׁר וְאוֹר חוֹזֵר הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָנִים: יג, עד).

אוֹדוֹת צִיּוֹן זְקֵנֵנוּ בָּעִיר פֶּתַח־תִּקְוָה, הָיִיתִי בְּשָׁבוּעַ שֶׁעָבַר בְּיוֹם רְבִיעִי. מָה אֹמַר לְךָ, הוּא עָשָׂה טוֹב מְאֹד בְּזֶה הָעוֹלָם (עֵר הָאט זַייער גיט גיטהוין אויף דעם עולם), כִּי תָּמִיד הָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ, וְלָמַד כְּסִדְרָן כְּדַעְתּוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְזָכָה לְסַיֵּם פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר מִשְׁנָיוֹת וּגְמָרָא וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ, וְהָיָה שַׂיָּף וְעַיֵּל שַׂיָּף וְנָפִיק, גָּרִיס בְּאוֹרַיְתָא תְּדִירָא, וְהָיָה בּוֹרֵחַ מִמַּחֲלֹקֶת בְּתַכְלִית הַקָּצֶה, אַף פַּעַם לֹא הָיָה לוֹ שׁוּם עֵסֶק עִם שׁוּם בְּרִיָּה וְכוּ׳, וְאָמַר לִי וְכוּ׳: לִי כָּל־כָּךְ טוֹב (מִיר אִיז אַזוֹי גוּט), בְּוַדַּאי אַתָּה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת טוֹב יוֹתֵר מִמֶּנִּי וְכוּ׳. וּפֵרֵשׁ לִי הַפָּסוּק: ״וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ״, אֵלֶּה הֵן הַתּוֹצָאוֹת שֶׁל מִי שֶׁהוּא תָּמִיד נֹחַ בְּנַיְחָא, וְאֵין לוֹ שׁוּם עֵסֶק עִם שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, ״נֹחַ אִישׁ צַדִּיק״, כְּשֶׁבָּא הַזְּמַן שֶׁצָּרִיךְ לָצֵאת מִזֶּה הָעוֹלָם, הוּא נֹחַ וְנִסְתַּלֵּק אִישׁ צַדִּיק; כִּי כָּל עִנְיַן צַדִּיק תָּלוּי בָּזֶה, שֶׁאַף פַּעַם אֵין לוֹ שׁוּם עֵסֶק עִם אֲחֵרִים, וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן.

וּבְיוֹם רִאשׁוֹן בְּשָׁבוּעַ זֶה זָכִיתִי לִהְיוֹת אֵצֶל שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, וְאַחַר־כָּךְ אֵצֶל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְאַחַר־כָּךְ בְּהַר הַזֵּיתִים אֵצֶל הָאוֹר־הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ, וּבְיוֹם שֵׁנִי זָכִיתִי לִנְסֹעַ אֶל צִיּוֹן יוֹסֵף הַצַּדִּיק בִּשְׁכֶם, וּמִשָּׁם נָסַעְתִּי אֶל עִיר טְבֶרְיָה, אֶל צִיּוּנוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס, וַאֲשֶׁר אֲנִי

רָגִיל לוֹמַר שָׁם בְּעֵת שֶׁאֲנִי בָּא לְשָׁם — הַלֵּל, כִּי, תְּהִלָּה לָאֵל, זָכִיתִי עַל יָדוֹ לְנֵס גָּלוּי. לִפְנֵי כַּמָּה שָׁנִים עָמַדְתִּי שָׁם כְּשָׁעָה, וּבָכִיתִי בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ שֶׁאֶזְכֶּה לָצֵאת וְכוּ׳, וּתְהִלָּה לָאֵל, אַחַר־כָּךְ זָכִיתִי לָצֵאת וְכוּ׳, וְהָיָה לִי נֵס גָּלוּי עַד מְאֹד, אֲשֶׁר רָאוּי לִי בְּכָל פַּעַם כְּשֶׁאֲנִי מַגִּיעַ לְשָׁם לוֹמַר הַלֵּל, עַל הַנֵּס שֶׁקָּרָה לִי שָׁם, וְגַם יָשַׁבְתִּי לֶאֱכֹל שָׁם סְעֻדַּת מִצְוָה.

וּבֶאֱמֶת מִי שֶׁצָּרִיךְ לְאֵיזֶה נֵס, רָאוּי לוֹ לִנְסַע אֶל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ, וּלְבַקֵּשׁ שָׁם רַחֲמִים רַבִּים, וְאָז יִרְאֶה נִפְלָאוֹת. וּמִשָּׁם נָסַעְתִּי אֶל בֵּית הַחַיִּים הַיָּשָׁן, וְהָיִיתִי עַל צִיּוּנוֹ שֶׁל הָרַב הַקָּדוֹשׁ ר׳ נַחְמָן הוֹרוֹדֶנְקֶער זַ״ל, וְשֶׁל הָרַב הַקָּדוֹשׁ ר׳ אַבְרָהָם זַאלִיסְקֶער זַ״ל, וְשֶׁל הָרַב הַקָּדוֹשׁ ר׳ זְאֵב וָואלְף מִטְשַׁשְׁרְנָא אוֹסְטְרָא זַ״ל, וְשֶׁל הָרַב הַקָּדוֹשׁ ר׳ יַעֲקֹב שְׁמְשׁוֹן מִשְׁפִּיטִיוְקָא זַ״ל, וְשֶׁל הָרַב הַקָּדוֹשׁ ר׳ מְנַחֵם מֶנְדֶל מוִיטֶעבְּסְק זַ״ל. וְאַחַר־כָּךְ נָסַעְתִּי אֶל תּוֹךְ הָעִיר, וְהָיִיתִי עַל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הָרַמְבַּ״ם, וַאֲשֶׁר שָׁם מֻנָּח גַּם צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ קְדֻשִׁים שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי וַחֲמִשָּׁה תַּלְמִידָיו, וְכֵן הַשִּׁלָּ״ה הַקָּדוֹשׁ גָּנוּז שָׁם. וּמִשָּׁם נָסַעְתִּי אֶל סוֹף הָעִיר אֶל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא זַ״ל, וַאֲשֶׁר עַל יָדוֹ וְסָמוּךְ לוֹ מֻנָּח הָרַמְחַ״ל זַ״ל. וּמִשָּׁם נָסַעְתִּי הַיִּשֵּׁר לְמֵרוֹן, וְזַכַּנִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אָז בְּיוֹם ב׳ ג׳ בְּחֶשְׁוָן לְגַלֵּחַ אֶת שַׂעֲרוֹת בְּנִי, וְהָיְתָה לִי שִׂמְחָה עֲצוּמָה שֶׁזָּכִיתִי לְקַיֵּם מַה שֶּׁקִּבַּלְתִּי עָלַי, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנִי עוֹד לִרְאוֹת בְּחֻפָּתוֹ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

וּמִשָּׁם יָרַדְתִּי אֶל מְעָרַת הִלֵּל, וּמִשָּׁם נָסַעְתִּי אֶל עִיר צְפַת, וְעַל הַדֶּרֶךְ עָמַדְתִּי וְהִשְׁתַּטַּחְתִּי עַל צִיּוּנוֹ שֶׁל בְּנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע, אֲשֶׁר הַמָּקוֹם הַהוּא מְסֻגָּל מְאֹד לְיִחוּדִים וְכוּ׳, כַּיָּדוּעַ. וּמִשָּׁם נָסַעְתִּי אֶל צִיּוּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה בַּר עִילָאִי, וּמִשָּׁם נָסַעְתִּי וְנִכְנַסְתִּי אֶל תּוֹךְ הָעִיר צְפַת, וּבָאתִי לְשָׁם לְעֵת עֶרֶב, וְזָכִיתִי לִטְבֹּל בְּמִקְוֵה הַמְיֻחֶסֶת לְהָאֲרִיזַ״ל, וְתֵכֶף־וּמִיָּד הָלַכְתִּי לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ, וּמִשָּׁם לְהָרַמַ״ק זַ״ל, וּלְר׳ שְׁלֹמֹה אַלְקַבֵּץ, וּלְמַטָּה קְצָת מֻנָּח צִיּוּנוֹ שֶׁל ר׳ שִׁמְעוֹן תַּלְמִיד רַבֵּנוּ זַ״ל, וּמִשָּׁם יָרַדְתִּי אֶל צִיּוּנוֹ שֶׁל רַבִּי פִּינְחָס בֶּן יָאִיר. וְחָזַרְתִּי בַּלַּיְלָה עֵיף וְיָגֵעַ, אַךְ תְּהִלָּה לָאֵל, מָלֵא שִׂמְחָה, שֶׁזָּכִיתִי אֶל זְכוּת נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה כָּזוֹ, בָּרוּךְ הַשֵּׁם, אֲשֶׁר עַד כֹּה עֲזָרָנִי.

וְאֶתְמוֹל זָכִיתִי לִהְיוֹת אֵצֶל קִבְרוֹ שֶׁל זְכַרְיָה הַנָּבִיא בְּתַחְתִּית הַר הַזֵּיתִים, וְסָמוּךְ אֵלָיו יֵשׁ מְעָרַת הַכֹּהֲנִים. תְּהִלָּה לָאֵל, אֲשֶׁר עַד כֹּה עֲזָרָנִי. וּתְהִלָּה לָאֵל כְּמַעַט בְּכָל יוֹם אֲנִי בָּא אֶל הַכֹּתֶל, וְשׁוֹפֵךְ שִׂיחִי שָׁם. מָה אֹמַר לְךָ, אִם מְקֹרָבִים אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, מַרְגִּישִׁים טַעַם אַחֵר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא כְּמוֹ גַּן־עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן מַמָּשׁ. וְכֵן תְּהִלָּה לָאֵל, בְּכָל יוֹם בָּאִים הֲמוֹן אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, בַּחוּרִים וְאַבְרֵכִים, לְבַקְּרֵנִי. וּתְהִלָּה לָאֵל, אֲנַחְנוּ מְדַבְּרִים מִנִּפְלְאוֹת הָעֵצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקס.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיֵּרָא ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצְדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

מָה אֹמַר לְךָ, חֶמְדַּת לִבִּי! אַשְׁרֵינוּ, שֶׁאָנוּ זוֹכִים לִהְיוֹת כָּאן בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעַזְרֵנוּ, שֶׁנִּזְכֶּה לְהוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל חֶשְׁקֵנוּ וְכִסּוּפֵינוּ, לָבֹא וּלְהִתְיַשֵּׁב כָּאן בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ, הָאַהֲבָה שֶׁיֵּשׁ לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֵלַי, זֶה אֵין לְשַׁעֵר. וּתְהִלָּה לָאֵל, בְּכָל יוֹם בָּאִים הֲמוֹן בַּחוּרִים וְאַבְרֵכִים וְזַקְנֵי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לְבַקְּרֵנִי, וְהַכֹּל בְּכָבוֹד גָּדוֹל. בָּרוּךְ הַשֵּׁם, אֲשֶׁר עַד כֹּה עֲזָרָנִי, מִלְּבַד מַה שֶּׁיֵּשׁ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה קַלִּים וּבַעֲלֵי עֲבֵרָה, אֲשֶׁר עוֹשִׂים הָרַעַשׁ הַגָּדוֹל עָלַי, אֲשֶׁר קוֹל הַהֲבָרָה נִשְׁמָע עַד חוּץ לָאָרֶץ, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת הֵם כְּאַיִן וּכְאֶפֶס. וּבִפְרָט הָרוֹכֵל, אֲשֶׁר עַצְמוֹתָיו נִתְרַקְּבוּ מִקְּנָאָה וְכוּ׳.

וְהִנֵּה אֶתְמוֹל דִּבַּרְתִּי קְצָת בְּסִעֻדָּה שְׁלִישִׁית עַל־פִּי הַתּוֹרָה: ״אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם״, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל מְגַלֶּה נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת מַעֲלָתוֹ

שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, אֵיךְ שֶׁזָּכָה לְמַה שֶׁזָּכָה בְּזֶה הָעוֹלָם, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עַיֵּן זֹהַר לֶךְ־לְךָ פו:) עַל הַפָּסוּק (בְּרֵאשִׁית ב, ד): ״אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם״, אַל תִּקְרֵי ׳בְּהִבָּרְאָם׳ אֶלָּא ׳בְּאַבְרָהָם׳; כִּי כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִילוֹ, וְהוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה וּפִרְסֵם אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי הוּא הָיָה הַיְחִידִי שֶׁהִכְנִיס אֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, וְאֵיךְ זָכָה לָזֶה? מְגַלֶּה רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר לֹא הִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם. וְכֵן סוֹבֵב הָעִנְיָן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד הָרוֹצֶה לְהִכָּנֵס אֶל תּוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה, אָסוּר לוֹ לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וּבִפְרָטִיּוּת בָּעִתִּים הַלָּלוּ, אֲשֶׁר כָּל הַמְנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים וְהַמְּרִירוּת שֶׁסּוֹבְלִים בְּנֵי הַנְּעוּרִים בְּהִתְקָרְבוּתָם אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, הֵם סוֹבְלִים מִבִּפְנִים עַל־יְדֵי כַּמָּה בַּעֲלֵי קִנְאָה, בַּעֲלֵי מַחֲלֹקֶת, אֲשֶׁר גּוֹרְמִים אֶת כָּל הָרַעַשׁ הַגָּדוֹל עָלַי עַל לֹא כְלוּם.

חֶמְדַּת לִבִּי! אֶת הַכֹּל הַזֶּה צָרִיךְ שֶׁתַּחְקֹק הֵיטֵב בְּדַעְתְּךָ, כִּי חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב הִיא רַק — לְהוֹצִיא אֶת הָאָדָם מֵהַחֹשֶׁךְ, וּלְהָאִיר בּוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, וּמְגַלֶּה לוֹ נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת, שֶׁיִּזְכֶּה לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּשַׁעֲשׁוּעַ דְּמַלְכָּא, וְכֵן יִזְכֶּה לְהַתְמִיד בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה, וּלְטַיֵּל בְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. וְעַל־כֵּן בִּשְׁבִיל כַּמָּה מְצָרְעִים וְכוּ׳, תִּתְקָרֵר וְכוּ׳?! אֲנִי רוֹאֶה כָּאן מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִם כָּל בַּחוּרֵי וַאֲבִרְכֵי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, אֲשֶׁר הִתְחִילוּ פַּעַם לְהַתְמִיד בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ׳, עַד שֶׁקָּם הַסָּמ״ךְ־מ״ם, וְהִלְבִּישׁ עַצְמוֹ בְּאֵיזֶה מְצָרְעִים, וְעוֹשִׂים רַעַשׁ וְכוּ׳, וּלְבַסּוֹף מְקָרְרִים אֶת הַבַּחוּרִים וְהָאַבְרֵכִים וְכוּ׳.

וְעַל־כֵּן רְאֵה מַה לְּפָנֶיךָ! עָלֵינוּ לֵילֵךְ עַכְשָׁו עִם הַהִתְגַּלּוּת הַזֹּאת שֶׁל ׳אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם׳, לֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם נִבְרָא שֶׁבָּעוֹלָם, רַק לְהַתְמִיד בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כְּסִדְרָן דַּיְקָא, לְהַתְחִיל מִשְׁנָיוֹת מֵהַתְחָלָה, וְלַחֲזֹר פֶּרֶק אַחַר פֶּרֶק, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְסַיֵּם אֶת כָּל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְכֵן לַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה בַּגְּמָרָא, מֵהַתְחָלַת בְּרָכוֹת, וְלַחֲזֹר מַסֶּכֶת אַחַר מַסֶּכֶת, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְסַיֵּם אֶת כָּל הַשַּׁ״ס כֻּלּוֹ, וְכֵן לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְסַיֵּם אֶת הַמִּדְרָשׁ רַבָּה מִפָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ בְּכָל שָׁבוּעַ. אָחִי, אָחִי! מַה נָּעִים וּמַה נִּפְלָא לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הַזּוֹכֶה לִלְמֹד בְּכָל יוֹם: מִקְרָא, מִשְׁנָה,

גְּמָרָא, מִדְרָשׁ. וּמִלְּבַד מַה שֶּׁעָלָיו לִלְמֹד הַרְבֵּה שֻׁלְחָן עָרוּךְ וְסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, אֵין לְךָ עוֹד נֹעַם וַעֲרֵבוּת מִזֶּה.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! יָבוֹא הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן וְהָרֵגַע הָאַחֲרוֹן מִימֵי חַיֵּינוּ, אָז נִתְוַדַּע עִם מִי הַצֶּדֶק, עִם הָרוֹכֵל, אֲשֶׁר נִתְלַבֵּשׁ בּוֹ שֵׁד יְהוּדִי, עִם פִּלְפּוּלוֹ שֶׁל הֶבֶל וְכוּ׳, וְעוֹקֵר בְּנֵי הַנְּעוּרִים מִלִּמּוּד כְּסִדְרָן, אוֹ עִם כַּמָּה מְצֹרָעִים, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל כָּבוֹד אוֹ מָמוֹן וְכוּ׳, הֵם מַחֲנִיפִים וְהֵם הַפַּכְפָּכִים וְכוּ׳, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה מְכֹעָר מְאֹד, אוֹ לְצַיֵּת מַה שֶּׁצִּוָּנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל בְּסִפָּרָיו הַקְּדוֹשִׁים. וּבִפְרָט בְּעִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת וְסֵדֶר־דֶּרֶךְ־הַלִּמּוּד. מַה לַּעֲשׂוֹת?! הַבְּחִירָה חָזָקָה עַד מְאֹד, וְנִתְּנוּ כֹּחוֹת לְהַסָּמ״ךְ־מֵ״ם, רַחֲמָנָא לִצְלָן. כַּאֲשֶׁר פַּעַם נִכְנַס ר׳ נַחְמָן טוּלְטְשִׁינֶעֶר זַ״ל אֶל מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל, וּמְצָאוֹ בּוֹכֶה מְאֹד, וּשְׁאָלוֹ: מַה זֶּה וְעַל מַה זֶּה? וְהֵשִׁיב: גֵּיי רֶעכְט זִיךְ דָּאס מֶען זָאל אֲזוֹי פִּיעל כֹּחוֹת אִיבֶּער גֶעבִּין דֶּעם סָמ״ךְ־מ״ם פַּאר שְׁטֶעלִין דֶּעם הֵיילִיגֶּען רֶבִּינ׳ס לֶעכְט״ה; כֵּן הַדָּבָר סוֹבֵב גַּם עַכְשָׁו, אַךְ מֶה עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת? רַק לִדֹּם וְלִשְׁתֹּק, וְלִמְסֹר נַפְשֵׁנוּ לְהַדְּפָסַת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְלַהֲפִיצָם בְּיִשְׂרָאֵל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָרַחֲמָן, יַחְמֹל וִירַחֵם עָלֵינוּ, וְיַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ אוֹרוֹ הַגָּנוּז, וְנִזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו בֶּאֱמֶת.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקסא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיֵּרָא ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, וָתִיק וְחָסִיד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי עַד הֲלוֹם, וְאֵין הֲלוֹם אֶלָּא מַלְכוּת (זְבָחִים קב.), וְאֵין מַלְכוּת אֶלָּא אַרְעָא קַדִּישָׁא תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן.

ה) מִי הָיָה יָכוֹל לְתָאֵר לְעַצְמוֹ אֵילּוּ כֹּחוֹת מָסְרוּ לַסָּמ״ךְ מֵ״ם שֶׁיּוּכַל לְהַסְתִּיר אֶת אוֹרוֹ זַ״ל.

מָה אֹמַר לְךָ?! צְרִיכִים לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ הָעִקָּר בָּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, לֵידַע כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּמַה שֶּׁשַּׁיָּךְ לוֹ — מִמֵּילָא יָבוֹא אֵלָיו, וּמַה שֶּׁלֹּא שַׁיָּךְ אֵלָיו — מִמֵּילָא לֹא יָבוֹא אֵלָיו. וּצְרִיכִים לַחֲקֹק יְדִיעָה זוֹ הֵיטֵב הֵיטֵב בְּדַעְתּוֹ, וְאָז יִזְכֶּה לְהִגָּאֵל מִכָּל צָרוֹתָיו וּמְרִירֻיּוֹתָיו.

חֶמְדַּת לִבְבִי! הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִי פְּרָטִית, וְאֵין דָּבָר נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, וְעַל־כֵּן מַה לְּךָ לִפְחֹד מֵאֵיזֶה אָדָם, כִּי מַה יַּעֲשֶׂה לְךָ אָדָם?! כִּי שָׂ֭וְא תְּ֣שׁוּעַת אָ֑דָם (תְּהִלִּים ס, יג)! וְאֵין שׁוּם עֵצָה אַחֶרֶת, רַק ״אֲ֭דֹנָי שְׂפָתַ֣י תִּ֑פְתָּח״ (שָׁם נא, יז) — לִהְיוֹת רָגִיל בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, וְרַק זֶה יוֹעִיל לוֹ תָּמִיד.

וּמֵחֲמַת טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת עַכְשָׁו — אֲקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקסב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר וַיֵּרָא ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, וָתִיק וְחָסִיד, גֵּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

הִנֵּה מֵחֲמַת שֶׁאֲנִי רוֹאֶה אֶת גֹּדֶל הַבִּלְבּוּלִים שֶׁנִּתְהַוּוּ כָּאן, וְהַמְדַבְּרִים מְדַבְּרִים, וְאֵין מַנִּיחִים לְהַשָּׁקוֹת אֶת הָאִילָן (עַיֵּן סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה ג׳), עַל־יְדֵי הִתְחַבְּרוּתָם יַחַד לְדַבֵּר דִּבְרֵי לֵיצָנוּת וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; וְגַם יֵשׁ כַּמָּה הַמַּכְפִּיכִים — פַּעַם אוֹמְרִים בְּכֹה, וּפַעַם אוֹמְרִים בְּכֹה וְכוּ׳, וְגֹדֶל הַסְּפֵקוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁנִּתְהַוּוּ כָּאן אֵצֶל הַבַּחוּרִים וְהָאַבְרְכִים בְּדִבַּר הַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים וְכוּ׳ וְסֵדֶר־דֶּרֶךְ־הַלִּמּוּד עַל־פִּי דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל, עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לָצֵאת מִדַּרְכִּי, וְלִהְיוֹת הוֹלֵךְ רָכִיל וּלְגַלּוֹת סוֹד, אַף שֶׁבִּקֵּשׁ אוֹתִי בְּכָל מִינֵי בַּקָּשׁוֹת לֹא לוֹמַר, אַף־עַל־פִּי־כֵן מֵחֲמַת שֶׁאֲנִי רוֹאֶה מַה שֶּׁהָרְשָׁעִים מְכִינִים, אֶכְתֹּב רַק קְצָת רָאשֵׁי פְּרָקִים.

בְּיוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר נֹחַ, עֶרֶב רֹאשׁ־חֹדֶשׁ חֶשְׁוָן בַּבֹּקֶר, הָיִיתִי אֵצֶל הַכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי, וְהִתְפַּלַּלְתִּי שָׁם שַׁחֲרִית, וְהִתְבּוֹדַדְתִּי הַרְבֵּה בְּטַלִּית וּתְפִלִּין, וּפִתְאֹם הִנֵּה ר׳ לֵוִי יִצְחָק (גֶּרוֹ יָאִיר) [זַ״ל], קוֹרֵא אוֹתִי (אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אֵינִי יוֹדֵעַ, מֵאַיִן יָדַע, שֶׁאֲנִי יָשַׁבְתִּי שָׁם, כִּי הָיִיתִי מְעֻטָּף וּמְכֻסֶּה עִם הַטַּלִּית, וְגַם הוּא סוֹבֵל עַכְשָׁו עַל עַיִן אַחַת, וְקָשֶׁה לוֹ הָרְאִיָּה), וְנוֹתֵן לִי ׳שָׁלוֹם׳, בְּאַהֲבָה וּבְחִבָּה יְתֵרָה, וְשׁוֹאֵל אוֹתִי, אִם בָּאתִי לְבַדִּי. וְהִשַּׁבְתִּי לוֹ: ״לֹא, כִּי בָּאתִי עִם מִשְׁפַּחְתִּי לַעֲשׂוֹת חַלַּ׳א לִבְנִי בְּמֵרוֹן״. עָנָה וְאָמַר לִי: ״הַיּוֹם הוּא עֶרֶב רֹאשׁ־חֹדֶשׁ, וְהַיּוֹם הוּא יוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁל שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק, בֹּא אִתִּי וְנִקַּח טַקְסִי, וְנִסַּע בְּיַחַד״. וְתֵכֶף־וּמִיָּד חָלַצְתִּי אֶת הַטַּלִּית וְהַתְּפִלִּין, וְהָלַכְתִּי עִמּוֹ יַחַד. וּבַדֶּרֶךְ דִּבֵּר עִמִּי קְצָת מִשִּׁמְעוֹן הַצַּדִּיק, וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁבָּאנוּ לְשָׁם, הוּא הִתְבּוֹדֵד וַאֲנִי הִתְבּוֹדַדְתִּי. וּכְשֶׁגָּמַרְנוּ, עָנָה וְאָמַר לִי בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: ״מִסְתָּמָא, וֶועסְטוּ שְׁפֶּעטֶער צוּ קוּמֶען צוּ מִיר״[ו]. וְעָנִיתִי לוֹ: ״כֵּן בְּוַדַּאי, אָבוֹא עִם אִשְׁתִּי וּבָנַי״. וְכֵן הָיָה; בָּאתִי אֶצְלוֹ, וְקִבְּלָנִי בְּכָבוֹד גָּדוֹל וּבְחִבָּה יְתֵרָה, וְאָמַר לִי לֵישֵׁב. אַחַר־כָּךְ הִתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עָלַי הַרְבֵּה, וּפִתְאֹם הֵחֵל לִבְכּוֹת מְאֹד, וְנִבְהַלְתִּי. וְהִתְחִיל לוֹמַר בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: ״זָאלְסְט וויסֶען, דָּאס אִיךְ מוּז אוֹיף דִּיר רֶעדִין[ז], וָוארוּם עֶס אִיז אוֹיף דִּיר נִגְזַר גִּיוָוארִין אַיין גְּזַר דִּין אַ גְּרוֹסֶען[ח], וָוואס דוּ בִּיסְט מְפַרְסֵם אַזוֹינֶע זַאכְן״[ט]. וְאָמַר לִי... וְאַחַר־כָּךְ אָמַר: ״אַתָּה יוֹדֵעַ מַה שֶּׁאֲנִי רָגִיל לוֹמַר לְךָ בְּכָל שָׁנָה כְּשֶׁאַתָּה בָּא אֶל בֵּיתִי, מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רמ״א: כְּשֶׁיֵּשׁ דִּינִים, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי מִדַּת הַדִּין הָיָה מְכַלֶּה אֶת הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, וְכוּ׳, וּבָא אָדָם אַחֵר, וְעוֹמֵד וְחוֹלֵק עָלָיו, אֲזַי מִדַּת הַדִּין מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם בַּאֲרִיכוּת הַתּוֹרָה״. וְסֵיֵּם בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: ״דוּ וֶוייסְט גָארְנִישְׁט, וָואס פַּאר אַ מִדַּת הַדִּין שְׁטֵייט אוֹיף דִּיר אוּן אִיךְ רַאטֶעוֶועט דִּיר״[י]. וּבָכָה שֵׁנִית. וְאַחַר־כָּךְ אָמַר לִי... וְסִפֵּר לִי נִפְלָאוֹת רַבּוֹת, וְנִחַמְנִי

ו) מִסְתָּמָא תָּבוֹא אֲלַי מְאֻחָר קְצָת.

ז) תֵּדַע שֶׁאֲנִי מֻכְרָח לְדַבֵּר עָלֶיךָ.

ח) כִּי נִגְזַר עָלֶיךָ גְּזַר־דִּין גָּדוֹל.

ט) שֶׁאַתָּה מְפַרְסֵם דְּבָרִים כָּאֵלּוּ.

י) אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ אֵיזוֹ מִדַּת הַדִּין עוֹמֶדֶת עָלֶיךָ, וַאֲנִי מַצִּילְךָ מִזֶּה.

מְאֹד. וְאַחַר־כָּךְ דִּבֵּר בְּעִנְיַן סֵדֶר־הַדֶּרֶךְ־הַלִּמּוּד, וְסִפֵּר לִי, שֶׁהָיָה אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וּשְׁמוֹ: ר׳ לֵייבּ לַאפְּטֶא, הָאָדָם הַזֶּה הָיָה בָּקִי גָּדוֹל כְּמַעַט בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ — נִגְלֶה וְנִסְתָּר (כָּךְ הִגְדִּירוֹ ר׳ לֵוִי יִצְחָק, (גֶּרוֹ יָאִיר) [ז״ל]), וּפַעַם אַחַת רָאָה אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, אֵיךְ שֶׁהוּא מְעֻצָּב מְאֹד, וּשְׁאָלוֹ ר׳ לֵוִי יִצְחָק: מָה אִתְּכֶם? לָמָּה אַתֶּם כָּל־כָּךְ בְּעִצָּבוֹן? וְהֵשִׁיב: כִּי לְמַעְלָה תּוֹבְעִים מִמֶּנּוּ מְאֹד מְאֹד, לָמָּה לֹא לָמַד כְּסִדְרָן (כִּי דַּרְכּוֹ הָיְתָה לִלְמֹד פַּעַם מַסֶּכֶת זוֹ וּפַעַם לִמּוּד זֶה, בְּכָל פַּעַם עִנְיָן אַחֵר, וְאַף שֶׁהָיָה בָּקִי גָּדוֹל, אַךְ תּוֹבְעִים מִמֶּנּוּ, לָמָּה לֹא לָמַד כְּסִדְרָן). וְסִיֵּם ר׳ לֵוִי יִצְחָק בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: ״נוּ, אַז דוּ בִּיסְט גִיקוֹמֶען אוּן וויִלְסְט אַיין פִּירֶען אַזַא זַאךְ וָואס אִיז חָשׁוּב אִין הִימֶל, מַיינְסְטוּ אַז דֶּער בַּעַל־דָּבָר וֶועט שְׁוַויגֶען?!״נוּ, כְּשֶׁבָּאתָ, וְאַתָּה רוֹצֶה לְהַכְנִיס בָּעוֹלָם דָּבָר שֶׁחָשׁוּב לְמַעְלָה, אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁהַבַּעַל־דָּבָר יִשְׁתֹּק לְךָ?! וְהִתְחִיל לְגַלּוֹת לִי נִפְלָאוֹת נוֹרָאוֹת מְאֹד מְאֹד, וְאַחַר־כָּךְ בֵּרְכָנִי וְאֶת בְּנִי וְאִשְׁתִּי, וּבָכָה עוֹד פַּעַם, וְאָמַר: ״אַז דוּ וֶועלְסְט מִיר טְרֶעפְּין נָאךְ אַמָּהל וֶוייס אִיךְ נִישְׁט״[כ]. וְנָשַׁק אוֹתִי, וּבָכָה מְאֹד, וְאָמַר לִי דִּבְרֵי נִחוּמִים: ״שְׁטַארְק זִיךְ! חֲזַק וֶאֱמַץ! אַל תִּירָא וְאַל תֵּחָת! כִּי עוֹד תַּעֲמֹד עָלֶיךָ מַחֲלֹקֶת עֲצוּמָה, וְגַם אֲנִי אֶחֱלֹק עָלֶיךָ״. וְסִפֵּר לִי הַמַּעֲשֶׂה הַמּוּבָא בְּ״חַיֵּי־מוֹהַר״ן״ (סִימָן תרח) מֵהַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע, שֶׁאָמַר לְאַבְרֵךְ אֶחָד: אֲפִלּוּ עוֹפוֹת יַחְלְקוּ עָלֶיךָ. הָעִקָּר חֲזַק וֶאֱמַץ! וְיָצָאנוּ מִמֶּנּוּ, וְלִוָּה אוֹתִי עַד הַמַּדְרֵגוֹת, וְעָנָה וְאָמַר: ״מִיר וֶועלְן זִיךְ נָאךְ זֶעהן״[ל]. וְהֵרְאָה בְּיָדוֹ עַל הַשָּׁמַיִם, כְּאוֹמֵר: שָׁם... וְיוֹתֵר מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לִי לִכְתֹּב, אֲנִי יָצָאתִי מִגִּדְרִי, וְכָתַבְתִּי אֶת כָּל זֹאת, וְעַכְשָׁו כְּשֶׁאֲנִי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַטּוֹב יַעֲשֶׂה עִמִּי כִּרְצוֹנוֹ, כִּי אֲנִי מוֹסֵר עַצְמִי לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא אִכְפַּת לִי כְּבָר שׁוּם דָּבָר. כָּל הַסְּפָרִים וְכָל הַמְּסִירוּת נֶפֶשׁ שֶׁהָיְתָה לִי, כַּוָּנָתִי הָיְתָה רַק לְהַחֲזִיר הַבָּנִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל־פִּי דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְהַבַּעַל־דָּבָר הִלְבִּישׁ עַצְמוֹ בְּכַמָּה בַּעֲלֵי קִנְאָה, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אֵינִי יוֹדֵעַ לָמָּה הָרוֹכֵל מְקַנֵּא בִּי, כִּי גַּם הוּא מְחַדֵּשׁ הַרְבֵּה, וּמַדְפִּיסִים חִדּוּשָׁיו,

---

כ) אִם תִּמְצָאֵנִי בַּחַיִּים עוֹד פַּעַם, כְּשֶׁאֶחֱזוֹר לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֵינִי יוֹדֵעַ.

ל) עוֹד נִתְרָאֶה עַצְמֵנוּ.

וְלָמָּה יָצָא כָּל־כָּךְ כְּנֶגְדִּי, וּמַבְעִיר אֵשׁ הַמַּחֲלֹקֶת עָלַי, וְכֵן עוֹד כַּמָּה שׁוּעָלִים קְטַנִּים מְחַבְּלֵי כְּרָמִים וְכוּ׳?! אַךְ הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן. וּבִפְרָטִיּוּת מִי שֶׁחָטָא וּפָגַם בְּפֹגֶם הַבְּרִית, הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, קָשֶׁה וְכָבֵד לוֹ לָשׁוּב וְכוּ׳. וְזֶה כָּל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן — שֶׁיִּשְׁמַע מַחֲלֹקֶת (כַּמּוּבָא בִּלְקוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ה׳), עַיֵּן שָׁם; מַה לַּעֲשׂוֹת?! הַמַּשְׂכִּיל בָּעֵת הַזֹּאת יִדֹּם; וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא יֹאמַר כְּבָר לְצָרוֹתַי דַּי, וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקסג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר וַיֵּרָא ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח.

מִכְתָּבְךָ הָאָרֹךְ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתוֹ לִכְתֹּב לוֹ אֵיזֶה דֶּרֶךְ וְהַנְהָגוֹת וְכוּ׳; צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, אָחִי! כִּי אֵין זוֹ דַּרְכֵּנוּ כְּלָל, כִּי מִי אֲנַחְנוּ, שֶׁנִּזְכֶּה לִתֵּן דְּרָכִים וְהַנְהָגוֹת וְכוּ׳, כִּי מִי יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי, טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי, וְאֵין זֶה נָהוּג אֵצֶל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ כְּלָל, כִּי, תְּהִלָּה לָאֵל, אֵין לָנוּ אֶלָּא דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְעָלֵינוּ רַק לַחְתֹּר וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת עֲצוֹתָיו וּדְרָכָיו וְהַנְהָגוֹתָיו בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, וְדָבָר זֶה מֻתָּר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְאַדְרַבָּה, כָּל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מְחֻיָּב לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחֲרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, וּלְחַזֵּק אֶת חֲבֵרוֹ וְאֶת עַצְמוֹ. וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבָּבִי! רְאֵה הָעִקָּר לֹא לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמְךָ כְּלָל, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם יְכוֹלִים לִפֹּל בְּטָעֲיוֹת גְּדוֹלוֹת, וְיֵצְאוּ מִזֶּה גַּם מְכְשׁוֹלִים רַבִּים, אִם יוֹצְאִים מִדַּרְכֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת. וְעַל־כֵּן הָעִקָּר וְהַיְסוֹד בַּיְּהֲדוּת הוּא — לִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן כט). וְרַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִיר אֶת אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מְאֹד מְאֹד בְּחֹק וְלֹא יַעֲבֹר, שֶׁלֹּא יַעֲבֹר יוֹם שֶׁלֹּא נִלְמַד בּוֹ אֵיזוֹ הֲלָכָה מֵהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְעִקַּר הַלִּמּוּד הוּא — עַל־יְדֵי

לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם, שֶׁזֶּה נִקְרָא ׳תּוֹרָה לִשְׁמָהּ׳.

וְעַל־כֵּן רְאֵה וְגַם רְאֵה לַעֲשׂוֹת לְעַצְמְךָ שִׁעוּר כְּסִדְרָן בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בִּתְמִימוּת וּבְפִשְׁיטוּת, וְאַל יֶחְסַר לְךָ יוֹם, שֶׁלֹּא תִּלְמַד בּוֹ שֻׁלְחָן עָרוּךְ, וּתְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁתִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת כָּל אֲשֶׁר נֶאֱמַר בּוֹ, וְתִרְאֶה לִבְלִי לָזוּז כְּלָל בְּלִי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְזֶהוּ רְצוֹנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל. וּכְשֶׁבָּאִים וְשׁוֹאֲלִים אֶת אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁיַּגִּידוּ לָהֶם אֵיזוֹ דֶּרֶךְ אוֹ הַנְהָגָה מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, אוֹמְרִים לָהֶם: פִּתְחוּ אֶת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְתִרְאוּ אֵיךְ שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל הִתְנַהֵג. וּכְבָר אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁזֶּה יֵצֶר הָרָע גָּדוֹל, לְחַדֵּשׁ אֵיזוֹ הֲלָכָה חֲדָשָׁה וְכוּ׳, וּלְהוֹסִיף אֵיזוֹ חֻמְרָה בְּעַלְמָא וְכוּ׳, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה לֹא יַעֲשֶׂה אַחַר־כָּךְ מַה שֶּׁמֻּכְרָח.

וּבֶאֱמֶת צְרִיכִים לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ, לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּזְכֶּה לְבָרוּר וְזִכּוּךְ הַמְּדַמֶּה, כִּי עַל־פִּי־רֹב הָאָדָם מְסֻבָּב עִם מְדַמֶּה גָּדוֹל, וְלֹא דַּי שֶׁאֵין יָכוֹל לְהַנְהִיג אֶת עַצְמוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן אֵיךְ יָכוֹל לְהַנְהִיג אֶת אֲחֵרִים?! וְעַל־כֵּן הִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל מְאֹד מְאֹד עַל עִנְיַן הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁנִּזְכֶּה בְּכָל יוֹם לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְפָרֵשׁ אֶת כָּל שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר לוֹ יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לִבָּבוֹ, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בִּתְמִימוּת וּבְפִשְׁיטוּת גְּמוּרָה, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ. וְצָרִיךְ לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל מְאֹד עַל דָּבָר זֶה, כִּי מֻרְכָּב פְּשִׁיטוּתוֹ נִרְאֶה כְּחוּכָא וְאִטְלוּלָא, חַס וְשָׁלוֹם. וּבֶאֱמֶת בָּזֶה תְּלוּיָה כָּל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה; כִּי הַמַּאֲמִין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, וְאֵין זוּלָתוֹ נִמְצָא, רַק הַכֹּל לַכֹּל עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַמִּתְלַבֵּשׁ, כִּבְיָכוֹל, בַּלְבוּשׁ הַזֶּה שֶׁלְּמַרְאֵה עֵינָיו, וּבֶאֱמֶת הַכֹּל אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, אָז הָיָה רָגִיל תָּמִיד לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מַתְמִיד בְּדָבָר זֶה — לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, יוֹתֵר מִזַּדַּכֵּךְ מֹחוֹ לְהָבִין וְלָלוּן בְּעָמְקֵי הַהֲלָכָה, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה; הַיְנוּ כְּפִי שֶׁעוֹסֵק הַרְבֵּה בִּתְפִלָּה וּבַקָּשָׁה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּמְדַבֵּר וּמְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן שֶׁרָגִיל בָּהּ כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּמְחַל לוֹ, וְיִזְכֶּה לְזַכֵּךְ הַמֹּחִין,

כְּמוֹ־כֵן נוֹבֵעַ שִׂכְלוֹ, וְזוֹכֶה לְבָרֵר לְעַצְמוֹ הַהֲלָכָה, לֵידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג. וְעַל־כֵּן ׳שֻׁלְחָן עָרוּךְ׳ וְ׳הִתְבּוֹדְדוּת׳, הֵם שְׁנֵי יְסוֹדוֹת עִקָּרִיִּים בְּדַעַת רַבֵּנוּ זַ״ל. וְעַל שְׁנֵי דְּבָרִים אֵלּוּ סוֹבֶבֶת וְהוֹלֶכֶת כָּל הַיַּהֲדוּת. וְעִנְיָן זֶה הוּא רְצוֹנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְזֶה יְסוֹד דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וְכָל מַה שֶּׁהָאָדָם מַתְמִיד בְּדָבָר זֶה, הַיְנוּ — לְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת בִּלְשׁוֹן עַצְמוֹ, וְכֵן מַתְמִיד בְּלִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ, וּמְבָרֵר לְעַצְמוֹ הַהֲלָכָה, כְּמוֹ־כֵן יוֹתֵר מְקַיֵּם רְצוֹנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְיָכוֹל לְהִקָּרֵא עַל שְׁמוֹ זַ״ל; כִּי בְּלֹא הִתְבּוֹדְדוּת וְלִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ, הָאָדָם מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ מְאֹד, וְכִמְעַט שֶׁאֵין לוֹ שַׂיָּכוּת אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל; כִּי עַל שְׁנֵי דְּבָרִים אֵלּוּ הִזְהִיר רַבֵּנוּ זַ״ל בְּיוֹתֵר מֵהַכֹּל. וְעַל־כֵּן בְּאֹפֶן שֶׁיִּקָּרֵא עַצְמוֹ ׳בְּרֶסְלֶבֶר חָסִיד׳, עָלָיו לְהִתְבּוֹדֵד בְּכָל יוֹם עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וִידַבֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבּוֹ, וְכֵן יַתְמִיד מְאֹד מְאֹד בְּלִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ. וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם רָגִיל בָּזֶה — לְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבּוֹ וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְנִזְהָר מְאֹד מְאֹד לֹא לְהוֹסִיף וְלֹא לִגְרֹעַ מֵהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, אָז דַּיְקָא הוּא הוֹלֵךְ כְּבָר עַל דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר, וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתוֹ.

וּמֵחֲמַת שֶׁנִּתְהַוְּתָה לִי עַכְשָׁו מְנִיעָה, עַל־כֵּן אֲקַצֵּר, וְאַף שֶׁהָיָה בְּדַעְתִּי עוֹד לְהַאֲרִיךְ לְךָ, וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, עוֹד חָזוֹן לַמּוֹעֵד.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקסד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיֵּרָא ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת מִדַּת הָעַצְבוּת וְעַצְבָּנוּת, שֶׁקּוֹרִין נֶערְוויז, שֶׁנִּכְנְסָה בְּךָ. צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁזֶּה בָּא מִמִּדַּת הַבַּטָּלָה, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (כְּתֻבּוֹת נט.):

הַבַּטָּלָה מְבִיאָה לִידֵי שְׁעָמוּם וְלִידֵי זִמָּה; כִּי כָל הַחֵטְא הַמְגֻנֶּה שֶׁל פְּגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לִצְלָן, בָּא מִבְּטוּל זְמַן. וְדָבָר זֶה מֵבִיא אוֹתוֹ אַחַר־כָּךְ לְכָל הָרָעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְהוּא תָּמִיד בִּמְרִירוּת.

וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבָּבִי! עָלֶיךָ לְהַרְגִּיל עַצְמְךָ לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי לִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְצַמְצֵם אֶת הָאָדָם (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן עח); כִּי לִפְעָמִים הָאָדָם בּוֹעֵר בַּקְּדֻשָּׁה, וְרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה, וְלִפְעָמִים בּוֹעֵר בַּטִּמְאָה, וְנוֹפֵל בְּעָמְקֵי עֲמָקִים, וְהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְצַמְצֶמֶת אֶת הַהִתְלַהֲבוּת, וְכֵן הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְקָרֶרֶת אֶת הַחֲמִימוּת וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי כָל יוֹם שֶׁעוֹבֵר לְהָאָדָם בְּלִי לִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הִיא אֲבֵדָה נִצְחִית, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וּמוּבָא בִּדְבְרֵי הָאֲרִיזַ״ל, כִּי מִי שֶׁלּוֹמֵד בַּיּוֹם אֲפִלּוּ אֵיזֶה פָּסוּק אוֹ אֵיזוֹ מִשְׁנָה וְכוּ׳, אֲזַי בַּלַּיְלָה, כְּשֶׁנִּשְׁמָתוֹ עוֹלֶה לְמַעְלָה, מְלַמְּדִים אוֹתוֹ רָזִין וְרָזֵי דְּרָזִין עַל פָּסוּק זֶה אוֹ עַל מִשְׁנָה זוֹ שֶׁלָּמַד, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה כְּשֶׁלּוֹמֵד הַרְבֵּה פְּסוּקִים וְהַרְבֵּה מִשְׁנָיוֹת וְכוּ׳. וְדָבָר זֶה צָרִיךְ שֶׁתַּחֲקֹק תָּמִיד בְּדַעְתְּךָ, וְאַל תִּהְיֶה בַּטְלָן.

וְסִפֵּר לִי אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁבִּתְחִלַּת הִתְקָרְבוּתוֹ אֶל דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל, רָצָה לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה, וְרָאָה שֶׁלֹּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת, אֲזַי הִתְרַשֵּׁל וְלֹא עָשָׂה שׁוּם דָּבָר, וְאָז הָיָה עֲדַיִן בְּגִיל צָעִיר מְאֹד, קֹדֶם מִבֶּן עֶשְׂרִים, וְנַעֲשָׂה בַּטְלָן לְגַמְרֵי, אַף מֻחַמַּת שֶׁהָיָה רָגִיל לְהִכָּנֵס אֶל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, הָיְתָה דַּרְכּוֹ לְהִתְלַהֵב וְכוּ׳, וְכֵן בְּכָל פַּעַם, עַד שֶׁמָּצָא אֶת קוּנְטְרֵס ״סֵדֶר־דֶּרֶךְ־הַלִּמּוּד״, וְרָאָה מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם — אֵיךְ לִלְמֹד, וְזֶה הִצִּילוֹ מַמָּשׁ, וּלְאַט לְאַט הִתְחִיל לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִלְמֹד בְּכָל יוֹם עוֹד קְצָת וְעוֹד קְצָת: תַּנַ״ךְ וּמִשְׁנָיוֹת וּגְמָרָא וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וּמִדְרָשׁ וְכוּ׳, וּלְאַט לְאַט הִרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְאָז הִתְחִיל לִרְאוֹת בְּרָכָה בְּכָל יוֹם וָיוֹם. וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבָּבִי! רְאֵה גַּם אַתָּה לְעַיֵּן הֵיטֵב בַּקּוּנְטְרֵס ״סֵדֶר־דֶּרֶךְ־הַלִּמּוּד״, וּתְקַיֵּם בְּתִמִּימוּת וּבְפְשִׁיטוּת כָּל הַנֶּאֱמַר בּוֹ. הָעִקָּר — שְׁמֹר אֶת עַצְמְךָ מִכַּעַס, כִּי הִיא עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ.

וְאוֹדוֹת בִּנְךָ, הָעִקָּר סַבְלָנוּת, לְסִבֵּל וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים,

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָסִיר מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי מַחֲלוֹת וְכוּ׳, וְיִזְכֶּה לִרְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקסה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיֵּרָא ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, הַצָּמוּד בִּפְנִימִיּוּת לְבָבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים, נֵר לְהַצְדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לָנֶצַח.

בָּאתִי, תְּהִלָּה לָאֵל, בְּיוֹם שְׁלִישִׁי לְבֵיתִי, וּמְאֹד נִצְטַעַרְתִּי שֶׁלֹּא רְאִיתִיךָ עוֹד, כִּי נַפְשִׁי קְשׁוּרָה בְּנַפְשֶׁךָ, וַאֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ אַהֲבַת עוֹלָם, אַהֲבָה שֶׁאֵינָהּ תְּלוּיָה בְּדָבָר בָּטֵל, כִּי אִם מִפְּאַת שָׁרְשֵׁנוּ, שֶׁאָנוּ שׁוֹתִים יַחַד מִמֵּימֵי הַנַּחַל.

מָה אֹמַר לְךָ ... הַיָּקָר! הָיָה טוֹב מְאֹד, שֶׁתִּתַּקַּח סְפָרִים מֵהָאַבְרֵךְ ... וּתְפִיצֵם בֵּין חֲבֵרֶיךָ, כִּי, תְּהִלָּה לָאֵל, יֵשׁ לְךָ הַרְבֵּה חֲבֵרִים, וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, שֶׁתּוּכַל גַּם־כֵּן לְקָרְבָם בִּתְשׁוּבָה אֶל דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל. הָעִקָּר אַל תִּבָּלְבֵּל עַצְמְךָ מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, אַתָּה לֹא צָרִיךְ אֶת אַף אֶחָד, רַק אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל! וְהַרְגֵּל אֶת עַצְמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִלְמֹד כְּסִדְרָן גְּמָרָא, בְּמָקוֹם שֶׁאַתָּה אוֹחֵז, כִּי לְמוּד גְּמָרָא מְסֻגָּל מְאֹד מְאֹד לְהַצְלָחָה בְּכָל הָעִנְיָנִים. וּמְקֻבָּל מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁהַזּוֹכֶה לְסַיֵּם אֶת כָּל הַשַּׁ״ס, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ צֶלֶם אֱלֹקִים. וּמֵחֲמַת שֶׁאֲנִי בְּגוּפִי רָחוֹק עַכְשָׁו מִמְּךָ, עַל־כָּל־פָּנִים עִם נִשְׁמוֹתֵינוּ, אָנוּ יְכוֹלִים לִהְיוֹת קְרוֹבִים עַל־יְדֵי מִכְתָּבִים, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר, שֶׁבְּהַכְתָּב — שָׁם מַנִּיחִים אֶת הַנֶּפֶשׁ (עֵין לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קעג); וְעַל־כֵּן מַה טּוֹב אִם הָיִיתָ מְעוֹרֵר גַּם אֶת חֲבֵרֶיךָ שֶׁיִּכְתְּבוּ אֵלַי. וּבִפְרָט אֶת שְׁנֵי הַבַּחוּרִים שֶׁהֵבֵאתָ אֵלַי בִּהְיוֹתִי בִּירוּשָׁלַיִם. וּבְעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֶרְאֶה לְהִתְכַּתֵּב עִמָּהֶם, וּבְיַחַד נָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אֲמִתִּית.

הָעִקָּר רְאֵה לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם: שַׁחֲרִית, מִנְחָה וּמַעֲרִיב בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת דַּיְקָא. וּמוּבָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשָׁה זוֹ (פָּרָשָׁה מח, סִימָן ו׳): כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל נִכְנָסִים לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְקוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע, וְהֵן יוֹשְׁבִין לִכְבוֹדִי, וַאֲנִי עַל גַּבָּן, עַיִן שָׁם; וּמִי שֶׁנִּכְנָס עֶרֶב וָבֹקֶר לְבֵית־הַכְּנֶסֶת, נִשְׁמָר בְּזֶה הַיּוֹם מִכָּל רַע.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ תָּמִיד דַּרְכְּךָ, וּבְכָל אֲשֶׁר תִּפְנֶה — תַּצְלִיחַ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקסו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר חַיֵּי שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, גֵּר לְהַצְדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֶצַח־נְצָחִים.

אָחִי הַיָּקָר! בָּאתִי לְחַזֵּק אוֹתְךָ מֵחָדָשׁ, שֶׁלֹּא תִּתְפַּעֵל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וּבִפְרָט בְּעֵסֶק הַפָּצַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל — זְכוּתְךָ גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, וַאֲנִי מְקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תֵּכֶף־וּמִיָּד בַּהַפָּצַת סֵפֶר: ״פַּרְנָסָה טוֹבָה״ וְסֵפֶר: ״גֵּר לְהַצְדִּיק״, תִּהְיֶה נַעֲשֶׂה, בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, חָתָן.

גַּם יֵשׁ בִּרְצוֹנִי לִלְמֹד אִתְּךָ יַחַד מַסֶּכֶת חֲגִיגָה: בַּ׳בְלִי, יְ׳רוּשַׁלְמִי, תּ׳וֹסֶפְתָּא, אִם אֶפְשָׁר לְהַתְחִיל עוֹד הַיּוֹם הַזֶּה — מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים בְּכָל יוֹם חֲצִי שָׁעָה.

רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וּלְבַל תַּנִּיחַ בְּעַצְמְךָ הָעֲצָבוּת כְּלָל, וְנָא וְנָא שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס בְּוִכּוּחִים עִם שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וְכֵן אַל תִּתְפַּעֵל מִשּׁוּם בֶּן־אָדָם; אַשְׁרֶיךָ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ, שֶׁאַתָּה זוֹכֶה לִהְיוֹת שַׁמָּשׁ אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁכָּל יְגִיעָה וִיגִיעָה, כָּל טִרְחָה וְטִרְחָה, כָּל בִּזָּיוֹן וּבִזָּיוֹן וְכוּ׳ וְכוּ׳, שֶׁאַתָּה סוֹבֵל בִּשְׁבִיל רַבֵּנוּ זַ״ל, עוֹד יֵצְאוּ לְךָ מִזֶּה דְּבָרִים טוֹבִים. וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ מַעֲלָתְךָ בַּהַפָּצַת הַסֵּפֶר: ״בְּרִית שָׁלוֹם״ בְּכָל סְעֻדַּת בְּרִית

שֶׁנִּתְקַיֵּמְתָּ, תְּהִלָּה לָאֵל, הָיִיתָ רוֹקֵד מֵרֹב שִׂמְחָה; כִּי בָּזֶה אַתָּה מִתְפָּרְסֵם.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָאִיר עֵינֵינוּ בְּמָאוֹר תּוֹרָתוֹ, וְאֶזְכֶּה לְחַדֵּשׁ בְּתוֹרָתוֹ סְפָרִים חֲדָשִׁים עַל כָּל בְּעָיוֹת וְעִנְיְנֵי הַחַיִּים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקסז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, הַבָּחוּר הַשּׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוּ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ הַמָּלֵא מְרִירוּת — לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְלַהֲשִׁיבְךָ — יִקְצְרוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת.

הַתְמֵד בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְשָׁם תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁךָ. מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים כְּשֶׁתְּעַיֵּן בְּכָל יוֹם בְּשִׁנַּיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה מִכְתָּבִים כְּסִדְרָן מֵ״עָלִים לִתְרוּפָה״, מִכְתְּבֵי מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל, וּמִשָּׁם תְּקַבֵּל חִיּוּת אֲמִתִּית, כִּי בְּדַרְכְּךָ כָּלָל בְּמִכְתָּב יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת נְקֻדַּת הַפְּנִימִיּוּת שֶׁל הַמְחַבֵּר, כִּי הוּא כּוֹתֵב אֶת זֶה לְנוֹכֵחַ, וְכֵן אֵין מְעַיֵּן הַרְבֵּה, רַק כּוֹתֵב כְּפִי רְהִיטַת מֹחוֹ וְתַבְעֶרֶת לִבּוֹ, וְעַל־כֵּן יְכוֹלִים לְהַרְגִּישׁ נְקֻדָּתוֹ יוֹתֵר בְּנָקֵל מֵאֲשֶׁר בְּחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא בְּאֵיזֶה סֵפֶר. וּבִכְלָל — בְּמִכְתְּבֵי מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל, רוֹאִים אֶת הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת שֶׁל מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל, וְאֵיךְ שֶׁכָּל חִיּוּתוֹ הָיְתָה רַק סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְאֵיךְ שֶׁכָּל הֲלָךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ וְדִבּוּרָיו וּמַעֲשָׂיו — הַכֹּל סָבַב וְהָלַךְ אַחֲרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל. וּמִי יִתֵּן, שֶׁנּוּכַל לַעֲשׂוֹת כָּמֹהוּ — לִהְיוֹת תָּמִיד דְּבוּקִים בְּרַבֵּנוּ זַ״ל בְּקִבְיעוּת — בֵּין בְּלֶכְתֵּנוּ בַּדֶּרֶךְ, וּבֵין בִּישִׁיבָתֵנוּ בְּבֵיתֵנוּ, וּבֵין בְּדִבּוּרֵנוּ עִם אֲנָשִׁים וְכוּ׳.

וְאוֹדוֹת בִּלְבּוּלֶיךָ, כְּבָר אָמַרְתִּי לְךָ וְכֵן כָּתַבְתִּי לְךָ כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁאָסוּר לְךָ לְהִכָּנֵס בְּוִכּוּחִים עִם בְּנֵי־אָדָם. וּמְבֹאָר בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַרַ״ן

(חֵלֶק א׳, סִימָן כט), שֶׁעַל־יְדֵי פְּגַם הַדִּבּוּר, הַדָּמִים מַתִּיזִים בַּמֹּחַ, וְנַעֲשֶׂה נוֹפֶל, רַחֲמָנָא לִצְלָן וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; וְעַל־כֵּן רְאֵה מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד בְּדָבָר זֶה. וַאֲנִי רָגִיל לוֹמַר תָּמִיד לִבְנֵי הַנְּעוּרִים: כָּל זְמַן שֶׁלֹּא זָכוּ לְסַיֵּם עַל־כָּל־פָּנִים פַּעַם אַחַת תַּנ״ךְ, מִשְׁנָיוֹת, בַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא, סִפְרָא, סִפְרֵי, מְכִילְתָּא וְכָל הַמִּדְרָשִׁים וְכוּ׳ וְכוּ׳, אָסוּר לְדַבֵּר כְּלָל, כִּי חָבָל עַל הַזְּמַן הַיָּקָר וְכוּ׳, וְעוֹד מְעַט יִצְטָרֵךְ לַעֲזֹב אֶת הָעוֹלָם, וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בְּעָמְלוֹ. עַל־כֵּן רְאֵה לְצַיֵּת אֶת כָּל הַנֶּאֱמָר כָּאן, וְאָז תַּרְגִּישׁ הִתְעוֹרְרוּת וְחִיּוּת חֲדָשָׁה בְּחַיֶּיךָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

רְאֵה לַעֲזֹר לִי בַּהַפָּצַת מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה חוּצָה.

ג׳ תקסח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת הַשִּׁדּוּךְ ... שֶׁאַתָּה עוֹסֵק לְשַׁדֵּךְ אֶת הַבָּחוּר ... גֵּרוֹ יָאִיר, מָה אֹמַר לְךָ?! אֵין עוֹד מִצְוָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ — לַעֲסֹק בָּעֵסֶק הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, לְשַׁדֵּךְ בָּחוּר וְכוּ׳. וּכְמוֹ שֶׁבְּרוּחָנִיּוּת הִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה לְקָרֵב נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁזֶּה גַּם־כֵּן בְּחִינַת יִחוּד וְזִוּוּג כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ־כֵן צְרִיכִים לַעֲסֹק לְשַׁדֵּךְ בַּחוּרִים עִם זִוּוּגָם וְכוּ׳, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת זֶה עִנְיָן אֶחָד, וּבְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר דִּלְעֵילָא וְכוּ׳, וּבִפְרָט לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ לְהַבָּחוּר ... גֵּרוֹ יָאִיר, זֶה עוֹלֶה עַל הַכֹּל, כִּי אֵין לוֹ מִי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוּרוֹ, וְעַל־כֵּן זְכוּתְךָ גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, וּבְוַדַּאי יְשַׁלֵּם לְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׂכֻּרְתְּךָ שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקסט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסִדֶּר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, נֵר לְהַצַּדִּיק נַ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ עִם הַמָּעוֹת לְפִדְיוֹן — לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמַע אֶת תְּפִלָּתֵנוּ, וְיַמְתִּקוּ מִמְּךָ כָּל הַדִּינִים, עַל־יְדֵי פֶּלֶא עֶלְיוֹן.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ לָצֵאת לְחוּץ לָאָרֶץ; קֹדֶם — עַל־פִּי דִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ, אַתָּה מֻכְרָח לְבַקֵּשׁ רְשׁוּת מֵאִשְׁתְּךָ, וְיַעַן שֶׁאַתָּה נוֹסֵעַ אוֹדוֹת לְשַׁלֵּם אֶת חוֹבוֹתֶיךָ הָעֲצוּמִים וְכֵן לְגַדֵּל בָּנֶיךָ לְתַלְמוּד תּוֹרָה וְכוּ׳, אֲשֶׁר הֵם בִּכְלַל הַחוֹבוֹת — אֵין אִסּוּר בַּדָּבָר, וּמִכָּל שֶׁכֵּן, שֶׁדַּעְתְּךָ לַחֲזוֹר. וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בַּהֲלָכָה בְּעִנְיָן זֶה, וְאֵין הַפְּנַאי עַכְשָׁו.

וְאוֹדוֹת אֵירוֹפָּה, שָׁמַעְתִּי מֵאַנְשֵׁי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּאוּ מֵהֶתָּם לְהָכָא, כִּי מַצְלִיחִים שָׁם, כִּי יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים — נִתְבָּעִים וְנוֹתְנִים וְכוּ׳ (עַיֵּן יְרוּשַׁלְמִי שְׁקָלִים א׳, א׳). הָעִקָּר הוּא תְּפִלָּה, שֶׁתַּרְבֶּה לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִבְרַח מִלֵּיצָנוּת, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אוֹמֵר (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת מָמוֹן, חֵלֶק א׳, סִימָן א׳): הַמִּתְלוֹצֵץ — מְזוֹנוֹתָיו מִתְמַעֲטִין, עַיֵּן שָׁם (וְעַיֵּן עֲבוֹדָה זָרָה יח:).

אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְוַעֵד יַחַד בִּנְסִיעָתְךָ זוֹ, וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, הַרְבֵּה טוֹבוֹת תְּקַבֵּל מִבֵּית מִדְרָשֵׁנוּ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ דַּרְכְּךָ תָּמִיד, וּבְכָל אֲשֶׁר תִּפְנֶה — תַּצְלִיחַ!

וּמֻחֲמַת טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת עַכְשָׁו — אֲקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקע.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, גֵּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

בַּמֶּה שֶׁבִּקַּשְׁתָּ חַוַּת דַּעְתִּי עַל־יְדֵי מוֹסֵר כְּתָב זֶה; רַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִירָנוּ מְאֹד מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל עַל תִּקּוּן הָעֵצוֹת. וּפַעַם אַחַת שָׁמַע אֵיךְ שֶׁאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִתְפַּלֵּל מַעֲרִיב, וּכְשֶׁהִגִּיעַ אֶל: ״וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה״, חָטַף בְּמִלִּים אֵלּוּ, וְהִקְפִּיד עָלָיו רַבֵּנוּ זַ״ל, וְאָמַר: הֲלֹא אֶת זֶה צְרִיכִים לוֹמַר בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה עַל תִּקּוּן הָעֵצוֹת, וְאֵיךְ אַתָּה חוֹטֵף תְּפִלָּה זוֹ?! וְעַל־כֵּן אֵצֶל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ נֶחְשְׁבוּ תֵּבוֹת אֵלּוּ מְקוֹם תַּחֲנָה, שֶׁקּוֹרִין: סְטַאנְצִיא, הַיְנוּ שֶׁחוֹזְרִים עַל זֶה כַּמָּה פְּעָמִים בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה בְּהִתְעוֹרְרוּת רַבָּה עַד מְאֹד. וְעַל־כֵּן מָה אֲנִי יָכוֹל לְיַעֵץ אוֹתְךָ וְכוּ׳?! אַךְ עַל־פִּי־כֵן כְּפִי עִנְיָנֵיךָ, הָיָה טוֹב מְאֹד, שֶׁתִּסַּע עִם בִּנְךָ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם תִּמְצָא, בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שִׁדּוּךְ הָגוּן. וְכֵן תַּכְנִיס אֶת בִּנְךָ בִּישִׁיבָה שָׁם, וְהַכֹּל יִשָּׂכַח וְכוּ׳. אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא יֹאמַר פִּי דָּבָר שֶׁאֵינוֹ רָאוּי. וּבֶאֱמֶת אֵין לְךָ מַה לְּאַבֵּד בָּזֶה שֶׁתִּסַּע לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הַחִיּוּת וְהַמְשִׁיבַת נֶפֶשׁ שֶׁתִּזְכֶּה שָׁם — זֶה עַיִן לֹא רָאֲתָה. תֵּלֵךְ בְּכָל יוֹם אֶל הַכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי, וְתַרְגִּישׁ טַעַם חָדָשׁ בְּחַיֶּיךָ, כִּי עַל־יְדֵי הַבְּכִיָּה וְהַשִּׂיחָה בֵּינְךָ לְבֵין קוֹנְךָ, שָׁם יִפָּתַח לְךָ שַׁעַר חָדָשׁ בַּחַיִּים, וּמֹחַךְ יִטָּהֵר לְגַמְרֵי.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקעא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִיד נַפְשִׁי, וָתִיק וְחָסִיד, גֵּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ

יָאִיר וְיִזְרַח לְנֶצַח נְצָחִים.

בִּדְבַר שְׁאֵלָתְךָ אוֹדוֹת הַבִּלְבּוּלִים שֶׁיֵּשׁ לְךָ בְּעִנְיַן חִדּוּשֵׁי תוֹרָה, רָאוּי לְךָ לְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן י״ב, מַה שֶּׁאָמַר שָׁם רַבֵּנוּ זַ״ל, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוֹשָׁה: כִּי כָּל אֶחָד לְפִי תּוֹרָתוֹ וְלִפְנֵי כָּל תּוֹרָה יֵשׁ בְּחִינוֹת סְפֵקוֹת, כְּגוֹן: בְּחִדּוּשֵׁי תוֹרָה, קֹדֶם שֶׁמְּחַדְּשִׁים, יֵשׁ כַּמָּה סְפֵקוֹת וּבִלְבּוּלִים קֹדֶם שֶׁמְּבָרֵר וּמְלַבֵּן הַדָּבָר כָּרָאוּי, וְאֵלּוּ הַסְּפֵקוֹת הֵם בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג׳): ׳עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע׳, שֶׁהוּא בְּחִינַת נַגָּהּ, וּכְשֶׁמַּגִּיעַ אֶל הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ, זֶה בְּחִינַת: ׳עֵץ הַחַיִּים׳, עַיֵּן שָׁם; חֲרִי לְךָ, שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר קֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תוֹרָה, כָּל מִינֵי מְרִירוּת וּסְפֵקוֹת. וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. אֲבָל בֶּאֱמֶת עֶצֶם הַחִדּוּשֵׁי תוֹרָה הוּא תִּקּוּן הַמֹּחִין, כִּי בְּשָׁעַת בִּטּוּל אֶל אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אַךְ כְּשֶׁחוֹזֵר מֵהַבִּטּוּל, הַהֶכְרֵחַ לִבְנוֹת כֵּלִים וְהֵיכָלוֹת וְכוּ׳ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סה), כְּדֵי לְקָרֵר אֶת צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קה), שֶׁהַחִדּוּשֵׁי תוֹרָה, הֵם תִּקּוּן נְפָלָא לְהָרְהוּרִים רָעִים, עַיֵּן שָׁם; וְעַל־כֵּן רָאוּי לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל לְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם אֵיזֶה חִדּוּשׁ, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, אֲפִלּוּ דִּבּוּר אֶחָד. וּמוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל גָּלָה נִפְלָאוֹת, שֶׁהַחִדּוּשֵׁי תוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים, הֵם הֵם הַכֵּלִים לְהַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ צְמָצוּמִים רַבִּים, וַאֲשֶׁר עַל יָדָם יֻשְׁפְּעוּ עָלָיו הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת וְכוּ׳ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּחוּמִין, הֲלָכָה ה׳, אוֹת טז).

וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבְבִי, אַל תִּהְיֶה בַּטָּלָן! אַשְׁרֶיךָ, שֶׁנִּתְפַּסְתָּ עַל דִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁבִּלְבּוּלֶיךָ הֵם בִּלְבּוּלִים כָּאֵלּוּ וְכוּ׳, מֶה הָיִיתָ עוֹשֶׂה, אִם הָיוּ הַבִּלְבּוּלִים שֶׁלְּךָ בִּדְבָרִים גַּשְׁמִיִּים וְשֶׁל תַּאֲוֹת רָעוֹת וְכוּ׳, רַחֲמָנָא לִצְלָן. הָעִקָּר תִּרְאֶה לְהַכְנִיס בְּעַצְמְךָ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. ״יִרְאַת ה׳ טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד״ (תְּהִלִּים יט, י), כָּל יוֹם יֵשׁ לוֹ יוֹם לְמַעְלָה (זֹהַר ח״ג פה.), וּבְאִם תַּכְנִיס עַצְמְךָ הַיּוֹם הַזֶּה אֶל תּוֹךְ הַיִּרְאָה הָאֲמִתִּית, לְיִרְאָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, בְּלִי שׁוּם פְּנִיּוֹת, רַק מֵחֲמַת כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא פֹּה, וְאַתָּה מְדַבֵּק עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה תַּדְבִּיק אֶת הַיּוֹם הַזֶּה לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ, וְזֶה יַעֲמֹד לוֹ לָעַד.

הָעִקָּר — ״יָפֶה תַּלְמוּד תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ, שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן (אָבוֹת ב, ב). וּפֶרְשׁוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם עָסוּק, הוּא מְיַגֵּעַ אֶת עַצְמוֹ, וְדָבָר זֶה גּוֹרֵם שֶׁיִּשְׁכַּח מִלַּעֲשׂוֹת עָוֹן (עֵר מִיעֵד אוֹיס זַיִין יֵצֶר הָרָע); הַרְגֵּל עַצְמְךָ בְּחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, וְאָז טוֹב לְךָ לְנֵצַח־נְצָחִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקעב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, נֵר לְהַצְדִּיק נ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד, וְאַל תַּנִּיחַ אֶצְלְךָ הָעַצְבוּת וְהָעַצְלוּת כְּלָל.

וּלְמַעַן הַשֵּׁם, אַל תִּהְיֶה כְּפוּי טוֹבָה, חַס וְשָׁלוֹם, אַדְרַבָּה, אִם ... עָזַר לְךָ כָּל־כָּךְ, רָאוּי לְךָ לְכַבְּדוֹ וְלִשְׁאֹל בְּכָל פַּעַם בִּשְׁלוֹמוֹ הַטּוֹב. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא קַמָּא צב:): בּוֹר שֶׁשָּׁתִיתָ מִמֶּנּוּ מַיִם, אַל תִּזְרֹק בּוֹ אֶבֶן.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְרָאוּי לְהַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּלִי שׂוּם חָכְמוֹת כְּלָל, לֵידַע כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאִם יִהְיֶה בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁתִּתְפָּרְסֵם — לֹא יוֹעִיל שׂוּם מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב וְכוּ׳, וּלְהִפּוּךְ — לֹא יוֹעִיל שׂוּם הַסְתֵּר וְהַצְנֵעַ לֶכֶת וְכוּ׳. הָעִקָּר לְבַקֵּשׁ תָּמִיד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא יַטֶּה אֶת עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן שֶׁלֹּא יַטֶּה אֶת אֲחֵרִים כְּלָל, כִּי בְּנָקֵל יְכוֹלִים לִגְרֹם רָעוֹת רַבּוֹת לִבְנֵי־אָדָם, אִם אֵין מְגַלִּים לָהֶם אֶת הָאֱמֶת, וְהוּא בִּכְלַל מִפְרָסָם שֶׁל שֶׁקֶר, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל הֵעִיד עַל אֶחָד, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בְּוַדַּאי דְּגָרַם, שֶׁאֶלֶף אֲנָשִׁים לֹא יַעַמְדוּ בְּתִחִיַּת הַמֵּתִים עַל יָדוֹ,

רַחֲמָנָא לִצְלָן. עַמֹּד וּרְאֵה וְהִתְבּוֹנֵן בְּפֶרֶק ׳חֵלֶק׳ (בְּמַסֶּכֶת סַנְהֶדְרִין) יְחִידֵי סְגֻלָּה, הֵם אֲשֶׁר אֵין עוֹמְדִים בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, וּפֹה גָּרַם מְפֻרְסָם, שֶׁאֶלֶף אֲנָשִׁים לֹא יַעַמְדוּ בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים וְכוּ׳. כָּךְ סִפֵּר לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל בְּפֵרוּשׁ; וְעַל־כֵּן רְאֵה וְגַם רְאֵה אֶת הָעֹנֶשׁ הַגָּדוֹל שֶׁל פִּרְסוּם שֶׁל שֶׁקֶר, הָעוֹקֵר אֶת עַצְמוֹ וְגַם אֶת אֲחֵרִים מֵהַקְּדֻשָּׁה, וְעָנְשׁוֹ קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד, אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ וְכוּ׳!

וְעַל־כֵּן, לְדַעְתִּי, בְּרַח לְךָ מֵהֶבֶל הַדִּמְיוֹן הַזֶּה, מְסֹר אֶת עַצְמְךָ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתַכְנִיס בְּדַעְתְּךָ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַמְשִׁיךְ עָלֶיךָ שֶׁפַע הַדַּעַת, וְתִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר אֵין לְךָ עוֹד עֲרֵבוּת וְנֹעַם וְזִיו וְחִיּוּת יוֹתֵר טוֹב מִזֶּה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקעג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א לִפְרָט קָטָן.

שָׁלוֹם רַב.

אֶת מִכְתָּבוֹ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי. וּפֹה תְּקַבֵּל רָצוּף קוֹנְטֶרֶס: ״קוֹל קוֹרֵא אֶל ה׳״, מְתֻרְגָּם לְאַנְגְּלִית, שֶׁתְּרַגֵּם תַּלְמִיד יְשִׁיבָתֵנוּ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָאִיר עֵינֶיךָ, וְתִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, עַל־פִּי הַדִּבּוּר הַתָּם וְהַיָּשָׁר שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵהַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, בִּבְרָכַת הַתּוֹרָה וְהַצְלָחָה מְרֻבָּה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקעד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִיד נַפְשִׁי, וָתִיק וְחָסִיד, צָמוּד בִּפְנִימִיּוּת לְבָבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ

מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

דַּיין בְּרִיעף מִיטֶן טְשֶׁעק אוֹיף הַדְּפָסָה — הָאב אִיךְ דֶּערְהַאלְטִין, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זָאל דִּיר גֶּעבֶּן גְּרוֹיס הַצְלָחָה אִין דַּיין גֶּעשֶׁעפְט, אוּן בִּזְכוּת דַּיין שֵׁתְּפוּת מִיטֶן הֵיילִיגֶן רֶבִּי׳ן, זָאלְסְטוּ תָּמִיד מַצְלִיחַ זַיין[מ].

טַיֶיעֶרער בְּרוּדֶער! שְׁטַארְק זִיךְ אִין שִׂמְחָה וָוארוּם דֶּער הֵיילִיגֶּער רַבִּי זָאגְט (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת שִׂמְחָה, חֵלֶק ב׳, סִימָן א׳): מִי שֶׁהוּא שָׂמֵחַ תָּמִיד, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַצְלִיחַ[נ].

בָּרוּךְ ה׳, מִיר הָאבֶּן אָפּ דֶּעדְרוּקְט אַסַאךְ נַיֶיע סְפָרִים, אִיךְ וֶועל דָּאס שִׁיקֶן בְּקָרוֹב צוּ דִיר. דֶּער עִקָּר שְׁטַארְק זִיךְ, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וֶועט דִּיר הֶעלְפִין פָּארֶין צוּם הֵיילִיגֶּען רַבִּינ׳ס צִיוּן אוּן אוּמַן. דָּא שִׁיק אִיךְ דִּיר צְוֵוי קוּנְטְרֵסִים אִין עֶנְגְלִישׁ, וָואס אַ תַּלְמִיד פוּן אוּנְזֶער יְשִׁיבָה הָאט אִיבֶּער גֶּעזָעצְט אוֹיךְ עֶנְגְלִישׁ פוּן לְשׁוֹן־הַקּוֹדֶשׁ. בְּקָרוֹב וֶועל אִיךְ דִּיר שְׁרַייבְּן בַּאֲרִיכוּת[ס].

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקעה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִידֵנוּ הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה בַּצָּמָא מִמֵּי הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן

מ) מִכְתָּבְךָ עִם הַצ׳ק לְהַדְפָּסָה — לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לְךָ הַצְלָחָה גְּדוֹלָה בָּעֵסֶק שֶׁלְּךָ, וּבִזְכוּת שׁוּתָּפוּתְךָ עִם רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ — תַּצְלִיחַ תָּמִיד.

נ) אָחִי הַיָּקָר! חַזֵּק עַצְמְךָ בְּשִׂמְחָה, כִּי הָרַבִּי הַקָּדוֹשׁ אוֹמֵר: מִי שֶׁהוּא שָׂמֵחַ תָּמִיד, הוּא מַצְלִיחַ.

ס) בָּרוּךְ הַשֵּׁם, אֲנִי מַדְפִּיס עַכְשָׁו הַרְבֵּה סְפָרִים חֲדָשִׁים, אֲנִי אֶשְׁלַח לְךָ אוֹתָם אֵלֶיךָ בְּקָרוֹב. הָעִקָּר חַזֵּק עַצְמְךָ, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹרְךָ לִנְסַע אֶל צִיּוּן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ בְּאוּמַן. פֹּה אֲנִי שׁוֹלֵחַ לְךָ שְׁנֵי קוּנְטְרֵסִים בְּאַנְגְלִית, שֶׁתַּלְמִיד מִישִׁיבָתֵנוּ תִּרְגֵּם לְאַנְגְלִית — מִלְּשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, בְּקָרוֹב אֶכְתֹּב לְךָ בַּאֲרִיכוּת.

עָלֵינוּ ... גֵּרוּ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֵצַח־נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְשָׂמַחְתִּי כְּעַל כָּל הוֹן שֶׁיִּמָּצֵא אֶחָד בְּסוֹף קֵצֵה הָעוֹלָם, וְיִשְׁתּוֹקֵק כָּל־כָּךְ אַחֲרֵי סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְתֵכֶף־וּמִיָּד אָרַזְתִּי בְּשִׂמְחָה חֲבִילָה אַחַת עִם סְפָרִים, וְשָׁלַחְתִּי לְךָ, וּכְשֶׁתְּקַבְּלָהּ, וְתִרְצֶה עוֹד סְפָרִים — תִּכְתֹּב לָנוּ, וְנִשְׁלַח לְךָ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה.

הָעִקָּר — חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ כַּוָּנָה עֶלְיוֹנָה אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁשָּׁלַח אוֹתְךָ אֶל מְדִינַת חֵינֶע[ע], כְּדֵי שֶׁתִּפָּגֵשׁ שָׁם עִם יְהוּדִים, וּתְדַבֵּר עִמָּהֶם דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וּבְפָרָטִיּוּת, שֶׁזּוֹהִי כָּל הַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁלְּךָ. וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ מַעֲלָתְךָ, הָיִיתָ רוֹקֵד מֵרֹב שִׂמְחָה, כִּי בְּוַדַּאי לָזֶה דַּיְקָא בְּךָ נִכְנַס חֵשֶׁק וְרָצוֹן וְכוּ׳, וְכֵן סְבִיב כָּל הַסִּבּוֹת, שֶׁאַתָּה דַּיְקָא תִּהְיֶה בְּמָקוֹם רָחוֹק כָּזֶה וְכוּ׳, אֵין זֶה, כִּי אִם לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם גַּם שָׁם אַמְתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל־כֵּן חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד!

וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, אִם הָיִיתָ מַרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת בְּלָשׁוֹן שֶׁאַתָּה רָגִיל בָּהּ, וּתְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבְּךָ, וְעַל־יְדֵי־זֶה תַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַה שֶּׁתַּרְבֶּה וְתַתְמִיד בְּדָבָר זֶה, כְּמוֹ־כֵן וְיוֹתֵר מִזֶּה יָאִיר בְּךָ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִהְיוּ לְךָ כֹּחוֹת רוּחָנִיִּים לְקָרֵב רְחוֹקִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמִי יוֹדֵעַ וּמִי יוֹדֵעַ, אִם לֹא בִּשְׁבִיל זֶה בָּאתָ אֶל זֶה הָעוֹלָם, וּזְכוּתְךָ גְּדוֹלָה עַד מְאֹד מְאֹד. וּבִפְרָטִיּוּת — לְהַכְנִיס דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל בִּמְדִינַת חֵינֶע, מָקוֹם רָחוֹק כָּזֶה, בְּוַדַּאי אַשְׁרֶיךָ וְאַשְׁרֵי חֶלְקְךָ! וְרָאוּי לְךָ לִשְׂמֹחַ עַל זֶה בְּשִׂמְחָה שֶׁאֵין לָהּ סוֹף וָקֵץ.

וּמֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲנִי מְבַקֵּשׁ, שֶׁתַּצְלִיחַ דַּרְכְּךָ, וּבְכָל אֲשֶׁר תִּפְנֶה — תַּצְלִיחַ, שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת גַּם יַחַד, וְתוּכַל לַעֲזֹר לַהֲפָצַת מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה חוּצָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ע) סין.

אִם אַתָּה רוֹצֶה אֶת שְׁאָר סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, אֶהְיֶה שָׂמֵחַ מְאֹד מְאֹד לִשְׁלֹחַ לְךָ.

ג׳ תקעו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לַאֲהוּבִי, יְדִידִי הַיָּקָר, גֶּבֶר לְהַצַּדִּיק נַ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מִ׳קּוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֶּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֵצַח־נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְשָׂלַחְתִּי לְךָ חֲבִילָה עִם סְפָרִים לִכְתֹּבֶת הַיְשִׁיבָה, זֶה לוֹקֵחַ בְּעֶרֶךְ שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת. אִם תִּרְצֶה עוֹד סְפָרִים — אֶהְיֶה שָׂמֵחַ מְאֹד לִשְׁלֹחַ לְךָ.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! רָאוּי לְךָ לִשְׁמֹחַ מְאֹד מְאֹד עַל נֹעַם חֶלְקְךָ וְגוֹרָלְךָ, שֶׁזָּכִיתָ לְהִתְוַדַּע מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, וּבְוַדַּאי יַעֲמֹד הַסָּמ״ךְ־מ״ם וְיִרְצֶה לִמְנֹעַ אוֹתְךָ, אַךְ אַתָּה צָרִיךְ לְהִתְיַשֵּׁב בֶּאֱמֶת בֵּינְךָ לְבֵין עַצְמְךָ: הֲלֹא שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם אֵינָהּ יוֹדַעַת מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, כִּי אִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַתָּה וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְאֵין לְךָ עוֹד בָּעוֹלָם מִי שֶׁיָּבִין אֶת כָּל הַבְּעָיוֹת וְהַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁלְּךָ כְּמוֹ רַבֵּנוּ זַ״ל, וְעַל־כֵּן מַה שַּׁיָּךְ לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ זַ״ל?! הֲלֹא הוּא כָּל הַחִיּוּת שֶׁלָּנוּ! הוּא כָּל הַשִּׂמְחָה שֶׁלָּנוּ! הוּא כָּל הַתִּקְוָה שֶׁלָּנוּ! בְּוַדַּאי אַתָּה צָרִיךְ לְהַצְנִיעַ כָּל עִנְיַן הִתְקָרְבוּתְךָ כְּכָל שֶׁתּוּכַל, כִּי כְּתִיב (מִשְׁלֵי יא, ב) ״וְאֶת צְנוּעִים חָכְמָה״, וְאֵין לְךָ עוֹד הַצָּלָחָה כְּמִי שֶׁמַּצְנִיעַ דַּרְכּוֹ, וּבִפְרָטִיּוּת עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת, הוּא בְּחִינַת: ״בַּד בְּבַד יִהְיֶה קֹדֶשׁ״ (שְׁמוֹת ל, לד), זֶה בְּוַדַּאי אַף אֶחָד אֵינוֹ יוֹדֵעַ, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁאַתָּה רָגִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבִפְרָטִיּוּת — אֲשֶׁר הַיְשִׁיבָה שֶׁלְּךָ סָמוּךְ לַכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי, אַתָּה יָכוֹל לִהְיוֹת רָגִיל לֵילֵךְ לְשָׁם, וּתְפָרֵשׁ אֶת כָּל שִׂיחָתְךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, הַכֹּל לַכֹּל תְּסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִשּׁוּם חֹשֶׁךְ וּמִשּׁוּם רַ״ע׳ וּמִשּׁוּם מִדָּה רָעָה שֶׁנָּפַל אֵלֶיהָ, רַק עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת.

וּלְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְטוֹבָתְךָ הַנִּצְחִית, אַל תִּכָּנֵס בְּשׁוּם מַחֲלֹקֶת אוֹ וִכּוּחִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, כִּי אֵין זוֹ דַּרְכֵּנוּ. עִנְיָנֵנוּ הוּא רַק תּוֹרָה וּתְפִלָּה בִּתְמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת.

רַק חֲזַק וֶאֱמַץ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה תָּמִיד, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קסט): מִי שֶׁהוּא שָׂמֵחַ, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יִשְׁמֹר אוֹתוֹ מִפְּגַם הַבְּרִית, עַיֵּן שָׁם. וּבִפְרָטִיּוּת — כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֶל יִשּׁוּב הַדַּעַת, כִּי אִם עַל־יְדֵי מִדַּת הַשִּׂמְחָה, אֲקַוֶּה לְכָתֹב לְךָ עוֹד.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקעז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה מְאֹד, צָמוּד בִּפְנִימִיּוּת לְבָבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזָּרַח לְנֵצַח־נְצָחִים.

אָחִי הַיָּקָר! חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד, כִּי קְרוֹבָה יְשׁוּעָתְךָ לָבוֹא, וּבְשְׁבִיל זֶה מִתְגַּבֵּר עָלֶיךָ הָעַצְבוּן וְדִכְאוֹן הַנֶּפֶשׁ, כִּי הַבַּעַל־דָּבָר רוֹאֶה, שֶׁעוֹד קְצָת יָבוֹא יוֹמוֹ וְיַעֲזֹב אוֹתְךָ.

מָה אֹמַר לְךָ?! הָיָה טוֹב לְךָ בְּכָל הָעִנְיָנִים, שֶׁתִּתְפַּלֵּל אֵצֶל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּכָל יוֹם, כִּי הוּא עִנְיָן גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד. וְיָדוּעַ אֵצְלֵנוּ, אֲשֶׁר הָרַב הֶחָסִיד ר׳ יִצְחָק בְּרַייטֶער זַ״ל, הָיָה מַזְהִיר אֶת אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ הַנִּקְרָא עַל שֵׁם רַבֵּנוּ זַ״ל, וְהוּא בְּעַצְמוֹ הָיָה רָגִיל לְהִתְפַּלֵּל שָׁם אַפִלּוּ בִּיחִידוּת כְּשֶׁלֹּא הָיָה מִנְיָן, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן, שֶׁתְּהִלָּה לָאֵל, יֵשׁ לָנוּ מִנְיָן, רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל עִמָּנוּ יַחַד, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ דַּרְכְּךָ תָּמִיד.

חֶמְדַּת לְבָבִי! צָרִיךְ שֶׁתַּכְנִיס אֶת עַצְמְךָ תָּמִיד בְּתוֹךְ מִדַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁכְּלָלִיּוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם

בְּשָׁרְשָׁם אַחְדוּת אַחַת, כִּי כֻּלָּם הֵם חֵלֶק אֶחָד מַמָּשׁ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, רַק נִדְמֶה שֶׁנִּתְחַלְּקוּ לַחֲלָקִים, וּכְאִלּוּ נִפְרְדוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בִּפְנִימִיּוּת נִשְׁמָתָם, הֵם דְּבוּקִים כְּמוֹ עִם חֶבֶל. וְדָבָר זֶה נֶעֱלָם וְנִסְתָּר מִכָּל הָעוֹלָם; כִּי מִבַּחוּץ נִדְמֶה, כְּאִלּוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל חֲלוּקוֹת וּמְפֹרָדוֹת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בֶּאֱמֶת בִּפְנִימִיּוּתָן, הֵן קְשׁוּרוֹת כְּמוֹ עִם חֶבֶל בְּחוּט זֶהֶר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְהַיּוֹדֵעַ סוֹד זֶה, יוֹדֵעַ מַעֲלַת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדָן.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָאִיר עֵינֵינוּ בְּאוֹר תּוֹרָתוֹ, וְנִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, עַל־יְדֵי הֲפָצַת מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה חוּצָה; כִּי עִקַּר גִּלּוּי אֱלֹקוּת, נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי רַבֵּנוּ ז״ל, אֲשֶׁר הִבְטִיחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיַּחֲזִיר אֶת הָעוֹלָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. אַךְ מַה לַּעֲשׂוֹת?! כִּי הַבַּעַל־דָּבָר עוֹשֶׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְהַסְתִּירוֹ וּלְכַסּוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם וְכוּ׳, וְעָלֵינוּ לַעֲזֹר לָזֶה — שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט אוֹרוֹ הַגָּנוּז בֵּין כְּלַל יִשְׂרָאֵל.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ דַּרְכְּךָ תָּמִיד. הָעִקָּר — אַל תִּתְפַּחֵד כְּלָל, כִּי קְרוֹבָה יְשׁוּעָתְךָ לָבוֹא.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקעח.

בְּעֻזַּרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, הָאַבְרֵךְ הַשּׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

הִנֵּה בִּדְבַר שְׁאֵלָתְךָ ... תֵּדַע, כִּי רֹב פֵּרוּשֵׁי הַפְּסוּקִים הַכְּתוּבִים אֶצְלִי, וְגַם מַה שֶּׁכָּתְבוּ הַחֲבֵרִים, בָּאֵי בֵּיתִי, הֵם מַה שֶּׁאָמַרְתִּי בְּשָׁעַת הַסְּעֻדָּה. כִּי אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ח״ג ערב.), כִּי בְּשָׁעַת אֲכִילָה, אָז שָׁעַת מִלְחָמָה, וּצְרִיכִים לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת ג, ג): שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד, וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה, כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים. וְכָתַבְתִּי בְּמָקוֹם אַחֵר: לָמָּה

זְבְחֵי מֵתִים? כִּי בִּשְׁעַת אֲכִילָה, אָז זְמַן עֲלִיַּת הַנִּצּוֹצוֹת (עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סב), אָז זְמַן יִחוּד הַשְּׁכִינָה, וְיכוֹלִים לְתַקֵּן אֶת הַנְּשָׁמוֹת הַמְּגֻלְגָּלוֹת בָּהֶם, אִם מְדַבְּקִים אֶת הַמַּאֲכָל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּבִפְרָטִיּוּת — עַל־יְדֵי אֲמִירַת תּוֹרָה. וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם, אֵין מְחַדְּשִׁים בַּתּוֹרָה, אוֹ אֵין לוֹמְדִים בַּתּוֹרָה בִּשְׁעַת אֲכִילָה, אֲזַי הֵם לֹא בָּאִים אֶל תִּקּוּנָם, וְעַל־כֵּן נִשְׁאָרִים מֵתִים, וְזֶה ׳מְזַבְּחֵי מֵתִים׳ וְהָבֵן.

עַל־כָּל־פָּנִים כָּל אֵלּוּ הַחִדּוּשִׁים עַל הַפְּסוּקִים, שֶׁכְּבָר נִדְפְּסוּ בְּהַיַּרְחוֹן: ״אוֹר הַצַּדִּיק״, הֵם מַה שֶּׁחִדַּשְׁתִּי בִּשְׁעַת אֲכִילָה, וְיֵשׁ אֶצְלִי כַּמָּה אַלְפֵי תּוֹרוֹת עַל פְּסוּקֵי תַּנַ״ךְ, שֶׁנִּצְטַבְּרוּ אֶצְלִי בְּמֶשֶׁךְ כַּמָּה שָׁנִים רַבּוֹת, וַחֲבָל מְאֹד שֶׁלֹּא כָּתַבְתִּי הַרְבֵּה מְאֹד, וְגַם לְעֵת עַתָּה נֶעֱלְמוּ מֵאִתִּי כִּשְׁנֵי אַרְגָּזִים עִם כְּתָבֵי יָד. אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמָצְאָם, וּבִפְרָט שֶׁבֵּין יְדִידַי יֵשׁ הֲמוֹן דִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁשָּׁמְעוּ מִמֶּנִּי עַל שֻׁלְחָנִי; וְעַל־כֵּן אִם תִּרְצֶה לְקַבֵּץ כֻּלָּם וּלְהַדְפִּיסָם — טוֹב מְאֹד, וְתִקְרָא אֶת זֹאת: ״תּוֹרַת נָתָן״ עַל הַתּוֹרָה; כִּי כָּל חִדּוּשַׁי הֵם עַל־פִּי דַּרְכּוֹ שֶׁל מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל, שֶׁחִדּוּשָׁיו הֵם הָעִקָּר לְעֻבְדָּא וּלְמַעֲשֶׂה.

אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁתַּעֲשֶׂה רְצוֹנִי — לְלַקֵּט כָּל חִדּוּשַׁי אֲשֶׁר נִמְצָאִים אֵצֶל הַחֲבֵרִים, וְכֵן מַה שֶּׁנִּמְצָא אֶצְלִי עַל אַלְפֵי דַּפִּים בּוֹדְדִים, וּלְסַדְּרָם וּלְחַבְּרָם יַחַד, וּלְהַדְפִּיסָם בְּסֵפֶר בִּפְנֵי עַצְמוֹ, בְּשֵׁם: ״תּוֹרַת נָתָן״ עַל הַתּוֹרָה.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנִי, שֶׁיִּהְיוּ שִׂפְתוֹתַי דּוֹבְבוֹת בַּקֶּבֶר (עַיֵּן יְבָמוֹת צז.), וּבִזְכוּת אֵלּוּ הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, אֶזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְתִקּוּן נַצְחִי.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקעט.

בְּעֻזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ לִידִיד נַפְשִׁי, הָאַבְרֵךְ

הַיָּקָר לִי מְאֹד, צָמוּד בִּפְנִימִיּוּת לְבָבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים, נֵר לְהַצְדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

וְהִנֵּה מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! מֵאַחַר שֶׁאַתָּה זוֹכֶה לִהְיוֹת שַׁמָּשׁ אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל בַּהַפָּצַת דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, אָסוּר לְךָ לְבַטֵּל אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד.

וְעַל פַּרְנָסָה — אַל תִּדְאַג, אִם רַבֵּנוּ זַ״ל יִרְאֶה, שֶׁאַתָּה מַתְמִיד מְאֹד בְּלִי הֶרֶף לְהָפִיץ דַּעְתּוֹ, יַשְׁפִּיעַ לְךָ שֶׁפַע קֹדֶשׁ, וְלֹא יֶחְסַר לְךָ פַּרְנָסָה כְּלָל. וְזֶה בָּדוּק וּמְנֻסֶּה! הָעִקָּר — כְּשֶׁאֶחָד עוֹבֵד אֵצֶל מֶלֶךְ, אָסוּר לוֹ לְהִתְרַשֵּׁל כְּרֶגַע, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת מָסוּר בְּלֵב וָנֶפֶשׁ, וּלְהַתְמִיד מְאֹד מְאֹד, וְאָז כְּשֶׁרוֹאֶה הַמֶּלֶךְ אֶת תֹּם לְבָבוֹ — מַעֲלֵהוּ וּמְגַדְּלֵהוּ. כְּמוֹ־כֵן אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְהָבֵן.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקפ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצְדִּיק נַ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ עִם הַמָּעוֹת לְהַדְפָּסָה — לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת טָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבָה, רָאוּי לְךָ לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד לִהְיוֹת רָגִיל לִטְבֹּל בַּמִּקְוֶה, וְעַל־כָּל־פָּנִים לֹא יֶחְסַר לְךָ יוֹם מִבְּלִי טְבִילַת מִקְוֶה, כִּי הַמִּקְוֶה הוּא הַמְשָׁכַת אוֹר עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד, וּבִשְׁעַת הַטְּבִילָה, נִכְלֶלֶת הַנְּשָׁמָה, שֶׁמִּשָּׁכְנָה בַּמַּחֲשָׁבָה, בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁמְּיַחֵד אָז אֵילּוּ יְחוּדִים קְדוֹשִׁים.

וְהָעִקָּר — לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד לֹא לְהִכָּנֵס בְּאֵיזוֹ טָעוּת, וְלַחֲלֹק עַל אֵיזֶה בַּר יִשְׂרָאֵל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן עַל אֵיזֶה צַדִּיק, כִּי דָּבָר זֶה

גּוֹרֵם בִּלְבּוּל הַמַּחֲשָׁבוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת מְרִיבָה, סִימָן טו): מִי שֶׁעוֹשֶׂה מְרִיבָה עִם הַצַּדִּיקִים, בְּיָדוּעַ שֶׁמַּחְשְׁבוֹתָיו רָעִים. וְעַיֵּן הֵיטֵב בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו, שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מִטָּהֳרַת הַמַּחֲשָׁבָה וּמִמַּחֲלֶקֶת דִּקְדֻשָּׁה, עַיֵּן שָׁם; עַל־כָּל־פָּנִים רְאֵה לִהְיוֹת רָגִיל בִּטְבִילַת מִקְוֶה, וְלֹא לְהִתְעָרֵב בְּשׁוּם מַחֲלֹקֶת עַל שׁוּם צַדִּיק. וְתִהְיֶה רָגִיל לְדַבֵּר עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַמְתִּיק מִמְּךָ כָּל הַבִּלְבּוּלִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקפא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב יַגִּיעַ וְיִרְדֹּף תָּמִיד אֶל יְדִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזָּרַח.

חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בָּאתִי לְבֵיתִי, וּתְהִלָּה לָאֵל, הַכֹּל עַל נָכוֹן. וַאֲנִי כּוֹתֵב לְךָ עַכְשָׁו מִכְתָּבִי זֶה — בְּדַרְכִּי לְהַמַּדְפִּיסִים, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר בַּעֲדֵנוּ לְטוֹבָה, וְכָל עוֹד נִשְׁמָתֵנוּ מְקֻשֶּׁרֶת עִם הַגּוּף, נִשְׁתַּדֵּל לְשַׁמֵּשׁ אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל, וּלְהָפִיץ דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! אִם לְחַזֶּקְךָ, כְּמֻדָּמֶה לִי, שֶׁשָּׁנֵי הַשָּׁבוּעוֹת שֶׁהָיִיתִי אֶצְלְךָ, יֵשׁ בָּהֶם דַּי עַל כָּל הַשָּׁנָה. אִם אָמְנָם שֶׁהַבַּעַל־דָּבָר עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ, וּבְכָל יוֹם מִתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט עַד מְאֹד וְכוּ׳, אַף־עַל־פִּי־כֵן בְּכֹחוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל נַעֲלֶה וְנַצְלִיחַ!

אוֹדוֹת קְנִיַּת הַמִּגְרָשׁ שֶׁעָלָה בְּרַעְיוֹנְךָ בְּיוֹם הָאַחֲרוֹן, אֲנִי מְעֻנְיָן מְאֹד בָּזֶה, וְגַם אֲנִי רוֹאֶה הִזְדַּמְּנוּת טוֹבָה בִּשְׁבִילִי לִקְנוֹת לְכָל הַפָּחוֹת חֲצִי דּוּנָם, בְּאֹפֶן שֶׁאוּכַל לִבְנוֹת בֵּית־הַמִּדְרָשׁ גָּדוֹל וּפְנִימִיָּה וּבֵית דִּירָה. וּרְצוֹנִי מְאֹד בְּתַחְתִּית הָהָר דַּיְקָא — אִם אֶפְשָׁר. תִּכְתֹּב לִי אֶת הַפְּרָטִים, וְגַם אִם אֶפְשָׁר לִשְׁלֹחַ תְּמוּנָה מֵהַשֶּׁטַח הָעוֹמֵד לִמְכִירָה, וְאִם יֵשׁ רְשִׁיוֹנוֹת לִבְנִיָּה (תִּכְתֹּב לִי גַּם מְחִיר דּוּנָם שָׁלֵם) בְּתַחְתִּית

הָהָר יָשָׁר עִם הַכְּבִישׁ, זֶה טוֹב מְאֹד בִּשְׁבִילֵנוּ, מִפְּנֵי כַּמָּה טְעָמִים. נָא לְהִזְדָּרֵז בְּכָל הָעִנְיָן הַזֶּה, וְאִם יִהְיֶה הַהֶכְרֵחַ שֶׁאֶצְטָרֵךְ לָבוֹא לְשָׁם, אֲזַי אֶשְׁתַּדֵּל לָבוֹא לְשָׁם תֵּכֶף־וּמִיָּד אַחַר חַג הַפֶּסַח. נָא וְנָא לְהִזְדָּרֵז בַּדָּבָר, וְתֵצֵא גַּם לְךָ טוֹבָה גְּדוֹלָה בְּגַשְׁמִיּוּת וְעוֹד לְכַמָּה אַבְרֵכִים, בְּתוֹר מַשְׁגִּיחַ וְרֹאשׁ מְתִיבְתָּא וּמְנַהֵל וְכוּ׳. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ דַּרְכֵּנוּ, וְנִזְכֶּה לִבְנוֹת ״הֵיכַל־הַקֹּדֶשׁ״ בִּירוּשָׁלַיִם, וְיִקָּיֵם (יְשַׁעְיָה ד, ג): ״וְכָל הַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ״.

חֶמְדַּת לִבִּי! רְאֵה לְדַבֵּר עִם כָּל בָּאֵי בֵיתְךָ רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית וַעֲצוֹת רַבֵּנוּ זַ״ל, וְחַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, אַל תִּכָּנֵס בְּשׂוּם וְכוּחִים עִם שׂוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי ״הַקֵּץ לְדִבְרֵי רוּחַ״ וְגוֹ׳ (אִיּוֹב טז, ג), וְיָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר (עֵין תְּהִלִּים קמד, ד), וְעוֹד מְעַט יִהְיֶה הַהֶכְרֵחַ לִפְשׁט אֶת הַגּוּף מֵהַנְּשָׁמָה וְכוּ׳.

שְׁמֹר מְאֹד עַל בְּרִיאוּת גּוּפְךָ, וְתֹאכַל וְתִישַׁן, וְאַל תְּסַגֵּף אֶת עַצְמְךָ כְּלָל.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ דַּרְכְּךָ, וּבְכָל אֲשֶׁר תִּפְנֶה — תַּצְלִיחַ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקפב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, וָתִיק וְחָסִיד, שׁוֹתֶה וּמַשְׁקֶה אֶת אֲחֵרִים בְּמֵימֵי הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מִקּוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נִרְוֶה יָאִיר.

חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָנוּ זוֹכִים לִנְסֹעַ אֶל הַמַּדְפִּיס יַחַד. אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁמָּחָר יִגְמֹר סֵפֶר: ״פַּרְנָסָה טוֹבָה״, וְתִמְכֹּר אֶת כָּל סֵפֶר בַּעֲבוּר דּוֹלָר אֶחָד, וְהַבָּחוּר הַשָּׁמֵחַ ... יַעֲזֹר לְךָ. וְכֵן אֶת סֵפֶר: ״גֵּר לְהַצַּדִּיק״ תִּרְאוּ לִמְכֹּר סָמוּךְ לַחֲנֻכָּה בַּעֲבוּר דּוֹלָר אֶחָד כָּל סֵפֶר, וְאָז תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת — אַתָּה וְהוּא. וְכֵן אֲנִי מְקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּגָּמֵר גַּם יַרְחוֹן: ״אוֹר הַצַּדִּיק״ עַל חֻדָּשׁ כִּסְלֵו וּתְפִיצֵם.

אוֹדוֹת שִׁעוּר בְּמַסֶּכֶת חֲגִיגָה שֶׁכָּתַבְתִּי לְךָ, אֵימָתַי שֶׁתִּרְצֶה — תּוֹדִיעַ לִי.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקפג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִידִי, נֵר לְהַצְדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לָנֶצַח.

כְּבָר כָּתַבְתִּי לְךָ הַיּוֹם מִכְתָּב נָחוּץ מְאֹד, וּמְסַרְתִּיו לְ..., אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּמְסֹר לְךָ.

הָעִקָּר חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד, אִם כְּבָר יָצָא לָאוֹר סֵפֶר: ״שְׁמִירַת הַזְּמַן״, תִּרְאֶה לִשְׁלֹחַ אֶת זֶה עַל־יְדֵי ... אוֹ עַל־יְדֵי אַחֵר. רְאֵה לְהַדְפִּיס גַּם אֶת סֵפֶר: ״שְׁמִירַת הַזְּמַן״ בְּכָל שָׁנָה וְלַהֲפִיצוֹ. וְכֵן תִּרְאֶה לְהַדְפִּיס אֶת סֵפֶר: ״נֵר לְהַצְדִּיק״ בְּכָל שָׁנָה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַשְׁפִּיעַ עָלֶיךָ שֶׁפַע דְּקֻדֻּשָׁה, וְתֵצֵא מִכָּל הַחוֹבוֹת בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת.

רַק חֲזַק וֶאֱמַץ לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, עַל שֶׁאַתָּה זוֹכֶה לְשַׁמֵּשׁ אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל. שְׁמֹר עַל בְּרִיאוּת גּוּפְךָ, וֶאֱכֹל וּשְׁתֵה וְתִישַׁן בַּזְּמַן, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁלַח לְךָ רְפוּאָה שְׁלֵמָה, וְיָמִתַּק מִמְּךָ וּמֵעַל בֵּיתְךָ כָּל הַדִּינִים. וְהַצָּלָחָה רַבָּה בְּכָל הָעִנְיָנִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקפד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם לְ... גֵּרוֹ יָאִיר, הַמַּדְפִּיס סִפְרֵי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ.

פֹּה תְּקַבֵּל רָצוּף אֶת הַהַגָּהוֹת, וְכֵן סַךְ מֵאָה דוֹלָר, וּבְיַחַד כְּבָר נָתַתִּי לְךָ: שֵׁשׁ מֵאוֹת דוֹלָר.

אָנָּא רְאֵה לְהַזְדָּרֵז מְאֹד מְאֹד בְּהַדְפָּסָה, וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, בְּכָל חֹדֶשׁ אֶתֵּן לְךָ סֵפֶר וְכֵן מָעוֹת.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקפה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ הָאָרֹךְ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, אֲבָל תִּמְחֹל לִי, כִּי לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ, וּלְהַאֲרִיךְ עַל כָּל הָעִנְיָנִים, כִּי טִרְדוֹתַי רַבּוּ כְּמוֹ שֶׁרַבּוּ. וּבִפְרָטִיּוּת — כִּי בְּכָל יוֹם אֲנִי מְקַבֵּל הַרְבֵּה מִכְתָּבִים, עַד שֶׁבְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁבוּעַ יֵשׁ לִי בְּדֶרֶךְ כְּלָל חֲמִשִּׁים וְלִפְעָמִים שִׁשִּׁים מִכְתָּבִים לַעֲנוֹת תְּשׁוּבָה, וְזֶה מִדֵּי שָׁבוּעַ בְּשָׁבוּעַ. וּבֶאֱמֶת, אֲנִי מִתְרַשֵּׁל בָּזֶה מְאֹד מְאֹד, וְלֹא עוֹנֶה כִּמְעַט לְאַף אֶחָד, אוּלַי רַק לַעֲשָׂרָה אֲחוּז. וּבֶאֱמֶת זוֹ עֲוֹלָה מִצִּדִּי, אַךְ מָה אֶעֱשֶׂה?! הַמַּחֲלֹקֶת גָּרְמָה הִתְרַשְּׁלוּת עָלַי, וְכֵן כִּי יֵשׁ בְּדַעְתִּי לַעֲנוֹת בַּאֲרִיכוּת, וְאֵין לִי הַפְנַאי, וְעַל־כֵּן אֵינִי עוֹנֶה כְּלָל. וּמֵחֲמַת שֶׁבְּשָׁבוּעַ שֶׁעָבַר חָזַרְתִּי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּתְהִלָּה לָאֵל, נִתְעַדְתִּי עִם הֲמוֹן בְּנֵי הַנְּעוּרִים, בַּחוּרִים וַאֲבֻרְכִים, וְרָאִיתִי אֶת גֹּדֶל הַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁלָּהֶם אַחַר מִכְתָּב מִמֶּנִּי, וְאֵיךְ שֶׁכַּוָּנָתָם רְצוּיָה, אָמַרְתִּי — מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה אֶרְאֶה לַעֲנוֹת לְכָל אֶחָד, אֲפִלּוּ כַּמָּה שׁוּרוֹת, אַךְ לְבַל אַחְסִיר מִלְּכְתֹּב אֶל שׁוּם בְּרִיָּה. וְעַל־כֵּן תִּמְחֹל לִי, שֶׁאֵין אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ. וּבִפְרָט — כִּי בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים, הַיְנוּ בְּשָׁנוֹת תשל״א תשל״ב וְכוּ׳, אָז עַל־פִּי־רֹב בִּלִּיתִי הַרְבֵּה בְּשָׂדוֹת וְיַעֲרוֹת, וְאָז לֹא הִטְרִידוּ אוֹתִי כָּל־כָּךְ, אָז הָיִיתִי יָכוֹל לְהַאֲרִיךְ בַּאֲרִיכוּת גְּדוֹלָה כְּפִי שֶׁכְּבָר נִדְפַּס וְיוֹתֵר מַה שֶּׁעֲדַיִן בַּכְּתוּבִים, וְכֵן מַה שֶּׁעֲדַיִן נֶעֱלָם (כִּי שְׁנֵי אַרְגָּזִים שְׁלֵמִים שֶׁל כִּתְבֵי יָד נֶעֶלְמוּ מִמֶּנִּי לְעֵת עַתָּה,

אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁאֶזְכֶּה לְמָצְאָם).

עַל־כָּל־פָּנִים מַה יֵּשׁ לְחַדֵּשׁ יוֹתֵר מִסִּפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל?! כָּל כְּתִיבָתִי הִיא רַק לְחַזֵּק אֶת דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, לַחְפֹּר וְלַחְתֹּר וּלְחַפֵּשׂ בְּתוֹךְ הָאוֹצָרוֹת שֶׁלָּנוּ, וְלִרְשֹׁם עַל פְּנֵי הַכְּתָב בְּאֹפֶן קַל, שֶׁיִּהְיֶה מוּבָן לַכֹּל, וּבִפְרָט לִבְנֵי הַנְּעוּרִים, שֶׁנָּפְלוּ בְּמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ וְכוּ׳.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! בְּעִנְיַן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, אַתָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּל־כָּךְ חָזָק, עַד אֲשֶׁר אֲפִלּוּ יִהְיֶה נִדְמֶה לְךָ שֶׁנִּשְׁאַרְתָּ יְחִידִי, אַף־עַל־פִּי־כֵן אַל תַּנִּיחַ אֶת מְקוֹמְךָ, וַחֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה, שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקפו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וּמְאֹד אֲנִי מִצְטַעֵר בְּצַעַרְךָ הַקָּשֶׁה מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! הֲלֹא סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּיָדֶיךָ — הֵפֹךְ בָּהֶם, וְשָׁם תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁךָ. וְרָאוּי לְךָ לַעֲשׂוֹת כַּמָּה שִׁעוּרִים בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל: הֵן בְּ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן״, וְהֵן בְּ״סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת״, וְהֵן בְּ״סֵפֶר־הַמִּדּוֹת״ מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְכֵן בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל. וְעַל כֻּלָּם — לְהַתְמִיד בְּ״לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת״, אֲשֶׁר הוּא הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה שֶׁבַּחֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב.

יְדִידִי הַיָּקָר! הַזְּמַן הוֹלֵךְ וְהוֹמֶה, וְרוֹאִים בְּחוּשׁ, כִּי לֹא יִשָּׁאֵר לָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, רַק מַה שֶּׁיַּחֲטֹף טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי. רְאֵה לֹא לִהְיוֹת

בַּטְלָן, וְחַזֵּק וְאַמֵּץ עַצְמְךָ מְאֹד מְאֹד לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וּפְתַח פִּיךָ, וְתִרְאֶה לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־כָּל־פָּנִים חֲמִשָּׁה רְגָעִים בְּבַת אַחַת. וְכֵן תִּשְׁתַּדֵּל לַחֲטֹף בְּכָל שָׁעָה חֲמִשָּׁה רְגָעִים, עַד שֶׁתִּהְיֶה רָגִיל תָּמִיד לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבְרַח לְךָ מִלֵּיצָנוּת, וְהַדְבֵּק עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהִכְרִיזוּ בַּשָּׁמַיִם — יִהְיֶה לְךָ. עָלֶיךָ רַק לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּתִמִּימוּת וּבְפְשִׁיטוּת כָּל עִנְיָנֶיךָ — בֵּין בְּרוּחָנִי וּבֵין בְּגַשְׁמִי.

הָעִקָּר רְאֵה לִהְיוֹת סַבְלָן גָּדוֹל, לְסַבֵּל עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ. רְאֵה לִהְיוֹת פְּרָאסְטִיק מַמָּשׁ. וְרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן קנד), שֶׁלֹּא הִגִּיעַ אֶל מַדְרֵגָתוֹ, רַק עַל־יְדֵי בְּחִינָה זוֹ שֶׁל פְּרָאסְטִיק, שֶׁדִּבֵּר הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה. וּפַעַם אַחַת אָמַר (שָׁם): אִם הָיִיתִי יוֹדֵעַ בִּימֵי נְעוּרַי אֶל מַה יְכוֹלִים לְזְכּוֹת עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, הָיִיתִי מְזָרֵז עַצְמִי בַּעֲבוֹדָה זוֹ מְאֹד מְאֹד; עַל־כֵּן אַל תִּהְיֶה בַּטְלָן! וּבְכָל מָקוֹם שֶׁרַק תֵּלֵךְ, תַּרְגִּיל עַצְמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ, וּבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים עַל כָּל מַה שֶּׁאַתָּה צָרִיךְ.

יְדִידִי הַיָּקָר! הָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּל־כָּךְ דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּהְיֶה מוּכָן וּמְזֻמָּן בְּכָל רֶגַע לְהִפָּרֵד מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וְלַחֲזוֹר לָעוֹלָם הַבָּא.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

בְּרַח לְךָ מִמַּחֲשָׁבוֹת וְדִמְיוֹנוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁל פִּרְסוּם שֶׁל שֶׁקֶר, כִּי הַכֹּל הֶבֶל הֲבָלִים, סוֹף כָּל סוֹף הַהֶכְרֵחַ לָמוּת, וְלֹא יִשָּׁאֵר — רַק הַיִּרְאַת שָׁמַיִם הָאֲמִתִּית. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יט, י): ״יִרְאַת ה׳ טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד״, רַק זֶה נִשְׁאָר לָנֶצַח.

ג׳ תקפז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מִ׳קּוֹר חָ׳כְמָה,

זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! חֲבָל מְאֹד שֶׁאֵין אַתָּה עוֹשֶׂה שִׁעוּר בַּגְּמָרָא. כִּי צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲשֶׁר אֵין עוֹד דָּבָר בָּעוֹלָם, שֶׁיָּכוֹל לְהַכְנִיעַ אֶת הַקְּלִפָּה הַמַּכְשֶׁלֶת בִּפְגַם הַבְּרִית וְהָרְהוּרִים רָעִים וְכוּ׳, כְּמוֹ גְּמָרָא, כִּי תַּלְמוּ״ד עוֹלֶה כְּמִנְיַן שְׁמָהּ — לְהַכְנִיעָהּ (עֵין לְקוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ריד); וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ה.): כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה — יְסוּרִין בְּדִלִּין הֵימֶנּוּ; וּמַה נִּקְרָא יְסוּרִין? פְּרֵשׁ רַבֵּנוּ זַ״ל (לְקוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ז׳): עֲוֹונוֹתָיו. כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת נה.): אֵין יְסוּרִין בְּלֹא עָוֹן, וּכְשֶׁאֵין בָּהֶם עָוֹן — אֵינָם יְסוּרִין כְּלָל; וְעַל־כֵּן צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁאַתָּה מִתְרַשֵּׁל בְּלִמּוּד גְּמָרָא. וְאִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים מִמַּעֲלַת הַלּוֹמֵד גְּמָרָא, הָיוּ לוֹמְדִים תָּמִיד, אֲפִלּוּ נִים וְלֹא נִים, תִּיר וְלֹא תִּיר (פְּסָחִים קכ.); וּמֵחֲמַת שֶׁאֵין יוֹדְעִים הָעוֹלָם מִמַּעֲלַת גְּמָרָא, עַל־כֵּן מִתְרַשְּׁלִין בָּזֶה.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי! חֲזַק וֶאֱמַץ! וּשְׁמֹר אֶת עַצְמְךָ מְאֹד, שֶׁלֹּא תֵּצֵא מִדַּעְתְּךָ, חַס וְשָׁלוֹם, לְגַמְרֵי. תִּרְאֶה לְצֵאת, כִּי הַלִּמּוּד גְּמָרָא יִהְיֶה לְךָ לִשְׁמִירָה גְּדוֹלָה. וּמְאֹד מְאֹד אֲנִי שָׂמֵחַ, שֶׁמָּצָאתִי אוֹתְךָ לִלְמֹד מִשְׁנָיוֹת — אַשְׁרֶיךָ! וְתִרְאֶה לְהַמְשִׁיךְ בְּמִדָּה טוֹבָה זוֹ. אֲנִי מְקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁתְּצֵאֵת אוֹתִי בְּלִמּוּד גְּמָרָא, כִּי גְּמָרָא הִיא שְׁמִירָה גְּדוֹלָה לְהָאָדָם, וַאֲפִלּוּ הָאֲמִירָה בַּפֶּה לְבַד, מְסֻגֶּלֶת וּמְזַכֶּכֶת אֶת הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ אֲמִירַת זֹהַר, וְאֵין בָּהֶם שׁוּם חִלּוּק וְהֶפְרֵשׁ כְּלָל.

וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, שֶׁתְּדַבֵּר הַרְבֵּה עִם הַבָּחוּר הַשָּׁמֵחַ ... וְתַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה, וְאָז זְכוּתְךָ תִּגְדַּל עַד מְאֹד מְאֹד. וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, שֶׁשְּׁנֵיכֶם תִּתְעַסְּקוּ בָּעֵסֶק הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה שֶׁל הֲפָצַת הַסֵּפֶר הֶחָדָשׁ: ״פַּרְנָסָה טוֹבָה״, וְכֵן הַסֵּפֶר: ״נֵר לְהַצַּדִּיק״, וּבִזְכוּת הֲפָצַת סְפָרִים אֵלּוּ, תִּוָּשְׁעוּ שְׁנֵיכֶם יַחַד בִּמְצִיאַת זִוּוּגְכֶם, וְזֶה בָּרוּר.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְקַבֵּל תְּפִלָּתֵנוּ בְּתוֹךְ תְּפִלַּת עַמֵּנוּ יִשְׂרָאֵל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקפח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְחַשְׁתִּי וְלֹא הִתְמַהְמַהְתִּי לַעֲנוֹת לְךָ.

אוֹדוֹת ... וְכוּ׳, הַהֶכְרֵחַ לְךָ לְהִתְוַעֵד עִמִּי פָּנִים אֶל פָּנִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְסַדֵּר עַל־פִּי הַשָּׂדֶה וְכוּ׳.

חֻמְדַּת לִבִּי! רַק מְסִירוּת נֶפֶשׁ, לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וּרְאֵה לְהַתְמִיד בִּלְמוּד גְּמָרָא, אֲשֶׁר בָּזֶה תִּזְכֶּה לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכֵן לְהַתְמִיד בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְכֵן בְּמִשְׁנָיוֹת וְהִתְבּוֹדְדוּת. וְאָמַרְתִּי פַּעַם רֶמֶז בְּפָסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ג, ג): ״אֵת יֶחְסַר הַ׳מָּ׳זֶּ׳ג׳״, שֶׁלֹּא יֶחְסַר לָאָדָם יוֹם בְּלִי הִ׳תְּבּוֹדְדוּת, מִ׳שְׁנָיוֹת, זֹ׳הַר, גְּ׳מָרָא. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקפט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהָאַבְרֵךְ ... נֵרוֹ יָאִיר.

אוֹדוֹת בַּקָּשָׁתְכֶם וְכוּ׳, שִׁמְרוּ טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה בְּדִקְדּוּק רַב, וְאִשְׁתְּךָ תְּכַסֶּה אֶת רֹאשָׁהּ לְגַמְרֵי, שֶׁלֹּא יֵרָאוּ הַשְּׂעָרוֹת בַּחוּץ כְּלָל. וְתַדְלִיק אַרְבָּעָה נֵרוֹת לִכְבוֹד שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, וּמִלְבָד זֶה — שְׁנַיִם שֶׁל שֶׁמֶן. וְשִׁמְרוּ שַׁבָּת קֹדֶשׁ וְלֹא לְחַלְלָהּ, חַס וְשָׁלוֹם. וְתַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּכָל יוֹם, וְתִקְנוּ מְזוּזוֹת כְּשֵׁרוֹת מִסּוֹפֵר יָרֵא וְחָרֵד. וְאָז קַוֵּה קִוִּיתִי לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּשְׁתַּנֶּה הַכֹּל, וְיִהְיֶה שָׁרוּי בֵּינֵיכֶם שָׁלוֹם וְאַהֲבָה גְּדוֹלָה, וְתִזְכּוּ לְזֶרַע שֶׁל קַיְמָא, וְהַפַּרְנָסָה תִּשְׁפַּע עֲלֵיכֶם בְּשֶׁפַע רַב.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקצ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב יְרַדְּפוּ לְהַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

רַק חֲזַק וֶאֱמַץ לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה כ״ה: ״אַחֲוִי לָן מָנָא״ בִּלְקוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, וְתִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁתִּזְכֶּה לָצֵאת מֵהַדִּמְיוֹן שֶׁמְּסַבֵּב אוֹתְךָ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַמְתִּיק מִמְּךָ אֶת כָּל הַדִּינִים, וְתִזְכֶּה לִמְצֹא אֶת זִוּוּגְךָ בְּקָרוֹב מְאֹד. הָעִקָּר אַל תִּתְיָאֵשׁ מִתְּפִלָּה, בַּקֵּשׁ הַרְבֵּה לָצֵאת מִדִּמְיוֹנוֹת, וְשֶׁתִּזְכֶּה לִמְצֹא אֶת זִוּוּגְךָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקצא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהָאַבְרֵךְ ... נֵרוֹ יָאִיר.

כְּדֵי לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים הַשּׁוֹרִים עָלֶיךָ, רָאוּי לְךָ לִלְמֹד אֶת כָּל אוֹת ׳הַמְתָּקַת הַדִּינִים׳ שֶׁבְּ״סֵפֶר־הַמִּדּוֹת״, וּלְקַיֵּם אֶת כָּל אֲשֶׁר נֶאֱמַר שָׁם בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה. וְכֵן הַרְגֵּל עַצְמְךָ בִּטְבִילַת מִקְוֶה בְּכָל יוֹם — חֹק וְלֹא יַעֲבֹר, כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ.

הָעִקָּר תִּרְאֶה לְפָרֵשׁ שִׂיחָתְךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, וְכָל מַה שֶּׁמֵּעִיק לְךָ — סַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקצב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהַבָּחוּר ... גֵּרוֹ יָאִיר.

בְּדִבַּר תְּשׁוּבָה עַל חֵטְא הַגָּרוּעַ שֶׁל נַשְׁגַ״ז, שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, בְּוַדַּאי מוֹעִילָה תְּשׁוּבָה בְּכֹחוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, אַךְ הַהֶכְרֵחַ לְךָ קֹדֶם לֵידַע בֶּאֱמֶת בִּפְנִימִיּוּת נַפְשְׁךָ מֶה עָשִׂיתָ וְכוּ׳, בְּאֹפֶן שֶׁמֵּהַיּוֹם וָהָלְאָה לְעוֹלָם לֹא תַּכְנִיס בְּעַצְמְךָ אֵיזוֹ גַּאוּת וְהִתְנַשְּׂאוּת, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם. וְהַתְּשׁוּבָה הָאֲמִתִּית — שֶׁתִּהְיֶה זָהִיר כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ לֵילֵךְ בְּכָל יוֹם לַמִּקְוֶה, וְתִטְבֹּל חַ״י טְבִילוֹת לְפָחוֹת. וְתֹאמַר בְּכָל יוֹם אֶת הַ׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, הָעֲשָׂרָה מְזֻמּוֹרִים עִם הַתְּפִלָּה הַקְּדוֹשָׁה, וְתַקְבֵּעַ לְעַצְמְךָ שְׁעוּרִים בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּקִבְיעוּת חָזָקָה: ״מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מִדְרָשׁ״, וְתִשְׁתַּדֵּל לְסַיְּמָם בְּכָל פַּעַם בְּפַעַם. וּמִלְּבַד זֶה תַּתְמִיד בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה, וּתְפָרֵשׁ שִׂיחָתְךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם. וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, שֶׁתִּהְיֶה רָגִיל בְּ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן״, וְעַל כָּל תּוֹרָה תֹּאמַר תְּפִלָּה.

וְעַל כֻּלָּם — לִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּמִצְוֹת צִיצִית, תְּפִלִּין וּמְזוּזָה כָּל הַיּוֹם, וְכֵן תִּשְׁמֹר שַׁבָּת.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקצג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב אֵל ... גֵּרוֹ יָאִיר.

בְּדִבַּר שֶׁבִּנְךָ יָצָא לְתַרְבּוּת רָעָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן וְכוּ׳, רְאֵה לִהְיוֹת זָהִיר בְּכָל יוֹם בִּטְבִילַת מִקְוֶה, וְתִבְדֹּק אֶת מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ, אִם הֵן כְּשֵׁרוֹת, וְכֵן אֶת הַתְּפִלִּין תִּתֵּן לִבְדֹּק, וְתִקָּנֶה לְעַצְמְךָ תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם, וְתִהְיֶה זָהִיר לְהַנִּיחַ בְּכָל יוֹם שְׁנֵי זוּגוֹת תְּפִלִּין: שֶׁל רַשִׁ״י וְרַבֵּנוּ תָּם.

וְעַל כֻּלָּם — תִּסְגֹּר אֶת עַצְמְךָ בְּכָל יוֹם בְּחֶדֶר מְיֻחָד, שֶׁאֵין שָׁם בְּנֵי־אָדָם, לְעֶשְׂרִים רְגָעִים, וּתְבַקֵּשׁ בְּלִי הֶרֶף כָּל הַזְּמַן: ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְאֵה שֶׁבְּנִי ... בֶּן ... (תּוֹצִיא מִפִּיךָ שֵׁם בִּנְךָ וְשֵׁם אִמּוֹ זוּגָתְךָ), יַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, חוּס וַחֲמֹל עָלָיו, שֶׁיִּכָּנֵס בּוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה וְיַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה״ וְכוּ׳, וְתַאֲרִיךְ בְּדִבּוּרִים כָּל מַה שֶּׁיַּעֲלֶה בְּלִבְּךָ, וְתִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל עַל דָּבָר זֶה, וּלְדַבֵּר וּלְבַקֵּשׁ בְּאֵלּוּ הָעֶשְׂרִים רְגָעִים רַק אוֹדוֹת בִּנְךָ. וְאָז — אִם תְּקַיֵּם כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר כָּאן, תִּרְאֶה נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת, וְעוֹד תִּזְכֶּה לִרְאוֹת נַחַת מִמֶּנּוּ.

לְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָתְךָ, אַל תְּשַׁנֶּה מִכָּל מַה שֶּׁכָּתוּב כָּאן.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקצד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהַבָּחוּר ... גֵּרוֹ יָאִיר.

בִּדְבַר הַחוֹב שֶׁאַתָּה חַיָּב לִי: שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף דּוֹלָר, אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁתְּשַׁלֵּם עַד הַפְּרוּטָה הָאַחֲרוֹנָה, וְאֵינִי דּוֹאֵג כְּלָל. וְעַל־כֵּן גַּם אַתָּה אַל תִּדְאַג כְּלָל, כִּי גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ.

רְאֵה לִהְיוֹת סַבְלָן, וְאַל תִּכְעַס כְּלָל, כִּי ״כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ״ (קֹהֶלֶת ז, ט). וּכְבָר הִבְטַחְתִּי לְךָ, כְּשֶׁתִּמְכֹּר אֶת הַסֵּפֶר: ״פַּרְנָסָה טוֹבָה״ וְהַסֵּפֶר: ״נֵר לְהַצַּדִּיק״, תֵּכֶף־וּמִיָּד תִּמְצָא אֶת זִוּוּגְךָ. הָעִקָּר שְׁמֹר אֶת עַצְמְךָ מִלַּעֲשׂוֹת חִלּוּל ה׳, חַס וְשָׁלוֹם, וּלְבַל תִּשְׁתּוֹלֵל בָּרְחוֹב, כִּי יוֹצֵא שֵׁם רַע עָלַי וְעַל חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת יז:) עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים קמד, יד): ״בְּרֹחֹבֹתֵינוּ״ — שֶׁלֹּא יְהֵא לָנוּ בֵּן אוֹ תַּלְמִיד שֶׁמַּקְדִּימַ תַּבְשִׁילוֹ בָּרַבִּים; וְיֵשׁ לְדַיֵּק, לָמָּה דָּרְשׁוּ אֶת זֹאת מִתֵּבָה זוֹ דַּיְקָא, הֵיכִי ״בִּרְחוֹבוֹתֵינוּ״? כִּי עִקַּר הַקְּדָחַת הַתַּבְשִׁיל וְשֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ רֵיחַ, הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁמִּשְׁתּוֹלְלִים בָּרְחוֹבוֹת, וְהֶבֶן. וְעַל־כֵּן שְׁמֹר אֶת עַצְמְךָ מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה לֹא

לְהִשְׁתּוֹלֵל בָּרְחוֹב, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁלַח לְךָ רְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, וְתִוָּשַׁע בִּישׁוּעָה בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקצה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצָאֵי־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר חַיֵּי־שָׂרָה ה׳תשמ׳א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְלַהֲשִׁיבְךָ — יִקְצְרוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת. וּבִפְרָטִיּוּת, כִּי כְּבָר דִּבַּרְנוּ כָּל־כָּךְ, וְכֵן נִדְפְּסוּ כְּבָר יוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם מִכְתָּבִים בַּסֵּפֶר ״אֲשֶׁר בַּנַּחַל״, אֲשֶׁר בְּוַדַּאי שָׁם תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁךָ.

הֵן אֱמֶת, שֶׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וָיוֹם מֵחָדָשׁ: קַטְנוּת וִירִידוֹת וְהַשְׁלָכוֹת, אֲשֶׁר צְרִיכִים לְהִתְחַזְּקוּת חֲדָשָׁה בְּכָל פַּעַם. אַף־עַל־פִּי־כֵן צְרִיכִים לְהַשְׁכִּיל בְּדָבָר זֶה מְאֹד מְאֹד, וְלֹא לִהְיוֹת בַּטְלָן, וְלִזְכֹּר תָּמִיד אֶת הַהֶאָרוֹת שֶׁקִּבֵּל פַּעַם. וּכְעֵין שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רכב), שֶׁצָּרִיךְ לְחַזֵּק עַצְמוֹ בַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים, שֶׁהָיָה מַזְרִיחַ לוֹ אֵיזוֹ הֶאָרָה קָצָת, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים, שֶׁכַּמָּה סוּמִים מַחֲזִיקִים עַצְמָן בְּאִישׁ אֶחָד, שֶׁאֵינוֹ סוּמָא, וּמַאֲמִינִים בּוֹ וְהוֹלְכִים אַחֲרָיו, וְגַם הַסּוּמָא מַאֲמִין לְמַקְלוֹ, שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר מַקְלוֹ, אַף שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה כְּלָל. מִכָּל שֶׁכֵּן, שֶׁרָאוּי לֵילֵךְ אַחַר עַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁבַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים הִזְרִיחַ לוֹ קְצָת, וְהָיָה מִתְחַזֵּק וּמִתְעוֹרֵר לִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף שֶׁעַכְשָׁו נָפַל מִזֶּה וְנִסְתְּמוּ עֵינָיו וְלִבּוֹ, עִם כָּל זֹאת רָאוּי שֶׁיֹּאחַז בַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים וְיֵלֵךְ אַחֲרֵיהֶם, דְּהַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁאָז הָיָה מִתְעוֹרֵר לִבּוֹ לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כֵּן גַּם עַכְשָׁו יְחַזֵּק לִבּוֹ מְאֹד, וְיֵלֵךְ אַחַר הַהִתְעוֹרְרוּת וְהַזְּרִיחָה שֶׁהָיְתָה לוֹ אָז, אַף שֶׁעַכְשָׁיו נָפַל מִזֶּה וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם.

חֶמְדַּת לְבָבִי! אַחַר דִּבּוּרִים אֵלּוּ, לְדַעְתִּי, אֵינְךָ צָרִיךְ כְּבָר דִּבּוּרִים אֲחֵרִים. זְכֹר, זְכֹר! אֶת הַיָּמִים וְהַלֵּילוֹת, שֶׁבָּעַרְתָּ וְהִתְלַהַבְתָּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ; זְכֹר, זְכֹר! אֶת הַיָּמִים וְהַלֵּילוֹת, שֶׁבָּכִית וְהִתְבּוֹדַדְתָּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ; זְכֹר, זְכֹר! אֶת הַיָּמִים וְהַלֵּילוֹת, שֶׁלָּמַדְתָּ תּוֹרָה בְּדִבֵּקוּת גְּדוֹלָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְסִיַּמְתָּ מַסֶּכֶת אַחַר מַסֶּכֶת וְכוּ׳ וְכוּ׳. וְעַל־כֵּן אֵין רָאוּי לְךָ לִפֹּל עַכְשָׁו כָּל־כָּךְ בְּדַעְתְּךָ.

אֲקַוֶּה לִכְתֹּב לְךָ בְּקָרוֹב בַּאֲרִיכוּת קָצָת, לְעֵת עַתָּה אֲקַצֵּר, כִּי טִרְדוֹתַי רַבּוּ לְסַדֵּר סֵפֶר: ״פֶּתַח הַתְּשׁוּבָה״, וְהֵם דְּרוּשִׁים מִ״לִּקּוּטֵי־הַלָּכוֹת״, אֲשֶׁר בְּקִשׁוּנִי כַּמָּה בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה לְסַדֵּר לָהֶם סֵפֶר הַתְּשׁוּבָה. אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּהְיֶה דָּבָר נָאֶה וְיִתְקַבֵּל. וּמִלְּבַד זֹאת אֲנִי רוֹצֶה מְאֹד מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ בְּהַדְפָּסַת סִפְרִי: ״שִׂפַת הַנַּחַל״ עַל הַ״לִּקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן״, עַל־כֵּן אֲקַצֵּר עַכְשָׁו.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקצו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

וְהִנֵּה אוֹדוֹת ... וְכוּ׳, דַּע לְךָ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זִכַּנִי בִּזְכֻיּוֹת חִנָּם לְהַעְתִּיק אֶת כָּל כַּוָּנוֹת הַתְּפִלָּה, וּלְפָרֵשׁ בְּדֶרֶךְ נִפְלָא עַל־פִּי דַּעַת וְסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְהוּא דָּבָר הַשָּׁוֶה לְכָל נֶפֶשׁ, יְזַכֵּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַדְפִּיסוֹ. עַל חֲנֻכָּה כְּבָר נִדְפַּס בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְנִקְרָא בְּשֵׁם: ״נֵר לְהַצַּדִּיק״, וְכֵן עַל בְּרִית־מִילָה נִדְפַּס בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְנִקְרָא בְּשֵׁם: ״בְּרִית שָׁלוֹם״, וְעַתָּה יֵשׁ בְּדַעְתִּי לְהַדְפִּיס עַל תִּקּוּן חֲצוֹת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְיִקָּרֵא: ״עֵת רָצוֹן״; וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לָשׁוּב בֶּאֱמֶת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ,

וְיִהְיוּ דְּבָרַי נִשְׁמָעִים וְנִתְקַבְּלִים, וְיִתְפַּשְּׁטוּ בְּכָל תְּפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל.

וּמַה שֶּׁאַתָּה שׁוֹאֵל, מֵאַיִן הִצְלַחְתִּי... אֹמַר לְךָ דָּבָר אֶחָד עַל־פִּי הַפָּסוּק (תְּהִלִּים קמז, טו): ״הַשּׁוֹלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ, עַד מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ״; בִּשְׂכַר הַבְּזִיונוֹת וְהַשְׁפִּיכוּת דָּמִים שֶׁגָּרְמוּ לִי כַּמָּה קַלִּים וְרֵיקִים, פּוֹחֲזִים וְנוֹאֲפִים, וְהִשְׁלִיכוּ וְהִשְׁפִּילוּ אִמְרָתִי וּסְפָרַי עַד אָרֶץ, כְּמוֹ־כֵן וְיוֹתֵר מִכֵּן סְבִיב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר ״עַד מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרִי״ בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

יֵשׁ סְפָרִים שֶׁכְּבָר נִדְפְּסוּ פַּעֲמַיִם וְשָׁלֹשׁ וְאַרְבַּע וְכוּ׳, וְהַסֵּפֶר ״אֶרֶךְ אַפַּיִם״, שֶׁעָלָיו יָצָא כָּאן דִּבּ מִזֹּהַם, וְשָׁם בְּמַחֲנֵיכֶם — רוֹכֵל בַּעַל קְנָאָה לַחֲלֹק, סְבִיב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּדְפַּס כְּבָר עַד עַכְשָׁו בִּשְׁמוֹנֶה מַהֲדוּרוֹת, וְסַךְ הַכֹּל — שְׁלֹשִׁים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף. הֲרֵי לְךָ, כִּי כְּדַאי לְסִבֹּל הַחֲרוּפִין וְהַגִּדּוּפִין וְהַבְּזִיונוֹת וְכוּ׳.

וּבֶאֱמֶת צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי אִם לֹא אֵלּוּ הַחַטָּאִים וְהַפּוֹשְׁעִים, שֶׁיָּצְאוּ לַחֲלֹק עַל אֵלּוּ הַסְּפָרִים, הָיוּ אַלְפִים וְרִבְבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל מִתְקָרְבִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל־פִּי דַּעְתּוֹ וַעֲצוּתָיו שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל. אַךְ מַה לַּעֲשׂוֹת?! הַכֹּל בִּשְׂבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, וּמִי יוֹדֵעַ נִסְתָּרוֹת תַּעֲלוּמוֹת דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁמַּנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ. וּמִי שֶׁאָמַר לְעוֹלָמוֹ דַּי, יֹאמַר כְּבָר דַּי לְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל, הַסּוֹבְלִים בִּשְׂבִיל אֵלּוּ הַנּוֹאֲפִים, בַּעֲלֵי הַמַּחֲלֹקֶת, הַחוֹלְקִים עַל סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל וְתַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּכָל דּוֹר; כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן רכט): ״הָאֵשׁ שֶׁלִּי תּוּקַד עַד בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ״. וְדָבָר זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי תַּלְמִידָיו שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְאֵלּוּ הַחוֹלְקִים עַל מַמְשִׁיכֵי אוֹרוֹ הַגָּנוּז, הֵם הֵם הַחוֹלְקִים עַל רַבֵּנוּ זַ״ל בְּעַצְמוֹ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַטּוֹב יְכַפֵּר וְיַרְפֵּא אֶת מַכְאוֹבֵינוּ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקצז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהֶחָכָם ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבוֹ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שֶׁכּוֹתֵב וְכוּ׳, יַאֲמִין לָנוּ כְּבוֹדוֹ, כִּי בְּעֵת חֲצוֹת לַיְלָה, בִּזְמַן עָמְדֵנוּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אָז פּוֹנְעָלִים יוֹתֵר מִכָּל אֵלּוּ הַפְּעֻלּוֹת שֶׁל שֶׁקֶר וְכָזָב. כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קמט): חֲצוֹת מְסֻגָּל כְּמוֹ פְּדִיוֹן; וְיָדוּעַ, אֲשֶׁר אָז הוּא עֵת רָצוֹן גָּדוֹל מְאֹד. וּבִפְרָט מִי שֶׁזּוֹכֶה אָז לְיַחֵד הַיִּחוּדִים הַיְדוּעִים וְכוּ׳, אָז עַיִן בְּעַיִן רוֹאֶה וְצוֹפֶה וְכוּ׳, וְיוֹדֵעַ וּמִתְבּוֹנֵן כִּי הַכֹּל הֶבֶל, הֶבְלֵי הֲבָלִים.

וְעַל־כֵּן לְדַעְתִּי, רָאוּי לָכֶם לִשְׁכֹּחַ מִפְּעֻלּוֹת גַּשְׁמִיּוֹת. עִנְיָנֵנוּ הוּא רַק תְּפִלָּה, כַּאֲשֶׁר הוֹרָנוּ בֶּן הַשִּׁמְחָה, שֶׁהוּא בֶּן דָּוִד בְּעַצְמוֹ, שִׁמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תְּהִלִּים קמז, י): ״לֹא בִּגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ, וְלֹא בְּשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה (רָאשֵׁי תֵּבוֹת: הֶבְלֵי), כִּי שְׁנֵיהֶם הֶבְלֵי הֲבָלִים. עִנְיָנֵנוּ הוּא רַק תְּפִלָּה, שֶׁהִיא חַרְבּוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳), וְרַק הִיא תִּצָּלֵ״ח.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקצח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהָאַבְרֵךְ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי, וְגַם הַשָּׁלִיחַ הֵבִיא לִי אֶת הַמָּעוֹת לִצְדָקָה, שֶׁאֲחַלֵּק כְּפִי דַּעְתִּי וְכוּ׳.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! אוֹדוֹת ... צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לה): כְּשֶׁהַמּוֹחִין מִתְגַּבְּעִין, צְרִיכִים בְּחִינַת

שֶׁנָּה, עַיִן שָׁם; וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן קי): בְּיוֹתֵר מוֹעִיל הַשֵּׁנָה לְבִלְבּוּלֵי אֱמוּנָה, עַיִן שָׁם; וְעַל־כֵּן כְּשֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ בִּלְבּוּלִים, אָסוּר לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ בִּשְׁבִיל זֶה, רַק לֵילֵךְ לִישֹׁן. וּבִפְרָט אַתָּה, אָסוּר לְסַגֵּף עַצְמְךָ כְּלָל בְּשֵׁנָה, כִּי הוּא מַעֲשֶׂה בַּעַל־דָּבָר — לְלָכְדְךָ בִּמְצוּדָתוֹ.

וְכֵן שְׁמֹר עַצְמְךָ מִכַּעַס וּקְפִדוּת, כִּי הוּא קִלְקוּל גָּדוֹל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלֶיךָ, וְיַמְתִּיק מִמְּךָ כָּל הַדִּינִים.

רְאֵה לִשְׁמֹר אֶת הַשֵּׁנָה, ״הִיטֵן דֶּעם שְׁלָאף״. וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים קֹדֶם הַשֵּׁנָה לְדַבֵּר כַּמָּה דִּבּוּרִים עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר ר׳ אַבְרָהָם בְּר׳ נַחְמָן זַ״ל אָמַר: אַז מֶען גֵייט שְׁלָאפִין מִיט הִתְבּוֹדְדוּת, אִיז דָּאס אַיין הֵייליג שְׁלָאף[פ]. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים לא, ו): ״בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי״, וְדוֹ״ק.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תקצט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב יְרַדְּפוּ לְהָאַבְרֵךְ הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה ... גֵּרוֹ יָאִיר.

בָּאתִי לְקַיֵּם הַבְטָחָתִי לִכְתֹּב לְךָ, אַף שֶׁנִּתְאַחֵר קְצָת, אַךְ טִרְדוֹתַי רַבּוּ כְּמוֹ שֶׁרַבּוּ בְּעֵסֶק הָרַבִּים, כַּיָּדוּעַ לְךָ קְצָת.

אֲקַוֶּה שֶׁעַיְנָתָ בְּהַקְדָּמַת הַסֵּפֶר: ״שְׁמִירַת הַבְּרִית״, וְתֵדַע, כִּי שָׁם מְבֹאָר בָּאֵר הֵיטֵב כְּדַת מַה לַּעֲשׂוֹת לְנַצֵּחַ אֶת הָאוֹיֵב הַתָּמִידִי — קָחֲהוּ מִשָּׁם. וּבִפְרָטִיּוּת — לְמוּד מִשְׁנָיוֹת, אֲשֶׁר שׁוֹרֵף אוֹתוֹ לְגַמְרֵי.

וּבֶאֱמֶת, חֶמְדַּת לִבִּי! רָאוּי לְךָ לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד בְּכָל הָאֶפְנִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל הָעִנְיָנִים מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, הַכֹּל מִגַּלְגַּל

פ) כְּשֶׁהוֹלֵךְ לִישֹׁן עִם הִתְבּוֹדְדוּת, זוֹהִי שֵׁנָה קְדוֹשָׁה.

הַתְּמוּרוֹת, אֲשֶׁר עַל זֶה נֶאֱמַר (קֹהֶלֶת ח, יד): ״יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים״, וְכָל מַה שֶּׁנִּשְׁמָתוֹ יוֹתֵר מְסֻגֶּלֶת לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, וְיֵשׁ לָהּ יוֹתֵר כֹּחוֹת רוּחָנִיִּים, עָלֶיהָ מִתְגַּבֶּרֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּהִתְגַּבְּרוּת עֲצוּמָה, לְהַשְׁלִיכוֹ וּלְהַפִּילוֹ בְּעֹמֶק הָרַ״ע׳ וְהַחֹשֶׁךְ. וְעַל־כֵּן אֵין לְךָ לִפֹּל בְּדַעְתְּךָ כְּלָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, כִּי בְּוַדַּאי הוּא כַּנַּ״ל. וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ וּמַאֲמִין מֵרָחוֹק אֶת עִצְּמֵל יִקְרַת נִשְׁמָתְךָ, הָיִיתָ תָּמִיד רַק שָׂמֵחַ וְכוּ׳. אַךְ מַה לַּעֲשׂוֹת?! כִּי הַסָּמֶ״ךְ־מֵ״ם מְשַׁבֵּר וּמְקָרֵר אוֹתְךָ לְגַמְרֵי, וְכִמְעַט כִּמְעַט וְכוּ׳.

יְדִידִי הַיָּקָר! בִּשְׁבִיל זֶה יָרְדָה נִשְׁמַת רַבֵּנוּ זַ״ל בַּדּוֹר הַזֶּה, כְּדֵי לְהוֹצִיא מִכּוֹר הַבַּרְזֶל אֶת כָּל אֵלּוּ הַנִּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֶׁנָּפְלוּ וְנִתְקָעוּ בְּכַף הַקֶּלַע, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְקָשֶׁה וְכָבֵד לָהֶם לָצֵאת מֵהַמְצוּדָה הָרָעָה שֶׁנָּפְלוּ וְנִתְקָעוּ לְשָׁם וְכוּ׳.

וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבָּבִי! עֲשֵׂה מַה שֶּׁתַּעֲשֶׂה, וֶאֱחֹז עַצְמְךָ בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר פָּנָיו, שִׂכְלוֹ וְחָכְמָתוֹ גְּנוּזִים שָׁם (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קצב), וְשָׁם תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁךָ, וְעֵצוֹת וְהִתְחַזְּקוּת אֵיךְ לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ, וּלְהִתְעַלּוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה.

הָעִקָּר רְאֵה לִהְיוֹת שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב. וְאֶל כָּל זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה, לְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵיךְ שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל.

הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמוֹ, וּמְצַפֶּה לִשְׁמֹעַ מִמֶּנּוּ רַק טוֹב...

ג׳ תר.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל אֲהוּבִי, יְדִידִי

הַיָּקָר: גֵּר לְהַצְדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוּ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ הָאָרֹךְ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

וְהִנֵּה צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי לֹא בְּחִנָּם לָקַח אֶת עַצְמוֹ הַסָּמֶ״ךְ־מֵ״ם עָלֶיךָ, כִּי אַתָּה מְשַׁמֵּשׁ אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל. וְכָל עִנְיַן הַהִתְגַּלּוּת הַנּוֹרָאָה שֶׁזָּכִינוּ עַל־יְדֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, זֶה עֶצֶם בְּגִרוֹנוֹ, וְעַל־כֵּן הוּא מִתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט עַצְמוֹ כָּל־כָּךְ עַל הָעוֹזְרִים וְהַמְסַיְּעִים וְהַמְשַׁמְּשִׁים וְכוּ׳, אַךְ אָנוּ מְצֻדָּנוּ מוּכָנִים לִמְסֹר נַפְשֵׁנוּ, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, לְהוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל אֶת אוֹרוֹ הַגָּנוּז שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בָּזֶה!

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם לְהָרַב ... גֵּרוּ יָאִיר.

אוֹדוֹת הַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עֲלֵיכֶם מִבְּנֵכֶם, רַבֵּנוּ זַ״ל הִקְפִּיד מְאֹד לֹא לְהַכּוֹת אֶת הַיְלָדִים כְּלָל. תְּקַבְּלוּ עַל עַצְמְכֶם לְטַבֵּל בְּכָל יוֹם בַּמִּקְוֶה, וְכֵן תִּיַּחֲדוּ עֶשְׂרִים רְגָעִים בַּיּוֹם לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן שֶׁאַתֶּם רְגִילִים בָּהּ, וּתְסַפְּרוּ לוֹ אֶת כָּל לִבְּכֶם וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, וּתְבַקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ רַחֲמִים, כִּי מַה שֶּׁתִּפְלָה מוֹעֶלֶת, שׂוּם דָּבָר וְשׂוּם סִגֻּלָה לֹא תּוֹעִיל.

וְהַמִּקְוֶה שֶׁכָּתַבְתִּי הוּא הַטַּעַם; כִּי מִקְוֶה מְטַהֵר אֶת הַמַּחֲשָׁבָה, וְהוּא תִּקּוּן לְכַעַס וּקְפִידוּת, וְצָרוֹת מְבָנִים נִתְהַוּוּ מִקִּלְקוּל הַמַּחֲשָׁבָה, כַּיָּדוּעַ מֵהַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל כְּבוֹד הַבַּחוּרִים וְהָאַבְרֵכִים, הַשּׁוֹתִים מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... ה׳ עֲלֵיהֶם יַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתַּבְכֶם הָאָרֹךְ. וְעָלַי לוֹמַר לָכֶם, שֶׁחַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁאֲנַחְנוּ זוֹכִים בְּכָל שָׁבוּעַ לְהִתְקַבֵּץ וּלְדַבֵּר מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר אֵין עוֹד זְכוּת יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ — לְהִתְקַבֵּץ יַחַד לְכָל הַפָּחוֹת שָׁעָה אַחַת, וּלְדַבֵּר מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל; כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם מְלֻבָּשׁ בִּלְבוּשׁ הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה זֶּה רַבֵּנוּ זַ״ל, וּמִי זֶה רַבֵּנוּ זַ״ל, וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד אֶת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, מַעֲמִיק בָּהֶם, אָז הוּא רוֹאֶה אֶת גֹּדֶל הַתּוֹעֶלֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּזֶה שֶׁמִּקָּרֵב אֶל הַצַּדִּיק. רַבֵּנוּ זַ״ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ז׳), שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבֹא לֶאֱמֶת, אֶלָּא עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים, וְיֵלֵךְ בְּדַרְכָּם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נֶחֱקֶקֶת בּוֹ אֱמֶת; כִּי כְּשֶׁאָדָם מִקָּרֵב אֶל הַצַּדִּיק, חוֹזֵר עַל דְּבָרָיו, מִתְנַהֵג עַל־פִּי הַנְהָגוֹתָיו, נֶחֱקֶקֶת בּוֹ אֱמֶת. וֶאֱמֶת, אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נא) — זֶה רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה י׳, י׳): ״וַה׳ אֱלֹקִים אֱמֶת״; כִּי רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֱמֶת! עַל שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם אֵין יְכוֹלִים לוֹמַר שֶׁזֶּה אֱמֶת, כִּי לְבַסּוֹף כָּלֶה וְנֶעֱלָם, וְלָכֵן לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר עַל אֵיזֶה דָּבָר שֶׁזֶּהוּ אֱמֶת, כִּי אֱמֶת זֶה רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל שָׁם, שֶׁאִם רוֹצִים לוֹמַר אֱמֶת, מֻכְרָחִים לוֹמַר כְּמוֹת שֶׁהוּא, אֲבָל שֶׁקֶר יְכוֹלִים לוֹמַר הַרְבֵּה. כִּי אֱמֶת זֶה אֶחָד, וְשֶׁקֶר זֶה הַרְבֵּה, כְּגוֹן: עַל שֻׁלְחָן עִם אַרְבַּע רַגְלַיִם שֶׁל עֵץ יְכוֹלִים לְהַכְחִישׁ וְלוֹמַר: זֶה שֻׁלְחָן עִם רֶגֶל אַחַת שֶׁל זָהָב, שֶׁל כֶּסֶף, נְחשֶׁת, בְּדִיל וְעוֹפֶרֶת וְכוּ׳ וְכוּ׳, כִּי שֶׁקֶר אַתָּה מֻכְרָח לוֹמַר הַרְבֵּה מְאֹד, אַךְ הָאֱמֶת אַחַת הִיא: זֶה שֻׁלְחָן שֶׁל עֵץ בַּעַל אַרְבָּעָה רַגְלַיִם. לְמִדִּים מִכָּאן, שֶׁעִם שֶׁקֶר יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת הַרְבֵּה דְּבָרִים, אֲבָל אֱמֶת זֶה אֶחָד, וְאֶחָד זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא! וְאוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לֹא יְכוֹלִים לְהַחֲלִיף, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַיֶּה

וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. וְלָכֵן כָּל מַה שֶּׁאָדָם יוֹתֵר מִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, יוֹתֵר אֱמֶת נִכְנָסֶת בּוֹ.

וְאִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לֶאֱמֶת, רַק עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְקָרְבִים לְצַדִּיקִים, שֶׁהֵם פּוֹתְחִים אֶת הַדַּעַת וְהַלֵּב, הַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל, עַד שֶׁזּוֹכִים עַל יָדָם לְיִשּׁוּב הַדַּעַת. כִּי עַל כָּל אֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם עוֹבְרִים צָרוֹת וְיִסּוּרִים, הַרְפַּתְקָאוֹת וְדִכְאוֹנוֹת, חוֹבוֹת, עֶלְבּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים — מִבַּיִת וּמִבַּחוּץ, מֵעַצְמוֹ וּמֵאֲחֵרִים, כִּי לְמִי אֵין עָגְמַת נֶפֶשׁ?! וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה וּמִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲזַי הוּא מַכְנִיס בּוֹ אֱמֶת אַחֶרֶת לְגַמְרֵי, אֱמֶת כָּזוֹ שֶׁקָּשֶׁה לִמְצֹא. כִּי כָּתוּב (דָּנִיֵּאל ח, יב): ״וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה״, הָאֱמֶת נִמְצֵאת עַל הָאָרֶץ, וְלָמָּה לֹא מְרִימִים אֶת הָאֱמֶת? אֶלָּא מֵחֲמַת שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁהוּא עַל הָאָרֶץ, צְרִיכִים לִכְפֹּף עַצְמוֹ לְהַגְבִּיהוֹ, וְהַכְּפִיפָה הַזּוֹ קָשָׁה לָאָדָם, כִּי אָדָם חוֹשֵׁב: ״אֲנִי אֶתְכּוֹפֵף?! אַתֶּם יוֹדְעִים מִי אֲנִי?!״ אַךְ זֹאת צְרִיכִים לָדַעַת, שֶׁכְּדֵי לְהַגִּיעַ לְרַבֵּנוּ זַ״ל וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו — צְרִיכִים לְהִתְכּוֹפֵף, וּלְוַתֵּר עַל הַרְבֵּה דְּבָרִים. וְכָךְ אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ו׳): כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, וְחוֹזֵר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, זוֹכֶה לְכָבוֹד אֱלֹקִי. אֲבָל עִקַּר הַתְּשׁוּבָה — יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק, וְצָרִיךְ לִשְׁמֹעַ בְּזִיּוֹנוֹת, כִּי ׳לֵית כָּבוֹד בְּלֹא כָּ״ף׳, אִם רוֹצִים לִכְתֹּב כָּבוֹד, צְרִיכִים לִכְתֹּב כָּ״ף כְּפוּפָה, הַיְנוּ לְהַשִּׁיג אֶת מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ — הַכָּ״ף שֶׁהִיא הַכֶּתֶר, שֶׁהוּא שֵׁם אהי״ה, שֶׁזֶּה שֵׁם הַתְּשׁוּבָה — אֶהְיֶה: אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי; אֲנִי רוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה בְּזֶה הָעוֹלָם. וְלָזֶה צְרִיכִים לְהִתְכּוֹפֵף. וְזֶה דָּבָר מְאֹד קָשֶׁה לָאָדָם, כִּי טֶבַע הָאָדָם, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּאוּת וְיֵשׁוּת, כִּי אַף אֶחָד לֹא רוֹצֶה שֶׁיְּדַבְּרוּ עָלָיו וְיַשְׁפִּילוּ אוֹתוֹ וְיִשְׁלְטוּ עָלָיו, לָכֵן לִבְנֵי־אָדָם קָשֶׁה לְהִתְקָרֵב לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי כְּדֵי לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי, כְּאִלּוּ אֵינוֹ נִמְצָא לְגַמְרֵי בְּזֶה הָעוֹלָם. וּבֶאֱמֶת אֵיךְ זוֹכִים לְזֶה? גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּשְׂפַת הָאֵם שֶׁלּוֹ, שֶׁזּוֹ נִקְרֵאת הִתְבּוֹדְדוּת. אָדָם צָרִיךְ ׳לְגַנֵּב׳ בְּכָל יוֹם וָיוֹם אֵיזֶה זְמַן פָּנוּי, לִבְרֹחַ לְמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם בְּנֵי־אָדָם, בַּשָּׂדֶה וּבַיַּעַר אוֹ בְּמַרְתֵּף אוֹ בְּחֶדֶר, שֶׁלֹּא שׁוֹמְעִים אוֹתוֹ הַבְּרִיּוֹת, וְיַתְחִיל לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּשָׂפָה שֶׁרָגִיל בָּהּ, וִיבַקְּשׁוֹ

יִתְבָּרַךְ כָּל צְרָכָיו. וְעַל־יְדֵי שֶׁיְּדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, לְאַט לְאַט מְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ. כִּי הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, הִיא מַתָּנָה כָּל־כָּךְ יָפָה שֶׁקִּבָּלְנוּ מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, וְזֶה הַמַּפְתֵּחַ לְהַכְנֵס לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פד): הַדֶּלֶת וְהַמַּפְתֵּחַ לְהַכְנֵס אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, זֶה הַפֶּה שֶׁל הָאָדָם; אָנוּ רוֹאִים שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד רוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, אֵין יְהוּדִי שֶׁלֹּא יִרְצֶה לְהִכָּנֵס אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁלֹּא יִרְצֶה לָצֵאת מֵהַבּוֹץ וְהַלְּכְלוּךְ וְהַזְּהָמָה שֶׁנִּפַּל לְשָׁם, אֵין יְהוּדִי שֶׁאֵין לוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה בְּכָל יוֹם וָיוֹם, אֲפִלּוּ הָרָשָׁע הֲכִי גָּדוֹל, כִּי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵן נְשָׁמוֹת מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת, וּבְכָל יוֹם, בְּכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת הַבְּרִיאָה, וְזֶה נוֹתֵן תְּזוּזָה לַנְּשָׁמָה, נִכְנָס בָּאָדָם הִרְהוּר תְּשׁוּבָה, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד הָרָע מִתְגַּבֵּר עָלָיו, וְאוֹמֵר: ״אֲבָל אֵיךְ אָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה?! רָצִיתִי לָשׁוּחַ עִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא! רָצִיתִי כָּל־כָּךְ לְסַפֵּר אֶת כָּל לִבִּי, אֲבָל כֵּיצַד זוֹכִים לָזֶה?״ וּמְסַפְּרִים לוֹ, שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים שֶׁזָּכוּ לָזֶה, וְהוּא עוֹנֶה: ״אֲבָל זֶה לֹא אֲנִי, הַצַּדִּיקִים הָיוּ קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים מִימֵי יַלְדוּתָם, אֲבָל אֲנִי יוֹדֵעַ הֵיטֵב מֶה עָשִׂיתִי, עָבַרְתִּי עַל כָּל הַתּוֹרָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן״ וְכוּ׳. בָּא רַבֵּנוּ זַ״ל וְאוֹמֵר: לֹא וָלֹא! אִם אַתָּה מַאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִים לְקַלְקֵל, תַּאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִים לְתַקֵּן (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קיב); אִם יֵשׁ לְךָ אֱמוּנָה, שֶׁאַתָּה עָשִׂיתָ דָּבָר שְׁלִילִי, וְנִתְעוֹרַרְתָּ בִּתְשׁוּבָה, אָסוּר לְךָ לְהִתְיָאֵשׁ וְלוֹמַר: ״וּמָה אֶעֱשֶׂה?!״ אֵין כַּדָּבָר הַזֶּה. רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עח): אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל! אֲפִלּוּ אָדָם עָשָׂה כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם, יָכוֹל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, כִּי אֵין לְךָ דָּבָר הָעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה. וְלָמָּה אָדָם אֵינוֹ שָׁב בִּתְשׁוּבָה? וַאֲפִלּוּ שֶׁשָּׁב, מִתְקָרֵר אַחַר־כָּךְ וְעוֹזֵב עַצְמוֹ? כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶה הֵיכָן הַדֶּלֶת וְהַמַּפְתֵּחַ לְהִכָּנֵס אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל זֶה אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁהַדֶּלֶת וְהַמַּפְתֵּחַ זֶה הַפֶּה שֶׁלְּךָ, תַּרְגִּיל עַצְמְךָ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּבְוַדַּאי בַּהַתְחָלָה זֶה מְאֹד קָשֶׁה, כִּי לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, צְרִיכִים אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת, כְּמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סב): לָמָּה אָדָם אֵינוֹ מְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא? כִּי אֵין לוֹ אֱמוּנָה, כִּי אִם הָיְתָה לָאָדָם אֱמוּנָה, אֲשֶׁר מִלֹּא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין,

וְשׁוֹקֵד עַל שְׁפָתָיו, תָּמִיד הָיָה מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. אַךְ מִפְּנֵי שֶׁאָדָם אֵינוֹ חָזָק בָּזֶה, יֵשׁ בּוֹ סְפֵקוֹת, שֶׁזּוֹ קְלִפַּת עֲמָלֵק — ״הֲיֵשׁ ה׳ בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן״ (שְׁמוֹת יז, ז), עַל־יְדֵי־זֶה מִתְרַשֵּׁל בִּתְפִלָּה, אֲבָל אִם אָדָם חָזָק בֶּאֱמוּנָה, אָז תָּמִיד מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֶלָּא עַל־יְדֵי אֱמוּנָה שְׁתְלוּיָה בֶּאֱמֶת, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָנִים: ט׳, קיב), כִּי מְאֹד קָשֶׁה לָאָדָם לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי מְסֻבָּב בְּחֹשֶׁךְ וְשֶׁקֶר, עַל־יְדֵי חֲטָאָיו הַמְרֻבִּים, שֶׁבָּזֶה עוֹשֶׂה שְׁקָרִים.

וּמְסֻפָּר, שֶׁבִּימֵי מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל, בָּא אֵלָיו אֶפִּיקוֹרֶס אֶחָד מֵהַמַּשְׂכִּילִים הָרִאשׁוֹנִים בְּרוּסְיָה, וְקָבַל בְּפָנָיו עַל הַחֲרֵדִים לִדְבַר ה׳, שֶׁעוֹשִׂים עֲוֹלוֹת, מְשַׁקְּרִים וְכוּ׳ וְכוּ׳, וּמוֹהַרַנ״תְ זַ״ל כִּדַּרְכּוֹ, בְּסַבְלָנוּת רַבָּה שָׁמַע אוֹתוֹ. וּכְשֶׁסִּיֵּם לְדַבֵּר, שָׁאָלוֹ: וּמָה אַתָּה אוֹמֵר? וְעָנָה הָאֶפִּיקוֹרֶס: הֲלֹא אָמַרְתִּי לָכֶם, זֶה עוֹשֶׂה עָוֶל, זֶה שַׁקְרָן, זֶה נוֹכֵל, וּמַהִי תְּגוּבָתְכֶם? עָנָה וְאָמַר לוֹ מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל: שֶׁקֶר תִּמְצָא אֵצֶל כָּל אֶחָד, אֲבָל יֵשׁ בָּהֶם גַּם הַרְבֵּה טוֹב: הֵם שׁוֹמְרִים שַׁבָּת, מַנִּיחִים תְּפִלִּין, הוֹלְכִים עִם צִיצִית, אוֹכְלִים כָּשֵׁר, יֵשׁ לָהֶם זָקָן וּפֵאוֹת, יֵשׁ הַרְבֵּה אֱמֶת אֶצְלָם, אָז גַּם שֶׁקֶר נִמְצָא, אֲבָל אַתָּה כֵּלְךְ שֶׁקֶר, כִּי אִם אַתָּה מְחַלֵּל שַׁבָּת, אֵינְךָ מַנִּיחַ תְּפִלִּין, אֵין לְךָ זָקָן וּפֵאוֹת, אֵינְךָ אוֹכֵל כָּשֵׁר, אֶלָּא טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת, אֲזַי אַתָּה שֶׁקֶר אֶחָד גָּדוֹל.

לְמֵדִים מִכָּאן, שֶׁכְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, הוּא מָלֵא שְׁקָרִים, וּבַעֲבוּר זֶה מְאֹד קָשֶׁה לוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁכֻּלּוֹ אֱמֶת, אֲבָל אִם מַתְחִיל לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְסַפֵּר לְפָנָיו כָּל אֲשֶׁר עָבַר עָלָיו, כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר — נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל, וְאַט אַט מֵסִיר מֵעַצְמוֹ אֶת הַשֶּׁקֶר וְהַחֹשֶׁךְ, עַד שֶׁזּוֹכֶה שֶׁמֵּאִיר עָלָיו אוֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְלָכֵן כָּל עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת — לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ, זֶה מַכְנִיס בּוֹ אֱמֶת אַחֶרֶת לְגַמְרֵי. לָכֵן הָאֱמֶת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל זוֹ אֱמֶת שׁוֹנָה לַחֲלוּטִין. רַבֵּנוּ זַ״ל מֵאִיר לָנוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁנְּדַבֵּר אֵלָיו וְנָבֹא לְפָנָיו, וּנְסַפֵּר לוֹ כָּל אֲשֶׁר מֵעִיק לָנוּ, וְנִשְׁפֹּךְ לְפָנָיו לִבֵּנוּ, וְנִהְיֶה עֲסוּקִים עִם עַצְמֵנוּ וְלֹא עִם אֲחֵרִים; כִּי בְּדֶרֶךְ

כְּלָל כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לְהִכָּנֵס אֶל הַקְּדֻשָּׁה, בָּא הַסָּמ״ךְ־מ״ם וּמְבַלְבְּלוֹ: ״תְּסַתֵּכֵּל עַל פְּלוֹנִי וְאַלְמוֹנִי״ וְכוּ׳, וּכְבָר הוּא עָסוּק עִם אֲחֵרִים וְשׂוֹכֵחַ מֵעַצְמוֹ, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (עֵין נְגָעִים ב, ה): כָּל הַנְּגָעִים אָדָם רוֹאֶה חוּץ מִנִּגְעֵי עַצְמוֹ; אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מִתְבּוֹדֵד לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — שׂוֹכֵחַ מִכֹּלָּם, וּמַתְחִיל לַעֲרֹךְ חֶשְׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ: ״מָה אִתִּי, מַה יִּהְיֶה עִמִּי? לְהֵיכָן אֲנִי הוֹלֵךְ?!״ וְזוֹ מַעֲלַת הַהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁאָדָם שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן טו), שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִשְׁפֹּט עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וּכְשֶׁיֵּשׁ דִּין לְמַטָּה, אֵין דִּין לְמַעְלָה (דְּבָרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ה׳, סִימָן ה׳), אֵין לוֹ מִשְׁפָּט לְמַעְלָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַמְתִּיק מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַדִּינִים. וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם מַתְחִיל לְהִתְבּוֹדֵד לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, נִכְנֶסֶת בּוֹ אֵמֶת כָּזוֹ, שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְהַסְבִּירָהּ.

מַהִי אֱמֶת? א׳ מֵת — אֱ׳הְיֵה מֵ׳ת׳, אֱצְטָרֵךְ לָצֵאת מִזֶּה הָעוֹלָם. וּכְשֶׁאָדָם מַתְחִיל לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִית, שֶׁלְּבַסּוֹף יִצְטָרֵךְ לַעֲזֹב אֶת זֶה הָעוֹלָם, אֵין לוֹ זְמַן לְהִתְעַסֵּק עִם אֲחֵרִים וּלְדַבֵּר עֲלֵיהֶם. כִּי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַרְבֵּה מַה לְתַקֵּן, וְכֵיצַד יָהִין לַעֲרֹךְ בְּקֹרֶת עַל זוּלָתוֹ?! וְזוֹ הָאֱמֶת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁנַּתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמֵנוּ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן סז), שֶׁהַצַּדִּיק הוּא הַיְפֵי וְהַפְּאֵר וְהַחֵן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְהוּא פּוֹקֵחַ לָנוּ אֶת הָעֵינַיִם, שֶׁנַּתְחִיל לִרְאוֹת, כִּי עַד עַכְשָׁו הָיִינוּ עִוְרִים. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים קמו, ה): אֵין לְךָ יְסוּרִים גְּדוֹלִים וְקָשִׁים כְּעִוָּרוֹן עֵינַיִם. וְכֵן אוֹמְרִים (עֵין יוֹמָא עד:): הַסּוּמָא אֵין לוֹ שֹׂבַע; מִי שֶׁאֵין לוֹ מְאוֹר עֵינָיו, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֵין לוֹ שְׂבִיעָה, וְכָל מְזוֹנוֹ שֶׁטּוּעֵם, זֶה כְּקַשׁ וָתֶבֶן. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָנִים: יג עו): מִי שֶׁסּוּמָא וְאֵינוֹ רוֹאֶה אֱלֹקוּת, אֵינוֹ מַרְגִּישׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — אֵין לוֹ שֹׂבַע, אֵין לוֹ שְׂבִיעָה, אֵינוֹ מְרֻצֶּה מֵעַצְמוֹ, וְכָל אֲשֶׁר עוֹשֶׂה, מַרְגִּישׁ עַדַיִן צְמָאוֹן, כְּדֶגְמַת מִי שֶׁצָּמֵא, אִם יִשְׁתֶּה מַיִם מְלוּחִים, יִהְיֶה צָמֵא עוֹד יוֹתֵר, כִּי אִם מַשְׁקִיט צְמָאוֹנוֹ בְּמַיִם מְלוּחִים, יִצְמָא עוֹד וָעוֹד. לֹא־כֵן אִם אָדָם מִסְתַּכֵּל עַל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, רוֹאֶה אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ עִם כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וְזוֹכֶה לְהַרְווֹת אֶת

צְמְאוֹנוֹ. לָכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רפב), שֶׁיְּהוּדִי צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא יֵשׁ בּוֹ טוֹב״: בָּרוּךְ הַשֵּׁם, אֲנִי מָהוּל, בָּרוּךְ הַשֵּׁם, אֲנִי שׁוֹמֵר שַׁבָּת, בָּרוּךְ הַשֵּׁם, אֲנִי אוֹכֵל כָּשֵׁר וְלֹא שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים כְּמַאֲכְלֵי הָאֻמּוֹת״. וְאִם אָדָם יְבַקֵּשׁ וִיחַפֵּשׂ בְּעַצְמוֹ, יִוָּכַח, שֶׁהוּא מָלֵא טוֹב. כִּי כָּל יְהוּדִי יֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה טוֹב, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת נז.): אֲפִלּוּ רֵיקָנִים שֶׁבָּךְ, מְלֵאִים מִצְוֹוֹת כָּרִמּוֹן; וּכְשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּצוּרָה כָּזוֹ, יָכוֹל לְזַמֵּר לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁזֶּה ׳אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי׳, אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לְזַמֵּר לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּזְמִירוֹת? עַל־יְדֵי ׳בְּעוֹדִי׳, שֶׁאֲנִי מוֹצֵא בִּי עוֹד מְעַט טוֹב (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רפב).

וְלָכֵן אֵיךְ אָדָם יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא? עַל־יְדֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁמְּחוֹקֵק בּוֹ אֱמֶת שֶׁל עוֹלָם הַבָּא (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ז׳); כִּי יֵשׁ אֱמֶת שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁכֻּלּוֹ שֶׁקֶר, כִּי כָּל אֶחָד צוֹעֵק שֶׁאָצְלוֹ הָאֱמֶת, וְגַם הַמִּפְלָגָה הַחִילוֹנִית נִקְרֵאת ׳אֱמֶת׳, וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין צז.) עַל הַפָּסוּק (יְשַׁעְיָה נט, טו): ״וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת״, מְלַמֵּד שֶׁהָאֱמֶת נַעֲשֵׂית עֲדָרִים עֲדָרִים וְהוֹלֶכֶת לָהּ, וְכָל אֶחָד צוֹעֵק שֶׁאָצְלוֹ הָאֱמֶת; וַהֲלֹא הָאֱמֶת אַחַת, וְאֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית עֲדָרִים? אֶלָּא זֶה גַּם־כֵּן שֶׁקֶר, אִם אָדָם אוֹמֵר לְזוּלָתוֹ: ״אֲנִי בָּאֱמֶת וְאַתָּה בַּשֶּׁקֶר״, זֶה גַּם־כֵּן שֶׁקֶר, וְלָכֵן אֱמֶת הָעוֹלָם הַזֶּה זֶה גַּם־כֵּן שֶׁקֶר, שֶׁזֶּה כְּלַל הַמִּפְלָגוֹת, שֶׁכָּל אַחַת צוֹעֶקֶת: ״רַק אֲנִי צוֹדֶקֶת, רַק הַקְּבוּצָה שֶׁלִּי הֵם בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה אֲמִתִּיִּים וַאֲחֵרִים שַׁקְרָנִים״ וְכוּ׳, לָמָּה לוֹמַר כָּךְ?! אֵין זֹאת אֶלָּא זֶהוּ גַּם שֶׁקֶר, לָמָּה לוֹמַר עַל הַזּוּלַת שֶׁהוּא שַׁקְרָן, אוּלַי אֲנִי שַׁקְרָן?! וְזוֹ אֱמֶת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה שֶׁקֶר, אֲבָל אֱמֶת שֶׁל עוֹלָם הַבָּא — זֶה רַק אֶחָד, וְשָׁם אֵין שַׂיָּךְ רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סו), כְּשֶׁיְּהוּדִי מְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, נֶחְקֶקֶת בּוֹ אֱמֶת שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, כִּי כֵּיוָן שֶׁמְּדַבְּרִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, נוֹפְלִים כָּל הַשְּׁקָרִים, וְלָכֵן עָלֵינוּ לְגַלּוֹת רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְכָל הַשָּׁבִים בִּתְשׁוּבָה צְרִיכִים לֵידַע, שֶׁשָּׁבִים בִּתְשׁוּבָה רַק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְלֹא אֶל קְבוּצוֹת קְבוּצוֹת, שֶׁהַכֹּל שֶׁקֶר.

כִּי עַם יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהִתְאַחֵד יַחַד, לַעֲזֹב אֶת הַשִּׂטְיוֹת, כָּל יְהוּדִי שֶׁעוֹשֶׂה מַשֶּׂהוּ בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ, תָּבוֹא עָלָיו בְּרָכָה, כָּל חָכָם, כָּל רֹאשׁ יְשִׁיבָה, כָּל מַנְהִיג הַדּוֹר, הַמְקֻרָב יְהוּדִים לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אַשְׁרֵי לוֹ וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ! וְכֵיצַד יֵשׁ לָנוּ זְמַן עַתָּה לְהִכָּנֵס בְּקַטְנוֹנִיּוּת וּבְוִכּוּחִים — אִם זֶה אֱמֶת, אִם זֶה שֶׁקֶר, הֲבָה נַחֲזֹר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא! בֹּאוּ נוֹרִיד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְזֶה הָעוֹלָם! וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא נָשׂא ג׳): מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹלָמוֹ, נִתְאַוָּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה לָגוּר בֵּינֵינוּ. וְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ג): בִּתְחִלָּה קֹדֶם שֶׁחָטְאוּ הָיְתָה הַשְּׁכִינָה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ — נִסְתַּלְּקָה מֵהֶם שְׁכִינָה; וְכָל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק — לְהוֹרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה בְּזֶה הָעוֹלָם. וְלָכֵן לֹא כְּדַאי לְדַבֵּר — שֶׁזֶּה אֱמֶת וְזֶה שֶׁקֶר וְכוּ׳, כִּי בְּפֵרוּשׁ גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פג), שֶׁזֶּה יֵצֶר הָרָע גָּדוֹל לוֹמַר: תַּלְמִיד חָכָם זֶה נָאֶה וְתַלְמִיד חָכָם זֶה אֵינוֹ נָאֶה.

רַבֵּנוּ זַ״ל סִפֵּר עַל עַצְמוֹ (עֵין חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן רלה), שֶׁהוּא נִדְמֶה כְּאֶחָד שֶׁמִּסְתּוֹבֵב בְּיַעַר וְחוֹתֵךְ עֵצִים, כְּדֵי לְסַלֵּל כְּבִישׁ, לַעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה, תְּשַׁעֲרוּ בְּנַפְשְׁכֶם קְשֵׁי הָעֲבוֹדָה, עַד שֶׁחוֹתְכִים עֵץ אֶחָד, וְעוֹד עֵץ וְכוּ׳, עַד שֶׁסּוֹלְלִים כְּבִישׁ בַּיַּעַר, אוֹרֶךְ יָמִים וְשָׁנִים, סִיֵּם רַבֵּנוּ זַ״ל: עַד שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה דֶּרֶךְ בִּלְבַבְכֶם, לְנַקּוֹתוֹ, שֶׁיִּהְיֶה לֵב אֱמֶת, לֵב בָּשָׂר, שֶׁתַּרְגִּישׁוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁתִּחְיוּ עִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, זֶה אוֹרֶךְ זְמַן רַב מְאֹד.

וְלָכֵן עָלֵינוּ לִשְׂמֹחַ מְאֹד מְאֹד, שֶׁזָּכִינוּ לְהִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְעָלֵינוּ לְבַקֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁלֹּא נַעֲזֹב אַף פַּעַם אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם הָאָדָם בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה, הִנֵּה יֵשׁ לוֹ הִתְעוֹרְרוּת, וּמְקַבֵּל חִיּוּת מִסִּפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְהִנֵּה בָּא הַסָּמ״ךְ־מֵ״ם, וְאוֹמֵר לוֹ: מַה לְּךָ לִלְמֹד סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, פֹּה לֹא הֶחֱזִיקוּ מִזֶּה וְכוּ׳, הָרַבִּי שֶׁלִּי אָמַר, שֶׁאָסוּר לִלְמֹד בְּסִפְרִים אֵלּוּ, הָרֹאשׁ יְשִׁיבָה שֶׁלִּי אָמַר, שֶׁאָסוּר לִלְמֹד בְּסִפְרִים אֵלּוּ, הַמַּשְׁגִּיחַ שֶׁלִּי אָמַר, שֶׁאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בָּזֶה וְכוּ׳ וְכוּ׳. אוֹמֵר עַל זֶה רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קנב),

שֶׁלִּפְעָמִים שָׂמִים עַל פֶּתַח הַצַּדִּיק — יְרֵא שָׁמַיִם, שֶׁהוּא יִשְׁמֹר, שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ. וְלָכֵן מִי שֶׁבֶּאֱמֶת רוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלַחֲקֹק אֶת הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ, לֹא יִהְיֶה בַּטְלָן, וְיַתְחִיל לִלְמֹד סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וַיַּתְמִיד בְּ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן״, ״סֵפֶר־הַמִּדּוֹת״, ״סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת״, וְהַשִּׂיחוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְאָז יַרְגִּישׁ נֹעַם וְזִיו וּדְבֵקוּת וְחִיּוּת, עַד שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁתִּתְגַּלֶּה אֵלָיו הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, וְזוֹ תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן וְאָמֵן!

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְכֶם הַטּוֹב...

ג׳ תרג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל אֲהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְלַהֲשִׁיבְךָ — יִקְצְרוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר, שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹלֵחַ צַדִּיקִים אֶל הַדּוֹר כְּפִי הַדּוֹר. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (סַנְהֶדְרִין מה:): בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לֹא חָסֵר ל״ו צַדִּיקִים; וְאוֹדוֹת שֶׁאַתָּה שׁוֹאֵל, לָמָּה צְרִיכִים אֶת הַצַּדִּיקִים, הֲלֹא כָּל אֶחָד וְאֶחָד יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא? אֶלָּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִתְחַדְּשִׁים מַחֲלוֹת וְחֳלָאִים רָעִים, וּצְרִיכִים תְּרוּפוֹת חֲדָשׁוֹת. וְכֵן רוֹאִים בְּגַשְׁמִיּוּת, מַחֲלוֹת שֶׁהָיוּ לִפְנֵי כְּמָאתַיִם שָׁנָה, הַיּוֹם יֵשׁ עֲלֵיהֶן תְּרוּפוֹת, וּמַחֲלוֹת שֶׁלִּפְנֵי מֵאָה וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה — יֵשׁ עֲלֵיהֶן תְּרוּפוֹת, כָּל מִינֵי חֳלָאִים שֶׁהָיוּ לְפָנֵינוּ, כְּגוֹן: טִיפוּס, שַׁחֶפֶת, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל סָבַל מִזֶּה, וְלֹא הָיְתָה תְּרוּפָה, וְכַיּוֹם מָצְאוּ תְּרוּפָה, אֲבָל הַיּוֹם יֵשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, מַחֲלָה מַמְאֶרֶת, שֶׁאֵין עָלֶיהָ תְּרוּפָה, אֲזַי צְרִיכִים רוֹפְאִים חֲדָשִׁים, שֶׁיְחַדְּשׁוּ לָנוּ תְּרוּפוֹת חֲדָשׁוֹת לְרַפְאוֹתֵנוּ. וְזֹאת רוֹאִים בְּגַשְׁמִיּוּת, וּכְמוֹ־כֵן בְּרוּחָנִיּוּת, בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַסָּמ״ךְ־מ״ם מִתְפַּשֵּׁט עַל בְּנֵי־אָדָם, כִּי ״אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים״ (קֹהֶלֶת ז, יד), כְּמוֹ

שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה, יֵשׁ כְּנֶגְדָּהּ טֻמְאָה, וְלָכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הֵצְרְכוּ צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים, שֶׁיַּעַמְדוּ נֶגֶד הָרוּחוֹת זָרוֹת שֶׁנִּשְׁבוּ בָּעוֹלָם, כָּל מִינֵי כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, תַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת.

וּלְדַאֲבוֹנֵנוּ הָרַב, הַדּוֹר הָאַחֲרוֹן הַזֶּה, שֶׁהִגִּיעוּ כְּבָר אֶל תַּאֲוֹת כָּאֵלּוּ: תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת בָּעוֹלָם, אֲשֶׁר עוֹד לֹא הָיְתָה כָּזֹאת מֵאָז דּוֹר הַמַּבּוּל, וְגַם אָז לֹא הָיְתָה זֶהֲמָה כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ הַיּוֹם, וְזֶה בָּרוּר וּפָשׁוּט. כִּי מֶה הָיָה בְּדוֹר הַמַּבּוּל? גּוֹיִים גָּרוּ בַּעֲיָרוֹת, בִּכְפָרִים וּמוֹשָׁבִים, וְכָל אֶחָד הָיָה מָלֵא תַּאֲוַת נְאוּף וָגֶזֶל, כְּפִי הַכְּפָר שֶׁלּוֹ, כְּפִי הַמּוֹשָׁבָה שֶׁלּוֹ, כְּפִי הָעִיר הַקְּטַנְטַנָּה שֶׁלּוֹ וְתוּ לֹא, וְלֹא יָדַע יוֹתֵר מִזֶּה, וְכַיּוֹם אָדָם יָכוֹל לִרְאוֹת אֶת הַזֶּבֶל שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, מַדְפִּיסִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כָּל מִינֵי תְּמוּנוֹת תּוֹעֵבָה, כָּל מִינֵי זֶבֶל וְלִכְלוּךְ, כָּל מִינֵי אָפְנוֹת הַגּוֹיִים הַכִּי מְגֻנּוֹת, וְיכוֹלִים לִרְאוֹת בְּכַמָּה רָגָעִים מַה קּוֹרֶה מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, עַל־יְדֵי הַכְּלִי מַשְׁחִית, שֶׁהוּא הַטֶּלֶוִיזְיָה, וּמַה יֵּעָשֶׂה הַבֵּן שֶׁלֹּא יֶחְטָא?! שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בְּתַאֲוַת נְאוּף?! עוֹד לֹא הָיָה כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת כָּזוֹ, שֶׁיְּדַבְּרוּ פָּתוּחַ נֶגֶד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְנֶגֶד כָּל הַקָּדוֹשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר אֲפִלּוּ גּוֹיִים מְפַחֲדִים לְדַבֵּר נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְאַרְצוֹת־הַבְּרִית מֻדְפָּס עַל הַכֶּסֶף: בֵּאלֹקִים אָנוּ בּוֹטְחִים. וּבְשִׁבְיל זֶה אַגַּב, יֵשׁ לָהֶם הַצָּלָחָה, שֶׁמַּזְכִּירִים שֵׁם ה׳, וְהִנֵּה עַם יִשְׂרָאֵל הִגִּיעוּ לִשְׁפַל הַמַּדְרֵגָה, שֶׁהָעֵרֶב־רַב שֶׁהִתְעָרְבוּ בֵּינֵיהֶם, רוֹצִים לַעֲקֹר אֶת שֵׁם הַשֵּׁם מֵאִתָּם, רוֹצִים לַעֲקֹר אֶת הַשַּׁבָּת מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יֵדְעוּ מִיַּהֲדוּת, וּמְסִיתִים וּמַדִּיחִים נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּרֵישׁ־גְּלֵי. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וְיֵשׁ נְאוּף.

וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אָב הָרַחֲמָן, וּמְרַחֵם עַל עַם יִשְׂרָאֵל. לָזֹאת שָׁלַח לָנוּ אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא יָכוֹל לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּלְהוֹצִיאָם מִן הַנְּאוּף וּמִן הַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת. וְעוֹד לֹא הָיָה צַדִּיק, שֶׁיְּדַבֵּר כָּל־כָּךְ פָּתוּחַ מִדְּבָרִים אֵלּוּ כְּמֹהוּ. וְלָכֵן כָּל הָרוֹצֶה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה מִתַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁכֻּלָּם עֲדַיִן מְלֻכְלָכִים בָּזֶה מְאֹד מְאֹד, כִּי הָעֵרֶב־רַב הִכְשִׁילוּ בָּזֶה, עַד שֶׁרַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, כִּמְעַט אֵין אָדָם שֶׁיִּהְיֶה נָקִי מִזֶּה, וְכֵן הִתְפַּשְּׁטָה הַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת, וְכֻלָּם יֵשׁ לָהֶם קֻשְׁיוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, רַחֲמָנָא

לִצְלָן. וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה וּמִתְקָרֵב לְרַבֵּנוּ זַ״ל, רַבֵּנוּ זַ״ל פּוֹתֵחַ אֶת עֵינָיו, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן סז), שֶׁהַצַּדִּיק הוּא הַפֶּאֱר וְהַיְפִי שֶׁל הַדּוֹר, וְפוֹקֵחַ לְכֻלָּם אֶת הָעֵינַיִם, וְהָעִקָּר — לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ; הֵינוּ שֶׁאָדָם מַתְחִיל לְהִתְבּוֹנֵן הֵיכָן אֲנִי, מֶה עָשִׂיתִי?! וְחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְכֵן אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ס׳), שֵׁשׁ בְּנֵי־אָדָם שִׁשִּׁים שִׁשִּׁים יְמֵיהֶם, אַף שֶׁמִּתְפַּלְּלִים וְלוֹמְדִים, אֲבָל יְשִׁנִים שֵׁנָה עֲמֻקָּה. וְהַצַּדִּיק מְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה, עַד שֶׁאָדָם מַתְחִיל לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֹאת רוֹאִים בְּחוּשׁ, קֹדֶם שֶׁאָדָם מִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, אֵינֶנּוּ מֵבִין מַה זֶּה הָעִנְיָן לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְחוֹשֵׁב: ״וְכִי אֶפְנֵס לַחֶדֶר, וַאֲדַבֵּר לַקִּיר?! אוֹ אֵצֵא לַשָּׂדֶה וַאֲדַבֵּר לָעֵצִים?!״ כָּךְ תְּגוּבַת בְּנֵי־אָדָם, וְאֵינָם קוֹלְטִים שֶׁזּוֹ כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, כִּי הֵם כָּל־כָּךְ יְרוּדִים, שֶׁאֵינָם מְבִינִים, שֶׁיְּכוֹלִים לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּבֶאֱמֶת אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן צג), שֶׁחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בְּרָכוֹת ו.): ״כְּרֵם זָלֵת לִבְנֵי־אָדָם״ — אֵלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּבְנֵי־אָדָם מְזַלְזְלִים בָּהֶם, וּמַאי נִיהוּ? תְּפִלָּה. וּמֵחֲמַת שֶׁכָּל עִנְיָנִי הוּא תְּפִלָּה, לָכֵן בְּנֵי־אָדָם מְזַלְזְלִים בִּי. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר גִּלּוּי רַבֵּנוּ זַ״ל, זֶה גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּמַדְרֵגָה הֲכִי עֶלְיוֹנָה.

וּכְשֶׁאָדָם מִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, הוּא מְעוֹרְרוֹ מֵהַשֵּׁנָה, וְאוֹמֵר לוֹ: ״מַה לְּךָ נִרְדָּם? קוּם קְרָא אֶל אֱלֹקֶיךָ״, וּפוֹקֵחַ אֶת עֵינָיו, וּמַכְנִיס בּוֹ שִׂמְחָה אֲמִתִּית, שֶׁעַד כֹּה אָדָם חָשֵׁב: מָה אֶשְׂמַח, מַדּוּעַ אֶקְפֹּץ וְכוּ׳, בָּא וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כד): מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד; לֹא רַק שֶׁזֶּה עִנְיָן לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, אֶלָּא מִצְוָה גְּדוֹלָה הַכְּלוּלָה מִכָּל הַמִּצְוֹות. כִּי כְּשֶׁיְּהוּדִי שָׂמֵחַ, בָּזֶה מְגַלֶּה אֶת טָהֳרַ לִבּוֹ. כְּמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת שִׂמְחָה, סִימָן א׳): כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה בְּשִׂמְחָה, סִימָן שֶׁלִּבּוֹ שָׁלֵם לֵאלֹקָיו. וְלָכֵן עַל שִׂמְחַת הַמִּצְוֹות אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כד), שֶׁאָדָם עוֹלֶה לְמַעְלָה מְנַפְּשִׁין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, עַד שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת דָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד לִהְיוֹת מְקֻרָּב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר מְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה שֶׁיִּשִּׁים בָּהּ וְחוֹלְמִים חֲלוֹמוֹת, שֶׁאֵלּוּ כְּלַל

הַדְּמְיוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כה), שֶׁכְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא — מִתְמַלֵּא בִּדְמְיוֹנוֹת, וְאוֹי לָאָדָם הַמִּסְתּוֹבֵב בְּזֶה הָעוֹלָם בִּדְמְיוֹן גָּדוֹל, אֲשֶׁר אֵין מִסְכֵּן יוֹתֵר מִמֶּנּוּ. וְרַבֵּנוּ זַ״ל פּוֹקֵחַ אֶת עֵינָיו, וּמַתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל הָעוֹלָם בְּאֹפֶן אַחֵר לְגַמְרֵי. רַבֵּנוּ זַ״ל מַכְנִיס יִשּׁוּב הַדַּעַת, לֵידַע מָה אֲנִי עוֹשֶׂה בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאָז הוּא שָׂמֵחַ עִם כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וְרוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלִיחוּת בְּזֶה הָעוֹלָם, יֵשׁ תַּכְלִית שֶׁלִּשְׁמָהּ נִבְרָא. וּבָזֶה שֶׁמַּנִּיחַ תְּפִלִּין, מַמְשִׁיךְ עָלָיו חַיִּים מֵחַי הַחַיִּים, בָּזֶה שֶׁשּׁוֹמֵר שַׁבָּת, מוֹרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה בָּעוֹלָם, וּמַתְחִיל לִשְׂמֹחַ, וְגַם מְשַׂמֵּחַ אֶת אֲחֵרִים, וְרוֹאֶה לְנֶגֶד עֵינָיו עוֹלָם בָּהִיר וְיָפֶה. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קצא), שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם יְכוֹלִים לָשֶׁבֶת שְׁנֵי בְּנֵי־אָדָם אֶחָד לְצַד הַשֵּׁנִי, וּלְזֶה יֵשׁ שַׁ״י עוֹלָמוֹת וּמִתְעַנֵּג מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, וְלַשֵּׁנִי יֵשׁ גֵּיהִנּוֹם. הִנֵּה יוֹשְׁבִים בָּאוֹטוֹבּוּס שְׁנֵי אֲנָשִׁים זֶה לְצַד זֶה, וְנִשְׁקָף לִפְנֵיהֶם נוֹף נִפְלָא, יַם רְחַב יָדַיִם, שָׂדוֹת מַרְהִיבִים וְכוּ׳, זֶה מִתְבּוֹנֵן בַּחוּץ: אֵיזֶה יֹפִי שֶׁל בְּרִיאָה! אֵיזֶה יֹפִי שֶׁל עוֹלָם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בָּרָא! אֵילּוּ פְּרָחִים, אֵילּוּ צְבָעִים! אֵיזֶה פְּאֵר וְהָדָר! וְזוּלָתוֹ הַיּוֹשֵׁב סַנְטִימֶטֶר אֶחָד מִמֶּנּוּ, מְמֻרְמָר וּמְדֻכָּא, רוֹאֶה רַק שָׁחוֹר, חֹשֶׁךְ, עָנָן וַעֲרָפֶל, רַק רַע וְכוּ׳. וְכֵיצַד יִתָּכֵן? אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל, שְׁנֵי אֲנָשִׁים יוֹשְׁבִים בְּזֶה הָעוֹלָם, אֶחָד יוֹשֵׁב בְּגַן־עֵדֶן וְאֶחָד בְּגֵיהִנּוֹם, זֶה דָּבוּק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְרוֹאֶה רַק רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, רוֹאֶה עוֹלָם יָפֶה, בְּרִיאָה יָפָה, וְשָׂמֵחַ וּמְשַׂמֵּחַ אֶת אֲחֵרִים, אֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל יְהוּדִי שֶׁדּוֹאֵג, מַה לְּךָ לִדְאֹג, מַה לְּךָ לִהְיוֹת עָצוּב?! תִּשְׂמַח עִם כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁיֵּשׁ לְךָ. הֲלֹא סוֹף כָּל סוֹף עוֹזְבִים אֶת זֶה הָעוֹלָם, עֵרֹם יָצָאתִי מִבֶּטֶן אִמִּי, וְעֵרֹם אָשׁוּב אֶל בֶּטֶן הָאֲדָמָה. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן נה): הָעוֹלָם הַזֶּה כֻּלּוֹ רֶוַח, וְאֵין צָרִיךְ לְהַשְׁקִיעַ שׁוּם הַשְׁקָעָה, כִּי הַכֹּל כְּבָר מוּכָן לְפָנֵינוּ: תְּפִלִּין, צִיצִית, צְדָקָה, שַׁבָּת, כַּשְׁרוּת, זָקָן, פֵּאוֹת, כִּסּוּי רֹאשׁ, צְנִיעוּת וְכוּ׳. וְזוּלָתוֹ רָחוֹק מִכָּל זֶה, אֲזַי הוּא מְמֻרְמָר, מִתְיָאֵשׁ מֵחַיָּיו, שׁוֹנֵא אֶת עַצְמוֹ וְאֶת זוּלָתוֹ, הוּא חַי בְּגֵיהִנּוֹם. וְלָכֵן אַשְׁרֵי הָאָדָם הַזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְזוֹ הַזְּכוּת הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, וְלוֹמְדִים אֶת סְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, וְיכוֹלִים לְדַבֵּר דִּבּוּרִים כָּאֵלּוּ, שֶׁהַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לִפְעֹל אֲצִלֵּנוּ וְאֵצֶל אֲחֵרִים.

וְלָכֵן עָלֵינוּ תָּמִיד לָתֵת תּוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁעַל אַף כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁעוֹבְרִים עָלֵינוּ, לְכָל הַפָּחוֹת אֵיֵנֵנוּ חוֹלְקִים עַל רַבֵּנוּ זַ״ל, וּמִשְׁתַּדְּלִים לִלְמֹד סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְעוֹד מִשְׁתַּדְּלִים לְהָפִיץ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בָּעוֹלָם, אַשְׁרֵינוּ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ!

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תרד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְשָׂמַחְתִּי לִשְׁמֹעַ הַטּוֹב מִמְּךָ.

עָלֶיךָ לָדַעַת, שֶׁהַהִתְקָרְבוּת לְרַבֵּנוּ זַ״ל, תְּלוּיָה רַק כְּפִי שֶׁלּוֹמְדִים סְפָרָיו זַ״ל. רַבֵּנוּ זַ״ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קצב), אֲשֶׁר פָּנָיו, שִׂכְלוֹ וְחָכְמָתוֹ, טְמוּנִים בְּתוֹךְ הַסֵּפֶר שֶׁלּוֹ. אִם רוֹצִים לִרְאוֹת אֶת בַּעַל הַמְחַבֵּר, צְרִיכִים לְהִסְתַּכֵּל בְּתוֹךְ סִפְרוֹ. וְכָךְ אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קעג), הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (שַׁבָּת קה): אָנֹכִ״י — רָאשֵׁי תֵּבוֹת: אֲנָא נַפְשִׁי כְּתָבִית יְהָבִית. הַנֶּפֶשׁ הִיא בְּתוֹךְ הַכְּתָב, כְּשֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הַתּוֹרָה, הִתְחִיל אֶת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת: ״אָנֹכִי הֲוָ״ה אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם״, מַהִי תֵּבַת ׳אָנֹכִי׳? אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים כַּנַּ״ל: אֲנִי הִכְנַסְתִּי עַצְמִי בְּתוֹךְ הַכְּתָב, הֵינוּ אִם אָדָם רוֹצֶה לִרְאוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — יִלְמַד תּוֹרָה, כִּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרַיְתָא — חַד הוּא (זֹהַר חֵלֶק ג׳ עג.), בַּתּוֹרָה תִּמְצָא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי בָּזֶה שֶׁמְּקַיְּמִים אֶת הַמִּצְוֹות, עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבָזֶה שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה, לוֹמְדִים חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ־כֵן אִם רוֹצִים לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק, צְרִיכִים לִלְמֹד אֶת סְפָרָיו, וּבִפְרָט ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן״, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר, שֶׁמִּי שֶׁיִּלְמַד סֵפֶר זֶה, יִפְתַּח אֶת קַשְׁיוּת גִּידָיו, וְיִפְתַּח לוֹ אֶת הַמֹּחַ וְיִהְיֶה בַּעַל הַשָּׂגָה וּבַעַל תְּשׁוּבָה (חַיֵּי־מוֹהֲר״ן, סִימָנִים: שמז, שמט), וְלָכֵן כְּדֵי לִהְיוֹת מְקֹרָב לְרַבֵּנוּ

זַ״ל, מֻכְרָחִים לִלְמֹד סְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים. וְעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת תְּלוּיָה רַק בְּפִי שֶׁשּׁוֹקְדִים בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, כִּי כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת ב, ה): ״לֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד״; וְלָכֵן אַשְׁרֵי הָאָדָם הַלּוֹמֵד סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וּמוֹצִיא לְעַצְמוֹ עֵצוֹת וְהִתְחַזְּקוּת לְעַצְמוֹ וְלַאֲחֵרִים, וְכַמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא), שֶׁאִם אָדָם זוֹכֶה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים, יֵשׁ לוֹ דֶּרֶךְ וְהַנְהָגָה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי בְּלִי אֱמוּנַת חֲכָמִים, אֵינוֹ יוֹדֵעַ כֵּיצַד לְהִתְנַהֵג. וְלָכֵן אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִלְמֹד סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְכָךְ יִהְיֶה בֶּאֱמֶת מְקֹרָב לְרַבֵּנוּ זַ״ל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב אֶל ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳, הֲלֹא בְּוַדַּאי הוּא כֵּן, שֶׁאִשָּׁה יְכוֹלָה לְהִתְבּוֹדֵד לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֲלֹא גַּם בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הֵן בְּנוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְאַדְרַבָּה, רַבֵּנוּ זַ״ל הִפְלִיג מְאֹד בִּתְפִלַּת הַנָּשִׁים, וְאָמַר שֶׁהִיא מְקֻבֶּלֶת מְאֹד בַּשָּׁמַיִם, כִּי אִשָּׁה דִּמְעוֹתֶיהָ מְצוּיוֹת (בָּבָא מְצִיעָא נט.), אִשָּׁה הִיא רַכַּת לֵב, וְתֻכָּף־וּמִיָּד הִיא בּוֹכָה, וְאָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד חֲשׁוּבוֹת דְּמָעוֹת, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): יֶשְׁנָן עֲוונוֹת שֶׁסְּגוּרִים בְּפָנָיו שַׁעֲרֵי הַתְּפִלָּה, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם שׁוֹפֵךְ דְּמָעוֹת בִּתְפִלָּה, הוּא שׁוֹבֵר אֶת כָּל הַדְּלָתוֹת וְכָל הַמְּחִיצוֹת, וְלָכֵן אִשָּׁה הִיא יוֹתֵר קְרוֹבָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הִיא חָשָׁה עַצְמָהּ מֻשְׁפֶּלֶת וְנִשְׁבֶּרֶת, וְאָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ חָשׁוּב מְאֹד לֵב נִשְׁבָּר, כְּדִכְתִיב (תְּהִלִּים נא, יט): ״לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹקִים לֹא תִבְזֶה״. וְלָכֵן אֵין לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר מַעֲלַת הָאִשָּׁה הַבָּאָה וְשׁוֹפֶכֶת לִבָּהּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וּבִפְרָט שֶׁכָּל הִלְכוֹת הַתְּפִלָּה לוֹמְדִים מֵחַנָּה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת ד, א): ״וְהָיָה כִּי הִרְבְּתָה לְהִתְפַּלֵּל״ — מִכָּאן שֶׁכָּל הַמַּרְבֶּה בִּתְפִלָּה — נַעֲנָה. וְחַנָּה הָיְתָה הָאִשָּׁה הַצִּדְקָנִית, שֶׁהֶרְאָתָה

דְּגְמָא חַיָּה מַה תְּפִלָּה פּוֹעֶלֶת; כִּי לֹא זָכְתָה בִּתְחִלָּה לְזֶרַע שֶׁל קַיָּמָא, וְעָלְתָה אֶל מִשְׁכַּן ה׳, וּמִלְּמְלוּ שְׁפָתֶיהָ בִּתְפִלָּה לְרִבּוֹן הָעוֹלָמִים, ״רַק שְׂפָתֶיהָ נָעוֹת, וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמַע״ (שְׁמוּאֵל־א׳ א, יג), עַד שֶׁעֵלִי הַכֹּהֵן חָשָׁבָהּ לְשִׁכּוֹרָה, וְאָמַר לָהּ לְהָסִיר יֵינָהּ מֵעָלֶיהָ, וְעָנְתָה לוֹ, שֶׁאֵינָהּ שִׁכּוֹרָה, אֶלָּא אִשָּׁה קְשַׁת רוּחַ, וּפָעֲלָה בִּתְפִלָּה, שֶׁנּוֹלַד לָהּ בֵּן שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, שֶׁאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כה׃): שָׁקוּל שְׁמוּאֵל כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן; וְעַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁאוֹמְרִים הַמְקַבָּלִים, שֶׁשְּׁמוּאֵל הַנָּבִיא נִשְׁבַּע שֶׁאֵינֶנּוּ נִכְנָס לָהֵיכָל שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. וְלָכֵן בְּקִבְרוֹ יְכוֹלִים לִפְעֹל יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת, כִּי שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא נִמְצָא שָׁם, וּלְכָל זֶה זָכְתָה דַּיְקָא אִשָּׁה, לְהוֹלִיד בֵּן כָּזֶה, כִּי שָׁפְכָה לִבָּהּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וְכֵן רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר, הֱיוֹת שֶׁכְּשֶׁאָדָם נִפְטָר קוֹרְאִים אוֹתוֹ עַל שֵׁם אָבִיו, אֲבָל אֲנִי רוֹצֶה שֶׁיִּקְרְאוּ אוֹתִי עַל שֵׁם אִמִּי, וּכְשֶׁמַּזְכִּירִים זְכוּתוֹ בַּתְּפִלָּה, אוֹמְרִים: רַבִּי נַחְמָן בֶּן פֵּיגֶא, וּמַדּוּעַ? כִּי אָמַר, שֶׁמַּפִּיר טוֹבָה לְאִמּוֹ, עַל שֶׁבָּכְתָה כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה בִּשְׁבִילוֹ, וּפָעֲלָה בַּשָּׁמַיִם, שֶׁתֵּרֵד נְשָׁמָה כְּמוֹתוֹ. וּבְרַבְּאי אִשָּׁה הַמַּרְבָּה לְהִתְפַּלֵּל, וּבִפְרָט בְּדְמָעוֹת — נַעֲנֵית בַּתְּפִלָּה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב אֶל הַבָּחוּר הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

לָנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אוֹדוֹת שֶׁשָּׁאַלְתָּ וְכוּ׳, חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (עֵין קְדוֹשִׁין כט׃): לוֹמַד תּוֹרָה בְּטָהֳרָה — נוֹשֵׂא אִשָּׁה, וְאַחַר־כָּךְ לוֹמֵד תּוֹרָה. הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן — בָּחוּר צָרִיךְ לְהִתְחַתֵּן, וְזוֹ הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה. וְלָכֵן לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר, שֶׁאֵינִי יָכוֹל לְבַטֵּל תּוֹרָה, כְּדֵי לְהִפָּגֵשׁ עַל מְנַת לִשָּׂא אִשָּׁה וְכוּ׳, אַדְרַבָּה, זֶה חֵלֶק מִלִּמּוּד הַתּוֹרָה, וְאוֹמְרִים

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת סג:) עַל בֶּן עַזַּאי שֶׁאָמַר: נַפְשִׁי חָשְׁקָה בַּתּוֹרָה, עִם כָּל זֹאת אָמְרוּ, שֶׁהִתְחַתֵּן וְלָקַח אֶת בַּת רַבִּי עֲקִיבָא, אֲבָל אָנוּ אֵיננוּ בְּגֶדֶר זֶה. וְכַמָּה שָׁעוֹת אַתָּה מְבַטֵּל לְלֹא טַעַם מַמָּשִׁי?! וּבְדִיּוּק כְּשֶׁיֵּשׁ לְךָ הַצָּעָה שֶׁל שִׁדּוּךְ, אַתָּה חוֹשֵׁשׁ עַל בִּטּוּל תּוֹרָה?! כַּלֵּךְ לְךָ מִמִּצְווֹת הַיֵּצֶר הָרָע, נָא וְנָא רְאֵה לִבְנוֹת בַּיִת, וּתְקַיֵּם מִצְוַת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְיִתְקַיֵּם אֶצְלְךָ: לוֹמֵד תּוֹרָה בְּטָהֳרָה, וְאַחַר־כָּךְ נוֹשֵׂא אִשָּׁה. וּבְפָרָטִיּוּת שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִירָנוּ מְאֹד מְאֹד לֹא לִהְיוֹת פְּלַג גּוּף. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵין יְבָמוֹת סד:): כָּל יְהוּדִי שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה, שָׁרוּי בְּלֹא תּוֹרָה וְכוּ׳.

הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר עַכְשָׁו, מִפְּנֵי רֹב טִרְדוֹתַי בָּעֵסֶק הָרַבִּים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ, מֵאֵיזֶה גִּיל לָקַחַת יֶלֶד לַמִּקְוֶה? בְּדֶרֶךְ כְּלָל זֶה מִגִּיל שֵׁבַע, אֲבָל צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד שֶׁהָאָב יִקַּח אֶת הַיֶּלֶד תַּחַת פִּקּוּחוֹ, וְלֹא יַעֲזֹבוֹ לְבַד. כִּי שָׁמַעְנוּ מִקְרִים רַבִּים וְכוּ׳. וְאַשְׁרֵי הָאָב הַלּוֹקֵחַ אֶת בְּנוֹ לַמִּקְוֶה בְּשָׁעָה שֶׁהוּא עֲדַיִן צָעִיר.

הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר, וּבְקָרוֹב אֶכְתֹּב לְךָ עוֹד.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרח.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר ... נֵרוֹ יָאִיר.

חֶמְדַּת לִבִּי! אֶת הַמִּכְתָּב בְּצֵרוּף הַמָּעוֹת — לָנָכוֹן מָצָאתִי בְּתֵבֵת דֹּאַר, וְיִישַׁר כֹּחַ גָּדוֹל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַמְתִּיק מֵעָלֶיךָ הַדִּינִים וְיִתְרַחֵב לְךָ.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שְׁמִי שֶׁנִּכְשַׁל כְּבָר יָמִים וְשָׁנִים בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה וְכוּ׳, קָשֶׁה וְכָבֵד לוֹ כְּבָר אַחַר־כָּךְ לָצֵאת מִזֶּה, מֻרְכָּב הֶרְגֵּלוֹ הָרָע. כִּי זֶהוּ חֹלִי, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּמוֹ שְׁאָר חֳלָאִים, אִם לֹא שֶׁמַּרְגִּיל עַצְמוֹ לְהִתְבּוֹדֵד הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתָמִיד מְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן שֶׁרָגִיל בָּהּ, וּמְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבּוֹ. כִּי הַחֵטְא הַזֶּה בָּא עַל־יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, שֶׁנִּפְגְּמָה דַּעְתּוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּמִזֶּה בָּאִים הַמְשֻׁגָּעִים; כִּי רֹב הַמְשֻׁגָּעִים בָּאִים מֵחֲמַת נְאוּף. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לו) בְּשֵׁם הָרוֹפְאִים, כִּי הַסֵּרוּס הוּא טוֹב לַמְשֻׁגָּעִים, עַיֵּן שָׁם; וּכְשֶׁאָדָם מַתְחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁמַּתְמִיד בְּדָבָר זֶה, אֲזַי מִזְדַּכֵּךְ מֹחוֹ. וְכָל מַה שֶּׁמַּרְבֶּה לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ־כֵן מִזְדַּכֵּךְ מֹחוֹ יוֹתֵר. וְעַל־כֵּן, לְדַעְתִּי, מֵאַחַר שֶׁאַתָּה מִתְגַּעֵל כְּבָר זֶה יָמִים וְשָׁנִים בַּחֵטְא הַמְגֻנֶּה הַזֶּה, וְעַכְשָׁו כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, קָשֶׁה וְכָבֵד לְךָ לָצֵאת מִמֶּנּוּ, עִקַּר עֲצָתִי — לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינְךָ לְבֵין קוֹנְךָ, וְתִהְיֶה רָגִיל לְדַבֵּר הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתִמִּימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה. וְאַל יֹאמַר לְךָ אָדָם, שֶׁיֵּשׁ עֵצָה אַחֶרֶת, כִּי אֵין עֵצָה רַק זֶה. וְעַל כֻּלָּם — לִהְיוֹת תָּמִיד שָׂמֵחַ, כִּי הַחֵטְא הַמְגֻנֶּה הַזֶּה מֵבִיא וּמַכְנִיס עַצְבוּת וּמְרִירוּת גְּדוֹלָה בַּלֵּב. וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לִהְיוֹת רַק בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה.

וְהָיָה כְּדַאי לְךָ לְעַיֵּן בְּהַקְדָּמַת סֵפֶר ״שְׁמִירַת הַבְּרִית״, וְשָׁם תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁךָ, וְעֵצוֹת כְּדַת מַה לַּעֲשׂוֹת — קָחֵהוּ מִשָּׁם.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהַבָּחוּר ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ בְּעִנְיַן הַזִּווּג שֶׁהִיא סְפָרַדִיָּה, הֲלֹא הִיא מַסְכִּימָה וְכֵן הוֹרֶיךָ מַסְכִּימִים, וְעַל־כֵּן אֵינִי יוֹדֵעַ לָמָּה לֹא תַּעֲשֶׂה אֶת הַשִּׁדּוּךְ?! כִּי הֲלֹא כָּל יוֹם שֶׁאֵין אַתָּה נָשׂוּי, זוֹ אֲבֵדָה גְּדוֹלָה שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרֶת, וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁאַתָּה בָּא לִידֵי קִלְקוּל הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמְרֵנוּ, מַה לְּךָ לְחַכּוֹת?! וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן, שֶׁאֵין זֶה סוֹף הָעוֹלָם לָקַחַת אִשָּׁה מֵעֲדַת הַסְּפָרַדִים, אַדְרַבָּה, כְּפִי שֶׁשָּׁמַעְתִּי, הֵן נָשִׁים טוֹבוֹת מְאֹד מְאֹד, וְעוֹשׂוֹת רְצוֹן בַּעְלֵיהֶן, אֲשֶׁר רַק זוֹ נִקְרֵאת אִשָּׁה כְּשֵׁרָה — כָּל שֶׁעוֹשָׂה רְצוֹן בַּעְלָהּ (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶק ט׳); וְכֵן אֵין לָהֶן הַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁל בִּזְבּוּז מָעוֹת בְּחִנָּם כְּמוֹ אַשְׁכְּנַזִיּוֹת, רַק אַדְרַבָּה, הֵן צְנוּעוֹת וּבְדֶרֶךְ אֶרֶץ גְּדוֹלָה. וְעַל־כֵּן אֵינִי יוֹדֵעַ לָמָּה אַתָּה מְחַכֶּה?! וְאִם הַטַּעַם הוּא מַה שֶּׁכָּתַבְתָּ, שֶׁאַתָּה מִתְבַּיֵּשׁ מִפָּנַי חֲבֵרֶיךָ וְכוּ׳, כְּמִדָּמֶה לִי, שֶׁזּוֹ שְׁטוּת גְּדוֹלָה, כִּי אִם לֹא תַּעֲשֶׂה אֶת הַשִּׁדּוּךְ הַזֶּה, מִי יוֹדֵעַ עַד מָתַי תִּתְעַגֵּן אַחַר־כָּךְ, וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ תִּכָּשֵׁל בַּמֶּה שֶׁתִּכָּשֵׁל וְכוּ׳, וְכֵן בְּתוֹךְ כָּךְ חֲבֵרֶיךָ יִתְחַתְּנוּ, וְעוֹד הֲלֹא לֹא לְעוֹלָם תֵּשֵׁב בֵּין חֲבֵרֶיךָ?! הֲלֹא אַתָּה צָרִיךְ לְהִתְיַשֵּׁב, כִּי אַף אֶחָד לֹא יְרַחֵם עָלֶיךָ, כְּשֶׁתִּהְיֶה נַעֲשֶׂה בָּחוּר מְבֻגָּר, וּכְבָר תִּהְיֶה בֶּן עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע וּשְׁמוֹנָה וְכוּ׳, וְתִהְיֶה שָׂרוּי בִּמְרִירוּת, כִּי אֵין הַשִּׂמְחָה שְׂרוּיָה בִּפְלַג גּוּפָא, וְכֵן אֵין הַבְּרָכָה וְהַשָּׁלוֹם שְׂרוּיִים בּוֹ כְּשֶׁאֵינוֹ נָשׂוּי (עַיֵּן יְבָמוֹת סב:), וְעַל־כֵּן חוּס וַחֲמֹל עַל יְמֵי נְעוּרֶיךָ, וַעֲזֹב אֶת הַקְּטָנוּת וְהַיַּלְדוּת וְהֶבֶל הַכָּבוֹד וְהַגַּאוּת, וּרְאֵה תֵּכֶף־וּמִיָּד לִגְמֹר אֶת הַשִּׁדּוּךְ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ דַּרְכֵיכֶם וְתִתְבָּרְכוּ בְּכָל מִינֵי בְּרָכוֹת וִישׁוּעוֹת.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרי.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם לְהָאַבְרֵךְ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ בְּתוֹךְ הַמִּכְתָּב שֶׁל ... גֵּרוֹ יָאִיר, לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

וּמַה שֶּׁכָּתַבְתָּ, שֶׁאֶפֹּל עַל פָּנַי ... כְּשֶׁאֶקְרָא מִכְתָּבְךָ וְכוּ׳; בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, אֲנִי נוֹפֵל עַל פָּנַי בְּכָל יוֹם, וּבוֹכֶה וּמְבַכֶּה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, אֵיךְ שֶׁבּוֹעֵר בָּעִתִּים הַלָּלוּ יְצָרָא דְּנַאוּף, וַאֲפִלּוּ מִשּׁוּם דְּשׁוּפְרָא נִכְשָׁלִים, וְאֵין מִי שֶׁיְּדַבֵּר מִזֶּה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן אֵין מִי שֶׁיִּכְתֹּב סְפָרִים בַּעֲבוּר עִנְיָן זֶה, וְאֵין מִי שֶׁיַּצִּיל אֶת בְּנֵי הַנְּעוּרִים, הַבַּחוּרִים וְהָאַבְרֵכִים מֵרֶדֶת שַׁחַת וְכוּ׳. וּמַה גַּם, מִי שֶׁכְּבָר חָגַר מָתְנָיו לַעֲשׂוֹת, וְלִכְתֹּב וּלְהַדְפִּיס בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ, קָם הַסָּמ״ךְ־מ״ם בְּעַצְמוֹ בְּהִתְלַבְּשׁוּת כַּמָּה בַּעֲלֵי קִנְאָה וּבַעֲלֵי עֲבֵרוֹת, וְחוֹלְקִים עַל זֶה, כִּי אֵין מִי שֶׁיַּחֲלֹק עַל עִנְיָן זֶה, כִּי אִם מִי שֶׁבְּעַצְמוֹ פָּגוּם מְאֹד מְאֹד.

מָה אֹמַר לְךָ? חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד! וְרַבְּנוּ זַ״ל בָּא לָעוֹלָם בַּעֲבוּרְךָ וּבַעֲבוּר כְּלַל יִשְׂרָאֵל, לְנַקּוֹתָם וּלְהוֹצִיאָם מֵחֵטְא הַמְּגֻנֶּה הַזֶּה שֶׁל הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה וְכוּ׳.

וְהִנֵּה לְהַאֲרִיךְ לְךָ, תַּאֲמִין לִי, שֶׁאֵין לִי הַפְנַאי, וּבִפְרָטִיּוּת מִיּוֹם שֶׁחָזַרְתִּי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הִגִּיעוּ עַל הַדֹּאַר בְּכָל יוֹם הַרְבֵּה מִכְתָּבִים, וְהַהֶכְרֵחַ לְהָשִׁיב לְכָל אֶחָד עַל־כָּל־פָּנִים שְׁתַּיִם אוֹ שָׁלֹשׁ שׁוּרוֹת. וּבֶאֱמֶת כְּבָר נִדְפְּסוּ מִמֶּנִּי י״ב חֲלָקִים סִפְרֵי ״אֲשֶׁר בַּנַּחַל״, וּבָהֶם יוֹתֵר מֵאֶלְפַּיִם מִכְתָּבִים, עַיֵּן בָּהֶם, וַאֲקַוֶּה שֶׁתִּמְצָא שָׁם מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁךָ. וְכֵן הִדְפַּסְתִּי סֵפֶר ״שְׁמִירַת־הַבְּרִית״, עַיֵּן שָׁם, וּבִפְרָט בַּהַקְדָּמָה. אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַדְפִּיס אֶת סִפְרִי: ״תִּקּוּן־הַבְּרִית״, וְשָׁם מְבֹאָר בַּאֲרִיכוּת גְּדוֹלָה מֵעִנְיַן תִּקּוּן כָּל מִינֵי קִלְקוּלֵי הַבְּרִית.

הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר, וּבְקָרוֹב אֶכְתֹּב לְךָ עוֹד.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תריא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר ... נֵרוֹ יָאִיר.

בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, בָּאתִי חֲזָרָה, וּתְהִלָּה לָאֵל, הַכֹּל עַל נָכוֹן.

אָחִי הַיָּקָר! רְאֵה לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד בְּעֵסֶק הָרַבִּים, וּלְהַדְפִּיס וְלַחֲזֹר וּלְהַדְפִּיס אֶת סֵפֶר ״אֶרֶךְ אַפַּיִם״, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ דַּרְכְּךָ, וּבְזְכוּת זֶה תִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל, הָעִקָּר רְאֵה לְהַרְגִּיל עַצְמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבְּךָ בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה, פֶּלְחָנָא שְׁלִימְתָא דְּבָעֵי בַּר נַשׁ לְמִפְלַח לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּדִיר, וְיִרְחַם לֵיהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְחִימוּתָא שְׁלִימָתָא[צ] (עַיֵּן זֹהַר חֵלֶק ב׳ כה: חֵלֶק ג׳ רסז.); הַיְנוּ כִּי צָרִיךְ לְהִתְדַּבֵּק עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת אֱמֶת וּבְאַהֲבָה עַזָּה, אֲשֶׁר זֶהוּ עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת. וְאַל תִּפְחַד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי הַמַּרְגִּיל עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, אֵין לוֹ שׁוּם פַּחַד מִשּׁוּם בְּרִיָּה, רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד, וְשׁוֹרֶה בְּבִטָּחוֹן חָזָק.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

תֵּדַע, כִּי מִי שֶׁמְּדַבֵּק עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ — בָּא אֶל בֵּיתוֹ דַּיְקָא, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְחַזֵּר אַחֲרָיו.

ג׳ תריב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ אֶל הָאַבְרֵךְ ... נֵרוֹ יָאִיר.

... טִלְפֵּן אֵלַי עַכְשָׁו מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְסִפֵּר לִי, שֶׁאֵינְךָ בְּקֶרְ

צ) עֲבוֹדָה שְׁלֵמָה שֶׁצָּרִיךְ בֶּן־אָדָם לַעֲבֹד לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא תָּמִיד, לֶאֱהֹב אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אַהֲבָה שְׁלֵמָה.

הַבְּרִיאוּת, וּמְאֹד מְאֹד אֲנִי מִצְטַעֵר בְּצַעַרְךָ.

הִנֵּה צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁהָעִקָּר בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא רַק לְדַבֵּק עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֶל דָּבָר זֶה רַבֵּנוּ זַ״ל רוֹצֶה לַהֲבִיאֵנוּ. וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם בָּא כְּבָר אֶל מַדְרֵגָה זוֹ, שֶׁנִּדְבָּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי בַּדֶּרֶךְ מִמֵּילָא מַרְגִּישׁ חֶלְשָׁה גְּדוֹלָה, וְהוּא מְפַחֵד מְאֹד מְאֹד, פֶּן וְאוּלַי הוּא חוֹלֶה, חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ׳. אַךְ בֶּאֱמֶת זֶהוּ מִסִּבַּת הַדְּבֵקוּת וַעֲקִירַת הַמַּחֲשָׁבָה מֵהֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְכוּ׳. וּכְשֶׁעִוּר דְּבֵקוּתוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כָּךְ תִּשְׁרֶה עָלָיו רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ מִמָּרוֹם, וְאָז בָּעֵת הַהִיא יְזַדַּעְזַע גּוּפוֹ וְחָמְרוֹ, וְיִבָּהֵל מְאֹד מְאֹד, אַךְ הוּא מֵהַסִּבָּה הַנַּ״ל. וְעַיֵּן בָּרַמְבַּ״ם (פֶּרֶק ד׳ מֵהִלְכוֹת יְסוֹדֵי הַתּוֹרָה, הֲלָכָה ו׳): כָּל הַנְּבִיאִים יְרֵאִים וְנִבְהָלִים וּמִתְמוֹגְגִין, עַיֵּן שָׁם; וְזֶה דָּבָר בָּרוּר.

וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבִּי! אַל תִּפְחַד כְּלָל מֵחֶלְשָׁתְךָ. אַדְרַבָּה, בָּעֵת הַהִיא שְׁמֹר אֶת הַדִּבּוּר מְאֹד, וְהַדְבֵּק נַפְשְׁךָ יוֹתֵר בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּרְאֵה לְחַדֵּשׁ אָז חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, וּלְרָשְׁמָם עַל פְּנֵי הַכְּתָב, וּבָזֶה יִתְקָרֵר הַצַּמָּאוֹן הַפְּנִימִי שֶׁלְּךָ (עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סה; וְעַיֵּן בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, אֹרַח חַיִּים, סִימָן צח), וְכָךְ הָיוּ עוֹשִׂים חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה, שֶׁהָיוּ מִתְבּוֹדְדִים וּמְכַוְּנִים בִּתְפִלָּתָם, עַד שֶׁהָיוּ מַגִּיעִים קָרוֹב לְמַעֲלַת הַנְּבוּאָה, עַיֵּן שָׁם; הַיְנוּ כַּנַּ״ל, שֶׁכָּל עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַתְּפִלָּה צָרִיךְ שֶׁיָּבִיא אֶת הָאָדָם לְהִתְפַּשְׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת, וְיִתְגַּבֵּר אֶצְלוֹ כֹּחַ הַשֵּׂכֶל, הַיְנוּ שֶׁיֵּאִיר אָז אֶצְלוֹ רַק שִׂכְלוֹ, וְאָז מִמֵּילָא נִזְדַּעְזַע גּוּפוֹ וְחָמְרוֹ, וּמִתְבַּהֵל וּמִתְפַּחֵד. וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבִּי, אַל תִּפְחַד כְּלָל! רַק רְאֵה אָז לְחַדֵּשׁ הַרְבֵּה בַּתּוֹרָה כְּפִי בְּחִינָתְךָ, וְאַל תִּפֹּל בְּדַעְתְּךָ כְּלָל, כִּי דָּבָר זֶה נֶאֱרָע לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּחֲלָשׁ גּוּפוֹ, עַד שֶׁחוֹשֵׁב, כִּי הִגִּיעַ קִצּוֹ וּבֶאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, רַק הוּא מִסִּבָּה הַנַּ״ל.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְדַבֵּק עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כִּי אֵין לְךָ עוֹד נֹעַם וַעֲרֵבוּת וְזִיו וְחִיּוּת יוֹתֵר מִזֶּה.

הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תריג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד ... גֵּרוֹ יָאִיר.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! חָזָק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כד), שֶׁכָּל הֶחָלָאִים הַבָּאִים לָאָדָם, הַכֹּל הוּא מִסִּבַּת הָעֲצָבוֹן וְדִכְאוֹן הַנֶּפֶשׁ, עַיֵּן שָׁם; וְאַף שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ לְךָ סִבָּה לִהְיוֹת בִּמְרִירוּת וְכוּ׳, כִּי נִשְׁאַרְתָּ לְבַדְּךָ, וְאֵין לְךָ אַף אֶחָד בָּעוֹלָם, אַף־עַל־פִּי־כֵן מֵהַאי טַעֲמָא רָאוּי לְךָ לַהֲפֹךְ אֶת כָּל הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה לְשִׂמְחָה עֲצוּמָה. כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא, בְּתֹקֶף הַמְּרִירוּת וְהַדַּלּוּת וְהַדַּחֲקוּת, אַתָּה זוֹכֶה לְשַׁמֵּשׁ אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ עֲצוּמָה. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (שַׁבָּת ל׃): ״וְשִׂבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה״ — זוֹ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, וְאֵין לְךָ עוֹד מִצְוָה רַבָּה בָּעוֹלָם מִלְּהָפִיץ סִפְרֵי וְדַעַת רַבֵּנוּ זַ״ל בָּעוֹלָם, הַמְקָרְבִים אֶת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ אָמַר לִי פַּעַם אַחַת בְּעִנְיַן הַסְּפָרִים, יֵשׁ בָּהֶם דֶּרֶךְ נִפְלָאָה מְאֹד מְאֹד, כִּי עַל־פִּי־רֹב בְּנֵי־אָדָם אֵינָם יְכוֹלִים לְסַבֵּל, שֶׁיֹּאמְרוּ לָהֶם דֵּעוֹת וְכוּ׳, וְיִשְׁתַּלְּטוּ עֲלֵיהֶם וְכוּ׳, וְכֵן אֵינָם רוֹצִים לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמָם תַּחַת שׁוּם בֶּן אָדָם. וְזֶה טֶבַע אָדָם; אֲבָל כְּשֶׁאַתָּה מוֹכֵר לוֹ סֵפֶר, וְהַסֵּפֶר מְדַבֵּר אֵלָיו בְּעַצְמוֹ, אֲזַי נִתְהַפֵּךְ לְגַמְרֵי אֶל הַסֵּפֶר, וְכָל מַהֲלָכוֹ בַּחַיִּים וּמַחֲשַׁבְתּוֹ מְשׁוֹטֶטֶת תָּמִיד כְּפִי שֶׁקּוֹרֵא בְּהַסֵּפֶר, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהַסֵּפֶר מְגַלֶּה אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא קוֹרֵא בּוֹ, אֲזַי מְהַפֵּךְ אֶת כָּל הֲלָךְ־מַחֲשַׁבְתּוֹ בַּחַיִּים כְּפִי שֶׁקּוֹרֵא, וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן.

וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבָּבִי! רָאוּי לְךָ לִשְׂמֹחַ בָּזֶה מְאֹד מְאֹד, אֲשֶׁר, תְּהִלָּה לָאֵל, אַתָּה מַרְבֶּה אֱמוּנָה בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי מַה כָּתוּב בְּסִפְרֵים אֵלּוּ? רַק גִּלּוּי אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבְנֵי־אָדָם קוֹרְאִים בָּהֶם, וּמְהַפְּכִים דַּעְתָּם וּמַחֲשַׁבְתָּם, וּמֵהַבְלֵיהֶם פּוֹנִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְעַל־כֵּן זְכוּתְךָ גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, וְכָל זֶה אַתָּה גּוֹרֵם עַל־יְדֵי הֲפָצַת הַסְּפָרִים. וְעַל־כֵּן רְאֵה לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְאֵין זוֹ עֵצָה לִפֹּל כָּל־כָּךְ בְּדַעְתּוֹ בְּכָל פַּעַם. הֵן אֱמֶת שֶׁמֹּרֶב מְרִירוּת דִּמְרִירוּת שֶׁעוֹבֶרֶת עָלֶיךָ בְּכָל יוֹם וּבְכָל

שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע, נִדְמֶה לְךָ כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמְּךָ, וְאַתָּה כְּבָר כָּל־כָּךְ שָׁבוּר, עַד שֶׁאֲפִלּוּ לְהָפִיץ סְפָרִים אֵין לְךָ חִיּוּת. אַךְ צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁכָּל זֶה מֵהַקְלִפּוֹת, שֶׁהֵם מְסַבְּבִים אוֹתְךָ. וּכְבָר אָמַרְתִּי לְךָ, אִם תָּפִיץ אֶת הַסְּפָרִים, תִּזְכֶּה לִמְצֹא בַּת זוּגְךָ.

רְאֵה וְגַם רְאֵה לֹא לִפֹּל בְּדַעְתְּךָ, תַּעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לִהְיוֹת רַק בְּשִׂמְחָה, וּרְאֵה גַּם לְדַבֵּר תָּמִיד אֶת עֲצַת הַשִּׂמְחָה עִם כָּל חֲבֵרֶיךָ, וְעַל־יְדֵי־זֶה גַּם אַתָּה תָּבֹא אֶל מִדַּת הַשִּׂמְחָה, כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל. וְאַחַת מֵהַמִּדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמָּנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת, פֶּרֶק ו׳) בַּעֲבוּר תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, שֶׁמְּשַׂמֵּחַ אֶת הַבְּרִיּוֹת; חֲרִי לְךָ, כִּי הָעִנְיָן הַנּוֹרָא וְהַנִּשְׂגָּב הַזֶּה — לְשַׂמֵּחַ אֶת כָּל הַשְּׁבוּרִים וְהַנִּדְכָּאִים, בָּא עַל־יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַמְתִּיק מִמְּךָ כָּל הַדִּינִים, וְתִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִהְיֶה תָּמִיד אַךְ שָׂמֵחַ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

נָא וְנָא לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, וּלְהָפִיץ אֶת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בָּעוֹלָם, כִּי עוֹד תָּבוֹא עַל שְׂכָרְךָ, וּבִפְרָטִיּוּת סֵפֶר ״פַּרְנָסָה טוֹבָה״, שֶׁנִּדְפַּס כָּעֵת, מִצְוָה רַבָּה לַהָפִיצוֹ, כִּי אֵין לְךָ אָדָם שֶׁלֹּא תִּהְיֶה לוֹ אֵיזוֹ בְּעָיָה אוֹ יִסּוּרִים אוֹדוֹת פַּרְנָסָה.

ג׳ תריד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

מְאֹד אֲנִי מִצְטַעֵר בְּצַעַרְךָ הַקָּשֶׁה מִמַּה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, אַךְ אָסוּר לְאַבֵּד עַצְמוֹ אֲפִלּוּ בַּמַּצָּבִים הֲכִי קָשִׁים (מֵעִן טָאהר זִיךְ נִישְׁט פַארלִירֶען אִין דִי עֶרְגְסְטֶע מַצָּבִים), כִּי גָּדוֹל ה׳ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וּבֵן

רֵגַע וְדַקָּה אַתָּה יָכוֹל לְהִוָּשַׁע, וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, בְּלִי שׁוּם סָפֵק. אַךְ הָעִקָּר אִיעָצְךָ וְיהִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּךְ, שֶׁתֵּלֵךְ עַכְשָׁו לְמָקוֹם פָּנוּי, שֶׁאֵין שָׁם בְּנֵי־אָדָם, וּתְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבְּךָ וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, וְתַרְחִיב אֶת הַדִּבּוּר מְאֹד מְאֹד, מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּדַבְּרִים עִם חָבֵר טוֹב, וְכָל אֲשֶׁר יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ תְּסַפֵּר לוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת; כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם — הַכֹּל, כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמִדָּה וְהַנְהָגָה זוֹ גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל, וְאַשְׁרֵי הַמְצֻיֶּת אוֹתוֹ, וְאָז טוֹב לוֹ.

הָעִקָּר אַל תִּפֹּל בְּדַעְתְּךָ, אַף שֶׁיִּהְיֶה נִדְמֶה לְךָ שֶׁאָבַד מָנוֹס, בַּיי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קֵץ מֵעַן אַלְטְע פּוֹעלְיִן[ק], כִּי הוּא אָב הָרַחֲמָן וְאוֹהֵב אוֹתְךָ מְאֹד, אַךְ מְצַפֶּה וּמְחַכֶּה לְדִבּוּרְךָ. עַל־כֵּן קוּם עֲמֹד מַהֵר, וּבְרַח לְךָ בְּרֶגַע זֶה לְמָקוֹם פָּנוּי, וּתְסַפֵּר לוֹ יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל מַה שֶּׁמֵּעִיק לְךָ, וְאָז תִּרְאֶה נִסִּים נִגְלִים מַמָּשׁ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרטו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם לְהָאַבְרֵךְ ... נֵרוֹ יָאִיר.

אַחֲרֵי שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִמְּךָ ... בָּאתִי בְּשׁוּרוֹתַיִם אֵלּוּ. שְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד מְאֹד מֵהַסָּמ״ךְ־מ״ם הָרוֹדֵף אַחֲרֶיךָ. וְרָאוּי לְךָ לְהִזָּהֵר בִּטְבִילַת מִקְוֶה, וּבִשְׁקִידָה גְּדוֹלָה בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ.

וּלְמַעַן טוֹבָתְךָ הַנִּצְחִית, שֶׁלֹּא תֵּצֵא, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, מִדִּין אֶחָד בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְאָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ.

וְעַל כֻּלָּם — עָלֶיךָ לְהִתְבּוֹדֵד בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וּלְפָרֵשׁ אֶת אֲשֶׁר עִם לִבְּךָ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ק) אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְכוֹלִים לִפְעֹל הַכֹּל.

ג׳ תרטז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם לְךָ אַבְרֵךְ ... נֵרוֹ יָאִיר.

תְּהִלָּה לָאֵל, בָּאתִי לְבֵיתִי מֵהַנְּסִיעָה הַקְּדוֹשָׁה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר טוֹב גְּמָלָנִי. בְּכָל עֵת וָרֶגַע כְּבָר הָיָה בְּדַעְתִּי לִכְתֹּב לְךָ תֵּכֶף־וּמִיָּד בַּחֲזָרָתִי, אַךְ טִרְדוֹתַי בְּעֵסֶק הָרַבִּים הֵן אֲשֶׁר עִכְּבוּנִי, כִּי רַבִּים סוֹבְבִים דַּלְתִּי בְּכָל יוֹם, וְהַהֶכְרֵחַ לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד, וַאֲפִלּוּ עַכְשָׁו קָשָׁה עָלַי הַכְּתִיבָה, אַף־עַל־פִּי־כֵן אָמַרְתִּי חֵלֶק אִי אֶפְשָׁר.

דַּע לְךָ, בַּמֶּה שֶׁטִּלְפַּנְתָּ אֵלַי בְּאֵיזֶה לַיְלָה, וּבִקַּשְׁתָּ מִמֶּנִּי מְאֹד לִהְיוֹת בַּחֲצוֹת בְּצִיּוּן שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק. תֵּדַע, אֲהוּבִי, אָחִי! כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד תָּפַסְתִּי מַחֲשַׁבְתְּךָ מִתּוֹךְ דִּבּוּרְךָ... אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה כַּוָּנָתְךָ לְזַכֵּנִי בְּמִצְוָה, לוֹמַר תִּקּוּן חֲצוֹת אֶצֶל שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק, כִּי אִם... הִפּוּךְ הַתִּקּוּן, הַיְנוּ לַעֲזוֹר לְהַאֲרִיךְ אֶת הַגָּלוּת שֶׁנַּעֲשָׂה עַל־יְדֵי מַחֲלֹקֶת...

אָחִי, אָחִי! הַאִם אֵינְךָ זוֹכֵר כְּבָר, אוֹ עוֹשֶׂה אֶת עַצְמְךָ כְּאֵינְךָ זוֹכֵר מַה שֶּׁעָבַר עָלֶיךָ בְּפֹגֶם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, בִּימֵי נְעוּרֶיךָ?! כַּמָּה מִכְתָּבִים כָּתַבְתָּ לִי, כַּמָּה פְּעָמִים בִּקַּרְתָּ אֶצְלִי?! וְכַמָּה וְכַמָּה מִכְתָּבִים שָׁלַחְתִּי לְךָ חִזּוּק עַל עִנְיָנֶיךָ וִירִידוֹתֶיךָ, וּכְבָר נִדְפְּסוּ בַּסֵּפֶר ״אֲשֶׁר בַּנַּחַל״?! וְעַל־כֵּן, יְדִידִי הַיָּקָר! אַחֲרֵי שֶׁעֲזָרְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ — הֵן בִּמְצִיאַת הַזִּוּוּג, וְהֵן לָגוּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהֵן לְמָעוֹת, וְהֵן לְהִסְתּוֹבֵב בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, הַאִם אֵין לְךָ כְּבָר דְּאָגוֹת אֲחֵרוֹת, רַק לְהַרְבּוֹת מַחֲלֹקֶת?!... מָה אַתָּה חוֹשֵׁב, שֶׁאֵינִי יוֹדֵעַ אֶת הָרֶשֶׁת וְהַמְצוּדָה שֶׁחָשַׁבְתָּ לִפְרֹשׂ תַּחְתַּי?!

תֵּדַע לְךָ, אָחִי! אִם לֹא תָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, אַזַי סוֹף כָּל סוֹף מָרָה תִּהְיֶה בָּאַחֲרִיתְךָ, וּמַה גַּם, כְּבָר אָמַר הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ (אָבוֹת א, ז): ״אַל תִּתְיָאֵשׁ מִן הַפּוּרְעָנוּת״, אֵינְךָ יוֹדֵעַ עַדַיִן מַה שֶּׁיָּכוֹל עוֹד לַעֲבֹר עָלֶיךָ

וְכוּ׳; וְעַל־כֵּן אֶשְׁאַל אוֹתְךָ, מַדּוּעַ אֵינְךָ בּוֹרֵחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה אֲמִתִּית? ! מַדּוּעַ אֵינְךָ עוֹשֶׂה סֵדֶר בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כְּסִדְרָן? ! הֲלֹא עִמָּנוּ הָיִיתָ, וּלְבַסּוֹף הִתְחַלְתָּ לִבְעֹט ! חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בָּבָא קַמָּא צב:): בּוֹר שֶׁשָּׁתִיתָ מִמֶּנּוּ מַיִם, אַל תִּזְרֹק בּוֹ אֶבֶן.

אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁתָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל מַחֲשַׁבְתְּךָ הָרָעָה. וְתִקּוּנְךָ יִהְיֶה — שֶׁתַּדְפִּיס אֶת אֶחָד מֵהַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁמִּתְלוֹצְצִים עַכְשָׁו מֵהֶם הַיְוָנִים. וַאֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אֵלּוּ הַסְּפָרִים הִצִּילוּ אוֹתְךָ, וְעַכְשָׁו אַתָּה נִזְהָר לֹא לִתֵּן מָעוֹת בַּעֲבוּר הַדְּפָסָתָם? ! כִּי כֵן דֶּרֶךְ הַשְּׁפָלִים, כְּשֶׁהֵם מְקַבְּלִים מִמָּקוֹם אֶחָד טוֹבָה, מְשַׁלְּמִים לְבַסּוֹף רָעָה.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַחְמֹל עָלַי, וְיִשְׁמְרֵנִי וְיַצִּילֵנִי גַּם לְהַבָּא מִכָּל מִינֵי רְשָׁעִים וּמִתְנַגְּדִים וְכוּ׳, וִירַחֵם עַל כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁתִּתְגַּלֶּה לָהֶם אֲמִתַּת עֲצוּתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, עַד שֶׁכֻּלָּם יְדַבְּרוּ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ פָּנִים אֶל פָּנִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תריז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מִ׳קּוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ עִם סַךְ אֶלֶף דּוֹלָר לְצֹרֶךְ הַדְפָּסָה — לָנָכוֹן קִבַּלְתִּי. אַשְׁרֶיךָ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ, שֶׁיֵּשׁ לְךָ חֵלֶק בַּהֲפָצַת מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה חוּצָה.

וְהִנֵּה אוֹדוֹת מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, אֵינִי יוֹדֵעַ לָמָּה לְךָ לְהִתְבַּלְבֵּל. הֲלֹא ״שַׁחֲרִית, מִנְחָה, מַעֲרִיב, חֲצוֹת״ — הַהֶכְרֵחַ לְהִתְפַּלֵּל. וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל אוֹתָם מִלָּה בְּמִלָּה. וְכֵן ״מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מִדְרָשׁ״

— הַהֶכְרֵחַ לִלְמֹד בְּכָל יוֹם, וְאַשְׁרֵי הַמַּרְבֶּה בָּהֶם! וְכֵן צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת שְׁעוּר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְכוּ׳. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ לְךָ שְׁנֵי יְסוֹדוֹת אֵלּוּ, אֵין לְךָ כְּבָר מַה לִּהְיוֹת כָּל־כָּךְ בִּמְרִירוּת, כִּי בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ יַעֲבֹר לְךָ הַיּוֹם. וּכְשֶׁיֵּשׁ לְךָ גַּם הַנַּ״ל בְּכָל יוֹם, אֵין לְךָ מַה לִּדְאֹג.

וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן, כְּשֶׁתַּרְגִּיל עַצְמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה, בְּוַדַּאי אֵין לְךָ כְּבָר מַה לִּדְאֹג.

וּמֻחֲמֶמֶת טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת עַכְשָׁו, עַל־כֵּן אֲקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תריח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר תּוֹלְדוֹת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה, אוֹר יָקָר, הֶחָכָם הַשָּׁלֵם, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי הַיּוֹם, וְשָׂמַחְתִּי מְאֹד כְּעַל כָּל הוֹן.

וְהָאֱמֶת אַגִּיד לְךָ, כִּי בְּלֵיל־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ שֶׁעָבַר, בְּלָמְדִי בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עִם בָּחוּר אֶחָד, וּכְשֶׁהִגַּעְתִּי אֶל מַאֲמָר אֶחָד, עָנִיתִי וְאָמַרְתִּי לוֹ: אֲנִי מַרְגִּישׁ כָּאן, שֶׁחָכָם ... מִשְׁתּוֹקֵק אֵלַי. וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַמַּאֲמָר (בְּדַף רכד.): תָּא חֲזִי כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית ג׳): ״וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה״ וְכוּ׳, ״הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ״ — דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּזָמִין לְבַעֲרָא לֵיהּ מֵעַלְמָא, דִּכְתִיב: ״וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ״, דָּא לְזִמְנָא דְּאָתֵי דְּיִתְעָרִין מִיתַיָּא דְּהָא כְּדֵין לֶהֱוֵי עַלְמָא רֹא״שׁ דְּיִתְקַיֵּם בְּרֹא״שׁ, דְּאִיהוּ עַלְמָא עִלָּאָה, ״וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב״ — דָּא בְּהַאי עַלְמָא הַשְׁתָּא דְּאִיהוּ עָקֵב, וְלָא אִיהוּ בְּקִיּוּמָא, וְהַהוּא חִוְיָא נָשִׁיךְ לְעַלְמָא וְאַחֲשִׁיךְ אַנְפֵּי בִּרְיָין וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; וְאָמַרְתִּי לוֹ, בְּמַאֲמָר זֶה אֲנִי רוֹאֶה אֶת הַשַּׂיָּכוּת שֶׁיֵּשׁ לִי עִם חָכָם ... וּבָרוּךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהַיּוֹם קִבַּלְתִּי מִמֶּנּוּ מִכְתָּב, שֶׁעוֹד כָּתַבְתָּ קֹדֶם לָכֵן, וְשָׂמַחְתִּי כְּעַל כָּל הוֹן, שֶׁתְּהִלָּה לָאֵל, לֹא נִתְפָּרְדָה הַחֲבִילָה, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם.

הִנֵּה בְּמַאֲמָר זֶה מְגַלֶּה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, כִּי עֲדַיִן הַכֹּל בִּבְחִינַת עָקֵב, וְחִוְיָא נָשִׁיךְ וְאַחֲשִׁיךְ אַנְפֵּי בִּרְיָין, כִּי עֲדַיִן יֵשׁ לְהַנָּחָשׁ כֹּחוֹת עֲצוּמִים, וְהוּא פָּרַח בַּאֲוִירָא, כִּי הַשֵּׁם רַע עָלַי מִתְפַּשֵּׁט בְּכָל הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי הַאי נָחָשׁ, שֶׁהוּא הַסָּמ״ךְ־מ״ם בְּעַצְמוֹ, שֶׁהִלְבִּישׁ עַצְמוֹ בְּתַלְמִיד־חָכָם שֵׁד יְהוּדִי, רוֹכֵל אֶחָד, שֶׁמְּקַבֵּל מָעוֹת מִצְּבִי שָׁבוּר.

וּבֶאֱמֶת צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר! כְּמוֹ בַּקְּדֻשָּׁה, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׂרֶה שְׁכִינָתוֹ בָּאָדָם, שֶׁתָּמִיד מִשְׁתּוֹקֵק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמַפְשִׁיט כָּל מַחֲשַׁבְתּוֹ מֵהַאי עַלְמָא, וְכוֹסֵף אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכִסּוּפִין חֲזָקִים, וּבוֹרֵחַ תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְיִחוּדִים קְדוֹשִׁים בִּכְלוֹת הַנֶּפֶשׁ, אֲזַי כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹאֶה, שֶׁיֵּשׁ נְשָׁמָה כָּזוֹ, שֶׁתָּמִיד מִתְיַחֶדֶת עִמּוֹ, אֲזַי מַשְׂרֶה שְׁכִינָתוֹ עָלֶיהָ, וּמוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל שְׁלִיחוּתוֹ וְדִבּוּרוֹ וְכוּ׳. וְזֶה לְעֻמַּת זֶה בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, כְּדֵי לְכַסּוֹת וּלְהַסְתִּיר אוֹרוֹ, כִּי עַד הִתְגַּלּוּת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, שֶׁבּוֹא יָבוֹא סוֹף כָּל סוֹף וְלֹא יְאַחֵר, הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל מֻסְתָּר וְגָנוּז — הֵן מִצַּד הַהֶכְנָה, כִּי צְרִיכִים הֶכְנָה רַבָּה, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ תָּמִיד אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ סְבִיבוֹ, וְיִהְיֶה מְסֻבָּב עִם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְכָל אֲשֶׁר יִפְנֶה וְיִסְתַּכֵּל, לֹא יִרְאֶה, רַק אֶת עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהֵן מִצַּד עֵרֶךְ הַמְקַבְּלִים, כִּי רָאָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הָאוֹר הַגָּנוּז, וְהִסְתִּירוֹ מֵהָעוֹלָם, וְגִלָּהוּ לְצַדִּיקָיו שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא מְחַפֶּשׂ בְּכָל פַּעַם בְּנֵי־אָדָם לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם; כִּי הַהֶכְרֵחַ, כְּדֵי לְהוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל הַסְתָּרָתוֹ, לְהִתְלַבֵּשׁ בִּבְנֵי־אָדָם, וְעַל־כֵּן מְחַפֶּשׂ תָּמִיד תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים. וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין נה.), שֶׁפָּשַׁט עַצְמוֹ בִּגְדוֹלִים עַיִן שָׁם; וּבֶאֱמֶת אֵיךְ יֵשׁ לוֹ שַׂיְכוּת עִמָּהֶם?! הֲלֹא סוֹף כָּל סוֹף לוֹמְדִים תּוֹרָה, וּמַה גַּם שֶׁיֵּשׁ שֶׁמְּקָרְבִים אֶל הָאוֹר הַגָּנוּז בְּעַצְמוֹ, וְאֵיךְ יָכוֹל לְהִכָּנֵס בָּהֶם?! אַךְ יֵשׁ מִדָּה רָעָה מְאֹד, וּכְשֶׁנּוֹפְלִים בְּמִדָּה זוֹ, אֲזַי כְּמַעַט אָבְדָה תִּקְוָה, וְזֶה הַפֶּתַח וְהַדֶּרֶךְ פְּתוּחָה לְהַסָּמ״ךְ־מ״ם וְלַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁיִּשְׂרֶה בַּתַּלְמִיד־חָכָם הַזֶּה, וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה ״שֵׁד יְהוּדָאִי״, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְהַמִּדָּה הָרָעָה הַזּוֹ הִיא מִדַּת ה״קְנָאָה״; כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מְקַנֵּא לְרָעָה

בַּחֲבֵרוֹ, אָז נִתְלַבֵּשׁ בּוֹ הַסָּמֶ״ךְ־מֵ״ם מִסִּטְרָא אַחֲרָא, וְהוּא עָלוּל לַעֲבֹר עַל כָּל עֲבֵרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ תָּמִיד לִהְיוֹת בִּבְחִינַת מַשְׁפִּיעַ, שֶׁהִיא מִדַּת הַיְסוֹד, לְהַשְׁפִּיעַ טוֹב לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְזֶה הַכֹּחַ יֵשׁ לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁיּוּכַל לְגַלּוֹת וּלְפַרְסֵם אֶת אֲמִתַּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָלַל יִשְׂרָאֵל וּלְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ; כִּי בֶּאֱמֶת כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, הוּא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל מַמָּשׁ, וְנִמְשָׁךְ מֵעֶצֶם הָאֲצִילוּת, וְעַל־כֵּן יֵשׁ בְּכֹחַ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁפִּיעַ מִדַּת הַשֶּׁפַע לְכָלַל יִשְׂרָאֵל וּלְכָלַל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, אַךְ מִדַּת הַקִּנְאָה שֶׁנִּכְנְסָה בּוֹ, זֶה מְקַלְקֵל הַכֹּל, ״וּרְקַב עֲצָמוֹת קִנְאָה״ (מִשְׁלֵי יד, ל), וְנַעֲשֶׂה רָק״ב מַמָּשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן (שַׁבָּת קנב.), וְהוּא שָׁרוּי עוֹד בְּחַיָּיו בְּתוֹךְ קֶבֶ״ר מַמָּשׁ, כִּי הַקִּנְאָה אוֹכֶלֶת אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, וּמְכַלָּה אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וּמוֹצִיאַתּוּ מִן הָעוֹלָם (אָבוֹת, פֶּרֶק ד׳); וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת וְכָל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם — שָׁרְשָׁם הוּא רַק מִקִּנְאָה; כִּי לָמָּה חוֹלֵק עַל חֲבֵרוֹ? כִּי מְקַנֵּא בְּהַצְלָחָתוֹ. לָמָּה נוֹאֵף? כִּי מְקַנֵּא בְּאֵשֶׁת חֲבֵרוֹ. לָמָּה גּוֹנֵב? כִּי מְקַנֵּא בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ וְכוּ׳ וְכוּ׳. וְכֵן כָּל הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת — הַכֹּל נִמְשָׁךְ וּמֻשְׁרָשׁ בְּמִדַּת הַקִּנְאָה, אֲשֶׁר הַקִּנְאָה סוֹתֶמֶת אֶת הַצִּנּוֹר, שֶׁהִיא מִדַּת הַיְסוֹד. וְעַל־כֵּן קִנְאָ״ה עוֹלֶה יוֹסֵ״ף, שֶׁהוּא בְּיסוֹד, כִּי שָׁם שַׁיֶּכֶת מִדַּת הַקִּנְאָה — אִם לְטוֹב, אִם לְהֶפֶךְ. בְּטוֹב — שֶׁהוּא מְקַנֵּא קִנְאַת ה׳ בְּעוֹשֵׁי רָעָה, וְרוֹצֶה לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב, וְכָל יָמָיו הוֹלֵךְ עִם מַחֲשָׁבָה אֵיךְ לְמַלֵּא אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עִם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵיךְ לְקָרֵב אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל שָׁרְשָׁם. וּלְהֶפּוּךְ קִנְאָה רָעָה הִיא מַחֲלֹקֶת, שֶׁמְּקַנֵּא בִּגְדֻלַּת חֲבֵרוֹ, אֲזַי יוֹצֵא כְּנֶגְדּוֹ וְחוֹלֵק עָלָיו וְכוּ׳. וַאֲזַי כְּשֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת רוֹאִים אָדָם כָּזֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִדַּת הַקִּנְאָה — מִתְלַבְּשִׁים בּוֹ. וְעַל יָדוֹ הֵם מוֹצִיאִים מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל אֶת שְׁלִיחוּתָם — לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים אֶת הָאוֹר וְכוּ׳. וְהִנֵּה מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, מִדַּת הַיְסוֹד, שֶׁהִיא מִדַּת הַמַּשְׁפִּיעַ, הִיא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, קִנְאָה דִּקְדֻשָּׁה, כְּמַאֲמַר הַזֹּהַר (פָּרָשַׁת אַחֲרֵי ע.): לֵית קִנְאָה אֶלָּא בִּרְחִימוּתָא, עַיִן שָׁם; וְכֵן הוּא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשַׁת וַיְחִי רמה:): כָּל מָאן דְּרָחִים וְלָא קָשִׁיר עִמֵּיהּ קִנְאָה, לָאו רְחִימוּתָא רְחִימוּתָא, עַיִן שָׁם; וּלְהֶפֶךְ — מִצַּד הַטֻּמְאָה הוּא פִּגַּם הַבְּרִית — מוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה וְכוּ׳ וְכוּ׳.

וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לְבָבִי! הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ, מַה נַּעֲשָׂה עַכְשָׁו בָּעוֹלָם. הִגִּיעָה הָעֵת לְגַלּוֹת וּלְפַרְסֵם אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, עַד שֶׁכְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יִתְקָרְבוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, וְיִתְדַּבְּקוּ עִמּוֹ בִּדְבֵקוּת אֱמֶת, וְיַעֲלוּ בְּמַעֲלוֹת הַמּוֹלִיכוֹת בֵּית־אֵל. זֶה לְעֻמַּת זֶה הִתְגַּבֵּר וְהִתְפַּשֵּׁט הַסִּטְרָא אַחֲרָא עַל־יְדֵי כַּמָּה יְחִידִים מַמָּשׁ; כִּי בְּדֶרֶךְ כְּלָל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שָׁקוּעַ עַכְשָׁו בְּכָל מִינֵי שְׁטִיּוֹת וְכוּ׳, מֻחֲמַת שֶׁהַמַּחֲלֹקֶת בִּכְלָלִיּוּת שֶׁהָיְתָה עַל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב, כְּבָר נִשְׁקְטָה. וְהַסָּמ״ךְ־מ״ם רָאָה, שֶׁעַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁמִּבַּחוּץ לֹא יוּכַל לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר, עַל־כֵּן לָקַח אֶת עַצְמוֹ מִבִּפְנִים. וְאֵיךְ נִכְנָס? עַל־יְדֵי שֶׁמָּצָא כַּמָּה בַּעֲלֵי קִנְאָ״ה, שֶׁהוּא הִפּוּךְ הַתִּקּוּן, וְהֵם אֲשֶׁר גּוֹרְמִים מַה שֶּׁגּוֹרְמִים וְכוּ׳, כַּאֲשֶׁר יִתְגַּלֶּה עוֹד פַּעַם; כִּי בִּשְׁנַת תשל״ו, אֲזַי הָיָה עֵת רָצוֹן מְאֹד מְאֹד לִגְאֻלָּתֵנוּ, אַךְ שֶׁאָז גִּלָּה נָחָ״שׁ אֶת מִצְחוֹ, וְעוֹרֵר אֶת כְּלַל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בַּאֲסֵפָ״ה עָלַי, וְחָתְמוּ פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב וְכוּ׳, וּבָזֶה אִבְּדוּ אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת. אַף אָמְנָם, שֶׁרֹב הַחוֹתְמִים, וּבְרֹאשָׁם הָרַב הֶחָסִיד ר׳ ... זַ״ל בִּקְּשׁוּ מִמֶּנִּי מְחִילָה פָּנִים אֶל פָּנִים, אַךְ אִבְּדוּ טוֹב הַרְבֵּה מִן הָעוֹלָם. מַה לַּעֲשׂוֹת? עָלֵינוּ לְחַכּוֹת עַד בֹּא עֵת דְּבָרוֹ. וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי אַבְרֵךְ אֶחָד בִּירוּשָׁלַיִם, אִישׁ פְּרָטִי, שֶׁמְּקַבֵּל כַּסְפּוֹ פֹּה מֵאִישׁ פְּרָטִי לְחַלֵּק בִּירוּשָׁלַיִם, וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל וְכוּ׳. עַל־כָּל־פָּנִים הֵם רַק הַשְּׁלִיחִים, אֲבָל הַשֹּׂרֶשׁ הוּא הַסָּמ״ךְ־מ״ם בְּעַצְמוֹ. עַל־כָּל־פָּנִים מֶה עָלַי לַעֲשׂוֹת? רַק לְבָרֵחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלִסְבֹּל חֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת מִשְּׁנֵי צְדָדִים; מִצַּד אֶחָד — מַגְבִּיהִים אוֹתִי עַד לַשָּׁמַיִם, וּמִצַּד אֶחָד — מַשְׁפִּילִים אוֹתִי עַד לָאֲדָמָה, וַאֲנִי כְּשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי צוֹחֵק מִשְּׁנֵיהֶם, כִּי אֲנִי מְדַבֵּק עַצְמִי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה.

עַל־כָּל־פָּנִים אֵיךְ שֶׁהוּא, דַּע לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! הַהֶכְרֵחַ לִסְבֹּל בְּזֶה הָעוֹלָם, וּבִפְרָטִיּוּת מִי שֶׁרוֹצֶה לִינֹק מֵהַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, עָלָיו לַעֲבֹר דֶּרֶךְ שְׁבִיל הַבּוּשָׁה וְכוּ׳ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ו׳); וְכָל מַה שֶּׁמְּנַתֵּק אֶת עַצְמוֹ יוֹתֵר אֶל הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, יוֹתֵר חֲרָפוֹת יִהְיֶה לוֹ. וְעַל־כֵּן מֻחֲמַת שֶׁמּוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל זָכָה לְמַה שֶּׁזָּכָה, עַל־כֵּן עָבַר עָלָיו מַה שֶּׁעָבַר, כִּי הוּא הָיָה נִכְלָל בְּהַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בְּתַכְלִית וְכוּ׳.

וְעַל־כֵּן סָבַל כָּל יָמָיו חֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים מְשׁוֹנְאִים מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ, כַּיָּדוּעַ דָּבָר זֶה בְּסִפּוּרֵי הַתְּלָאוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלָיו.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! הָעִקָּר רְאֵה וְגַם רְאֵה לְהַרְגִּיל עַצְמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד. וּבִפְרָטִיּוּת בְּעֵת חֲצוֹת, שֶׁהוּא עֵת רָצוֹן מְאֹד מְאֹד וְהַשָּׁמַיִם פְּתוּחִים וְכוּ׳, וּכְשֶׁזּוֹכִים לְיַחֵד אָז יְחוּדִים קְדוֹשִׁים, אָז עוֹלִים מַעְלָה מַעְלָה.

וּמֵחֲמַת שֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַשַּׁבָּת — הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תריט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר וַיִּשְׁלַח ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ הָאָרֹךְ לָנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְלַהֲשִׁיבְךָ — יִקְצְרוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת, וּבִפְרָט שֶׁסִּפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּיָדְךָ — הֲפֹךְ בָּהֶם, וְשָׁם תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁךָ. וּכְבָר הִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל מְאֹד מְאֹד לִלְמֹד אֶת סִפְרָיו (עַיֵּן חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן שמז), וְאָמַר, שֶׁמִּצְוָה גְּדוֹלָה לִלְמֹד סִפְרוֹ הָרִבֵּה, וְיכוֹלִין לְהֵעָשׂוֹת בַּעַל מֹחַ גָּדוֹל עַל־יְדֵי סִפְרוֹ, וְכֵן בַּעַל תְּשׁוּבָה גָּדוֹל, וְאִם יִשְׁקְדוּ בְּתוֹרָתוֹ, יִזְכּוּ לִרְאוֹת אֶת הַפְּנִימִיּוּת בְּתוֹרָתוֹ, כִּי יֵשׁ בָּהֶם פְּנִימִיּוּת הָרִבֵּה, מַה שֶּׁאֵינוֹ נִרְאֶה מִבַּחוּץ כְּלָל, עַיֵּן שָׁם; וּכְבָר יָדוּעַ לְךָ, שֶׁבְּכָל בֵּית־הַמִּדְרָשׁ עַל שֵׁם רַבֵּנוּ זַ״ל, לוֹמְדִים בְּשַׁבָּת בַּבֹּקֶר ״סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת״, וּבִסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית ״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״. וְחַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִתְחַדְּשִׁים שָׁם דִּבּוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים, כִּי (חֲגִיגָה ג.): אֵין בֵּית־הַמִּדְרָשׁ בְּלֹא חִדּוּשׁ, וּבְכָל בֵּית־הַמִּדְרָשׁ עַל שֵׁם רַבֵּנוּ זַ״ל נִתְחַדְּשִׁים שָׁם חִדּוּשִׁים יְקָרִים. וְעַל־כֵּן רָאוּי לְךָ לְהִתְפַּלֵּל בְּשַׁבַּת־קֹדֶשׁ בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים ״חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב״, וְתִזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה לְטוֹב הַנִּצְחִי. וְיָדוּעַ מַאֲמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קסז):

דַּע וְהַאֱמִן, כִּי הַשַּׁבָּתוֹת שֶׁשּׁוֹבְתִים אֵצֶל הַתַּלְמִיד־חָכָם הָאֱמֶת, הֵן כְּמוֹ תַּעֲנִית, עַיִן שָׁם; וְאָמְרוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁזֶּה סוֹבֵב גַּם הַיּוֹם, כְּשֶׁזּוֹכִים לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת עַל שֵׁם רַבֵּנוּ זַ״ל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁלּוֹמֵד בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ תַּלְמִיד חָכָם אֱמֶת ״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״ בָּרַבִּים, בְּוַדַּאי רָאוּי לְהִסְתּוֹפֵף בְּהַקִּבּוּץ וּלְהִתְפַּלֵּל שָׁם, כִּי יִזְכֶּה שֶׁתִּטָּהֵר מַחֲשַׁבְתּוֹ.

וּבֶאֱמֶת מִי שֶׁזָּכָה לְהִתְפַּלֵּל בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הָאֲמִתִּיִּים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁזָּכָה לִשְׁמֹעַ לִמּוּד סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל מִמִּשֶּׁהוּ מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁהוּא תַּלְמִיד חָכָם בֶּאֱמֶת, אֲזַי מַרְגִּישׁ עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה מַמָּשׁ, וּמֹחוֹ נִטְהָר לְגַמְרֵי. וְזֶה אֲשֶׁר מַחֲשָׁבוֹ״ת אוֹתִיּוֹת מוֹ״חַ שַׁבָּ״ת, כִּי בְּשַׁבָּת מְקַבְּלִים מוֹ״חַ חָדָשׁ, וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁמִּסְתּוֹפֵף בְּצֵל תַּלְמִיד חָכָם אֲמִתִּי.

וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבָּבִי, אַל תִּהְיֶה בַּטְלָן! רְאֵה לְהִתְחַבֵּר עִם יְרֵאִים וּכְשֵׁרִים מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הָאֲמִתִּיִּים, וְתִהְיֶה בְּצַוָּתָא עִמָּהֶם, וְאָז תַּרְגִּישׁ מִחִין חֲדָשִׁים מַמָּשׁ; אַשְׁרֵי הַמִּתְחַבֵּר עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים. הָעִקָּר לְבָרֵחַ מִּוּפּוּחִים וּמְמַחֲלְקֶת, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה מוֹלִיךְ הַיִּשֵּׁר אֶל הַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן; כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם וּמְהַוֶּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, וְהַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְעַל־כֵּן אֵיךְ יֵשׁ זְמַן עַל שְׁטִיּוֹת וַהֲבָלִים לְהִתְאַסֵּף בְּכָל פַּעַם בַּאֲסֵפוֹת שֶׁל מַה בְּכָךְ וְכוּ׳?! וּבִפְרָטִיּוּת אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים, כִּי כָּל אֵלּוּ הָעוֹסְקִים תָּמִיד בַּאֲסֵפוֹת, לַעֲשׂוֹת ״שֶׁקֶט וְשַׁלְוָה״, הֵם הֵם בַּעֲלֵי הַמַּחֲלֹקֶת! כִּי מִי שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵינוֹ צָרִיךְ אֲסֵפוֹת הָאֲסַפְסוּף וְכוּ׳, רַק הוּא צָרִיךְ שֶׁיְּדַבְּרוּ תָּמִיד רַק מֵהַתַּכְלִית הַנִּצְחִית. וְזֶה אֲשֶׁר ״שֶׁקֶ״ט וְשַׁלְוָ״ה״ רָאשֵׁי תֵּבוֹת: ק׳וֹל שֶׁ׳ל טְ׳הוֹרִים ל׳א הֵ׳ן וְ׳לֹא שְׁ׳כָרָן; כִּי הַצַּדִּיקִים וְהַיְרֵאִים וְהַטְּהוֹרִים הָאֲמִתִּיִּים, אֵינָם צְרִיכִים אֶת אֵלּוּ אֲסֵפוֹת הָאֲסַפְסוּף, הָרוֹצִים לַעֲשׂוֹת ״שֶׁקֶט וְשַׁלְוָה״, כִּי אֵלּוּ מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, הַמְצַיְּתִים אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל, וּמִתְבּוֹדְדִים בְּכָל יוֹם עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְשִׂיחִים אֶת כָּל לִבָּם בֵּינָם לְבֵין קוֹנָם, וּמִתְפַּלְּלִים תְּפִלָּתָם: ״שַׁחֲרִית, מִנְחָה, מַעֲרִיב, חֲצוֹת״, בְּחִיּוּת וּבִדְבֵקוּת גְּדוֹלָה

מִלָּה בְּמִלָּה, וְלוֹמְדִים בְּכָל יוֹם: ״מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מִדְרָשׁ״ בִּקְבִיעוּת, אֲזַי חַיֵּיהֶם וִימֵיהֶם הוּא כְּבָר עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי.

וְעַל־כֵּן כַּלֵּךְ מִכָּל אֵלּוּ הַהֲבָלִים, שֶׁמְּסִיתִים אוֹתְךָ כַּמָּה הוֹלְכֵי בָּטֵל וְכוּ׳, וְתִרְאֶה לְחַבֵּר עַצְמְךָ עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הָאֲמִתִּיִּים. וּכְדַאי לְךָ לֵילֵךְ מִבֵּית־הַמִּדְרָשׁ לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ שֶׁל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, עַד שֶׁתִּמְצָא תַּלְמִיד חָכָם אֲמִתִּי הַלּוֹמֵד בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּשַׁבַּת־קֹדֶשׁ בְּאֹפֶן כָּזֶה, שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר גַּם לְךָ עֲרֵבוּת נְעִימוּת יְדִידוּת זִיו חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אַתָּה צָרִיךְ תָּמִיד לִרְאוֹת מַה שֶּׁטּוֹב בַּעַדְךָ. וּמִי שֶׁמְּחַפֵּשׂ אַחַר הָאֱמֶת, מוֹסְרִין לוֹ מַלְאָךְ שֶׁל אֱמֶת.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָאִיר עָלֶיךָ אוֹרוֹ הַגָּנוּז, וְתִזְכֶּה לִהְיוֹת חָבֵר אֶל יְרֵאִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים, הַדְּבוּקִים תָּמִיד בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר עַכְשָׁו, מִפְּנֵי רֹב טִרְדּוֹתַי בָּעֵסֶק הָרַבִּים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרכ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר וַיִּשְׁלַח ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ עִם הַמָּעוֹת לְהַדְפָּסָה — לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הִדְפַּסְתִּי הַשָּׁנָה עוֹד פַּעַם אֶת סֵפֶר: ״נֵר לְהַצַּדִּיק״ עַל חֲנֻכָּה בִּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים עֲתָקִים. וּכְבָר נִמְכַּר עַד עַכְשָׁו כְּמַעַט חֵצִי. אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעַד חֲנֻכָּה יִמָּכֵר הַכֹּל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנִי, שֶׁבְּכָל שָׁנָה יֵדְפֵּס וַיַּחֲזֹר וְיֵדְפֵּס. וְכֵן יָצָא מִבֵּית הַדְּפוּס סֵפֶר נָאֶה: ״פַּרְנָסָה טוֹבָה״. וְעַכְשָׁו יָצָא לָאוֹר יַרְחוֹן: ״אוֹר הַצַּדִּיק״ לְחֹדֶשׁ כִּסְלֵו, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנִי לְהַדְפִּיס בְּקָרוֹב אֶת הֶמְשֵׁךְ ״שִׂפַת הַנַּחַל״ עַל כָּל ה״לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן״.

חֶמְדַּת לִבִּי! רְאֵה וְגַם רְאֵה לִקְנוֹת לְךָ מִשְׁנָיוֹת עִם נִקּוּד,

וְתֹאמַר בְּכָל יוֹם הַרְבֵּה פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת, כִּי מַעֲלַת הַשּׁוֹקֵד בְּמִשְׁנָיוֹת — אֵין לְשַׁעֵר וּלְסַפֵּר כְּלָל. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי הַחִיד״א, כִּי אָשֵׁר בֶּן יַעֲקֹב עוֹמֵד עַל פֶּתַח הַגֵּיהִנּוֹם, וּמִי שֶׁהִתְמִיד וְלָמַד הַרְבֵּה מִשְׁנָיוֹת, אֵינוֹ מַנִּיחַ אוֹתוֹ לְהִכָּנֵס. וְהִלְבִּישׁ אֶת זֶה בְּפָסוּק (בְּרֵאשִׁית מט, כ): ״מֵאָשֵׁר ׳שְׁמֶנָה׳ לַחְמוֹ״, ׳שְׁמֶנָה׳ אוֹתִיּוֹת ׳מִשְׁנָה׳. וּבַגְּמָרָא (סַנְהֶדְרִין מב.) אָמְרוּ עַל פָּסוּק (מִשְׁלֵי כד, ו): ״כִּי בְתַחְבֻּלוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ מִלְחָמָה״, בְּמִי אַתָּה מוֹצֵא מִלְחַמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה? בְּמִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ חֲבִילוֹת שֶׁל מִשְׁנָה, עַיֵּן שָׁם; וּבְפָרְטִיּוּת כִּי הָאֲרִיזַ״ל אָמַר: ״מִשְׁנָה״ אוֹתִיּוֹת ״נְשָׁמָה״, הַלּוֹמֵד מִשְׁנָיוֹת, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ ״נְשָׁמָה״; וְעַל־כֵּן רְאֵה לַחֲזֹר בְּכָל יוֹם הַרְבֵּה פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת, וּכְשֶׁתְּסַיֵּם שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה — תַּתְחִיל עוֹד פַּעַם. וְיֵשׁ לוֹמַר, כִּי ׳מִשְׁנָה׳ אוֹתִיּוֹת: מֹשֶׁה ן׳, וּמוּבָא (בִּלְקוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כו), כִּי מֹשֶׁה מְלֻבָּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם; וְאִיתָא עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים ח, ו): ״וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹקִים״, כִּי קֹדֶם הַגְּאֻלָּה, עֲדַיִן לֹא נִשְׁלָם, כִּי זָכָה רַק לְמ״ט שְׁעָרִים, וּכְשֶׁיִּכָּנֵס בְּשַׁעַר ן׳, אָז תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה. וְעַל־יְדֵי לִמּוּד מִשְׁנָיוֹת יְכוֹלִים לַעֲלוֹת עַד שַׁעַר ן׳. וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ רַבָּה, פָּרָשַׁת צַו, פָּרָשָׁה ג׳): אֵין כָּל הַגָּלֻיּוֹת מִתְכַּנְּסוֹת, אֶלָּא בִּזְכוּת מִשְׁנָיוֹת. וְעַל־כֵּן ׳מִשְׁנָה׳ אוֹתִיּוֹת: מֹשֶׁה ן׳, כִּי עַל־יְדֵי לִמּוּד מִשְׁנָיוֹת, מַעֲלִים אֶת מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַד שַׁעַר ן׳. וְעִקַּר שַׁעַר ן׳ הוּא בְּטוּל לְגַמְרֵי אֶל אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, לֵידַע כִּי אֵין שׂוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְעַל־יְדֵי גִּלּוּי הַדַּעַת הַזֶּה, אֵין רוֹצֶה כְּבָר שׂוּם כָּבוֹד, כִּי זֶהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה — לְהַרְבּוֹת בְּכִבּוּד הַמָּקוֹם, וּלְמַעֵט בְּכִבּוּד עַצְמוֹ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ו׳); וְהָרַבִּי רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מִלִּיזֶ׳ענְסְק, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, מְפָרֵשׁ אֶת הַפָּסוּק הַנַּ״ל: ״וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹקִים״, תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מַפְרִיד עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ מְעַט, אֲזַי ״וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעֲטֶרֵהוּ״, הוּא כְּבָר מְבַקֵּשׁ שֶׁיַּעֲטִרוּהוּ בְּכָבוֹד וְהָדָר, וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן; וּמוּבָא שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר עִקַּר הַתְּשׁוּבָה — לִשְׁמֹעַ בְּזִיּוֹנוֹ וְלִדֹּם וְלִשְׁתֹּק. וּבְפָרְטִיּוּת, כִּי מִי שֶׁכְּבָר חָטָא הַרְבֵּה וְכוּ׳, הוּא צָרִיךְ לִשְׁתֹּק עַל כָּל מִינֵי חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין הַבָּאִים עָלָיו — הֵן מֵאִשְׁתּוֹ וּמִבָּנָיו וְהֵן מֵאֲחֵרִים. וּבָזֶה שֶׁשּׁוֹתֵק, עַל־יְדֵי־זֶה יְזַדַּכֵּךְ דָּמוֹ,

וְיָאִיר עָלָיו מֶלֶךְ הַכָּבוֹד בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה.

וְאוֹדוֹת הָאַבְרֵךְ, שֶׁבַּעֲוונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, אָסוּר עַכְשָׁו בְּבֵית־הַסֹּהַר שָׁם בְּרוּסְיָה, אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא יֵאָרַע עִמּוֹ שׁוּם רַע, בִּזְכוּת רַבֵּנוּ זַ״ל, וְיֵצֵא בְּשָׁלוֹם. וְכָל כַּוָּנָתָם הָרָעָה הִיא רַק לְהַפְחִיד, שֶׁלֹּא לָבוֹא עוֹד פַּעַם עִם פַּסְפּוֹרְט מְזֻיָּף, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת יָדַעְתָּ שֶׁאֵין דַּעְתִּי נוֹחָה לִנְסֹעַ בְּאֹפֶן כָּזֶה וְכוּ׳. עַל־כָּל־פָּנִים אֵיךְ ש�ֶׁהוּא, עָלֵינוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה, שֶׁהָאַבְרֵךְ ... יֵצֵא לְחֵרוּת, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ, שֶׁיִּפָּתַח הַגְּבוּל, וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל יוּכַל לִנְסֹעַ אֶל צִיּוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרכא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר בְּשַׁלַּח ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, גֵּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

בִּדְבַר הָעֵצָה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה שֶׁאֶיעָצְךָ. מָה אֹמַר לְךָ? רַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִירָנוּ הַרְבֵּה עַל תִּקּוּן הָעֵצָה, שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה: ״וְתַקְּנֵנִי בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ (עֵין שִׂיחוֹת־הַר״ן, סִימָן רלח).

בְּעִנְיַן הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, הָעִקָּר הוּא רַק תְּפִלָּה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמֹר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ, וּבְכָל אֲשֶׁר תִּפְנֶה — תַּצְלִיחַ! וְתִזְכֶּה לַעֲשִׂירוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי בִּדְבַר רַבֵּנוּ זַ״ל צְרִיכִים עֲשִׁירִים וְכוּ׳.

וְאוֹדוֹת בְּנְיַן הַבַּיִת וְכוּ׳, תֵּדַע כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ב׳), שֶׁמַּכְרִיזִין מִלְמַעְלָה: בַּיִת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי, שָׂדֶה פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי; וְעַל־כֵּן בְּוַדַּאי אִם מַזָּלְךָ וַעֲשִׂירוּתְךָ תָּלוּי בְּבַיִת זֶה שֶׁהִתְחַלְתָּ לִקְנוֹת וְכוּ׳, אֲקַוֶּה שֶׁיִּתְחָרֵט בַּעַל־הַבַּיִת, וְלֹא יַעֲשֶׂה לְךָ עוֹד צָרוֹת, רַק תִּגְמֹר הַקְּנִיָּה בְּכִי טוֹב, וְיִכָּנֵס בְּבַיִת זֶה הַצְלָחָה וְשֶׂפַע מְרֻבֶּה, בִּזְכוּת רַבֵּנוּ זַ״ל וּבִזְכוּת הַצַּדָּקוֹת שֶׁאַתָּה נוֹתֵן בַּעֲבוּר הַדְּפָסַת סְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים,

אֲשֶׁר זוֹהִי הַצְּדָקָה הֲכִי גְּדוֹלָה וּמְעֻלָּה, כִּי מְזַכָּה אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עִם תּוֹרָתוֹ שֶׁל עַתִּיק יוֹמִין וְכוּ׳.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרכב.

בְּעֻזַּרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיֵּשֶׁב ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ הָאָרֹךְ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, אַךְ תִּמְחֹל לִי שֶׁלֹּא עָנִיתִי לְךָ תֵּכֶף־וּמִיָּד, כִּי עָמוּס בַּעֲבוֹדָה אָנֹכִי, וְטִרְדוֹתַי עָלוּ רֹאשׁ — הֵן בְּעֵסֶק הָרַבִּים עִם אֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלַי פָּנִים אֶל פָּנִים, וְהֵן בְּעֵסֶק הַחִדּוּשֵׁי תוֹרָה, לְחַבֵּר סְפָרִים קְדוֹשִׁים עַל־פִּי דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל. כִּי סְבִיב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סְבוֹת, שֶׁבְּנֵי־אָדָם בָּאִים אֵלַי עִם הַבְּעָיוֹת שֶׁלָּהֶם, וְכָל אֶחָד בָּא עִם הַמְנִיעוֹת וְהַהַרְפַּתְקָאוֹת שֶׁלּוֹ, וְהַהֶכְרֵחַ לְהָשִׁיב לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. אַךְ רָאִיתִי וְנָתַתִּי אֶל לִבִּי, כִּי כְּדַאי לְהָבִיא אֶת הַדְּבָרִים בִּכְתָב, כְּפִי רִבּוּי הַמְּרִירוּת וְהַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁעוֹבְרִים בָּעִתִּים הַלָּלוּ, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְנַחֵם בֶּאֱמֶת, כִּי אִם עַל־יְדֵי סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל.

וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבָּבִי! רְאֵה לַעֲשׂוֹת לְעַצְמְךָ שִׁעוּר בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, לִלְמֹד בְּכָל יוֹם בְּ״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״ הַקָּדוֹשׁ, וְלוֹמַר עַל כָּל תּוֹרָה — הַתְּפִלָּה מִ״לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת״, וְכֵן לְעַיֵּן בְּכָל יוֹם בְּ״לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת״ וּבְהַשִּׂיחוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְכַמָּה מִכְתָּבִים מֵ״עָלִים לִתְרוּפָה״, וְכִמְדֻמֶּה לִי, שֶׁבָּזֶה תִּהְיֶה לְךָ חִיּוּת בְּכָל עִנְיָנֶיךָ.

הָעִקָּר רְאֵה לִהְיוֹת מְיֻשָּׁב בְּדַעְתְּךָ. וְאֶל זֶה תִּזְכֶּה עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁתַּרְגִּיל עַצְמְךָ לְסַפֵּר כָּל עִנְיָנֶיךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר מְדַבְּרִים אֶל חָבֵר טוֹב. וּמוֹהַרַנַ״תְ זַ״ל אָמַר לְעֵת זִקְנָתוֹ, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה הוֹלֵךְ לוֹ הָעֲבוֹדָה כְּסִדְרָן, כִּי הִרְגִּיל עַצְמוֹ כָּל־כָּךְ בַּעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר בְּלִי הִתְבּוֹדְדוּת.

וְעַל־כֵּן רְאֵה עוֹד לְהַרְגִּיל עַצְמְךָ מֵרֶגַע זֶה, לֵילֵךְ לְמָקוֹם פָּנוּי שֶׁאֵין שָׁם בְּנֵי־אָדָם, וּתְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל עִנְיָנֶיךָ. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע וְתַאֲמִין, אֲשֶׁר כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁאַתָּה מְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, עוֹשֶׂה רֹשֶׁם גָּדוֹל לְמַעְלָה. רַק חָזָק וֶאֱמַץ לְהַתְמִיד בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בִּתְמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת גְּמוּרָה, וּרְאֵה לִרְקֹד בְּכָל יוֹם אֲפִלּוּ בֵּינְךָ לְבֵין עַצְמְךָ, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר, שֶׁרְקוּדִין וְהַמְחָאַת כַּף אֶל כַּף הוּא הַמְתָּקַת הַדִּינִים (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן י׳); וְהַרְגֵּל עַצְמְךָ לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת עַצְמְךָ, בְּאֹפֶן שֶׁתִּהְיֶה כְּלִי לְהַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אִם הָאָדָם נָקִי עַל־כָּל־פָּנִים עִם הַדִּבּוּר, שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר אֶלָּא דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, וְכֵן אֵינוֹ כּוֹעֵס, וְאֵינוֹ מַכְנִיס בְּאָזְנוֹ דְּבָרִים בְּטֵלִים וְכוּ׳, וְשׁוֹמֵר אֶת עֵינָיו וְכוּ׳, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְהַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה.

עוֹד צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי כָּל אָדָם יָכוֹל לְהֵעָשׂוֹת בְּחִינַת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שָׁם הָיָה מִשְׁכַּן הַשְּׁכִינָה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קוֹרֵא אֶת כָּל אָדָם בְּכָל פַּעַם, וּמְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ: ״עַד מָתַי אֶהְיֶה מִתְהַלֵּךְ בְּלֹא בַּיִת, עֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ שֶׁלֹּא אֶהְיֶה בַּחוּץ״ וְכוּ׳ (עַיֵּן מִדְרָשׁ רַבָּה, פָּרָשַׁת תְּרוּמָה, פָּרָשָׁה לג, סִימָן ג׳), כִּי כְּשֶׁאָדָם מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ, נַעֲשֶׂה קֵן וּמִשְׁכָּן וּמִקְדָּשׁ לְהַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, הַהוֹלֶכֶת לְחַפֵּשׂ מָקוֹם לְהִכָּנֵס שָׁם. וְאֶל כָּל זֶה רוֹצֶה רַבֵּנוּ זַ״ל לְזַכּוֹת אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל. וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי הַשּׁוֹמֵעַ לוֹ לִשְׁקֹד עַל דַּלְתֵי סִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ יוֹם יוֹם, וְאָז יִזְכֶּה שֶׁהַגִּידִין שֶׁלּוֹ יִתְעוֹרְרוּ וְכוּ׳.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרכג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר מִקֵּץ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לָנֶצַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי בְּרֶגַע זֶה שֶׁאֲנִי אוֹחֵז לְהַגִּיהַ אֶת סֵפֶר:

״שְׂפַת הַנַּחַל״, תּוֹרָה י׳, מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ״ל עַל פָּסוּק: ״אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם״ — הֵשִׁוּוי אִשָּׁה לְאִישׁ לְכָל דִּינִים שֶׁבַּתּוֹרָה, פְּרוּשׁ — לְכָל דִּינִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְתִּיקָם, צָרִיךְ לְהַשְׁווֹת אִשָּׁה לְאִישׁ, הַיְנוּ לְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; וְאָמַרְתִּי, שֶׁזֶּה מְכֻוָּן לְעִנְיָנֵנוּ, וְיָפֶה שֶׁהִגִּיעַ מִכְתָּבְךָ בְּרֶגַע זֶה; כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַה שֶּׁנֶּאֱרָע בָּעוֹלָם — הַכֹּל בְּהַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ הַפְּרָטִי פְּרָטִית, וְאַף מַה שֶּׁנִּכְנָס בְּהַמַּחֲשָׁבָה — זֶה גַּם־כֵּן סִבָּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ (עַיֵּן שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן ז׳), לְהוֹצִיא מִן הָאָדָם כָּל מִינֵי טָעֲיוֹת וְדִמְיוֹנוֹת, שֶׁבְּדֶרֶךְ כְּלָל נִדְבָּקִים בּוֹ, וּבִכְפָרָטִיּוּת אֵצֶל גְּדוֹלִים (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד); וְעַל־כֵּן אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קיז), שֶׁלִּפְעָמִים יֵשׁ בָּאָדָם טֻמְאָה טְמוּנָה וְנִסְתֶּרֶת, שֶׁאֵין יוֹדְעִים לָהּ שׁוּם תִּקּוּן, מֵחֲמַת שֶׁהִיא טְמוּנָה וְנִסְתֶּרֶת בּוֹ, וּכְשֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, זֶה טוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי אָז יְכוֹלִים לִמְצֹא לָהּ תִּקּוּן וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; וְהִנֵּה עִקַּר הַדִּינִים הוּא, כְּשֶׁמַּפְרִידִין אִשָּׁה מֵאִישׁ, שֶׁהוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל הַבְּרִיאָה, כִּי עָלֵינוּ לְהַכְנִיס אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, עַד שֶׁגַּם הָעַכּוּ״ם יֵדְעוּ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים שַׁלִּיט בָּאָרֶץ. וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בֵּין עַמֵּנוּ יִשְׂרָאֵל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אֵצֶל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים. וְאָז כְּשֶׁמְּאִירִים הֵאָרָה זוֹ, אָז נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּתְגַּלָּה כִּי אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְדוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֶצֶם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בַּהִתְלַבְּשׁוּת הַזּוֹ. וְאָז בִּידִיעָה זוֹ נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וּכְשֶׁזּוֹאת הַבְּחִינָה אֶרֶץ, בְּחִינַת אִשָּׁה, מְקֻשֶּׁרֶת אֶל שָׁמַיִם, שֶׁהוּא אָדָם, הַיְנוּ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הוֹלֵךְ לוֹ כְּסֵדֶר, כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר נוּקְבֵיהּ לָא אִדְכַּר תַּמָּן (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פב), שֶׁזֶּה בְּחִינַת ׳הֵשִׁוּוי אִשָּׁה לְאִישׁ׳, כִּי מְיַחֲדִים וּמְקַשְּׁרִים הַכֹּל יַחַד, וְאָז נִתְבַּטְּלִים כָּל הַדִּינִים וְנִתְגַּלֶּה הַנִּסְתָּר שֶׁבְּתוֹךְ הַנִּגְלֶה, אֲשֶׁר הַכֹּל לַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְגַם מַה שֶּׁנִּגְלֶה לְעֵינֵינוּ בָּעַיִן הַגַּשְׁמִית, גַּם שָׁם מֻסְתָּרֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְהִנֵּה לְהִפּוּךְ, כְּשֶׁמְּקַבְּלִין לְשׁוֹן־הָרָע, אָז מַפְרִידִין בֵּין אִישׁ

לְאִשָּׁה; כִּי עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת, כְּשֶׁכְּלַל יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ מְיֻחָדִים יַחַד בּוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁשּׁוֹמְעִים אֵיזֶה רַע, אֲזַי נַעֲשֶׂה "נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף" (מִשְׁלֵי טז, כח), שֶׁמַּפְרִיד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְעַל זֶה בָּא עַכְשָׁו חֲנֻכָּה הַקָּדוֹשׁ — לְהָאִיר אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁתִּכְלֶה הָרֶגֶל מֵהַשּׁוּק, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּכְלוּ הַבַּעֲלֵי לְשׁוֹן־הָרָע וּמַחֲלִקֹת, הַהוֹלְכִים וּמְרַגְּלִים וּמְדַבְּרִים רְכִילוּת וּלְשׁוֹן־הָרָע, וְעוֹשִׂין מְרִיבָה וּמַחֲלֹקֶת בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וְכוּ׳ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יד), כִּי הַדָּלָקַת גֵּר חֲנֻכָּה הִיא בְּחִינַת הָאָרַת הַכָּבוֹד, לְגַלּוֹת לְכָל אֶחָד, אֲשֶׁר "וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבֹדוֹ" (יְחֶזְקֵאל מב, ג), וְאֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרֵךְ כְּלָל, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁנִּתְיַחֵד אִישׁ לְאִשָּׁה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְנַעֲשִׂים כְּלַל יִשְׂרָאֵל יַחַד, אֲזַי מְאִירָה הַשְּׁכִינָה בְּהֶאָרָה וּבְזִיו נוֹרָא מְאֹד מְאֹד.

וְעַל־כֵּן אֲנִי שָׂמֵחַ מְאֹד מְאֹד, שֶׁקִּיַּמְתָּ מַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת לא:): מִכָּאן לַנֶּחֱשָׁד בְּדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ וְכוּ׳. וּתְהִלָּה לָאֵל, כֵּן עָשִׂיתָ. וַאֲזַי מִצַּדִּי אֲקַיֵּם אֶת הַגְּמָרָא (שָׁם): מִכָּאן לַחוֹשֵׁד בַּחֲבֵרוֹ, בְּדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לְפַיְּסוֹ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁצָּרִיךְ לְבָרְכוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל־א׳ א, יז): "וֵאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל יִתֵּן אֶת שֵׁלָתֵךְ", עַיֵּן שָׁם; וְעַל־כֵּן הִנְנִי מְפַיֶּסְךָ, לֹא קִבַּלְתִּי, חַס וְשָׁלוֹם, שׁוּם לְשׁוֹן־הָרָע, רַק הָיְתָה לִי טָעוּת, וְתִרְאֶה לִמְחֹל לִי עַל הַטָּעוּת וְהָעַגְמַת נֶפֶשׁ שֶׁגָּרַמְתִּי לְךָ, וְהִנְנִי מְבָרֶכְךָ, שֶׁתִּזְכֶּה לַעֲזֹר לַהֲפָצַת מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה חוּצָה, וּמִי יִתֵּן שֶׁתִּזְכֶּה לְהַדְפִּיס אֶת אֶחָד מִסְּפָרֵינוּ וְלַהֲפִיצָם, וּבִפְרָטִיּוּת בֵּין הַנְּעוּרִים שֶׁבַּדּוֹר הַזֶּה, הַמִּשְׁתּוֹקְקִים מְאֹד מְאֹד לִשְׁמֹעַ אֵילּוּ דִּבּוּרֵי הִתְחַזְּקוּת, וּלְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יַשְׁפִּיעַ עָלֶיךָ שֶׁפַע הַדַּעַת, וְתִזְכֶּה לְהִתְבּוֹדֵד בְּכָל יוֹם עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה תָּאִיר עַל עַצְמְךָ הָאָרַת נַעַם זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרֵךְ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

פֹּה תְּקַבֵּל רָצוּף יַרְחוֹן: "אוֹר הַצַּדִּיק", שֶׁאַךְ יָצָא עַכְשָׁו לָאוֹר.

ג׳ תרכד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר מִקֵּץ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ לְיָדִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ הָאָרֹךְ קִבַּלְתִּי, וְגָדֵל שִׂמְחָתִי שֶׁאַתָּה מְשַׂמֵּשׁ אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל בַּהֲפָצַת מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה חוּצָה — אֵין לְשַׁעֵר, כִּי בָּזֶה תְּלוּיָה כָּל גְּאֻלָּתֵנוּ. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי כָּל מַה שֶּׁמַּרְבִּים בִּתְפִלָּה, כְּמוֹ־כֵן נִמְשֶׁכֶת יוֹתֵר הָאָרַת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנִגְאָלִים מִכָּל מִינֵי גָּלֻיּוֹת. וְעַל־כֵּן מִצָּוָה לְפַרְסֵם עִנְיַן הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת, וַאֲשֶׁר עַל קֹטֶב זֶה סוֹבְבִים וְהוֹלְכִים הַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים. וּבִפְרָטְיוּת אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה, אֲשֶׁר הַיּוֹם הַזֶּה הוּא דָּבָר נָחוּץ עַד מְאֹד, כִּי גַּם עַל פַּשְׁטוּת אֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ — מִתְגַּבֵּר הַסָּמ״ךְ־מֵ״ם. וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּחַזֵּק עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בָּעִתִּים הַלָּלוּ. וְעִקַּר הָאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה הִיא רַק, כְּשֶׁמְּדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁבָּזֶה מְגַלֶּה טֹהַר נַפְשׁוֹ, וְאֵיךְ שֶׁמַּאֲמִין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא כָּאן, וְעַל־כֵּן אֲנִי מְדַבֵּר עִמּוֹ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרכה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר מִקֵּץ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהָאַבְרֵךְ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי, וּלְדַעְתִּי הִסְכַּלְתָּ מְאֹד מְאֹד בָּזֶה שֶׁהִכִּיתָ אֶת בִּנְךָ מַכּוֹת אַכְזָרִיּוֹת וְכוּ׳ וְכוּ׳. קֹדֶם כֹּל, עָבַרְתָּ עַל מַאֲמָרָם זַ״ל (מוֹעֵד קָטָן יז.) עַל פָּסוּק: ״לִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל״ — בְּמַכֶּה בְּנוֹ הַגָּדוֹל הַבָּתוּב מְדַבֵּר. וּבִפְרָטְיוּת, שֶׁכְּבָר יָדוּעַ לְךָ, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל הִקְפִּיד מְאֹד מְאֹד עַל עִנְיָן זֶה, וְאָמַר פַּעַם לְמוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל: וְוִידֶער

אַ קִינְד שְׁלָאגְט מֶען?!

מַדּוּעַ לֹא תַּרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִהְיוֹת רָגִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי אֵין עֵצָה אַחֶרֶת עִם בְּנֵי הַנְּעוּרִים, רַק לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ.

וְשָׁמַעְתִּי פַּעַם אַחַת מֵאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, (שֶׁהִצְלִיחַ מְאֹד עִם בָּנָיו וּבְנוֹתָיו, וְהִשִּׂיאָם סָמוּךְ לְפִרְקָם, וְזָכָה לִרְאוֹת בָּנִים וּבְנֵי בָנִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה): אִיךְ הָאב יֶעדֶען טָאג אָנְגֶעפִּילְט דָאס קַאפִּיל מִיט טְרֶערְן[ש]; הַיְנוּ שֶׁהִרְבָּה תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, וְשָׁפַךְ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בִּשְׂבִיל זֶה.

וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבָּבִי! צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, יְהוּדִי אֵינוֹ הוֹלֵךְ אַף פַּעַם עִם הַיָּדַיִם, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, עִנְיָנֵנוּ הוּא רַק תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה, לִשְׁפֹּךְ שִׂיחַ וּתְפִלָּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה כָּל כֹּחֵנוּ, אֵין לָנוּ שׁוּם כֹּחוֹת אֲחֵרִים. וְעַל־כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּהְיֶה לְךָ אֵיזֶה דִּין וּדְבָרִים עִם אֵיזֶה בֶּן־אָדָם, אֵין עֵצָה אַחֶרֶת, רַק לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתִמִּימוּת וּבְפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ. וּמִכָּל שֶׁכֵּן, מַה שֶּׁעוֹבֵר בְּבֵיתְךָ, אֵין עֵצָה אַחֶרֶת, רַק לְדַבֵּר וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ; כִּי כְּשֶׁמַּכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֶת הָאֱמוּנָה הַפְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי רוֹאֶה, כִּי אֵין עֵצָה אַחֶרֶת, וְכָל דִּבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא הַצְלָחָה נִצְחִית. וּמֵחֲמַת שֶׁאֲנִי מְקַוֶּה, שֶׁבְּקָרוֹב נִתְוַעֵד, עַל־כֵּן אֲקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרכו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם חֲמִישִׁי ב׳ דַּחֲנֻכָּה לְסֵדֶר מִקֵּץ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לַאֲהוּבִי, יְדִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

ר) הַאִם מַכִּים יֶלֶד?!

ש) מִלֵּאתִי בְּכָל יוֹם אֶת הַכּוֹבַע שֶׁלִּי עִם דְּמָעוֹת.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

וְגַם ... סְפֹר לִי הַכֹּל, מִכָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלֶיךָ וְכוּ׳.

וְהִנֵּה לַהֲשִׁיבְךָ — יִקָּצְרוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת. וּבִפְרָט שֶׁסִּפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּיָדְךָ — הַפֹּךְ בָּהֶם, וְשָׁם תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁךָ. וְהָיָה רָאוּי לְךָ לַעֲשׂוֹת כַּמָּה שִׁעוּרִים בְּכָל יוֹם בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, לִלְמֹד ״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״, וְלוֹמַר עַל כָּל תּוֹרָה הַתְּפִלָּה מִ״לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת״, וְ״סֵפֶר־הַמִּדּוֹת״, וְ״סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת״, מִזֶּה לֹא יֶחְסַר לְךָ יוֹם, וְכֵן לְעַיֵּן בְּהַשִּׂיחוֹת שֶׁבְּ״חַיֵּי־מוֹהַר״ן״ וּבְ״שִׂיחוֹת־הָר״ן״, וְשִׁעוּר כְּסִדְרָן בְּ״לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת״, וְכַמָּה מִכְתָּבִים בְּ״עָלִים לִתְרוּפָה״, אִם תִּקְבַּע לְעַצְמְךָ קְבִיעוּת בְּכָל זֶה בְּכָל יוֹם, אֲזַי תַּרְגִּישׁ כְּבָר חִיּוּת אַחֶרֶת בְּחַיֶּיךָ. כִּי הָעִקָּר מַה שֶּׁעּוֹבֵר עַל כְּלַל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הוּא רַק מִפְּנֵי שֶׁמִּתְרַשְּׁלִים בִּלְמוּד בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, כִּי אִם הָיוּ קְבוּעִים בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם, אֲזַי לֹא הָיָה שׁוּם דָּבָר מְעַכֵּם וּמְבַלְבֵּל לָהֶם אֶת מֹחָם וְדַעְתָּם.

וְעַל־כֵּן רְאֵה, בְּנִי, לַעֲשׂוֹת לְךָ מֵהַיּוֹם שִׁעוּר קָבוּעַ בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְתִרְאֶה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרכז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר מִקֵּץ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, הָרוֹצֶה לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת, צַח הַצַּחְצָחוֹת, מֵהַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְגָדֵל שִׂמְחָתִי לִשְׁמֹעַ הַטּוֹב מִמְּךָ — אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (תָּמִיד לב): אֵיזוֹהִי דֶּרֶךְ

יִשָּׂרָה שֶׁיָּבוֹר לוֹ הָאָדָם? יַחֲזִיק בֶּאֱמוּנָה יִתֵּרָה. אָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּיֶתֶר שְׂאֵר וּבְיֶתֶר עֹז בֶּאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבוֹ בָּרֵעַ שֶׁהוּא חָזָק עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, חַי אִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, מִסְתַּכֵּל עָלָיו יִתְבָּרַךְ, מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, נִכְנֶסֶת בּוֹ שִׂמְחָה אֲמִתִּית, וּמַרְגִּישׁ שֶׁאֵינֶנּוּ לְבַד. וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה? דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מַרְגִּיל עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלָשִׂיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. כִּי כָּךְ אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ה׳): כְּשֶׁיְּהוּדִי מְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה — נִפְתָּח לוֹ הַלֵּב, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה זֶה בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד, ח): ״נָתַתָּ שִׂמְחָה בְּלִבִּי״, וּלְהֶפֶךְ כָּל הָעַקְמוּמִיּוּת הִיא גַּם־כֵּן בַּלֵּב, הַיְנוּ שֶׁלִּבּוֹ מְעֻקָּם, וְיֵשׁ לוֹ קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, הֵם הֵם אֲשֶׁר הוֹרְסִים לוֹ אֶת כָּל הַחַיִּים. כִּי כְּשֶׁאָדָם מְסֻפָּק: ״הֲיֵשׁ הַוָ״ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן״ (שְׁמוֹת יז, ז), שֶׁזּוֹ קְלִפַּת עֲמָלֵק, אֲזַי נִכְנֶסֶת בּוֹ עַצְבוּת וּמְרִירוּת וְדָכָאוֹן, עַד שֶׁמָּרִים חַיָּיו כְּלַעֲנָה. וְלָכֵן כָּל מִצְוַת פּוּרִים הִיא מִצְוָה שֶׁל שִׂמְחָה, לִשְׂמֹחַ בָּזֶה שֶׁאָנוּ עוֹקְרִים מֵאִתָּנוּ אֶת הַסְּפֵקוֹת שֶׁרָצָה לְהַחְדִּיר הָמָן־עֲמָלֵק. וּבָזֶה שֶׁיְּהוּדִי מַרְגִּיל עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּשְׂפַת הָאֱם שֶׁלּוֹ, הוּא מְטַהֵר אֶת לִבּוֹ, שֶׁלֹּא יִהְיוּ בּוֹ שׁוּם קֻשְׁיוֹת, וּמְמַלֵּא עַצְמוֹ אֱמוּנָה, וַאֲזַי הוּא תָּמִיד שָׂמֵחַ בְּשִׂמְחָה נִצְחִית, שִׂמְחָה אֵין סוֹפִית, אַשְׁרֵי לוֹ!

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרכח.

בְּעֻזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר מִקֵּץ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, הָרוֹצֶה לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת, צַח הַצַּחְצָחוֹת, מֵהַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳, הֲלֹא רַבֵּנוּ זַ״ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ס): יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁיְּשֵׁנִים אֶת יְמֵיהֶם, אֲפִלּוּ שֶׁלּוֹמְדִים וּמִתְפַּלְּלִים וּמְקַיְּמִים אֶת הַמִּצְוֹת, אַף־עַל־פִּי־כֵן הֵם יְשֵׁנִים, כִּי זֶה אֶצְלָם

כְּ״מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה״ (יְשַׁעְיָה כט, יג), עוֹשִׂים אֶת זֹאת מִתּוֹךְ שִׁגְרָה, אֲבָל אִם זוֹכִים לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הוּא מְעוֹרְרָם מֵהַשֵּׁנָה. וּבַמֶּה יוֹדְעִים שֶׁאָדָם נִתְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה? כְּשֶׁמַּתְחִיל לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם יָשֵׁן, מֹחוֹ אֵינוֹ חוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, יָכוֹל אַף שֶׁהוּא לוֹמֵד תּוֹרָה, אֲבָל שׂוֹכֵחַ מִנּוֹתֵן הַתּוֹרָה. וְלָכֵן אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה, לְהוֹרוֹת, שֶׁגַּם הַתּוֹרָה שֶׁאָנוּ לוֹמְדִים הִיא אֱיֻנָּהּ חָכְמָה בְּעָלְמָא, אֶלָּא מֻחֶמֶת שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא צִוָּה אוֹתָנוּ, וְזוֹ חָכְמָה אֱלֹקִית, וּמְבָרְכִים בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ עַל דָּבָר גַּשְׁמִי: פְּרִי אוֹ כָּל מִינֵי מַאֲכָל, שֶׁאָסוּר לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ בְּלֹא בְרָכָה, וְרַק לְאַחַר שֶׁמְּבָרְכִים, הַמַּאֲכָל שַׁיָּךְ לָנוּ, וְיֵשׁ לָנוּ רְשׁוּת לְאָכְלוֹ. כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת לה.): פַּעַם כָּתוּב (תְּהִלִּים כד, א): ״לַה׳ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ״, וּפַעַם כָּתוּב (שָׁם): ״וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם״! אֶלָּא כָּאן קֹדֶם הַבְּרָכָה, וְכָאן לְאַחַר הַבְּרָכָה. כְּמוֹ־כֵן הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבָזֶה שֶׁמְּבָרְכִים בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה, בָּזֶה מוֹדִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מָסַר לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה. וּבָזֶה שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה, בָּזֶה מַרְגִּישִׁים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְלָכֵן לִמּוּד תּוֹרָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּאֹפֶן הַזֶּה — לִמְצֹא אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְכֵן צָרִיךְ לְקַיֵּם מִצְוֹות, וּמִכָּל מִצְוָה וּמִצְוָה לְמָצְאוֹ יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט, פו): ״כָּל מִצְוֹתֶיךָ — אֱמוּנָה״. וּכְשֶׁאָדָם יָשֵׁן, אֵינוֹ מוֹצֵא וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הוּא יִתְבָּרַךְ מִסְתַּתֵּר בְּאֵיזֶה עוֹלָם, וְשָׂכַח אוֹתוֹ. אֲשֶׁר כָּל זֶה בָּא מֵחֲמַת רִבּוּי עֲוונוֹת. וּבִפְרָט כְּשֶׁאָדָם חָטָא בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי הַחֵטְא הַמְגֻנֶּה הַזֶּה סִלֵּק מִמֶּנּוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה ג): בַּתְּחִלָּה קֹדֶם שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, הָיְתָה שְׁכִינָה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ, נִסְתַּלְּקָה מֵהֶם שְׁכִינָה; וְכֵיוָן שֶׁחָטְאוּ, שׁוֹכְחִים שֶׁדּוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הַכֹּל לַכֹּל זֶה לְבוּשׁ לְגַבֵּי אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן כְּדֵי לִזְכּוֹת לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, הָעֵצָה — לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְלָבֹא אֵלָיו, וְהוּא יְעוֹרְרוֹ מֵהַשֵּׁנָה, וְיִקָּרְבוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרכט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר מִקֵּץ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, הָרוֹצֶה לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת, צַח הַצַּחְצָחוֹת, מֵהַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי עִם הַמָּעוֹת לְפִדְיוֹן, יַעֲזֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיִּמְתְּקוּ מִמְּךָ כָּל הַדִּינִים.

אוֹדוֹת הַסְּפֵקוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ וְכוּ׳, מַדּוּעַ לֹא תִּזְכֹּר אֶת דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁאוֹמֵר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עב): אֵיךְ אָדָם יָכוֹל לָדַעַת אִם הוּא מְקֹרָב אֶל צַדִּיק אֱמֶת, אוֹ אֶל סְתָם שַׁקְרָן שֶׁעוֹבֵד עָלָיו, אֲשֶׁר יֵשׁ, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, הַרְבֵּה כָּאֵלּוּ, שֶׁאֵינָם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כְּלָל, אֶלָּא בּוּרִים וְעַמֵּי אָרָצוֹת, וּמְרַמִּים אֶת הַבְּרִיּוֹת, עַד שֶׁרָצִים אַחֲרֵיהֶם וְכוּ׳, וּלְהֵפֶךְ — תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים הַדְּבוּקִים בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּבוּקִים בַּתּוֹרָה — בָּהֶם מִזַּלְזְלִים וְכוּ׳, וּמֵהֵיכָן נֵדַע מִי בֶּאֱמֶת הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֲמִתִּי, שֶׁרָאוּי לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, מִיהוּ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת? אֶלָּא אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל: אִם אָדָם מִתְקָרֵב הֵיכָן שֶׁמִּתְקָרֵב, לְאֵיזֶה צַדִּיק וְחָכָם, וְנוֹפֶלֶת עָלָיו שִׁפְלוּת, וּמַתְחִיל לְהַרְגִּישׁ שֶׁאֵינֶנּוּ כָּרָאוּי עֲדַיִן, וְעָלָיו לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו, סִימָן שֶׁמִּקְרָב אֶל צַדִּיק אֱמֶת. אֲבָל אִם נִכְנֶסֶת בָּאָדָם גֵּאוּת וְיֵשׁוּת, וְנִדְמֶה לוֹ, שֶׁרַק הוּא מַחֲזִיק כְּבָר בָּאֱמֶת, צָרִיךְ לֵידַע שֶׁמִּקְרָב אֶל רַמַּאי וְצַבּוּעַ, שַׁקְרָן וְנוֹכֵל, הַמְרַמֶּה אוֹתוֹ. וְלָכֵן זֶה הַסִּימָן — אִם אָדָם קָנָה לְעַצְמוֹ מִדַּת עֲנָוָה, שֶׁמַּרְגִּישׁ עַצְמוֹ לְלֹא כְּלוּם, וּמַתְחִיל לֶאֱהֹב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וּמְסַתֵּכֵּל עַל כֻּלָּם, וְרוֹאֶה אוֹתָם טוֹבִים יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, זֶה סִימָן שֶׁמִּקְרָב אֶל צַדִּיק הָאֱמֶת. אֲבָל אִם נִכְנֶסֶת בּוֹ גֵּאוּת וְיֵשׁוּת, כְּאִלּוּ ״אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד״ (יְשַׁעְיָה מז, ח), וּכְאִלּוּ רַק הַחֲבוּרָה שֶׁלִּי הִיא בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה, רַק הַכִּתָּה שֶׁלִּי, רַק הַקְּבוּצָה שֶׁלִּי הִיא זָכְתָה לְהַגִּיעַ לָאֱמֶת, סִימָן שֶׁהוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי מֵהַקְּדֻשָּׁה, וְהוּא אוֹחֵז עַצְמוֹ אֵצֶל שַׁקְרָן גָּדוֹל. וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִם מַתְחִיל לְבַזּוֹת גַּם אֶת אֲחֵרִים, אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ, וּבְוַדַּאי נִמְצָא בִּמְקוֹם שֶׁקֶר וְכָזָב. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן

עח), שֶׁזֶּה לֹא בָּא בְּנָקֵל לְמִצֹא אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וּצְרִיכִים הַרְבֵּה לְבַקְּשׁוֹ יִתְבָּרַךְ, לִזְכּוֹת לְזֶה — לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא אַחַר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיְּבִיאוֹ אֶל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִית; וְעִם הַרְבֵּה תְּפִלָּה וּתְחִנָּה וּבַקָּשָׁה — יִזְכֶּה, וְאָז יִנָּצֵחַ, שֶׁנּוֹפֶלֶת עָלָיו שְׁפִלוּת, וּמִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב מֶה עָשָׂה, וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְאוֹהֵב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרל.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר מִקֵּץ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

הָעִקָּר לְמָסֹר אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֵידַע, אֲשֶׁר דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן. וְעַל־כֵּן לֹא כְּדַאי לַעֲשׂוֹת שׁוּם פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְהִתְפָּרְסֵם, כִּי לֹא יוֹעִיל לְךָ כְּלָל, כִּי הַכֹּל מֻשְׁגָּח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ (חֻלִּין ז׃): אֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְמַטָּה, אֶלָּא אִם־כֵּן מַכְרִיזִין עָלָיו מִלְמַעְלָה. וְלָכֵן רְאֵה רַק לְמָסֹר נַפְשְׁךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִתְחַבֵּא בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִהְיֶה רָגִיל לְדַבֵּר רַק עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתָמִיד תְּצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאַתָּה נִמְצָא בְּתוֹךְ הָאוֹר.

נָא וְנָא אַל תִּסְתַּכֵּל עַל אֲחֵרִים, אֵין לְךָ עִסְקָם כְּלוּם. כִּי מַה יַּעֲשֶׂה לְךָ אָדָם בִּלְתִּי הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִי פְּרָטִית?! צְרִיכִים רַק לְדַבֵּר וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁצְּרִיכִים, כִּי הַכֹּל תָּלוּי רַק בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה דִּמְיוֹן גָּדוֹל, שֶׁאָדָם חוֹשֵׁב, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל וְכוּ׳, הַכֹּל זֶה אֱלִקוּת וֶאֱלִקוּת זֶה הַכֹּל; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּחְדִּיר דָּבָר זֶה בְּתוֹךְ לִבּוֹ, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ הַטּוֹב כָּל הַיָּמִים...

ג׳ תרלא.

בְּעֻזַּרת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר מִקֵּץ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהָאַבְרֵךְ הַיָּקָר ... גֵּרוּ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי וְכוּ׳.

מְאֹד אֵין נִרְאֶה בְּעֵינַי הַנְהָגָתְךָ, שֶׁאַתָּה מִסְתּוֹבֵב בֵּין לֵצִים, כִּי מִקְרָא מָלֵא הוּא (תְּהִלִּים א, א): ״וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב״, וּבְפֶרֶט שֶׁיָּדוּעַ מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סִפְרֵי־הַמִּדּוֹת, אוֹת אֱמֶת, סִימָן מז): מִי שֶׁשּׂוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִשְּׂחוֹק שֶׁל הַתּוֹל, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא אִישׁ אֱמֶת; וְעַל־כֵּן רָאִיתִי אֵצֶל גְּדוֹלֵי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁהָיוּ נִזְהָרִים בָּזֶה מְאֹד מְאֹד, וְהֵיכָן שֶׁהָיְתָה קְבוּצָה שֶׁל לֵצִים — בָּרְחוּ מִשָּׁם כְּמוֹ שֶׁבּוֹרְחִים מֵאֵשׁ, וְלֹא רָצוּ לְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם כְּלָל, רַק הָיוּ תָּמִיד רְצִינִיִּים, וְלֹא עָבַר עַל פְּנֵיהֶם שׁוּם שְׂחוֹק שֶׁל הַתּוֹל, רַק חִיְּכוּ בְּנֹעַם וּבִדְבֵקוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְקִבְּלוּ אֶת כֻּלָּם בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת.

וְעַל־כֵּן כַּלֵּךְ מִדַּרְכְּךָ זוֹ, וּמִכָּאן לְהַבָּא רְאֵה לְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמְךָ רַק אֶל חֲבֵרִים רְצִינִיִּים בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, וּבְרַח לְךָ מִכָּל מִינֵי לֵצִים וְשׂוֹחֲקֵי שְׂחוֹק שֶׁל הַתּוֹל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמֹר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים הָאֲמִתִּיִּים, עוֹבְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזָּכִיתִי לְהַכִּירָם, הָיוּ תָּמִיד מְיֻשָּׁבִים בְּדַעְתָּם בִּישׁוּב הַדַּעַת אֲמִתִּי, וְדִבְּרוּ לְאַט וּבְדֶרֶךְ אֶרֶץ גָּדוֹל, וּבְבֹשֶׁת פָּנִים גְּדוֹלָה. וְהָיוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ, אֵיךְ שֶׁאוֹר הַשְּׁכִינָה חוֹפֵף עַל פְּנֵיהֶם. וְעַל־כֵּן רְאֵה וְגַם רְאֵה לְהַרְגִּיל עַצְמְךָ גַּם־כֵּן בַּדֶּרֶךְ וּבְאֹפֶן הַזֶּה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ דַּרְכְּךָ. הָעִקָּר שְׁמֹר אֶת עַצְמְךָ מֵחֲבוּרוֹת בְּנֵי־אָדָם הַמְדַבְּרִים דְּבָרִים בְּטֵלִים וּשְׂחוֹק שֶׁל הַתּוֹל, אֲשֶׁר הוּא פּוֹגֵם מְאֹד.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרלב.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שִׁשִּׁי לְסִדְרַ מִקֵּץ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהָאַבְרֵךְ ... גֵּרוּ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ עִם הַמָּעוֹת לָנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְלַהַשִּׁיבְךָ — יִקְצְרוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת וְכוּ׳.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! הָעִקָּר הוּא סַבְלָנוּת, לִהְיוֹת סַבְלָן גָּדוֹל, וּבִפְרָט בַּבַּיִת עִם הַיְלָדִים, צְרִיכִים לִהְיוֹת סַבְלָן גָּדוֹל. וְדָבָר זֶה תָּלוּי בֶּאֱמוּנָה, כְּפִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת חָזָק בֶּאֱמוּנָה, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְכָל דָּבָר מְלֻבָּשׁ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ־כֵן יִהְיֶה סַבְלָן, וְיִסְבֹּל עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו. וּבִפְרָטִיּוּת מִבָּנָיו וּמִבְּנוֹתָיו, אֲשֶׁר הֵם הַמַּתָּנָה הֲכִי יְקָרָה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נָתַן לְךָ.

אָסוּר לְרַדֵּף אֶת בְּנוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁבָּעוֹלָם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה מז.): רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: יֵצֶר, תִּינוֹק וְאִשָּׁה, תְּהֵא שְׂמֹאל דּוֹחָה וְיָמִין מְקָרֶבֶת. וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י: יֵצֶר שֶׁל תַּשְׁמִישׁ — תְּקָרְבֵנוּ בְּיָמִין, שֶׁלֹּא יָקוּץ בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה, וְכֵן תִּינוֹק — פֶּן יִבְרַח וְיֹאבֵד אֶת עַצְמוֹ, וְאִשָּׁה אַף הִיא דַּעְתָּהּ קַלָּה, וְאִם יְרַדְּפוּהָ — תֵּצֵא לְתַרְבּוּת רָעָה, עַיֵּן שָׁם; הֲרֵי שֶׁתִּינוֹק יָכוֹל לִבְרֹחַ, וְיֹאבֵד אֶת עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, לָדַעַת, אוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, לְתַרְבּוּת רָעָה, כִּי הָעִקָּר לֵילֵךְ עִם רַחֲמִים וּבְנֹעַם. וּכְבָר יְדוּעָה אִמְרַת רַבֵּנוּ זַ״ל: ׳עִם טוֹב פּוֹעֲלִים יוֹתֵר טוֹב, וְאִם לִפְעָמִים אַתָּה רוֹאֶה שֶׁפַּעֲלָתָךְ בְּתַקִּיפוּת, צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁאִם הָיִיתָ הוֹלֵךְ בְּטוֹב, הָיִיתָ פּוֹעֵל יוֹתֵר׳; מִיט גוּטֶען פּוֹעלְט מֶען מֶעהר אֵיידֶער מִיט בֵּייזֶען, אוּן אוֹיךְ מֶען פּוֹעלְט שׁוֹין יָא אַמָאהל מִיט בֵּייזֶען, בַּאדַארְף מֶען וויסֶען, אַז מֶען וָואלְט גֶעגַענגֶען מִיט גוּטֶן, וָואלְט מֶען גִיכֶער גֶעפּוֹעלְט, וְהָבֵן.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרלג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שִׁשִּׁי לְסִדְרַ מִקֵּץ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְלַהֲשִׁיבְךָ — יִקְצְרוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת.

רְאֵה, אָחִי, לֶאֱחֹז בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְשָׁם תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁךָ.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! אַשְׁרֵינוּ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ, שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים מֵרַבִּי אֱמֶת כָּזֶה, נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, הַמְטַהֵר מִכָּל הַכְּתָמִים. וְרָאוּי לָנוּ לִשְׂמֹחַ בָּזֶה מְאֹד מְאֹד.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁתֵּכֶף־וּמִיָּד שֶׁאָנוּ זוֹכִים לֵידַע מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, כְּבָר אֵין לָנוּ מַה לְהִתְבַּלְבֵּל מֵאֲחֵרִים כְּלָל, וּבִפְרָטִיּוּת, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל גִּלָּה לָנוּ אֶת עִנְיַן הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּיל עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּבָר אֵין לוֹ מִמַּה לְהִתְבַּלְבֵּל, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּהְיֶה, יַרְגִּיל עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי כָּל אֵלּוּ הָרָצִים מִ׳גּוּטֶער אִיד׳ זֶה אֶל ׳גּוּטֶער אִיד׳ זֶה, וּבְכָל פַּעַם שֶׁשּׁוֹמְעִים מִפִּרְסָם חָדָשׁ הָעוֹשֶׂה פֶּלֶא... רָצִים אֲלֵיהוּ, כָּל זֶה בָּא מֵהַסְּפֵקוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּלִבָּם; כִּי מִי שֶׁאוֹחֵז עַצְמוֹ עִם אֱיזֶה צַדִּיק מְסֻיָּם, יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה, עַל־כָּל־פָּנִים הוּא בְּמָקוֹם אֶחָד, וּמְצַיֵּת אוֹתוֹ, וּמִתְנַהֵג עַל־פִּי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וּמְגַדֵּל בָּנָיו לְתַלְמוּד תּוֹרָה, הֲרֵי יֵשׁ לוֹ עַל מִי לִסְמֹךְ. אַךְ אֵלּוּ אֲשֶׁר רָצִים מִזֶּה אֶל זֶה וּמִזֶּה אֶל זֶה, וְאֵין מוֹצְאִים מְקוֹמָם בְּשׁוּם מָקוֹם, רַחֲמָנוּת גְּדוֹלָה עֲלֵיהֶם, כִּי בִּפְנִימִיּוּת לִבָּם הֵם שְׁבוּרִים מְאֹד מְאֹד, וְהֵם מְלֵאִים סְפֵקוֹת וּמְרִירוּת.

וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, וּמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ אֶת עִנְיַן הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת, וְאָז אֵינוֹ צָרִיךְ אֶת שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, רַק אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְעַכְשָׁו אֲנִי מְחַבֵּר סֵפֶר: ״פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת״, וְהוּא סוֹבֵב עַל קֹטֶב זֶה, אֵיךְ שֶׁכָּל יְהוּדִי יָכוֹל לִהְיוֹת פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת — הֵן לְעַצְמוֹ וְהֵן לַאֲחֵרִים, וְהוּא מַזְהִיר מְאֹד מְאֹד לֹא לְהַטְעוֹת עַצְמוֹ בְּחוֹזֵי כּוֹכָבִים וּבְמִסְתַּכְּלֵי תְּרָפִים וְקוֹרְאֵי מְזוּזוֹת, כִּי הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת־רוּחַ, וּמַרְבֶּה אֶת הַדְּמְיוֹנוֹת וְכוּ׳. הָעִקָּר הוּא אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה, וּלְתַקֵּן מַעֲשָׂיו שֶׁיִּהְיוּ עַל־פִּי שֻׁלְחָן עָרוּךְ. וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאוֹחֲזִים בִּלְמוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ וּבִתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, כְּבָר אֵין לְהִתְפַּחֵד כְּלָל.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנִי לְסַיֵּם אֶת הַסֵּפֶר הַנִּפְלָא הַזֶּה, אֲשֶׁר יָשִׁיב רַבִּים בִּתְשׁוּבָה; אַשְׁרֵינוּ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ, שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים מֵרַבֵּנוּ זַ״ל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרלד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר מִקֵּץ, שַׁבַּת־חֲנֻכָּה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֶצַח־נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ הָאָרֹךְ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְגַם הַמָּעוֹת לְהַדְפָּסָה. אַשְׁרֶיךָ, שֶׁיֵּשׁ לְךָ חֵלֶק בַּהֲפָצַת מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה חוּצָה, וּבִפְרָטִיּוּת אֶת אוֹר הַצַּדִּיק עָלֵינוּ לְהָאִיר עַכְשָׁו בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְרָאוּי לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְגַלּוֹתוֹ וּלְפַרְסְמוֹ, עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה בַּיִת אֶחָד מִבֵּית יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִהְיֶה אֶצְלוֹ סְפָרִים מִסִּפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְתִמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה לָדַעַת אֶת ה׳ (עַיֵּן יְשַׁעְיָה יא, ט), וְהַכֹּל יְדַבְּרוּ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן שֶׁרְגִילִים בָּהּ.

וְאוֹדוֹת עִנְיַן מִדַּת הָעֲנָוָה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה שֶׁאֶכְתֹּב לְךָ. מָה אֹמַר לְךָ, אֲהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר! תַּרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ, שֶׁלֹּא תַּקְפִּיד עַל שׁוּם דָּבָר, וּבָזֶה תְּלוּיָה כָּל מִדַּת הָעֲנָוָה. וּבִפְרָטִיּוּת מִי שֶׁהוּא תַּלְמִיד חָכָם, צָרִיךְ לְהִזָּהֵר בָּזֶה מְאֹד, כִּי אָז יָכוֹל לְלַמֵּד אֶת הָעָם עַל־פִּי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה. כִּי הַתַּנָּא אָמַר (אָבוֹת ב, ה): ׳וְלֹא הַקַּפְדָּן מְלַמֵּד׳, בְּפָנִים שֶׁל כַּעַס.

וְאִם מַרְאֶה לָהֶם פָּנִים שֶׁל זַעַם, לֹא יִהְיֶה שׁוּם תּוֹעֶלֶת מִלְּמוּדוֹ, כִּי הַתַּלְמִידִים יִרְעֲדוּ וְיֶחָתוּ לִשְׁאֹל אוֹתוֹ אֶת סְפֵקוֹתֵיהֶם, וְיִשָּׁאֲרוּ בִּמְבוּכָתָם. וְאַדְרַבָּה, אִם יִרְצֶה שֶׁהַתַּלְמִידִים יְקַבְּלוּ תּוֹעֶלֶת מִלְּמוּדוֹ, יִשְׁתַּדֵּל עִמָּהֶם וְיַסְבִּיר לָהֶם בְּפָנִים שׂוֹחֲקוֹת עַל שְׁאֵלָתָם, וְאָז יְקַבְּלוּ דְּבָרָיו, וְתֵצֵא תּוֹעֶלֶת גְּדוֹלָה מִלְּמוּדוֹ.

וּמֵחֲמַת עֲנִיּוּת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, זָכָה שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרֵאת עַל שְׁמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְאָכִי ג, כב): ״זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי״, וְאַל יֹאמַר הָאָדָם, שֶׁהַנְהָגָה זוֹ לֹא תּוּכַל לִהְיוֹת, כִּי אִם בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כִּי הָיָה אִישׁ אֱלֹקִים, וּמִיּוֹם הִוָּלְדוֹ הָיָה טוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ב, ב): ״וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא״, אֲבָל לַאֲנָשִׁים אֲחֵרִים הַקְּרוּצִים מֵחֹמֶר הָאֲדָמָה, וְהַיֵּצֶר הָרָע בּוֹעֵר בְּקִרְבָּם מִיּוֹם הִוָּלְדָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ד, ז): ״לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ״, לָהֶם אֵין לְהַשִּׂיג מִדַּת עֲנָוָה בְּשׁוּם אֹפֶן, חַס וְשָׁלוֹם, לוֹמַר כֵּן, וְאִם יִשְׁתַּדֵּל אַחַר הָעֵצוֹת הַמּוּבָאוֹת בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, אָז יַשִּׂיג מִדַּת עֲנָוָה לְפִי עֶרְכּוֹ וּלְפִי הֲכָנָתוֹ, כִּי ׳הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ׳ (שַׁבָּת קד.). וְגַם חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מְגִלָּה ו׳): ״יָגַעְתָּ וּמָצָאתָ — תַּאֲמִין׳.

אָחִי הַיָּקָר! אִם יִזְכֶּה הָאָדָם לְמִדַּת הָעֲנָוָה, דַּע שֶׁאֵין לְךָ מִדָּה גְּדוֹלָה הֵימֶנָּה, כִּי בָּהּ נִכְלְלוּ הַרְבֵּה מִדּוֹת טוֹבוֹת. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִדַּת עֲנָוָה — יֵשׁ לוֹ צֶדֶק, וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִדַּת צֶדֶק — יֵשׁ לוֹ מִדַּת עֲנָוָה, שֶׁנֶּאֱמַר (צְפַנְיָה ב, ג): ״בַּקְּשׁוּ צֶדֶק בַּקְּשׁוּ עֲנָוָה״; הַנָּבִיא מַזְהִיר, שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל הָאָדָם אַחַר שְׁנֵיהֶם, אָז יָבוֹא לְמִדַּת עֲנָוָה.

וְעוֹד צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁקֹּדֶם שֶׁתָּבוֹא לְמִדַּת עֲנָוָה, תִּשְׁתַּדֵּל לְבַקֵּשׁ עֵצוֹת וְתַחְבּוּלוֹת אֵיךְ תִּהְיֶה נִבְזֶה וְשָׁפֵל בְּעֵינֶיךָ, וְזוֹ תִּהְיֶה מְגַמַּת פָּנֶיךָ, כְּשֶׁיַּכְעִיסוּךָ וְיַחֲרְפוּךָ, תֹּאמַר בְּלִבְּךָ: ״זֶה יִהְיֶה לִי לְכַפָּרַת עָוֹן הַגַּאֲוָה״.

וְגַם תַּרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לְסֹבֶל הַחֵרוּפִים וְהַגִּדּוּפִים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁמַע מִזּוּלָתְךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה נ, ו): ״גֵּוִי נָתַתִּי לְמַכִּים וּלְחָיַי לְמֹרְטִים, פָּנַי לֹא הִסְתַּרְתִּי מִכְּלִמּוֹת וָרֹק״; וְכַאֲשֶׁר תִּתֵּן אֶל לִבְּךָ הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ, לֹא תָּבֹא לִידֵי כַּעַס כַּאֲשֶׁר יְבַזּוּךָ וְיַחֲרְפוּךָ, כִּי הֲלֹא זוֹ בַּקָּשָׁתְךָ —

כְּדֵי שֶׁיִּכָּפְרוּ עֲוֹונוֹתֶיךָ. וְתִזָּהֵר שֶׁלֹּא תִּכְעַס עַל חֲבֵרֶיךָ.

אַךְ דַּע נָא, כִּי כְּדֵי שֶׁתִּשְׁתָּרֵשׁ מִדָּה זוֹ בְּנַפְשְׁךָ, צָרִיךְ הֶמְשֵׁךְ לִזְמַן רַב, עַד שֶׁתִּפָּרֵד מִמֶּנּוּ מִדַּת הַגַּאֲוָה כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁכַּאֲשֶׁר יְחָרְפוּהוּ — יִשְׂמַח וְיָגִיל. וְאִם תִּרְצֶה לָדַעַת אֵצֶל מִי נִמְצֵאת מִדַּת עֲנָוָה, אָז תִּתְבּוֹנֵן בָּאִישׁ, אִם בְּעֵת שֶׁחֲבֵרוֹ יָעִיז כְּנֶגְדּוֹ בְּחֵרופִים וְגִדּופִים, הוּא מֵשִׁיב בְּלָשׁוֹן רַכָּה וּבְקוֹל נָמוּךְ, זֶהוּ סִימָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִדַּת עֲנָוָה (עֵין בַּיְלְקוּט, פָּרָשַׁת תִּשָּׂא): שָׁנוּ חֲכָמִים, הֲוֵה עָנָו לְכָל אָדָם, וּלְאַנְשֵׁי בֵּיתְךָ יוֹתֵר מִכָּל אָדָם. צֵא וּלְמַד מִן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַיֵּן שָׁם; וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ מְעַט מְעַט בְּהֶסְכֵּם גָּמוּר, לְבַל יִפְרֹץ הַגֶּדֶר, שֶׁלֹּא יִכְעַס. וְאִם חֲבֵרוֹ עָשָׂה לוֹ רָעָה, יַאֲמִין שֶׁה׳ עָשָׂה, וְהוּא שָׁלַח שְׁלוּחוֹ, וַאֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ בִּיכֹלֶת לִקַּח נְקָמָה מִמֶּנּוּ — לֹא יִקַּח. וּרְאֵיָה מִדָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה לוֹ בִּיכֹלֶת לַעֲשׂוֹת לְשִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא, וְלֹא עָשָׂה, רַק אָמַר (שְׁמוּאֵל־ב׳ טז, י): ״ה׳ אָמַר לוֹ קַלֵּל״. וְגַם תַּסְכִּים בְּהֶסְכֵּם גָּמוּר, שֶׁעַל־יְדֵי הַכַּעַס יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ דְּבָרִים רָעִים, אֲשֶׁר לֹא יוּכַל לְהַחֲזִיר אוֹתָם. וּפְעָמִים הַדְּבּוּרִים אֲשֶׁר יוֹצְאִים מִפִּיו — יָשׁוּבוּ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ גַּבֵּי מֹשֶׁה, שֶׁאָמַר עַל שֵׁבֶט רְאוּבֵן וְגָד (בַּמִּדְבָּר לב, יד): ״תַּרְבּוּת אֲנָשִׁים חַטָּאִים״, לְכָךְ נֶעֱנַשׁ, שֶׁבֶּן בְּנוֹ נַעֲשָׂה כֹּהֵן לְעַכּוּ״ם, וְאַף־עַל־פִּי שֶׁלְּשֵׁם שָׁמַיִם נִתְכַּוֵּן, אַף־עַל־פִּי־כֵן נֶעֱנַשׁ. וְקַל וָחֹמֶר הֵיכָא, שֶׁאָדָם לֹא נִתְכַּוֵּן לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּוַדַּאי נֶעֱנָשׁ. לָכֵן אַתָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת מָתוּן בְּכָל דְּרָכֶיךָ, וְתַעֲצֹר רוּחֲךָ, אֲפִלּוּ בַּעֲשִׂית הַמִּצְוָה, שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עָלֶיךָ אָז כֹּחַ הַכַּעַס, כִּי בְּעֵת הַכַּעַס לֹא תַּעֲשֶׂה הַמִּצְוָה בִּשְׁלֵמוּת וּבְיִשּׁוּב הַדַּעַת, וְתַעֲשֶׂה הַמִּצְוָה בְּלִי כַּוָּנָה, וְיִהְיֶה דּוֹמֶה כְּגוּף בְּלִי נְשָׁמָה. וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם מִצְוָה. וְאָמַר הֶחָכָם: מִי שֶׁכַּעֲסוֹ בָּא אֵלָיו בְּמַחֲשָׁבָה וּבְיִשּׁוּב הַדַּעַת וּבְיֹשֶׁר, אֲבָל מִי שֶׁכַּעֲסוֹ בָּא אֵלָיו בְּלִי מַחֲשָׁבָה וְיִשּׁוּב הַדַּעַת, רַק בְּפֶתַע פִּתְאֹם, אָז נַעֲשֶׂה הַדָּבָר בְּלִי שֵׂכֶל וּבְלִי הֲבָנָה, לְכָךְ יוֹצֵא הַדָּבָר מְעֻקָּל, וְאִישׁ כָּזֶה אֵינוֹ רָחוֹק מִן הַמְשֻׁגָּעִים הַנִּכְפִּים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאִישׁ זֶה אֵינוֹ שָׁרוּי בְּשִׂמְחָה, וְתָמִיד שָׁרוּי בְּצַעַר, שֶׁלֹּא הִשִּׂיג מַה שֶּׁרוֹצֶה. וּמִי שֶׁאֵינוֹ שָׁרוּי בְּשִׂמְחָה, אֵינוֹ מְקַבֵּל מְאוֹרָעוֹתָיו בְּשִׂמְחָה, וְהוּא מִתְרַעֵם עַל מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵינוֹ מַצְדִּיק עָלָיו

הַדִּין, וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם בְּשִׂמְחָה. לָכֵן אֵין עֵצָה לְאִישׁ כָּזֶה, רַק שֶׁיָּשִׂים הַדְּבָרִים לְנֶגֶד עֵינָיו, לִהְיוֹת כּוֹבֵשׁ אֶת כַּעֲסוֹ, וּלְהַאֲרִיךְ אַפּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי טז, כב): ״טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר, וּמוֹשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר״; עַל־כָּל־פָּנִים הָעִקָּר לִהְיוֹת תָּמִיד מַעֲבִיר עַל מִדָּתוֹ, וְלֹא לְהַקְפִּיד עַל שׁוּם דָּבָר, בָּזֶה תִּלּוּיָה כָּל מִדַּת הָעֲנָוָה. וְרָאוּ בְּחוּשׁ אֵצֶל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהָיוּ סַבְלָנִים גְּדוֹלִים, וְסָבְלוּ כָּל הַחֲרוּפִים וְהַגִּדּוּפִים שֶׁבָּאוּ עֲלֵיהֶם, וּבִפְרָטִיּוּת מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל, אֲשֶׁר הָיָה שְׁפַל בֶּרֶךְ, כַּאֲשֶׁר הֵעִיד רַבֵּנוּ זַ״ל עָלָיו. וְעַל־כֵּן כָּל יְמֵי חַיָּיו סָבַל בְּזִיּוֹנוֹת, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין: הֵן מִבַּחוּץ — מֵהַמִּתְנַגְּדִים, וְהֵן מִבִּפְנִים — מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. וְהוּא שָׁתַק, וְעָשָׂה אֶת שֶׁלּוֹ, וְגִלָּה וּפָרְסֵם אֶת דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל בָּעוֹלָם בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ, וְהֵפִיץ דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל בִּפְרָטִיּוּת בֵּין בְּנֵי הַנְּעוּרִים, כַּיָּדוּעַ אֶצְלֵנוּ.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָאִיר עֵינֵינוּ בְּמָאוֹר תּוֹרָתוֹ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרלה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר מִקֵּץ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

וְהִנֵּה לְהוֹצִיא מִמְּךָ מִדַּת הַכַּעַס, צְרִיכִים רַק לְבַקֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כִּי הִיא מִדָּה מְגֻנָּה מְאֹד מְאֹד, הַמְכַלָּה אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, וּמְאַבֵּד הַרְבֵּה טוֹבוֹת (כַּמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סח), וּבִפְרָטִיּוּת, כִּי הַכַּעַס מַעֲבִירוֹ עַל דַּעְתּוֹ וְעַל דַּעַת קוֹנוֹ, וְנִקְרָא בְּשֵׁם חָדָשׁ: ׳מְשֻׁגָּע׳, רַחֲמָנָא לְצְלָן. כִּי כָל הַכּוֹעֵס — חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ (פְּסָחִים סו:), וְנַעֲשֶׂה מְשֻׁגָּע מַמָּשׁ, וְרוּחַ הַטֻּמְאָה שׁוֹרָה עָלָיו. וְעַל־כֵּן חֻמְדַּת לִבִּי! בְּרַח לְךָ מִמִּדָּה רָעָה זוֹ שֶׁל כַּעַס, אֲשֶׁר בָּא

בְּדֶרֶךְ כְּלָל מִפְּגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה (עֵץ שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן רמט); כִּי הַחֵטְא הַזֶּה נִקְרָא רַע, שֶׁהוּא תָּמִיד ׳בְּייז׳ — בְּכַעַס. וְעַל־כֵּן בָּזֹאת יֵדַע הָאָדָם, אִם הוּא כְּבָר נָקִי מֵהַחֵטְא הַזֶּה לְגַמְרֵי — כְּשֶׁנַּעֲשָׂה אִישׁ טוֹב, וְאֵינוֹ בְּכַעַס אַף פַּעַם. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִהְיוֹת סַבְלָן, וְאֵינוֹ כּוֹעֵס, וְאָז תִּשְׁרֶה בּוֹ רוּחַ חָכְמָה, רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ מַמָּשׁ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרלו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שִׁשִּׁי — עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר מִקֵּץ, שַׁבָּת חֲנֻכָּה ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הִגִּיעָה שַׁבַּת־חֲנֻכָּה, וְנִזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל יַחַד בַּקִּבּוּץ עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, אֲשֶׁר בְּרַחֲמֵי נַמְשִׁיךְ אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל אִתָּנוּ, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּתְקַבְּצִים עֲשָׂרָה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, עִם תְּשׁוּקָה וּרְצוֹנוֹת אֲחֵרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, מַמְשִׁיכִים אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם. וְעַל־כֵּן עָלֵינוּ לְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד אַחֲרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בִּכְלוֹת הַנֶּפֶשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַמְשִׁיךְ אוֹתוֹ תָּמִיד אֵלֵינוּ. וּבִפְרָטִיּוּת בְּשַׁבַּת־חֲנֻכָּה, כִּי אָז הוּא זְמַן קִבּוּץ.

גַּם תֵּדַע, כִּי תְּהִלָּה לָאֵל, בְּשַׁבָּת זוֹ יִהְיֶה אֶצְלֵנוּ קִדּוּשׁ, כִּי נוֹלְדָה בַּת לְנֶכֶד רַבֵּנוּ זַ״ל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת רַבֵּנוּ זַ״ל, כִּי הֲלֹא הַזְהִיר מְאֹד מְאֹד לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת בָּנָיו, וְאָמַר, שֶׁיֵּצְאוּ מֵהֶם פֵּרוֹת יְקָרִים (חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן רעד), וּמִי יִתֵּן שֶׁנִּזְכֶּה לְכַבֵּד אוֹתָם וְלִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחָתָם, אַשְׁרֵנוּ, שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים מֵרַבִּי אֱמֶת כָּזֶה!

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרלז.

בְּעֻזַּרת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! רְאֵה לְהִזְדָּרֵז מְאֹד מְאֹד בַּהֲפָצַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְתַאֲמִין לִי, שֶׁזּוֹ כָּל חִיּוּתֵנוּ וְכָל שִׂמְחָתֵנוּ, שֶׁאָנוּ זוֹכִים לְשַׁמֵּשׁ אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל בַּהֲפָצַת דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם, וּמִי יִתֵּן שֶׁכָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יְדַבְּרוּ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם מְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, חָסֵר אֶצְלוֹ הַשְׁלֵמוּת, וְהוּא מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד; כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁמְּדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבּוֹ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת; כִּי הַמַּרְגִּיל עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, בָּזֶה נִתְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכֵן נִתְגַּלֶּה, כִּי כַּוָּנָתוֹ הִיא אֱמִתִּית, כִּי הוּא מְגַלֶּה הַכֹּל לוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְהִנֵּה צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, אָחִי! מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים: מִלְחָמָה, פִּיּוּס וּתְפִלָּה. מִלְחָמָה — שֶׁצָּרִיךְ לְלָחֹם עִם הָרָע שֶׁהֶרְגֵּל בּוֹ, שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה עוֹד הָרָע שֶׁעָשָׂה עַד עַכְשָׁו. פִּיּוּס — שֶׁיִּרְאֶה לְפַיֵּס אֶת חֲבֵרָיו, וְיִהְיֶה תָּמִיד בְּשָׁלוֹם עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל. תְּפִלָּה — שֶׁיְּרַגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר וּלְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וִיסַפֵּר לוֹ כָּל עִנְיָנָיו, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו. וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁיִּהְיוּ אֶצְלוֹ אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת: מִלְחָמָה, פִּיּוּס, תְּפִלָּה, הֵם כְּנֶגֶד הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת רָעוֹת הַמַּפְסִידוֹת אֶת הַיִּרְאָה (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן א׳): מִלְחָמָה — זֶה נֶגֶד תַּאֲוַת הַמִּשְׂגָּל, שֶׁצְּרִיכִים מִלְחָמָה עֲצוּמָה לְשַׁבֵּר וּלְשָׁרֵשׁ אַחַר הָרַ״ע׳ הַזֶּה. פִּיּוּס — זֶה נֶגֶד תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי עִקַּר הַתַּאֲוַת מָמוֹן הִיא רַק בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, אוֹ שֶׁפּוֹגֵם וְנוֹגֵעַ בִּמְמוֹן חֲבֵרוֹ, אוֹ שֶׁמְּקַנֵּא עַל שֶׁלַּחֲבֵרוֹ יֵשׁ מָמוֹן, וְהוּא מִתְאַוֶּה גַּם־כֵּן, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְפַיֵּס אֶת חֲבֵרוֹ, וְלֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל אַחֵר כְּלָל. תְּפִלָּה — זֶה נֶגֶד תַּאֲוַת אֲכִילָה, כִּי בַּאֲכִילָה

יֵשׁ שָׁם נְצוּצוֹת קְדוֹשִׁים, עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְצָרִיךְ לְדַבֵּק עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּשְׁעַת אֲכִילָה, כִּי אֲכִילָה וּתְפִלָּה הֵם בְּחִינָה אַחַת, בְּחִינַת זִוּוּג כַּיָּדוּעַ.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! רְאֵה לְהַכְנִיס עַצְמְךָ בְּתוֹךְ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְשָׁם תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁךָ. תַּאֲמִין לִי, שֶׁרָאוּי לָנוּ לִשְׁמֹחַ מְאֹד מְאֹד, עַל נַעַם חֶלְקֵנוּ, שֶׁאָנוּ זוֹכִים לֵידַע מֵרַבִּי אֱמֶת כָּזֶה, טוֹב לְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ, שֶׁזָּכִינוּ לְהִתְוַדַּע מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, חֲבָלִים נָפְלוּ לָנוּ בַּנְּעִימִים.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרלח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֶצַח־נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְקָשֶׁה וְכָבֵד עָלַי עַכְשָׁו עִנְיַן הַכְּתִיבָה, כִּי אֲנִי אוֹחֵז בְּאֶמְצַע כַּמָּה סְפָרִים נִפְלָאִים, וְגַם טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת הַמְסַבְּבוֹת אוֹתִי.

וּפֹה תִּקַּבֵּל רָצוּף מִכְתָּב, שֶׁמָּצָאתִי אֶצְלִי מִכְּבָר, וְנֶעֱלָם מִמֶּנִּי. גַּם תֵּדַע כְּשֶׁטִּלְפַּנְתִּי לְךָ בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה, שָׁכַחְתִּי לְגַמְרֵי מָה הָיָה בְּדַעְתִּי לְדַבֵּר עִמְּךָ, וְדִבַּרְתִּי דְּבָרִים אֲחֵרִים. כַּוָּנָתִי בַּטֶּלֶפוֹן הָיְתָה, שֶׁתִּרְאֶה לְהִזְדָּרֵז תֵּכֶף־וּמִיָּד לִשְׁלֹחַ אֶת כָּל הַכְּתוֹבוֹת שֶׁל כְּלַל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, אֲפִלּוּ מֵאָה אוֹ מָאתַיִם, כָּל מַה שֶּׁאַתָּה יָכוֹל לְהַשִּׂיג, בְּאֹפֶן, שֶׁנּוּכַל לִשְׁלֹחַ לָהֶם אֶת הַיַּרְחוֹנִים. כִּי כַּוָּנָתִי שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט אֵצֶל כְּלַל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ.

מוּסָר כְּתָב זֶה יְסַפֵּר לְךָ, אֵיךְ שֶׁעָבְרָה עָלֵינוּ הַשַּׁבָּת חֲנֻכָּה. תְּהִלָּה לָאֵל, הָיָה קִבּוּץ יָפֶה שֶׁל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְדִבַּרְנוּ הַרְבֵּה עַל־פִּי הַתּוֹרָה ״יְמֵי חֲנֻכָּה״ בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ב׳, מֵאַרְבָּעַת חֲלָקֵי

הַדִּבּוּר: דִּבּוּר שֶׁל צְדָקָה, לִרְאוֹת לְדַבֵּר עִם אֲחֵרִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל וּבַעֲצוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְכֵן לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ אֶת אִשְׁתּוֹ וּלְנַחֲמָהּ וּלְשַׂמְּחָהּ, שֶׁכָּל זֶה הוּא בִּכְלַל דִּבּוּר שֶׁל צְדָקָה, וְכֵן דִּבּוּר שֶׁל עֲשִׁירוּת, לִהְיוֹת רָגִיל לְדַבֵּר בְּהַרְחָבָה וְלֹא בְּצִמְצוּם, כִּי הַחִלּוּק בֵּין עָנִי לֶעָשִׁיר הוּא רַק הַדִּבּוּר, כִּי הֶעָשִׁיר אוֹמֵר, שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִסְחָרִים בְּכַמָּה חֶלְקֵי הָעוֹלָם: שֶׁמֶן בְּמִדִינַת עַרַב, וְעֵצִים בִּיעָרוֹת רוּסְיָה, וְזָהָב בְּאַפְרִיקָה, וְיַהֲלוֹמִים בְּאֵירוֹפָּה, וְשָׂדוֹת בְּאַרְצוֹת־הַבְּרִית וְכוּ׳ וְכוּ׳, וְהֶעָנִי מְדַבֵּר תָּמִיד, שֶׁחָסֵר לוֹ זֶה אוֹ זֶה, וְתָמִיד גּוֹנֵחַ וּמִתְאַנֵּחַ וְכוּ׳. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. הָעִקָּר לָצֵאת מֵהַקְּטָנוּת וְהָעֲנִיּוּת, וּלְדַבֵּר: ״בָּרוּךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יֵשׁ לִי״ וְכוּ׳. וְעַל־יְדֵי זֶה הַדִּבּוּר יַמְשִׁיךְ לוֹ שֶׁפַע וְדִבּוּר שֶׁל תְּשׁוּבָה, לִהְיוֹת רָגִיל תָּמִיד לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְוַדּוֹת. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּלֵךְ, יִהְיֶה רָגִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה. וְדִבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, הוּא כְּלָלִיּוּת הַדִּבּוּר, לִהְיוֹת רָגִיל לְקַדֵּשׁ אֶת הַדִּבּוּר וְכוּ׳, עַיֵּן בִּפְנִים אֶת הַתּוֹרָה הַנִּפְלָאָה הַזּוֹ, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל מְגַלֶּה מַה נִּקְרָא שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא; כָּל מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִים יוֹתֵר אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ, כְּמוֹ־כֵן מֵאִיר עָלָיו שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, וְזוֹכֶה לִתֵּן יוֹתֵר תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

חֶמְדַּת לִבִּי! אַל תְּבַלְבֵּל עַצְמְךָ מִמּוֹסֵר כְּתָב זֶה, כִּי רַחֲמָנוּת גְּדוֹלָה עָלָיו. וּלְדַעְתִּי, אִם לֹא יִשְׁמֹר אֶת שְׁלוֹם בֵּיתוֹ וְכוּ׳, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, יְאַבֵּד אוֹתָהּ. מַה לַּעֲשׂוֹת?! לָאָדָם אֵין שֵׂכֶל! הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לוֹ מַתָּנָה טוֹבָה וְיִקָּרָה — אִשָּׁה, וְהוּא בַּיָּדַיִם מְאַבֵּד אֶת הַטּוֹבָה. וְעַל־כֵּן הִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל מְאֹד מְאֹד לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ (עַיֵּן שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן רסד); וּמוּבָא בְּהַתּוֹרָה ״יְמֵי חַנֻּכָּה״, כִּי צָרִיךְ הָאָדָם, שֶׁיַּאִירוּ בּוֹ הַשִּׁלְשָׁה שֵׁמוֹת: א״ל, אֱלֹקִי״ם, הַוָ״ה, שֶׁהוּא: תְּפִלָּה וְתוֹרָה וְזִוּוּג; נִמְצָא, שֶׁשִּׁלְשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ, הֵם הַיְסוֹד אֵצֶל הָאָדָם — שֶׁיִּתְמִיד בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְיִתְמִיד בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, שֶׁהוּא כְּלַל תַּמְצִית תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, וְיִהְיֶה לוֹ זִוּוּג. וְרָאוּי לוֹ לִשְׁמֹר עָלֶיהָ מְאֹד מְאֹד. וְאִם יֵשׁ לְהָאָדָם שֵׂכֶל, אֲזַי יָכוֹל לְהַרְוִיחַ הַרְבֵּה בְּזֶה הָעוֹלָם, וְחַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם — לְהֶפּוּךְ.

עַל־כָּל־פָּנִים אַתָּה רְאֵה לְהִתְבּוֹדֵד בְּכָל יוֹם עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ,

וּלְהַרְבּוֹת בִּלְמוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ, וּלְכַבֵּד וּלְיַקֵּר מְאֹד אֶת אִשְׁתְּךָ בְּכָל הָעִנְיָנִים. וְיכוֹלִים לְהִתְבּוֹדֵד גַּם בַּבַּיִת, כְּמוֹ בַּשָּׂדֶה וּבַיַּעַר וְכוּ׳. וְאַדְרַבָּה, שׁוֹלְחִים אֶת הָאִשָּׁה מֵהַבַּיִת, כְּדֵי לְטַיֵּל וּלְהַרְגִּיעַ אֶת הָעַצַבִּים, וּבֵין כָּךְ שׁוֹמְרִים עַל הַיְלָדִים בַּבַּיִת, וְיכוֹלִים אָז בַּזְּמַן הַהוּא לְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּבֶאֱמֶת עַל־פִּי־רֹב אֵין לָאָדָם שֶׂכֶל, וְחוֹשֵׁב שֶׁאִשְׁתּוֹ מַעֲמִיסָה עָלָיו עֹל גָּדוֹל, כְּשֶׁבָּא מֵהַבַּיִת־מִדְרָשׁ אוֹ מֵהַכּוֹלֵל, וְהִיא רוֹצָה לָצֵאת קְצָת, וּלְהַשְׁאִיר אֶת הַיְלָדִים עִמּוֹ בַּבַּיִת וְכוּ׳, חוֹשֵׁב, שֶׁמִּי יוֹדֵעַ אֵיזוֹ מִרְשַׁעַת הִיא, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא דַּעַת וְלֹא תְּבוּנָה לוֹ, כִּי הִיא עִם הַיְלָדִים כָּל הַיּוֹם בַּבַּיִת, וְיכוֹלִים לְהִשְׁתַּגֵּעַ מֵהֶם וְכוּ׳, וְעַל־כֵּן מַה בְּכָךְ כְּשֶׁיּוֹצֵאת?! וְעַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לְהִתְבּוֹדֵד הַרְבֵּה בַּבַּיִת, וְלֵילֵךְ אָנָה וָאָנָה בַּבַּיִת, וּבֵין כָּךְ מַאֲכִילִים אֶת הַיְלָדִים וְכוּ׳. וּמִי שֶׁהוּא דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, דָּבָר זֶה לֹא יְבַלְבְּלֵהוּ, אַדְרַבָּה, יוֹכַל לְדַבֵּר הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּשֶׁאִשְׁתּוֹ מִסְתּוֹבֶבֶת בַּבַּיִת, כִּי קָשֶׁה לְדַבֵּר אֶת כָּל לִבּוֹ, כְּשֶׁאֶחָד מִסְתּוֹבֵב שָׁם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִשָּׁה. וְעַל־כֵּן אִם הָיוּ הָאַבְרֵכִים יוֹדְעִים מֵעֵצָה זוֹ, הָיְתָה טוֹבָה לִשְׁנֵיהֶם — הָאִשָּׁה הָיְתָה מַרְגַּעַת אֶת עַצַבֶּיהָ, וְהַבַּעַל הָיָה מֵשִׂיחַ וּמְדַבֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לִבּוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

חֶמְדַּת לִבִּי! אֵין כַּוָּנָתִי לִכְתֹּב אֵלֶיךָ בִּפְרָטִיּוּת, רַק שֶׁיִּהְיֶה חָקוּק בְּסֵפֶר, כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, לוֹמְדִים עִם אַבְרֵכִים לְמוּדִים פְּגוּמִים, וְיוֹצְאִים מִזֶּה אַחַר־כָּךְ קִלְקוּלִים, נִקְרָאִים ׳עוֹבְדִים׳... וְאַחַר־כָּךְ נִשְׁאָרִים יְחֻפִּים וַעֲרֻמִּים, רְעֵבִים וּצְמֵאִים... וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדָם. כְּעֵין שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן ו׳): הַיֵּצֶר הָרָע דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁהוֹלֵךְ וְרָץ בֵּין בְּנֵי־אָדָם וְיָדוֹ סְגוּרָה, וְאֵין אָדָם יוֹדֵעַ מַה בְּתוֹכָהּ, וְהוּא מְרַמֶּה בְּנֵי־אָדָם וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; אַשְׁרֵינוּ, מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ! שֶׁזָּכִינוּ לְהִתְוַדֵּעַ מֵרַבִּי אֱמֶת כָּזֶה; טוֹב לְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ שֶׁזָּכִינוּ לִזְכוּת גְּדוֹלָה כָּזוֹ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

רְאֵה לְהִזָּדֵרז לִשְׁלֹחַ אֵלֵינוּ אֶת הַכְּתוֹבוֹת, אֲפִלּוּ שֶׁל מֵאָה אוֹ מָאתַיִם.

ג׳ תרלט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסִדֶּר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר ... גֵּרוּ יָאִיר.

פֹּה תִּקַּבֵּל שְׁלִיחוּת, וְיִקַּיֵּם בְּךָ מַאֲמָרָם זַ״ל (פְּסָחִים ח׃): שְׁלוּחֵי מִצְוָה אֵינָן נִזּוֹקִים, לֹא בַּהֲלִיכָתָן וְלֹא בַּחֲזִירָתָן, עַיֵּן שָׁם; רְאֵה לוֹמַר בַּדֶּרֶךְ ״שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים״, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה עִמְּךָ שִׁדּוּד הַטָּבַע. גַּם רְאֵה לְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּתְפָרֵשׁ שִׂיחָתְךָ וְצַעֲרְךָ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמֹר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ, וְתַגִּיעַ בְּשָׁלוֹם לִמְחוֹז חֶפְצְךָ.

כְּשֶׁתַּגִּיעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לֵךְ תֵּכֶף־וּמִיָּד אֶל קִבְרוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, וּבַקֵּשׁ שָׁם רַחֲמִים, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה לְךָ שָׁם נִפְלָאוֹת.

אִם תְּשַׁמֵּשׁ אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל בְּכָל יוֹם בַּהֲפָצַת סְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, תִּהְיֶה לְךָ רַק הַצְלָחָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרמ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסִדֶּר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד ... גֵּרוּ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לָנְכוֹן קִבַּלְתִּי, וְלַהֲשִׁיבְךָ — יִקְצְרוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת. פּוֹק וְעַיֵּן בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְתִהְיֶה לְךָ הִתְחַזְּקוּת עֲצוּמָה.

חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַשָּׁנָה הִדְפַּסְנוּ עוֹד פַּעַם אֶת הַסֵּפֶר: ״נֵר לְהַצַּדִּיק״ בִּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים עֲתָקִים, וְנִמְכְּרוּ כֻּלָּם, וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִדְפִּיסוּ אֶלֶף עֲתָקִים, וְנִמְכְּרוּ כֻּלָּם. חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר עַד כֹּה עֲזָרָנִי, זֶה כְּבָר נִדְפַּס בְּהוֹצָאָה רְבִיעִית, כִּי גַּם בְּשָׁנָה שֶׁעָבְרָה הִדְפִּיסוּ כָּאן אַלְפַּיִם עֲתָקִים, וְכֵן בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִדְפִּיסוּ אַלְפַּיִם עֲתָקִים,

וְנִמְכְּרוּ כֻּלָּם. ״מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה׳, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ״ (תְּהִלִּים קד, כד).

אוֹדוֹת סֵדֶר הַמְּזֻמּוֹרִים שֶׁאוֹמְרִים אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְנִדְפַּס בַּסֵּפֶר ״נֵר לְהַצַּדִּיק״, זֶה הָיָה נֻסָּחוֹ שֶׁל הָרַב הַקָּדוֹשׁ מִטִּירְהָוויצָא זַ״ל. וְיָדוּעַ לָנוּ שֶׁגַּם מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל אָמָרוֹ, וְיָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁקִּבְּלוֹ כָּךְ מֵרַבֵּנוּ זַ״ל. וּמַה שֶּׁאוֹמֵר ... נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁהוּא לֹא רָאָה דָּבָר זֶה, כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (כְּתֻבּוֹת כג.): לֹא רָאִינוּ — אֵינוֹ רָאָיָה. וְיֵשׁ בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אוֹצָרוֹת נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים, שֶׁהוֹלְכִים מִדּוֹר לְדוֹר, וּבְכָל דּוֹר, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, נִשְׁכָּח. וַאֲנִי לָקַחְתִּי עַל עַצְמִי לְהַדְפִּיסוֹ, וְשֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר שֵׁם וּשְׁאֵרִית. וּבָרוּךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר עֲזָרָנִי עַד כֹּה הַרְבֵּה. כְּמוֹ־כֵן יַעַזְרֵנִי לְלַקֵּט אֶת הָאוֹצָרוֹת שֶׁתַּחַת יָדֵינוּ וְנַדְפִּיסֵם בְּקָרוֹב.

הַיּוֹם הוּא יוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁל הָאִישׁ הָאֱלֹקִי ר׳ אַבְרָהָם בְּר׳ נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין זַ״ל, בְּיוֹם ה׳ דַּחֲנֻכָּה תרע״ח, וְהַתְחָלַת חֲלִישׁוּתוֹ הָיְתָה כְּבָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְנֶחֱלַשׁ אָז מְאֹד מְאֹד, וְכִמְעַט שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְדַבֵּר. עָבְרוּ כַּמָּה שָׁבוּעוֹת שֶׁלֹּא דִּבֵּר עִם שׁוּם בְּרִיָּה, וְכַמָּה יְחִידֵי סְגֻלָּה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שִׁמְּשׁוּ אוֹתוֹ אָז, כְּמוֹ ר׳ מֹשֶׁה שְׁמוּאֵל לֶעווין זַ״ל, שֶׁלֹּא עָזַבוֹ כָּל הַזְּמַן, וְהָיָה רוֹחֵץ אוֹתוֹ וְאֶת בְּגָדָיו, וְכֵן ר׳ אֵלְיָהוּ חַיִּים רוּזִין, נֵרוֹ יָאִיר, הָיָה רָגִיל אָז אֶצְלוֹ. וְסִפְּרוּ, שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים בִּימֵי חֲלִישׁוּתוֹ, הִתְבַּטֵּא: ״דִּי טֶעג הָאב אִיךְ אוֹיס גִיקוּקְט, מַיִן גַאנְצֶען לֶעבְּין״[ת]. וְשָׁכַב בַּמִּטָּה וְדִבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל הַזְּמַן, אַךְ לֹא שָׁמְעוּ שׁוּם דָּבָר; אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁהֵאִיר אֶת הָעוֹלָם עִם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ; כִּי הֶעֱמִיד תַּלְמִידִים עוֹבְדֵי ה׳ גְּדוֹלִים מְאֹד, וְהֵאִיר בָּהֶם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד. וְכֵן עַל יָדוֹ נִמְשְׁכָה הַהֶאָרָה מֵרַבֵּנוּ זַ״ל. דַּרְכֵּנוּ הִיא לַעֲשׂוֹת בְּדֶרֶךְ כְּלָל סְעֻדָּה בְּיוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁלּוֹ, כִּי עַל יָדוֹ עָבַר דִּבֵּר רַבֵּנוּ זַ״ל.

וְשָׁמַעְתִּי פַּעַם מֵאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁפַּעַם אַחַת כְּשֶׁהָלַךְ ר׳

ת) יָמִים אֵלּוּ — הַיְנוּ אִיךְ שֶׁיִּרָאֶה קֹדֶם הִסְתַּלְּקוּתוֹ, צַפָּה כָּל יְמֵי חַיָּיו.

נַחְמָן טוּלְטְשִׁינֶער זַ״ל עַל צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל, וְלָקַח אִתּוֹ אֶת בְּנוֹ ר׳ אַבְרָהָם, שֶׁהָיָה עוֹד יֶלֶד קָטָן, כְּבֶן שֶׁבַע אוֹ שְׁמוֹנֶה. וּפִתְאֹם בַּדֶּרֶךְ, זָרְקוּ עֲלֵיהֶם מִתְנַגְּדִים אֲבָנִים. וְלָקַח אוֹתוֹ ר׳ נַחְמָן אָבִיו תַּחַת מְעִילוֹ, וְאָמַר לוֹ: אוֹתְךְ יְצָטָרְכוּ בַּדּוֹר הַבָּא; דִּיר, וֶוועט דִּי וֶועלְט דַּארְפִּין הָאבְּין. וּתְהִלָּה לָאֵל, נִצְּלוּ אָז. וְזָכָה לְהִתְיַשֵּׁב בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת תרנ״ד, וְגָר שָׁם עֶשְׂרִים שָׁנָה, וְהָיָה נִקְרָא בְּפִי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: ר׳ אַבְרָם פּוּן יְרוּשָׁלַיִם; וְגַם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גִּלָּה לִקְצָת אֲנָשִׁים מֵאוֹר רַבֵּנוּ זַ״ל, אַךְ הָיָה שָׁם נִסְתָּר כָּל הַזְּמַן, וּבְכָל שָׁנָה נָסַע מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְאוּמַן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְנִשְׁאָר שָׁם עַד אַחַר סֻכּוֹת.

וְיֵשׁ עוֹד הֲמוֹן סִפּוּרִים נִפְלָאִים מִמֶּנּוּ, וּבְעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֶרְשֹׁם לְךָ פַּעַם בַּאֲרִיכוּת, אַךְ עַכְשָׁו טִרְדוֹתַי רַבּוּ, עַל־כֵּן אֲקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרמא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ, רֹאשׁ חֹדֶשׁ טֵבֵת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה ... נֵרוֹ יָאִיר.

אֲבַקֵּשׁ אוֹתְךָ מְאֹד מְאֹד לֹא לְצַעֵר אוֹתִי, כִּי כַּמָּה וְכַמָּה שְׁפִיכוּת דָּמִים (תַּרְתִּי מַשְׁמַע), יֵשׁ לִי עַד שֶׁאֲנִי מַדְפִּיס סֵפֶר, וּבְכַמָּה חוֹבוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת וּמְרִירוּת אֲנִי מִסְתַּבֵּךְ וְכוּ׳, כַּמָּה יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת יֵשׁ לִי וְכוּ׳, כִּי הַהֶכְרֵחַ לִהְיוֹת מְעֹרָב עִם בְּנֵי־אָדָם. וְרַבֵּנוּ זַ״ל פֵּרֵשׁ מַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת ו׳:): כֵּיוָן שֶׁנִּצְטָרְכוּ הָאָדָם לַבְּרִיּוֹת, פָּנָיו מִשְׁתַּנּוֹת כִּכְרוּם; הַיְנוּ שֶׁהָאֱמֶת שֶׁלּוֹ מֻכְרָחָה לְהִשְׁתַּנּוֹת, כִּי צְרִיכִים לְהַלְבִּישׁ עַצְמוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה אֲפָנִים לְכָל אֶחָד כְּפִי דַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ וְכוּ׳ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סו), וְזֶה קָשֶׁה עָלַי מְאֹד מְאֹד, אַךְ מַה לַּעֲשׂוֹת?! כִּי הַהֶכְרֵחַ לְהוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל עֵסֶק רַבֵּנוּ זַ״ל בַּדּוֹר הַזֶּה, כִּי עָלֵינוּ נָפְלָה חוֹבַת הַיּוֹם, וְאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם — הֵן מִבַּחוּץ וְהֵן מִבִּפְנִים, וְיָבֹא הַיּוֹם, שֶׁנִּזְכֶּה לְקַצֵּר אֶת הַזְּרִיעָה שֶׁזָּרַעְנוּ בִּבְכִי וּבְצַעַר — בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְכוּ׳.

וּבְפָרָט אַתָּה, אֲהוּבִי, יְדִידִי הַיָּקָר! הַכֹּל הוּא בְּחֶשְׁבּוֹן צֶדֶק וְכוּ׳, בְּוַדַּאי תְּוָשַׁע יְשׁוּעַת עוֹלָמִים, כִּי רַבִּנוּ זַ״ל לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ וְכוּ׳, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ הוּא מִסִּתְרֵי הַהַשְׁגָּחָה, וּמִצַּד גִּלְגּוּל נִשְׁמָתְךָ וְכוּ׳. עַל־כֵּן חַכֵּה, חַכֵּה, עַד בֹּא עֵת יְשׁוּעָתְךָ, וְאָז תִּרְאֶה נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת, חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל לְעֵת עַתָּה, רְאֵה לְרַחֵם עָלַי וְלַעֲזֹר לִי, שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים אֶת הַסְּפָרִים שֶׁאַתָּה מוֹכֵר, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ לְךָ שֶׁפַע, שֶׁתִּרְאֶה לְשַׁלֵּם לִי, בְּאֹפֶן שֶׁאוּכַל לְשַׁלֵּם לַמַּדְפִּיס, וּבְאֹפֶן הַזֶּה אֶזְכֶּה לְהַדְפִּיס עוֹד סְפָרִים. וּבִפְרָט בְּחֹדֶשׁ זֶה, חֹדֶשׁ טֵבֵת, יֵשׁ בְּדַעְתִּי לְהַדְפִּיס יַרְחוֹן חָדָשׁ וְסֵפֶר: ״פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת״, וְחֵלֶק אֶחָד: ״שִׂפַת הַנַּחַל״, מִלְבַד מַה שֶּׁאֲנִי מַדְפִּיס גַּם אֶת סֵפֶר: ״שְׁמִירַת הַזְּמַן״, וְאֶת קוּנְטְרֵס: ״קוֹל קוֹרֵא״. וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם, לֹא אוּכַל לְשַׁלֵּם לַמַּדְפִּיס, לֹא יִרְצֶה לְהַדְפִּיס. עַל־כֵּן חוּסָה עָלַי, וְאַל תְּצַעֵר אוֹתִי, חַס וְשָׁלוֹם, רַק תִּמְסֹר לִי אֶת הַמָּעוֹת שֶׁאָסַפְתָּ בִּמְכִירַת הַסְּפָרִים, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַשְׁפִּיעַ עָלֶיךָ שֶׁפַע גָּדוֹל, עֲשִׁירוּת מֻפְלֶגֶת עַד מְאֹד, עַד שֶׁתּוּכַל לְשַׁלֵּם לִי אֶת כָּל חוֹבוֹתַי.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁכְּפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתְךָ וּכְפִי הַזִּוּוּג שֶׁלְּךָ, כָּרוּךְ בַּעֲקֵבְךָ עֲשִׁירוּת מֻפְלֶגֶת עַד מְאֹד. אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁתַּדְפִּיס אֶת כָּל חֶלְקֵי ״אֲשֶׁר בַּנַּחַל״ בְּחַיֶּיךָ, וּתְפִיצֵם בְּכָל קְצְוֵי תֵּבֵל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרמב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ, רֹאשׁ חֹדֶשׁ טֵבֵת ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ עִם הַמָּעוֹת לְהַדְפָּסָה — לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אַשְׁרֶיךָ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ, שֶׁאָסַפְתָּ סְכוּם הָגוּן כָּזֶה בִּימֵי חֲנֻכָּה, אֲשֶׁר כְּבָר יָדוּעַ בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, כִּי זְמַן הַצְּדָקָה הוּא בַּחֲנֻכָּה, כַּמּוּבָא

(עַיִן מָגֵן אַבְרָהָם, תְּחִלַּת סִימָן תער), שֶׁאָז מְסַבְּבִים הַנְּעָרִים עַל הַפְּתָחִים (עַיִן בִּלְקוּטֵי־הֲלָכוֹת, הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר, הֲלָכָה ד׳, אוֹת ט״ו), שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם מֵעִנְיַן מַה שֶּׁמְּסַבְּבִין הָעֲנִיִּים עַל הַפְּתָחִים בַּחֲנֻכָּה, עַיֵּן שָׁם. וּבֶאֱמֶת אָז דַּיְקָא בִּימֵי חֲנֻכָּה הִיא מִצְוָה רַבָּה לְכָל בְּנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, לָלֶכֶת עַל הַפְּתָחִים וּלְקַבֵּץ מָעוֹת עַל הַדְּפָסַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר יָדוּעַ מַה שֶּׁאָמַר מוֹהַרַנ״תְּ זַ״ל קֹדֶם הִסְתַּלְקוּתוֹ, אֲשֶׁר סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל יְבַטְּלוּ אֶת הַ׳טְּרֵיף פָּסוּל׳, שֶׁהֵם כְּלַל הַסְּפָרִי מִינוּת, שֶׁיְּסוֹדוֹתָם מֵחַכְמֵי יָוָן, אֲשֶׁר רָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ׳. וְעַל־כֵּן עָלֵינוּ לְהַדְפִּיס וּלְהָפִיץ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, הַמַּכְנִיסִים קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל מְגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד. וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְנַדֵּב דַּיְקָא בִּימֵי חֲנֻכָּה בַּעֲבוּר הַדְּפָסָה וַהֲפָצָה.

וְדַעַת לְנָבוֹן, כִּי מִסִּפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל אָסוּר לַעֲשׂוֹת שׁוּם פַּרְנָסָה, וְרָאוּי לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לִמְחוֹת מְאֹד מְאֹד עַל זֶה, וְזֶה לִי כְּבָר שְׁבַע־עֶשְׂרֵה שָׁנִים, שֶׁאֲנִי מַדְפִּיס סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וַהֲפָצָתִים כְּמַעַט בְּחִנָּם, וַאֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה עָשָׂה עָלַי אַבְרֵךְ אֶחָד רַעַשׁ, וְהִדְבִּיק עָלַי מוֹדָעוֹת, כִּי הוּא לָקַח לְעַצְמוֹ עֵסֶק פַּרְנָסָה מֵהַדְּפָסַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְנִרְאֶה וְנִדְמֶה לוֹ, שֶׁאֲנִי מְקַפֵּחַ פַּרְנָסָתוֹ, וְלֹא דַּעַת וּתְבוּנָה לוֹ, לָאֲרִיֵּה הַסָּכָל הַזֶּה, אֲשֶׁר כָּל הִתְקָרְבוּתוֹ אֶל דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל הָיְתָה עַל יָדִי, וְעַכְשָׁו הוּא מְשֻׁלָּם לִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה שֶׁעָשִׂיתִי עִמּוֹ, שֶׁהִשְׁתַּדַּלְתִּי בַּעֲבוּר מְצִיאַת זִוּוּגוֹ וְכוּ׳. וּבִשְׁבִיל כֶּסֶף שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת מִסִּפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, יַעֲשֶׂה דָּבָר כָּזֶה — לְהַדְבִּיק מוֹדָעוֹת, וְחוֹתֵם עֲלֵיהֶם, כְּאִלּוּ כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ עָשׂוּ אֶת הַמּוֹדָעָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה גּוֹרֵם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, מַה שֶּׁגּוֹרֵם. הוֹי, כְּסִיל בַּחשֶׁךְ, מַדּוּעַ לֹא תִּזְכֹּר אֶת חַטֹּאת אָבִיךָ וְכוּ׳?! מַדּוּעַ לֹא תִּזְכֹּר אֶת חַטֹּאת נְעוּרֶיךָ וְכוּ׳?! מָה אַתָּה חוֹשֵׁב, הַלְעוֹלָם תִּחְיֶה?! יַעַבְרוּ הַיָּמִים, וְתִשָּׁאֵר לְחֶרְפָּה וּלְקָלוֹן! וְעַל־כֵּן, אִם לֹא יָשׁוּב וְיִתְחָרֵט, אֲזַי מָרָה יִהְיֶה בַּאַחֲרִיתוֹ וְכוּ׳.

עַל־כָּל־פָּנִים מִסִּפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל אָסוּר לַעֲשׂוֹת שׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן, וְלֹא שַׂיָּךְ עַל זֶה שׁוּם צַד שֶׁל ״כָּל הַזְּכִיּוֹת שְׁמוּרוֹת״, וּמִי שֶׁרַק רוֹצֶה לְהַדְפִּיסָם, מְצֻוָּה עָלָיו לְהַדְפִּיסָם, וְתָבֹא עָלָיו בְּרָכָה!

אַחַי וְרֵעַי, בְּנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁבֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים! אִם אַתֶּם רוֹצִים לְתַקֵּן אֶת חֲטָאֵיכֶם, הוּא רַק עַל־יְדֵי אֲסִפַּת צְדָקָה בַּעֲבוּר הַדְּפָסָה (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רסד), וּבְשׁוּם אֹפֶן שֶׁבָּעוֹלָם אַל תַּנִּיחוּ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ פַּרְנָסָה מִסִּפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל. רְאוּ לְהָפִיץ אֶת הַסְּפָרִים בְּזוֹל גָּדוֹל, כַּאֲשֶׁר הוֹרֵיתִי אֶתְכֶם זֶה כַּמָּה שָׁנִים, וְתִרְאוּ לִמְסֹר נַפְשְׁכֶם עַל הַפָּצַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁיִּתְפַּשְׁטוּ בְּכָל קַצְוֵי תֵּבֵל וּבְכָל שִׁכְבוֹת הָעָם. וּבִפְרָטִיּוּת אֲצֶל אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַסְּפָרַדִּים הַתְּמִימִים וְהַיְקָרִים, אֲשֶׁר הַסִּטְרָא אַחֲרָא הִתְפַּשְׁטָה עֲלֵיהֶם מְאֹד מְאֹד, וְעָלֵינוּ לְהַצִּילָם, כִּי הֵם סְגֻלּוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרמג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אָחִי הַיָּקָר! חֲבָל מְאֹד מְאֹד עַל הַזְּמַן הַיָּקָר, וְרָאוּי לְךָ לְעַיֵּן הַרְבֵּה בַּסֵּפֶר ״שְׁמִירַת הַזְּמַן״, וְתִרְאֶה אֵיךְ צְרִיכִים לִשְׁמֹר עַל הַזְּמַן הַיָּקָר. וּמוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל הָיָה לְפָנַי עֵינָיו תָּמִיד הַשָּׁעוֹן, וְשָׁמַר מְאֹד מְאֹד אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר.

וְרָאִיתִי אֵצֶל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, אֵיךְ שֶׁתָּמִיד הִסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁעוֹן. וּפַעַם אַחַת שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ עַל זֶה. עָנָה וְאָמַר, שֶׁהוּא הִרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ כְּבָר כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁהַהֶרְגֵּל נַעֲשָׂה אֶצְלוֹ טֶבַע שֵׁנִי, שֶׁבְּכָל שָׁעָה הוּא מֻכְרָח לַחֲטֹף אֵיזֶה טוֹב: תּוֹרָה, אוֹ תְּפִלָּה, אוֹ צְדָקָה, אוֹ דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה, וְשׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מֵרַע: מִלְּשׁוֹן־הָרָע וּרְכִילוּת וְלֵיצָנוּת וּדְבָרִים בְּטֵלִים. וְאָמַר, שֶׁזּוֹ כַּוָּנַת מַאֲמָרָם זַ״ל (אָבוֹת, פֶּרֶק ד׳): ׳אֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה׳, מִי שֶׁאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל בְּכָל שָׁעָה מָה

אִתּוֹ וּמַה מַּעֲשָׂיו וְכוּ׳, זֶה אֵינוֹ בִּכְלַל אָדָם, וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן.

וּבֶאֱמֶת, אֲהוּבִי, אָחִי! כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ זוֹ — לִשְׁמֹר אֶת שְׁעוֹתָיו, אֲזַי בְּמֶשֶׁךְ הַיּוֹם יַחֲטֹף הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד. וּלְעוֹלָם לֹא תֵּדַע מַה יֵּלֵד יוֹם. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קנו.): לֹא מַזָּל יוֹם גּוֹרֵם, אֶלָּא מַזָּל שָׁעָה גּוֹרֵם, עַיֵּן שָׁם; וְאָמְרוּ (רֹאשׁ הַשָּׁנָה טז:): אֵין דָּנִין אֶת הָאָדָם אֶלָּא לְפִי מַעֲשָׂיו שֶׁל אוֹתָהּ שָׁעָה, עַיֵּן שָׁם; וְכֵן הוּא בִּירוּשַׁלְמִי (רֹאשׁ הַשָּׁנָה, פֶּרֶק א׳, הֲלָכָה ג׳): אֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא דָּן אֶת הָאָדָם, אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהּ, עַיֵּן שָׁם; וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בַּדֶּרֶךְ הַנָּעִים הַזֶּה, וּבְכָל שָׁעָה מְדַבֵּר קְצָת עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְחוֹטֵף אֵיזֶה לְמוּד תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּמְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְשׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מֵעֲבֵרוֹת. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲבוֹדָה זָרָה יז.): יֵשׁ קוֹנֶה עוֹלָמוֹ בְּשָׁעָה אַחַת. וְאָמְרוּ (אָבוֹת, פֶּרֶק ד׳): יָפָה שָׁעָה אַחַת בִּתְשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, עַיֵּן שָׁם; וּבְאֹפֶן זֶה יְכוֹלִים לְהַצְלִיחַ מְאֹד מְאֹד, כִּי עַל־פִּי־רֹב מִי שֶׁמְּדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ, יְכוֹלוֹת לַחֲלֹף כַּמָּה שָׁעוֹת, וְלֹא יַרְגִּישׁ אֵיךְ שֶׁפָּרְחוּ הַשָּׁעוֹת, וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחוֹטֵא בָּהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל בַּדֶּרֶךְ וּבְאֹפֶן הַזֶּה, שֶׁבְּכָל שָׁעָה מִסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁעוֹן, וְרוֹאֶה לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ: מֶה עָשִׂיתִי בְּשָׁעָה זוֹ?! וְאֵיךְ עָבְרָה עָלַי שָׁעָה זוֹ?! אֲזַי חַיָּיו כְּבָר חַיִּים אֲחֵרִים לְגַמְרֵי, חַיִּים רוּחָנִיִּים מַמָּשׁ, אַשְׁרֵי לוֹ!

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרמד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם לְהָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד ... נֵרוֹ יָאִיר.

הִנֵּה אָחִיךְ הֵבִיא אֵלַי חֲבִילָה סְפָרִים שֶׁשָּׁלַחְתָּ לִי בְּמַתָּנָה. תּוֹדָה רַבָּה בַּעֲבוּר זֶה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר, שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם דִּבּוּרוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ

זַ״ל, שֶׁרָאוּי לְטַיֵּל וְלִהְיוֹת בְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּבְכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים (עֵין שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן כח).

וְתֵדַע שֶׁרָאִיתִי הַרְבֵּה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁקִּיְּמוּ דָּבָר זֶה, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁעָיְנוּ פַּעַם, צִיְּנוּ סִימָן, שֶׁפֹּה כְּבָר עִיְּנוּ, בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ לְעַיֵּן בְּכָל הַסֵּפֶר. וְהוּא דָּבָר וְעִנְיָן נִפְלָא, וּמְחַדֵּד אֶת הַמֹּחַ.

וְתַאֲמִין לִי, אֲשֶׁר כְּדַאי לְעַיֵּן בְּכָל סֵפֶר שֶׁיִּהְיֶה, הָעִקָּר שֶׁהוּא בָּנוּי עַל יְסוֹדוֹת חֲזָקִים מֵחָכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בִּגְמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ וְתַלְמִידֵי הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע, מֵאֲשֶׁר יְעַיֵּן בְּאֵיזֶה עִתּוֹן, אֲפִלּוּ מֵהַכִּי חֲרֵדִים, אֲשֶׁר עַל־פִּי־רֹב הוּא מְלֵאִים פּוֹלִיטִיקָה וּשְׁקָרִים, וּלְשׁוֹן הָרָע וּמַחֲלֹקֶת וְכוּ׳.

אַשְׁרֵינוּ, שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים מֵרַבִּי אֱמֶת כָּזֶה!

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרמה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהָאַבְרֵךְ הַשּׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

חֲמוֹתְךָ בָּאָה אֵלַי בְּטַעֲנָה, שֶׁאַתָּה מַכֶּה אֶת בִּנְךָ, וְאַתָּה תָּמִיד בְּכַעַס וְכוּ׳. וְהִנֵּה לֹא קִבַּלְתִּי, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, שׁוּם לְשׁוֹן־הָרָע מִמֶּנָּה, כִּי פֶּן וְאוּלַי הִיא נוֹגַעַת בַּדָּבָר. אַךְ רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (עֵין לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן א׳), כִּי אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר; וְשָׁמַעְתִּי פַּעַם אַחַת מֵאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, כִּי שֵׂכֶ״ל — רָאשֵׁי תֵּבוֹת: ״שֶׁפְּכִי כַּמַּיִם לִבֵּךְ״; הַיְנוּ מִכָּל דָּבָר מַה שֶּׁרוֹאֶה, אוֹ שׁוֹמֵעַ, אוֹ מַרְגִּישׁ, צָרִיךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה מִזֶּה תְּפִלּוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְעַל־כֵּן עָלֵינוּ לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁמֵּהַיּוֹם וָהָלְאָה לֹא נִכְעַס, חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא נַכֶּה אֶת בָּנֵינוּ וְנִהְיֶה סַבְלָנִים גְּדוֹלִים.

וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, אִם הָיִיתָ זוֹכֶה לִלְמֹד עַכְשָׁו הַמַּאֲמָר וְהַתּוֹרָה בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קנ״ה, וְלוּמַר עָלֶיהָ הַתְּפִלָּה מִ״לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת״, וְשָׁם הָיִיתָ רוֹאֶה מַה זֶּה עִנְיַן אֲרִיכַת אַפַּיִם.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרמו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ עִם הַמָּעוֹת — לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

וּפֹה תִּקַּבֵּל רָצוּף עֲשָׂרָה ״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״ שֶׁבִּקַּשְׁתָּ, וְכֵן תְּקַבֵּל אַרְגַּז סִפְרֵי ״פַּרְנָסָה טוֹבָה״, וְיֵשׁ שָׁם ע״ב סְפָרִים. תִּרְאֶה לִמְכֹּר אֶת זֶה בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ שֶׁלָּכֶם.

אֶתְמוֹל בַּלַּיְלָה נָסַע מִכָּאן בָּחוּר אֶחָד לְלוֹנְדוֹן עִם כַּמָּה מֵאוֹת סְפָרִים: ״אֶרֶךְ אַפַּיִם״, ״פַּרְנָסָה טוֹבָה״, וְיַרְחוֹן: ״אוֹר הַצַּדִּיק״ לַהֲפִיצָם שָׁם, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ; וְהַבָּחוּר הַזֶּה הָיָה קֹדֶם חֲנֻכָּה גַּם־כֵּן שָׁם, וְהֵפִיץ שָׁם קָרוֹב לַחֲמֵשׁ־מֵאוֹת סִפְרֵי ״נֵר לְהַצַּדִּיק״, וְחָזַר לְכָאן וְלָקַח סְפָרִים. וְאֶתְמוֹל בַּלַּיְלָה חָזַר עוֹד פַּעַם, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ, שֶׁיּוּפְצוּ הַסְּפָרִים בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה אֲנִי מַדְפִּיסָם — לְזַכּוֹת אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עִם אוֹרוֹ הַגָּנוּז שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ אֶת דַּרְכֵּנוּ תָּמִיד.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרמז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהַבָּחוּר הַיָּקָר, זוֹכֶה וּמְזַכֶּה אֶת אֲחֵרִים בַּהַפָּצַת מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה חוּצָה ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי עַכְשָׁו, וְנִתְעוֹרַרְתִּי מְאֹד מְאֹד מִדְּבָרֶיךָ, וַאֲנִי הוֹלֵךְ עַכְשָׁו אֶל הַמַּדְפִּיס לְהַדְפִּיס מֵחָדָשׁ בְּפוֹרְמַט קָטָן אֶת קוּנְטְרֵס: ״שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ״, וְקוּנְטְרֵס: ״שׁוּבוּ בָּנִים״, וְקוּנְטְרֵס: ״סֵדֶר־דֶּרֶךְ־הַלִּמּוּד״. גַּם אַדְפִּיס עַכְשָׁו מֵחָדָשׁ אֶת קוּנְטְרֵס: ״הָעַיִן רוֹאָה״, וְאֶת קוּנְטְרֵס: ״קוֹל קוֹרֵא אֶל ה׳״. וְכֵן אֲנִי מַדְפִּיס עַכְשָׁו קוּנְטְרֵס: ״אוֹת בְּרִית״. וְחַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁאֲנִי מַדְפִּיס עַכְשָׁו מֵחָדָשׁ אֶת סֵפֶר: ״שְׁמִירַת הַזְּמַן״, וְכֵן אֲנִי מַמְשִׁיךְ בְּהַדְפָּסַת: ״שִׂפַת הַנַּחַל״, וְכֵן יָצָא עַכְשָׁו לָאוֹר יַרְחוֹן עַל חֹדֶשׁ כִּסְלֵו, וְעַכְשָׁו מַדְפִּיסִים יַרְחוֹן עַל חֹדֶשׁ טֵבֵת, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעְזְרֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמוֹ, וְנִזְכֶּה לְמַלֵּא אֶת כָּל הָאָרֶץ דֵּעָה לָדַעַת אֶת ה׳, וְכֻלָּם יַכִּירוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ.

אַשְׁרֶיךָ וְאַשְׁרֵי חֶלְקְךָ, שֶׁאַתָּה עוֹסֵק בָּעֵסֶק הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא שֶׁל הֲפָצַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל.

מָה אֹמַר לְךָ, אָחִי הַיָּקָר! אֵין דִּבּוּרִים בְּפִי לְהַסְבִּיר אֶת גֹּדֶל יִקְרַת הָעֵסֶק הַזֶּה, וְהוּא עִנְיָן שֶׁל הַצָּלַת נְפָשׁוֹת וּפִקּוּחַ נֶפֶשׁ מַמָּשׁ. בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עוֹבֵר עַל בְּנֵי הַנְּעוּרִים מַה שֶּׁעוֹבֵר, וְאֵין מִי שֶׁיַּצִּילֵם, כִּי אִם דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, הַמְחַיִּים וּמְחַזְּקִים מְאֹד מְאֹד, וְהֵם כְּמַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה.

וּבֶאֱמֶת בְּכָל מִינֵי צְדָקָה יֵשׁ לָאָדָם הַשָּׂגָה וְכוּ׳, אֲבָל בִּצְדָקָה זוֹ — לַעֲזֹר לְבַחוּרִים אֻמְלָלִים, שֶׁנִּפְגְּמוּ בְּפֶגַם הַבְּרִית וְכוּ׳, וְנָפְלוּ וְנִשְׁלְכוּ אֶל שְׁאוֹל תַּחְתִּית וְכוּ׳, בְּדָבָר זֶה אֵין לְשׁוּם בְּרִיָּה שׁוּם הַשָּׂגָה, וַאֲפִלּוּ רֻבָּא דְּרֻבָּא מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, גַּם־כֵּן אֵינָם יוֹדְעִים אֶת גֹּדֶל הָעֵרֶךְ הַזֶּה מֵהֲפָצַת סְפָרִים אֵלּוּ. וְיָבוֹא הַיּוֹם, אֲשֶׁר יִרְאוּ אֶת מַעֲלַת אֵלּוּ הַסְּפָרִים וְאֶת גֹּדֶל הַתּוֹעֶלֶת הָרַבָּה שֶׁהֵבִיאוּ

בָּעוֹלָם. וּבִפְרָטִיּוּת בֵּין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה; אַךְ מַה לַּעֲשׂוֹת?! עַל־כָּל־פָּנִים לְעֵת עַתָּה, עָלֵינוּ נָפְלָה חוֹבַת הַיּוֹם.

וְדַע לְךָ, שֶׁיֵּשׁ תַּחַת יָדֵי הֲמוֹן סְפָרִים בְּכִתְבֵי יָד, וּבִפְרָטִיּוּת קוּנְטְרֵסִים הַמְדַבְּרִים פָּנִים אֶל פָּנִים אֶל הָאָדָם, וְהַכֹּל מְסֻדָּר בְּסֵדֶר יָפֶה וְנָעִים, כָּל הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל, וְאִם אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁכְּדַאי לְהַדְפִּיסָם, נָא לְחַזְּקֵנִי בָּזֶה!

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! חֲבָל עַל הַזְּמַן הַיָּקָר. רְאֵה לְהַתְמִיד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כְּסִדְרָן דַּיְקָא. וּלְמַעַן הַשֵּׁם, לְטוֹבָתְךָ הַנִּצְחִית, שֶׁיִּהְיֶה לְךָ סֵדֶר בְּכָל יוֹם בְּמִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מִדְרָשׁ, שֻׁלְחָן עָרוּךְ בִּקְבִיעוּת עֲצוּמָה, לְבַל יֶחְסַר לְךָ יוֹם בִּלְעָדָם, כִּי הַתּוֹרָה הִיא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא. וְרָאִיתִי פַּעַם אַחַת, אֶת אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁהָיָה סוֹחֵר גָּדוֹל, וְנָסַע בְּכָל יוֹם לְמִסְחָרוֹ, וְלָקַח עִמּוֹ אֹכֶל כַּנָּהוּג לֶאֱכֹל צָהֳרַיִם, כִּי מִסְחָרוֹ הוּא רָחוֹק מִבֵּיתוֹ, וְגַם נוֹסֵעַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְעַל־כֵּן לוֹקֵחַ מִבֵּיתוֹ וְכוּ׳. וּבְתוֹךְ שַׂקִּית הָאֹכֶל הָיוּ גַּם מִשְׁנָיוֹת וּתְהִלִּים. וְאָמַר לִי, שֶׁהֵיוֹת שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (שִׂיחוֹת־הַר״ן, סִימָן כג): אַשְׁרֵי מִי שֶׁיֹּאכַל כַּמָּה פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת, וְיִשְׁתֶּה אַחַר־כָּךְ כַּמָּה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים, וְעַל־כֵּן כְּמוֹ שֶׁאֲנִי לוֹקֵחַ אִתִּי לֶחֶם וְטֶרְמוֹס מַיִם חַמִּים לְשִׁתּוֹת, שֶׁכָּל זֶה הוּא מְזוֹנָא דְּגוּפָא, כְּמוֹ־כֵן אֲנִי לוֹקֵחַ עִמִּי מַאֲכָל מִשְׁנָיוֹת, וּתְהִלִּים לְשִׁתּוֹת, שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן.

אַשְׁרֵינוּ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ, שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים מֵרַבִּי אֱמֶת כָּזֶה, וּמֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב הַיְקָרִים. וְרָאוּי לָנוּ לִהְיוֹת בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת תָּמִיד. וּמַה לַּעֲשׂוֹת, שֶׁאֶחָד אוֹ שְׁנַיִם, מִפְּנֵי סִבּוֹתֵיהֶן הַפְּרָטִיּוֹת, עוֹשִׂים רַעַשׁ עָלַי?! אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי גַּם זֶה יַעֲבֹר. וּלְעֵת עַתָּה, מַה שֶּׁזּוֹכִים לַחֲטֹף בְּכָל יוֹם וָיוֹם בַּהֲפָצַת מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה חוּצָה, זֶה קֶרֶן נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה עַד מְאֹד מְאֹד. וְיִהְיֶה עוֹד זְמַן, שֶׁנִּתְחָרֵט מְאֹד מְאֹד עַל מַה שֶּׁנִּתְרַשְּׁלְנוּ בַּהֲפָצָה.

חֶמְדַּת לִבִּי! בִּשְׁבִיל כַּמָּה לֵצִים, צְרִיכִים לִסְבֹּל אַלְפֵי אֲלָפִים בַּחוּרִים תְּמִימִים, שֶׁנִּלְכְּדוּ בְּ... שֶׁהוּא פַּח יָקוּשׁ לְכָל מִינֵי עֲבֵרוֹת

שֶׁבָּעוֹלָם?! הֲלֹא יִתְבָּעוּ דִּין מִכָּל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, מַדּוּעַ לֹא לָקַח חֲבִילַת סְפָרִים, וְלֹא עָסַק בַּהֲפָצָה.

וְהָעוֹלֶה עַל הַכֹּל — צְרִיכִים לֵידַע, כִּי סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, לֹא נִתָּן לְעֵסֶק פַּרְנָסָה, כִּי עֲלֵיהֶם אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת, פֶּרֶק ד׳): אַל תַּעֲשֵׂם עֲטָרָה לְהִתְגַּדֵּל בָּהֶם (וְעַל־כֵּן כְּדַאי לִמְנֹעַ אֶת שְׁמוֹ מֵהַסֵּפֶר), וְלֹא קַרְדֹּם לַחְפֹּר בָּהֶם (וְעַל־כֵּן אָסוּר לַעֲשׂוֹת פַּרְנָסָה מִסִּפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל), אַף כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת נח.): כְּשֵׁם שֶׁפְּנִיהֶם אֵין דּוֹמִים זֶה לָזֶה, כְּמוֹ־כֵן אֵין דַּעְתָּן דּוֹמָה זוֹ לָזוֹ; וְעַל־כֵּן מַה שַּׁיָּךְ לֵילֵךְ בְּוִכּוּחִים, וּלְהַצְדִּיק אֶת עַצְמוֹ?! יֹאחַז כָּל אֶחָד בְּדַרְכּוֹ, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִגַּע בַּחֲבֵרוֹ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

וְאוֹדוֹת מַה שֶּׁאַתָּה מְעוֹרֵר אוֹתִי בַּעֲבוּר הַטֹּפֶס לִשְׁלֹחַ לַחֲבֵרְךָ, דַּע לְךָ, שֶׁאָבִיו אֵינוֹ מַסְכִּים בְּשׁוּם אֹפֶן, כָּךְ כּוֹתֵב לִי, וּמַה שֶּׁכָּתַב קֹדֶם פֶּתֶק וּמָסַר לִבְנוֹ, כְּאִלּוּ הוּא מַסְכִּים, זֶה הָיָה רַק מִפְּנֵי שֶׁבְּנוֹ בָּכָה הַרְבֵּה לְפָנָיו, כָּךְ כָּתַב לִי. וְעַל־כֵּן קָשֶׁה עָלַי מְאֹד לְהַכְנִיס אֶת עַצְמִי בְּדָבָר זֶה, כִּי מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם הִיא מֵהַמִּצְווֹת הֲכִי חֲמוּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה (חֻלִּין קמב.), וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הִקְפִּיד עַל כְּבוֹדָם כְּמוֹ עַל כְּבוֹדוֹ (יְרוּשַׁלְמִי פֵּאָה), וְרַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִירָנוּ מְאֹד מְאֹד לְצַיֵּת אֶת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְעַל־כֵּן קָשֶׁה וְכָבֵד לִי לְהַכְנִיס אֶת עַצְמִי בְּדָבָר כָּזֶה, לֵילֵךְ נֶגֶד הָאָב, חַס וְשָׁלוֹם. הַגַּם, שֶׁבַּדָּבָר זֶה, אָבִיו טוֹעֶה, כִּי אִם הָיָה יוֹדֵעַ אֶחָד מִנִּי אֶלֶף אֶת הַטּוֹבָה שֶׁהָיָה מְקַבֵּל אַחַר־כָּךְ מִבְּנוֹ — בֵּין בְּרוּחָנִי וּבֵין בְּגַשְׁמִי: תּוֹרָה וּגְדֻלָּה בְּמָקוֹם אֶחָד, הָיָה מוֹלִיכוֹ עַל כְּתֵפוֹ לַהֲבִיאוֹ לְכָאן. אַף מַה לַּעֲשׂוֹת?! הַבְּחִירָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וְהַכֹּל בְּיַד אָבִיו; אִם רוֹצֶה שֶׁבְּנוֹ יִסַּע, אֵינוֹ צָרִיךְ לְגַמְרֵי טֹפֶס, כָּךְ אָמַר לִי הָאַבָּא בְּפֵרוּשׁ, כִּי הוּא יָכוֹל לְסַדֵּר אֶת זֹאת עוֹד שָׁם. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לְהִשָּׁמֵר תָּמִיד בְּמִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם, וְנִזְכֶּה לַאֲרִיכוּת יָמִים בְּעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ.

הַנַּ״ל...

ג׳ תרמח.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֶצַח־נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי זֶה כַּמָּה פְּעָמִים, אַךְ מֵרֹב טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת בְּכָל יוֹם בְּעֵסֶק הָרַבִּים, הוּא אֲשֶׁר מְעַכְּבֵנִי.

מָה אֹמַר לְךָ, חֶמְדַּת לִבִּי! רָאוּי לָנוּ לִתֵּן תָּמִיד תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ, שֶׁזָּכִינוּ לְהִתְוַדַּע מֵרַבִּי אֱמֶת כָּזֶה, הַמֵּאִיר בָּנוּ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, יְדִידִי הַיָּקָר! כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם חָזָק בַּעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבָּבוֹ וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, עֲדַיִן הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה; כָּל מַה שֶּׁמַּרְבֶּה בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, כְּמוֹ־כֵן מְקַבֵּל מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, וְכָל מַה שֶּׁמְּקַבֵּל יוֹתֵר מֵרַבֵּנוּ זַ״ל — יוֹתֵר מִתְבּוֹדֵד. וְעִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּקְבִיעוּת חֲזָקָה עַד מְאֹד, בְּכָל מָקוֹם שֶׁרַק הוֹלֵךְ וְיוֹשֵׁב, תִּהְיֶינָה שִׂפְתוֹתָיו מְדַבְּרוֹת וּמְסַפְּרוֹת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הוּא לֵילֵךְ תָּמִיד לְבַד וְלֹא חַבְרַיָּא שְׁלֵמָה, אֲשֶׁר כָּל זֶה הוּא הִפּוּךְ מִשְּׁלֵמוּת הַהִתְבּוֹדְדוּת, אֲשֶׁר צָרִיךְ לִהְיוֹת ׳בַּד בְּבַד׳.

חֶמְדַּת לִבִּי! אַתָּה עַכְשָׁו אַבְרֵךְ אַחַר הַחֲתֻנָּה, עָלֶיךָ לִהְיוֹת רָגִיל לְדַבֵּר הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת גְּמוּרָה. וְהָעִקָּר — תָּמִיד לְבַקֵּשׁ עַל מִדַּת הַשִּׂמְחָה, כִּי הַשִּׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ הִיא הָעִקָּרִית וְהַשְּׁלֵמוּת, וְכָל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה שֶׁאָדָם לוֹמֵד וּמְקַיֵּם, עִקַּר הַתַּכְלִית — שֶׁיְּבִיאוּהוּ אֶל הַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

רְאֵה וְגַם רְאֵה לְהַתְמִיד בְּכָל יוֹם בְּמִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מִדְרָשׁ, וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, וְסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְיוֹתֵר מִזֶּה אַל תִּתְבַּלְבֵּל כְּלָל.

יְדִידִי הַיָּקָר! יֵשׁ תּוֹסֶפְתָּא (בָּבָא קַמָּא, פֶּרֶק ז׳, מִשְׁנָה ג׳): הַמִּתְגַּנֵּב מֵאַחַר חֲבֵרוֹ, וְהוֹלֵךְ וְשׁוֹנֶה פִּרְקוֹ, אַף־עַל־פִּי שֶׁנִּקְרָא גַּנָּב, זוֹכֶה לְעַצְמוֹ, וְסוֹף, שֶׁמִּתְמַנֶּה פַּרְנָס כָּל הַצִּבּוּר, וּמְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים, וְזוֹכֶה לְעַצְמוֹ, עַיֵּן שָׁם.

מָה אֹמַר לְךָ?! כָּךְ הִתְנַהַגְתִּי בִּימֵי נְעוּרַי, הָיִיתִי נֶעְלָם מִפַּעַם לְפַעַם מֵחֲבֵרַי בַּיְשִׁיבָה, וְיָשַׁבְתִּי בְּבֵית־מִדְרָשׁ צָנוּעַ, וְשָׁם שָׁקַדְתִּי בְּסִדֶּר־הֶרֶךְ־הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל. וּתְהִלָּה לָאֵל, אֵינִי מִתְחָרֵט עַל זֶה כְּלָל. וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, אָחִי, גַּם־כֵּן לַעֲשׂוֹת כֵּן. וְהָעִקָּר — בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, כִּי הַשִּׂמְחָה מַרְחֶבֶת אֶת הַמֹּחִין, וּכְדַאי שֶׁיִּהְיֶה לְךָ שְׂמִיעַת כְּלֵי זֶמֶר תָּמִיד (וּבִפְרָטִיּוּת שֶׁעַכְשָׁו בָּנָקֵל לְכָל אֶחָד, שֶׁיִּהְיוּ לוֹ כְּלֵי זֶמֶר, כִּי קוֹנִים קַסֶּטָה עִם נִגּוּנִים שְׂמֵחִים); כִּי הַכְּלֵי זֶמֶר הֵם מְבָרְרִין אֶת הָרוּחַ טוֹבָה מֵהָרוּחַ נְכֶאָה, וּמַשְׁרִים עַל הָאָדָם רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ קְדֻשָּׁה (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד); וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, הָעִקָּר לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כד), שֶׁכָּל הַמַּחֲלוֹת בָּאוֹת מֵחֲמַת קִלְקוּל הַשִּׂמְחָה, עַיֵּן שָׁם; וְכֵן מוּבָא (בִּלְקוּטֵי־הֲלָכוֹת, פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, הֲלָכָה ג׳, אוֹת ג׳), שֶׁעַל־יְדֵי שִׂמְחָה בָּאִין לִרְפוּאָה לְכָל מִינֵי מַחֲלוֹת וּמַכְאוֹבוֹת וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; וּבִפְרָטִיּוּת כֹּחַ גַּבְרָא — אִי אֶפְשָׁר, כִּי אִם עַל־יְדֵי תִּקֻּף הַשָּׁשׂוֹן וְהַשִּׂמְחָה. וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא בַּתְרָא י׃): מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם וְיִהְיֶה לוֹ בָּנִים זְכָרִים? יְשַׂמְּחֶנָּה בִּדְבַר מִצְוָה, וִיפַזֵּר מָעוֹתָיו לַעֲנִיִּים; וְעַל־כֵּן רְאֵה לְקַיֵּם שְׁנֵי דְּבָרִים אֵלּוּ: לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, וּלְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ, וּלְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וּלְפַזֵּר מָעוֹתָיו לְהַדָּפָסָה וַהֲפָצָה, אֲשֶׁר זוֹהִי מִצְוַת צְדָקָה לַעֲנִיִּים הֲכִי גְּדוֹלָה.

וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, שֶׁתִּרְאֶה לְהַדְפִּיס אֶת הַסְּפָרִים שֶׁזָּכִיתִי לְהַדְפִּיס, כִּי שְׁאָר הַסְּפָרִים יִהְיוּ כְּבָר גַּם אֲחֵרִים שֶׁיַּדְפִּיסוּם, אַךְ הַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים, אִם אַתָּה וַחֲבֵרֶיךָ הַיְקָרִים לֹא תַּדְפִּיסוּ, אֲזַי לֹא יֵדַפֵּס כְּלָל. וּבִפְרָטִיּוּת, כִּי הַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים מִמֵּילָא כְּבָר יְעוֹרְרוּ לְהַדְפִּיס אֶת כָּל סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל.

הַהֶכְרֵחַ לִי לְקַצֵּר.

אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִכְתֹּב לְךָ בְּקָרוֹב עוֹד.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

אוֹדוֹת הַבָּחוּר שֶׁכָּתַבְתָּ, שֶׁרוֹצֶה לָבֹא לְכָאן; הָעִנְיָן הוּא, כִּי אָבִיו אֵינוֹ מַסְכִּים כְּלָל, וְאֵינִי רוֹצֶה לֵילֵךְ נֶגֶד אָבִיו. אַךְ אִם הָיָה הַבָּחוּר הַנַּ״ל רוֹצֶה לִנְסֹעַ לְכָאן — הָיָה יָכוֹל, כִּי יֹאמַר שֶׁנּוֹסֵעַ בְּתוֹר תַּיָּר, וְאַחַר־כָּךְ יִשָּׁאֵר כָּאן, וְאִם צָרִיךְ לְאַבֵּד וּלְהַפְסִיד קְצָת מָעוֹת — מַה בְּכָךְ?! כָּל הַמִּכְתָּבִים שֶׁכּוֹתֵב אֶקְסְפְּרֶס וְכָל הַטֶּלֶפוֹנִים עוֹלִים כְּבָר כְּמוֹ סְכוּם שֶׁל כַּרְטִיס. וְעַל־כֵּן רַק עֵצָה זוֹ יֵשׁ לִי בַּעֲבוּרוֹ, שֶׁיֹּאמַר שֶׁנּוֹסֵעַ בְּתוֹר תַּיָּר, וְיִשָּׁאֵר כָּאן וְכַנַּ״ל.

וּבֶאֱמֶת אִם הָיָה הַבָּחוּר הַיָּקָר הַזֶּה בָּא לְכָאן הָיָה זוֹכֶה לִנְפְלָאוֹת רַבּוֹת — הֵן בְּלִמּוּד וְהֵן בְּשִׁדּוּכִין, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנִי לִרְאוֹתוֹ בְּקָרוֹב.

וְכֵן תֹּאמַר לְהַבָּחוּר הַלּוֹמֵד בָּעִיר לוּד, שֶׁגַּם־כֵּן יַעֲשֶׂה כַּנַּ״ל. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ דַּרְכֵּנוּ תָּמִיד.

נָא לְהַרְאוֹת לְהַבָּחוּר הַנַּ״ל אֶת הַמִּכְתָּב הַזֶּה.

הַנַּ״ל...

ג׳ תרמט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהַבָּחוּר הַיָּקָר, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת בְּרִיאוּת הַגּוּף, צְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד, כִּי עִם גּוּף

חַלָּשׁ אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה. וְהַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, אָמַר: ״כְּשֶׁעוֹשִׂים חוֹר קָטָן בְּהַגּוּף, נַעֲשֶׂה חוֹר גָּדוֹל בְּהַנְּשָׁמָה״; הַיְנוּ כְּשֶׁנֶּחֱלָשׁ הַגּוּף מְעַט, אֲזַי אִי אֶפְשָׁר כְּבָר לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי. וְעַל־כֵּן אַל תִּהְיֶה בַּטְלָן, שְׁמֹר מְאֹד מְאֹד עַל בְּרִיאוּת גּוּפְךָ, כִּי אִם לֹא תְּרַחֵם עַל עַצְמְךָ, אַף אֶחָד לֹא יְרַחֵם עָלֶיךָ.

וְאוֹדוֹת הַחֻלְשָׁה שֶׁנּוֹפֶלֶת עָלֶיךָ, רְאֵה לִשְׁמֹר מְאֹד לֶאֱכֹל מַאֲכָלִים בְּרִיאִים, וְתֹאכַל סְעֻדָּה קְבוּעָה עִם פַּת דַּיְקָא, כִּי בַּלֶּחֶם יֵשׁ כָּל מִינֵי רְפוּאוֹת. גַּם רְאֵה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם כְּבוֹד הַצַּדִּיקִים, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת כָּבוֹד, סִימָן ו׳): מִי שֶׁפּוֹגֵעַ בְּכָבוֹד שֶׁל צַדִּיקִים, עַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֵל לְחֻלְשָׁה, עַיֵּן שָׁם; וּבִכְלָל טוֹב מְאֹד לִשְׁמֹר לֹא לְדַבֵּר עַל שׁוּם בְּרִיָּה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן עַל צַדִּיקִים, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁלַח לְךָ רְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרנ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, הַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד, צָמוּד בִּפְנִימִיּוּת לְבָבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְלַהֲשִׁיבְךָ — יִקְצְרוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת.

וְתַאֲמִין לִי, שֶׁהָיִיתִי רוֹצֶה לָבֹא בַּאֲרִיכוּת עִמְּךָ, אַךְ טִרְדוֹתַי רַבּוּ מְאֹד מְאֹד. וְרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן מט): אִיר דַארְפְט זִיךְ זֵייעֶר יָאגִין אִיר זָאלְט נָאךְ קֶענֶין עֶפֶּיס חַאפֶּין[א], עַיֵּן שָׁם. וְכַוָּנָתוֹ הִיא בְּתִמִּימוּת וּבִפְשִׁיטוּת, מֵאַחַר שֶׁעָבְרוּ יְמֵי נְעוּרֵינוּ בְּהֶבֶל רָרִיק, וְעַל־כֵּן כְּדֵי לִזְכּוֹת עוֹד לְאֵיזֶה עֲרֵבוּת וְנִצַּם בִּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, צְרִיכִים לְהִזְדָּרֵז מְאֹד מְאֹד.

א) אַתֶּם צְרִיכִים לְהִזְדָּרֵז מְאֹד מְאֹד, שֶׁתּוּכְלוּ לְתָפֵס מַשֶּׁהוּ.

וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, אָחִי, אַל תִּהְיֶה בַּטְלָן! הַתְמֵד בְּכָל יוֹם בְּחֻמָּשׁ רַשִׁ״י, אֲשֶׁר הוּא דָּבָר עִקְרִי בַּיַּהֲדוּת. וְכֵן לְהַתְמִיד בְּמִשְׁנָיוֹת כְּסִדְרָן וּבַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְעַל הַכֹּל — בְּהִתְבּוֹדְדוּת, לְדַבֵּר וּלְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ.

אוֹדוֹת שְׁדוּכִים, דַּע לְךָ, אִם הִיא אֵינָהּ מוֹצֵאת חֵן בְּעֵינֶיךָ, אָסוּר לְךָ לְהַנְשֵׂא עִמָּהּ בְּשׁוּם אֹפֶן.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְהַנְשֵׂא קֹדֶם הֱיוֹתוֹ בֶּן עֶשְׂרִים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (קִדּוּשִׁין כט:): בֶּן עֶשְׂרִים וְלֹא נָשָׂא אִשָּׁה, כָּל יָמָיו בְּהִרְהוּר עֲבֵרָה. וְעַד עֶשְׂרִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַכֶּה וּמְצַפֶּה, מָתַי יִשָּׂא אִשָּׁה?! כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ כ׳, וְלֹא נָשָׂא, אוֹמֵר: תִּפַּח עַצְמוֹתָיו; וְשָׁמַעְתִּי פַּעַם אַחַת מֵאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: וְאִם־כֵּן מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ לוֹ? מַדּוּעַ תִּהְיֶה חָלָה עָלָיו קְלָלָה כָּזוֹ, הֲלֹא רְצוֹנוֹ לִשָּׂא אִשָּׁה? וְהִסְבִּיר, כִּי בֶּאֱמֶת לְכָל אֶחָד יֵשׁ זִוּוּג מוּכָן, אַךְ הוּא בּוֹחֵר: זֶה מַתְאִים לִי וְזֶה לֹא מַתְאִים לִי, לְזֶה יֵשׁ כֶּסֶף, וּלְזֶה אֵין כֶּסֶף, זֶה יָפֶה וְזֶה כְּעוּרָה וְכוּ׳ וְכוּ׳. וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ עוֹבֵר הַזְּמַן. וְעַל־כֵּן חָלָה עָלָיו הַקְּלָלָה, כִּי בָּחוּר צָרִיךְ לְהִזָּדֵרז מְאֹד מְאֹד וְלִשָּׂא אִשָּׁה תֵּכֶף־וּמִיָּד בְּעוֹדוֹ בְּבַחֲרוּתוֹ, וְלֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם דָּבָר, כִּי ״שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי, אִשָּׁה יִרְאַת ה׳ הִיא תִּתְהַלָּל״ (מִשְׁלֵי לא, ל); הָעִקָּר שֶׁתִּהְיֶה יִרְאַת ה׳. וּכְשֶׁאָדָם מְדַבֵּק עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְקַשֵּׁר עוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַחֵי״ת וְהַנּוּ״ן (עֵין לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן א׳), אָז נַעֲשֶׂה חֵ״ן; כִּי בֶּאֱמֶת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם יָכוֹל לִחְיוֹת חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא מַמָּשׁ, אִם אֵינוֹ בַּטְלָן. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מַמָּשׁ, וּכְשֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת כָּל הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה אֶל הָעוֹלָם הַבָּא, אָז נִקְרָא ״עוֹלָם הַבָּא אִיד״, וְנִמְשָׁךְ עָלָיו חֵן. וּכְמוֹ־כֵן כְּשֶׁאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּדֵי שֶׁיִּנָּצֵל עַל יָדָהּ מִפְּגַם הַבְּרִית, וְיִזְכֶּה לְהוֹלִיד בָּנִים, עַל־יְדֵי־זֶה מִמֵּילָא מְקַשְּׁרָהּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיִהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֶיהָ סוֹף כָּל סוֹף חֵן נִפְלָא.

צָרִיךְ שֶׁתִּזְכֹּר מַה שֶּׁאָמַר הֶחָכָם מִכָּל אָדָם (מִשְׁלֵי יג, טו): ״שֵׂכֶל טוֹב יִתֵּן חֵן״ וְגוֹ׳, אִם הָאָדָם מְסֻתָּכֵל עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, אֲזַי יִתֵּן חֵן וְכַנַּ״ל. וְכֵן אִם יִזְכֶּה לְיִשּׁוּב הַדַּעַת, חֶבֶל עַל כָּל יוֹם וָיוֹם, שֶׁאֵינוֹ נָשׁוּי, אֲזַי כְּבָר תִּמְצָא הָאִשָּׁה חֵן בְּעֵינָיו. כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה מז.): חֵן אִשָּׁה עַל בַּעְלָהּ; סוֹף כָּל סוֹף כְּשֶׁאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה, וְיֵשׁ לוֹ יִשּׁוּב הַדַּעַת כַּנַּ״ל, אֲזַי תִּמְצָא חֵן בְּעֵינָיו; כִּי צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲשֶׁר כָּל מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לְךָ מִן הַשָּׁמַיִם — זֶה חֶלְקֶךָ. וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת לט.): אִשָּׁה הִקְנוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם; וְסוֹף כָּל סוֹף צָרִיךְ כָּל בָּחוּר לְהִתְיַשֵּׁב: מַה יִּהְיֶה עִמָּדִי?! אֲנִי יוֹשֵׁב לְבַד. וְאָמַר ר׳ חִסְדָּא: הַאי דְּעַדִּיפְנָא מֵחַבְרָאי דִּנְסִיבְנָא בְּשִׁיתְסָר, וְאִי הָוָה נְסִיבְנָא בְּאַרְבִּיסָר, הָיִיתִי אוֹמֵר: גִּירָא בְּעֵינָא דְּשִׁטְנָא (קִדּוּשִׁין כט.); וְעַל־כֵּן, אֲהוּבִי, אָחִי! אַל תִּהְיֶה בַּטְלָן, וּמִכָּאן וּלְהַבָּא אֶת הַשִּׁדּוּךְ הָרִאשׁוֹן שֶׁמַּצִּיעִים לְפָנֶיךָ — תִּקַּח. כִּי סוֹף כָּל סוֹף לְהִנָּצֵל מֵחֵטְא אֶחָד, כְּדַאי וּכְדַאי לְהִנָּשֵׂא תֵּכֶף־וּמִיָּד, וְלֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם דָּבָר, כִּי ״יְמֵי חַיֵּינוּ הֶבֶל, וִימֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה״ (תְּהִלִּים צ, י); וְרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא), כִּי אֵצֶל הַמְיַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ, כָּל הַשִּׁבְעִים שָׁנָה הֵם כְּרֶבַע שָׁעָה מַמָּשׁ, עַיֵּן שָׁם; וְעַל־כֵּן לֹא כְּדַאי לַחֲקֹר וּלְחַפֵּשׂ עַל רֶבַע שָׁעָה, כִּי כְּבָר אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קח): הֲלֹא הָאָדָם בִּשְׁבִיל תַּעֲנוּג קָטָן אֶחָד שֶׁל רֶבַע שָׁעָה, הוּא יָכוֹל לְאַבֵּד וּלְהַפְסִיד אֶת כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה עִם הָעוֹלָם הַבָּא וְכַנַּ״ל. אִם הָאָדָם מְסֻתָּכֵל כְּבָר עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כְּלוּ בְּעַיִן אֱמֶת, אֲזַי חַיָּיו הֵם חַיִּים רוּחָנִיִּים, וְהוּא תָּמִיד שָׂמֵחַ, כִּי בַּצֵּל הָעוֹבֵר הַזֶּה חוֹטֵף מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וּבִפְרָטִיּוּת אַתָּה, שֶׁהִכְנַסְתָּ עַצְמְךָ בְּעֵסֶק הָרַבִּים, בַּהֲפָצַת מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה חוּצָה, אַשְׁרֶיךָ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ!

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

אוֹדוֹת הַבָּחוּר שֶׁכָּתַבְתָּ לִי, דַּע לְךָ, שֶׁכְּבָר כָּתַבְתִּי הַיּוֹם לְאָחִיךָ, שֶׁיֹּאמַר לוֹ מַה לַּעֲשׂוֹת, שֶׁיָּבוֹא לְכָאן בְּתוֹר תַּיָּר, וְאַחַר־כָּךְ יִשָּׁאֵר כָּאן, וְאַף עִם זֶה עוֹלֶה הוֹצָאוֹת, הֲלֹא גַּם כָּל הַשְּׁלִפּוֹנִים וְהַמִּכְתָּבִים

כְּבָר עָלוּ לוֹ סְכוּם גָּדוֹל, וּבְמָקוֹם זֶה, יָכוֹל לְרַכֵּשׁ לוֹ כַּרְטִיס.

הַנַּ״ל...

ג׳ תרנא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר ... גֵּרוֹ יָאִיר.

הִנֵּה רָצִיתִי מְאֹד, שֶׁתִּשְׁלַח לִי רְשִׁימָה מִכָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, שֶׁיִּדּוּעָה לְךָ הַכְּתֹבֶת שֶׁלָּהֶם, כִּי בִּרְצוֹנִי לִשְׁלֹחַ לָהֶם סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל. וּבִפְרָטִיּוּת הַיַּרְחוֹן בְּכָל חֹדֶשׁ. רְאֵה לְהִזְדָּרֵז בָּזֶה מְאֹד, כִּי הִיא זְכוּת הָרַבִּים, אֲפִלּוּ רְשִׁימָה קְצָרָה גַּם־כֵּן טוֹב, כִּי הַבַּעַל־דָּבָר מְעַכֵּב מְאֹד, שֶׁהַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים לֹא יַגִּיעוּ לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים. וּמִכָּאן נוֹכַל לִשְׁלֹחַ לְכָל אֶחָד לְבֵיתוֹ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרנב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, חָקוּק בִּפְנִימִיּוּת לִבָּבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים, הַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד, גֵּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

הִנֵּה מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי זֶה יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר פְּעָמִים, וַעֲדַיִן לֹא כָּתַבְתִּי לְךָ אַף פַּעַם אַחַת.

הֵן אֱמֶת, שֶׁיֵּשׁ לִי הַמּוֹן מְנִיעוֹת וְעִכּוּבִים בְּצָרְכֵי הָרַבִּים, וּבִפְרָטִיּוּת שֶׁאֲנִי מְחַבֵּר עַכְשָׁו הַרְבֵּה סְפָרִים חֲדָשִׁים שֶׁיָּאִירוּ אֶת הָעוֹלָם, אַף־עַל־פִּי־כֵן עִקַּר הַמְּנִיעוֹת הָיוּ, כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ, שֶׁאָבִיךָ אֵינוֹ רוֹצֶה בְּשׁוּם אֹפֶן, וְאַף שֶׁכָּתַב בְּתוֹךְ מִכְתָּבְךָ מִכְתָּב, כְּאִלּוּ הוּא

מַסְכִּים, אֲבָל אַחַר־כָּךְ כָּתַב שֶׁאֵינוֹ מַסְכִּים, וְאֵינִי רוֹצֶה לֵילֵךְ נֶגֶד אָבִיךָ, וְהַבְּחִירָה חָפְשִׁית.

אַחַר יְשׁוּב הַדַּעַת הַרְבֵּה, אָמַרְתִּי לְעַצְמִי לִכְתֹּב מִכְתָּב לְאָבִיךָ, וְשָׁם אַסְבִּיר לוֹ קְצָת הָעִנְיָן, וְנִרְאֶה מַה יֵּצֵא מִזֶּה.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים קיב.): יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָעֶגֶל רוֹצֶה לִינֹק, הַפָּרָה רוֹצָה לְהֵינִיק; חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, אֵינִי דּוֹחֶה אוֹתְךָ, רַק אָבִיךָ אֵינוֹ מַסְכִּים. הָעִקָּר רְאֵה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְתַרְבֶּה בִּתְפִלָּה, וּמַה שֶּׁתִּפְלָה יְכוֹלָה לִפְעֹל, שׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם לֹא יִפְעֹל.

הַתְמֵד מְאֹד בְּשִׁעוּרִים כְּסִדְרָן: מִשְׁנָיוֹת, גְּמָרָא וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, וְאַל תִּסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בְּרִיָה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי חַיֶּיךָ קוֹדְמִים. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כָּל מַה שֶּׁמַּרְגִּילִים אֶת עַצְמוֹ עוֹד בִּימֵי נְעוּרוֹתוֹ לְהַתְמִיד בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כֵּן נִמְשָׁךְ אַחַר־כָּךְ כָּל יְמֵי חַיָּיו. וּבִפְרָטִיּוּת בְּסֵדֶר־דֶּרֶךְ־הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁהוּא עִנְיָן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד, אַשְׁרֵי מִי שֶׁיַּחֲזִיק בָּזֶה!

וּמֵחֲמַת הַטְּרָדוֹת עַכְשָׁו — אֲקַצֵּר. וּבִפְרָט שֶׁאֲנִי כּוֹתֵב עַכְשָׁו לְאָבִיךָ מִכְתָּב אָרֹךְ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

אֲקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר תְּפִלָּתְךָ תִּשְׁבֹּר אֶת כָּל הַמְּחִיצוֹת הַמַּפְסִיקוֹת בֵּינֵינוּ.

ג׳ תרנג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְלַהֲשִׁיבְךָ — יִקְצְרוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת.

אוֹדוֹת מִדָּה הָרָעָה שֶׁל כַּעַס שֶׁבּוֹעֶרֶת בְּךָ. מָה אֹמַר לְךָ? זוֹהִי מִדָּה רָעָה הַכּוֹלֶלֶת כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת. וּמִלְּבַד זֹאת הַמִּדָּה הָרָעָה שֶׁל כַּעַס, זוֹהִי מַחֲלָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּמוֹ שֶׁאָר מַחֲלוֹת, כִּי עַל־פִּי־רֹב כַּעַס בָּא מֵהֲעַצְבִּים, פּוּן דִי נֶערְוֶוין, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי הוּא חֳלִי הָעַצְבִּים, אֲשֶׁר כָּל דָּבָר קָטָן מְעַצְבֵּן אוֹתוֹ, דֶּעמֶערְוִוירְט אִיהֶם, וּבִשְׁבִיל זֶה כּוֹעֵס. וּמִי יִתֵּן, שֶׁיְּזַכֵּנִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְחַבֵּר סֵפֶר שָׁלֵם עַל עִנְיָן זֶה, כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה לְדַבֵּר.

וּלְעֵת עַתָּה רְאֵה לִלְמֹד בְּכָל יוֹם הַתּוֹרָה ס״ח, ס״ט בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, וְלוֹמַר עָלֶיהָ הַתְּפִלָּה מִלִּקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת, וּבְוַדַּאי יוֹעִיל לְךָ, כִּי הָאוֹר רוֹחֲנִי וְהַשֶּׁפַע אֱלֹקִי שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹרַת רַבֵּנוּ זַ״ל, מוֹעִיל מְאֹד מְאֹד, וְהוּא זְכוּךְ וְטָהֳרַת הַנֶּפֶשׁ. אַשְׁרֶי שֶׁיֹּאחַז בָּזֶה! וּבְקָרוֹב יְזַכֵּנִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְחַבֵּר אֵיזֶה קוּנְטְרֵס בִּשְׁבִילְךָ, וְאָז אֶשְׁלַח לְךָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרנד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה אֶל יְדִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

וְהִנֵּה מִכְּתָבְךָ אֲנִי מֵבִין, שֶׁכָּל עִקַּר יְרִידוֹתֶיךָ הֵן רַק מִפְּנֵי שֶׁאַתָּה מִסְתַּכֵּל עַל אֲחֵרִים. וּבֶאֱמֶת רַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִירָנוּ עַל זֶה מְאֹד מְאֹד, וְגִלָּה לָנוּ נִפְלָאוֹת עַל פָּסוּק (יְחֶזְקֵאל לג, כד): ״אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם״ (עַיֵּן בִּתְחִלַּת חֵלֶק ב׳ מִלִּקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן), שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ עָבַד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק בִּבְחִינַת אֶחָד, שֶׁחָשַׁב כְּאִלּוּ הוּא יָחִיד בָּעוֹלָם, וְלֹא הִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, לֹא עַל אָבִיו וְלֹא עַל אִשְׁתּוֹ וְלֹא עַל בָּנָיו וְלֹא עַל שׁוּם בְּרִיָּה וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וּמוֹהֲרַנ״תְ זַ״ל הִרְחִיב

אֶת הַדִּבּוּר הַזֶּה מְאֹד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁכָּתוּב: ״וּסְפַרְתֶּם לָכֶם״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵין זֹהַר ח״ג צז:): ״לָכֶם״ — לְעַצְמְכֶם, אֲשֶׁר כָּל אֶחָד צָרִיךְ לִסְפֹּר לְעַצְמוֹ. מַה הָתָם כְּתִיב: ״וְסָפְרָה לָהּ״ — לְעַצְמָהּ, כְּמוֹ־כֵן בִּסְפִירַת הָעֹמֶר (עֵין בִּלְקוּטֵי־הֲלָכוֹת, פֶּסַח, הֲלָכָה ט׳); וְכֵן מוּבָא בַּאֲרִיכוּת בְּהַסִּפּוּר שֶׁל הַתָּם הַקָּדוֹשׁ, אֲשֶׁר עִקַּר הַצְּלָחָתוֹ הָיְתָה רַק שֶׁלֹּא הִסְתַּכֵּל עַל אֲחֵרִים. וְהָיְתָה דַּרְכּוֹ לוֹמַר: ״דָּאס אִיז מַיִן מַעֲשֶׂה, אוּן דָּאס אִיז יֶענֶעמְס״[ב], וְלֹא רָצָה לְבַלְבֵּל עַצְמוֹ מֵאֲחֵרִים כְּלָל, עַיִן שָׁם; וְעַל־כֵּן, חֶמְדַּת לִבָּבִי! אִם תַּרְגִּיל עַצְמְךָ בְּדֶרֶךְ זוֹ, תִּהְיֶה לְךָ הַצְלָחָה רַבָּה — בֵּין בְּגַשְׁמִיּוּת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוּת.

וְאוֹדוֹת הָעֵסֶק שֶׁלְּךָ וְכוּ׳, דַּרְכִּי הָיְתָה אַחַר הַחֲתֻנָּה, שֶׁעָבְרָה עָלַי עֲנִיּוּת גְּדוֹלָה, בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים, לֹא עֲלֵיכֶם, שֶׁהָלַכְתִּי עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה, וְאַחַר־כָּךְ בִּקַּרְתִּי בַּעֲשָׂרָה בָּתִּים, וּמַה שֶּׁנָּתְנוּ לִי, הָיִיתִי שָׂמֵחַ בְּחֶלְקִי. וְאִם לִפְעָמִים לֹא מָצָאתִי רַק חֲצִי הָאֲנָשִׁים, לֹא הָלַכְתִּי יוֹתֵר, רַק גָּדֵר גָּדַרְתִּי בְּעַצְמִי לַיְלָה רַק בַּעֲשָׂרָה בָּתִּים, וּמַה שֶּׁרָשׁוּם לְמַעְלָה, שֶׁיִּהְיֶה לִי בְּיוֹם זֶה — יִהְיֶה לִי, וְלֹא יוֹעִיל אִם אֵלֵךְ בְּמֵאָה בָּתִּים. וְכַמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים נֶאֱרַע, שֶׁהָלַכְתִּי בַּעֲשָׂרָה בָּתִּים, וְשׁוּם בְּרִיָּה לֹא הָיְתָה, וְלֹא הָלַכְתִּי יוֹתֵר, וְיָדַעְתִּי, כִּי לֹא רוֹצִים מִלְמַעְלָה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא עָזַב חַסְדּוֹ מִמֶּנִּי, וְאַף שֶׁהָיָה מָר לִי מְאֹד מְאֹד, וְאֶלֶף טַעֲמֵי מִיתָה טָעַמְתִּי אָז, אַף־עַל־פִּי־כֵן הָיְתָה הַהִתְבּוֹדְדוּת אַחֶרֶת. בָּרוּךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁבִּלִּיתִי אָז בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת.

אֲקַוֶּה שֶׁתּוֹצִיא רְמָזִים בִּשְׁבִילְךָ מִמִּכְתָּבִי זֶה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרנה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, גֶּר לְהַצַּדִּיק נַ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה,

---

ב) זֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלִּי, וְזֶה מַעֲשֶׂה חֲבֵרִי.

זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

הִנֵּה בִּדְבַר כְּנִיסָתְךָ לְדִירָה חֲדָשָׁה לְמַזָּל טוֹב, רְאֵה לְהַכְנִיס שָׁם סַכִּין, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת בַּיִת, חֵלֶק ב׳, סִימָן ח׳): סְגֻלָּה כְּשֶׁנִּכְנָס לְבַיִת חָדָשׁ לָגוּר, יַכְנִיס לְשָׁם חֶרֶב אוֹ סַכִּין, אוֹ שְׁאָר כְּלֵי זַיִן, עַיֵּן שָׁם. גַּם תּוֹרִיד אֶת הַמְּזוּזוֹת, וְתִתֵּן לִבְדֹּק אוֹתָם אֵצֶל סוֹפֵר יָרֵא וְחָרֵד, וְתַתְחִיל עִם הַמְּזוּזָה הָרִאשׁוֹנָה, וְאוֹתָהּ תִּקְבַּע תֵּכֶף־וּמִיָּד בַּחֲזָרָה בְּאוֹתוֹ יוֹם, וְכֵן תִּתֵּן לִבְדֹּק מְזוּזָה אַחַר מְזוּזָה וְלֹא בְּיַחַד.

פַּעַם אַחַת בָּא מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל אֶל בֵּיתוֹ, וְרָצָה לְנַשֵּׁק אֶת הַמְּזוּזָה וְלֹא מָצָאָהּ, עַל־כֵּן לֹא נִכְנַס, רַק קָרָא אֶת בְּנֵי בֵּיתוֹ לַחוּץ, וְשָׁאַל: אֵיפֹה הַמְּזוּזָה? וְאָמְרָה לוֹ, שֶׁהַבַּעַל מַגִּיהַ בָּא וּלְקָחָהּ לְבָדְקָהּ. וְתֵכֶף־וּמִיָּד הָלַךְ אֵלָיו, וְאָמַר לוֹ: דוּ הָאסְט מִיר צוּגֶענוּמֶען דִּי שְׁטוּבּ[ג]. וְשָׁאַל הַבַּעַל מַגִּיהַ: וּמָה הָיָה לִי לַעֲשׂוֹת, הֲלֹא צִוִּיתָם אוֹתִי לְהַגִּיהַ אֶת הַמְּזוּזוֹת שֶׁלָּכֶם? וְהֵשִׁיב לוֹ מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל: בּוֹדְקִים מְזוּזָה אַחַת וּמַחֲזִירִים אוֹתָהּ, וְאַחַר־כָּךְ לוֹקְחִים אֶת הַשְּׁנִיָּה וְכוּ׳.

עַל־כָּל־פָּנִים אַתָּה בְּוַדַּאי רָאֵה לִבְדֹּק אֶת הַמְּזוּזוֹת, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ דַּרְכֵיכֶם.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרנו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְכֵן הַמָּעוֹת לְפִדְיוֹן, יַעֲזֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּמְתְּקוּ מִמְּךָ כָּל הַדִּינִים.

ג) לָקַחְתָּ אֶת בֵּיתִי.

חֶמְדַּת לְבָבִי! עָלֶיךָ לְהָבִין, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת הָיוּ הַמּוֹן קְצִין גְּלוּיִים וּמֻסְתָּרִים בַּזֹּהַר עַל זְמַנֵּי הַגְּאֻלָּה, וְצִפּוּ לְדְבָרִים גְּדוֹלִים מְאֹד, אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, דַּיְקָא עַל זְמַנִּים אֵלּוּ שֶׁצִּפּוּ, אָז הִתְגַּבֵּר הַסָּמ״ךְ־מ״ם מְאֹד מְאֹד, וּבִמְקוֹם שֶׁיִּזְכּוּ עַם יִשְׂרָאֵל לִגְאֻלָּה, אֵרַע בְּדִיּוּק הַהֵפֶךְ. וְלָכֵן דִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שְׁרִירִים וְקַיָּמִים (סַנְהֶדְרִין צז:): תִּפַּח רוּחָם שֶׁל מְחַשְּׁבֵי קִצִּין; כִּי אֵין צְרִיכִים לְהַגְדִּיר שׁוּם קֵץ וְזְמַן מָתַי תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה, וְהָרַמְבַּ״ם אוֹמֵר בְּפֵרוּשׁ, שֶׁדָּבָר זֶה נֶעֱלָם מִכֻּלָּם, וְלָכֵן לֹא כְּדַאי לְדַבֵּר וּלְנַחֵשׁ. הֵן אֱמֶת, שֶׁאַחֲרִים אוֹמְרִים, שֶׁדַּיְקָא כְּשֶׁנְּדַבֵּר מִמָּשִׁיחַ וְנַחֲשֹׁב מִמֶּנּוּ, דַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה נָבִיא אוֹתוֹ, אֲבָל עַל־פִּי תּוֹרַת רַבֵּנוּ זַ״ל, עָלֵינוּ לְהִתְבּוֹנֵן מַה בֶּאֱמֶת יִהְיֶה מָשִׁיחַ, וּמַה יַּעֲשֶׂה, וּמַה הוּא יַחְדִּיר בְּעַם יִשְׂרָאֵל?! אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳), שֶׁעִקַּר כְּלִי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא תְּפִלָּה. מָשִׁיחַ יִכְבֹּשׁ אֶת הָעוֹלָם עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, הַיְנוּ שֶׁיְּגַלֶּה כָּל־כָּךְ גְּלוּי אֱלֹקוּת, עַד שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יַרְגִּישׁ, אֲשֶׁר מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא, וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְיִתְקַיֵּם אָז (יְשַׁעְיָה יא, ט): ״וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת הַוָּיָ״ה״, שֶׁכֻּלָּם יַכִּירוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, ״כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב ה׳ צִיּוֹן״ (יְשַׁעְיָה נב, ח), וְכֵן יִתְקַיֵּם (צְפַנְיָה ג, ט): ״כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה׳״, שֶׁכֻּלָּם יְדַבְּרוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי לָמָּה אָדָם אֵינוֹ מְדַבֵּר אֶל קוֹנוֹ? כִּי אֵינוֹ רוֹאֶה אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַדּוּעַ? כִּי כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, הוּא בּוֹרֵא מָסָךְ הַמַּבְדִּיל בֵּינוֹ לְבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (סִפְרֵי־הַמִּדּוֹת, אוֹת אֱמוּנָה, סִימָן כב): הַפֶּשַׁע שֶׁל הָאָדָם מַכְנִיס כְּפִירָה לָאָדָם; וְכֵן אוֹמֵר הַנָּבִיא (יְשַׁעְיָה נט, ב): ״כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּלִים בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹקֵיכֶם״; כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, הוּא עוֹשֶׂה הֶפְרֵשׁ בֵּינוֹ לְבֵין בּוֹרְאוֹ, וְאֵינוֹ רוֹאֶה אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, לָכֵן אֵינוֹ מְדַבֵּר אֵלָיו. אֲבָל בְּעֵת הַגְּאֻלָּה יִהְיֶה גִּלּוּי אֱלֹקוּת כָּזֶה, שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, יִרְאוּ אוֹתוֹ בְּעֵינֵי בָּשָׂר, יַשְׂכִּילוּ וְיִתְבּוֹנְנוּ, אֵיךְ שֶׁדּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, זֶה לְבוּשׁ לְגַבֵּי אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְזֶה יִהְיֶה בְּעֵת הַגְּאֻלָּה.

וְלָכֵן לָמָּה לְךָ לְדַבֵּר מָתַי יָבוֹא מָשִׁיחַ?! וּמִי יִהְיֶה?! וְאֵיךְ יִהְיֶה?! רְאֵה כְּבָר עָכְשָׁו לְדַבֵּר מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, לְגַלּוֹת לְכֻלָּם

שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְהַכֹּל זֶה אֱלֹקוּת וֶאֱלֹקוּת זֶה הַכֹּל. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (חֻלִּין ז׃): אֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְמַטָּה, אֶלָּא אִם־כֵּן מַכְרִיזִין עָלָיו מִלְמַעְלָה; אָדָם אֵינוֹ מְקַבֵּל מַכָּה קְטַנָּה בְּאֶצְבָּעוֹ הַקְּטַנָּה, אִם לֹא קָבְעוּ כָּךְ קֹדֶם בַּשָּׁמַיִם. כִּי אֵין דָּבָר כָּזֶה שֶׁל טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, אֶלָּא הַכֹּל מֻשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית. וּבָרַגַע שֶׁיִּתְגַּלֶּה לְךָ דָּבָר זֶה, אָזַי תַּתְחִיל לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲשֶׁר זוֹ הַתַּכְלִית שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ — לִרְאוֹת, לִשְׁמֹעַ, לְהַרְגִּישׁ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְלָכֵן לָמָּה לְדַבֵּר מִדְּבָרִים שֶׁנֶּעֱלָמִים מֵאִתָּנוּ, וְאֵינֶנּוּ יוֹדְעִים מָתַי וְאֵימַת, טוֹב יוֹתֵר לְדַבֵּר מִדְּבוּרִים, שֶׁמְּשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּעַצְמוֹ יְדַבֵּר, הֵינוּ שֶׁהוּא יְגַלֶּה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. לָכֵן כָּל עִנְיָנֵינוּ עַתָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת — רַק לְמַלֵּא אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עִם אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת, וּלְשַׁמֵּחַ יְהוּדִים, וְרַק בָּזֶה עָלֵינוּ לַעֲסֹק, וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ — בָּזֶה נְקָרֵב אוֹתוֹ, וּנְמַהֵר אֶת בִּיאָתוֹ.

וְלָכֵן כַּלֵּךְ לְךָ לְדַבֵּר מִשּׁוּם קֵץ, אוֹ מִמָּשִׁיחַ וְכוּ׳, וּמִי יִהְיֶה מָשִׁיחַ וּמָתַי יָבוֹא וְכוּ׳, הָבָה יוֹתֵר טוֹב לְדַבֵּר מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁנִּמְצָא אִתָּנוּ, וְאוֹהֵב אוֹתָנוּ, וּמְצַפֶּה שֶׁנְּדַבֵּר אֵלָיו. וְכָל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁאָנוּ עֵדִים לָהֶם, הֵם רַק מֵחֲמַת שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ חָפֵץ לִשְׁמֹעַ קוֹלֵנוּ, וּכְדֶגְמַת יֶלֶד שֶׁהִתְעַלֵּף, וִירֵאִים וְחוֹשְׁשִׁים לִשְׁלוֹמוֹ, אִם חַי הוּא אִם לְהֶפֶךְ, אָזַי נוֹתְנִים לוֹ צְבִיטָה, וְאִם הַיֶּלֶד מַתְחִיל לִבְכּוֹת וְצוֹעֵק: ״אַבָּא, אַבָּא״, יוֹדְעִים שֶׁהוּא חַי וְקַיָּם. עַם יִשְׂרָאֵל נִמְצָאִים עַתָּה בְּמַצָּב שֶׁל עִלָּפוֹן, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא ׳צוֹבֵט׳ אוֹתָם בְּכָאן וּבְכָאן, כְּדֵי שֶׁיִּצְעֲקוּ אֵלָיו: ״אַבָּא, אַבָּא, עֲזֹר לָנוּ״, ״אַבָּא, אַבָּא, תְּקָרֵב אוֹתָנוּ אֵלֶיךָ, אָנוּ רוֹצִים לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה״. וְלָכֵן עִקַּר הַחוֹב הַמֻּנָּח עַתָּה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד — רַק לְדַבֵּר מֵהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁאוֹהֵב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וּלְגַלּוֹת לְכֻלָּם אֶת הַדֶּרֶךְ אֵיךְ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. כִּי הֲלֹא כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל רוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אֵין יְהוּדִי שֶׁאֵינֶנּוּ רוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, וַאֲפִלּוּ הֲכִי רָחוֹק, כִּי כָּל יְהוּדִי יֵשׁ לוֹ נְשָׁמָה מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (סַנְהֶדְרִין מד.): יִשְׂרָאֵל — אַף־עַל־פִּי שֶׁחָטָא — יִשְׂרָאֵל הוּא;

וְכֵן (בְּרָכוֹת נז.): אַפִּלּוּ רֵיקָנִין שֶׁבָּךְ, מְלֵאִים מִצְוֹות כָּרִמּוֹן; אַף אֵין יוֹדְעִים הַדֶּרֶךְ אֵיךְ נִכְנָסִים לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי נִתְקָעִים בָּהֶם (בְּרֵאשִׁית יט, יא): ״וְאֶת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פֶּתַח הַבַּיִת הִכּוּ בַּסַּנְוֵרִים וְגוֹ׳, וַיִּלְאוּ לִמְצֹא הַפָּתַח״, אֵין יוֹדְעִים הַדֶּרֶךְ לָשׁוּב אֶל בּוֹרְאָם; אַף כְּבָר גִּלָּה רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פד), אֲשֶׁר הַדֶּלֶת וְהַפֶּתַח לְהַכְּנֵס אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — זֶה הַפֶּה שֶׁל הָאָדָם; אִם אָדָם מַרְגִּיל עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי זוֹכֶה תֵּכֶף־וּמִיָּד לְהִכָּנֵס לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ.

עַל־כֵּן לְמַעַן הַשֵּׁם לְטוֹבָתְךָ הַנִּצְחִית, רְאֵה בָּעֵת הַזֹּאת לְדַבֵּר רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, לְגַלּוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, אֲשֶׁר בְּכָל רֶגַע וָרֶגַע שֶׁמְּדַבְּרִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מְקַיְּמִים מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל (דְּבָרִים יא, כב) ״וּלְדָבְקָה בּוֹ״, שֶׁזֶּה יִחוּד ה׳, כָּל דַּקָּה שֶׁחוֹשְׁבִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, מְקַיְּמִים מִצְוַת עֲשֵׂה תְּדִירִית שֶׁל יִחוּד הַבּוֹרֵא, אֲשֶׁר אֵין לְךָ מְאֻשָּׁר בַּחַיִּים יוֹתֵר מִמִּי שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְרַק זֶה עִקַּר תַּפְקִידֵנוּ עַתָּה, וְאֶת הַשְׁאָר יַעֲשֶׂה כְּבָר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תרנז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסִדֵּר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

חֶמְדַּת לִבִּי! שְׁאֵלָתְךָ טוֹבָה וִיקָרָה מְאֹד, וְלִמּוּד הִיא צְרִיכָה. בֶּאֱמֶת רַבִּי יוֹחָנָן גִּלָּה לָנוּ גִּלּוּי נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, אֲשֶׁר אֵין בֵּן דָּוִד בָּא, אֶלָּא בְּדוֹר שֶׁכֻּלּוֹ זַכַּאי אוֹ בְּדוֹר שֶׁכֻּלּוֹ חַיָּב (סַנְהֶדְרִין צח.); וְיֵשׁ לוֹמַר הַפֵּרוּשׁ הוּא כָּךְ: כִּי יֶשְׁנָן שְׁתֵּי מַדְרֵגוֹת: מַדְרֵגָה אַחַת, שֶׁאָדָם

צָרִיךְ לְהַרְגִּישׁ שֶׁהוּא הֵכִי רָחוֹק, וְלֹא לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּלָל, אֶלָּא לְזַכֵּר הֵיטֵב הֵיטֵב מֶה עָשָׂה בַּחַיִּים חַיּוֹתוֹ, וְכַמָּה הוּא נִתְחַיֵּב לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז, כ): ״כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ, אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא״; אֲזַי כֻּלָּנוּ חַיָּבִים. וּבָזֶה שֶׁאָדָם חוֹשֵׁב תָּמִיד שֶׁהוּא בִּבְחִינַת חַיָּב, וְחָשׁ עַצְמוֹ מֻרְחָק מִבּוֹרְאוֹ, זוֹ הַמַּדְרֵגָה הֵכִי עֶלְיוֹנָה, שֶׁצָּרִיךְ לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עב): מֵאַיִן אֲנִי יוֹדֵעַ, שֶׁאֲנִי מְקֻרָב אֶל צַדִּיק אֱמֶת, אוּלַי אֲנִי מַטְעֶה אֶת עַצְמִי, כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה רַמָּאִים וּצְבוּעִים וְשַׁקְרָנִים, שֶׁמְּרַמִּים אֶת הַבְּרִיּוֹת? הַסִּימָן לָזֶה, אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל: אִם נוֹפֶלֶת עַל הָאָדָם שִׁפְלוּת, וּמַתְחִיל לְהַרְגִּישׁ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת חַיָּב, וְעָשָׂה מַעֲשִׂים מְגֻנִּים כְּלַפָּיו יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁאָדָם חָשׁ שֶׁפֶל מְאֹד, אָז הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶצְלוֹ, כִּי אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שָׁפֵל; וּלְהֶפֶךְ — כְּשֶׁאָדָם מַחֲזִיק עַצְמוֹ לְאֵיזוֹ יְשׁוּת וְגֵאוּת, אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִים לָדוּר בָּעוֹלָם [בַּכְּפִיפָה אַחַת] (עֵרְכִין טו:). מַדְרֵגָה שְׁנִיָּה הִיא, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק, וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ רַק נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רפב) שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לָדוּן עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת, כִּי אֵיכְשֶׁהוּ יְחַפֵּשׂ וְיבַקֵּשׁ וְיִמְצָא בְּעַצְמוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה; שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאוֹמֵר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים לז, י): ״וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע, וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ״; הַיְנוּ שֶׁהַפָּסוּק מַזְהִיר אֶת הָאָדָם לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ בְּעַצְמוֹ ׳עוֹד מְעַט׳ טוֹב, שֶׁשָּׁם ׳אֵינֶנּוּ רָשָׁע׳, וְאִם יֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ זוֹ, אֲזַי ׳וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ׳, כְּבָר אֵינוֹ אוֹתוֹ אָדָם, כִּי עָלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ. כִּי כָּל יְהוּדִי וִיהוּדִי בַּאֲשֶׁר הוּא, יֵשׁ לוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה בְּלִי יוֹצֵא מִן הַכֹּל, וְהָרְאָיָה — שֶׁאֲפִלּוּ הֵכִי גָּרוּעַ וּמֻרְחָק, אַף־עַל־פִּי־כֵן יֵשׁ לוֹ מִצְוַת מִילָה, שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת קל.); וְאָנוּ עֵדִים לָזֶה, אֲפִלּוּ אוֹתָם רְחוֹקִים מֵהַיַּהֲדוּת, וַאֲפִלּוּ אֵלּוּ הַמְסִיתִים וּמַדִּיחִים נֶגֶד הַיַּהֲדוּת, עִם כָּל זֹאת, כְּשֶׁבְּשָׁעָה טוֹבָה נוֹלָד לָהֶם בֵּן לְמַזָּל־טוֹב, עוֹשִׂים בְּרִית מִילָה בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה. לְמֵדִים מִכָּאן, שֶׁיֶּשְׁנָן שְׁתֵּי מַדְרֵגוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, כָּאָמוּר: מַדְרֵגָה אַחַת — שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ הֵכִי רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בָּזֶה יֵשׁ סַכָּנָה גְּדוֹלָה, כִּי יָכוֹל לִפֹּל בְּעַצְבוּת וּבִמְרִירוּת. וְעַל־כֵּן צָרִיךְ אֶת הַמַּדְרֵגָה הַשְּׁנִיָּה

— לָדוּן עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת.

וּלְפִי זֶה נִתְיַשֵּׁב הֵיטֵב הַגִּלּוּי שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן, שֶׁכְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יְקַבְּלוּ אֶת הַדַּעַת הַזּוֹ, אֲשֶׁר אֵין בֶּן דָּוִד בָּא, אֶלָּא בְּדוֹר שֶׁכֻּלּוֹ חַיָּב, אוֹ בְּדוֹר שֶׁכֻּלּוֹ זַכַּאי, אָזַי הוּא בֶּאֱמֶת יִתְגַּלֶּה אֲלֵיהֶם; הַיְנוּ כְּשֶׁתִּתְגַּלֶּינָה אֵלֵינוּ שְׁתֵּי מַדְרֵגוֹת אֵלּוּ, מֵחַד גִּיסָא — לֵידַע שֶׁאָנוּ רְחוֹקִים מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְיֵשׁ לָנוּ הַרְבֵּה מַה לְתַקֵּן, כְּמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ו׳), שֶׁאַפִלּוּ הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים, הַדְּבוּקִים בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְיַחֲדִים יִחוּדִים קְדוֹשִׁים בְּכָל רֶגַע, אַף־עַל־פִּי־כֵן תָּמִיד שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, פֶּן וְאוּלַי גִּשְׁמוּ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמֵאִידָךְ גִּיסָא — לֵידַע שֶׁצָּרִיךְ לָדוּן עַצְמֵנוּ לְכַף זְכוּת, אָזַי עַל־יְדֵי שְׁתֵּי מַדְרֵגוֹת אֵלּוּ נִזְכֶּה לְהָבִיא אֶת הַגְּאֻלָּה; וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהַגִּיעַ לָזֶה, שֶׁאָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְקָרֵב אֶת בִּיאַת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה...

ג׳ תרנח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסִדֶּר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וּמְאֹד נִצְטַעַרְתִּי לִשְׁמֹעַ בְּצַעֲרְךָ הַקָּשֶׁה מִמַּה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, שֶׁנָּפַלְתָּ וְיָרַדְתָּ וְנִכְשַׁלְתָּ הֵיכָן שֶׁנָּפַלְתָּ וְכוּ׳.

וְאוֹדוֹת שֶׁבִּקַּשְׁתָּנִי לַעֲנוֹת לְךָ בָּעִנְיָן וְכוּ׳, אֵינֶנִּי אוֹהֵב לְהִכָּנֵס בְּחִלּוּקֵי דֵּעוֹת שֶׁבֵּין רַבָּנִים, שֶׁזֶּה אוֹמֵר כָּךְ וְזֶה אַחֵרֶת וְכוּ׳. אָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא דִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת קיח:): כָּל הַמְשַׁמֵּר שַׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ, אֲפִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ — מוֹחֲלִין לוֹ. אִם אָדָם עָבַד עֲבוֹדָה זָרָה, אֲשֶׁר אֵין עוֹד עָוֹן חָמוּר יוֹתֵר מִזֶּה, שֶׁהָלַךְ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכָפַר בָּעִקָּר, וְהִנֵּה אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁאִם מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ, שֶׁמֵּהַיּוֹם וָהָלְאָה יְהֵא שׁוֹמֵר שַׁבָּת

— הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹחֵל לוֹ עַל הַכֹּל. וְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסִיקְתָּא דְּרַב כַּהֲנָא כה) עַל הַפָּסוּק (הוֹשֵׁעַ יד, ב): ״שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד הַוָי״ה אֱלֹקֶיךָ״, אֲפִלּוּ כָּפַרְתָּ בָּעִקָּר, אָדָם עוֹמֵד וּמְחָרֵף וּמְגַדֵּף בַּשּׁוּק, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹמֵר לוֹ: עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה בֵּינִי לְבֵינְךָ וַאֲנִי מְקַבֵּלְךָ; אָדָם שֶׁהִגִּיעַ לְשִׁפְלוּת הַמַּדְרֵגָה, שֶׁאֵין עוֹד יְרִידָה אַחֲרֶיהָ, וְהוּא מְחָרֵף וּמְגַדֵּף בַּשּׁוּק, בָּרַבִּים, בִּכְלֵי הַתִּקְשֹׁרֶת, נֶגֶד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, בַּר מִינָן, נֶגֶד כָּל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, אוֹמֵר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה וַאֲנִי מוֹחֵל לְךָ. לְמֵדִים מִכָּאן אֶת גֹּדֶל רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁמְּרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו.

וְלָכֵן, אַל תִּפֹּל בְּדַעְתְּךָ כְּלָל, כִּי יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתְךָ. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עח): אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קיב): אִם אַתָּה מַאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִים לְקַלְקֵל, תַּאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִים לְתַקֵּן. וְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶק ד׳): אִם אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה לְפָנַי, אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אִם חוֹזֵר וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, הֲרֵי אֲנִי עִמּוֹ בְּרַחֲמִים, וַאֲנִי מְקַבֵּל תְּשׁוּבָתוֹ, וְאֵין אֲנִי זוֹכֵר לוֹ אֲפִלּוּ מִקְצָת עֲוֹונוֹתָיו. אֵלּוּ הֵם מַאֲמְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים. וְעָלֶיךָ לָדַעַת, שֶׁמַּה שֶּׁאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹמֵר, כִּי אֵין לָנוּ אֶלָּא דִּבְרֵי הַחֲכָמִים בַּמִּשְׁנָה, בַּגְּמָרָא, בַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי וְתוֹסֶפְתָּא, בָּרַמְבַּ״ם, טוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, בַּמִּדְרָשִׁים כֻּלָּם, בְּסִפְרֵי הַזֹּהַר וְהַתִּקּוּנִים. וְלָכֵן אַף שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ בַּמֶּה שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ, עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי לֹא אָבַד מָנוֹס מִמְּךָ, וּבָזֶה שֶׁתִּזְכֶּה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַבְּלְךָ תֵּכֶף־וּמִיָּד. כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל בְּרִיּוֹתָיו, וְעַד יוֹם מוֹתוֹ שֶׁל אָדָם מְצַפֶּה וּמְחַכֶּה פֶּן וְאוּלַי יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שָׁם, פֶּרֶק יח): כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחָהּ שֶׁל תְּשׁוּבָה, שֶׁמַּמְלֶכֶת וְקוֹשֶׁרֶת לִבְנֵי־אָדָם כְּתָרִים, וּמְרַפֵּאת אֶת הַחוֹלִים. וְלָכֵן אַשְׁרֵי וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁאָז הַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית, מַלְאָךְ הַפּוּרְעָנוּת אֵינוֹ יָכוֹל לְהַזִּיקוֹ, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה כ׳, סִימָן יג): בִּלְעָם הָיָה רָשָׁע עָרוּם, וְיָדַע שֶׁאֵין עוֹמֵד מִפְּנֵי הַפּוּרְעָנוּת אֶלָּא תְּשׁוּבָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁחוֹטֵא וְאוֹמֵר: חָטָאתִי, אֵין רְשׁוּת לַמַּלְאָךְ לִגַּע

בּוֹ; בָּרֵגַע שֶׁאָדָם בָּא לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּמִתְוַדֶּה עַל כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, תֵּכֶף־וּמִיָּד מִתְקַבֶּלֶת תְּשׁוּבָתוֹ בַּשָּׁמַיִם.

לָכֵן כְּפִי שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ בְּנַפְשְׁךָ שֶׁחָטָאתָ וְכוּ׳, מוֹעִילָה תְּשׁוּבָה עַל הַכֹּל, וְאִם עַל עֲבוֹדָה זָרָה מוֹעִילָה תְּשׁוּבָה, בְּוַדַּאי עַל כָּל חֵטְא וְחֵטְא יֵשׁ תְּשׁוּבָה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה, אוֹמֵר הָרַמְבַּ״ם (פֶּרֶק ב׳ מֵהִלְכוֹת תְּשׁוּבָה, הֲלָכָה ב׳), זֶהוּ וְדוּי דְּבָרִים, שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְוַדּוֹת בִּשְׂפָתָיו, הַיְנוּ שֶׁאָדָם מִתְוַדֶּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְסַפֵּר לוֹ כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹהֵב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וּמְצַפֶּה בְּכָל יוֹם וָיוֹם שֶׁיָּשׁוּב אֵלָיו, וְלָכֵן קוֹרֵא אוֹתוֹ שֶׁיָּשׁוּב אֵלָיו, אַף אָדָם מִסְכֵּן, אֵינֶנּוּ זוֹכֶה לִשְׁמֹעַ אֶת קוֹל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְלָכֵן עָלָיו לָבוֹא אֶל הַצַּדִּיקִים הַדְּבוּקִים בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְיַחֲדִים יְחוּדִים קְדוֹשִׁים בְּכָל רֶגַע וָרֶגַע, וְהֵם מְבִינִים אֶת נִבְכֵי נַפְשׁוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ז׳): מִי יָכוֹל לִהְיוֹת מַנְהִיג וְצַדִּיק, אוֹמֵר הַנָּבִיא (יְשַׁעְיָה מט, י): ״כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם״, מַנְהִיג יָכוֹל לִהְיוֹת מִי שֶׁהוּא רַחֲמָן, אֲשֶׁר הוּא מְרַחֵם עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמְקָרְבָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן אִי אֶפְשָׁר לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, אֶלָּא כְּשֶׁבָּאִים לַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁזָּכָה לְהַשִּׂיג רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד רַחֲמָנוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֲשֶׁר יַדְרִיכֻנּוּ בִּדְרָכִים וְעֵצוֹת נִפְלָאוֹת אֵיךְ לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ וְהָרָע שֶׁנּוֹלַד בּוֹ, אַשְׁרָיו וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ!

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרנט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳, לְדַעְתִּי, יוֹתֵר טוֹב לְהִתְמַקֵּד בִּדְבָרִים שֶׁהֵם הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה שֶׁל חַיֵּי הַיּוֹם יוֹם, וְלֹא לְהִכָּנֵס בִּדְבָרִים שֶׁלְּמַעְלָה מִשִּׂכְלְךָ, מִדַּעְתְּךָ וְהַשָּׂגָתְךָ. כִּי זֶה רַק יְבִיאֲךָ לְתִסְבֹּכֶת, וּבֵין כָּךְ אַתָּה שׁוֹכֵחַ מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמַה קּוֹרֶה לְבַסּוֹף? יוֹם שָׁלֵם — מֵהָרַגַע שֶׁאַתָּה קָם עַד שֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ לִישׁן, הוֹלֵךְ לְךָ לְאִבּוּד, כִּי ״יָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר״ (תְּהִלִּים קמד, ד). וְעַל־כֵּן תֵּישֵׁב יוֹתֵר אֶת דַּעְתְּךָ הֵיטֵב, וְתִרְאֶה אֵיךְ עוֹבֵר עָלֶיךָ יוֹם שָׁלֵם, עַד שֶׁאַפִלּוּ דַּקָּה אַחַת לֹא חָשַׁבְתָּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, דִּבּוּר אֶחָד לֹא דִּבַּרְתָּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכוּ׳, כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ. אַתָּה מְדַבֵּר מִגִּלְגּוּלִים, מִנְּשָׁמוֹת, מִמָּשִׁיחַ, מִגְּאֻלָּה, אֲבָל לֹא מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי מֵהַכֹּל מְדַבְּרִים, וְרַק לֹא מֵהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, הַאִין זֶה פֶּלֶא?! וְהִנֵּה אַתָּה מְתָרֵץ עַצְמְךָ: ״כֵּן, אֲבָל זוֹ מִצְוָה לְדַבֵּר מִמָּשִׁיחַ, מִגִּלְגּוּלִים״ וְכוּ׳ וְכוּ׳, אֲבָל תֹּאמַר לִי: ״הֲלֹא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פֹּה נִמְצָא, מַדּוּעַ לֹא נְדַבֵּר מִמֶּנּוּ, וְנַעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ?!״ עַל־כֵּן הָעִקָּר צְרִיכִים לְהִתְעוֹרֵר מֵהַשָּׁנָה הָעֲמֻקָּה שֶׁיִּשְׁנִים בָּהּ, וּלְהַחְדִּירוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ תּוֹכֵנוּ, וּלְדַבֵּר רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ.

וְכַמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ס׳): יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם הַיְשֵׁנִים אֶת יְמֵיהֶם, הַיְנוּ אֲפִלּוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים וּמַנִּיחִים תְּפִלִּין, וּמְקַיְּמִים מִצְוֹות וְלוֹמְדִים תּוֹרָה, אֲבָל זֶה בְּחִינַת שֵׁנָה; כִּי אִם אָדָם אֵינוֹ מַרְגִּישׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵין לְפָנֵי מַרְאֵה עֵינָיו שָׁם הֲוָיָ״ה בָּרוּךְ הוּא, הוּא נִמְצָא בְּשֵׁנָה, הוּא כִּבְתוֹךְ חֲלוֹם עָמֹק. וְלָכֵן אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁהַצַּדִּיק מְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה. וּמֵאֵיזוֹ שֵׁנָה? כָּאָמוּר, אָדָם חוֹלֵם חֲלוֹמוֹת נְעִימִים בְּהָקִיץ, חֲלוֹמוֹת מִמָּשִׁיחַ, מִגִּלְגּוּלֵי נְשָׁמוֹת, אֲבָל זֶה בְּגֶדֶר חֲלוֹמוֹת.

לָכֵן הָעִקָּר לְהִתְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה, אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד), כְּבָר צָרִיךְ לַחֲשֹׁב הַמַּחֲשָׁבָה הָרִאשׁוֹנָה: הִנֵּה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְיֹאמַר: ״מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ, מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם, שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ״, עַל כָּל אָדָם לָתֵת תּוֹדָה לוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֶחֱזִיר אֶת נִשְׁמָתוֹ, וְהִנֵּה יֵשׁ לוֹ עוֹד יוֹם אֶחָד בָּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁיָּכוֹל לְהַכִּירוֹ יִתְבָּרַךְ. וְתֵכֶף־וּמִיָּד יִטֹּל יָדַיִם וְיִתְלַבֵּשׁ, יָרוּץ לַמִּקְוֶה וְיִטְבֹּל וְיִטַּהֵר

עַצְמוֹ. וְאִם זֶה קֹדֶם אוֹר הַיּוֹם יֹאמַר בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה, וְיַתְחִיל סֵדֶר תִּקּוּן חֲצוֹת, וִיבַקְּשׁוּ יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים וּבִדְמָעוֹת שָׁלִישׁ, שֶׁיִּגְאַל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, וְיֵצְאוּ מִצָּרוֹתֵיהֶם. וְאִם זֶה אַחַר עֲלוֹת הַשַּׁחַר, יָרוּץ אַחַר הַמְּקוֹם לְבֵית־הַכְּנֶסֶת וְיִתְפַּלֵּל בְּמִנְיָן, מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר דַּיְקָא, כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה יְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, כָּל מִזְמוֹר וּמִזְמוֹר יָשִׁיר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְבוֹרְאוֹ, וִיבַקְּשׁוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתֵּן לוֹ דַּעַת, חָכְמָה וּבִינָה, וְכֵן ״הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ, וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ״, וְכֵן ״סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ״ וְכֵן הָלְאָה וְכֵן הָלְאָה, בְּכָל בְּרָכָה וּבְרָכָה יְכַוֵּן אֶת אֲשֶׁר פִּיו אוֹמֵר וּשְׂפָתָיו מְמַלְמְלוֹת, וְיִתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה, כִּי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּשִׂמְחָה, עֲרֵבָה וּמְתֻקָּה אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ (סִפְרֵי־הַמִּדּוֹת, אוֹת תְּפִלָּה, סִימָן פא); וְכָל הַיּוֹם יַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹות, אֶת מִי שֶׁפּוֹגֵשׁ — יְגַלֶּה לוֹ שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא עוֹלָם, הַמְחַיֶּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. רוֹאֶה יְהוּדִי שָׁבוּר — יְשַׂמְּחוֹ וְיעוֹדְדוֹ וְיאַמְּצוֹ, רוֹאֶה יְהוּדִי רָחוֹק מִמִּצְוֹות — יְזַכֶּהוּ בְּמִצְוֹות וְכוּ׳, וְכָךְ יַעֲבֹר לוֹ כָּל הַיּוֹם עִם תּוֹרָה, צְדָקָה וָחֶסֶד, קִיּוּם הַמִּצְוֹות, הִתְבּוֹדְדוּת, אֲשֶׁר יוֹם כָּזֶה הוּא ״יוֹם הַגְּאֻלָּה״, יוֹם כָּזֶה שֶׁאָדָם חַי עִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — זוֹ הַגְּאֻלָּה שֶׁלּוֹ. וְכָךְ יַחֲלֹף לוֹ יוֹם אַחַר יוֹם.

וְעַל־כֵּן כַּלֵּךְ לְךָ לְהִכָּנֵס בִּדְבָרִים שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַשָּׂגָתְךָ, שֶׁרַק יִקָּלַעְתָּ לְתִסְבֹּכֶת, לְשִׁבְרוֹן לֵב, לְתִסְכּוֹל, עַד שֶׁיֶּשְׁנָם רַבִּים, שֶׁמֵּרֹב עַקְמוּמִיּוּת וּסְפֵקוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ בְּלִבָּם, הִפְסִיקוּ לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, חָדְלוּ לִשְׁמֹר שַׁבָּת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, נָטְשׁוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהֵחֵלּוּ לְדַבֵּר הֲבָלִים וּסְרָק, וְאַט אַט יָצְאוּ אֶל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר וְיַצִּיל. עַל־כֵּן יוֹתֵר טוֹב לְהִתְמַקֵּד וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הָאוֹר שֶׁיֵּשׁ בַּחַיִּים, כִּי כָּךְ אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן פד), שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם מֵאִיר הָאוֹר הַגָּנוּז, אֲבָל לֹא כָּל אֶחָד זוֹכֶה אֵלָיו, כִּי יֶשְׁנָם נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים הַמְבַלְבְּלִים אֶת מֹחַ הָאָדָם, שֶׁלֹּא יַרְגִּישׁוּ. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל אַבְרָהָם אָבִינוּ (בְּרֵאשִׁית כד, א): ״וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים״, אוֹמֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (עַיִן חֵלֶק א׳ קכט.), שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם הָיָה אֶצְלוֹ יוֹם שָׁלֵם, וּבָא עִם כָּל יָמָיו. וְזֶהוּ תַּפְקִיד כָּל אָדָם, לֵילֵךְ בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ — לְמַלֵּא יָמָיו בְּדַרְכֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ,

לְפַרְסֵם אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיֵּדְעוּ כֻּלָּם, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא פֹּה עִמָּם, אִתָּם וְאֶצְלָם, וְלֹא יְבַלְבְּלוּ עַצְמָם מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁהוּא נִשְׂגָּב מִבִּינָתָם. וְכָךְ זוֹכִים לִחְיוֹת חַיִּים טוֹבִים, חַיִּים נְעִימִים וּמְאֻשָּׁרִים. וּבִמְקוֹם לְהִכָּנֵס בִּדְבָרִים שֶׁאֵין יוֹדְעִים, כְּדַאי יוֹתֵר לְהִכָּנֵס בִּדְבָרִים שֶׁכֵּן מְבִינִים; הַיְנוּ מִי הוֹלֵךְ בְּךָ? רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאִם רַק יוֹצִיא חִיּוּתוֹ מִמְּךָ, אַתָּה נוֹתָר פֶּגֶר מֵת. מִי מְסַתֵּכֵל בְּךָ? הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. מִי מִתְנוֹעֵעַ בְּךָ? הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְלָכֵן יוֹתֵר טוֹב לְדַבֵּר מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲשֶׁר בָּזֶה מְקַיְּמִים מִצְוָה תְּדִירִית שֶׁל יִחוּד הַוָיְ״ה בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ. וְזֶה הָיָה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּגִין דְּאִשְׁתְּמוֹדָעוּן לֵיהּ (בא מב.); וְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא נָשׂא ג): מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹלָמוֹ, נִתְאַוָּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים; הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתְאַוֶּה לָגוּר פֹּה בְּזֶה הָעוֹלָם עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְתַפְקִיד כָּל יְהוּדִי לִרְאוֹת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, לְטַיֵּל עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה לִפְנֵי מַרְאֵה עֵינָיו — רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּלְבָד, שֶׁיּוֹרִיד אֶת עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי. וְזֶה מַה שֶּׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כו, יב): ״וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכָכֶם, וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים, וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם״; אוֹמֵר עַל זֶה רַשִׁ״י: ״וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכָכֶם״ — ׳אֲטַיֵּל עִמָּכֶם בְּגַן־עֵדֶן כְּאַחַד מִכֶּם, וְלֹא תִּהְיוּ מִזְדַּעְזְעִים מִמֶּנִּי׳, אֲשֶׁר זוֹ הַמַּדְרֵגָה הַכִּי עֶלְיוֹנָה, שֶׁזּוֹכִים לְהַגִּיעַ בְּזֶה הָעוֹלָם — לִחְיוֹת עִם הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְזֶה מַה שֶּׁרַבֵּנוּ זַ״ל רוֹצֶה לְהַחְדִּיר בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל; אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְזֶה, וְאָז לְרֹב טוּב הַצָּפוּן יְזֻכֶּה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרס.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וּמִפְּאַת טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת נִתְעַכֵּב עַד כֹּה.

בְּעִנְיַן שֶׁשָּׁאַלְתָּ, מַדּוּעַ נִדְמֶה לָאָדָם, שֶׁאֵין שׁוֹמְעִים אוֹתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ? כָּל זֶה בָּא מֵעֲוֹונוֹתָיו. כִּי כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, נִכְנֶסֶת בּוֹ כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת אֱמוּנָה, סִימָן כב): הַפֶּשַׁע שֶׁל הָאָדָם, מַכְנִיס כְּפִירָה בָּאָדָם; וְלָכֵן נִדְמֶה לוֹ, שֶׁאֵינוֹ רָצוּי לְמַעְלָה, וְאֵין צְרִיכִים אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. וּבֶאֱמֶת אֵין זֶה נָכוֹן כְּלָל וּכְלָל, אֶלָּא כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁאָדָם מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ — זֶה נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל, אֶלָּא עַד שֶׁאָדָם נִזְדַּכֵּךְ דַּיּוֹ, וְנַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל בּוֹ אוֹר הַשְּׁכִינָה — אוֹרֶךְ זְמַן, וְאֵינֶנּוּ זוֹכֶה לְהֶעָנוֹת תֵּכֶף־וּמִיָּד בִּתְפִלָּתוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמֵר הָרַבִּי רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, עַל מַאֲמָרָם זַ״ל (נֹעַם אֱלִימֶלֶךְ רֵישׁ, פָּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח): וּכְבָר צָעַק הַכֹּהֵן ״אָנָּא ה׳״; הַיְנוּ לִהְיוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל זֶה תָּלוּי בְּהַרְבֵּה צְעָקוֹת: ״אָנָּא ה׳״. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (יַלְקוּט וָאֶתְחַנַּן תתכה): ״בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו״ — בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁיִּשְׂרָאֵל קוֹרְאִים — עוֹנֶה אוֹתָם. בְּוַדַּאי כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה שֶׁיְּהוּדִי מִתְפַּלֵּל, בּוֹנֶה לְעַצְמוֹ מִשְׁכָּן, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳), וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהַמִּשְׁכָּן לָקַח זְמַן, עַד שֶׁהֻקִּימוּ אוֹתוֹ, עָשׂוּ קְרָשִׁים, אֲדָנִים וְכוּ׳ וְכוּ׳, כְּמוֹ־כֵן גַּם בִּתְפִלָּה אוֹרֶךְ זְמַן, וְאִם יֵשׁ לָאָדָם אֲרִיכוּת אַפַּיִם וְסַבְלָנוּת, וּבָא אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וּמִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, וּמְדַבֵּר אֵלָיו, סוֹף כָּל סוֹף יִרְאֶה שֶׁכָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה שֶׁהִתְפַּלֵּל, לֹא הָלְכָה לָרִיק. וְלָכֵן צְרִיכִים רַק סַבְלָנוּת. וְכָךְ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא וַיֵּצֵא ד׳): אָדָם נִכְנָס לְבֵית־הַכְּנֶסֶת, וְעוֹמֵד אַחַר הָעַמּוּד, וְלוֹחֵשׁ תְּפִלָּתוֹ וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַאֲזִין; וְלָכֵן אַשְׁרֵי הָאָדָם הַמִּתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים, וּלְבַסּוֹף יִרְאֶה יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה, כִּי עַל־יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלָּה, בּוֹנֶה לְעַצְמוֹ כְּלִי לְקַבֵּל בּוֹ נֹעַם זִיו אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרסא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שִׁשִּׁי לְסִדֶּר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל אֲהוּבִי, יְדִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳. כַּיָּדוּעַ, יֶשְׁנָם רַבִּים בֵּין הָאֻמּוֹת, כָּאֵלּוּ שֶׁהֵם מֵחֲסִידֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא הִזִּיקוּ לְאַף אֶחָד, וְלֹא הֵצִיקוּ לְאִישׁ, וּבְוַדַּאי גַּם לָהֶם יִתְגַּלֶּה הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא כְּפִי בְּחִינָתָם, בְּוַדַּאי לֹא כְּמוֹ לְעַם יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כא), שֶׁבְּעֵת הַגְּאֻלָּה יִתְגַּלֶּה כָּל־כָּךְ גִּלּוּי אֱלֹקוּת, שֶׁמַּה שֶּׁאָנוּ נִזְכֶּה — אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר. וּכְפִי מַה שֶּׁעָבַרְנוּ גָּלוּת, נִזְכֶּה לְאוֹרוֹת וְזִקּוּקִים נִפְלָאִים כָּאֵלּוּ, שֶׁנִּשְׁתַּעֲשַׁע בְּשַׁעֲשׁוּעַ דְּמַלְכָּא. וּלְמַה אוֹתָם חֲסִידֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם יִזְכּוּ? לָהֶם תִּהְיֶה שִׂמְחָה עַל סְתָם הַשָּׂגַת יְהוּדִי פָּשׁוּט שֶׁמְּקַיֵּם מִצְוָה, זוֹ תִּהְיֶה הַשָּׂגָתָם הַגְּדוֹלָה. וְכָל זֶה שַׁיָּךְ לְאֵלּוּ מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁאַף פַּעַם לֹא הֵצִיקוּ וְהִזִּיקוּ לִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי הֱיוֹת שֶׁהֵם לֹא הָרְגוּ וְלֹא רָצְחוּ, וְלֹא הִתְאַכְזְרוּ לִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, גַּם הֵם יִזְכּוּ לְנַעַם כָּלְשֶׁהוּ. אֲבָל מַה שֶּׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — שֶׁהָעֲמָלֵקִים וְהָרוֹצְחִים שֶׁרָצְחוּ בְּדָם קַר אֲנָשִׁים, נָשִׁים וָטַף חַפִּים מִפֶּשַׁע, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִנְקֹם אֶת נִקְמַת דָּם עֲבָדָיו הַשָּׁפוּךְ לְעֵינֵינוּ, וְנִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּמוֹ עֵינֵינוּ רְעִידוֹת אֲדָמָה בֵּינֵיהֶם, שֶׁיִּקָּבְרוּ כֻּלָּם חַיִּים, כָּל אֵלּוּ שֶׁשָּׂרְפוּ, וְחָנְקוּ וְהִכְנִיסוּ בְּתָאֵי הַגָּזִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַחַפִּים מִפֶּשַׁע, הַיְנוּ שֶׁזִּכְרוֹ שֶׁל עֲמָלֵק יִמָּחֶה מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

וּמִפְּאַת טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת בְּצָרְכֵי הָרַבִּים — אֲקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תרסב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם שִׁשִּׁי לְסִדְרַ וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל אֲהוּבִי, יְדִידִי הַיָּקָר לִי מְאֹד, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֵצַח־נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳. הֲלֹא רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן שלט), שֶׁלְּעָתִיד, יִהְיֶה כָּל הָעוֹלָם אֲנָשִׁים; הַיְנוּ כֻּלָּם יִהְיוּ חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב, וְהֵבִיא אֶת הַפָּסוּק (יְחֶזְקֵאל לו, כו): ״וַהֲסִירוֹתִי מִכֶּם לֵב הָאֶבֶן וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר״, וְאוֹמְרִים עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה לד, סִימָן כא): אַל תִּקְרֵי לֵב בָּשָׂר, אֶלָּא ׳לֵב בֹּסֶר׳, שֶׁזֶּה אוֹתִיּוֹת ׳בְּרֶסְלֶב׳.

רְאֵה וְהִתְבּוֹנֵן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל. הֲלֹא רַבֵּנוּ זַ״ל מְגַלֶּה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כָּל לְמוּדוֹ רַק לְפָרְסֵם אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, לְקָרֵב כָּל יְהוּדִי רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְשֶׁיְּדַבֵּר וְיָשִׂיחַ רַק אֶל קוֹנוֹ. וְרַבֵּנוּ זַ״ל הוּא מַתָּנָה לְכָלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, רַבֵּנוּ זַ״ל אֵינֶנּוּ שַׁיָּךְ לְפֶלֶג אֶחָד, לְגוּף אֶחָד אוֹ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת אֶחָד, אוֹ לַאֲנָשִׁים מְסֻיָּמִים, כְּמוֹ שֶׁקְּטַנֵּי הַדַּעַת, קְטַנֵּי הַמֹּחַ רוֹצִים לְצַמְצֵם אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל, כָּל אֶחָד בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת שֶׁלּוֹ, בַּחֲבוּרָה שֶׁלּוֹ, אֲשֶׁר אֵין זֶה נָכוֹן כְּלָל, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא מַתָּנָה לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל. וְהִנֵּה הַמְצִיאוּת מוֹכִיחָה, שֶׁיְּהוּדִי אֵינוֹ מַרְגִּישׁ אֶת צַעַר הַזּוּלַת, וּמַדּוּעַ? כִּי יֵשׁ לוֹ לֵב אֶבֶן, לֵב מְאֻבָּן, שֶׁאֵינֶנּוּ חָשׁ אֶת הַשֵּׁנִי, לֹא־כֵן לֵב בָּשָׂר — הַיְנוּ שֶׁמַּרְגִּישִׁים אֶת הַשֵּׁנִי, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בָּבָא מְצִיעָא פד.): אַהֲבָה דּוֹחֶקֶת אֶת הַבָּשָׂר. וְזֶה מַה שֶּׁאָמַר הַנָּבִיא, שֶׁבְּעֵת הַגְּאֻלָּה יִתְקַיֵּם: ״וַהֲסִירוֹתִי מִכֶּם לֵב הָאֶבֶן, וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר״; הַיְנוּ, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עַכְשָׁו יֶשְׁנָה גִּזְעָנוּת: אַשְׁכְּנַזִּים אֵינָם סוֹבְלִים סְפָרַדִּים, וּמִמֵּילָא סְפָרַדִּים אֵינָם סוֹבְלִים אַשְׁכְּנַזִּים, וּבֵין הַסְּפָרַדִּים יֶשְׁנָן עֲדוֹת עֲדוֹת, שֶׁאֵין סוֹבְלוֹת זוֹ אֶת זוֹ, וּבֵין הָאַשְׁכְּנַזִּים יֶשְׁנָם פְּרוּדִים: חֲסִידִים וְלִיטָאִים, חֲסִידֵיוֹת לְמִינֵיהֶן,

וּשְׁאָר פֵּרוּדִים, וְאֵין אֶחָד יָכוֹל לְדַבֵּר עִם זוּלָתוֹ, שֶׁזֶּהוּ ׳לֵב אֶבֶן׳, אֵין מַרְגִּישִׁים זֶה אֶת זֶה, בָּא הַנָּבִיא וְאוֹמֵר: ״וַהֲסִירוֹתִי מִכֶּם לֵב הָאֶבֶן, וְנָתַתִּי לָכֶם ׳לֵב בָּשָׂר׳״, שֶׁאֶחָד יִהְיֶה מִתְבַּסֵּר בְּלִבּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, הַיְנוּ שֶׁיַּרְגִּישׁ אֶת הַשֵּׁנִי, יָבִין בְּצַעֲרוֹ. וְזֶהוּ הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל.

כִּי כָּל אֵלּוּ הַשֵּׁמוֹת, הֵם רַק שְׁמוֹת הַגָּלוּת, כִּי בֶּאֱמֶת, הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע בָּא לְגַלּוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְהָיוּ לוֹ שִׁשִּׁים תַּלְמִידִים, כִּי נִשְׁמָתוֹ לֹא רָצְתָה לֵירֵד לְזֶה הָעוֹלָם, אֶלָּא אִם יִתְּנוּ לָהּ שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים, וְאֵלּוּ הֵם הַשִּׁשִּׁים תַּלְמִידִים. וְשָׁלַח כָּל תַּלְמִיד וְתַלְמִיד לְחֵלֶק אַחֵר בָּעוֹלָם, שֶׁיְּגַלֶּה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכָךְ יוֹצְאוֹת הַשּׁוֹשָׁלוֹת שֶׁל הַחֲסִידֵיוּת. וְשָׁנִים עַל גַּבֵּי שָׁנִים עָבְרוּ, וּלְדַאֲבוֹנֵנוּ, שָׁכְחוּ מֵהַלִּמּוּד שֶׁל הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע, וְהֵחֵלּוּ לְדַבֵּר מֵעֲיָרוֹת, זֶה מֵעֲיָרָה זוֹ וְזֶה מֵעֲיָרָה אַחֶרֶת וְכוּ׳, וְשָׁכְחוּ מֵהַלִּמּוּד, כִּי הֲרֵי כָּל צַדִּיק הָיָה צָרִיךְ לְהִתְלַבֵּשׁ בְּחֵלֶק אַחֵר שֶׁל הָעוֹלָם: זֶה בִּבְרֶסְלֶב, זֶה בְּבֶעלְז, זֶה בְּגוּר, זֶה בְּסַאטְמֶער, זֶה בְּבֹאבוֹב, זֶה בְּוִיזְ׳נִיץ וְכוּ׳ וְכוּ׳, וּבְכָל מִינֵי מְקוֹמוֹת רְכוּזֵי יְהוּדִים, שֶׁתַּלְמִידֵי הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע גִּלּוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲבָל חָלְפוּ מָאתַיִם שָׁנָה, וְשָׁכְחוּ מֵהָעִקָּר — מֵהַלִּמּוּד, וְהֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת עִקָּר מֵעֲיָרוֹת, וְכָל אֶחָד מִתְפָּאֵר מִשֵּׁם עִירוֹ... שֶׁהֵם יוֹדְעִים יוֹתֵר וְכוּ׳, הַאִין זוֹ שְׁטוּת?! הֲלֹא כֻּלָּנוּ קִבַּלְנוּ מֵהַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע! בָּא רַבֵּנוּ זַ״ל, וּמַחֲזִיר חֲזָרָה לָעִקָּר — לַלִּמּוּד שֶׁל הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע, וְאוֹמֵר: מַה פִּתְאֹם? בֹּאוּ נְדַבֵּר בַּחֲזָרָה מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. לָכֵן אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל: ׳לֵב בָּשָׂר׳ הַיְנוּ ׳לֵב בֹּסֶר׳, שֶׁזֶּהוּ ׳בְּרֶסְלֶב׳, הַיְנוּ שֶׁיִּרְאֶה כָּל אֶחָד לְהוֹרִיד אֶת הַהֲבָלִים הַלָּלוּ, זֶה בָּא מִמָּרוֹקוֹ, זֶה מִתּוּנִיס, זֶה מִפָּרַס, זֶה מִפּוֹלִין, זֶה מֵרוּסְיָה, זֶה מֵהוּנְגַרְיָה וְכוּ׳, כֻּלָּם בְּנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כֻּלָּם מֵהַי״ב שְׁבָטִים: רְאוּבֵן, שִׁמְעוֹן, לֵוִי, יְהוּדָה, יִשָּׂשכָר, זְבוּלוּן, דָּן, נַפְתָּלִי, גָּד, אָשֵׁר, יוֹסֵף, בִּנְיָמִין. כֻּלָּם בָּאִים מִיַּעֲקֹב אָבִינוּ, אֲשֶׁר זֶה יִהְיֶה בְּעֵת הַגְּאֻלָּה, שֶׁיִּבְנֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְיָבוֹאוּ לְשָׁם כֻּלָּם, כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְלֹא הֶבְדְּלֵי מוֹצָא וּמַעֲמָדוֹת, כִּי יִהְיֶה גִּלּוּי שְׁכִינָה כָּזֶה, שֶׁתִּהְיֶה אַהֲבָה גְּדוֹלָה כָּל־כָּךְ בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּשְׁכַּח כָּל אֶחָד

מִיהוּ וּמַהוּ, שֶׁזּוֹ הַגְּאֻלָּה שֶׁעַתִּיד יִשְׂרָאֵל מְצַפִּים וּמְקַוִּים.

וְזֶה כָּל הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל. וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁלּוֹמֵד סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּצוּרָה כָּזוֹ, שֶׁאָז יֹאהַב אֶת כָּל יְהוּדִי, וְיִמְסֹר נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּר כָּל יְהוּדִי, וְיִצְחַק אִם אֶחָד יֹאמַר אַחֶרֶת וְעוֹשֶׂה פְּרוּדִים, כִּי זֶה סִימָן שֶׁהַהוּא בְּגָלוּת, כִּי אִם הַהוּא אוֹמֵר שֶׁפְּלוֹנִי אַלְמוֹנִי רָחוֹק מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אוֹ גּוּף זֶה רְחוֹקִים מֵהָאֱמֶת, אוֹ קִבּוּצָה זוֹ עֲדַיִן בְּשֶׁקֶר, זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁקֶר! וְעִקַּר הַתַּפְקִיד שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל — לְגַלּוֹתוֹ וּלְפָרְסְמוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, לְגַלּוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, וּמְמֵילָא יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמְּחִיצוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּעַם יִשְׂרָאֵל, וִידַבְּרוּ כֻּלָּם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳), שֶׁמָּשִׁיחַ יִכְבֹּשׁ אֶת הָעוֹלָם רַק עַל־יְדֵי חֶרֶב הַתְּפִלָּה, וִיגַלֶּה לְכֻלָּם אֶת עִנְיַן הַתְּפִלָּה, לָבֹא וּלְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רלט), שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא עַל־יְדֵי שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קכב, ח): ״אֲדַבְּרָה נָא שָׁלוֹם״; וְלָכֵן תִּקֵּן הָאֲרִיזַ״ל, שֶׁקֹּדֶם הַתְּפִלָּה צָרִיךְ לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל: ״וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ״, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל לְקוֹנוֹ, אֶלָּא עַל־יְדֵי אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְכָל יְהוּדִי.

וְאוֹדוֹת שֶׁשָּׁאַלְתָּ וְכוּ׳, הֲלֹא אָנוּ רוֹאִים, שֶׁהַיּוֹם כָּל מִי שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה, נִמְשָׁךְ כְּמַגְנֵט לְתוֹרָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, כִּי לִמּוּדוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא — לְקָרֵב כָּל יְהוּדִי רַק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי חֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה זֶה רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הִנֵּה נַעֲשֶׂה, לְצַעֲרֵנוּ, ׳בִּיזְנֶעס׳ גַּם בְּעִנְיַן חֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה, בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ, יֵשׁ הֲמוֹן יְשִׁיבוֹת שֶׁל שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה, וּכְמוֹהֶם יִרְבּוּ בְּיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיךְ לִרְאוֹת, שֶׁיִּהְיוּ עוֹד וְעוֹד יְשִׁיבוֹת, אֲבָל אָסוּר לוֹמַר: ״רַק בַּיְשִׁיבָה שֶׁלִּי, שָׁם הָאֱמֶת, רַק אֶצְלֵנוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה, וַאֲחֵרִים עֲדַיִן טוֹעִים״ וְכוּ׳, כִּי זֶה בְּעַצְמוֹ טָעוּת. כִּי חֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה זֶה רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ חֲשׁוּבִים כֻּלָּם. וְזֶה הַלִּמּוּד הֶעָמֹק שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁמּוֹרִיד אֶת כָּל הַמְּחִיצוֹת שֶׁיֵּשׁ בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרַת רַבֵּנוּ זַ״ל.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרסג.

בְּעֻזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצָאֵי־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוּב סֶלָה יַגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל יְדִיד נַפְשִׁי, חָקוּק וְצָמוּד בְּפִנִּימִיּוּת לְבָבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים, שׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל הַנּוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזָּרַח לָנֶצַח.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי כְּבָר יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר פְּעָמִים, וְאוּלַי יוֹתֵר וְכוּ׳, אַךְ עַכְשָׁו פָּתַחְתִּי מִכְתָּב חָדָשׁ שֶׁשָּׁלַחְתָּ אֵלַי, וְזֶה עוֹלֶה עַל הַכֹּל, כִּי בּוֹ אַתָּה כּוֹתֵב שִׁבְרוֹן לִבְּךָ, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת וְכוּ׳.

מָה אֹמַר לְךָ, יְדִידִי הַיָּקָר! הִגִּיעָה הָעֵת לִרְשֹׁם לְךָ דִּבּוּרִים אֵלּוּ: דַּע לְךָ, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם לֹא בָּאנוּ לִסְבֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, אַדְרַבָּה, הָאָדָם צָרִיךְ לַהֲפֹךְ אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה לְגַן־עֵדֶן, וְלֹא, חַס וְשָׁלוֹם, לְגֵיהִנּוֹם וְכוּ׳ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קיט); וְהִנֵּה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (עֲבוֹדָה זָרָה יט): אֵין אָדָם לוֹמֵד אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁלִּבּוֹ חָפֵץ, עַיֵּן שָׁם; מֵאַחַר שֶׁבּוֹעֵר לִבְּךָ כָּל־כָּךְ אֶל לִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה רְאֵה לִבְרֹחַ מֵהַגֵּיהִנּוֹם, וְרוּץ אֶל תּוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אַתָּה רְאֵה לִלְמֹד כְּסִדְרָן, וְתַמְשִׁיךְ בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת בְּמָקוֹם שֶׁאַתָּה אוֹחֵז, וְאַל תִּסְתַּכֵּל עַל שׁוּם מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה (וְאִם יִזָּרְקוּ אוֹתְךָ, רְאֵה לְהִכָּנֵס בְּאֵיזֶה בֵּית־הַמִּדְרָשׁ וְשָׁם תִּלְמַד), וְתַדְבִּיק עַצְמְךָ בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.

אוֹדוֹת בִּיאָתְךָ לְכָאן, אֵין שׁוּם עֵצָה אַחֶרֶת, רַק לָבֹא בְּדַרְכְּךָ תַּיִּר, וּמִמֵּילָא תִּשָּׁאֵר כְּבָר אַחַר־כָּךְ כָּאן, כִּי נְסַדֵּר אַחַר־כָּךְ, שֶׁלֹּא יִהְיוּ לְךָ בְּעָיוֹת כְּלָל.

מָה אֹמַר לְךָ?! רַחֲמָנוּת גְּדוֹלָה עָלֶיךָ; מְצַד אֶחָד בּוֹעֵר לִבְּךָ מְאֹד מְאֹד אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְכוּ׳, וּמְצַד אֶחָד יֵשׁ לְךָ מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת וְכוּ׳, וְהַהֶכְרֵחַ לְגַלּוֹת לְךָ, כִּי אָבִיךָ אֵינוֹ מַסְכִּים כְּלָל. וּבְרַוַּאי אִם הָיָה יוֹדֵעַ אֶת הַטּוֹבוֹת שֶׁיִּהְיוּ לְךָ כָּאן — הֵן שֶׁתַּעֲלֶה עַל בָּמֶתֵי הַתּוֹרָה

וְהַיִּרְאָה, וְהֵן שֶׁיַּעֲזֹרְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁדּוּךְ הָגוּן וְכוּ׳, הָיָה מוֹלִיךְ אוֹתְךָ עַל כְּתֵפוֹ לְכָאן. אַךְ כְּפִי הַנִּרְאֶה קִבֵּל הַרְבֵּה לְשׁוֹן־הָרָע עָלֵינוּ וְכוּ׳, וְעַל־כֵּן מֶה עָלַי לַעֲשׂוֹת?! אֵינִי יָכוֹל לֵילֵךְ כְּנֶגְדּוֹ, וְאֵינִי מְחַפֵּשׂ לֵילֵךְ נֶגֶד שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם. אֲנִי בְּתֻמִּי אֵלֵךְ — לִבְרֹחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם דַּעַת רַבֵּנוּ זַ״ל לְכָל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי כִּמְעַט לְכָל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ נִתְפַּשְׁטוּ הַמְנִיעוֹת בִּתְחִילָה, וּלְכָל מִי שֶׁהָיוּ יוֹתֵר מְנִיעוֹת, נִבְנוּ לוֹ אַחַר־כָּךְ כֵּלִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים לְקַבֵּל בָּהֶם קְדֻשָּׁה וָדַעַת (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קפה, עַיֵּן שָׁם בְּסוֹפוֹ דְּבָרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים), וּלְבַסּוֹף שָׁבְרוּ אֶת הַמְנִיעוֹת. בְּוַדַּאי אִם הָיָה אָבִיךְ יוֹדֵעַ חֵלֶק אֶחָד מֵאֶלֶף וְכוּ׳ מֵרֹב הַטּוֹבוֹת וְהַנַּחַת־רוּחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מִמְּךָ כְּשֶׁתִּסְתּוֹבֵב בְּבֵית מִדְרָשֵׁנוּ, לֹא הָיָה מוֹנֵעַ אוֹתְךָ כְּלָל. אַךְ מַה לַּעֲשׂוֹת?! הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְכוּ׳. וְהִנֵּה צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי רַק זוֹ הָעֵצָה הַיְחִידָה שֶׁיֵּשׁ לְךָ לָבוֹא לְכָאן, לָבוֹא בְּדֶרֶךְ תַּיָּר, וְאַף שֶׁעוֹלֶה כַּרְטִיס וְכוּ׳. וְאִם לֹא תּוּכַל לָבֹא, אֲזַי אִיעָצְךָ וִיהִי אֱלֹקִים עִמָּךְ, אַתָּה בְּרַח לְךָ אֶל בֵּית־מִדְרָשׁ צָנוּעַ, וְתַתְמִיד מְאֹד מְאֹד בְּשִׁעוּרִים כְּסִדְרָן: גְּמָרָא וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וּמִשְׁנָיוֹת, וְתַרְבֶּה בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ׳, וְאַל תִּכָּנֵס בְּשׁוּם וִכּוּחִים וְכוּ׳, וּבְוַדַּאי בִּתְחִלָּה יִהְיֶה רַעַשׁ גָּדוֹל עָלֶיךָ מֵאָבִיךָ, אַךְ כָּל זְמַן שֶׁלֹּא תַּעֲנֶה לוֹ וְלֹא תִּהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, עַז פָּנִים, רַק תַּתְמִיד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, לֹא יוּכַל לַעֲשׂוֹת לְךָ שׁוּם דָּבָר. וְהַמְּנִיעוֹת הָאֵלּוּ עָבְרוּ גַּם עָלַי וְגַם עַל שְׁאָר יְחִידֵי סְגֻלָּה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁבָּעַר לָבֶם לִלְמֹד כְּסִדְרָן עַל־פִּי דֶּרֶךְ רַבֵּנוּ זַ״ל, אוֹתִי זָרְקוּ מֵהַיְשִׁיבָה וְהָיוּ לִי צָרוֹת בְּבֵיתִי, אַךְ חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא נָפַלְתִּי בְּדַעְתִּי, רַק בָּרַחְתִּי לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ (זוֹ הָיְתָה יְשִׁיבָה שֶׁלֹּא עִכְּבוּ אוֹתִי), וְשָׁם עָמַדְתִּי עַל־יַד הַסְּטֶנְדֶּר שָׁעוֹת עַל גַּבֵּי שָׁעוֹת עִם גְּמָרָא, וְלָמַדְתִּי בְּחֵשֶׁק וּבִתְשׁוּקָה עֲצוּמָה וּבְנִגּוּן נִפְלָא דַּף אַחַר דַּף. אוֹי, אוֹי, מִי יִתֵּן שֶׁעוֹד אֶזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ אֶת הָעֲרֵבוּת וְהַנְּעִים שֶׁהִרְגַּשְׁתִּי אָז... וְאַף שֶׁהָיוּ לִי הַרְבֵּה צָרוֹת וּמְרִירוּת, אֶלֶף טַעֲמֵי מִיתוֹת טָעַמְתִּי, בְּלִי שׁוּם גֻּזְמָא כְּלָל, אַךְ חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לֹא הִטְעִיתִי אֶת עַצְמִי, וְלֹא הָיָה לִי מִי שֶׁיְּבַלְבֵּל אֶת דַּעְתִּי, שֶׁזֶּה אֵינוֹ נִקְרָא לִמּוּד כְּלָל.

וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, מַה שֶּׁעָבַר עָלַי בִּימֵי נְעוּרַי, וְיִבְאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, עַל־כָּל־פָּנִים אִתְּךָ מַה יָּכוֹל לִהְיוֹת?! אָבִיךָ יָכוֹל לָקַחַת אוֹתְךָ אֶל רַב, וּמַה בְּכָךְ?! תֹּאמַר לָרַב: ״נַפְשִׁי חָשְׁקָה בַּתּוֹרָה!!! אֲנִי לוֹמֵד לְבַד טוֹב יוֹתֵר מִבַּיְשִׁיבָה!!!״ כִּמְדֻמֶּה לִי, שֶׁשּׁוּם רַב לֹא יִמְנַע אוֹתְךָ.

אַךְ, חֻמְדַּת לִבָּבִי! כָּל זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּלֵב אֱמֶת וּבְרָצוֹן חָזָק, כִּי אִם אַתָּה מַטְעֶה, אֵינְךָ מַטְעֶה כִּי אִם אֶת עַצְמְךָ, אֲבָל אִם אַתָּה חָפֵץ בָּאֱמֶת, אֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לְךָ מַלְאָךְ שֶׁל אֱמֶת, אֲשֶׁר יִשְׁמֹר אוֹתְךָ.

וּלְעֵת עַתָּה, רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד, אַל תִּירָא וְאַל תֵּחָת, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִתְּךָ, עִמְּךָ וְאֶצְלְךָ.

לְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לֹא לִהְיוֹת עַז פָּנִים לָאַבָּא, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, רַק לִבְרֹחַ מֵהַיְשִׁיבָה אֶל בֵּית־מִדְרָשׁ צָנוּעַ, וּלְהַתְמִיד בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּבְהִתְבּוֹדְדוּת, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר, שֶׁתִּזְכֶּה לְהוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל תְּשׁוּקָתְךָ וְלָבוֹא לְכָאן.

אַךְ הַכֹּל בְּשִׂמְחָה; וּתְהִלָּה לָאֵל, יֵשׁ לָנוּ בַּמֶּה לִשְׂמֹחַ, שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים מֵרַבִּי אֱמֶת כָּזֶה, תָּגֵל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה מְאֹד...

שָׁלַחְתִּי אֶת הַמִּכְתָּב וְאֶת הַיַּרְחוֹן אֶל כְּתֹבֶת הָאַבְרֵךְ ... נֵרוֹ יָאִיר, כִּי לֹא רָצִיתִי שֶׁיְּאַבֵּד, חַס וְשָׁלוֹם, בְּבֵיתְךָ. תִּכְתֹּב לִי תֵּכֶף־וּמִיָּד אִם קִבַּלְתָּ אֶת זֶה.

הַנַּ״ל...

ג׳ תרסד.

בְּעֻזַּרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצָאֵי־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסִדֵּר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב יַגִּיעַ וְיִרְדֹּף אֶל יְדִיד נַפְשִׁי, גֵּר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֵצַח נְצָחִים.

פֹּה תְּקַבֵּל רָצוּף מִכְתָּב דָּחוּף לְהַבָּחוּר ... גֵּרוֹ יָאִיר, וְכֵן יַרְחוֹן, וְתִרְאֶה לִמְסֹר אֶת זֶה אֵלָיו.

לְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, תִּרְאֶה לְחַזְּקוֹ וּלְאַמְּצוֹ, וּלְמִצְוָה רַבָּה יֵחָשֵׁב לְךָ, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קו) עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים לב, א): ״אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל״, כִּי יֵשׁ צְדָקָה גַּם בְּרוּחָנִיּוּת — לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם.

מָה אֹמַר לְךָ?! אַשְׁרֵינוּ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ, שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים מֵרַבִּי אֱמֶת כָּזֶה, רַבִּי נִפְלָא כָּזֶה, הַמְחַזְּקֵנוּ וּמֵאִיר בָּנוּ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. וְרָאוּי לָנוּ לְשַׂמֵּשׂ אוֹתוֹ תָּמִיד בַּהֲפָצַת סְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְדַעְתּוֹ בָּעוֹלָם. רְאֵה לְנַדֵּב בְּכָל פַּעַם לִצְדָקָה עַל הַדְּפָסָה, וְתִרְאֶה לְהַדְפִּיס עוֹד פַּעַם סֵפֶר: ״שִׁמִּירַת הַבְּרִית״, וּלְחַלְּקוֹ בֵּין הַבַּחוּרִים, כִּי סֵפֶר זֶה מְאֹד מְאֹד נִצְרָךְ לָהֶם. וְכֵן אִם תּוּכַל לַעֲזֹר שֶׁיּוּפַץ סֵפֶר: ״פְּעֻלַּת הַצַּדִּיק״ וְסֵפֶר: ״אֲשֶׁר בַּנַּחַל״ חֵלֶק י״ב, כִּי יֵשׁ לִי כְּבָר מוּכָן הַפְּלֶעטְ׳ס, וְעַל־כֵּן רְאֵה לַעֲזֹר לְהָאַבְרֵךְ ... וְתִמְסֹר לוֹ אֶת הַצְּדָקָה שֶׁאַתָּה אוֹסֵף, וּבְיֶתֶר שְׂאֵת תִּקְנֶה אֶת הַנְּיָר.

מָה אֹמַר לְךָ?! זוֹ הִיא הַצְּדָקָה הַכִּי גְּדוֹלָה, וְאֵין צְדָקָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ, וּבְוַדַּאי מִי שֶׁיַּעֲזֹר לַהֲפָצַת הַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים, יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בִּגְאֻלָּתֵנוּ הַנִּצְחִית. וּלְהִפּוּךְ — מִי שֶׁמְּעַכֵּב, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּאֲרִיכוּת הַגָּלוּת, וְזֶה בָּרוּר מְאֹד! כִּי, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, אֲנִי מְקַבֵּל יוֹם יוֹם מִכְתָּבִים מִכָּל הַיְשִׁיבוֹת, וְכִמְעַט שֶׁאֵין בְּיָדִי לַעֲנוֹת אֲפִלּוּ רַק לַחֲמִשָּׁה אֲחוּזִים.

חֶמְדַּת לִבִּי! כָּל אֶחָד מִסַּפֵּר צָרוֹתָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בִּפְגָמֵי הַבְּרִית וְכוּ׳, וְאֵיךְ שֶׁהַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים מְחַיִּים וּמְחַזְּקִים וּמְאַמְּצִים אוֹתוֹ.

וְעַל־כֵּן רְאֵה לְהִזָּדֵרז, וּלְמַעַן הַשֵּׁם תִּשְׁמֹר אֶת הַמָּעוֹת שֶׁאַתָּה אוֹסֵף, כִּי שְׁאָר הַסְּפָרִים יֵדְפְּסוּ מִמֵּילָא עַל־יְדֵי אֲחֵרִים, אֲבָל סְפָרִים אֵלּוּ אִם לֹא נַדְפִּיס אֲנַחְנוּ, לֹא יֵדְפְּסוּ לְעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם. עַל־כֵּן רְאֵה לָתֵת יָד וְכָתֵף וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ דַּרְכְּךָ תָּמִיד.

וּמֵחֲמַת טִרְדוֹתַי אֲקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרסה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצָאֵי־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהַבָּחוּר הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֵצַח־נְצָחִים.

חֶמְדַּת לִבִּי! מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְלַהֲשִׁיבְךָ — יִקְצְרוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת.

חָזָק וֶאֱמַץ מְאֹד מְאֹד לִהְיוֹת אַךְ וְרַק בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה. וְעִקַּר תִּקּוּנֵנוּ הוּא רַק לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, עַל־יְדֵי הֲפָצַת סִפְרֵי וְדַעַת רַבֵּנוּ זַ״ל בָּעוֹלָם.

בְּסִעֻדָּה שְׁלִישִׁית לָמַדְנוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ס״ב, וּתְהִלָּה לָאֵל הָיוּ דִּבּוּרִים יָפִים מְאֹד, וְדִבַּרְנוּ מִמַּה שֶׁרִבְּנוּ זַ״ל מְגַלֶּה שָׁם, בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִזְכֶּה לְיַשְׁרוּת לֵב, צָרִיךְ לִלְמֹד פּוֹסְקִים. וּתְהִלָּה לָאֵל, הִרְחַבְנוּ קְצָת אֶת הַדִּבּוּר עַל זֶה, וְכֵן בְּעִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת, אֲשֶׁר שְׁנֵי יְסוֹדוֹת אֵלּוּ, הֵם עִקָּרִים גְּדוֹלִים בְּדַעַת רַבֵּנוּ זַ״ל; כִּי בֶּאֱמֶת הֵן שְׁתֵּי הַבְּקִיאֻיוֹת אֲשֶׁר צָרִיךְ כָּל הַבָּא לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ; הַיְנוּ מִצַּד אֶחָד, שֶׁיִּהְיֶה ׳בָּקִי בְּרָצוֹא׳, זֶהוּ תִּקֶּף הַתְּשׁוּקָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִנְיַן תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וּמִצַּד שְׁנִי צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים, ׳בָּקִי בְּשׁוּב׳, כְּשֶׁחוֹזֵר מֵהַבִּטּוּל, שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים לֹא יֵצֵא מִגְּדֶר הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְעַל־כֵּן רְאֵה לַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה חֲדָשָׁה, וּלְהַתְמִיד מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ

בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְתִלְמַד בִּתְחִלָּה הַרְבֵּה מְחַבֵּר רַמָּ״א, וְכֵן תַּתְמִיד בְּהִתְבּוֹדְדוּת, וְאַל תִּדְאַג כְּלָל, כִּי בּוֹא יָבוֹא יוֹם יְשׁוּעָתְךָ, וְתִזְכֶּה לִמְצֹא אֶת בַּת זוּגְךָ, וְתִהְיֶה לְךָ לְעֵזֶר גָּדוֹל.

לְעֵת עַתָּה, רְאֵה לְהַתְמִיד בִּשְׁנֵי יְסוֹדוֹת אֵלּוּ: תְּפִלָּה וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, וְכֵן תִּהְיֶה תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, וְתַרְחִיק מִמְּךָ אֶת הָעַצָּבוֹן בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם, וּרְאֵה לְהָפִיץ אֶת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּזוֹל גָּדוֹל.

עַד עַכְשָׁו לֹא יָכֹלְתִּי לִשְׁלֹחַ לְךָ סְפָרִים מֵרֹב טִרְדוֹתַי, אַךְ בְּשָׁבוּעַ זֶה אֶשְׁלַח לְךָ לִכְתֹּבֶת בֵּיתְךָ בְּאַשְׁדּוֹד, וַאֲבַקֵּשׁ אוֹתְךָ מְאֹד מְאֹד, נָא לֹא לַעֲשׂוֹת שׁוּם רְוָחִים בְּהַסְּפָרִים, רַק לְחַלְקָם בַּעֲבוּר כַּמָּה פְּרוּטוֹת מַמָּשׁ, כִּי סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל לֹא נִתָּן לְהַרְוִיחַ בָּהֶם כֶּסֶף, אוֹ לַעֲשׂוֹת מִזֶּה פַּרְנָסָה, סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל צְרִיכִים לְהָפִיץ בְּזוֹל גָּדוֹל, וּמִי שֶׁלֹּא יָכוֹל, לֹא יַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לְמַלֵּא אֶת כָּל הָעוֹלָם עִם סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, עַד שֶׁיִּקַּיֵּם הַיְּעוּד שֶׁל (יְשַׁעְיָה יא, ט): ״וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה לָדַעַת אֶת ה׳״ וְגוֹ׳, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָאִיר עֵינֵינוּ תָּמִיד בְּמָאוֹר תּוֹרָתוֹ, וְנִזְכֶּה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

אִם אֶפְשָׁר לִשְׁלֹחַ אֵלֵינוּ כְּתוֹבוֹת שֶׁל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַגָּרִים בְּמַחֲנֵכֶם בְּאַשְׁדּוֹד, אֶהְיֶה אָסִיר תּוֹדָה לָכֶם, כִּי נִשְׁלַח לָהֶם מִפֹּה אֶת כָּל הַסְּפָרִים.

ג׳ תרסו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיְחִי ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִידִי הַיָּקָר, הַבָּחוּר הַשּׁוֹתֶה מִמֵּי הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ הָאָרֹךְ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

וְהִנֵּה אוֹדוֹת הַשִּׁדּוּךְ שֶׁלְּךָ, כְּדַאי לְךָ לוֹמַר תֵּכֶף־וּמִיָּד שֶׁיֵּשׁ לְךָ שַׂיָּכוּת עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב, וּבִפְרָטִיּוּת שֶׁאָבִיךָ וְכָל מִשְׁפַּחְתְּךָ הֵם מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב, וְעַל־כֵּן מַה לְּךָ וְלַצָּרָה הַזֹּאת, שֶׁיֵּצֵא, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר־כָּךְ וְכוּ׳.

וְאוֹדוֹת מָמוֹן בַּעֲבוּר הוֹצָאוֹת, צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, אָחִי! כְּתִיב (חַגַּי ב, ח): ״לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם ה׳ צְבָאוֹת״; וְעַל־כֵּן מַה לְּךָ לִדְאֹג?! אַתָּה רְאֵה הָעִקָּר לְהַדְבִּיק אֶת עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּרְאֶה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת. כִּי מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ לְךָ מִמֵּילָא יָבוֹא, וְכָל מַה שֶּׁתַּדְבִּיק אֶת מַחֲשַׁבְתְּךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ־כֵן תֶּמְשֹׁךְ לְךָ הַיְשׁוּעָה בְּיוֹתֵר מְהִירוּת וּבְיוֹתֵר נָקֵל (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן חֵלֶק א׳, סִימָן עו), מַה שֶּׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זַ״ל מִבִּטָּחוֹן מֵעִנְיַן אוֹר יָשָׁר וְאוֹר חוֹזֵר, כְּפִי שֶׁמְּצָאתָם אֶת רְאָיָתוֹ וּמֹחוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ־כֵן מֵאִיר וְנִשְׁפָּע לְמַטָּה הַשְׁפָּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ.

וּמֵחֲמַת טִרְדוֹתַי הָרַבּוֹת — אֶקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרסז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיְחִי ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצְדִּיק נַ״חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֶצַח־נְצָחִים.

מִכְתָּבְךָ הָאָרֹךְ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

מָה אֹמַר לְךָ?! סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּיָדְךָ — הַפֹּה בָּהֶם. וְרָאוּי לְךָ לִלְמֹד בְּכָל יוֹם תּוֹרָה אַחַת, וְלוֹמַר עָלֶיהָ הַתְּפִלָּה מִ״לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת״, וְאָז תַּרְגִּישׁ נֹעַם אַחֵר. וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁתִּזְכֶּה לְעַיֵּן עַל כָּל תּוֹרָה אֶת הַ״לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת״ וְאֶת ה״שֻׁלְחָן הַנַּחַל״, אֲזַי תַּרְגִּישׁ שֶׁאַתָּה בְּגַן עֵדֶן, כִּי מֵרֹב אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת שֶׁיֵּשׁ שָׁם, תִּשְׁכַּח מִכָּל הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה.

וְעַל כֻּלָּם — תַּעֲשֶׂה שִׂיחָה — זוֹ תְּפִלָּה, מִכָּל תּוֹרָה שֶׁלָּמַדְתָּ.

וּמִי יִתֵּן שֶׁתִּזְכֶּה גַּם לְחַדֵּשׁ אֵיזֶה חִדּוּשׁ בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר הוּא תִּקּוּן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד.

וְנָא וְנָא לֹא לִהְיוֹת עַצְבָנִי, רַק רְאֵה לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמְךָ, וְהַשִּׂמְחָה כְּבָר תַּרְחִיב אֶת לִבְּךָ, וְתִזְכֶּה לְמִדַּת הַסַּבְלָנוּת, אֲשֶׁר הִיא הַמִּדָּה הַכִּי יְקָרָה בְּחַיֵּי הָאָדָם, וּבְלִי סַבְלָנוּת, הָאָדָם אָבוּד לְגַמְרֵי. אַשְׁרֵינוּ שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים מֵרַבֵּנוּ זַ״ל! הָעִקָּר אַל תְּבַלְבֵּל אֶת עַצְמְךָ מִשּׁוּם דָּבָר, כִּי גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרסח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסִדֶּר וַיְחִי ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לִידִיד נַפְשִׁי, אֲשֶׁר חָקוּק בִּפְנִימִיּוּת לִבִּי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים, הָרַב ... נֵרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ הַיָּקָר לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי. וְשָׂמֵחַ אֲנִי מְאֹד מְאֹד, שֶׁתְּהִלָּה לָאֵל, חָזַרְתָּ לְבֵיתְךָ אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה, אֲשֶׁר דָּרְשׁוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (זֹהַר קיט), שֶׁסּוֹבֵב עַל יְרוּשָׁלַיִם. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי אוֹמֵר: מְנוּחָה וְנַחֲלָה — זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, עַיֵּן שָׁם.

וּבֶאֱמֶת עוֹד כְּשֶׁהָיִיתָ אֶצְלִי וְהִתְבּוֹנַנְתִּי הֵיטֵב בָּאֹפִי שֶׁלְּךָ — רָאִיתִי, כִּי לֵילֵךְ עַל פְּנֵי הַבָּתִּים וּלְהִסְתּוֹבֵב בָּרְחוֹבוֹת עַל פְּתְחֵי נְדִיבִים — אֵינוֹ בִּשְׁבִילְךָ, כִּי לִגְדוֹלוֹת מִזֶּה נוֹצַרְתָּ. חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מָסַר בְּךָ כֹּחוֹת עֲצוּמִים לְמַעַן לְקָרֵב אֶת לִבָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְעַל־כֵּן עָלֶיךָ לִהְיוֹת חָזָק בְּדָבָר זֶה בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ, לִנְסֹעַ וּלְבַקֵּר בְּכָל הַכְּפָרִים שֶׁסְּבִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם, וְלִדְרֹשׁ וְלִנְטֹעַ דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְיַהֲדוּת בֵּין עַמֵּנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּבִפְרָטִיּוּת אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַסְּפָרַדִּים, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר לָהֶם.

אֲנִי יוֹדֵעַ וּמֵבִין מֵרָחוֹק, כִּי פַּרְנָסָתְךָ קָשָׁה עַכְשָׁו, אֲבָל מַדּוּעַ לֹא תִּזְכֹּר אֶת מַאֲמָרָם זַ״ל (הוּבָא בִּפְרִקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק לה): כָּל הַמִּתְפַּלֵּל

בִּירוּשָׁלַיִם, כְּאִלּוּ הִתְפַּלֵּל לִפְנֵי כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁשַּׁעַר הַשָּׁמַיִם — שָׁם הוּא, וּפֶתַח פָּתוּחַ לִשְׁמֹעַ וְכוּ׳, עַיִן שָׁם. אַתָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק בְּעִנְיַן תְּפִלָּה, לִהְיוֹת רָגִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן עֲמָמִי, כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֶיךָ וַאֲבוֹת אֲבוֹתֶיךָ, חַכְמֵי הַתֵּימָנִים, וּתְפִלָּה זוֹ נִקְרֵאת בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל: ׳הִתְבּוֹדְדוּת׳ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כה): לִהְיוֹת רָגִיל לְדַבֵּר וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבּוֹ בְּמָקוֹם פָּנוּי שֶׁאֵין שָׁם אָדָם, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ. וּלְדַעְתִּי, יֵשׁ אֶצְלְךָ הִתְרַשְּׁלוּת בְּדָבָר זֶה, כִּי אִם הָיִיתָ חָזָק בָּזֶה בְּעַקְשָׁנוּת גְּדוֹלָה בְּכָל יוֹם כְּעֶשְׂרִים רְגָעִים רְצוּפִים עַל הַשָּׂעוֹן, לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלַחֲשֹׁב חֶשְׁבּוֹנְךָ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ הַכֹּל, וּלְהַאֲרִיךְ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הַתָּכְנִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ לְךָ, בְּוַדַּאי הָיִיתָ רוֹאֶה נִפְלָאוֹת...

אַתָּה נוֹצַרְתָּ לִגְדוֹלוֹת רַבּוֹת, וַחֲבָל מְאֹד מְאֹד שֶׁתְּבַלֶּה אֶת כִּשְׁרוֹנוֹתֶיךָ לִשְׁטֻיּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם. אִם אַתָּה רוֹצֶה לִרְאוֹת הַצְלָחָה בַּעֲבוֹדָתְךָ בְּעִנְיַן קֵרוּב רְחוֹקִים, וּבִפְרָטִיּוּת אֵצֶל אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַתֵּימָנִים, רְאֵה לְהַרְגִּיל אוֹתָם, שֶׁיֹּאמְרוּ הַרְבֵּה מִשְׁנָיוֹת וּתְהִלִּים. וְהָעוֹלֶה עַל הַכֹּל — שֶׁיְּדַבְּרוּ הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲנִי יוֹדֵעַ, שֶׁכָּל זֶה יִדְמֶה לְךָ אוּלַי אַךְ לְמוֹתָר, אֲבָל צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כְּפִי הַבְּעָיוֹת וְהַהַרְפַּתְקָאוֹת, הַמְּרִירוּת וְהַיִּסּוּרִים, הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת, הַקַּטְנוּת וְהַיְרִידוּת וְכוּ׳ הָעוֹבְרִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִנָּצֵל מִפְּגִעֵי הַזְּמַן בְּלִי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְזֶה בָּרוּר! כִּי בְּלִי תְּפִלָּה, הָאָדָם מִסְתּוֹבֵב בְּדִמְיוֹן. וּלְהִפּוּךְ — עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, הָאָדָם נַעֲשֶׂה יְהוּדִי פָּשׁוּט, בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת, כְּמוֹ בְּכָל הַדּוֹרוֹת אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַתֵּימָנִים.

אֲקַוֶּה שֶׁתּוֹצִיא רְמָזִים מִמִּכְתָּבִי זֶה אֵלֶיךָ, וְתִרְאֶה לְקַיֵּם אֶת דְּבָרַי.

תַּאֲמִין לִי, שֶׁתְּהִלָּה לָאֵל אֵין לִי עֵסֶק עִם שׁוּם בְּרִיָּה. חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב אֵינָהּ מְצֻמְצֶמֶת — לֹא בְּמֵאָה שְׁעָרִים וְלֹא בִּכְנֵי־בְּרַק וְלֹא בְּכָל מָקוֹם, רַבֵּנוּ נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, בָּא לָעוֹלָם לְהַחֲזִיר אֶת הָעֲטָרָה לְיָשָׁנָהּ, שֶׁנִּזְכֶּה לִהְיוֹת יְהוּדִים פְּשׁוּטִים, כְּמוֹ

שֶׁהִתְנַהֲגוּ הַיְהוּדִים בְּתֵימָן בְּכָל הַדּוֹרוֹת, שֶׁלֹּא יָדְעוּ דָּבָר אַחֵר — רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, וְתָמִיד הָיוּ רְגִילִים לוֹמַר הַרְבֵּה גְּמָרָא וּמִשְׁנָיוֹת וְזֹהַר וְתִקּוּנִים, עַד אֲשֶׁר אַפִלּוּ הַיְהוּדִי הֲכִי פָּשׁוּט, לֹא עָבַר עָלָיו יוֹם בְּלִי לוֹמַר וְלַחֲזוֹר דַּפִּים אַחַר דַּפִּים מִכָּל הַנַּ״ל. וְכֵן שָׂרוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ זְמִירוֹת וְנִגּוּנִים, תְּפִלּוֹת וּפִיּוּטִים.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזְרֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכְנִיס אֶת הָאֱמוּנָה הַפְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ אֵצֶל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, כִּי עִם אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה, הַחַיִּים מְאִירִים בְּאֹפֶן אַחֵר לְגַמְרֵי.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרסט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיְחִי ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל אֲהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, הָרוֹצֶה לְהָאִיר נַפְשׁוֹ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת, צַח צַחְצָחוֹת, הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי.

אוֹדוֹת שְׁאֵלָתְךָ וְכוּ׳, עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲשֶׁר הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע הִגִּיעַ לְמַדְרֵגוֹת הֲכִי עֶלְיוֹנוֹת, וְאָמַר בְּפֵרוּשׁ: עִם כָּל הַהַשָּׂגוֹת שֶׁלִּי, עִם כָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁלִּי, עִם כָּל הַיִּחוּדִים שֶׁלִּי, כְּשֶׁאֲנִי מַגִּיעַ לַתְּפִלָּה, אֲנִי מַשְׁלִיךְ הַכֹּל, וּמִתְפַּלֵּל כְּיֶלֶד קָטָן; כִּי הָעִנְיָן שֶׁל תְּפִלָּה זֶה עִנְיַן מַלְכוּת, שֶׁמְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, מַלְכוּת נִקְרֵאת ׳אֲנִי׳, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קט, ד): ״וַאֲנִי תְּפִלָּה״, מַלְכוּת זֶה דְּלִית לָהּ מִגַּרְמָא כְּלוּם; שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה — שֶׁאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלוּם, וְלֹא אִכְפַּת לוֹ כְּלוּם: ״אֲנִי מַאֲמִין בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא״, וְהוּא מִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וּמְדַבֵּר אֵלָיו, וְלֹא מְעַנְיֵן אוֹתוֹ אִם שׁוֹמְעִים, אִם לָאו, הוּא יוֹדֵעַ: ״אֲנִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלִּי, וּלְהִתְפַּלֵּל בִּפְשִׁיטוּת: ׳אַתָּה חוֹנֵן לָאָדָם דַּעַת, וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ

בִּינָה׳, ׳הַשִּׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ״; כִּי עָלֵינוּ רַק לְהָבִין פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, וּבְוַדַּאי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה. וְלָכֵן טָעוּת חֲמוּרָה לָאָדָם, לַחֲשֹׁב וּלְצַפּוֹת לְאֵילוּ אוֹרוֹת וְזִקּוּקִים בַּתְּפִלָּה, אַדְרַבָּה, אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ל׳), שֶׁדַּיְקָא בְּעֵת הַתְּפִלָּה בָּאוֹת כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, כָּל הַהֶרְהוּרִים רָעִים, כְּדֵי לְשָׁבְרוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל, כִּי אִם אָדָם הָיָה יוֹדֵעַ מַה זּוֹ תְּפִלָּה, שֶׁמּוֹצִיא דִּבּוּרָיו וּמִתְוַדֶּה: ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, חָטָאתִי, עָוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ, אָנָא ה׳, אֲנִי רוֹצֶה לְהִטָּהֵר״, אִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם מְדַבְּרִים תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הָיוּ מִתְעַלִּים מַעְלָה, וְלֹא הָיוּ מִתְרַשְּׁלִים אַף פַּעַם. וְלָכֵן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה — בִּתְמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת כְּיֶלֶד קָטָן, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרע.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיְחִי ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וְשָׂמַחְתִּי לִשְׁמֹעַ הַטּוֹב מִמְּךָ.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! רַבֵּנוּ זַ״ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כד): מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד; וְאֵין זֶה עִנְיָן שֶׁצְּרִיכִים לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, כִּי זוֹ עֵצָה טוֹבָה וְכַדּוֹמֶה, אֶלָּא זוֹ מִצְוָה שֶׁכְּלוּלוֹת בָּהּ כָּל הַמִּצְוֹות. וְלָמָּה? כִּי כָּךְ אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת שִׂמְחָה, סִימָן א׳): כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה בְּשִׂמְחָה, סִימָן שֶׁלִּבּוֹ שָׁלֵם לֵאלֹקָיו; אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּל־כָּךְ שָׂמֵחַ, עַד שֶׁיַּרְגִּישׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. כִּי לָמָּה עוֹבֵר עַל אָדָם עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת? לָמָּה הוּא סוֹבֵל סֵבֶל נוֹרָא, עַד שֶׁנִּשְׁבָּר לְגַמְרֵי? מִפְּנֵי שֶׁחַסְרָה לוֹ הָאֱמוּנָה, אִם אָדָם הָיָה מַאֲמִין בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲזַי הָיָה תָּמִיד שָׂמֵחַ, הָיָה תָּמִיד דָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאָז הָיָה נִצּוֹל מֵעֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת, וְהָיָה זוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְלָכֵן אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה...

ג׳ תרעא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר וַיְחִי ה׳תשמ״א.

שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ אֶל יְדִיד נַפְשִׁי, נֵר לְהַצַּדִּיק נ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... גֵּרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לְנֵצַח־נְצָחִים.

חֶמְדַּת לִבָּבִי! נָא וְנָא לִהְיוֹת תָּמִיד שָׂמֵחַ, כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא רְפוּאָה לְהַכֹּל (עֵין לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כד); וּלְמַעַן טוֹבָתְךָ הַנִּצְחִית, אַל תְּבַלְבֵּל אֶת עַצְמְךָ מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, אַתָּה רְאֵה לְהַדְבִּיק עַצְמְךָ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּתְשָׁרֵת אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל, וּלְעוֹלָם אַל יִהְיֶה לְךָ שׁוּם עֵסֶק וְדִין וּדְבָרִים עִם שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם. מִי שֶׁצָּרִיךְ אוֹתְךָ יָבוֹא אֵלֶיךָ בְּבֵיתְךָ, וְתִרְאֶה לְדַבֵּר עִמּוֹ מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, וּמִי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ אוֹתְךָ, אֲזַי מִמֵּילָא לֹא יָבוֹא. וְעַל־כֵּן מַה וְלָמָּה לְךָ לְהִכָּנֵס בְּוִכּוּחִים וְכוּ׳?! כְּבָר כָּתַבְתִּי לְךָ כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי דִּבֵּר רַבֵּנוּ זַ״ל אֵינוֹ מְצֻמְצָם בְּמֵאָה שְׁעָרִים, רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא מַתָּנָה לְכָלַל יִשְׂרָאֵל, וְעַל־כֵּן מִצְוָה רַבָּה עַל כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁיִּבְנוּ בֵּית־הַמִּדְרָשׁ בִּשְׁכוּנָתָם, וִידַבְּרוּ שָׁם רַק מֵעֲצוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וּבְוַדַּאי יַמְשִׁיכוּ אוֹתוֹ זַ״ל שָׁם; כִּי בְּכָל בֵּית־מִדְרָשׁ שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם רַבֵּנוּ זַ״ל, אִם מְדַבְּרִים שָׁם מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, הוּא זַ״ל נִמְצָא שָׁם בְּוַדַּאי, וְזֶה לֹא מְשַׁנֶּה אִם בֵּית־הַמִּדְרָשׁ הוּא צְרִיף קָטָן אוֹ בִּנְיָן עֲנָקִי, אוֹ אִם יֵשׁ שָׁם ״זְקֵנִים״, אוֹ אִם יֵשׁ שָׁם ״נְעָרִים״, בְּכָל מָקוֹם שֶׁמְּדַבְּרִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שָׁם הוּא נִמְצָא, וּמַשְׁרֶה שָׁם שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ־כֵן הַצַּדִּיק, בְּמָקוֹם שֶׁמְּדַבְּרִים מִמֶּנּוּ — שָׁם הוּא נִמְצָא.

וְעַל־כֵּן בְּרַח לְךָ מִכָּל הַהֶבֶל וְהַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, אַתָּה הַתְמֵד בְּהַדְפָּסַת וַהֲפָצַת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַמְשִׁיךְ עָלֶיךָ שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת גַּם יַחַד.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

תִּרְאֶה לִשְׁלֹחַ לִי רְשִׁימָה מִכָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, לְמַעַן אֶשְׁלַח לָהֶם בְּכָל חֹדֶשׁ אֶת הַיְרָחוֹן.

ג׳ תרעב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסִדֵּר וַיְחִי ה׳תשמ״א.

שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל הַיָּקָר וְהַנַּעֲלֶה ... נֵרוֹ יָאִיר.

חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזָּכִיתִי לְהִתְוַעֵד עִמְּךָ בִּהְיוֹתִי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מָה רַבּוּ נִפְלְאוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּדוֹרוֹת אֵלּוּ, שֶׁאָנוּ זוֹכִים לֵידַע מֵרַבִּי אֱמֶת כָּזֶה, רַבִּי הַמְחַיֶּה וּמְחַזֵּק אוֹתָנוּ. פֹּה תְּקַבֵּל רָצוּף יָרְחוֹן ״אוֹר הַצַּדִּיק״, אֲשֶׁר אֲנִי מְקַוֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיֵּדְפֵּס בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל חֹדֶשׁ.

רְאֵה לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, וְהַחֲזֵק בְּשִׁעוּרֶיךָ הַיְקָרִים שֶׁיֵּשׁ לְךָ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְתִרְאֶה לִגְנֹב וְלִגְזֹל עִתִּים לַתּוֹרָה (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רפד); וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כִּי כָּל דַּף גְּמָרָא שֶׁלּוֹמְדִים בְּזֶה הָעוֹלָם, יֵשׁ לוֹ חֲשִׁיבוּת גְּדוֹלָה לְמַעְלָה, וְזוֹ מַעֲלַת הַדַּף הַיּוֹמִי; אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֹחֵז בָּזֶה, שֶׁלֹּא יֶחְסַר אֶצְלוֹ עַל־כָּל־פָּנִים דַּף גְּמָרָא אֶחָד בַּיּוֹם, וְכֵן שִׁעוּר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִיר אוֹתָנוּ עַל זֶה כָּל־כָּךְ, וְכֵן פֶּרֶק מִשָּׁנִיּוֹת וּמִזְמוֹרֵי תְהִלִּים וְכוּ׳ וְכוּ׳.

מָה אֹמַר לְךָ?! אֲנִי מִתְגַּעְגֵּעַ אֵלֶיךָ מְאֹד מְאֹד, וּמִי יִתֵּן שֶׁעוֹד נִזְכֶּה לְהִתְוַעֵד יַחַד.

חֲזַק, חֲזַק! וְאַל תִּפֹּל בְּדַעְתְּךָ מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הַקְּטָנוּת וְהַיְרִידוֹת וְהַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת עוֹבֶרֶת עַל כָּל אֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם. וְהָעִקָּר הוּא רַק לְהַמְשִׁיךְ בְּעַצְמוֹ הָאָרַת זִיו נֹעַם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהַרְגִּישׁ אֵיךְ שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְנָא וְנָא לֹא לֵילֵךְ בָּטֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַבַּטָּלָה מְבִיאָה לִידֵי שְׁעָמוּם (כְּתֻבּוֹת נט.); אוֹ לַעֲבֹד, אוֹ לַעֲזֹר בַּבַּיִת וּלְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתְּךָ, אוֹ לִלְמֹד, אוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, תָּמִיד לִהְיוֹת עָסוּק, וְאִם יְזַכֶּה אוֹתְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, תַּרְגִּיל עַצְמְךָ בִּכְתִיבָה, אֲשֶׁר אֵצֶל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הוּא דָּבָר עִקָּרִי, וּבִפְרָט כִּי עַל־יְדֵי הַכְּתִיבָה יְכוֹלִים לְהוֹצִיא אֶת רִגְשֵׁי לִבָּבוֹ וּפְנִימִיּוּתוֹ, וַאֲפִלּוּ בֵּינְךָ לְבֵין עַצְמְךָ.

הָעִקָּר רְאֵה לִהְיוֹת תָּמִיד שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַרְחִיב לְךָ, וַיַּשְׁפִּיעַ לְךָ שֶׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרעג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר וַיְחִי ה׳תשמ״א.

מִכְתָּבְךָ לְנָכוֹן קִבַּלְתִּי, וַאֲנִי מְזָרֵז עַצְמִי עַכְשָׁו מְאֹד לֵילֵךְ אֶל הַמַּדְפִּיס, עַל־כֵּן אֲקַצֵּר.

אוֹדוֹת הַחוֹלֶה ... הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁלַח לוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל. וְנָא וְנָא לְהִתְפַּלֵּל גַּם עָלַי, הֶעָנִי, שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לִרְפוּאָה וְלַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים וְכוּ׳. אַךְ מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים אִם הָיִיתָ מְעוֹרְרוֹ וּמְחַזְּקוֹ, שֶׁגַּם הוּא יִתְפַּלֵּל קְצָת עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (מִדְרָשׁ רַבָּה, פָּרָשַׁת וַיֵּרָא, פָּרָשָׁה נג, סִימָן יט): יָפָה תְּפִלַּת הַחוֹלֶה בְּעַצְמוֹ; וּבְדֶרֶךְ כְּלָל הַחוֹלֶה מְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְכָל הַבָּא לְבַקְּרוֹ, כַּיָּדוּעַ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיְּזַכֶּה לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אֵין לְשַׁעֵר וּלְסַפֵּר מַעֲלַת הָעִנְיָן הַנִּשְׁגָּב הַזֶּה. אַךְ מֵחֲמַת שֶׁהַחוֹלֶה הוּא בְּמִחִין דְּקַטְנוּת, עַל־כֵּן אֵינוֹ זוֹכֶה לִרְאוֹת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבֶאֱמֶת אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שָׁם): הַכֹּל בְּחֶזְקַת סוּמִין, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵאִיר עֵינֵיהֶם. וְיָדוּעַ מַה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת יב:): שְׁכִינָה לְמַעְלָה מֵרָאשׁוֹתָיו שֶׁל חוֹלֶה; וְעַל־כֵּן, לְדַעְתִּי, רְאֵה לְחַזְּקוֹ וּלְאַמְּצוֹ, כִּי זֶהוּ עִקַּר מְצַוַּת בִּקּוּר חוֹלִים, וְתָאִיר בּוֹ שֶׁיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרעד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר וַיְחִי ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב לְהָאַבְרֵךְ הַיָּקָר לִי מְאֹד, נֵר לְהַצַּדִּיק נַ׳חַל נ׳וֹבֵעַ מְ׳קוֹר חָ׳כְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר.

הִנֵּה בִּדְבַר הָעֵסֶק וְכוּ׳, תַּאֲמִין לִי שֶׁלֹּא כְּדַאי לְךָ לְהִתְעָרֵב בְּדָבָר זֶה כְּלָל, וּבִפְרָטִיּוּת כִּי מִי שֶׁזָּכָה כְּבָר לְאֵיזוֹ בְּחִינָה דְּבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִכָּל מִינֵי עֲסָקִים וְקִבּוּצִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם וְכוּ׳, כִּי לֹא יִמָּלֵט, שֶׁלֹּא יַמְשִׁיכוּ אוֹתוֹ אֲלֵיהֶם וְכוּ׳, וְתִהְיֶה לוֹ יְרִידָה. כִּי אִישׁ כָּשֵׁר הַזּוֹכֶה לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ תָּמִיד לִבְרֹחַ מִכָּל מִינֵי חֲבוּרוֹת בְּנֵי־אָדָם. כִּי מַה נַּפְשָׁךְ, אִם צְרִיכִים אוֹתְךָ — הֵם יָבוֹאוּ אֵלֶיךָ, וְאִם לֹא — מִמֵּילָא אַתָּה לֹא צָרִיךְ אוֹתָם.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁכְּפִי אוֹר הַדְּבֵקוּת שֶׁמֵּאִיר בָּאִישׁ כָּשֵׁר, צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד אֶת הַדִּבּוּר, כַּאֲשֶׁר הֶאֱרַכְתִּי בְּיַרְחוֹן אוֹר הַצַּדִּיק, חוֹבֶרֶת ד׳, עַל חֹדֶשׁ טֵבֵת, בְּמַעֲרֶכֶת מִדָּה אַחַת — קָחֵהוּ מִשָּׁם.

וּמֵחֲמַת טִרְדוֹתַי הָרַבִּים — אֲקַצֵּר.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

ג׳ תרעה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁנִי לְסֵדֶר וַיְחִי ה׳תשמ״א.

שָׁלוֹם רַב יְרַדְּפוּ אֶל יְדִיד נַפְשִׁי, חָקוּק בִּפְנִימִיּוּת לְבָבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים, נֵר לְהַצַּדִּיק נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ ... נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח לָנֶצַח.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר! כִּי אֵין לְךָ עוֹד דָּבָר גָּדוֹל כְּמוֹ הֲפָצַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בָּעוֹלָם. וְעַל־כֵּן רְאֵה בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ לְהִתְעַסֵּק בָּעֵסֶק הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, וּמַמָּשׁ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בַּיִת בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִהְיוּ שָׁם סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לְהוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל

הַפֹּעַל צַוָּאתוֹ שֶׁל מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל, שֶׁאָמַר לְפָנַי הִסְתַּלְקוּתוֹ לְעֵילָא: ״עֶס זָאל זַיין יָפוּצוּ מַעְיְנוֹתֶיךָ חוּצָה״. וּבֹא תָּבוֹא בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל שְׁכָרְךָ, אֲשֶׁר לֹא שִׁעַרְתָּ מִיָּמֶיךָ.

הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ...

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

* * *

בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, שֶׁזִּכָּנוּ לְסַיֵּם אֶת כָּל הַחִבּוּר הַנִּפְלָא הַזֶּה, וְהוּא כֶּרֶךְ כג, יְזַכֵּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְסַדֵּר עַכְשָׁו לְדַפּוֹס אֶת כֶּרֶךְ כד לְהַגְדִּיל תּוֹרָה וּלְהַאְדִּירָהּ.

אָנָּא ה׳ הוֹשִׁיעָה נָא, אָנָּא ה׳ הַצְלִיחָה נָא.

❖ ❖ ❖

תִּכֶּן הָעִנְיָנִים

חֵלֶק כג

פְּתַח דָּבָר . . . . . ג

הַקְדָּמָה . . . . . ה

ג׳ תמה . . . . . יג

יְדַבֵּר מֵהַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל וּסְגָרָיו הַקְדוֹשִׁים, שֶׁהֵם גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּמַדְרֵגָה הֵכִי עֶלְיוֹנָה, וּכְלוּלִים מִכָּל הַסּוֹדוֹת שֶׁבַּזֹּהַר וּבַתִּקּוּנִים, וְכִתְבֵי הָאֲרִ״י זַ״ל וְהַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע, וּכְשֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ, יָבֹאוּ דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְעַל־יְדֵי הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל מַחֲזִיקִים מַעֲמָד בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר מֵעִנְיַן סְגָרָיו אֲפִלּוּ מִפֶּה לְאׇזֶן, וְלָכֵן מִצְוָה לְהַכְנֵס בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא יִהְיֶה לוֹ זְמַן לְוִכּוּחִים, וְיָבִיא שִׂיחַת מוֹהַרַנ״תְּ זַ״ל מִזֶּה, וִיחַזֵּק לְהִתְבּוֹדְדוּת וְלִשְׁמִירַת הַזְּמַן.

ג׳ תמו . . . . . טו

יְחַזֵּק בָּחוּר שֶׁנִּכְשַׁל בִּפְגַם הַבְּרִית, וְיַבְהִיר לוֹ אֲשֶׁר הַחֵטְא זֶה מַכְנִיס אֶת הָאָדָם לְדִכָּאוֹן, וְאֵין עֵצָה אַחֶרֶת, אֶלָּא לְהִתְקָרֵב לְרַבֵּנוּ זַ״ל. וּלְדַבֵּר הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדַבֵּר הַבֵּן אֶל אָבִיו, וִידַבֵּר מִמַּעֲלַת הַתְּפִלָּה, וַאֲשֶׁר רַק זֶה יְבִיאוֹ לְגַדְלוּת הַמֹּחִין, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חַיִּים, וְלֹא יִשָּׁאֵר בִּבְחִינַת תְּשׁוּקָה, וִיצַוֶּה לִלְמֹד עַל זֶה אֶת הַתּוֹרָה ע״ו בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, וְהַתְּפִלָּה עָלֶיהָ. וְיָבִיא דִּבְרֵי מוֹהַרַנ״תְּ זַ״ל, שֶׁלֹּא לִלְמֹד בְּסֵפֶר הַשּׁוֹבֵר אוֹתוֹ, וְיַבְהִיר שֶׁהַלּוֹמֵד סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, יָכוֹל לִלְמֹד בְּכָל הַסְּפָרִים וְלֹא לְהִשָּׁבֵר. וְיִמְנֶה כַּמָּה הַנְהָגוֹת לִקְדֻשַּׁת הַבְּרִית: א. לִשְׁמֹר עַל דִּבּוּרוֹ. ב. לְהִשָּׁמֵר מְאֹד מִכַּעַס וּקְפִידוּת. ג. שְׁמִירַת הָעֵינַיִם, שֶׁלֹּא לְהִסְתַּכֵּל עַל נָשִׁים. ד. לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה. ה. לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, וּבִפְרָט לְהַדְפָּסַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל. ו. תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת. ז. לְטִבֵּל בְּכָל יוֹם בַּמִּקְוֶה חֹק וְלֹא יַעֲבֹר.

ג׳ תמז . . . . . כא

יוֹרֶה לְאֶחָד שֶׁבִּקֵּשׁ עֵצָה נֶגֶד קַמְצָנוּת, שֶׁיְּפַזֵּר מָמוֹנוֹ לִצְדָקָה, וּבִפְרָט לְאִשְׁתּוֹ יִתֵּן בְּשֶׁפַע, כִּי כָּל הָעֲשִׁירוּת בָּאָה עַל יָדָהּ.

ג׳ תמח . . . . . כא
יְדַבֵּר מֵעִנְיַן קְלִפַּת עֲמָלֵק, שֶׁהָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּלְחַם בְּעַם יִשְׂרָאֵל, וְשֶׁבְּכָל דּוֹר יֵשׁ עֲמָלֵק, וְכֵן בַּשׁוֹאָה הָאֲיֻמָּה, וּלְבַל נְדַמֶּה שֶׁיִּשְׁלִימוּ הָאֻמּוֹת עִם יִשְׂרָאֵל, כִּי הַלָּכָה הִיא בְּיָדוּעַ, שֶׁעֵשָׂו שׂוֹנֵא לְיַעֲקֹב, וְלָכֵן רָאוּי שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יִתְאַחֲדוּ בֵּיניֵהֶם בְּשָׁלוֹם וּבְאַהֲבָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא יִשְׁלֹט בָּהֶם עֲמָלֵק, הָרוֹצֶה בְּ׳הַפְרֵד וּמְשֹׁל׳, וְיַבְהִיר, שֶׁאַף אֶת אֵלּוּ שֶׁאֵינָם שׁוֹמְרִים תּוֹרָה וּמִצְווֹת — שׂוֹנֵא עֲמָלֵק.

ג׳ תמט . . . . . כג
יַאֲרִיךְ בִּגְוִנוֹת הַגְּזֵרָנוּת, אֲשֶׁר מִמֶּנָּה כָּל הַצָּרוֹת וְהַגָּלוּת. וְצָרִיךְ לְהִתְאַחֵד יַחַד בְּאַהֲבָה כָּל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, וְלָתֵת צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, לְהוֹרוֹת שֶׁהוּא בְּשָׁלוֹם עִם זוּלָתוֹ וְאוֹהֲבוֹ, וְאָז תִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ לְרָצוֹן, וְעַל־יְדֵי שֶׁיִּתְאַחֵד עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל וְיִיקָרוֹ וִיכַבְּדוֹ, יָסִיר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת כָּל הַצָּרוֹת.

ג׳ תנ . . . . . כה
יְבַכֶּה עַל הֲרִיגַת הַיְהוּדִים בַּשּׁוֹאָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְיַבְהִיר, שֶׁצָּרִיךְ לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם וּלְהַנְצִיחַ בִּסְפָרִים אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָנוּ הַצּוֹרֵר, יִמַּח שְׁמוֹ, כְּדֵי לְהַרְאוֹת אֶת זֹאת לְבָנֵינוּ וְלִבְנֵי בָּנֵינוּ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַעֲזֹר, שֶׁנִּרְאֶה בִּמְהֵרָה בְּמַפֶּלֶת עֲמָלֵק.

ג׳ תנא . . . . . כו
יְדַבֵּר מִנְּשִׁמַת הָאָדָם, אֲשֶׁר הִיא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, שֶׁיְּרֵדָה לָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, וְצָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁבְּכָל דָּבָר, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְגַּלֶּה אֵלָיו הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

ג׳ תנב . . . . . כח
יְדַבֵּר מִגֹּדֶל אֲמִירַת תְּהִלִּים הַמְסֻגָּל לְתְשׁוּבָה, וּפוֹתֵחַ כָּל הַשְּׁעָרִים, וּמֵבִיא לְנִסִּים. וְיָבֹאר, שֶׁתְּהִלִּים מְכַפֵּר עַל לְשׁוֹן־הָרָע וְנָאוּף, עַל־פִּי דִּבְרֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁמְּבַקְּשׁוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁכָּל מִי שֶׁיֹּאמַר תְּהִלִּים, יִהְיֶה חָשׁוּב כְּלוֹמֵד נְגָעִים וָאֳהָלוֹת.

ג׳ תנג . . . . . כט
יְדַבֵּר מִמַּעֲלַת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים, שֶׁהֵם ה׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, אֲשֶׁר הוּא תִּקּוּן גָּמוּר לְפִגַּם הַבְּרִית, וְיָבֹאר, שֶׁאֵין זֶה סוֹתֵר לַאֲמִירַת ׳יוֹם תְּהִלִּים׳, שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר בְּכָל יוֹם.

ג׳ תנד . . . . . ל
יְחַזֵּק אֶחָד שֶׁהִלְוָה בְּרִבִּית, וְיעוֹדְדוֹ — שֶׁעַל הַכֹּל מוֹעִילָה תְּשׁוּבָה — אַף לָאָדָם שֶׁכָּפַר בַּכֹּל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ כְּלָל. וְיעוֹרֵר לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וּלְהָשִׁיב גְּזֵלָתוֹ לִכְשֶׁיִּהְיֶה לוֹ.

ג׳ תנה . . . . . לא
יְחַזֵּק לִשְׁלוֹם־בַּיִת, וּלְהַזְהֵר לֹא לְהַחֲרִיבוֹ עַל־יְדֵי גֵּרוּשִׁין, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֲפִלּוּ מִזְּבֵחַ מוֹרִיד עָלָיו דְּמָעוֹת, וּבִפְרָט כְּשֶׁיֵּשׁ יְלָדִים, שֶׁיִּפָּגְעוּ מִכָּךְ קָשׁוֹת. וְיחַזֵּק לְהַכְנִיס אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת, כִּי רַק עַל־יְדֵי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ יִתְבָּרַךְ מִן הַבַּיִת — בָּאוּ לִידֵי מְרִיבוֹת.

ג׳ תנו . . . . . לב
יְדַבֵּר מִשְּׁלוֹם־בַּיִת, וַאֲשֶׁר אִשָּׁה — בְּחָכְמָתָהּ, יְכוֹלָה לְהַחֲזִיר אֶת בַּעְלָהּ בִּתְשׁוּבָה, עַל־יְדֵי דַּרְכֵי נֹעַם.

ג׳ תנז . . . . . לג
יְבָאֵר, אֲשֶׁר אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל הַתַּלְמִידִים כְּבָנִים, כִּי ׳כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה — כְּאִלּוּ יְלָדוֹ׳.

ג׳ תנח . . . . . לד
יוֹרֶה לְהַזְהֵר מְאֹד לָשֶׁבֶת ׳שִׁבְעָה׳ עַל נִפְטָר, וְהִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה בַּעֲבוּרוֹ.

ג׳ תנט . . . . . לה
יְצַוֶּה לְאֶחָד הַגָּר בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ בָּתֵּי חִנּוּךְ טְהוֹרִים, שֶׁיַּעֲבֹר דִּירָה לִסְבִיבָה תּוֹרָנִית, כְּדֵי שֶׁיְּלָדָיו יִלְמְדוּ עַל טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ.

ג׳ תס . . . . . לה
יְאַמֵּץ, שֶׁעַל הַכֹּל מוֹעִילָה תְּשׁוּבָה, וַאֲפִלּוּ עַל רְצִיחָה.

ג׳ תסא . . . . . לו
יְחַזֵּק בְּמַעֲלַת הַצְּנִיעוּת בְּאִשָּׁה, וְשֶׁתְּזַהֵר לְבַל יִתְגַּלּוּ שַׂעֲרוֹתֶיהָ, וְלֹא לְהִתְבַּלְבֵּל מֵהַסְּבִיבָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכֶּה לִילָדִים טוֹבִים בְּקִמְחִית, וּכְדֻגְמַת אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה שֶׁנּוֹלְדָה בִּזְכוּת צְנִיעוּת שָׁאוּל, שֶׁנּוֹלַד בִּזְכוּת צְנִיעוּת רָחֵל וְכוּ׳. וְלֹא יֶאֱרַךְ זְמַן, וְהַסְּבִיבָה תִּלְמַד הֵימֶנָּה.

ג׳ תסב . . . . . לז
יְדַבֵּר מֵעִנְיַן הַחֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה, אֲשֶׁר בַּהַתְחָלָה מַכְנִיס הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא תְּשׁוּקָה גְּדוֹלָה בָּאָדָם וְאוֹרוֹת זַכִּים, וְאַחַר אֵיזֶה זְמַן נִכְשָׁל שׁוּב בַּעֲבֵרוֹת, וְחוֹשֵׁב שֶׁלֹּא צָרִיךְ אוֹתוֹ וְנִשְׁבָּר, וְיָבֵאר, שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן,

שֶׁמְּנַסִּים אֶת הָאָדָם, לִרְאוֹת אִם חָזַר בִּתְשׁוּבָה בֶּאֱמֶת, כְּדֵי לְהִתְקָרֵב לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְהָעֵצָה — לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ.

ג׳ תסג . . . . . לט
יְדַבֵּר מִכֹּחוֹת הָאִשָּׁה, אֲשֶׁר יְכוֹלָה לַהֲפֹךְ אֶת בַּעְלָהּ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה, עַל־יְדֵי שֶׁתְּחַזְּקוֹ וּתְעוֹדְדוֹ, וְתַעֲלֶה אֶת מַצַּב רוּחוֹ וְכוּ׳.

ג׳ תסד . . . . . מא
יְחַזֵּק בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה, לֵידַע שֶׁהַכֹּל מֻשְׁגָּח מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זָן וּמְפַרְנֵס כָּל בְּרִיָּה, וּבְוַדַּאי אִם תִּהְיֶה לָאָדָם אֱמוּנָה חֲזָקָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר אָז יְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות וְיִשְׂמַח בָּהֶן, וְכֵן יִתְפַּלֵּל בְּמִנְיָן וְיִלְמַד תּוֹרָה וִיכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְפַרְנָסָה בְּשֶׁפַע.

ג׳ תסה . . . . . מג
יְדַבֵּר מֵעִנְיַן שְׁדוּכִים, אֲשֶׁר אָסוּר לְהָיוֹת בָּרֶרֶן, אֶלָּא ׳נְחוֹת דַּרְגָּה וּנְסִיב אִיתְתָא׳, וְהַצַּדִּיק הוּא הַשַּׁדְכָן, וְעַל־יְדֵי שֶׁמַּכְנִיס דַּעַת בָּאָדָם, מְזַכֶּהוּ לִמְצֹא אֶת זִוּוּגוֹ.

ג׳ תסו . . . . . מד
יִשְׂמַח מְאֹד, בַּמֶּה שֶׁכָּתַב לוֹ הַנִּמְצָן, שֶׁנִּכְנָס בַּעֲבוֹדַת ה׳, וְיִחַזֵּק עַל הַתְמָדַת הַתּוֹרָה, וּבִפְרָט בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְיִגָּלֶה מַעֲלָתָהּ, וְיִדַּבֵּר מֵהֶאָרַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהִתְחִילָה לְהִתְנוֹצֵץ בְּט״וּ בְּאָב, וּמְקֻדֶּשֶׁת הַמ׳ יוֹם שֶׁמֵּט״וּ בְּאָב עַד כ״ה בֶּאֱלוּל, שֶׁהֵם כְּמִקְוֶה הַמְטַהֵר. וְיוֹרֶה לִבְרֹחַ מִמַּחֲלֹקֶת, וּלְדַבֵּק עַצְמוֹ עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הָאֲמִתִּיִּים.

ג׳ תסז . . . . . מו
יַבְהִיר, שֶׁהָעִקָּר לָצֵאת מֵהַסְּפֵקוֹת, שֶׁהֵן קְלִפַּת עֲמָלֵק, וִידַבֵּר מֵאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְיַאֲרִיךְ מְאֹד, שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עִם קִבּוּץ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְאַף אִם אֵינוֹ יָכוֹל, לְכָל הַפָּחוֹת יִרְאֶה לָבוֹא בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן. וְיַתְּיר לְשַׁנּוֹת וְלוֹמַר לְרֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שֶׁנּוֹסֵעַ לְאֵיזֶה גָּדוֹל מִגְּדוֹלֵי הַזְּמַן, וְיִסַּפֵּר מֵעַצְמוֹ, שֶׁפַּעַם עָלָה לוֹ בְּקִשְׁי לָבוֹא לַקִּבּוּץ, וְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה, עַד שֶׁזָּכָה. וְיַאֲרִיךְ בְּעִנְיַן מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם, וְיִסַּפֵּר, שֶׁמּוֹהַרַנ״תְ זַ״ל הִקְפִּיד עַל זֶה מְאֹד, וְיִסַּפֵּר מֵאָבִיו, שֶׁבְּתְחִלָּה מָנַע אוֹתוֹ מִלְּהִתְקָרֵב לְבֶרֶסְלֶב, וְעַכְשָׁו כְּשֶׁרוֹאֶה הַטּוֹב שֶׁבְּבֶרֶסְלֶב — מְשַׁתֵּבֵחַ בָּזֶה, וּמְסַיֵּעַ לוֹ.

ג׳ תסח . . . . . נ
יַאֲרִיךְ מִגְּדֶל מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה, וְיָבִיא מַעֲשֶׂה מֵאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: ר׳ אַהֲרֹן קוֹבְּלִיטְשֶׁער, שֶׁאַף שֶׁהָיָה עָנִי מָרוּד וְכוּ׳, הָיָה תָּמִיד שָׂמֵחַ, וְאָמַר,

שְׁלֵוָה שִׂמְחָה מֵהָעוֹלָם הַבָּא וְכוּ׳. וְיַחֲזֵק לְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ, אֲשֶׁר זוֹ מִצְוָה גְּדוֹלָה, וִידַבֵּר מֵעִנְיַן תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְיָבִיא בְּשֵׁם ר׳ נַחְמָן אַלְשִׁיךְ, שֶׁאֵשׁ״ל הוּא גַּם־כֵּן נוֹטָרִיקוֹן: אֶ׳שְׁפֹּךְ לְ׳פָנָיו שִׂיחִי, שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ נָטַע בְּאוֹרְחָיו עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת.

ג׳ תסט . . . . . **נב**

יְחַזֵּק בְּעִנְיַן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וּבְתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּבְהִתְבּוֹדְדוּת, וְלֶאֱחֹז בְּשָׁעוּרִים כְּסִדְרָן, וַיַּפְלִיג בְּיִקְרַת שְׁמִירַת הַזְּמַן וּבְמַעֲלַת הַשִּׂמְחָה.

יְחַזֵּק וְיַאֲמֵץ אֶת אֶחָד, שֶׁתִּהְיֶה עֲבוֹדָתוֹ עִם אֱמֶת, וְשֶׁיֵּצְאוּ דִּבּוּרָיו מִן הַלֵּב, וְאָז יַצְלִיחַ שֶׁיִּכָּנְסוּ בִּלְבּוֹת הַשּׁוֹמְעִים, וְכָל עִסְקוֹ וּמַעֲנָיָו יִהְיוּ תָּמִיד עַל קֹטֶב דִּבּוּרֵי וְעִנְיְנֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְיוֹרֵהוּ לְרַחֵק מְוּכוּחִים.

ג׳ תעא . . . . . **נג**

יְגַנֶּה אֶת אֵלּוּ הַחוֹלְקִים עַל רִבּוּי סִפְרֵי אֱמֶת בָּעוֹלָם.

יוֹרֶה לִלְמֹד בֶּאֱלוּל וּבְתִשְׁרֵי הַתּוֹרָה: ״חֲדֵי ר׳ שִׁמְעוֹן״, וִיגַנֶּה אֶת אֵלּוּ הַמְדַבְּרִים נֶגֶד רִבּוּי סְפָרִים קְדוֹשִׁים, וַיַזְהִיר מִלְּעוֹרֵר מְדָנִים.

ג׳ תעג . . . . . **נח**

יַזְהִיר מִלְּפַרְסְמוֹ בָּעִתּוֹנִים, וְשֶׁאִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִרְצֶה — יְפַרְסְמוֹ בְּאֹפֶן אַחֵר, וְיוֹרֶה לְהָפִיץ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל לְכָל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, וּבְפָרָט לְאַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַסְּפָרַדִּים, וַיַבְהִיר שֶׁעִקַּר חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב הוּא תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת.

ג׳ תעד . . . . . **ס**

יַזְהִיר, שֶׁאָסוּר לִישֵׁן בְּבַיִת יְחִידִי, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַגְּמָרָא, וְיָבֵאר, שֶׁבְּחֶדֶר יְחִידִי — אֵין לְהַקְפִּיד כָּל־כָּךְ, רַק יְחִידִי בְּבַיִת אָסוּר, וְיוֹרֶה לִלְמֹד כַּמָּה דַּפִּים גְּמָרָא קֹדֶם הַשֵּׁנָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַכְנִיעַ הַקְלִפָּה.

ג׳ תעה . . . . . **סא**

יְשַׁבֵּחַ אֶת מִדַּת הַסַּבְלָנוּת וְהַהַכְנָעָה, וִיגַנֶּה מִדַּת הַכַּעַס, וְיַחֲזֵק הָעִקָּר — לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ג׳ תעו . . . . . **סב**

יְשַׁבֵּחַ מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה, וַאֲשֶׁר עַל־יְדֵי פְּעֻלּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, וְשֶׁיֵּעָשֶׂה עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא שָׂמֵחַ, עַל־יְדֵי־זֶה בֶּאֱמֶת יָבוֹא לְשִׂמְחָה, וְכֵן עַל־יְדֵי אֱמוּנָה — יָבוֹא לְשִׂמְחָה.

ג׳ תעז . . . . . סד
יַבְהִיר, שֶׁאַף שֶׁאֵין לִקְרֹא לְיֶלֶד עַל־שֵׁם אָדָם שֶׁנִּפְטַר בְּצָעִירוּתוֹ, אַף אִם כְּבָר קָרְאוּ לוֹ כָּךְ, אֵין לְהוֹסִיף שֵׁם, אֲבָל אִם קָרְאוּ לוֹ שֵׁם בָּדוּי, שֶׁאֵין לוֹ יְסוֹד בַּתַּנַ״ךְ וּבִשְׁמוֹת צַדִּיקִים, צָרִיךְ לְהוֹסִיף שֵׁם.

ג׳ תעח . . . . . סה
יַבְהִיר לְאֶחָד, שֶׁחַסִידוּת בְּרֶסְלֶב הֵינוּ — לְטַיֵּל בְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה, וּבִפְרָט גְּמָרָא וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ. אַף מִי שֶׁעַתָּה חָזַר בִּתְשׁוּבָה, וְקֹדֶם לָכֵן עָבַר עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עָדִיף שֶׁיִּלְמַד תְּחִלָּה סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לִלְמֹד גְּמָרָא וּפוֹסְקִים. וְיַזְהִירוֹ לִלְמֹד ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן״ בְּהַצְנֵעַ מֵרַבּוֹ הַמִּתְנַגֵּד לְכָךְ, כִּי צָרִיךְ לְכַבֵּד אֶת רַבּוֹ.

ג׳ תעט . . . . . סז
יְדַבֵּר מִגֹּדֶל מַעֲלַת הַנְּסִיעָה לְצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל, וַאֲמִירַת ה׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳ שָׁם, וְכֵן לִתֵּן שָׁם פְּרוּטָה לִצְדָקָה, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל הִבְטִיחַ עַל־יְדֵי שְׁנֵי עֵדִים כְּשֵׁרִים, שֶׁמִּי שֶׁיָּבוֹא לְצִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ וְכוּ׳, יוֹצִיאוֹ מִן הַשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וְכוּ׳, וְזֶה מְדֻבָּר לְגַבֵּי כָּל הַשָּׁנָה, אַף בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי, שֶׁאָז רַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִיר לָבוֹא אֵלָיו, וְאָמַר, שֶׁמִּי שֶׁהָיָה אָצְלוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, יָכוֹל לִשְׁמֹחַ כָּל הַשָּׁנָה וְכוּ׳, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא הָעוֹרֵךְ־דִּין וְהָרוֹפֵא הַכִּי גָּדוֹל, שֶׁיָּכוֹל לְהוֹצִיא מִשְׁפָּטוֹ לָאוֹר וּלְזַכּוֹתוֹ בַּדִּין וְכוּ׳.

ג׳ תפ . . . . . ע
יְדַבֵּר מִמַּעֲלַת הַתְּפִלָּה עִם הַקִּבּוּץ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁכָּל אֶחָד יִתְפַּלֵּל בְּקִבּוּץ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁלִּבּוֹ חָפֵץ, וְהָעִקָּר — שֶׁיִּהְיֶה בְּאַחְדוּת וְלֹא בְּמַחֲלֹקֶת, חַס וְשָׁלוֹם. וְיַבְהִיר, שֶׁצָּרִיךְ לָקַחַת שְׁלִיחַ־צִבּוּר מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְרָצוּי אֶחָד שֶׁהָיָה פַּעַם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאוּמָן, וְשֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה עִקָּר מֵהַקּוֹל, אֶלָּא תִּהְיֶה הַתְּפִלָּה בְּלֵב אֱמֶת. וְכֵן יְדַבֵּר מִמַּעֲלַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְשֶׁיַּחֲשֹׁב בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה רַק טוֹב.

ג׳ תפא . . . . . עב
יְסַפֵּר, שֶׁעַכְשָׁו מַדְפִּיסִים, תְּהִלָּה לָאֵל, סֵפֶר ״פַּרְנָסָה טוֹבָה״, וִידַבֵּר אוֹדוֹת הַמַּחֲלֹקֶת עַל הַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים, וְיַאֲרִיךְ, שֶׁכָּל הַמַּחֲלוֹקוֹת בָּאוֹת מֵהָעֲשָׂנִים הַסְּרוּחִים שֶׁבַּמֹּחַ.

ג׳ תפב . . . . . עג
יְחַזֵּק לָצֵאת מֵהַצַּעַר, וְלִבְרֹחַ אֶל הַשָּׂשׂוֹן וְהַשִּׂמְחָה, וְיַפְלִיג בְּמַעֲלַת הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וּמִגֹּדֶל הַזְּכוּת, שֶׁזָּכִינוּ לֵידַע מֵרַבִּי אֱמֶת כָּזֶה, וְיָבֵאר, שֶׁמִּפְּנֵי הַבְּרִית אִי אֶפְשָׁר לָצֵאת, אֶלָּא עַל־יְדֵי הַשָּׂשׂוֹן וְהַשִּׂמְחָה,

וּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת.

ג׳ תפג . . . . . עה
יְשַׁבַּח אֶחָד עַל שְׁלוֹמֵד חוּץ לַיִּשׁוּב, וִידַבֵּר מִקְדֻּשַׁת הָעִינַיִם, וְשֶׁצָּרִיךְ לְהִסְתַּפֵּל עַל אַחֲרִיתוֹ, וְיַזְכִּיר שֶׁהַיּוֹם יוֹמָא דְּהִלּוּלָא שֶׁל הָרַב הַקָּדוֹשׁ מִסַּאטְמֶאר, וְיַפְלִיג בִּגְדֻלָּתוֹ, אֲשֶׁר עָמַד בַּפֶּרֶץ נֶגֶד הָעֶרֶב־רַב הָרוֹצִים לַעֲקֹר מֵהָאֱמוּנָה.

ג׳ תפד . . . . . עח
יְחַזֵּק אֶחָד, שֶׁלֹּא לִהְיוֹת שָׁבוּר מִכָּל הָעוֹבֵר עָלָיו, כִּי תְּהִלָּה לָאֵל, זָכִינוּ לְהִתְוַדֵּעַ מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, וְיעוֹרֵר עַל אֱמוּנָה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וּלְהַקְפִּיד עַל כָּל סָעִיף קָטָן בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וּלְהִתְרַחֵק מֵהַחוֹלְקִים הַמְלֵאִים לֵיצָנוּת, אֲשֶׁר לִבָּם מְטֻנָּף וְכוּ׳, וְהֵם בַּעֲלֵי קִנְאָה וְתַאֲוָה, שׁוֹעֲלִים קְטַנִּים מְחַבְּלֵי כְּרָמִים, הַמַּטְעִים אֶת הַבְּרִיּוֹת, וְנִבְרָאוּ בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן. וְיַבֵּכֶּה מְאֹד, עַד מָתַי יִהְיֶה אוֹר רַבֵּנוּ זַ״ל מֻסְתָּר, וְעֵזוֹ יִתְבָּרַךְ תִּהֵא בַּשֶּׁבִי?!

ג׳ תפה . . . . . פ
יְחַזֵּק לְהַתְמִיד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יָדָהּ יִנָּצֵל מִן הַתַּאֲוָה וְכוּ׳, וְכֵן שֶׁיִּהְיֶה רָגִיל בְּלִמּוּד מִשְׁנָיוֹת וּבְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, וּלְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ, וְיַזְהִיר לְבָרֵחַ מֵעִתּוֹנִים וְרַדְיוֹ וְלֵצִים, וּלְהַתְמִיד בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת.

ג׳ תפו . . . . . פא
יוֹרֶה לַנִּמְצָן לְהִתְחַזֵּק מִסִּפְרֵי ״אֲשֶׁר בַּנַּחַל״, אֲשֶׁר יָצְאוּ כְּבָר, וְיַזְהִירוֹ עַל מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם, וְיַבְהִירוֹ שֶׁמַּה שֶׁאָבִיו מִתְנַגֵּד לִבְרֶסְלֶב, זֶהוּ רַק מֵחֲמַת הַשֵּׂם רַע שֶׁיָּצָא, מִפְּאַת מַה שֶּׁהִסְרִיחַ הַזֶּקֶן... וְהַזְּקֵנִים מִבִּפְנִים... וְיַזְהִירוֹ לְהִתְבּוֹדֵד, וְהָעִקָּר — שֶׁיִּהְיֶה בְּהַצְנֵעַ לֶכֶת.

ג׳ תפז . . . . . פב
יְחַזֵּק בָּחוּר שֶׁנִּכְשַׁל בִּפְגַם הַבְּרִית, וְיוֹרֶה לוֹ לְעַיֵּן בְּהַקְדָּמַת הַסֵּפֶר ״שְׁמִירַת־הַבְּרִית״, וְשֶׁיִּבְרַח מִמַּחֲלֶקֶת, וְיִלְמַד בְּכָל יוֹם ״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״, וְיֹאמַר עַל זֶה הַתְּפִלָּה מִ״לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת״.

ג׳ תפח . . . . . פד
יְגַלֶּה, שֶׁאֵין צָדָקָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִלָּתֵת לְהַדְפָּסַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל.

ג׳ תפט . . . . . פד
יְחַזֵּק בְּעִנְיַן שְׁלוֹם־בַּיִת, שֶׁזֶּה הָיָה עִקַּר אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְהַס לוֹ מִלְּהַזְכִּיר גֵּט, חַס וְשָׁלוֹם, אֲשֶׁר הַמְזַבֵּחַ מוֹרִיד דְּמָעוֹת עַל כָּךְ, וְיגַלֶּה מַה שֶּׁחִדֵּשׁ עַל־פִּי הַתּוֹרָה שֶׁלָּמְדוּ בְּשַׁבָּת — בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פז,

הַמְדַבֶּרֶת מֵהַסּוֹד שֶׁגִּלָּה אַבְרָהָם לֶאֱלִיעֶזֶר בְּעִנְיַן שְׁלוֹם־בַּיִת, שֶׁמְּסֻגָּל לְתַקְנוֹ עַל־יְדֵי כַּוָּנַת אֱלוּל; שֶׁהָעִקָּר — לִדֹּם וְלִשְׁתֹּק וְלֹא לַעֲנוֹת לְאִשְׁתּוֹ וְכוּ׳.

ג׳ תצ . . . . . **פו**
יְחַזֵּק עַל שְׁמִירַת הָעֵינַיִם, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִזֶּה אֶלָּא עַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְיעוֹרֵר לְזִכָּרוֹן יוֹם הַמִּיתָה, וּלְהַתְמִיד בַּ״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״, וְלִשְׁמֹר אֶת הַזְּמַן בְּיוֹתֵר.

ג׳ תצא . . . . . **פז**
יְאַמֵּץ אֶת הַנִּמְעָן לִמְצֹא הַרְחָבוֹת בְּתוֹךְ הַצָּרוֹת, וְיוֹכִיחוֹ, שֶׁגַּם בּוֹ הָאַשְׁמָה וְכוּ׳, וְיוֹרֵהוּ שֶׁלֹּא לְהִתְבַּלְבֵּל מֵאֲחֵרִים כְּלָל, כְּפִי שֶׁנָּהַג הַתָּם וְכוּ׳.

ג׳ תצב . . . . . **פט**
יְבַקֵּשׁ מְחִילָה מֵהַנִּמְעָן, עַל שֶׁלֹּא הֵשִׁיב לוֹ מִכְתָּב תְּשׁוּבָה, וְזֹאת — מֵחֲמַת רֹב טִרְדוֹתָיו, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲנוֹת לְרַבּוּי הַמִּכְתָּבִים הַמַּגִּיעִים אֵלָיו וְכוּ׳, וְיוֹרֶה לוֹ לְעַיֵּן בִּסְפָרָיו, וּלְהוֹצִיא מִשָּׁם חִזּוּק.

ג׳ תצג . . . . . **צ**
יַזְהִיר לִבְרֹחַ מִמַּחֲלֹקֶת, וּלְהִתְנַהֵג בְּנֹעַם עִם שְׁכֵנוֹ, וְלִבְרֹחַ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר לוֹ כָּל לִבּוֹ.

ג׳ תצד . . . . . **צא**
יוֹרֶה עֵצָה לָקוּם מֻקְדָּם — לֵילֵךְ לִישֹׁן מֻקְדָּם, וְלֹא לִשְׁמֹעַ לַעֲצַת הַסָּמ״ךְ־מֵ״ם הַמְפַתֶּה לְבַטֵּל אֶת הַזְּמַן וְכוּ׳.

ג׳ תצה . . . . . **צא**
יַאֲרִיךְ מְאֹד בְּעִנְיַן, שֶׁעִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע הוּא בְּנֹאוּף, אֲשֶׁר תַּאֲוָה זוֹ כְּלוּלָה מֵהַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, וְזֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁמְּנַסִּים אֶת הָאָדָם, וְיָבִיא מָשָׁל בָּזֶה, וְיִתֵּן עֵצוֹת לָצֵאת מִזֶּה — עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, לֵידַע שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ פֹּה וְכוּ׳, וִידַבֵּר מֵהַתִּקּוּן שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זַ״ל — לוֹמַר פָּסוּק: ״שְׁמַע״ וּ״בָרוּךְ שֵׁם״, וְלִבְכּוֹת אָז מְאֹד, וְיָבִיא רֶמֶז מִדִּבְרֵי הַתַּרְגּוּם יוֹנָתָן עַל הַפָּסוּק: ״וְהֵמָּה בוֹכִים פֶּתַח הָאֹהֶל (שֶׁנֶּאֱמַר לְאַחַר שֶׁזָּנוּ בִּבְנוֹת מוֹאָב) — ׳בַּכְיָן וְקוֹרְאִין אֶת שְׁמַע׳. וְיעוֹרֵר לְהִתְחַזֵּק תֹּכֶף־וּמִיָּד וְלֹא לִהְיוֹת בַּרְרָן.

ג׳ תצו . . . . . **צד**
יַפְלִיג בְּמַעֲלַת — לָבוֹא אֶל צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וַאֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל הִקְפִּיד עַל כָּךְ מְאֹד, וְאָמַר, שֶׁכָּל הָעוֹלָם תְּלוּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלּוֹ,

וְלָכֵן צָרִיךְ לְפָרְסֵם לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁיָּבוֹאוּ אָז לְצִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּאוּמַן, וְלֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם מְנִיעוֹת שֶׁל כֶּסֶף וְכַדּוֹמֶה, אֶלָּא לְצַיֵּת אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל בָּזֶה וְכוּ׳. וּבְשָׁאַר הַזְּמַנִּים, כְּגוֹן: שַׁבּוּעוֹת וְשַׁבַּת חֲנֻכָּה, הָיָה מִנְהָג אֵצֶל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לָבוֹא לְצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲבָל אֵין זוֹ חוֹבָה וְכוּ׳.

ג׳ תצז . . . . . **צז**

יְבָרֵךְ אֶת הַנִּמְעָן בִּכְתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה, וִיקֻוֶּה בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת אֵצֶל צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וִידַבֵּר מִמַּעֲלַת הַשִּׂמְחָה, וְשִׂמְחַת הַמִּצְווֹת.

ג׳ תצח . . . . . **צח**

יְחַזֵּק אֶת הַנִּמְעָן, וַיַּחְדִּיר בּוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כָּל אֲשֶׁר עָבַר עָלָיו.

ג׳ תצט . . . . . **צח**

יִתְנַצֵּל עַל אֲשֶׁר אַחַר מִלְּהָשִׁיבוֹ תְּשׁוּבָה, וְיעוֹרְרוֹ עַל שְׁמִירַת הַזְּמַן, לְנַצְּלוֹ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, וּלְקַיֵּם סֵדֶר־הֶדֶךְ־הַלִּמּוּד, וְיַחֲזִקוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַעֲזְרוֹ לִמְצֹא זִוּוּגוֹ, וְיצַוֵּהוּ לְהָפִיץ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וַיַּאֲרִיךְ בְּעִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת עָלָיו, אֲשֶׁר כָּל הִתְהַוּוּתָהּ, מֵחֲמַת שֶׁהַסָּמ״ךְ־מֵ״ם אֵינָנּוּ יָכוֹל לִסְבֹּל, שֶׁחִבֵּר סְפָרִים הַמְחַזְּקִים אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־כֵּן הִתְלַבֵּשׁ עָלָיו עִם כַּמָּה חוֹלְקִים, בַּעֲלֵי קִנְאָה, אֲשֶׁר מֹחַ מְטֻנָּף, וְנוֹלְדוּ בְּפִסּוּל וְכוּ׳, וְהַהֶכְרֵחַ לוֹ לִכְתֹּב אֶת כָּל זֹאת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחְשְׁבוּ, שֶׁיֵּשׁ כָּאן אֵיזוֹ מַחֲלֹקֶת ׳לְשֵׁם שָׁמַיִם׳ וְכוּ׳, וְיסַיֵּם מִמַּעֲלַת הַדְּפָסַת הַסְּפָרִים וַהֲפָצָתָם, אֲשֶׁר רַבִּים נִצְּלוּ עַל יָדָם מֵחֵטְא הַמְגֻנֶּה שֶׁל נְאוּף וְכוּ׳.

ג׳ תק . . . . . **קג**

יְדַבֵּר מֵעִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁיְּכוֹלִים לְקַבֵּל הַחְלָטָה עַל קְדֻשַּׁת וְטָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, וַיַּפְלִיג בְּמַעֲלַת קִיּוּם הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה, וְיעוֹרֵר עַל שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ.

ג׳ תקא . . . . . **קד**

יַבְהִיר לַנִּמְעָן, אֲשֶׁר כָּל בִּלְבּוּלָיו הֵם מֵחֲמַת קְרִיאַת עִתּוֹנִים, כְּפִי שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: ׳אַל תִּפָּנוּ אֵל מִדַּעְתְּכֶם׳, וְיחַזְּקוֹ לִלְמֹד גְּמָרָא וּלְהַכָּנַס בָּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה.

ג׳ תקב . . . . . **קה**

יוֹדֶה לַנִּמְעָן עַל הַמָּעוֹת לְהַדְפָּסָה, וְיַזְהִירוֹ שֶׁאָסוּר לִלְמֹד עִם נָשִׁים וְכוּ׳, וְלֵישֵׁב עִמָּהֶן בַּשֻּׁלְחָן וְכוּ׳ וְכוּ׳, כִּי זוֹהִי פְּרִיצוּת, אֶלָּא שָׂרָה מְגַיֶּרֶת אֶת

הַנָּשִׁים, וְכֵן אֵין לְהַתִּיר לָנָשִׁים לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין וְכוּ', וְיוֹרֵהוּ כָּךְ לִנְהֹג — לִדְרֹשׁ לִגְבָרִים, וְהַנָּשִׁים תִּשְׁמַעְנָה מֵעֻזְרַת הַנָּשִׁים, וְכֵן הָיָה אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ"ל, שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ אֶצְלוֹ נָשִׁים כְּלָל וְכוּ'.

ג' תקג . . . . . קז
יְבָאֵר, שֶׁהַפָּרָנָסָה קָשֶׁה כִּפְלַיִם כְּלֵידָה וְכוּ', וְיִתֵּן שְׁתֵּי עֵצוֹת לְפַרְנָסָה בְּנָקֵל: א. שְׁמִירַת שַׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ בְּשִׂמְחָה וּבַעֲרֵבוּת. ב. קְבִיעַת עִתִּים לַתּוֹרָה.

ג' תקד . . . . . קט
יוֹרֶה לַהוֹרִים לְהִשְׁתַּוּוֹת בְּעֶקְרוֹנוֹת הַחִנּוּךְ, וְלֹא יִתְוַכְּחוּ בְּנוֹכְחוּת הַיְלָדִים, וְלֹא לְהָרַע לוֹמַר לַיֶּלֶד אֶת הַמִּלָּה "לֹא", כִּי אָסוּר לָתֵת לְיֶלֶד הַכֹּל, וְלַעֲנוֹת לוֹ תָּמִיד בְּחִיּוּב כַּאֲוַת נַפְשׁוֹ, וְרַק כָּךְ יִגְדַּל בָּרִיא וּמֻצְלָח.

ג' תקה . . . . . קי
יִתֵּן עֵצָה לְאֶחָד שֶׁאִשְׁתּוֹ מוֹנַעַת אוֹתוֹ לְהָפִיץ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל — לְהַסְבִּירָהּ בְּנֹעַם גֹּדֶל הַמַּעֲלָה, אֲשֶׁר זֶה כְּמוֹ בְּעֵת הַשּׁוֹאָה, שֶׁבְּוַדַּאי הָיְתָה מַרְשָׁה לוֹ אָז לְחַלֵּק לֶחֶם וּמַיִם לְנִזְקָקִים, כְּמוֹ־כֵן עַתָּה, מַדּוּעַ תִּמָּנַע מִמֶּנּוּ לְהַרְוֹוֹת וּלְהַשְׁבִּיעַ צְמָאוֹן הַדּוֹר הַצָּמֵא לִדְבַר הַשֵּׁם וְכוּ'?! וְיַזְהִירוֹ שֶׁלֹּא יָבוֹא לִמְרִיבָה בַּבַּיִת.

ג' תקו . . . . . קיב
יַבְהִיר, שֶׁאֵין עֵצָה אַחֶרֶת לָצֵאת מִפֻּגַם הַבְּרִית, אֶלָּא לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, אֲשֶׁר זֶהוּ גִּלּוּי מָשִׁיחַ וְכוּ', וְיוֹרֶה לִלְמֹד כְּפִי סֵדֶר־הֶדְרֵךְ־הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל, וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו זַ"ל בֶּאֱמֶת, וּלְהִזָּהֵר מֵהַסָּמ"ךְ־מ"ם הָרָשָׁע, שֶׁמַּכְנִיס כָּל מִינֵי סְפֵקוֹת עַל רַבֵּנוּ זַ"ל וַאֲנָשָׁיו — כְּדֵי לְרַחֲקוֹ, אֲשֶׁר כָּל זֶה מֵחֲמַת שֶׁפֻּגַם בְּטִפֵּי מֹחוֹ וְכוּ'.

ב' תקז . . . . . קיד
יְדַבֵּר מֵעִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַמִּתְקָרֵב, וּמֵהַקִּבּוּץ שֶׁל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אָז, שֶׁעִקְּרוֹ בְּאוּמַן, אֲבָל אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַגִּיעַ לְאוּמַן וְכוּ', אָז הֵיכָן שֶׁמִּתְקַבְּצִים עֲשָׂרָה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ — שָׁם הוּא הַקִּבּוּץ, כִּי רַבֵּנוּ זַ"ל אֵינוֹ מְצֻמְצָם בְּמָקוֹם פְּרָטִי וְכוּ', אֶלָּא שַׁיָּךְ לְכָלַל יִשְׂרָאֵל וְכוּ'.

ג' תקח . . . . . קטו
יְסַפֵּר עַל שֶׁהִדְפִּיס עַכְשָׁו כַּמָּה סְפָרִים, וְיוֹרֶה לַעֲזוֹר לַמַּדְפִּיס, כִּי חֲשִׁיבוּת הַסְּפָרִים — אֵין לְתָאֵר וְכוּ', וְיֹאמַר, שֶׁהָעִקָּר — אַחְדוּת וְרֵעוּת, וְיוֹרֶה שֶׁלֹּא יַאֲשִׁים אַף אֶחָד בִּמְנִיעוֹתָיו, אֶלָּא אֶת עַצְמוֹ, וְיִמְשֹׁל עַל זֶה, וְכֵן

יַזְהִיר לְהִתְרַחֵק מִמַּחֲלֹקֶת, כִּי כָּל הַחוֹלֵק הוּא פָּגוּם וְכוּ׳.

ג׳ תקט . . . . . קיח
יוֹרֶה כַּמָּה הַנְהָגוֹת לְתִקּוּן פְּגַם הַבְּרִית וּלְהַנָּצֵל מִזֶּה: א. לֶאֱסֹף מָעוֹת לְהַדְפָּסָה ב. לְהַתְמִיד בְּלִמּוּד גְּמָרָא. ג. לַעֲבֹר הַסִּדְרָא בְּכָל שָׁבוּעַ — שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם וּפֵרוּשׁ רַשׁ״י. ד. לוֹמַר ה׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳ בְּכָל יוֹם. ה. לֵילֵךְ לַמִּקְוֶה בְּכָל יוֹם. ו. לְהִתְבּוֹדֵד בְּכָל יוֹם עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ. ז. לִקְרֹא קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה שֶׁל הָאַר״י זַ״ל. א. לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה וּבְרִקּוּדִים.

ג׳ תקי . . . . . קכ
יְעוֹדֵד אֶת הַנִּמְעָן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּוַדַּאי יַעֲזֹר לוֹ, וְיעוֹרְרוֹ לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיַאֲרִיךְ בְּעִנְיַן סֵדֶר הַתְּפִלָּה קֹדֶם גְּזַר־דִּין לְאַחַר גְּזַר־דִּין.

ג׳ תקיא . . . . . קכב
יַאֲרִיךְ בְּעִנְיַן הַהִתְחַדְּשׁוּת בְּכָל יוֹם וָיוֹם, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה, אֶלָּא עַל־יְדֵי שִׂכְחָה, וְיוֹרֶה לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה.

ג׳ תקיב . . . . . קכג
יְבַקֵּשׁ מְחִילָה עַל אֲשֶׁר אֵחֵר מִלַּעֲנוֹת עַד כֹּה, וִידַבֵּר מֵעִנְיַן הַהַסְתָּרָה שֶׁיֵּשׁ עַל הַצַּדִּיקִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְיָבִיא מַעֲשִׂים מֵר׳ אַבְרָהָם בְּר׳ נַחְמָן, וְרֶמֶז עַל זֶה, שֶׁבְּכָל דּוֹר מְגַדְּלִים אֶת הַקְּטַנְּיֵ־עֵרֶךְ, וְיוֹרֶה לְהַתְמִיד בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל.

ג׳ תקיג . . . . . קכה
יוֹרֶה לְאֶחָד שֶׁמְּחַפֵּשׂ הֵיכָן הָאֱמֶת, שֶׁצָּרִיךְ לָלֶכֶת בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת, וְהֵיכָן שֶׁיִּזְכֶּה לָקוּם בַּחֲצוֹת וּלְהַתְמִיד בַּתּוֹרָה — שָׁם יִשָּׁאֵר.

ג׳ תקיד . . . . . קכו
יְדַבֵּר מֵעִנְיַן הַבְּחִירָה הַנְּתוּנָה לְכָל אָדָם, וּמְגַדֵּל הַזְּכוּת לִהְיוֹת מְקֹרָב לְרַבֵּנוּ זַ״ל.

ג׳ תקטו . . . . . קכז
יְדַבֵּר מֵעִנְיַן שְׁלוֹם־בַּיִת, וְיוֹרֶה לְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ וּלְיַקְּרָהּ, וְיַזְהִיר שֶׁלֹּא לִשְׁמֹעַ לְאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, הָרוֹצֶה לְשַׁבֵּר בֵּיתוֹ, וְיַזְהִיר מִלְּהַחְמִיר חֻמְרוֹת יְתֵרוֹת.

ג׳ תקטז . . . . . קכט
יוֹדֶה מְאֹד לְאֶחָד שֶׁעָזַר לְהַדְפָּסָה וּלְבִנְיַן ״הֵיכַל־הַקֹּדֶשׁ״, וְיַחֲזִקוּ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה וּלְחַזֵּק וּלְעוֹרֵר אֲחֵרִים.

ג׳ תקיז . . . . . קל
יוֹדֶה לְאֶחָד הַמֵּבִיא לוֹ בְּכָל יוֹם מָעוֹת לְהַדְפָּסָה, וִידַבֵּר מֵעִנְיַן שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְחַשֵּׁב דַּרְכּוֹ, וְיֵלֵךְ בְּכָל יוֹם לַמְקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְעַל כֻּלָּם — לֶאֱסֹף צְדָקָה, וְיַבְהִיר, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעַ אֶת הַנָּחָשׁ, וְזוֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית וְלִמְצֹא אֶת זִוּוּגוֹ.

ג׳ תקיח . . . . . קלא
יְבָרֵךְ אֶחָד, שֶׁבִּזְכוּת הַצְּדָקָה, יְמַלֵּא ה׳ כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ לְטוֹבָה.

ג׳ תקיט . . . . . קלב
יְדַבֵּר מִמַּעֲלַת הָאוֹסֵף צְדָקָה לְהַדְפָּסָה, וְיוֹרֶה לְהָכִין עַצְמוֹ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה — בְּהַתְמָדַת הַתּוֹרָה וּבַאֲסֵפַת צְדָקָה, וִידַבֵּר מֵעִנְיַן שׁוֹפָר, שֶׁצָּרִיךְ לְכַוֵּן בַּתְּקִיעוֹת שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים: א. קַבָּלַת הַתּוֹרָה. ב. בִּיאַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל ג. קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת בִּשְׁעַת הַגְּאֻלָּה.

ג׳ תקכ . . . . . קלד
יְעוֹדֵד לְהִתְגַּבֵּר עַל הַנִּסְיוֹנוֹת, וְחַס וְשָׁלוֹם, לֹא לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ.

ג׳ תקכא . . . . . קלד
יַבְהִיר, שֶׁעִנְיַן הַשֵּׁמוֹת וְגִימַטְרִיּוֹת אֵינוֹ שַׁיָּךְ לְ׳עֵמֶק׳ כְּלָל, וִידַבֵּר מֵעִנְיַן מְצִיאַת הַזִּוּוּג, אֲשֶׁר אָסוּר לִהְיוֹת בָּרֶרֶנִים, אֶלָּא ׳נְחוֹת דַּרְגָּה וּנְסִיב אִתְּתָא׳, וְשֶׁהַצַּדִּיק הוּא הַשַּׁדְכָן.

ג׳ תקכב . . . . . קלו
יוֹרֶה לַעֲבֹר לָגוּר בֵּין יְהוּדִים שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹות, שֶׁיּוּכַל לְחַנֵּךְ יְלָדָיו כָּרָאוּי.

ג׳ תקכג . . . . . קלו
יֹאמַר לָאָדָם שֶׁפִּטְרוּהוּ מֵעֲבוֹדָתוֹ, שֶׁיִּקַּבַּע לְעַצְמוֹ חֲצִי שָׁעָה לִלְמֹד בַּיּוֹם, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא יַעַזְבֵהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיוֹרֶה לוֹ לְהַקְפִּיד עַל שְׁמִירַת שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע.

ג׳ תקכד . . . . . קלז
יְדַבֵּר מֵעִנְיַן הַשֵּׁמוֹת הַבְּדוּיִים הַמַּזִּיקִים לָאָדָם, וּלְהַפֵּךְ שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים הַמּוֹעִילִים לָאָדָם.

ג׳ תקכה . . . . . קלח
יְדַבֵּר מֵעִנְיַן חִנּוּךְ הַיְלָדִים, אֲשֶׁר מַתְחִיל בַּבַּיִת, כִּי מְחַקְּרִים אֶת הַנְּהָגַת הוֹרֵיהֶם, וְגַם צָרִיךְ לְשַׁלְּחָם לְבָתֵּי חִנּוּךְ תּוֹרָנִיִּים, וּלְחַנְּכָם בְּדַרְכֵי נֹעַם וְלֹא בְּמַכּוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִשְׁתַּנּוּ לְטוֹבָה.

ג׳ תקכו . . . . . קלט
יְדַבֵּר מֵעִנְיַן כַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ, אֲשֶׁר בְּדֶרֶךְ כְּלָל אֵינָן מִשְׁתַּוּוֹת וְכוּ׳, וְיוֹרֶה לַכַּלָּה לְהִתְנַהֵג בְּחָכְמָה, וּבְכָךְ תִּגְרֹם לְיַחַסִים טוֹבִים.

ג׳ תקכז . . . . . קמ
יַבְהִיר לְאֶחָד, אֲשֶׁר הָעוֹלָם הַזֶּה מָלֵא נִסְיוֹנוֹת, וְצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, וַאֲפִלּוּ דְּבָרִים קְטַנִּים הֵם נִסְיוֹנוֹת, וְיוֹרֶה לוֹ לְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ג׳ תקכח . . . . . קמא
יַאֲרִיךְ שֶׁצָּרִיךְ לְבַטֵּל עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וַאֲשֶׁר כָּל הַחֲטָאִים וּבִפְרָט חוֹלָאַת הָעֲצַבִּים בָּא מֵחֶסְרוֹן אֱמוּנָה, וִידַבֵּר מֵהָעֵצָה שֶׁל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת.

ג׳ תקכט . . . . . קמג
יְחַזֵּק בְּמַעֲלַת הַזְּרִיזוּת, וְיַסֵּפֵר מִגְּדֶל הַזְּרִיזוּת שֶׁהָיְתָה לְמוֹהַרַנ״תְּ זַ״ל, וְיוֹרֶה לִישֹׁן מֻקְדָּם וְלֹא לְהִתְעַצֵּל וּלְהַעֲבִיר הַזְּמַן בְּהֶבֶל, וְכָךְ יִזְכֶּה לָקוּם מֻקְדָּם.

ג׳ תקל . . . . . קמד
יַאֲרִיךְ בָּזֶה, שֶׁאָסוּר לִבְטֹחַ בְּשׁוּם אָדָם, אֶלָּא בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

ג׳ תקלא . . . . . קמה
יְחַזֵּק וְיאַמֵּץ לְהַתְמִיד בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וִידַבֵּר מִמַּעֲלַת הַדְּפָסַת וְהַפָּצַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל וּמִמַּעֲלַת הַמְסַיְּעִים לָזֶה.

ג׳ תקלב . . . . . קמז
יְדַבֵּר מִבִּטּוּל אֶל אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיַאֲרִיךְ בְּעִנְיַן הַשִּׂמְחָה וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא, וְיעוֹרֵר לִלְמֹד חַ״י פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת בְּכָל יוֹם.

ג׳ תקלג . . . . . קמח
יַבְהִיר, שֶׁעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְרַבֵּנוּ זַ״ל הִיא עַל־יְדֵי לִמּוּד סְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בִּלְבָד, וְיעוֹרֵר לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹרֶה שֶׁלֹּא לִבְטֹחַ בָּאָדָם, אֶלָּא יָשִׂים מִבְטָחוֹ בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וִידַבֵּר מֵהַשְׂגָּחָה פְּרָטִית.

ג׳ תקלד . . . . . קמט
יְחַזֵּק לִלְמֹד בְּכָל יוֹם תּוֹרָה מ״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״ וְלוֹמַר הַתְּפִלָּה עַל זֶה, וְכֵן לַעֲשׂוֹת מֵהַהוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, וְיַבְהִיר, שֶׁהָעִקָּר הוּא יְשׁוּב הַדַּעַת, שֶׁזּוֹכִים לוֹ עַל־יְדֵי שִׂמְחָה, שֶׁזּוֹכִים לָהּ עַל־יְדֵי מְצִיאַת נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּעַצְמוֹ, וִידַבֵּר מֵעִנְיַן הִתְחַדְּשׁוּת וְתוֹדָה וְהוֹדָאָה.

ג׳ תקלה . . . . . קנא
יְדַבֵּר מֵעִנְיַן הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית.

ג׳ תקלו . . . . . קנב
יְחַזֵּק עַל הִתְבּוֹדְדוּת עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹרֶה לִלְמֹד בְּכָל יוֹם חַ״י פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת.

ג׳ תקלז . . . . . קנג
יַזְהִיר לְהִתְרַחֵק מִמְּרִיבוֹת, וִיצַוֶּה לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וִידַבֵּר מִמַּעֲלַת הַצַּדִּיקִים הַדְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבִטּוּל גָּמוּר, וְיוֹרֶה לִלְמֹד בְּכָל יוֹם בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עד, וְלוֹמַר הַתְּפִלָּה עַל זֶה.

ג׳ תקלח . . . . . קנד
יַרְבֶּה לְדַבֵּר מֵעִנְיַן שְׁמִירַת הַזְּמַן, וּבִפְרָט לְבָחוּר צָעִיר, וְכֵן לְהַרְבּוֹת בְּדִבּוּר לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

ג׳ תקלט . . . . . קנו
יְעוֹרֵר לְהִסְתַּכֵּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ הַפְּרָטִית, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה אֵין חוֹשְׁשִׁים מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וְיָבִאר גֹּדֶל מַעֲלַת שְׁמִירַת הַזְּמַן, וְיוֹרֶה לִבְרֹחַ מִמַּנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר.

ג׳ תקמ . . . . . קנח
יְבַאֵר גֹּדֶל מַעֲלַת הַכְנָסַת אוֹרְחִים, וְיָבִיא מַעֲשִׂים וְשִׂיחוֹת מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ עַל זֶה, וּבִפְרָט לְאָרֵחַ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וְיוֹרֶה לְדַבֵּר עִם הָאוֹרְחִים דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה.

ג׳ תקמא . . . . . קנט
יְדַבֵּר מִמַּעֲלַת הַתְּפִלָּה, וּבִפְרָט לְהִתְפַּלֵּל עַל חֲבֵרוֹ.

ג׳ תקמב . . . . . קס
יוֹרֶה לְבַעַל תְּשׁוּבָה, שֶׁיְּהַוֶּה דֵּגְמָא חַיָּה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ, אֵיךְ נִרְאֶה עוֹבֵד הַשֵּׁם, וְיַזְהִירוֹ לְכַבֵּד הוֹרָיו וּלְהִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, וְלֹא לְהַכְנֵס בְּוִכּוּחִים עִמָּהֶם.

ג׳ תקמג . . . . . קסא
יַבְהִיר, אֲשֶׁר עִנְיַן שָׁלוֹם־בַּיִת, הַינוּ לְהַכְנִיס אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְיוֹרֶה לִשְׁנֵיהֶם לִנְהֹג בְּכָבוֹד הֲדָדִי, וְכָךְ יִחְיוּ בְּאַהֲבָה וּבְשָׁלוֹם.

ג׳ תקמד . . . . . קסג
יוֹדֶה לַה׳ עַל שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ״ל, וְיֹאמַר לַנִּמְצָן שֶׁעַל־יְדֵי צְדָקָה — יִנָּצֵל מִמִּיתָה וְיִמְצָא זִווּגוֹ, וְיִחָזְקוּ לֹא לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ, עַל שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַתְמִיד בַּתּוֹרָה.

ג׳ תקמה . . . . . קסד
יְזַהִיר אֶת הַנִּמְצָן לְהִשָּׁמֵר מֵרַמָּאִים הָרוֹצִים לְבַטְּלוֹ מֵעִנְיַן רַבֵּנוּ זַ״ל.

ג׳ תקמו . . . . . קסה
יְעוֹרֵר לִלְמֹד גְּמָרָא וְסִפְרֵי שוּ״ת, וְלִשְׁמֹר אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר, וְיַזְהִיר מִלִּקְרֹא עִתּוֹנִים.

ג׳ תקמז . . . . . קסו
יְבָאֵר, שֶׁלִּמּוּד רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא לִהְיוֹת יְהוּדִי פָּשׁוּט, וּלְקַיֵּם הַמִּצְוֹת בְּפְשִׁיטוּת, וִידַבֵּר מֵעִנְיַן הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיק אֱמֶת.

ג׳ תקמח . . . . . קסז
יְעוֹרֵר לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה אֵין סוֹפִית.

ג׳ תקמט . . . . . קסח
יְבָאֵר, שֶׁעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְרַבֵּנוּ זַ״ל תְּלוּיָה בְּשִׂמְחָה וְהִתְבּוֹדְדוּת , אֲשֶׁר הֵן תְּלוּיוֹת זוֹ בָּזוֹ, וְיעוֹרֵר עַל לִמּוּד גְּמָרָא, וְיוֹדִיעוֹ שֶׁאַחַר הֶחָג נוֹסֵעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְיחַזֵּק עַל מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם.

ג׳ תקנ . . . . . קע
יְבָרֵךְ בְּמַזָּל טוֹב לְבָחוּר שֶׁהִתְחַתֵּן, וְיֹאמַר, אֲשֶׁר שִׂמְחָה הִיא סְגֻלָּה גְּדוֹלָה לְהַצָּלָה וְלִשְׁלוֹם־בַּיִת, וְיֹאמַר לוֹ לְהִשְׁתַּתֵּף בְּשִׁעוּר ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן״.

ג׳ תקנא . . . . . קעב
יְשַׁבַּח אֶחָד עַל שֶׁהִתְיַשֵּׁב בָּעִיר צְפַת, שֶׁשָּׁם צִיּוּנָם שֶׁל הָאֲרִיזַ״ל וְהַבַּיִת־יוֹסֵף וְכוּ׳, וְיֹאמַר לוֹ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, וּלְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הַשְּׁכִינָה בַּבַּיִת.

ב׳ תקנב . . . . . קעג
יוֹרֶה לְאֶחָד שֶׁקִּלֵּל עַצְמוֹ, שֶׁיֹּאמַר תֵּכֶף־וּמִיָּד: ״יְהִי רָצוֹן״ שֶׁאַחַר הַתָּרַת

נְדָרִים בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים, וְתִתְבַּטֵּל קְלָלָתוֹ, וְיוֹרֶה לוֹ שֶׁיִּפְתַּח עֵסֶק לְבַד וְלֹא עִם שֻׁתָּף.

ג׳ תקנג . . . . . קעד
יְבָאֵר שֶׁעַל־יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה — מַכְנִיעִים הַמּוֹנְעִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְיָבֹאוּ, שֶׁכָּל הַז׳ אוּשְׁפִּיזִין מָסְרוּ נַפְשָׁם בערת יִשְׂרָאֵל.

ג׳ תקנד . . . . . קעה
יוֹרֶה שֶׁאֵין עִנְיָן שֶׁלֹּא לִסְתּוֹר הַסֻּכָּה מִיָּד בְּמוֹצָאֵי הֶחָג, וְכֵן אֵין עִנְיָן לְהַמְשִׁיךְ לֶאֱכֹל מַצָּה אַחַר הַפֶּסַח. וְיַזְהִיר מִלְהִשְׁתַּכֵּר בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה, וְרַק בְּפוּרִים יֵשׁ לְהִשְׁתַּכֵּר.

ג׳ תקנה . . . . . קעו
יְסַפֵּר עַל דֶּרֶךְ נְסִיעָתוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְיעוֹרֵר לְהַתְמִיד בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל.

ג׳ תקנו . . . . . קעח
יְסַפֵּר עַל גֹּדֶל הָאוֹר וְהַחִיּוּת שֶׁמַּרְגִּישׁ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְיאמַר, אֲשֶׁר צָרִיךְ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה לְהַאֲמִין בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, וְצָרִיךְ לְחַפֵּשׂ אַחַר רוּחָנִיּוּתָהּ, וְכֵן יְסַפֵּר אֶת מַהֲלַךְ בִּקּוּרוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

ג׳ תקנז . . . . . קפ
יָרֵבֶּה לְדַבֵּר מִכָּךְ, שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה כְּצֵל חוֹלֵף, וַחֲבָל לְהִכָּנֵס בִּמְרִיבוֹת וּבְוִכּוּחִים, וְיעוֹרֵר עַל הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְעַל הַתְמָדַת הַתּוֹרָה, וְלִקְבֹּעַ שְׁעוּרִים בְּכָל חֲלָקֶיהָ, וְיוֹרֶה לָסוּר מִבְּנֵי־אָדָם, שֶׁהֵם מוֹנְעִים בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, וְשֶׁיִּזָּקֵק בָּחוּר וְיִתְחַזֵּק, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא יִתְחַבֵּר בְּחִינַת ׳אוֹר חוֹזֵר׳, וְיוֹרֶה לְהַתְמִיד בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְלֵידַע, שֶׁכָּל הַקּוֹרֶה עִמּוֹ זֶהוּ רֶמֶז וְהַנְהָגָה וְעֵצָה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

ג׳ תקנח . . . . . קפג
יְסַפֵּר מִנְּסִיעָתוֹ לְחֶבְרוֹן לְהִתְפַּלֵּל בְּקֶבֶר הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְיסַפֵּר מִנְּסִיעָתוֹ לְקֶבֶר רָחֵל, וַיַּאֲרִיךְ אֲשֶׁר קֶבֶר רִבְקָה הוּא סְגֻלָּה לְהִתְפַּלֵּל עַל זִוּוּג.

ג׳ תקנט . . . . . קפד
יְדַבֵּר מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְיסַפֵּר בִּפְרוֹטְרוֹט סֵדֶר נְסִיעוֹתָיו לְקִבְרוֹת צַדִּיקִים בָּאָרֶץ בְּכָל יוֹם, וְיסַפֵּר מִנְּסִיעָתוֹ לְקֶבֶר דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְלָאוֹר הַחַיִּים וּלְיוֹסֵף הַצַּדִּיק, וְאַחַר־כָּךְ לְטְבֶרְיָה לְר׳ מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס, שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נֵס עַל יָדוֹ, וְלָכֵן בְּכָל פַּעַם אוֹמֵר שָׁם הַלֵּל. וְיאמַר שֶׁצִּיּוּנוֹ מְסֻגָּל לִישׁוּעוֹת, וְיסַפֵּר הֶמְשֵׁךְ נְסִיעָתוֹ לְבֵית הַחַיִּים הַיָּשָׁן בִּטְבֶרְיָה וְלָרַמְבַּ״ם וְלָרַמְחַ״ל

וּלְרַבִּי עֲקִיבָא, וְאַחַר־כָּךְ לְמֵרוֹן וּמִשָּׁם לִצְפַּת לְמִקְוֵה הָאַר״י זַ״ל וּלְקִבְרֵי צַדִּיקִים שָׁם.

ג׳ תקס . . . . . קפו
יְדַבֵּר מֵעִנְיַן הַתּוֹרָה ׳אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם׳, וַאֲשֶׁר כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל אַבְרָהָם, הֱיוֹת שֶׁלֹּא הִסְתַּכֵּל עַל אַף אֶחָד, וְגִלָּה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְיַבְהִיר שֶׁכֵּן צָרִיךְ הַיּוֹם — לֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל הַחוֹלְקִים, וִידַבֵּר מִסֵּדֶר־דֶּרֶךְ־הַלִּמּוּד, לִלְמֹד כְּסֵדֶר בְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה.

יְחַזֵּק עַל אֱמוּנָה וּתְפִלָּה.

ג׳ תקסב . . . . . קפט
יְסַפֵּר בַּאֲרִיכוּת אֵיךְ נָסַע עִם ר׳ לֵוִי יִצְחָק זַ״ל לְקֶבֶר שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק וְקִרְבוֹ שָׁם מְאֹד, וְאַחַר־כָּךְ קְרָאָהוּ לְבֵיתוֹ וְהָלַךְ אֶצְלוֹ, וְדִבֵּר עִמּוֹ בַּחֲרָדָה גְּדוֹלָה, וְאָמַר לוֹ דְּבָרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים, אֵיךְ שֶׁהוּא חָשׁוּב בַּשָּׁמַיִם, וִידַבֵּר קְצָת מֵהַמַּחֲלֹקֶת נֶגְדּוֹ.

ג׳ תקסג . . . . . קצב
יַאֲרִיךְ בְּעִנְיַן, שֶׁבְּרֶסְלֶבֶר חָסִיד נִקְרָא רַק מִי שֶׁמְּקַיֵּם שְׁנֵי הַיְסוֹדוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁהֵם: הִתְבּוֹדְדוּת וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ. וְיַבְהִיר, אֲשֶׁר הִתְבּוֹדְדוּת מְזַכֶּכֶת אֶת הַמֹּחַ. וִיחַזֵּק עַל לִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ בְּכָל יוֹם חֹק וְלֹא יַעֲבֹר.

ג׳ תקסד . . . . . קצד
יְדַבֵּר מִגְּנוּת מִדַּת הָעַצְבוּת וְעַצְבָּנוּת, אֲשֶׁר בָּאָה מֵהַבַּטָּלָה, וְיוֹרֶה לְהַתְמִיד בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל־פִּי סֵדֶר־דֶּרֶךְ־הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְיָבִיא מַעֲשֶׂה עַל זֶה מֵאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ.

ג׳ תקסה . . . . . קצו
יוֹרֶה לְאֶחָד לְהָפִיץ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בֵּין חֲבֵרָיו, וּלְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִלְמֹד הַרְבֵּה גְּמָרָא, שֶׁעַל־יְדֵי סִיּוּם שַׁ״ס, יֵשׁ עָלָיו צֶלֶם אֱלֹקִים, וִיחַזְּקוֹ לְהִתְפַּלֵּל עֶרֶב וָבֹקֶר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת.

ג׳ תקסו . . . . . קצז
יְחַזֵּק אֶחָד לְהַמְשִׁיךְ לְהָפִיץ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וִיבַקְּשׁוֹ לִלְמֹד עִמּוֹ מַסֶּכֶת חֲגִיגָה, וּלְהֵיוֹת בְּשִׂמְחָה.

ג׳ תקסז . . . . . קצח
יְצַוֶּה לְבָחוּר לְעַיֵּן בְּכָל יוֹם בְּכַמָּה מִכְתָּבִים מֵ״עָלִים לִתְרוּפָה״, כִּי שָׁם רוֹאִים אֶת הַנְהָגַת מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל בִּפְשִׁיטוּת, וְיַזְהִירוֹ מִלְּהִכָּנֵס בְּוִכּוּחִים

כָּל זְמַן שֶׁלֹּא לָמַד כָּל הַתּוֹרָה.

ג׳ תקסח . . . . . קצט
יְבָרֵךְ אֶחָד שֶׁעוֹסֵק לְשַׁדֵּךְ אֵיזֶה בָּחוּר, וְיִבָּאֵר מַעֲלָתוֹ.

ג׳ תקסט . . . . . ר
יַתְּיר לְאֶחָד לָצֵאת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֶאֱסֹף מָמוֹן לְשַׁלֵּם חוֹבוֹתָיו, אֲבָל יַזְהִירוּ לְבַקֵּשׁ רְשׁוּת מֵאִשְׁתּוֹ, וּלְהִתְרַחֵק מִלֵּיצָנוּת.

ג׳ תקע . . . . . רא
יוֹרֶה עֵצָה לְכַוֵּן הֵיטֵב בְּ״וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ״, וְכֵן שֶׁיִּסַּע לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁבְנוּ יִלְמַד שָׁם בַּיְשִׁיבָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִמְצָא בַּעֲבוּרוֹ שִׁדּוּךְ.

ג׳ תקעא . . . . . רא
יְחַזֵּק אֶת הַנִּמְעָן עַל שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּלְבּוּלִים קַלִּים שֶׁמְּחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תוֹרָה וְכוּ׳, וְיֹאמַר לוֹ, שֶׁהַחִדּוּשִׁים הֵם תִּקּוּן גָּדוֹל לְהָרְהוּרִים רָעִים, וְיַזְהִירוּ לְדַבֵּק עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ג׳ תקעב . . . . . רג
יַזְהִיר לִבְרֹחַ מֵעַצְבוּת וַעֲצָלוּת, וְלֹא לִהְיוֹת כְּפוּי טוֹבָה, וִידַבֵּר מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וּמִפְּרְסוּם שֶׁל שֶׁקֶר, וְיוֹרֶה לִמְסֹר עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

ג׳ תקעג . . . . . רד
יְבַשֵּׂר לַנִּמְעָן, שֶׁשּׁוֹלֵחַ לוֹ קוּנְטֶרֶס ׳קוֹל קוֹרֵא אֶל ה״ מְתֻרְגָּם לְאַנְגְלִית.

ג׳ תקעד . . . . . רד
יְבָרֵךְ אֶחָד, שֶׁיַּצְלִיחַ בְּעִסְקוֹ בִּזְכוּת הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לְהַדְפָּסָה, וְיוֹרֵהוּ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה.

ג׳ תקעה . . . . . רה
יוֹדִיעַ לַנִּמְעָן שֶׁשָּׁלַח לוֹ חֲבִילָה עִם סְפָרִים, וְיעוֹרְרוֹ לְפַרְסֵם אַפִּלּוּ בְּמִדִּינָתוֹ הָרְחוֹקָה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיעוֹרֵר עַל הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ.

ג׳ תקעו . . . . . רז
יַבְהִיר, שֶׁאִם מִתְיַשְּׁבִים הֵיטֵב נוֹכְחִים, אֲשֶׁר אֵין שַׂיָּךְ כְּלָל הִתְרַחֲקוּת מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, כִּי הוּא כָּל הַחִיּוּת שֶׁלָּנוּ וְכוּ׳, וְיֵעָץ לוֹ לְהַצְנִיעַ עִנְיַן הַהִתְקָרְבוּת, וְיחַזֵּק עַל הִתְבּוֹדְדוּת, וּבִפְרָט בַּכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי, וְלִבְרֹחַ מִמַּחֲלֹקֶת וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה.

ג׳ תקעז . . . . . רח
יְחַזֵּק אֶחָד שֶׁקְרוֹבָה יְשׁוּעָתוֹ לָבוֹא, וִיבַקְּשׁוּ שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְיָבֹאר, אֲשֶׁר נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בִּפְנִימִיּוּתָן הֵן חֵלֶק אֶחָד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ג׳ תקעח . . . . . רט
יָבֹאר עִנְיַן חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בִּשְׁעַת הַסְּעֻדָּה, וִיבַקֵּשׁ לַנִּמְצָן שֶׁיְּלַקֵּט מֵהַחֲבֵרִים כָּל הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה עַל הַתַּנ״ךְ, שֶׁאָמַר בִּשְׁעַת הַסְּעֻדָּה, וְיַעֲשֶׂה מִזֶּה סֵפֶר ״תּוֹרַת נָתָן״.

ג׳ תקעט . . . . . רי
יוֹרֶה לְאֶחָד לְהַמְשִׁיךְ לְהָפִיץ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְאַל יִדְאַג מִפַּרְנָסָה, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל יַשְׁפִּיעַ לוֹ שֶׁפַע.

ג׳ תקפ . . . . . ריא
יִתֵּן עֵצָה עַל טָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבָה — שֶׁיִּהְיֶה זָהִיר בִּטְבִילַת מִקְוֶה, וְיִתְרַחֵק מִמַּחֲלֹקֶת עַל צַדִּיקִים.

ג׳ תקפא . . . . . ריב
יְבַקֵּשׁ לַנִּמְצָן, שֶׁמְּעֻנְיָן לִקְנוֹת מִגְרָשׁ, וְלִבְנוֹת בֵּית־הַמִּדְרָשׁ וּפְנִימִיָּה וְדִירָה, וְיוֹרֶה לוֹ לְדַבֵּר רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, וְלֹא לְהִתְעָרֵב בְּוִכּוּחִים, וְכֵן יַזְהִירוֹ לִשְׁמֹר עַל בְּרִיאוּתוֹ.

ג׳ תקפב . . . . . ריג
יְבַקֵּשׁ מֵהַנִּמְצָן לְהָפִיץ סֵפֶר ״פַּרְנָסָה טוֹבָה״ וְ״נֵר לְהַצַּדִּיק״ עִם חֲבֵרוֹ.

ג׳ תקפג . . . . . ריד
יְבַקֵּשׁ לוֹ לְבָרֵר אִם כְּבָר יָצָא לָאוֹר הַסֵּפֶר ״שְׁמִירַת הַזְּמַן״, וְשֶׁיִּשְׁלָחֵנוּ אֵלָיו, וְכֵן יְבַקְּשׁוּ לְהַדְפִּיסוֹ בְּכָל שָׁנָה, וְכֵן אֶת הַסֵּפֶר ״נֵר לְהַצַּדִּיק״, וִיחַזְּקוּ לִהְיוֹת בְּשִׁמְחָה, וְלִשְׁמֹר עַל בְּרִיאוּתוֹ.

ג׳ תקפד . . . . . ריד
יִשְׁלַח לְהַמַּדְפִּיס הַגָּהוֹת וּמָעוֹת, וְיוֹרֶה לְהִזָּדֵרז בַּהַדְפָּסָה.

ג׳ תקפה . . . . . רטו
יְבַקֵּשׁ מְחִילָה עַל שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַאֲרִיךְ לְעֵת עַתָּה מֵחֲמַת רִבּוּי הַמִּכְתָּבִים, וִידַבֵּר מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה.

ג׳ תקפו . . . . . רטז
יְעוֹרֵר לְקַבֵּץ שִׁעוּרִים בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְעַל שְׁמִירַת הַזְּמַן, וְשִׂמְחָה

וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְיוֹרֶה לְהִתְנַהֵג בִּפְשִׁיטוּת וּבְתְמִימוּת, וְלִבְרֹחַ מִפִּרְסוּם שֶׁל שֶׁקֶר.

ג׳ תקפז . . . . . **ריז**
יְבָאֵר מַעֲלַת לִמּוּד גְּמָרָא, אֲשֶׁר מַכְנִיעַ אֶת הַקְּלִפָּה הַמַּכְשֶׁלֶת בִּפְגַם הַבְּרִית, וְיוֹרֶה לְהָפִיץ סֵפֶר "פַּרְנָסָה טוֹבָה", וְ"נֵר לְהַצַּדִּיק" עִם חֲבֵרוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִמְצָא זִוּוּגוֹ.

ג׳ תקפח . . . . . **ריט**
יְעוֹרֵר עַל נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה, וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְלִמּוּד מִשְׁנָיוֹת, זֹהַר וּגְמָרָא, שֶׁזֶּה מְרֻמָּז בַּפָּסוּק: "אַל יֶחְסַר הַמְּזֻגָג".

ג׳ תקפט . . . . . **ריט**
יוֹרֶה לְאֶחָד הַנְהָגוֹת, שֶׁעַל יָדָן יִזְכֶּה לְזֶרַע שֶׁל קַיָּמָא וּפַרְנָסָה בְּשֶׁפַע.

ג׳ תקצ . . . . . **רכ**
יְעוֹרֵר לִלְמֹד תּוֹרָה כ״ה בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן חֵלֶק א׳, וּלְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִמְצָא זִוּוּגוֹ.

ג׳ תקצא . . . . . **רכ**
יְיַעֵץ לְאֶחָד הֵיאַךְ לְהַמְתִּיק מִמֶּנּוּ אֶת הַדִּינִים.

ג׳ תקצב . . . . . **רכא**
יִתֵּן תִּקּוּן וּתְשׁוּבָה לְבָחוּר שֶׁנִּכְשָׁל בְּנַשְׁגַּ״ז — לְהִזָּהֵר בִּטְבִילַת מִקְוֶה, וְלִקְבֹּעַ שְׁעוּרִים בַּתּוֹרָה, וְלִשְׁמֹחַ בַּמִּצְוֹת, וְלִהְיוֹת בִּשְׁפָלוּת.

ג׳ תקצג . . . . . **רכא**
יְיַעֵץ לְאֶחָד שֶׁבְּנוֹ יָצָא לְתַרְבּוּת רָעָה — שֶׁיִּהְיֶה זָהִיר בִּמְקֻוֶה, וְיִבְדֹּק מְזוּזוֹת בֵּיתוֹ, וְיַנִּיחַ תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם, וְיִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ג׳ תקצד . . . . . **רכב**
יְחַזֵּק שֶׁלֹּא לִדְאֹג מֵהַחוֹבוֹת, וְיַזְהִיר לִהְיוֹת סַבְלָן, וְלֹא לְהִתְפָּרֵעַ בָּרְחוֹבוֹת, וְיַבְטִיחוֹ שֶׁכְּשֶׁיִּגְמֹר לְהָפִיץ — יִמְצָא זִוּוּגוֹ.

ג׳ תקצה . . . . . **רכג**
יְבָאֵר, אֲשֶׁר בִּימֵי הַנְּפִילָה וְהַיְרִידָה צָרִיךְ לְחַזֵּק עַצְמוֹ עִם הַיָּמִים הַקּוֹדְמִים שֶׁל הַהִתְנוֹצְצוּת, שֶׁעָבַד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהִתְלַהֲבוּת.

ג׳ תקצו . . . . . **רכד**
יְגַלֶּה, שֶׁעוֹמֵד לְהוֹצִיא סֵפֶר עַל תִּקּוּן חֲצוֹת, וְיִקָּרֵא: "עֵת רָצוֹן", וְיֹאמַר, אֲשֶׁר כָּל הַצְלָחָתוֹ לְהַדְפִּיס סְפָרִים רַבִּים הִיא רַק מֵחֲמַת הַחוֹלְקִים עָלָיו,

וידבר מהמחלקת עליו.

ג׳ תקצז . . . . . רכו
יְבָאֵר, אֲשֶׁר בְּעֵת חֲצוֹת, אָז הוּא עֵת רָצוֹן, וְהָעִקָּר אָז — תְּפִלָּה בְּשִׂמְחָה.

ג׳ תקצח . . . . . רכו
יְצַוֶּה שֶׁלֹּא לְמַעֵט בְּשֶׁנָה, וְהַשֶּׁנָה טוֹבָה לְבִלְבּוּלֵי אֱמוּנָה, וְיוֹרֶה לְבִרֹחַ מִכַּעַס, וְיָבִיא שִׂיחָה מֵר׳ אַבְרָהָם בְּר׳ נַחְמָן עַל הֲלִיכָה לִישֹׁן עִם הִתְבּוֹדְדוּת.

ג׳ תקצט . . . . . רכז
יְאַמֵּץ אֶחָד שֶׁנָּפַל בְּרַע וּבְחֶשְׁקוֹ, שֶׁזֶּה מֵחֲמַת גַּבְהוּת נִשְׁמָתוֹ, וּבְרַדַּאי רַבֵּנוּ זַ״ל יוֹצִיאוֹ מִשָּׁם, רַק שֶׁיִּרְאֶה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה.

ג׳ תר . . . . . רכח
יְדַבֵּר מִכָּךְ, שֶׁהַסָּמָ״ךְ־מֵ״ם מִתְגַּבֵּר עַל כָּל הָעוֹזְרִים וּמְסַיְּעִים לְפָרְסֵם דִּבַּר רַבֵּנוּ זַ״ל.

ג׳ תרא . . . . . רכט
יַבְהִיר, שֶׁכָּל הַצָּרוֹת מְבָנִים בָּאוֹת מִקִּלְקוּל הַמַּחֲשָׁבָה, וְהָעֵצָה — לִטְבֹּל בַּמִּקְוֶה, וּלְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ג׳ תרב . . . . . רל
יְבָאֵר שֶׁעַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים בָּאִים לֶאֱמֶת, וֶאֱמֶת זֶה רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא; כִּי הָאֱמֶת אַחַת, וְהוּא יִתְבָּרַךְ אֶחָד. וְהַצַּדִּיקִים מְבִיאִים לָאֱמֶת, כִּי עַל יָדָם זוֹכִים לְיִשּׁוּב הַדַּעַת. וַיַבְהִיר, שֶׁלִּזְכּוֹת לֶאֱמֶת צָרִיךְ לְהִתְכּוֹפֵף, כִּי תְּשׁוּבָה אֱמִתִּית הַיְנוּ: יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק, וְכֵן עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת זוֹכִים לֶאֱמֶת, וַיַבְהִיר, אֲשֶׁר הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שַׁיֶּכֶת לְכָל אֶחָד וְלֹא לְצַדִּיקִים בִּלְבָד, וְיַאֲרִיךְ בָּזֶה, שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, וְהַפֶּתַח לְהִכָּנֵס אֵלָיו יִתְבָּרַךְ הוּא הַפֶּה, לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי אֱמוּנָה יָבוֹא לִתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְיָבִיא מַעֲשֶׂה מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל, כְּשֶׁאֶחָד חוֹטֵא הוּא מָלֵא שְׁקָרִים. וַיַבְהִיר שֶׁכְּשֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה צָרִיךְ לְהִתְיַשֵּׁב בְּעַצְמוֹ הֵיכָן הוּא, וּלְהִתְבּוֹדֵד לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְיוֹרֶה לַחֲשֹׁב מֵהַתַּכְלִית הַנִּצְחִית וּלְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ, וְיָבֹאֵר שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל פּוֹתֵחַ לָנוּ אֶת הָעֵינַיִם לִרְאוֹת נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּעַצְמוֹ, וּלְהִתְבּוֹנֵן שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא שֶׁקֶר, וֶאֱמֶת שַׁיָּךְ רַק אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְיָבִיא שִׂיחַת רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁאֹרֶךְ זְמַן רַב מְאֹד עַד שֶׁמְּנַקֶּה לִבֵּנוּ שֶׁיִּהְיֶה לֵב אֱמֶת, לֵב בָּשָׂר, וְיוֹרֶה לִלְמֹד סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, אַף שֶׁרֹאשׁ הַיְשִׁיבָה מִתְנַגֵּד.

ג׳ תרג . . . . . רלז
יְבָאֵר הָעִנְיָן שֶׁבְּכָל דּוֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹלֵחַ צַדִּיקִים כְּפִי הַדּוֹר, וְהַדּוֹר שֶׁלָּנוּ נָפוּל וְיָרוּד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, בְּנִאוּף, יוֹתֵר מִדּוֹר הַמַּבּוּל, וְהָעֵרֶב־רַב מְדַבְּרִים בְּגָלוּי נֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלָזֹאת שָׁלַח לָנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בַּדּוֹר הַזֶּה אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר מוֹצִיאֵנוּ מִכָּל זֶה, וּמְעוֹרְרֵנוּ מֵהַשֵּׁנָה, וְגִלָּה לָנוּ הָעֵצָה שֶׁל שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וִידַבֵּר מִשִּׂמְחַת הַמִּצְוֹות, וַאֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל מַכְנִיס בָּנוּ יִשּׁוּב הַדַּעַת, וְיכוֹלִים לַעֲמֹד בְּזֶה הָעוֹלָם שְׁנֵי אֲנָשִׁים זֶה לְצַד זֶה, וְהָאֶחָד זָכָה לְשַׁ״י עוֹלָמוֹת, וְזוּלָתוֹ יוֹרֵשׁ גֵּיהִנּוֹם, אֶחָד מְמֻרְמָר וְזוּלָתוֹ שָׂמֵחַ וְצוֹהֵל, וְיוֹדֶה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל שֶׁזִּכִּינוּ לִהְיוֹת מְקֻרָבִים לְרַבֵּנוּ זַ״ל.

ג׳ תרד . . . . . רמא
יְבָאֵר שֶׁעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְרַבֵּנוּ זַ״ל הִיא הַלִּמּוּד בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, וּכְמוֹ שֶׁהָרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לִלְמֹד תּוֹרַת הַשֵּׁם, הֲלֹא הוּא בְּעִנְיָנוֹ.

ג׳ תרה . . . . . רמב
יֹאמַר, אֲשֶׁר בְּוַדַּאי גַּם אִשָּׁה יְכוֹלָה לְהִתְבּוֹדֵד לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְאַדְרַבָּה, תְּפִלָּתָהּ יוֹתֵר מְקֻבֶּלֶת, כִּי דִּמְעָתָהּ מְצוּיָה, וְיָבִיא עַל זֶה מֵחַנָּה, שֶׁזָּכְתָה לְבֵן כִּשְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁהִרְבְּתָה לְהִתְפַּלֵּל, וְכֵן יָבִיא מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁאָמַר לְהַזְכִּירוֹ עַל שֵׁם אִמּוֹ, הֱיוֹת שֶׁבָּכְתָה הַרְבֵּה בַּעֲבוּרוֹ וְכוּ׳.

ג׳ תרו . . . . . רמג
יוֹרֶה לְבָחוּר תֵּכֶף־וּמִיָּד לְהִתְחַתֵּן, וְשֶׁלֹּא יִדְאַג לְבִטּוּל תּוֹרָה, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה יִלְמַד יוֹתֵר בְּטָהֳרָה.

ג׳ תרז . . . . . רמד
יוֹרֶה לָקַחַת בֵּן לַמִּקְוֶה מִגִּיל שֶׁבַע, וְיַזְהִיר לִשְׁמֹר עָלָיו.

ג׳ תרח . . . . . רמה
יַבְהִיר, אֲשֶׁר אֵין עֵצָה אַחֶרֶת לָצֵאת מִפְּגַם הַבְּרִית, כִּי אִם עַל־יְדֵי רִבּוּי תְּפִלָּה וְדִבּוּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה.

ג׳ תרט . . . . . רמו
יַעֲנֶה לְאֶחָד, שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה שׁוּם פְּגָם בְּכָךְ שֶׁמִּתְחַתֵּן עִם סְפָרַדְיָה, וְיֹאמְרוֹ שֶׁאַדְרַבָּה, הֵן כְּשֵׁרוֹת וּצְנוּעוֹת מְאֹד.

ג׳ תרי . . . . . רמז
יְבַכֶּה עַל כָּךְ, שֶׁבְּדוֹרֵנוּ הִתְגַּבֵּר כָּל־כָּךְ יִצְרָא דְּנִאוּף, וְיֹאמַר, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ

זַ״ל בָּא לָעוֹלָם לְתַקֵּן זֹאת, וְיוֹרֶה לְעַיֵּן בִּסְפָרָיו עַל זֶה.

ג׳ תריא . . . . . רמח
יְגַלֶּה, אֲשֶׁר מִי שֶׁמַּרְגִּיל עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא אֵינוֹ פּוֹחֵד מִשּׁוּם בְּרִיָּה.

ג׳ תריב . . . . . רמח
יְבָאֵר, אֲשֶׁר מִי שֶׁנִּכְנָס בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲזַי נֶחֱלָשׁ מֵחַמַת הָעֲקִירָה מֵהֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְשֶׁאֵין לְדָאֹג מִזֶּה כְּלָל, וְהָעֵצָה לָזֶה — לִכְתֹּב חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה.

ג׳ תריג . . . . . רנ
יַבְהִיר לְבָחוּר, אֲשֶׁר כָּל הֶחָלָאִים בָּאִים מֵהָעַצְבוּת וְהַדְּכָאוֹן, וְיַחֲזִקוֹ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, שֶׁזּוֹכֶה לְהָפִיץ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְיָבֹאוּ לוֹ כַּמָּה הַסְפָרִים מַצִּילִים נְפָשׁוֹת, וִיבָרְכוֹ שֶׁעַל־יְדֵי הֲפָצָתָם יִמְצָא זִוּוּגוֹ, וְיוֹרֶהוּ לְחַזֵּק אֲחֵרִים לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא בְּעַצְמוֹ יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה.

ג׳ תריד . . . . . רנא
יְעוֹרֵר לֹא לְאַבֵּד עַצְמוֹ אֲפִלּוּ בַּמַּצָּבִים הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר, אֶלָּא לָלֶכֶת לְמָקוֹם פָּנוּי וּלְהָשִׂיחַ לִבּוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

ג׳ תרטו . . . . . רנב
יַזְהִירוּ מֵהַסָּמ״ךְ־מ״ם וְכוּ׳, וְשֶׁיִּזָּהֵר בִּטְבִילַת מִקְוֶה וּבִשְׁקִידָה בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְלֹא יָזוּז כְּהוּא זֶה מִמֶּנּוּ, וְיִרְאֶה לְהִתְבּוֹדֵד הַרְבֵּה.

ג׳ תרטז . . . . . רנג
יִגְעַר בְּאֶחָד עַל הַמְצוּדָה שֶׁרָצָה לִפְרֹס תַּחְתָּיו, וְיַזְכִּירוּ אֵיךְ שֶׁקֵּרְבוֹ לְשֶׁעָבָר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וַעֲתָּה בּוֹעֵט בּוֹ, וְיַזְהִירוּ, שֶׁאִם לֹא יָשׁוּב תֵּכֶף בִּתְשׁוּבָה — מָרָה תִּהְיֶה אַחֲרִיתוֹ, וְיוֹרֶה לוֹ דֶּרֶךְ תְּשׁוּבָה — לְהַדְפִּיס אֶחָד מֵהַסְפָרִים, שֶׁחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם הַ״יְנִים׳.

ג׳ תריז . . . . . רנד
יוֹדֶה לְאֶחָד עַל הַצְּדָקָה שֶׁשָּׁלַח לְהַדְפָּסָה, וִיחַזְּקוֹ, אֲשֶׁר אִם יִהְיוּ לוֹ שְׁנֵי הַיְסוֹדוֹת כְּדִלְהַלָּן, אֵין לוֹ מַה לְדָאֹג: א. שַׁחֲרִית, מִנְחָה, מַעֲרִיב, חֲצוֹת. ב. מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מִדְרָשׁ וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ. וְיוֹרֶה לְהָשִׂיחַ לִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

ג׳ תריח . . . . . רנה
יְבָאֵר אֵיזֶה מַאֲמַר זֹהַר, וְיֹאמַר שֶׁזֶּה רוֹמֵז עַל הַמַּחֲלֹקֶת עָלָיו, וְיָבֹאוּ,

שֶׁבְּכָל דּוֹר יֵשׁ צַדִּיקִים הַמְגַלִּים אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְעֻמָּתָם מַעֲמִיד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁדֶּרֶן יְהוּדָאִין, וּמִכְּיָנָן שֶׁמִּתְקָרֵב זְמַן הַגְּאֻלָּה, עַל־כֵּן הִלְבִּישׁ עַצְמוֹ הַסָּמֶ״ךְ־מֵ״ם בְּהַאי חוֹלֶק, אֲשֶׁר כָּל מַחֲלָקְתּוֹ הִיא מֻחֶמֶת קִנְאָה הַמַּרְקִיבָה עֲצָמוֹת, וּגְנוּתָהּ — מִי יְתָאֵר, וְיַדֵּבֵר מֵהַמַּחֲלֶקֶת עָלָיו, שֶׁהִלְבִּישׁ עַצְמוֹ הַסָּמֶ״ךְ־מֵ״ם בַּאֲנָשִׁים מִתּוֹךְ בְּרֶסֶלֶב, וְכֵן הוּא בְּהֶכְרֵחַ, שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לִינֹק מֵהַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, יָבוֹאוּ עָלָיו בּוּשׁוֹת וְחֶרְפּוֹת, וְהָעִקָּר — לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְפָרָט בַּחֲצוֹת.

ג׳ תריט . . . . . רנט

יוֹרֶה לִלְמֹד בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וּלְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְיַדֵּבֵר מִמַּעֲלַת הַמִּתְפַּלֵּל עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְלוֹמֵד עִמָּהֶם סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְהָעִקָּר — לְבָרֵחַ מֵאֲסִפּוֹת שֶׁל מַחֲלֹקֶת, וּמִי שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵין מְעַנְיֵן אוֹתוֹ כְּלָל דִּבְרֵי רִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת.

ג׳ תרכ . . . . . רסא

יְסַפֵּר מֵהַסְּפָרִים שֶׁהִדְפִּיס לָאַחֲרוֹנָה, וְיַדֵּבֵר הַרְבֵּה מִמַּעֲלַת לִמּוּד מִשְׁנָיוֹת, וְשֶׁעַל־יְדֵי־זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה — לִשְׁמֹעַ בְּזִיּוֹנוֹ וְלִדֹּם וְלִשְׁתֹּק, וְיַבִּיעַ תִּקְוָתוֹ שֶׁהָאַבְרֵךְ הָאָסוּר בְּרוּסְיָה — יֵצֵא לְחֵרוּת.

ג׳ תרכא . . . . . רסג

יְדַבֵּר מִתִּקּוּן הָעֵצָה, שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּךְ, וִיבָרְכוֹ בַּעֲשִׁירוּת, וְשֶׁיִּזְכֶּה אֶת הַבַּיִת וְכוּ׳, וְיַצְלִיחַ בִּזְכוּת צְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לְהַדְפָּסָה.

ג׳ תרכב . . . . . רסד

יִתְנַצֵּל עַל אִחוּר תְּשׁוּבָתוֹ, וְיוֹרֶה לִלְמֹד בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְהָעִקָּר — לְהָשִׂיחַ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לִבּוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְקַדֵּשׁ אֶת כָּל אֵיבְרֵי גּוּפוֹ, כִּי כָּל אָדָם יָכוֹל לְהֵעָשׂוֹת בְּחִינַת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, מְקוֹם הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה.

ג׳ תרכג . . . . . רסה

יֹאמַר לְאֶחָד, אֲשֶׁר בְּעֵת שֶׁקִּבֵּל מִכְתָּבוֹ, הִגִּיהַּ הַתּוֹרָה י׳ בְּשִׁפַּת הַנַּחַל, וְיַאֲרִיךְ לְדַבֵּר בְּתוֹרָה זוֹ, אֲשֶׁר צָרִיךְ לְהַכְנִיס אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַבְּרִיאָה, וּלְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, וּלְשׁוֹן־הָרָע הוּא הַהֵפֶךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַפְרִיד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם מֵהַבְּרִיאָה, וְזֶהוּ עִנְיַן חֲנֻכָּה — לְגַלּוֹת שֶׁאֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ, וִיפַיְסוֹ עַל שֶׁחָשְׁדוֹ לְחִנָּם, וִיבָרְכוֹ, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַשְׁפִּיעַ לוֹ שֶׁפַע הַדַּעַת.

ג׳ תרכד . . . . . רסח

יְבָאֵר, אֲשֶׁר עִקַּר הָאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה הוּא — לְהַרְבּוֹת לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ,

וְעַל־יְדֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת נִגְאָלִים מִכָּל מִינֵי גָּלֻיּוֹת.

ג׳ תרכה . . . . . רסח
יְגַלֶּה דַּעְתּוֹ, שֶׁהִיא דַּעַת רַבֵּנוּ ז״ל, שֶׁאָסוּר לְהַכּוֹת יְלָדִים, וְהָעִקָּר צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַצְלִיחַ עִמָּהֶם.

ג׳ תרכו . . . . . רסט
יְחַזֵּק וְיַאֲמֵץ אֶחָד, שֶׁיִּקְבַּע לְעַצְמוֹ שִׁעוּרִים בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ ז״ל וְתַלְמִידוֹ מוֹהַרַנַ״תְ ז״ל.

ג׳ תרכז . . . . . ער
יְדַבֵּר מִעִנְיַן הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲשֶׁר צָרִיךְ לְחִיּוֹת עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְזֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי שֶׁמַּרְבִּים בְּשִׂיחָה עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּדַבֵּר הַבֵּן אֶל אָבִיו, וְעַל־יְדֵי־זֶה מְטַהֵר לִבּוֹ מִקֻּשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת, וּבָא לְשִׂמְחָה.

ג׳ תרכח . . . . . רעא
יְבָאֵר אֶת דִּבְרֵי רַבֵּנוּ ז״ל, אֲשֶׁר יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁיְּשֵׁנִים אֶת יְמֵיהֶם, וְאַף שֶׁלּוֹמְדִים וּמְקַיְּמִים מִצְווֹת, הַכֹּל כְּמִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה, וְאֵינָם מוֹצְאִים בָּזֶה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזֹאת — מֵחֲמַת רִבּוּי עֲוונוֹתֵיהֶם, אֲבָל הַצַּדִּיק מְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה, שֶׁיַּכִּירוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ג׳ תרכט . . . . . רעג
יָבִיא מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ ז״ל, אֲשֶׁר אֵיךְ יוֹדְעִים אִם הִתְקָרְבוּתוֹ לְצַדִּיק אֱמֶת אוֹ לֹא? אִם נוֹפֶלֶת עָלָיו שִׁפְלוּת, סִימָן שֶׁמְּקֹרָב לָאֱמֶת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן, אִם נִכְנֶסֶת בּוֹ גַּאוּת וְיֵשׁוּת, סִימָן שֶׁמְּקֹרָב לְרַמַּאי וְצַבּוּעַ.

ג׳ תרל . . . . . רעד
יְדַבֵּר מֵהַשְׂגָּחָה פְּרָטִית, אֵיךְ שֶׁהַכֹּל לַכֹּל בְּהַשְׂגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וְאֵין לְהִסְתַּכֵּל עַל אֲחֵרִים, רַק לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ג׳ תרלא . . . . . רעה
יַזְהִירוּ לְהִתְרַחֵק מֵחֶבְרַת לֵצִים, וְלִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִשְּׂחוֹק שֶׁל הִתּוּל, וְלִהְיוֹת עִם יִשּׁוּב הַדַּעַת אֲמִתִּי וְעִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ כְּאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הָאֲמִתִּיִּים.

ג׳ תרלב . . . . . רעו
יְדַבֵּר מִמִּדַּת הַסַּבְלָנוּת, שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת סַבְלָן גָּדוֹל וּבִפְרָט עִם יְלָדָיו, לְהִתְנַהֵג עִמָּהֶם בְּנֹעַם שֶׁלֹּא יִבְרְחוּ, חַס וְשָׁלוֹם.

ג׳ תרלג . . . . . רעז
יַבִּיעַ שִׂמְחָתוֹ עַל אֲשֶׁר זָכָה לְהִתְקָרֵב לְרַבֵּנוּ ז״ל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁגִּלָּה

לָנוּ עִנְיַן הַתְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְיָבֹאר, אֲשֶׁר כָּל אֵלּוּ הַהוֹלְכִים בְּכָל פַּעַם לְצַדִּיק אַחֵר, זֶה מֵחֲמַת סְפֵקוֹתֵיהֶם, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל מֵרַבֵּנוּ זַ״ל אֶת עִנְיַן הַתְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְשֶׁלְחָן עָרוּךְ. וְיִסַּפֵּר, שֶׁעַתָּה עוֹסֵק בְּלִהַדְפִּיס סֵפֶר ״פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת״, הַמְדַבֵּר אֵיךְ אֶפְשָׁר לִפְעֹל עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת.

ג׳ תרלד . . . . . רעח
יְעוֹרֵר לְהָפִיץ סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּכָל הָעוֹלָם, וְיַבְהִיר שֶׁלָּבוֹא לִמְדַּת הָעֲנָוָה הוּא רַק כְּשֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד עַל שׁוּם דָּבָר, וְכָל אֶחָד יָכוֹל לִזְכּוֹת לָזֶה. וְכֵן עַל־יְדֵי מִדַּת צֶדֶק יָבוֹא לַעֲנָוָה, וְכֵן עַל־יְדֵי שֶׁיִּחָפֵּשׂ דְּרָכִים לְהַשְׁפִּיל עַצְמוֹ וְיִסְבֹּל הַחֲרוּפִין, וְיִתְרַחֵק מִכַּעַס וְיִהְיֶה מָתוֹן בִּדְרָכָיו, וְיַעֲשֶׂה מִצְוֹת עִם יִשּׁוּב הַדַּעַת וְסַבְלָנוּת, עַל־יְדֵי־זֶה יָבוֹא גַּם־כֵּן לִשְׁמְחָה.

ג׳ תרלה . . . . . רפא
יְגַנֶּה מִדַּת הַכַּעַס מְאֹד, אֲשֶׁר בָּאָה מִפְּגַם הַבְּרִית, וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁאָדָם סַבְלָן, תִּשְׁרֶה בּוֹ רוּחַ חָכְמָה.

ג׳ תרלו . . . . . רפב
יְדַבֵּר מִגֹּדֶל הַזְּכוּת לְהִתְפַּלֵּל בְּשַׁבַּת חֲנֻכָּה עִם הַקִּבּוּץ שֶׁל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִים לְשָׁם אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל, וְיִשְׁמַח בְּשִׂמְחַת רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁיֵּעָרֵךְ קִדּוּשׁ שֶׁל נֶכְדָּתוֹ בְּשַׁבָּת זוֹ.

ג׳ תרלז . . . . . רפג
יְעוֹרֵר לְהִזָּדֵרז בַּהֲפָצַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְיָבֹאר, אֲשֶׁר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הִיא דַּיְקָא כְּשֶׁזּוֹכֶה לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִתְשׁוּבָה צָרִיךְ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים: א. מִלְחָמָה בָּרָע. ב. פִּיּוּס לַחֲבֵרוֹ. ג. תְּפִלָּה. וּשְׁלָשְׁתָּם הֵם נֶגֶד הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת רָעוֹת: א. מִשְׁגֶּל. ב. מָמוֹן. ג. אֲכִילָה. וְיַבִּיעַ שִׂמְחָתוֹ עַל שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לְרַבֵּנוּ זַ״ל.

ג׳ תרלח . . . . . רפד
יְבַקְּשׁוּ לִשְׁלֹחַ לוֹ הַכְּתוֹבוֹת שֶׁל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, כְּדֵי לִשְׁלֹחַ לָהֶם הַיְרֻחוֹנִים, וְיִסַּפֵּר אֵיךְ עָבְרָה עָלָיו הַשַּׁבָּת חֲנֻכָּה עִם לְמוּד הַתּוֹרָה ׳יְמֵי חֲנֻכָּה׳, הַמְדֻבֶּרֶת מִד׳ חֶלְקֵי הַדִּבּוּר: א. שֶׁל צְדָקָה ב. שֶׁל עֲשִׁירוּת. ג. שֶׁל תְּשׁוּבָה ד. שֶׁל בְּחִינַת מַלְכוּת לְקַדֵּשׁ הַדִּבּוּר. וְיעוֹרֵר עַל שְׁלוֹם־בַּיִת, וַאֲשֶׁר יְסוֹד הָאָדָם הוּא תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְלִמּוּד שֶׁלְחָן עָרוּךְ וְזִוּוּג, וְיַבְהִיר, שֶׁאֶפְשָׁר לְהִתְבּוֹדֵד אַף בְּבֵיתוֹ, וְאַדְרַבָּה עַל־יְדֵי שֶׁיִּתֵּן לְאִשְׁתּוֹ לָצֵאת קְצָת לְהִנָּפֵשׁ, וְיִשְׁמֹר הוּא עַל הַיְלָדִים, וְיִתְבּוֹדֵד בֵּינְתַיִם, וְיגַנֶּה הָ׳עוֹבְדִים׳ שֶׁל שֶׁקֶר, וְיוֹדֶה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל הַחֶסֶד חִנָּם, שֶׁזָּכִינוּ

לְהִתְקָרֵב לְרַבֵּנוּ זַ״ל.

ג׳ תרלט . . . . . רפז
יוֹרֶה לְאֶחָד לוֹמַר עַל דֶּרֶךְ נְסִיעָתוֹ — שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים וּלְהִתְבּוֹדֵד הַרְבֵּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַגִּיעַ בְּשָׁלוֹם, וְתֵכֶף כְּשֶׁיָּבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, יֵלֵךְ לְקֶבֶר שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, וְיִזָּרְזוּ עַל הַפָּצָה.

ג׳ תרמ . . . . . רפז
יוֹדֶה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל שֶׁזָּכָה שׁוּב לְהַדְפִּיס הַסֵּפֶר ״נֵר לְהַצַּדִּיק״, וְיֹאמַר, אֲשֶׁר מֵהַמְּזוּמָּרִים הַמְּדֻפָּסִים שָׁם הָיָה נֶעְחָו שֶׁל הָרַב מִטְשִׁרְהָוויצָא, וְיָדוּעַ, שֶׁגַּם מוֹהַרַנַ״תְּ זַ״ל אָמָרָם, וְיִסַּפֵּר מֵהָרַב הַקָּדוֹשׁ ר׳ אַבְרָהָם בְּר׳ נַחְמָן טוּלְטְשִׁינֶער, אֲשֶׁר הַיּוֹם יוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁלּוֹ.

ג׳ תרמא . . . . . רפט
יְגַלֶּה כַּמָּה קָשֶׁה לוֹ לֶאֱסֹף צְדָקָה בַּעֲבוּר הַדְפָּסָה, וִיבַקֵּשׁ לְשַׁלֵּם הַחוֹבוֹת שֶׁחַיָּב לְהַדְפָּסָה, כִּי עוֹסֵק עַכְשָׁו בְּהַדְפָּסַת כַּמָּה וְכַמָּה סְפָרִים, וְיָבָרְכוֹ בְּשֶׁפַע עֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה.

ג׳ תרמב . . . . . רצ
יְבָאֵר, אֲשֶׁר זְמַן הַצְּדָקָה הוּא בַּחֲנֻכָּה, וּבְפָרָט צְדָקָה לְהַדְפָּסַת סִפְרֵי אֱמֶת. וְיוֹדֶה לוֹ עַל הַצְּדָקָה שֶׁאָסַף בַּחֲנֻכָּה, וְיַבְהִיר, שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת פַּרְנָסָה מִסִּפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, וְלֹא שַׁיָּךְ עַל זֶה ׳כָּל הַזְּכֻיּוֹת שְׁמוּרוֹת׳, וְיַגֵּד אֶחָד שֶׁכָּתַב מוֹדָעוֹת נֶגֶד הַסְּפָרִים, וְיַגֵּד שֶׁהָרוֹצֶה לְתַקֵּן חַטָּאָיו — יֶאֱסֹף צְדָקָה בַּעֲבוּר הַדְפָּסָה, אוֹ שֶׁיְּפִיץ הַסְּפָרִים, וְהוּא תִּקּוּן גָּמוּר.

ג׳ תרמג . . . . . רצב
יַאֲרִיךְ הַרְבֵּה בְּעִנְיַן שְׁמִירַת הַזְּמַן, אֲשֶׁר בְּכָל שָׁעָה צָרִיךְ לַחֲטֹף הַרְבֵּה טוֹב, כִּי הוּא מַדָּל אַחַר, וְיִסַּפֵּר מִשְּׁמִירַת הַזְּמַן שֶׁל מוֹהַרַנַ״תְּ זַ״ל, וְיַגֵּד נִהַג הַבְּרִיוֹת לְדַבֵּר שָׁעוֹת רַבּוֹת דִּבּוּרִים בְּטֵלִים, וְלֹא יָשִׂימוּ לֵב, וּלְבַסּוֹף מְאוּמָה אֵין בְּיָדָם.

ג׳ תרמד . . . . . רצג
יוֹדִיעַ עַל חֲבִילַת הַסְּפָרִים שֶׁשָּׁלַח לוֹ, וְיעוֹרְרוֹ עַל שִׂיחַת רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁצָּרִיךְ לְטַיֵּל בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ.

ג׳ תרמה . . . . . רצד
יְבָאֵר, שֶׁצָּרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁבְּכָל דָּבָר, וְיחַזְּקוֹ לְהִתְפַּלֵּל עַל סַבְלָנוּת, הֱיוֹת שֶׁשָּׁמַע עַל שֵׁמָּכָּה אֶת בְּנוֹ, וְכֵן שֶׁיִּלְמַד הַתּוֹרָה קנ״ה בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, וְיֹאמַר הַתְּפִלָּה עַל זֶה.

ג׳ תרמו . . . . . **רצה**
יְסַפֵּר לוֹ, שֶׁשָּׁלַח לוֹ אַרְגַּז סְפָרִים, וְיוֹרֵהוּ לְמָכְרָם, וְיַסַּפֵּר מִבָּחוּר אֶחָד, אֲשֶׁר מֵפִיץ בְּלוֹנְדוֹן מֵאוֹת סְפָרִים.

ג׳ תרמז . . . . . **רצו**
יְסַפֵּר עַל הַסְּפָרִים שֶׁעוֹסֵק עַתָּה בְּהַדְפָּסָתָם, וִידַבֵּר מִגֹּדֶל הַמַּעֲלָה וְהַתּוֹעֶלֶת שֶׁיֵּשׁ בַּהֲפָצַת הַסְּפָרִים, וְיגַלֶּה אֲשֶׁר יֵשׁ בְּיָדוֹ הַרְבֵּה סְפָרִים בְּכִתְבֵי יָד, וְיַחֲזִקוֹ בְּהַתְמָדַת הַתּוֹרָה כְּסִדְרָן: מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מִדְרָשׁ וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, וְיַחֲזֵק עַל הֲפָצַת הַסְּפָרִים, וִידַבֵּר מֵרָעַת הַמְרַחֲקִים מֵהַסְּפָרִים, וְיָבֹאר אֲשֶׁר אֵין לַעֲשׂוֹת פַּרְנָסָה מֵהַסְּפָרִים, וְיִתְנַצֵּל שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁלֹחַ אֵיזֶה טֹפֶס בַּעֲבוּרוֹ, מִפְּנֵי שֶׁאָבְיו אֵינוֹ מַסְכִּים, וְיַחֲזְקוֹ בְּמִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם.

ג׳ תרמח . . . . . **רצט**
יִתְנַצֵּל עַל אִחוּר מִכְתָּבוֹ, וְיַחֲזְקוֹ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, אֲשֶׁר זֶהוּ עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְרַבֵּנוּ זַ״ל, וְיאַמְּצוֹ עַל מִדַּת הַשִּׂמְחָה מְאֹד, וְיוֹרֶה לוֹ לְהַתְמִיד בְּמִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מִדְרָשׁ וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, וְיַאֲרִיךְ בְּעִנְיַן הַשִּׂמְחָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְרַפֵּא מִכָּל הַחֳלָאִים, וְיָבֹאר אֲשֶׁר לִזְכוּת לְבָנִים זְכָרִים, יִרְאֶה לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, וּלְשַׁמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ, וּלְפַזֵּר מָמוֹנוֹ לִצְדָקָה בַּעֲבוּר הַדְפָּסַת הַסְּפָרִים, וְיעוֹרֵר עַל הַדְפָּסָתָם, וְיָבֹאר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְאַשֵּׁר טֹפֶס לְבָחוּר כְּנֶגֶד רְצוֹן אָבִיו, וְיִתֵּן עֵצָה עַל זֶה.

ג׳ תרמט . . . . . **שא**
יאמַר, אֲשֶׁר צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד עַל בְּרִיאוּת הַגּוּף, וְלֶאֱכֹל מַאֲכָלִים בְּרִיאִים וּפַת שַׁחֲרִית דַּיְקָא, וְיַזְהִיר עַל כְּבוֹד צַדִּיקִים.

ג׳ תרנ . . . . . **שב**
יְדַבֵּר מֵעִנְיַן הַזְּרִיזוּת וְהַתְמָדָה בְּחֶמֶשׁ וְרַשׁ״י וּבְמִשְׁנָיוֹת וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ כְּסִדְרָן, וְיַאֲרִיךְ מְאֹד, אֲשֶׁר צָרִיךְ לְהִתְחַתֵּן קֹדֶם עֶשְׂרִים שָׁנָה, וְכַמָּה שֶׁיּוֹתֵר מַקְדָּם, וְיאמַר, שֶׁהָעִקָּר שֶׁתְּהֶא הָאִשָּׁה יְרֵאַת הַשֵּׁם, וְיוֹרֶה לְהִתְחַתֵּן לְשֵׁם שָׁמַיִם, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁבְּכָל דָּבָר, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה חֵ״ן. וְיַאֲרִיךְ אֵיךְ הָעוֹלָם הַזֶּה כְּצֵל חוֹלֵף, וְצָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּעֵין אֱמֶת, וְאָז חַיָּיו חַיִּים רוּחָנִיִּים.

ג׳ תרנא . . . . . **שה**
יְבַקְּשׁוּ לִשְׁלֹחַ לוֹ הַכְּתוֹבוֹת שֶׁל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁיּוּכַל לִשְׁלֹחַ לָהֶם סְפָרִים.

ג׳ תרנב . . . . . שה
יִתְנַצֵּל עַל אִחוּר מִכְתָּבוֹ, וְיֹאמַר, אֲשֶׁר אֵינוֹ רוֹצֶה לָלֶכֶת נֶגֶד אֲבִי הַנִּמְעָן, וְיַנִּיחֵהוּ לִשְׁלֹחַ לוֹ מִכְתָּב וּלְהַסְבִּירוֹ הָעִנְיָן, וִיחַזְּקוֹ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה וּלְהַתְמִיד בְּסֵדֶר־דֶּרֶךְ־הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל.

ג׳ תרנג . . . . . שו
יְבָאֵר, שֶׁמִּדַּת הַכַּעַס כּוֹלֶלֶת כָּל הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת, וְיוֹרֶה לִלְמֹד ״לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן״, אֲשֶׁר יְזַכֵּנוּ וִיטַהֵר אֶת נַפְשׁוֹ.

ג׳ תרנד . . . . . שז
יוֹרֶה לֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בְּרִיָה, וִידַבֵּר מִשִּׂיחַת רַבֵּנוּ זַ״ל עַל פָּסוּק: ״אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם״, שֶׁעָבַד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּאִלּוּ הוּא לְבַד בְּזֶה הָעוֹלָם, וִיסַפֵּר, שֶׁדַּרְכּוֹ הָיְתָה אַחַר הַחֲתֻנָּה — כְּשֶׁלֹּא הָיוּ לוֹ מָעוֹת — הִתְבּוֹדֵד, וְאַחַר־כָּךְ הָלַךְ בַּעֲשָׂרָה בָּתִּים וְלֹא יוֹתֵר, וְכַמָּה שֶׁקִּבְּצוּ מִשָּׁמַיִם — כָּךְ קִבֵּץ.

ג׳ תרנה . . . . . שח
יֹאמַר לְאֶחָד שֶׁנִּכְנַס לְדִירָה חֲדָשָׁה, שֶׁיִּכָּנֵס שָׁם סָפִין לִסְגֻלָּה, וְיוֹרֶה לִבְדֹּק הַמְּזוּזוֹת אַחַת אַחַת וְלֹא בְּבַת אַחַת, וְיָבִיא עַל זֶה סִפּוּר מִמּוֹהַרַנַ״תְ זַ״ל.

ג׳ תרנו . . . . . שט
יְדַבֵּר מֵהָאִסּוּר לְחַשֵּׁב אֶת הַקֵּץ, וּמֵעִנְיַן מָשִׁיחַ, אֲשֶׁר כָּל עִנְיָנוֹ יְהֵא תְּפִלָּה, שֶׁיִּגָּלֶה גִּלּוּי אֱלֹקוּת, עַד שֶׁכָּל אֶחָד יַרְגִּישׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְיִתְפַּלֵּל אֵלָיו, וְיַאֲרִיךְ, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי הַחֲטָאִים, אֵין מַכִּירִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֵין מְדַבְּרִים אֵלָיו, וּמָשִׁיחַ יִגָּלֶה אֵיךְ שֶׁהַכֹּל אֱלֹקוּת. וְלָכֵן עִקַּר הַתַּפְקִיד עַתָּה — לַעֲסֹק בְּגִלּוּי מָשִׁיחַ, וּלְפָרְסֵם אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, וּלְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת וּלְשַׂמֵּחַ יְהוּדִים, כִּי כָּל הַצָּרוֹת שֶׁמֵּבִיא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְיִשְׂרָאֵל, הֵן מֵחֲמַת שֶׁרוֹצֶה שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ אֵלָיו. וִיבָאֵר, אֲשֶׁר כָּל עַם יִשְׂרָאֵל רוֹצִים לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, אַךְ אֵינָם יוֹדְעִים הַפֶּתַח, וְיַגֶּלֶה, שֶׁהַפֶּתַח הוּא הַפֶּה — הַיְנוּ תְּפִלָּה, וּבְכָל רֶגַע שֶׁמְּדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, מְקַיֵּם מִצְוַת יִחוּד הַשֵּׁם.

ג׳ תרנז . . . . . שיב
יְבָאֵר אֶת מַאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שֶׁאֵין בֶּן דָּוִד בָּא, אֶלָּא — אוֹ בְּדוֹר שֶׁכֻּלּוֹ זַכַּאי, אוֹ בְּדוֹר שֶׁכֻּלּוֹ חַיָּב. וְיַבְהִיר שֶׁיֵּשׁ שְׁתֵּי מַדְרֵגוֹת: א. שִׁפְלוּת עַצְמוֹ וּמַכִּיר בְּכָךְ שֶׁעָשָׂה רְשָׁעוּת וְכוּ׳, וְעַל־יְדֵי־זֶה חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, וְזֶהוּ ׳כֻּלּוֹ חַיָּב׳. ב. שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל נְקֻדּוֹתָיו הַטּוֹבוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּעַצְבוּת, וְזֶהוּ ׳כֻּלּוֹ זַכַּאי׳.

ג׳ תרנח . . . . . שיד
יָבִיא מַאמְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, אֵיךְ אֲפִלּוּ מִי שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, כָּפַר בָּעִקָּר וְחָטָא בַּחֲטָאִים חֲמוּרִים בְּיוֹתֵר, יָכוֹל לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְהָעִקָּר — עַל־יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים, וְיַאֲרִיךְ מְאֹד בְּמַעֲלַת הַתְּשׁוּבָה, וּבָאֵר, אֵיךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצַפֶּה שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה. וְיֹאמַר, אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, אֶלָּא אִם־כֵּן בָּאִים לַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַמַּדְרִיכוֹ אֵיךְ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

ג׳ תרנט . . . . . שטז
יוֹרֶה לא לְהַכְנִס בִּדְבָרִים שֶׁלְּמַעְלָה מִשִּׂכְלוֹ — מִמַּשִׁיחַ וְגִלְגּוּלִים וְכוּ׳, אֶלָּא רָאוּי שֶׁיִּתְעַסֵּק רַק בִּדְבָרִים שֶׁל הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה. וְיַאֲרִיךְ מֵהָעִנְיָן שֶׁל לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲשֶׁר רַבֵּנוּ ז״ל מֵעִיר אֶת הָאָדָם מֵהַשָּׁנָה, עַד שֶׁיָּכוֹל לְהַרְגִּישׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כָּל הַזְּמַן, וְלִחְיוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם כִּבְנַן־עֵדֶן מַמָּשׁ, וְיַאֲרִיךְ לְדַבֵּר מִסִּדֶּר הַקִּימָה וְהַתְּפִלָּה, וְשֶׁכָּל הַיּוֹם יְדַבֵּר רַק מֶאֱמוּנָה וּמֶמֶנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְיִהְיֶה בְּשִׂמְחָה בְּכָל עֵת, וְיוֹרֶה לוֹ לְפָרְסֵם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲצֶל כָּל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, וְיַאֲרִיךְ עוֹד אֵיךְ הָאָדָם צָרִיךְ לִרְאוֹת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁלֹּא יִרְאֶה לִפְנֵי עֵינָיו, אֶלָּא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה לְרֹב טוּב הַצָּפוּן יִזְכֶּה.

ג׳ תרס . . . . . שיט
יְבָאֵר, אֲשֶׁר מַה שֶּׁנִּדְמֶה לָאָדָם, שֶׁאֵין שׁוֹמְעִים אוֹתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, זֶה בָּא מֵעֲוֹנוֹתָיו, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנֶסֶת בּוֹ כְּפִירָה, וְיַאֲרִיךְ שֶׁבִּתְפִלָּה צָרִיךְ סַבְלָנוּת, שֶׁאַחַר הַרְבֵּה תְּפִלּוֹת מַגִּיעָה הַיְשׁוּעָה, וְהַתְּפִלָּה הִיא כִּבְנַיִן הַמִּשְׁכָּן.

ג׳ תרסא . . . . . שכא
יְדַבֵּר מִכָּךְ, אֲשֶׁר בְּעֵת הַגְּאֻלָּה נִזְכֶּה לְאוֹרוֹת גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד, וַחֲסִידֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם — תִּהְיֶה שִׂמְחָתָם כְּסָתָם יְהוּדִי פָּשׁוּט הַמְקֻיָּם מִצְוָה, וּלְגַבֵּי שְׂאָר הַגּוֹיִים — נִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּמַפָּלְתָּם.

ג׳ תרסב . . . . . שכב
יְבָאֵר שִׂיחַת רַבֵּנוּ ז״ל, אֲשֶׁר לֶעָתִיד לָבוֹא יִהְיוּ כֻּלָּם ׳בְּרֶסְלֶבֶר חֲסִידִים׳, וְיַגָּלֶה אֲשֶׁר גִּלּוּי רַבֵּנוּ ז״ל הוּא רַק לְפָרְסֵם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וַאֲשֶׁר אֵין רַבֵּנוּ ז״ל שַׁיָּךְ לְעֵדָה מְסֻיֶּמֶת, אֶלָּא לְכָל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, וְלִמּוּד רַבֵּנוּ ז״ל הוּא לְאַחֵד אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. וּבֶאֱמֶת זוֹ הָיְתָה כַּוָּנַת הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, שֶׁבָּא לָעוֹלָם כְּדֵי לְפָרְסֵם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהָיוּ לוֹ תַּלְמִידִים, אֲשֶׁר כָּל אֶחָד מֵהֶם שְׁלָחוֹ לְמָקוֹם אַחֵר, לַעֲיָרָה

אַחֶרֶת, וְכָךְ נַעֲשׂוּ חֲסִידֵיוֹת חֲסִידֵיוֹת, וּבִמְקוֹם לַעֲשׂוֹת עִקַּר מִלְּמוּד רַבָּם הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע, הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת עִקַּר מִשֵּׁם עֲיָרָתָם, אֲבָל בַּגְּאֻלָּה יִתְאַחֲדוּ עַם יִשְׂרָאֵל לְלֹא הֶבְדְּלֵי מוֹצָא, וְזֶהוּ הַגִּלּוּי שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר כֻּלָּם יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁרַק אֶצְלוֹ הָאֱמֶת וְאַחֵר בְּשֶׁקֶר, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁקֶר, וְרַבֵּנוּ זַ״ל מְגַלֶּה עִנְיַן הַתְּפִלָּה וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וּלְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ, אֶלָּא עַל־יְדֵי שָׁלוֹם וְאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל.

ג׳ תרסג . . . . . שכה

יְגַלֶּה אֵיךְ אֶפְשָׁר לִחְיוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם כִּבְנַן־עֵדֶן מַמָּשׁ — כַּאֲשֶׁר מַכִּירִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִצְטַעֵר, שֶׁאָבִיו מְמָאֵן לְהַתִּיר לוֹ לִלְמֹד אֶצְלוֹ, וּבְוַדַּאי אִם הָיָה אָבִיו יוֹדֵעַ אֲשֶׁר עַל־יְדֵי בְּרֶסְלֶב הָיָה נַעֲשֶׂה עוֹבֵד הַשֵּׁם, הָיָה עוֹזֵר לוֹ לְהִתְקָרֵב, אַךְ מַה לַּעֲשׂוֹת?!... וְיַחֲזִקוֹ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַמְנִיעוֹת וּלְהִתְיַשֵּׁב בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ וְלִלְמֹד כְּסִדְרָן, וְלֹא יִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם דָּבָר, רַק שֶׁיִּחְיֶה עִם אֱמֶת, וְיַזְהִירוֹ עַל כְּבוֹד אָבִיו.

ג׳ תרסד . . . . . שכח

יוֹרֵהוּ לְחַזֵּק אֶת חֲבֵרוֹ, אֲשֶׁר זוֹהִי הַצְּדָקָה בְּרוּחָנִיּוּת, וְכֵן שֶׁיִּרְאֶה לְנַדֵּב צְדָקָה לְהַדְפָּסָה, וְיַדְפִּיס אֵי אֵלּוּ סְפָרִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בַּגְּאֻלָּה הַנִּצְחִית.

ג׳ תרסה . . . . . שכט

יְעוֹרְרוּ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, וְיִשְׁלַח לוֹ סְפָרִים וְיוֹרֵהוּ לַהֲפִיצָם בְּזוֹל גָּדוֹל, וְיַאֲרִיךְ בִּשְׁנֵי הַיְסוֹדוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל: תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁזֶּה ׳בָּקִי בְּרָצוֹא׳, וְשֶׁלְחָן עָרוּךְ וּפוֹסְקִים הַמְבִיאִים לְיַשְׁרוּת, זֶהוּ ׳בָּקִי בְּשׁוֹב׳.

ג׳ תרסו . . . . . של

יוֹרֶה לוֹ לְגַלּוֹת בְּשִׂדּוּכִים, שֶׁיֵּשׁ לוֹ שַׂיְכוּת עִם חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב, וְיֹאמַר לוֹ, שֶׁאִם יְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, יִרְאֶה יְשׁוּעָה וּמָמוֹן בְּשֶׂפַע.

תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, אֲשֶׁר הִיא מַצִּילָה מֵהַכֹּל, וְעַל־יָדָהּ זוֹכִים לִרְאוֹת נִפְלָאוֹת. וְיַבְהִירוּ, שֶׁחֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב אֵינָהּ מְצֻמְצֶמֶת בְּשׁוּם מָקוֹם, אֶלָּא רַבֵּנוּ זַ״ל מַתָּנָה לַכֹּל, וּבָא לְהַחֲזִיר הָעֲטָרָה לְיָשְׁנָהּ, שֶׁנִּזְכֶּה לִהְיוֹת יְהוּדִים פְּשׁוּטִים וְכוּ׳.

ג׳ תרסט . . . . . שלד
יַבְהִיר, שֶׁעִנְיַן הַתְּפִלָּה הוּא בִּתְמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת כְּיֶלֶד קָטָן מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע וְכוּ׳, כִּי עִנְיַן הַתְּפִלָּה הוּא עִנְיַן מַלְכוּת הַנִּקְרֵאת ׳אֲנִי׳, דְּלֵית לָהּ מִגַּרְמָא כְּלוּם, וְעַל־יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִים תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ — מִתְעַלִּים מַעְלָה מַעְלָה וְכוּ׳.

ג׳ תרע . . . . . שלה
יְדַבֵּר מִמַּעֲלַת הַשִּׂמְחָה, אֲשֶׁר הִיא מִצְוָה שֶׁבָּהּ כְּלוּלוֹת כָּל הַמִּצְווֹת וְכוּ׳, וְהָעִדָּרָהּ הוּא מֵחֲמַת הֶעְדֵּר הָאֱמוּנָה.

ג׳ תרעא . . . . . שלו
יְדַבֵּר מִמַּעֲלַת הַשִּׂמְחָה, וְשֶׁלֹּא לְהִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם בְּרִיָה. וְצָרִיךְ לֵידַע, אֲשֶׁר דְּבַר רַבֵּנוּ זַ״ל אֵינוֹ מְצֻמְצָם בְּשׁוּם מָקוֹם, אֶלָּא הוּא מַתָּנָה לְכָל יִשְׂרָאֵל, וְהֵיכָן שֶׁמְּדַבְּרִים מִמֶּנּוּ זַ״ל — שָׁם הוּא נִמְצָא.

ג׳ תרעב . . . . . שלז
יְדַבֵּר מִמַּעֲלַת הַשִּׁעוּרִים הַקְּבוּעִים בַּתּוֹרָה: לִמּוּד גְּמָרָא, שֻׁלְחָן עָרוּךְ, מִשְׁנָיוֹת וַאֲמִירַת תְּהִלִּים, וְיַחֲזֵק שֶׁלֹּא לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, וְלֹא לֵילֵךְ בָּטֵל, אֶלָּא לִהְיוֹת תָּמִיד עָסוּק, וְכֵן שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ בִּכְתִיבָה.

ג׳ תרעג . . . . . שלח
יְאַחֵל רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֶה, וְיוֹרֶה לַנִּמְעָן לְחַזֵּק אֶת הַחוֹלֶה, וּלְהַבְהִירוֹ מַעֲלַת תְּפִלַּת הַחוֹלֶה עַל עַצְמוֹ.

ג׳ תרעד . . . . . שלט
יוֹרֶה שֶׁלֹּא לְהִתְעָרֵב בְּאֵיזֶה עֵסֶק, אֶלָּא לִהְיוֹת תָּמִיד דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִבְרֹחַ מֵחֲבוּרַת בְּנֵי־אָדָם, וְכֵן יִשְׁמֹר אֶת הַדִּבּוּר.

ג׳ תרעה . . . . . שלט
יְעוֹרֵר עַל הֲפָצַת סִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר אֵין דָּבָר גָּדוֹל מִזֶּה.

סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם

זֶה שְׁמוֹ נָאֶה לוֹ

תִּקּוּן הַכְּלָלִי

תִּקּוּן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד לִכְלָלִיּוּת הַחֲטָאִים
וְהוּא פְּגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לִצְלָן

*

וּמְסֻגָּל מְאֹד גַּם לְפַרְנָסָה וּלְהַצָּלָחָה
בְּכָל הָעִנְיָנִים בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת
אַשְׁרֵי מִי שֶׁיֹּאמְרֵם בְּכָל יוֹם

*

יִסְדוּ, תִּקְנוּ, גִּלּוּ וְצִוָּה לְפַרְסְמוֹ לְכָל יִשְׂרָאֵל.
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

*

הוּבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיהַ"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב"א

טוֹב לוֹמַר זֹאת לִפְנֵי אֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמּוֹרִים:

הֲרֵינִי מְקַשֵּׁר עַצְמִי בַּאֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים אֵלּוּ לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ, וּלְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוֹכְנֵי עָפָר, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וּבִפְרָט לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, רַבֵּנוּ **נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא**, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, שֶׁגִּלָּה תִּקּוּן זֶה.

לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִירוֹת נָרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

קוֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל תְּהִלִּים יֹאמַר זֶה:

הֲרֵינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת בּוֹרְאִי לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ עַל־יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טז.

מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ: אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה, טוֹבָתִי בַּל־עָלֶיךָ: לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה, וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי־בָם: יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ, בַּל־אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם, וּבַל־אֶשָּׂא אֶת־שְׁמוֹתָם עַל־שְׂפָתָי: יְהוָה מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי, אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי: חֲבָלִים נָפְלוּ־לִי בַּנְּעִימִים, אַף־נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי: אֲבָרֵךְ אֶת־יְהוָה

אֲשֶׁר יְעָצָנִי, אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי: שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָּמִיד, כִּי מִימִינִי בַּל־אֶמּוֹט: לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי, אַף־בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח: כִּי לֹא־תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל, לֹא־תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת: תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח:

לב.

לְדָוִד מַשְׂכִּיל, אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חַטָּאָה: אַשְׁרֵי־אָדָם, לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן, וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עַצְמָי, בְּשַׁאֲגָתִי כָּל־הַיּוֹם: כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ, נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה: חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ, וַעֲוֹנִי לֹא־כִסִּיתִי, אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה, וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה: עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל־חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא, רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי *). מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי: אַל תִּהְיוּ כְּסוּם כְּפֶרֶד אֵין הָבִין

*) אחר אתה סתר לי — צריך להפסיק מעט (עיין בלקו״מ ח״א סי׳ ריג)

בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לְבִלּוֹם בַּל קִרְבֹ אֵלֶיךָ: רַבִּים
מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ:
שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהָרְנִינוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב:

מא.

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־דָּל בְּיוֹם
רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה: יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ
וְאָשֻׁר בָּאָרֶץ, וְאַל תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו: יְהוָה
יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי. כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ:
אֲנִי־אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי, רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ:
אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ: וְאִם־
בָּא לִרְאוֹת, שָׁוְא יְדַבֵּר, לִבּוֹ יִקְבָּץ־אָוֶן לוֹ, יֵצֵא
לַחוּץ יְדַבֵּר: יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׂנְאָי, עָלַי
יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי: דְּבַר־בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ, וַאֲשֶׁר שָׁכַב
לֹא־יוֹסִיף לָקוּם: גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בּוֹ,
אוֹכֵל לַחְמִי, הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב: וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי
וַהֲקִימֵנִי, וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם: בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־חָפַצְתָּ
בִּי, כִּי לֹא־יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי: וַאֲנִי, בְּתֻמִּי, תָּמַכְתָּ בִּי,
וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

מב.

לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי קֹרַח: כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל־אֲפִיקֵי־
מָיִם, כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים:
צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל חָי, מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה
פְּנֵי אֱלֹהִים: הָיְתָה לִי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה
בֶּאֱמֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם, אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: אֵלֶּה אֶזְכְּרָה
וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ, אֶדַּדֵּם עַד־
בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה, הָמוֹן חוֹגֵג: מַה־
תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלַי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי
עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו: אֱלֹהַי, עָלַי נַפְשִׁי
תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן, וְחֶרְמוֹנִים,
מֵהַר מִצְעָר: תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ,
כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ: יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה
חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי, תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי: אֹמְרָה
לְאֵל סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי, לָמָּה־קֹדֵר אֵלֵךְ, בְּלַחַץ
אוֹיֵב: בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי, בְּאָמְרָם
אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי
וּמַה־תֶּהֱמִי עָלַי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ,
יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי:

נט.

לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם, בִּשְׁלֹחַ שָׁאוּל
וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: הַצִּילֵנִי
מֵאֹיְבַי אֱלֹהָי, מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי: הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי
אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי
יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים, לֹא־פִשְׁעִי וְלֹא־חַטָּאתִי יְהוָה: בְּלִי־
עָוֹן יְרוּצוּן וְיִכּוֹנָנוּ, עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה: וְאַתָּה
יְהוָה־אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הָקִיצָה לִפְקֹד
כָּל־הַגּוֹיִם אַל־תָּחֹן כָּל־בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה: יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב
יֶהֱמוּ כַכָּלֶב, וְיסֹובְבוּ עִיר: הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם,
חֲרָבוֹת בִּשְׂפָתוֹתֵיהֶם, כִּי־מִי שֹׁמֵעַ: וְאַתָּה יְהוָה
תִּשְׂחַק־לָמוֹ, תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם: עֻזּוֹ, אֵלֶיךָ אֶשְׁמְרָה,
כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי: אֱלֹהֵי חַסְדִּי יְקַדְּמַנִי אֱלֹהִים
יַרְאֵנִי בְשׁוּרָי: אַל־תַּהַרְגֵם פֶּן־יִשְׁכְּחוּ עַמִּי, הֲנִיעֵמוֹ
בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ, מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי: חַטַּאת־פִּימוֹ דְּבַר־
שִׂפְתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בגְאוֹנָם, וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ:
כַּלֵּה בְחֵמָה, כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ כִּי־אֱלֹהִים מֹשֵׁל
בְּיַעֲקֹב, לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה: וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ
כַכָּלֶב, וְיסֹובְבוּ עִיר: הֵמָּה יְנִיעוּן לֶאֱכֹל, אִם־לֹא

יִשְׂבְּעוּ וַיָּלִינוּ: וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ, וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ,
כִּי־הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי, וּמָנוֹס, בְּיוֹם צַר־לִי: עֻזִּי אֵלֶיךָ
אֲזַמֵּרָה, כִּי־אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:

עז.

לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר: קוֹלִי *) אֶל־
אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה, קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְהַאֲזִין
אֵלָי: בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי, יָדִי לַיְלָה נִגְּרָה וְלֹא
תָפוּג מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי: אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה,
אָשִׂיחָה, וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה: אָחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת עֵינָי,
נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שְׁנוֹת
עוֹלָמִים: אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה, עִם־לְבָבִי אָשִׂיחָה,
וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי: הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדֹנָי וְלֹא־יֹסִיף
לִרְצוֹת עוֹד: הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ, גָּמַר אֹמֶר לְדֹר
וָדֹר: הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל, אִם־קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה:
וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא, שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן: אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי
יָהּ, כִּי אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ: וְהָגִיתִי בְכָל־פָּעָלֶךָ
וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ, מִי־אֵל
גָּדוֹל כֵּאלֹהִים: אַתָּה הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים

---

*) באמרך אל אלהים תכווין המילוי כזה אל״ף למ״ד אל״ף למ״ד ה״י יו״ד מ״ם

עֻזֶּךָ: גָּאַלְתָּ בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ, בְּנֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה:
רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים, רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ
תְהוֹמוֹת: זֹרְמוּ מַיִם עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים, אַף־
חֲצָצֶיךָ יִתְהַלָּכוּ: קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל, הֵאִירוּ בְרָקִים
תֵּבֵל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ: בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ
בְּמַיִם רַבִּים, וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא נוֹדָעוּ: נָחִיתָ כַצֹּאן
עַמֶּךָ, בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ.

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ
לָנוּ בְּדֹר וָדֹר: בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל
אֶרֶץ וְתֵבֵל, וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל: תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ
עַד־דַּכָּא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים
בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה:
זְרַמְתָּם, שֵׁנָה יִהְיוּ, בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: בַּבֹּקֶר
יָצִיץ וְחָלָף, לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ: כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ,
וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ: שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ
לִמְאוֹר פָּנֶיךָ: כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ
שָׁנֵינוּ כְּמוֹ־הֶגֶה: יְמֵי שְׁנוֹתֵנוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה,
וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה, וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן, כִּי

גָּז חִישׁ וַנָּעֻפָה: מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ, וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע, וְנָבִיא לְבַב חָכְמָה:
שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ, וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ, שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ, שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

קה.

הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו:
שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו:
הִתְהַלְלוּ בְשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה: דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו: זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר:
אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם: בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר

כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ: וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי מִמַּמְלָכָה
אֶל־עַם אַחֵר: לֹא הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם
מְלָכִים: אַל תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ:
וַיִּקְרָא רָעָב עַל־הָאָרֶץ כָּל מַטֵּה־לֶחֶם שָׁבָר: שָׁלַח
לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף: עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ
בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ: עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה
צְרָפָתְהוּ: שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ:
שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמוֹשֵׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ: לֶאְסֹר שָׂרָיו
בְּנַפְשׁוֹ וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם: וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב
גָּר בְּאֶרֶץ־חָם: וַיֶּפֶר אֶת־עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעַצְמֵהוּ מִצָּרָיו:
הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו: שָׁלַח מֹשֶׁה
עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ: שָׂמוּ־בָם דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו,
וּמוֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם: שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁיךְ וְלֹא מָרוּ
אֶת דְּבָרוֹ: הָפַךְ אֶת מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת אֶת דְּגָתָם:
שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם: אָמַר וַיָּבֹא
עָרֹב כִּנִּים בְּכָל גְּבוּלָם: נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד, אֵשׁ
לְהָבוֹת בְּאַרְצָם: וַיַּךְ גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם, וַיְשַׁבֵּר עֵץ
גְּבוּלָם: אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה, וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר: וַיֹּאכַל
כָּל־עֵשֶׂב בְּאַרְצָם, וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם: וַיַּךְ כָּל

בְּכוֹר בְּאַרְצָם, רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם: וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף
וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל: שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם,
כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם: פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ, וְאֵשׁ לְהָאִיר
לָיְלָה: שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָיו וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם: פָּתַח
צוּר וַיָּזוּבוּ מָיִם, הָלְכוּ בַּצִּיּוֹת נָהָר: כִּי זָכַר אֶת־
דְּבַר קָדְשׁוֹ, אֶת־אַבְרָהָם עַבְדּוֹ: וַיּוֹצִיא עַמּוֹ
בְּשָׂשׂוֹן, בְּרִנָּה אֶת בְּחִירָיו: וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם,
וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ: בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו
יִנְצֹרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלז.

עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ, גַּם־בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ
אֶת־צִיּוֹן, עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ:
כִּי שָׁם שְׁאָלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי־שִׁיר, וְתוֹלָלֵינוּ
שִׂמְחָה, שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נָשִׁיר אֶת־שִׁיר
יְהוָה, עַל אַדְמַת נֵכָר: אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלִַם תִּשְׁכַּח
יְמִינִי: תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי, אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי, אִם־לֹא
אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלִַם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי: זְכֹר יְהוָה
לִבְנֵי אֱדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלִַם, הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד
הַיְסוֹד בָּהּ: בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה, אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם־לָךְ

אֶת־גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ: אַשְׁרֵי, שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־
עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע:

קנ.

הַלְלוּיָהּ, הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ:
הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ:
הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ
בְּתֹף וּמָחוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ
בְּצִלְצְלֵי־שָׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל
הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ, הַלְלוּיָהּ:

אחר שסיים תהלים, יאמר שלשה פסוקים אלו:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב
יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וְתִשּׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעֻזָּם בְּעֵת צָרָה:
וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם, יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ:

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות:

יוסף חיים בן **ורד**

שיזכה לעשות רצון ה' באמת ולהתמיד בכל חלקי התורה
ולהתבודד בכל יום

נחמה מטילדה בת **דבורה**

שתזכה לעשות רצון ה' באמת ולהיות שמחה תמיד ולדבר עם
ה' בכל יום ושיזכו לשלום ואהבה יחד ולבנים ובנות צדיקים
וצדיקות ולגדלם ולחנכם בשמחה ובנחת בדרכו של רבנו הקדוש
ומוהרא"ש הקדוש ושיזכו לשפע פרנסה ולבית משלהם פה
ביבנאל בקרוב ממש ולהצלחת וחזרה בתשובה של כל עם ישראל
ולגאולה קרובה במהרה בימינו, אמן.

לזכות

כ"ק **מוהרא"ש** הקדוש זצוק"ל

והרבנית ז"ל

ולעילוי נשמת

אורי משה בן **אלג'רה**

עמוס בן **מרים**

יהודה בן **שמחה**

מרסדס בת **סולטנא**

שלמה בן **מטילדה**

שושנה בת **רג'ינה**

ולע"נ כל נשמות בית ישראל

ת'נ'צ'ב'ה'.

הספר הקדוש הזה הודפס
לעילוי נשמת
אימי מורתי **רבקה** בת **לאה** נפטרה כ"ג ניסן תשע"ד
מור אבי **שמעון** בן **אברהם** נפטר כ"ח אלול תשע"ה
עמרם בן **מרים** נפטר ט"ו ניסן תש"ס
לעילוי נשמת **יוסף** בן **חנינה** כ"א אדר א' תש"ע
איבט בת **לאה** כ"ב אדר תשס"ג
מורדכי בן **איבט** ז' אייר
דוד בן **איבט** כ"ב אלול תשס"ב
לעילוי נשמת מורנו ורבנו הצדיק
אליעזר שלמה בן **מנחם זאב** זצ"ל
י"ז שבט תשע"ה
הרבנית **יחנה שפרה** בת **סאסיה** ע"ה
ט"ז תמוז התשע"ה
ת'נ'צ'ב'ה'.

להצלחת
דוד ורעייתו **רחל** תחי'ה
נתן ורעייתו **לאה** תחי'ה
וילדיהם
נחמן ושרה תחי'ה
אליעזר שלמה ומלכה תחי'ה
לזרע בן קיימא של הרב **אריה** ורעייתו
סמדר תחי'ה במהרה בריא ושלם
בעזרת ה' יתברך.

להצלחת ולרפואה שלמה
דינה בת **רבקה**

ליאור בן **דינה**
אפרת בת **דינה**
זוהר בן **דינה**
לזיווג הגון וטוב לפי שורש נשמתם.